

รายงานผลการวิจัย

เรื่อง

กระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์โดยวิธีการประชุมกลุ่มครอบครัวและ
ชุมชนเพื่อหันเหคดีเด็กและเยาวชน โดยไม่ต้องขึ้นสู่
ศาลเยาวชนและครอบครัว

Restorative Justice with family and community groups conferencing to
divert the case of child and juvenile offences don't reach the
Juvenile and Family Courts

โดย

ผู้ช่วยศาสตราจารย์อังฉริยา ชูตินันท์

รายงานการวิจัยนี้ได้รับทุนอุดหนุนจาก มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์
พ.ศ. 2551

กิตติกรรมประกาศ

ขอขอบพระคุณมหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตและผู้บริหารของมหาวิทยาลัย ที่ให้โอกาสในการทำงานวิชาการ โดยให้ทุนอุดหนุนงานวิจัยแก่ข้าพเจ้ามาโดยตลอด และต้องขอขอบพระคุณรองศาสตราจารย์ ดร. สรชัย พิศาลบุตร ที่กรุณาสละเวลาให้คำแนะนำในการศึกษาค้นคว้างานวิจัย รวมตลอดถึงอาจารย์วันเพ็ญ พินเผือก ที่ให้คำปรึกษา ให้ความช่วยเหลือ และข้อเสนอแนะต่างๆ ในงานวิจัยแก่ผู้วิจัยเป็นอย่างดี เพื่อเป็นแนวทางในการปรับปรุงการศึกษาวิจัยฉบับนี้ให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

งานวิจัยฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดีด้วยพระคุณครูผู้ถ่ายทอดวิชาทางด้านกฎหมายแก่ผู้วิจัย คือ ศาสตราจารย์ ดร. คณิต ฌ นคร กณบดีคณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต รวมทั้งส่งเสริมและสนับสนุนให้ผู้วิจัยพัฒนางานทางวิชาการอย่างต่อเนื่องด้วยดีมาโดยตลอด

ผู้วิจัยใคร่ขอขอบพระคุณท่านผู้ตรวจงานวิจัยฉบับนี้ทุกท่าน และผู้ทรงคุณวุฒิและประสบการณ์ที่กรุณาให้ความคิดเห็นที่สำคัญแก่บทสัมภาษณ์ รวมตลอดถึงผู้ตอบแบบสอบถามทุกท่านและผู้รู้ทั้งหลายที่กรุณาให้แนวทางความคิดงานวิจัยชิ้นนี้สำเร็จลงได้ด้วยดี

อนึ่ง หากงานวิจัยฉบับนี้มีคุณค่าและมีประโยชน์ต่อการศึกษา ค้นคว้าของผู้สนใจ ผู้วิจัยขออุทิศให้แก่บุพการี ครูอาจารย์ และผู้มีพระคุณแก่ผู้วิจัยทุกท่าน ในส่วนของความผิดพลาดและข้อบกพร่องประการใด ผู้เขียนกราบขอภัยมา ณ โอกาสนี้ด้วย และขออ้อมรับไว้แต่เพียงผู้เดียว

อังกริยา ชูตินันท์

ธันวาคม 2551

สารบัญ

หน้า

บทคัดย่อภาษาไทย.....	ก
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	ค
กิตติกรรมประกาศ.....	จ
สารบัญ.....	ฉ
สารบัญตาราง.....	ฉ
สารบัญรูปภาพ.....	ด
บทที่ 1 บทนำ.....	1
1.1 ความสำคัญและสภาพของปัญหา.....	1
1.2 วัตถุประสงค์.....	5
1.3 สมมุติฐาน.....	5
1.4 ขอบเขตของการวิจัย.....	6
1.5 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	7
1.6 ระเบียบวิธีการวิจัย.....	7
บทที่ 2 มาตรการทางกฎหมายว่าด้วยการนำกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์	
โดยวิธีประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนมาใช้เพื่อหันเหคดีเด็กและเยาวชนโดย	
ไม่ต้องขึ้นสู่ศาลเยาวชนและครอบครัว.....	10
2.1 การดำเนินกระบวนการยุติธรรมสำหรับเด็กและเยาวชนในประเทศไทย...10	10
2.2 แนวความคิดในการนำระบบกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์มาใช้กับ	
กระบวนการยุติธรรมสำหรับเด็กและเยาวชนตามหลักสากล.....15	15
2.2.1 ความหมายของกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์.....18	18
2.2.2 ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์.....21	21
2.2.3 รูปแบบของกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์.....22	22
2.2.4 ประเภทของคดีที่นำกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์มาใช้.....24	24
2.2.5 ขั้นตอนที่น่ากระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์มาใช้.....26	26
2.3 การนำกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์มาใช้เป็นกระบวนการ	
ยุติธรรมทางเลือกในกระบวนการยุติธรรมสำหรับเด็กและเยาวชน.....27	27

สารบัญ (ต่อ)

หน้า

2.4	มาตรการทางกฎหมายในการนำกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ โดยวิธีการประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนมาใช้ในกระบวนการ ยุติธรรมสำหรับเด็กและเยาวชนในประเทศไทย.....	33
2.4.1	ประวัติความเป็นมาและแนวความคิดในการนำกระบวนการ ยุติธรรมเชิงสมานฉันท์โดยวิธีการประชุมกลุ่มครอบครัวและ ชุมชนใช้ในกระบวนการยุติธรรมสำหรับเด็กและเยาวชน ในประเทศไทย.....	36
2.4.2	วัตถุประสงค์ในการนำกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์โดย วิธีการประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนมาใช้ในกระบวนการ ยุติธรรมสำหรับเด็กและเยาวชนในประเทศไทย.....	43
2.4.3	หลักเกณฑ์ในการพิจารณาจัดการประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชน.....	44
2.4.4	วิธีดำเนินการประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชน.....	47
2.4.5	มาตรการและการติดตามผลให้มีการปฏิบัติตามแนวทางแก้ไข และแผนฟื้นฟู.....	48
2.5	ประสิทธิผลของการดำเนินกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์โดยวิธี ประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนตามมาตรา 63 เพื่อหันเหคดีเด็กและ เยาวชนโดยไม่ต้องขึ้นสู่ศาลเยาวชนและครอบครัว.....	49
บทที่ 3	มาตรการทางกฎหมายว่าด้วยการนำกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์โดย วิธีประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนมาใช้ในระบบกระบวนการยุติธรรม สำหรับเด็กและเยาวชนในต่างประเทศ.....	58
3.1	กระบวนการยุติธรรมสำหรับเด็กและเยาวชนและเยาวชนใน ประเทศนิวซีแลนด์.....	58
3.1.1	กระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์โดยวิธีประชุมกลุ่มครอบครัว ในระบบกระบวนการยุติธรรมสำหรับเด็กและเยาวชนประเทศนิวซีแลนด์..	60
3.1.2	ประสิทธิผลของการนำกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์โดยวิธี	

สารบัญ (ต่อ)

หน้า

ประชุมกลุ่มครอบครัวมาใช้ในระบบกระบวนการยุติธรรมสำหรับเด็ก และเยาวชนประเทศนิวซีแลนด์.....	69
3.2 กระบวนการยุติธรรมสำหรับเด็กและเยาวชนและเยาวชนใน ประเทศออสเตรเลีย.....	70
3.2.1 กระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์โดยวิธีประชุมกลุ่มครอบครัว ในระบบกระบวนการยุติธรรมสำหรับเด็กและเยาวชน ประเทศออสเตรเลีย.....	71
3.2.2 ประสิทธิภาพของการนำกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์โดย วิธีประชุมกลุ่มครอบครัวมาใช้ในระบบกระบวนการยุติธรรม สำหรับเด็กและเยาวชนประเทศออสเตรเลีย.....	79
3.3 กระบวนการยุติธรรมสำหรับเด็กและเยาวชนและเยาวชนใน ประเทศญี่ปุ่น.....	80
3.3.1 กระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์โดยวิธีประชุมกลุ่มครอบครัว ในระบบกระบวนการยุติธรรมสำหรับเด็กและเยาวชนประเทศญี่ปุ่น.....	81
3.3.2 ประสิทธิภาพของการนำกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์โดยวิธี ประชุมกลุ่มครอบครัวมาใช้ในระบบกระบวนการยุติธรรมสำหรับ เด็กและเยาวชนประเทศญี่ปุ่น.....	82
3.4 กระบวนการยุติธรรมสำหรับเด็กและเยาวชนและเยาวชนใน ประเทศสิงคโปร์.....	82
3.4.1 กระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์โดยวิธีประชุมกลุ่มครอบครัว ในระบบกระบวนการยุติธรรมสำหรับเด็กและเยาวชนประเทศสิงคโปร์..	84
3.4.2 ประสิทธิภาพของการนำกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์โดยวิธี ประชุมกลุ่มครอบครัวมาใช้ในระบบกระบวนการยุติธรรมสำหรับ เด็กและเยาวชนประเทศสิงคโปร์.....	86
บทที่ 4 บทวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณจากแบบสอบถามและบทสัมภาษณ์.....	87
4.1 สารระสำคัญเกี่ยวกับการวิจัยเชิงปริมาณ.....	87
4.2 ผลของการวิจัย.....	96

สารบัญ (ต่อ)

หน้า

4.2.1	ข้อมูลทั่วไป.....	97
4.2.2	ความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามในภาพรวมของทุกกลุ่มอาชีพ.....	102
4.2.3	ความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามกลุ่มอาชีพ.....	110
4.2.4	พื้นที่เขตกับการประเมินตามตัวชี้วัด.....	131
4.2.5	ข้อเสนอแนะ.....	148
4.3	การวิเคราะห์ข้อมูลจากบทสัมภาษณ์.....	153
4.4	สรุปและอภิปรายผล.....	167
บทที่ 5	บทวิเคราะห์กระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์โดยวิธีประชุมกลุ่ม	
	ครอบครัวและชุมชนเพื่อหันเหคดีเด็กและเยาวชนโดยไม่ต้องขึ้นสู่	
	ศาลเยาวชนและครอบครัว.....	186
5.1	วิเคราะห์กระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์โดยวิธีประชุม	
	กลุ่มครอบครัวและชุมชนในระบบกระบวนการยุติธรรมสำหรับ	
	เด็กและเยาวชนในประเทศไทย.....	186
5.2	วิเคราะห์เปรียบเทียบกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์โดย	
	วิธีประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนในระบบกระบวนการ	
	ยุติธรรมสำหรับเด็กและเยาวชนในต่างประเทศ.....	188
5.2.1	ประเทศนิวซีแลนด์.....	189
5.2.2	ประเทศออสเตรเลีย.....	193
5.2.3	ประเทศญี่ปุ่น.....	196
5.2.4	ประเทศสิงคโปร์.....	198
5.3	วิเคราะห์ผลการนำกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์โดยวิธีประชุม	
	กลุ่มครอบครัวและชุมชนมาใช้ควบคู่กับมาตรา 63 เพื่อหันเหคดีเด็กและ	
	เยาวชนโดยไม่ต้องขึ้นสู่ศาลเยาวชนและครอบครัวจากข้อมูลสถิติ.....	199
5.4	วิเคราะห์ผลการนำกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์โดยวิธีประชุม	
	กลุ่มครอบครัวและชุมชนมาใช้ควบคู่กับมาตรา 63 เพื่อหันเหคดีเด็กและ	
	เยาวชนโดยไม่ต้องขึ้นสู่ศาลเยาวชนและครอบครัวจากบทสัมภาษณ์.....	214

สารบัญ (ต่อ)

หน้า

5.5	วิเคราะห์ผลการนำกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์โดยวิธีประชุม กลุ่มครอบครัวและชุมชนมาใช้ควบคู่กับมาตรา63 เพื่อหันเหคดีเด็กและ เยาวชน โดยไม่ต้องขึ้นสู่ศาลเยาวชนและครอบครัวจากการ ตอบแบบสอบถาม.....	219
5.5.1	วิเคราะห์ผลการใช้กระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์โดย วิธีประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนเพื่อหันเหคดีเด็กและ เยาวชน โดยไม่ต้องขึ้นสู่ศาลเยาวชนและครอบครัวตาม ความคิดเห็นในภาพรวมของทุกกลุ่มอาชีพ.....	219
5.5.2	วิเคราะห์ผลการใช้กระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์โดย วิธีประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนเพื่อหันเหคดีเด็กและ เยาวชน โดยไม่ต้องขึ้นสู่ศาลเยาวชนและครอบครัวตาม ความคิดเห็น โดยจำแนกตามกลุ่มอาชีพ.....	237
5.5.3	วิเคราะห์ผลการใช้กระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์โดย วิธีประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนเพื่อหันเหคดีเด็กและ เยาวชน โดยไม่ต้องขึ้นสู่ศาลเยาวชนและครอบครัวกับ พื้นที่เขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล.....	245
5.6	การประเมินผลการใช้กระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์โดยวิธี ประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนเพื่อหันเหคดีเด็กและเยาวชน โดย ไม่ต้องขึ้นสู่ศาลเยาวชนและครอบครัว.....	247
บทที่ 6	บทสรุปและข้อเสนอแนะ.....	256
6.1	บทสรุป.....	256
6.2	ข้อเสนอแนะ.....	264
บรรณานุกรม.....		270
ภาคผนวก ก.	แบบสอบถาม.....	277
ข.	บทสัมภาษณ์.....	283
ค.	ประวัติผู้เขียน.....	294

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
1. สถิติจำนวนเด็กและเยาวชนที่ถูกส่งตัวมายังสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนทั่วประเทศไทย ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2547 ถึง พ.ศ. 2550.....	34
2. รายงานผลการดำเนินการในภาพรวมของสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนทั่วประเทศตั้งแต่วันที่ 1 มิถุนายน พ.ศ. 2546 ถึง เดือนธันวาคม พ.ศ. 2550.....	51
3. รายงานผลการดำเนินการเพื่อหันเหคดีเด็กและเยาวชนออกจากกระบวนการยุติธรรมโดยใช้วิธีการประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนควบคู่กันมาตรา 63 แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2534 .ของสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนทั่วประเทศ จำแนกเป็นรายปีงบประมาณ ตั้งแต่ปีงบประมาณ 2546 ถึง ปีงบประมาณ 2550.....	52
4. จังหวัดที่ลงพื้นที่ในการแจกแบบสอบถาม.....	87
5. ตารางแสดงจำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามเพศ.....	97
6. ตารางแสดงจำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามอายุ.....	98
7. ตารางแสดงจำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามระดับการศึกษา.....	99
8. ตารางแสดงจำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามพื้นที่จังหวัด.....	100
9. ตารางแสดงจำนวนร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามพื้นที่เขต.....	100
10. ตารางแสดงจำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามอาชีพ.....	102
11. ตารางแสดงจำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามความคิดเห็น โดยการประเมินเกี่ยวกับการบรรลุวัตถุประสงค์หรือเป้าหมายของกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์โดยวิธีประชุมกลุ่มครอบครัวฯ เพื่อหันเหคดีเด็กและเยาวชน โดยไม่ต้องขึ้นสู่ศาลเยาวชนและครอบครัว.....	103
12. ตารางแสดงจำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามความคิดเห็น โดยการประเมิน เกี่ยวกับความคุ้มค่าในการใช้ทรัพยากรในการดำเนินกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์โดยวิธีประชุมกลุ่มครอบครัวฯ เพื่อหันเหคดีเด็กและเยาวชน โดยไม่ต้องขึ้นสู่ศาลเยาวชนและครอบครัว.....	105
13. ตารางแสดงจำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามความคิดเห็น โดยการประเมินเกี่ยวกับคุณภาพการบริหารจัดการในการดำเนินกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์โดยวิธีการประชุมกลุ่มครอบครัวฯ เพื่อหันเหคดีเด็กและเยาวชน โดยไม่ต้องขึ้นสู่ศาลเยาวชนและครอบครัว	106

ตารางที่	หน้า
14. ตารางแสดงจำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามความคิดเห็น โดยการประเมินเกี่ยวกับผลสำเร็จของกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์โดยวิธีการ ประชุมกลุ่มครอบครัวฯ เพื่อหันเหคดีเด็กและเยาวชน โดยไม่ต้องขึ้นสู่ศาลเยาวชนและ ครอบครัว.....	109
15. ตารางแสดงจำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามกลุ่มอาชีพ.....	110
16. ตารางแสดงจำนวนค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ตามความคิดเห็นของผู้ตอบ แบบสอบถามกลุ่มที่หนึ่ง ซึ่งประเมินเกี่ยวกับการใช้กระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ โดยวิธีการประชุมกลุ่มครอบครัวฯ เพื่อหันเหคดีเด็กและเยาวชน โดยไม่ต้องขึ้นสู่ศาล เยาวชนฯ ตามตัวชี้วัดทั้ง 4 ด้าน.....	111
17. ตารางแสดงจำนวนค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ตามความคิดเห็นของผู้ตอบ แบบสอบถามกลุ่มที่หนึ่ง ซึ่งประเมินเกี่ยวกับวัตถุประสงค์หรือเป้าหมายของกระบวนการ ยุติธรรมเชิงสมานฉันท์โดยวิธีการประชุมกลุ่มครอบครัวฯ เพื่อหันเหคดีเด็กและเยาวชน โดย ไม่ต้องขึ้นสู่ศาลเยาวชนฯ.....	112
18. ตารางแสดงจำนวนค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ความคิดเห็นของผู้ตอบ แบบสอบถามกลุ่มที่หนึ่ง ซึ่งประเมินเกี่ยวกับความคุ้มค่าในการใช้ทรัพยากรในการดำเนิน กระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์โดยวิธีการประชุมกลุ่มครอบครัวฯ เพื่อหันเหคดีเด็กและ เยาวชน โดยไม่ต้องขึ้นสู่ศาลเยาวชนและครอบครัว.....	113
19. ตารางแสดงจำนวนค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ตามความคิดเห็น ของผู้ตอบ แบบสอบถามกลุ่มที่หนึ่ง ซึ่งประเมินเกี่ยวกับคุณภาพการบริหารจัดการกระบวนการ ยุติธรรมเชิงสมานฉันท์โดยวิธีการประชุมกลุ่มครอบครัวฯ เพื่อหันเหคดีเด็กและเยาวชน โดยไม่ต้องขึ้นสู่ศาลเยาวชนฯ	114
20. ตารางแสดงจำนวนค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ตามความคิดเห็น ของผู้ตอบ แบบสอบถามกลุ่มที่หนึ่ง ซึ่งประเมินเกี่ยวกับผลสำเร็จของการใช้กระบวนการยุติธรรม เชิงสมานฉันท์โดยวิธีประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชน เพื่อหันเหคดีเด็กและเยาวชน โดยไม่ต้องขึ้นสู่ศาลเยาวชนและครอบครัว.....	116
21. ตารางแสดงจำนวนค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ตามความคิดเห็นของ ผู้ตอบแบบสอบถามกลุ่มที่สอง ซึ่งประเมินเกี่ยวกับการใช้กระบวนการยุติธรรมเชิง สมานฉันท์โดยวิธีการประชุมกลุ่มครอบครัวฯ เพื่อหันเหคดีเด็กและเยาวชน โดยไม่ต้อง ขึ้นสู่ศาลเยาวชนฯ ตามตัวชี้วัดทั้ง 4 ด้าน.....	118

ตารางที่	หน้า
<p>22. ตารางแสดงจำนวนค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามกลุ่มที่สอง ซึ่งประเมินเกี่ยวกับวัตถุประสงค์หรือเป้าหมายของกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์โดยวิธีการประชุมกลุ่มครอบครัวฯ เพื่อหันเหคดีเด็กและเยาวชน โดยไม่ต้องขึ้นสู่ศาลเยาวชนฯ.....</p>	119
<p>23. ตารางแสดงจำนวนค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ตามความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามกลุ่มที่สอง ซึ่งประเมินเกี่ยวกับความคุ้มค่าในการใช้ทรัพยากรในการดำเนินกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์โดยวิธีการประชุมกลุ่มครอบครัวฯ เพื่อหันเหคดีเด็กและเยาวชน โดยไม่ต้องขึ้นสู่ศาลเยาวชนและครอบครัว.....</p>	120
<p>24 ตารางแสดงจำนวนค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ตามความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามกลุ่มที่สอง ซึ่งประเมินเกี่ยวกับคุณภาพการบริหารจัดการกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์โดยวิธีการประชุมกลุ่มครอบครัวฯ เพื่อหันเหคดีเด็กและเยาวชน โดยไม่ต้องขึ้นสู่ศาลเยาวชนฯ.....</p>	121
<p>25. ตารางแสดงจำนวนค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ตามความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามกลุ่มที่สอง ซึ่งประเมินเกี่ยวกับผลสำเร็จของการใช้กระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์โดยวิธีการประชุมกลุ่มครอบครัวฯ เพื่อหันเหคดีเด็กและเยาวชน โดยไม่ต้องขึ้นสู่ศาลเยาวชนและครอบครัว.....</p>	123
<p>26. ตารางแสดงจำนวนค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ตามความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามกลุ่มที่สาม ซึ่งประเมินเกี่ยวกับการใช้กระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์โดยวิธีการประชุมกลุ่มครอบครัวฯ เพื่อหันเหคดีเด็กและเยาวชน โดยไม่ต้องขึ้นสู่ศาลเยาวชนฯ ตามตัวชี้วัดทั้ง 4 ด้าน</p>	124
<p>27. ตารางแสดงจำนวนค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานตามความเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามกลุ่มที่สามซึ่งประเมินเกี่ยวกับวัตถุประสงค์หรือเป้าหมายของกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์โดยวิธีการประชุมกลุ่มครอบครัวฯ เพื่อหันเหคดีเด็กและเยาวชน โดยไม่ต้องขึ้นสู่ศาลเยาวชนฯ</p>	125
<p>28. ตารางแสดงจำนวนค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ตามความเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามกลุ่มที่สาม ซึ่งประเมินเกี่ยวกับความคุ้มค่าในการใช้ทรัพยากรในการดำเนินกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์โดยวิธีการประชุมกลุ่มครอบครัวฯ เพื่อหันเหคดีเด็กและเยาวชน โดยไม่ต้องขึ้นสู่ศาลเยาวชนฯ.....</p>	126

ตารางที่	หน้า
29. ตารางแสดงจำนวนค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ตามความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถาม กลุ่มที่สาม ซึ่งประเมินเกี่ยวกับคุณภาพการบริหารจัดการกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์โดยวิธีการประชุมกลุ่มครอบครัวฯ เพื่อหันเหคดีเด็กและเยาวชน โดยไม่ต้องขึ้นสู่ศาลเยาวชนฯ	127
30. ตารางแสดงจำนวนค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถาม กลุ่มที่สาม ซึ่งประเมินเกี่ยวกับผลสำเร็จของการใช้กระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์โดยวิธีการประชุมกลุ่มครอบครัวฯ เพื่อหันเหคดีเด็กและเยาวชน โดยไม่ต้องขึ้นสู่ศาลเยาวชนและครอบครัว	129
31. ตารางแสดงค่าเฉลี่ยความคิดเห็นในการประเมินเกี่ยวกับการบรรลุวัตถุประสงค์หรือเป้าหมายของกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์โดยวิธีการประชุมกลุ่มครอบครัวฯ เพื่อหันเหคดีเด็กและเยาวชน โดยไม่ต้องขึ้นสู่ศาลเยาวชนและครอบครัว จำแนกตามพื้นที่เขต	132
32. ตารางแสดงค่าเฉลี่ยความคิดเห็น โดยการประเมินเกี่ยวกับความคุ้มค่าในการใช้ทรัพยากรในการดำเนินกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์โดยวิธีการประชุมกลุ่มครอบครัวฯ เพื่อหันเหคดีเด็กและเยาวชน โดยไม่ต้องขึ้นสู่ศาลเยาวชนและครอบครัว จำแนกตามพื้นที่เขต.....	133
33. ตารางแสดงค่าเฉลี่ยความคิดเห็น โดยการประเมินเกี่ยวกับคุณภาพการบริหารจัดการในการดำเนินกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์โดยวิธีการประชุมกลุ่มครอบครัว และชุมชนเพื่อหันเหคดีเด็กและเยาวชน โดยไม่ต้องขึ้นสู่ศาลเยาวชนและครอบครัวและครอบครัว จำแนกตามพื้นที่เขต	134
34. ตารางแสดงค่าเฉลี่ยความคิดเห็น โดยการประเมินเกี่ยวกับผลสำเร็จในการดำเนินมาตรการสำหรับเด็กและเยาวชน โดยวิธีการประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชน เพื่อหันเหคดีเด็กและเยาวชน โดยไม่ต้องขึ้นสู่ศาลเยาวชนและครอบครัว โดยจำแนกตามพื้นที่เขต.....	135
35. ตารางแสดงค่าเฉลี่ย ความคิดเห็นของกลุ่มอาชีพที่หนึ่ง โดยการประเมินเกี่ยวกับการบรรลุวัตถุประสงค์หรือเป้าหมายของกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์โดยวิธีการประชุมกลุ่มครอบครัวฯ เพื่อหันเหคดีเด็กและเยาวชน โดยไม่ต้องขึ้นสู่ศาลเยาวชนฯ จำแนกตามพื้นที่เขต	136

ตารางที่	หน้า
36. ตารางแสดงค่าเฉลี่ย ความคิดเห็นของกลุ่มอาชีพที่หนึ่ง โดยการประเมินเกี่ยวกับความคุ้มค่าในการใช้ทรัพยากรในการดำเนินกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์โดยวิธีการประชุมกลุ่มครอบครัวฯ เพื่อหันเหคดีเด็กและเยาวชน โดยไม่ต้องขึ้นสู่ศาลเยาวชนและครอบครัว จำแนกตามพื้นที่เขต	137
37. ตารางแสดงค่าเฉลี่ย ความคิดเห็นของกลุ่มอาชีพที่หนึ่ง โดยการประเมินเกี่ยวกับคุณภาพการบริหารจัดการในการดำเนินกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์โดยวิธีการประชุมกลุ่มครอบครัวฯ เพื่อหันเหคดีเด็กและเยาวชน โดยไม่ต้องขึ้นสู่ศาลเยาวชนและครอบครัว จำแนกตามพื้นที่เขต.....	138
38. ตารางแสดงค่าเฉลี่ย ความคิดเห็นของกลุ่มอาชีพที่หนึ่ง โดยการประเมินเกี่ยวกับผลสำเร็จ ในการดำเนินกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์โดยวิธีการประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนเพื่อหันเหคดีเด็กและเยาวชน โดยไม่ต้องขึ้นสู่ศาลเยาวชนและครอบครัว โดยจำแนกตามพื้นที่เขต.....	139
39. ตารางแสดงค่าเฉลี่ย ความคิดเห็นของกลุ่มอาชีพที่สอง โดยการประเมินเกี่ยวกับการบรรลุวัตถุประสงค์หรือเป้าหมายของกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์โดยวิธีการประชุมกลุ่มครอบครัวฯ เพื่อหันเหคดีเด็กและเยาวชน โดยไม่ต้องขึ้นสู่ศาลเยาวชนฯ จำแนกตามพื้นที่เขต.....	140
40. ตารางแสดงค่าเฉลี่ย ความคิดเห็นของกลุ่มอาชีพที่สอง โดยการประเมินเกี่ยวกับความคุ้มค่าในการใช้ทรัพยากร ในการดำเนินกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์โดยวิธีการประชุมกลุ่มครอบครัวฯ เพื่อหันเหคดีเด็กและเยาวชน โดยไม่ต้องขึ้นสู่ศาลเยาวชนและครอบครัว โดยจำแนกตามพื้นที่เขต.....	141
41. ตารางแสดงค่าเฉลี่ยความคิดเห็นของกลุ่มอาชีพที่สอง โดยการประเมินเกี่ยวกับคุณภาพการบริหารจัดการในการดำเนินกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์โดยวิธีการประชุมกลุ่มครอบครัวฯ เพื่อหันเหคดีเด็กและเยาวชน โดยไม่ต้องขึ้นสู่ศาลเยาวชนและครอบครัว จำแนกตามพื้นที่เขต.....	142
42. ตารางแสดงค่าเฉลี่ย ความคิดเห็นของกลุ่มอาชีพที่สอง โดยการประเมินเกี่ยวกับผลสำเร็จในการดำเนินกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์โดยวิธีการประชุมกลุ่มครอบครัวฯ เพื่อหันเหคดีเด็กและเยาวชน โดยไม่ต้องขึ้นสู่ศาลเยาวชนและครอบครัว จำแนกตามพื้นที่เขต	143

ตารางที่	หน้า
43. ตารางแสดงค่าเฉลี่ย ความคิดเห็นของกลุ่มอาชีพที่สาม โดยการประเมินเกี่ยวกับการบรรลุวัตถุประสงค์หรือเป้าหมายของกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์โดยวิธีการประชุมกลุ่มครอบครัว เพื่อหันเหคดีเด็กและเยาวชน โดยไม่ต้องขึ้นสู่ศาลเยาวชนฯ จำแนกตามพื้นที่เขต.....	145
44. ตารางแสดงค่าเฉลี่ย ความคิดเห็นของกลุ่มอาชีพที่สาม โดยการประเมินเกี่ยวกับความคุ้มค่าในการใช้ทรัพยากรในการดำเนินกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์โดยวิธีการประชุมกลุ่มครอบครัวเพื่อหันเหคดีเด็กและเยาวชน โดยไม่ต้องขึ้นสู่ศาลเยาวชนฯ โดยจำแนกตามพื้นที่เขต.....	146
45. ตารางแสดงค่าเฉลี่ย ความคิดเห็นของกลุ่มอาชีพที่สาม โดยการประเมินเกี่ยวกับคุณภาพการบริหารจัดการในการดำเนินกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์โดยวิธีการประชุมกลุ่มครอบครัวเพื่อหันเหคดีเด็กและเยาวชน โดยไม่ต้องขึ้นสู่ศาลเยาวชนและครอบครัวจำแนกตามพื้นที่เขต	147
46. ตารางแสดงค่าเฉลี่ย ความคิดเห็นของกลุ่มอาชีพที่สาม โดยการประเมินเกี่ยวกับผลสำเร็จในการดำเนินกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์โดยวิธีการประชุมกลุ่มครอบครัว เพื่อหันเหคดีเด็กและเยาวชน โดยไม่ต้องขึ้นสู่ศาลเยาวชนและครอบครัว จำแนกตามพื้นที่เขต.....	148
47. ตารางแสดงจำนวนร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามข้อเสนอแนะที่ช่วยเพิ่มประสิทธิภาพในการใช้กระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์โดยวิธีการประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนเพื่อหันเหคดีเด็กและเยาวชน โดยไม่ต้องขึ้นสู่ศาลเยาวชนและครอบครัว	150
48. ตารางแสดงจำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามข้อเสนอแนะเกี่ยวกับมาตรการอื่นๆ ในทางอาญาที่สามารถนำมาใช้หันเหคดีเด็กฯรวมทั้งช่วยแก้ไขพฤติกรรมของเด็กฯที่กระทำความผิดและช่วยลดการกระทำความผิดซ้ำอีกรวมทั้งการช่วยลดปริมาณคดีเด็กและเยาวชน โดยไม่ต้องขึ้นสู่ศาลเยาวชนฯ นอกเหนือจากมาตรการดังกล่าว....	152
49. ตารางแสดงสถิติคดีอาญาของศาลเยาวชนและครอบครัวทั่วราชอาณาจักรประจำปีงบประมาณ พ.ศ.2544ถึง พ.ศ.2549.....	200
50. ตารางสถิติคดีเด็กและเยาวชนที่ศาลเยาวชนมีคำพิพากษาและการกลับมากระทำความผิดซ้ำอีก.....	201

ตารางที่	หน้า
51. รายงานผลการดำเนินการเพื่อหันเหคดีเด็กและเยาวชนออกจากกระบวนการยุติธรรม โดยใช้วิธีการประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนควบคู่ กับ 63 แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลเยาวชนและครอบครัว พ.ศ.2534 .ของสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนในส่วนกลาง และปริมณฑลโดยจำแนกเป็นรายสถานพินิจ.....	203
52. ตารางแสดงจำนวน ร้อยละ ของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามความคิดเห็น โดยการประเมินในประเด็นเรื่องการบรรลุวัตถุประสงค์หรือเป้าหมายของการใช้กระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์โดยวิธีการประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชน.....	220
53. ตารางแสดงจำนวน ร้อยละ ของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามความคิดเห็น โดยการประเมินเกี่ยวกับความคุ้มค่าในการใช้ทรัพยากรในประเด็นเรื่องจำนวนเจ้าพนักงานที่เกี่ยวข้องเพื่อดำเนินกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์โดยวิธีประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชน.....	222
54. ตารางแสดงจำนวน ร้อยละ ของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามความคิดเห็น โดยการประเมินเกี่ยวกับความคุ้มค่าในการใช้ทรัพยากรในประเด็นเรื่องงบประมาณที่นำมาใช้ในการดำเนินกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์โดยวิธีประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชน	223
55. ตารางแสดงจำนวน ร้อยละ ของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามความคิดเห็น โดยการประเมินเกี่ยวกับความคุ้มค่าในการใช้ทรัพยากรในประเด็นเรื่องความรู้ความเข้าใจของเจ้าหน้าที่ในการดำเนินการดำเนินกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์โดยวิธีประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชน.....	224
56. ตารางแสดงจำนวน ร้อยละ ของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามความคิดเห็น โดยการประเมินเกี่ยวกับคุณภาพบริหารจัดการในประเด็นเรื่องการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพของกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์โดยวิธีประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชน.....	225
57. ตารางแสดงจำนวน ร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามความคิดเห็น โดยการประเมินเกี่ยวกับคุณภาพบริการจัดการในประเด็นเรื่องความร่วมมือของเจ้าหน้าที่ในการดำเนินการกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์โดยวิธีประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชน.....	227
58. ตารางแสดงจำนวน ร้อยละ ของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามความคิดเห็น โดยการประเมินเกี่ยวกับคุณภาพการบริหารจัดการในประเด็นเรื่องความร่วมมือของเด็กและเยาวชนในการดำเนินการตามกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์โดยวิธีประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชน	228

ตารางที่	หน้า
59. ตารางแสดงจำนวน ร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามความคิด โดยการประเมินเกี่ยวกับคุณภาพการบริการจัดการในประเด็นเรื่องความร่วมมือของผู้เสียหายในการดำเนินการตามกระบวนการมาตรฐานการสำหรับเด็กและเยาวชนโดยวิธีประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชน.....	229
60. ตารางแสดงจำนวนร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามความคิดเห็น โดยการประเมินเกี่ยวกับผลสำเร็จในประเด็นเรื่องกฎหมายที่เกี่ยวข้องช่วยให้เกิดผลสำเร็จของกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์โดยวิธีประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนเพื่อหันเหคดีอาญาเด็กและเยาวชนโดยไม่ต้องขึ้นสู่ศาลเยาวชนและครอบครัว.....	231
61. ตารางแสดงจำนวน ร้อยละ ของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามความคิดเห็น โดยการประเมินเกี่ยวกับผลสำเร็จในประเด็นเรื่องความคุ้มค่าของกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์โดยวิธีประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนเพื่อหันเหคดีอาญาเด็กและเยาวชนโดยไม่ต้องขึ้นสู่ศาลเยาวชนและครอบครัว.....	232
62. ตารางแสดงจำนวน ร้อยละ ของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามความคิดเห็น โดยการประเมินเกี่ยวกับผลสำเร็จในประเด็นเรื่องการช่วยลดปริมาณคดีเด็กและเยาวชนโดยไม่ต้องขึ้นสู่ศาลเยาวชนและครอบครัวโดยวิธีประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชน.....	233
63. ตารางแสดงจำนวน ร้อยละ ของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามความคิดเห็น โดยการประเมินเกี่ยวกับผลสำเร็จในประเด็นในเรื่องการช่วยแก้ไขพฤติกรรมผู้กระทำความผิดตามกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์โดยวิธีประชุมกลุ่มครอบครัว.....	234
64. ตารางแสดงจำนวน ร้อยละ ของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามความคิดเห็น โดยการประเมินเกี่ยวกับผลสำเร็จในประเด็นในเรื่องการช่วยลดการกระทำผิดซ้ำเมื่อใช้กระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์โดยวิธีประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชน.....	235
65. ตารางแสดงจำนวน ร้อยละ ของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามความคิดเห็น โดยการประเมินเกี่ยวกับผลสำเร็จในประเด็นในเรื่องการประสบความสำเร็จในการนำมาใช้ของกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์โดยวิธีประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชน.....	237

สารบัญรูปภาพ

ภาพที่	หน้า
1. ภาพกราฟแสดงจังหวัดที่ลงพื้นที่เพื่อแจกแบบสอบถามและสัมภาษณ์.....	88
2. ภาพกราฟแสดงจำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามเพศ.....	97
3. ภาพกราฟแสดงจำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามช่วงอายุ.....	98
4. ภาพกราฟแสดงจำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตาม ระดับการศึกษา.....	99
5. ภาพกราฟแสดงจำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตาม พื้นที่จังหวัด.....	100
6. ภาพกราฟแสดงจำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตาม พื้นที่เขต.....	101
7. ภาพกราฟแสดงจำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามอาชีพ.....	102

โครงการวิจัย : กระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์โดยวิธีการประชุมกลุ่มครอบครัวและ
ชุมชนเพื่อหันเหคดีเด็กและเยาวชน โดยไม่ต้องขึ้นศาลเยาวชนและครอบครัว

ผู้วิจัย : ผู้ช่วยศาสตราจารย์อัจฉริยา ชูตินันท์ **สถาบัน :** มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต

ปีที่พิมพ์ : 2551

สถานที่พิมพ์ : มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต

แหล่งที่เก็บรายงานการวิจัยฉบับสมบูรณ์

จำนวนหน้างานวิจัย : 295 หน้า

: มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต

บทคัดย่อ

การศึกษาเรื่อง “ กระบวนการยุติธรรมยุติธรรมเชิงสมานฉันท์โดยวิธีประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนเพื่อหันเหคดีเด็กและเยาวชน โดยไม่ต้องขึ้นศาลเยาวชนและครอบครัว” มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาถึงแนวทางปฏิบัติ ผลกระทบ รวมทั้งประสิทธิภาพของระบบกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์โดยวิธีประชุมกลุ่มครอบครัว และชุมชนที่นำมาใช้ควบคู่กับมาตรา 63 แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลเยาวชน และครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ.2534 ในระบบกระบวนการยุติธรรมสำหรับเด็กและเยาวชนในประเทศไทยในฐานะที่เป็นมาตรการทางเลือกหนึ่ง อันนำไปสู่แนวทางแก้ไขปัญหาคดีเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิด และนำมาใช้เป็นเครื่องมือในการแบ่งเบาภาระคดีโดยการหันเหคดีเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิด และมีความประหลาดที่เสียหายไม่มากออกจากกระบวนการยุติธรรมสำหรับเด็กและเยาวชนกระแสหลักโดยไม่ต้องขึ้นศาลเยาวชนและครอบครัว จากการศึกษาข้อเท็จจริง ข้อกฎหมาย จากสภาพปัญหาที่เป็นข้อมูลโดยการออกแบบสอบถาม ทำให้เห็นสภาพปัญหาข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้น ประกอบกับการศึกษาข้อมูลต่างประเทศพบว่าการนำกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์โดยวิธีประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนที่นำมาใช้ในระบบกระบวนการยุติธรรมสำหรับเด็กและเยาวชนในต่างประเทศเพื่อหันเหคดีเด็กและเยาวชนออกจากกระบวนการยุติธรรมสำหรับเด็กและเยาวชนนั้น เป็นมาตรการที่ช่วยแบ่งเบาภาระคดีได้ในระดับหนึ่ง และยังพบว่าเป็นแนวทางที่สันติและก่อให้เกิดประโยชน์ต่อทุกฝ่ายโดยไม่เสียความเป็นธรรมแก่สมาชิกในสังคม

จากการศึกษาวิจัยดังกล่าว ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะว่า ควรปรับปรุงพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2534 โดยเฉพาะบทบัญญัติมาตรา 63 โดยควรกำหนดถึงหลักการและวิธีการ นำกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์โดยวิธีประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนมาใช้ในการหันเหคดีเด็กและเยาวชนไว้อย่างชัดเจน รวมทั้งเงื่อนไขในการจัดประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนนั้นไม่ควรยึดติดกับอัตราโทษโดยควรคำนึงถึงอายุของผู้กระทำความผิดที่มีช่วงที่แตกต่างกันตามความรู้สึกลึกซึ้งของแต่ละคนมาเป็นข้อกำหนดในการดำเนินการจัดประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชน และถ้าสามารถนำมาใช้ได้ในทุกขั้นตอนของกระบวนการยุติธรรมสำหรับเด็กและเยาวชนด้วยแล้ว นอกจากเป็นประโยชน์ต่อเด็กและเยาวชนในการหันเหคดีเด็กและเยาวชนออกจากกระบวนการยุติธรรมสำหรับเด็กและเยาวชนกระแสนักได้มากขึ้นแล้ว ยังช่วยปลูกจิตสำนึกที่ดีให้แก่เด็กและเยาวชนพร้อมทั้งผลักดันเพื่อให้เด็กและเยาวชนกลับตัวเป็นคนดีและกลับคืนสู่สังคมโดยเร็ว และยังสามารถนำมาซึ่งความสมานฉันท์ปรองดองให้แก่ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องไม่ว่าจะเป็นผู้เสียหาย เด็กและเยาวชนที่กระทำความผิด ครอบครัวและสมาชิกในชุมชน ตลอดจนเพิ่มความรักและความสามัคคีของคนในชุมชนและนำมาซึ่งความสันติสุขในสังคม อันถือได้ว่าเป็นมาตรการที่ช่วยเพิ่มความสัมฤทธิ์ผลในการช่วยลดการกระทำความผิดซ้ำและช่วยลดปริมาณคดีขึ้นสู่ศาลเยาวชนและครอบครัวได้ดียิ่งขึ้น

ABSTRACT

Title: Restorative Justice with family and community groups conferencing to divert The case of child and juvenile offences don't reach the Juvenile and Family Courts.

Researcher: Mrs. Achariya Chutinun **Institution:** Dhurakitjundit University

Year of Publication: 2008

Publisher: Dhurakitjundit University

Sources: Dhurakitjundit University

No. of pages : 295 pages

Abstract

In as much as the restorative justice with family and community groups conferencing theory and programs have emerged over the past two decades as an increasingly influential world-wide alternative to criminal justice practice, Thailand has adopted these principles in accordance with Section 63 under the Act for the establishment of and procedure for juvenile and family court B.E. 2534 as alternative problem-solving approaches. Straightforwardly, the primary accepted approach of the restorative justice i.e., family and community groups conference, is adopted and applied with the belief to achieve the primary objectives namely, first, encouraging a flipside problem-solving approach to crime committed by the juvenile and youth and, second, avoiding escalation of legal justice as well as diverting offences being not taken sufficiently seriously from the full process of judicial action.

In consequent, the restorative justice shifts onward from a pure concern with juvenile criminal justice to a more comprehensive approach which seeks to address child and youth care in a comprehensive manner.

As realized in the significance of this comprehensive approach, this research "the restorative justice process by means of family group conference as form of diversion from Juvenile Court prosecution" has been carefully studied. The primary purposes are studying

how this program impacts various aftermaths by examining the practice, its effects over all participants and the effectiveness of the restorative justice by means of family and community groups conference applying in conjunction with the provision mentioned above.

Eventually, after examining the substantial outcomes obtaining from carefully designed questionnaires which being launched, in accordance with studying information examined by other countries, findings show that restorative justice by means of family group conference produces substantial and statistically significant benefits for all participants. Besides, the conferencing can initiate an alternative problem-solving approach to crime committed by the juvenile and youth as well as divert the offenses from the full process of judicial action.

Whereas obviously shown by the research program's finding, the researcher will mention and encourage implementation of policies that support restorative justice. Underpinning this point, Section 63 under the Act for the establishment of and procedure for juvenile and family court B.E. 2534 should be conscientiously implemented with consideration of two significant doctrines. First, the principle and procedure concerning the restorative justice process by means of family and community groups conference should be apparently defined. Second, despite the negative emphasis on punishment i.e., rate of penalty, the condition in conducting the family and community groups conference should only consider the age of offenders which is subjected to their personal responsibility.

In addition, on condition that this practical practice can be successfully applied in accompanying with the whole stage of juvenile and youth criminal justice process, the interest of the offenders would be maintained in term of the diversion from youth criminal justice process. Supporting this point, the restorative justice by this mean allows the rehabilitation and the integration of the offenders. In another word, through receiving appropriate reparation, the harm done to the victim can be redressed; by making good the damage caused, the offender can be reconciled with the victim and reintegrated back into his/her social and familial networks; and through such reconciliation and reintegration, community harmony can be restored. In conclusion, the restorative justice in this way first, strengthens and heals the community, second, promotes changes that will prevent re-offending by reintegrating the offenders into the community and the last, avoids escalation of legal justice.

กิตติกรรมประกาศ

ขอบคุณ

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความสำคัญและสภาพของปัญหา

ปัจจุบันปัญหาอาชญากรรมไม่จำกัดอยู่เฉพาะผู้กระทำที่เป็นผู้ใหญ่เท่านั้น สำหรับเด็กและเยาวชนก็ปรากฏว่ามีสถิติของการกระทำผิดที่สูงขึ้นเช่นกัน อีกทั้งปัญหาที่เด็กและเยาวชนกระทำผิดก็ยังคงมีความรุนแรงและสลับซับซ้อนมากขึ้นเป็นทวีคูณ สิ่งต่างๆ เหล่านี้จึงทำให้ต้องย้อนกลับมามองที่กระบวนการยุติธรรมในฐานะที่เป็นเครื่องมือ หรือกลไกที่จะรับมือกับเรื่องดังกล่าวว่ามีประสิทธิภาพและเหมาะสมเพียงใด ซึ่งเมื่อพิจารณาแล้วพบว่ากระบวนการยุติธรรมที่มีอยู่ในปัจจุบันยังไม่มีการพัฒนามาตรการทางเลือกที่จะยุติข้อขัดแย้งโดยไม่ต้องนำคดีมาสู่กระบวนการยุติธรรมสำหรับเด็กและเยาวชนตามปกติ หรือใช้มาตรการทางเลือกอื่นที่ดีกว่าแทนการฟ้องทางคดีอาญาต่อศาลเยาวชนและครอบครัวและการส่งตัวเด็กและเยาวชนเข้ารับการบำบัด แก้ไข ฟื้นฟูเด็กและเยาวชนในสถานฝึกและอบรมแบบปิด โดยที่รูปแบบการดำเนินคดีเด็กและเยาวชนของไทยในปัจจุบันยังคงเน้นการนำคดีเข้าสู่กระบวนการยุติธรรมสำหรับเด็กและเยาวชนมากเกินไป รวมทั้งยังเป็นกระบวนการตั้งรับ ไม่มีบทบาทเชิงรุกในการรณรงค์เพื่อป้องกันไม่ให้มีการกระทำความผิดเกิดขึ้น โดยไม่เปิดโอกาสให้ครอบครัวและชุมชน มีโอกาสเข้ามาจัดการกับปัญหาพฤติกรรมที่มีลักษณะฝ่าฝืนกฎหมายที่ไม่รุนแรง ซึ่งบางครั้งไม่จำเป็นต้องนำเข้าสู่กระบวนการยุติธรรมสำหรับเด็กและเยาวชนก็ได้ นอกจากนี้ยังไม่เปิดโอกาสให้มีการเบี่ยงเบนหรือหันเหคดีออกจากกระบวนการยุติธรรมสำหรับเด็กและเยาวชน โดยเฉพาะคดีเล็กน้อย ที่เด็กและเยาวชนมีโอกาสกลับตัวเป็นคนดีได้ ประกอบกับยังไม่มีวิธีการยับยั้งการกลับมากระทำความผิดซ้ำอีกของเด็กและเยาวชนได้ จึงทำให้คดีล้นศาลเยาวชนและครอบครัว และผู้กระทำผิดที่เป็นเด็กและเยาวชนก็ล้นสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนด้วยเช่นเดียวกัน และทำให้เกิดปัญหามีจำนวนเด็กและเยาวชนที่กระทำผิดมากกว่าที่สถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนจะดูแลได้อย่างทั่วถึง จึงเป็นภาระหนักในการแก้ไขฟื้นฟูเด็กและเยาวชนผู้กระทำผิดให้กลับตัวเป็นคนดีคืนสู่สังคม ในขณะที่เดียวกันก็เป็นภาระหนักอย่างยิ่งต่องบประมาณในการดำเนินกระบวนการยุติธรรมสำหรับเด็กและเยาวชนที่กระทำผิด ในขณะที่ศักยภาพของครอบครัวและชุมชนไม่ได้รับการนำมาใช้ประโยชน์ตามที่ควรจะเป็น ทั้งนี้เพื่อเป็นแนวทางนำไปสู่การแก้ไขปัญหาเด็กและ

เยาวชนที่กระทำความผิด จึงควรลดบทบาทของรัฐแล้วเพิ่มบทบาทของครอบครัวและชุมชน แทน

อย่างไรก็ดี แม้ประเทศไทยจะมีกฎหมายรองรับกระบวนการยุติธรรมสำหรับเด็กและเยาวชน คือ พระราชบัญญัติจัดตั้งศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ.2534 ซึ่งมีบทบัญญัติมาตรา 63 เปิดช่องให้ผู้อำนวยการสถานพินิจเสนอความเห็นต่อพนักงานอัยการที่จะสั่งไม่ฟ้องคดีเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิดไม่รุนแรง เพื่อให้คดียุติลงในชั้นพนักงานอัยการ โดยไม่ต้องดำเนินคดีในชั้นของศาลเยาวชนและครอบครัวได้ก็ตาม แต่เด็กและเยาวชนยังคงถูกควบคุมตัวไว้ในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนเพื่อแก้ไขฟื้นฟูนิสัย ซึ่งตั้งแต่ประกาศใช้พระราชบัญญัติจัดตั้งศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ.2534 ปรากฏว่ายังไม่เคยมีการนำ มาตรา 63 มาใช้เป็นเครื่องมือในการหันเหคดีเด็กและเยาวชนเลย จากสภาพปัญหาดังกล่าว รัฐบาลและกระทรวงยุติธรรม¹ จึงมีนโยบายที่จะนำมาตรการทางเลือกอื่นที่เหมาะสม ในการปฏิบัติต่อเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิดมาใช้เพื่อแบ่งเบาภาระคดีโดยการหันเห (Diversion) คดีเด็กและเยาวชนออกจากกระบวนการยุติธรรมสำหรับเด็กและเยาวชน ซึ่งในปีพ.ศ. 2546 กระทรวงยุติธรรม โดยกรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนจึงมีนโยบายให้สถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนทั่วประเทศ ในฐานะเป็นองค์กรที่มีหน้าที่รับผิดชอบในการดูแลแก้ไข เด็กและเยาวชนที่กระทำความผิดนำกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ (Restorative Justice) โดยวิธีประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชน (Family and Community Groups Conference) มาใช้ควบคู่กับมาตรา 63 ในชั้นก่อนฟ้องคดีเด็กและเยาวชนต่อศาลเยาวชนและครอบครัวเพื่อใช้เป็น เครื่องมือในการหันเห (Diversion) คดีเด็กและเยาวชนออกจากกระบวนการยุติธรรมสำหรับเด็กและเยาวชนในชั้นศาลตามกฎหมายของประเทศนิวซีแลนด์ที่เป็นต้นแบบ จึงอาจกล่าวได้ว่าการใช้มาตรการทางเลือกนี้ โดยนำกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์โดยการประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนมาใช้ควบคู่กับมาตรา 63 ก่อนฟ้องคดีอาญาต่อศาลเยาวชนและครอบครัว จึงเป็นเพียงโครงการนำร่อง โดยถือว่าอยู่ในขั้นตอนของการทดลองใช้ ดังนั้น กระบวนการยุติธรรมทางเลือกนี้จึงเพียงเข้ามาเสริมกระบวนการยุติธรรมกระแสหลักที่ใช้อยู่ในปัจจุบัน แต่ถึงกระนั้นก็ตาม การใช้กระบวนการยุติธรรมทางเลือกดังกล่าวตามมาตรา 63² เด็กและ

¹วันชัย รุจนวงศ์, “ผลสัมฤทธิ์ในการนำการประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนมาใช้แก้ปัญหาเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิด: ศึกษาเฉพาะกรณีกรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน”, การประชุมทางวิชาการระดับชาติว่าด้วยงานยุติธรรม ครั้งที่ 4 การพัฒนา กระบวนการยุติธรรมสำหรับเด็กและเยาวชน วันที่ 4-5 กันยายน พ.ศ. 2549 ณ ศูนย์ประชุมอิมแพ็ค เมืองทองธานี อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี.

เยาวชนก็ยังคงอยู่ในความควบคุมของในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนอยู่ดี และบางกรณีการถูกควบคุมตัวในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนก็ยังคงมีความเสี่ยงแก่เด็กและเยาวชนในการรับการถ่ายทอดพฤติกรรมร้ายระหว่างกัน โดยไม่มีโอกาสที่จะเข้ามาอยู่ในความดูแลของครอบครัวและในชุมชนของเขาเองอีกด้วย

ในขั้นต้นเมื่อผู้วิจัยได้ทำการศึกษารูปแบบ วิธีการ และกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ในรูปแบบการประชุมกลุ่มครอบครัวของต่างประเทศโดยเฉพาะของประเทศนิวซีแลนด์ ประเทศออสเตรเลีย ประเทศญี่ปุ่น และประเทศสิงคโปร์³ ประเทศต่างๆ เหล่านี้ได้้นำกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์โดยวิธีประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนมาใช้ในกระบวนการยุติธรรมสำหรับเด็กและเยาวชน เพื่อหันเหคดีเด็กหรือเยาวชนบางกลุ่มออกจากกระบวนการยุติธรรมสำหรับเด็กและเยาวชน โดยนำมาใช้กับคดีที่เด็กและเยาวชนกระทำความผิดเล็กน้อยหรือกระทำความผิดเป็นครั้งแรก ดังนั้น ความยุติธรรมตามแนวทางนี้จึงน่าจะสามารถยุติปัญหาอาชญากรรมในเด็กและเยาวชนได้ไม่ว่าจะเป็นการลดอัตราการเกิดของอาชญากรรม การตัดโอกาสในการกระทำความผิดของเด็กและเยาวชนซ้ำอีก และยังประหยัดงบประมาณในการดำเนินคดีเด็กและเยาวชน อีกทั้งส่งผลต่อการลดปริมาณคดีเด็กและเยาวชนที่จะขึ้นสู่ศาลเยาวชนและครอบครัวลงได้อีกด้วย

สำหรับประเทศไทย การนำเสนอแนวความคิดในการนำกระบวนการยุติธรรมทางเลือก คือ กระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์มาใช้ในรูปแบบการประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนควบคู่กับมาตรา 63² ที่จะเป็นทางเลือกใหม่สำหรับกระบวนการยุติธรรมสำหรับเด็กและเยาวชนนี้ โดยไม่ต้องนำเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิดในคดีที่มีข้อหา

² พระราชบัญญัติจัดตั้งศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2534 มาตรา 63 บัญญัติว่า “ในกรณีที่เด็กหรือเยาวชนต้องหาว่ากระทำความผิดเมื่อผู้อำนวยการสถานพินิจพิจารณาโดยคำนึงถึงอายุ ประวัติ ความประพฤติ สถิติปัญญา การศึกษาอบรม สุขภาพ ภาวะแห่งจิต นิสัย อาชีพ ฐานะ ตลอดจนสิ่งแวดล้อมเกี่ยวกับเด็กและเยาวชน และพฤติการณ์ต่างๆ แห่งคดีแล้วเห็นว่า เด็ก หรือเยาวชนอาจกลับตนเป็นคนดีโดยไม่ต้องฟ้อง และเด็กหรือเยาวชนนั้นยินยอมที่จะอยู่ในความควบคุมของสถานพินิจด้วยแล้ว ให้ผู้อำนวยการสถานพินิจแจ้งความเห็นไปยังพนักงานอัยการ ถ้าพนักงานอัยการเห็นชอบด้วย ให้มีอำนาจสั่งไม่ฟ้องเด็ก หรือเยาวชนนั้นได้ คำสั่งไม่ฟ้องของพนักงานอัยการให้เป็นที่สุดการควบคุมเด็กหรือเยาวชนในสถานพินิจตามวรรคหนึ่ง ให้มีกำหนดเวลาตามที่ผู้อำนวยการสถานพินิจเห็นสมควร แต่ต้องไม่เกินสองปี บทบัญญัติมาตรานี้มิให้ใช้บังคับแก่การกระทำความผิดอาญาที่มีอัตราโทษอย่างสูงตามที่กฎหมายกำหนดไว้ให้จำคุกเกินกว่าห้าปีขึ้นไป”

บทบัญญัติมาตรานี้มิให้ใช้บังคับแก่การกระทำความผิดอาญาที่มีอัตราโทษอย่างสูงตามที่กฎหมายกำหนดไว้ให้จำคุกเกินกว่าห้าปีขึ้นไป”

³ Kamal,C, “Direction of juvenile reforms in Singapore”, in RESORCE MATERIAL SERIES NO.59 INTERNATIONAL TRAINING COURSE VISITING EXPERT’S PAPERS, UNAFEI, 2002.

เล็กน้อย⁴ เข้าสู่กระบวนการพิจารณาคดีของศาลเยาวชนและครอบครัว โดยไม่ถือว่าเป็นผู้กระทำผิด พร้อมทั้งยังเปิดโอกาสให้ครอบครัวได้เข้ามามีส่วนร่วมในการยุติความขัดแย้งที่เกิดขึ้น จึงน่าจะเป็นมาตรการที่สามารถนำมาใช้แก้ไขปัญหาเด็กและเยาวชนในกระบวนการยุติธรรมสำหรับเด็กและเยาวชนได้อย่างถาวร และยั่งยืน และเหมาะสมกับสภาพของสังคมไทยตามวิธีการของกระบวนการดังกล่าว และยังส่งผลต่อการลดการกระทำผิดซ้ำอีก ซึ่งผู้ศึกษาวิจัยเห็นว่ากระบวนการที่เป็นทางเลือกนี้น่าจะประสบความสำเร็จในระดับหนึ่ง โดยเฉพาะอย่างยิ่งแนวทางในการดำเนินงานของกระบวนการยุติธรรมสำหรับเด็กและเยาวชนที่ไม่ได้มุ่งเน้นที่การลงโทษผู้กระทำผิดที่เป็นเด็กและเยาวชนอยู่แล้ว ประกอบกับเป็นการดึงเอาครอบครัวที่ใกล้ชิดกับเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิดได้เข้ามามีบทบาทและรับภาระในการแก้ไขปัญหาเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิด ซึ่งเป็นมาตรการในทางปฏิบัติที่อำนวยความสะดวกให้แก่ผู้ที่เกี่ยวข้องทุกฝ่าย ทั้งยังประหยัดค่าใช้จ่าย ประหยัดเวลาและช่วยลดภาระในทางคดีที่ไม่จำเป็นของเจ้าพนักงานในกระบวนการยุติธรรมสำหรับเด็กและเยาวชนลง และยังเป็น การเปิดโอกาสให้ผู้กระทำผิดได้แก้ไขกลับตัวเป็นคนดีโดยไม่มีมลทินหรือตราประทับตัว (Sigma) อีกทั้งยังทำให้ผู้เสียหายกับผู้กระทำผิดมีความสมานฉันท์กันมากขึ้น ซึ่งเป็นพื้นฐานที่จะช่วยสร้างความสัมพันธ์ของสังคมที่ดีและเข้มแข็งต่อไป กอปรกับสามารถเยียวยาความเสียหายให้แก่ผู้เสียหาย ครอบครัวและชุมชนซึ่งทำให้คดียุติลงไปด้วยความสมานฉันท์ปรองดองกันทุกฝ่ายโดยไม่เสียความเป็นธรรมแก่สมาชิกของสังคม โดยไม่ต้องดำเนินคดีในกระบวนการยุติธรรมชั้นถัดไป ยังส่งผลให้ปริมาณคดีเด็กและเยาวชนขึ้นสู่ศาลเยาวชนและครอบครัวน้อยลง และยังช่วยให้คดีที่สมควรใช้กระบวนการยุติธรรมอย่างแท้จริงดำเนินไปได้ อย่างสะดวกและมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น รวมถึงการยับยั้งการกระทำผิดซ้ำอีกของเด็กและเยาวชนต่อไปในอนาคต

ผู้ศึกษาวิจัยจึงทำการศึกษาถึงหลักการ แนวคิดพร้อมทั้งติดตามผลของการนำกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์โดยประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนมาใช้ควบคู่กับมาตรา 63 แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลเยาวชนและครอบครัว และวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัวพ.ศ. 2534 ในการหันเหคดีเด็กและเยาวชน ที่มีผลต่อการลดการกระทำผิดซ้ำ

⁴ ความคิดเล็กน้อย หมายถึง การกระทำความผิดที่มีอัตราโทษอย่างสูงให้จำคุกไม่เกิน 5 ปี ดู พระราชบัญญัติจัดตั้งศาลเยาวชนและครอบครัวและพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2534 (แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. 2548) มาตรา 63 กรุงเทพฯ : วิทยุชน, 2548.

พร้อมทั้งเสนอข้อเสนอแนะเพื่อพัฒนาปรับปรุงกฎหมายมาตรา 63 แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2534 ให้มีความเหมาะสมและปฏิบัติได้จริง อีกทั้งเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพและประสิทธิผลต่อการลดการกระทำผิดของเด็กและเยาวชนซ้ำอีก ประกอบกับยังส่งผลต่อการลดปริมาณคดีเด็กและเยาวชนที่จะขึ้นสู่ศาลเยาวชนและครอบครัวอีกด้วย ซึ่งผู้วิจัยจะได้นำเสนอในเนื้อหางานวิจัยตามลำดับต่อไป

1.2 วัตถุประสงค์ของการศึกษา

- 1.) เพื่อศึกษาวิเคราะห์สภาพปัญหา อุปสรรค และประสิทธิภาพของระบบกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์โดยวิธีการประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนที่นำมาใช้ในระบบกระบวนการยุติธรรมสำหรับเด็กและเยาวชนในประเทศไทยเพื่อหันทะหนาคดีอาญาเด็กและเยาวชนโดยไม่ต้องขึ้นสู่ศาลเยาวชนและครอบครัว
- 2.) เพื่อแสวงหามาตรการที่นำมาใช้เพื่อหันทะหนาคดีเด็กและเยาวชนออกจากกระบวนการยุติธรรมสำหรับเด็กและเยาวชนให้เหมาะสมกับสังคมไทย
- 3.) เพื่อศึกษาถึงแนวทางปฏิบัติและผลกระทบของการนำกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์โดยวิธีประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนมาใช้ควบคู่กับมาตรา 63 เพื่อหันทะหนาคดีเด็กและเยาวชนโดยไม่ต้องขึ้นสู่ศาลเยาวชนและครอบครัวซึ่งมีผลต่อผู้กระทำความผิด ผู้เสียหาย และสังคม
- 4.) เพื่อทราบความคิดเห็นของหน่วยงานรวมทั้งกลุ่มบุคคลที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับการนำกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์โดยการประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนมาใช้ควบคู่กับมาตรา 63 เพื่อหันทะหนาคดีเด็กและเยาวชนออกจากกระบวนการยุติธรรมสำหรับเด็กและเยาวชน

1.3 สมมติฐาน

- 1.) เด็กและเยาวชนที่กระทำผิดอาญาและเข้าสู่มาตรการในการหันทะหนาคดีออกจากกระบวนการยุติธรรมสำหรับเด็กและเยาวชนยังมีจำนวนน้อย จึงทำให้เด็กและเยาวชนต้องถูกส่งตัวเข้ารับการอบรมในสถานฝึกและอบรมของสถานพินิจเป็นจำนวนมาก จนมีสภาพแออัดคับคั่ง จนยากแก่การแก้ไขฟื้นฟูได้และยังส่งผลให้เกิดภาวะคดีล้นสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนเช่นเดียวกับเรือนจำหรือคุกผู้ใหญ่
- 2.) คดีอาญาในส่วนของเด็กและเยาวชนที่ส่งต่อมายังกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์โดยวิธีประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนมีจำนวนน้อยเมื่อเทียบกับคดีที่เข้าสู่กระบวนการยุติธรรมสำหรับเด็กและเยาวชนกระแสหลักทั้งระบบ อาจเป็นเพราะกระบวนการ

ยุติธรรมเชิงสมานฉันท์โดยการประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนถูกใช้ในในฐานะเป็นเพียงทางเลือกหนึ่งในการหันเหคดีอาญาเด็กและเยาวชน จึงทำให้คดีอาญาในส่วนของเด็กและเยาวชนออกนอกระบบกระบวนการยุติธรรมสำหรับเด็กและเยาวชนมีจำนวนน้อย

3.) ประเทศไทยยังไม่มีกฎหมายบัญญัติถึงการดำเนินการเกี่ยวกับกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์โดยประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนโดยตรงและชัดเจน จึงเป็นแต่เพียงนโยบายของกรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนเท่านั้น จึงอาจทำให้เป็นเพียงความยุติธรรมแบบไม่เป็นทางการที่ได้รับความนิยมตามกระแสชั่วคราวเท่านั้น และถ้าบุคลากรที่เกี่ยวข้องไม่ให้ความสำคัญและไม่เข้าใจถึงประโยชน์ ก็จะไม่ส่งต่อคดีมายังระบบกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์โดยวิธีประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชน ก็จะส่งผลทำให้ไม่สามารถใช้มาตรการในการหันเหคดีเด็กและเยาวชนตามมาตรา 63 ได้

4.) จากการศึกษามาตรการในการหันเหคดีอาญาเด็กและเยาวชนของประเทศนิวซีแลนด์ ประเทศสิงคโปร์ และประเทศญี่ปุ่น พบว่ามีบทบัญญัติกฎหมายรองรับวิธีการตามแนวความคิดในเรื่องกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์โดยประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนโดยตรง เพื่อให้มาตรการในการหันเหคดีเกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลทั้งในทางทฤษฎีและการปฏิบัติ ซึ่งน่าจะนำมาศึกษาและประยุกต์ใช้และพัฒนาปรับปรุงในกฎหมายของประเทศไทยให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลมากยิ่งขึ้นต่อไป

1.4 ขอบเขตของการวิจัย

1.) เป็นการศึกษาเชิงเอกสาร (Documentary Research) ในส่วนของมาตรการหันเหคดีเด็กและเยาวชนออกจากกระบวนการยุติธรรมทางอาญา ตามพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลเยาวชนและครอบครัว และวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2534 มาตรา 63 โดยมุ่งเน้นศึกษาในขั้นตอนก่อนที่จะมีการฟ้องคดีเด็กและเยาวชนต่อศาลเยาวชนและครอบครัว โดยทำการศึกษาวิเคราะห์เปรียบเทียบกับต่างประเทศ ได้แก่ ประเทศนิวซีแลนด์ ประเทศออสเตรเลีย ประเทศญี่ปุ่น และประเทศสิงคโปร์ เพื่อให้ทราบว่ามีแนวทางในการหันเหคดีที่มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลทั้งในทางทฤษฎีและการปฏิบัติ และศึกษาว่าการหันเหคดีเด็กและเยาวชนตามมาตรา 63 ออกจากกระบวนการยุติธรรมทางอาญาสำหรับเด็กและเยาวชนมีผลต่อผู้กระทำผิด เหยื่อ และสังคมอย่างไร และจะทำให้เป็นแนวทางในการปฏิบัติจริงได้หรือไม่ เพื่อแสวงหาแนวทางปรับปรุง และพัฒนารูปแบบการหันเหคดีเด็กและเยาวชนให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลทั้งในทางทฤษฎีและการปฏิบัติยิ่งขึ้นต่อไป

2.) เป็นการศึกษาเชิงสำรวจ (Field Research) โดยการออกแบบสอบถามผู้ที่เกี่ยวข้องกับมาตรการในการหันเหคดีอาญาเด็กและเยาวชน อันได้แก่ ผู้อำนวยการสถานพินิจ พนักงานคุมประพฤติ พนักงานสังคมสงเคราะห์หรือนักจิตวิทยา ตำรวจ อัยการ ผู้พิพากษาศาลเยาวชนและครอบครัว ผู้เสียหาย ผู้กระทำผิด และประชาชนทั่วไป เป็นต้น

1.5 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1.) เป็นการศึกษาแนวทางที่ถูกต้องตามหลักวิชาการ และสร้างแนวความคิดทางกฎหมายที่ถูกต้องเกี่ยวกับมาตรการในการหันเหคดีอาญาเด็กและเยาวชน เพื่อให้เด็กและเยาวชนที่กระทำผิดอาญาครั้งแรกและเป็นความผิดอาญาที่ไม่ร้ายแรง โดยผู้กระทำผิดที่เป็นเด็กและเยาวชนดังกล่าวไม่ได้มีสันดานชั่วร้ายไม่ต้องถูกควบคุมในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนหรือสถานฝึกและอบรม และไม่ต้องถูกตราใบ กอปรกับยังสามารถเยียวยาความเสียหายที่เกิดขึ้นกับทุกฝ่ายที่ได้รับผลกระทบ ไม่ว่าจะเป็นผู้เสียหาย ครอบครัว สังคมหรือชุมชนให้ยุติลงไปด้วยความสมานฉันท์ปรองดองกันทุกฝ่ายโดยไม่เสียความเป็นธรรมแก่สมาชิกของสังคม พร้อมทั้งยังป้องกันไม่ให้เด็กหรือเยาวชนกลับมากระทำผิดซ้ำอีก และยังส่งผลให้ปริมาณคดีอาญาเด็กและเยาวชนขึ้นสู่ศาลเยาวชนและครอบครัวน้อยลง จึงเป็นการลดปัญหาคดีขึ้นศาลเยาวชนและครอบครัว และยังช่วยให้คดีที่สมควรใช้กระบวนการยุติธรรมอย่างแท้จริงดำเนินไปได้อย่างสะดวกและมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

2.) ทำให้เกิดการพัฒนาแนวความคิดของกฎหมายเกี่ยวกับกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์โดยวิธีประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชน ผสมผสานเข้ากับกระบวนการยุติธรรมสำหรับเด็กและเยาวชนกระแสหลัก โดยเปิดโอกาสให้ผู้ที่เกี่ยวข้องทุกฝ่ายเข้ามาร่วมในกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์โดยประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชน เพื่อให้คดียุติลงด้วยความสมานฉันท์และปรองดองของทุกฝ่าย โดยไม่ใช่เพียงแต่เป็นนโยบายเท่านั้น แต่ต้องบัญญัติเป็นกฎหมายโดยตรงไว้อย่างชัดเจนด้วย ซึ่งยังผลให้มาตรการในการหันเหคดีตามมาตรา 63 มีประสิทธิภาพและเกิดผลสัมฤทธิ์ยิ่งขึ้น

1.6 ระเบียบวิธีการวิจัย

ส่วนที่ 1 การวิจัยเอกสาร (Documentary Research) โดยรวมเอกสารต่างๆ ที่เกี่ยวข้องทั้งหมดไม่ว่าจะเป็นตำรา บทความ วิทยานิพนธ์ สารนิพนธ์ งานวิจัย และตัว

บทกฎหมายทั้งภาษาไทยและภาษาต่างประเทศ เพื่อนำเสนอและวิเคราะห์มาตรการในการห้าม
 เหล็กดีตามมาตรา 63 ต่อการลดการกระทำผิดซ้ำ และลดปริมาณคดีเด็กและเยาวชนเข้าสู่ศาล
 เยาวชนและครอบครัวที่ใช้ในประเทศไทยและต่างประเทศ

ส่วนที่ 2 เจริญสำรวจ ในส่วนนี้จะเป็นส่วนที่สนับสนุนส่วนที่ 1

ก.) การเก็บสถิติปริมาณคดีที่เข้าสู่ศาลเยาวชนและครอบครัวและสถิติการนำ
 วิธีการประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนมาใช้ควบคู่กับมาตรา 63 เพื่อการห้ามเหล็กดีเด็กและ
 เยาวชนก่อนคดีเข้าสู่ศาลเยาวชนและครอบครัว ที่มีผลต่อการลดการกระทำผิดซ้ำและลด
 ปริมาณคดีเข้าสู่ศาลเยาวชนและครอบครัว

ข.) ใช้แบบสอบถามสำรวจผู้ที่เกี่ยวข้องกับการห้ามเหล็กดีเด็กและเยาวชนก่อนคดีเข้าสู่
 ศาลเยาวชนและครอบครัว ซึ่งอาศัยอยู่ในกรุงเทพมหานครและปริมณฑล โดยแบ่งเป็น 3 กลุ่ม
 ดังนี้ กลุ่มที่ 1 ได้แก่ ผู้อำนวยการสถานพินิจ พนักงานคุมประพฤติ และพนักงานสังคม
 สงเคราะห์ และ นักจิตวิทยา จำนวน 30 ราย กลุ่มที่ 2 ได้แก่ เจ้าพนักงานตำรวจ พนักงาน
 อัยการ และผู้พิพากษาศาลเยาวชนและครอบครัว จำนวน 50 ราย กลุ่มที่ 3 ได้แก่ ผู้เสียหาย เด็ก
 และเยาวชนที่กระทำความผิด และประชาชนทั่วไปจำนวน 100 ราย รวมผู้ตอบแบบสอบถาม
 ทั้งหมดจำนวน 180 ราย โดยเลือกตัวอย่างแบบกำหนดโควตา (Quota Sampling) และแบบ
 เจาะจง (Purposive Sampling)

ส่วนที่ 3 ศึกษาโดยสัมภาษณ์ในเชิงลึก (Deep interview) สำหรับผู้ที่มีความรู้ความ
 เชี่ยวชาญโดยเฉพาะหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และบุคคลที่มีความรู้ความสามารถเกี่ยวกับเรื่องนี้ทั้ง
 ในทางทฤษฎีและปฏิบัติ ได้แก่ อธิบดีกรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน จำนวน 1 คน
 พนักงานอัยการพิเศษฝ่ายคดีเยาวชนและครอบครัวจำนวน 1 คน อธิบดีผู้พิพากษาศาลเยาวชน
 และครอบครัวกลางจำนวน 1 คน ทั้งนี้เพื่อสนับสนุนข้อมูลและผลการวิเคราะห์ ในส่วนที่ 1

ข้อมูลในส่วนที่ 2 ที่ได้จากการศึกษาเชิงสำรวจนี้ จะได้นำมาวิเคราะห์ทางสถิติด้วย
 โปรแกรมสำเร็จรูปสำหรับการวิจัยทางสังคมศาสตร์ (SPSS for Windows) ซึ่งจะนำเสนอให้
 เห็นในรูปของร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเป็นสำคัญ ทั้งนี้เพื่อนำผลจากส่วนที่สอง
 นี้สนับสนุนข้อมูลและเสนอแนะการวิจัยในส่วนที่ 1 ต่อไป สำหรับข้อมูลในส่วนที่ 3 ก็จะเป็น
 ความคิดเห็นจากการสัมภาษณ์ สามารถนำไปใช้เป็นข้อมูลประกอบสนับสนุนในส่วนที่ 1 อีก
 เช่นกัน โดยจะทำการสัมภาษณ์บุคคลในอาชีพต่างๆ ที่อาศัยอยู่ในกรุงเทพมหานครและ
 ปริมณฑล ได้แก่ ผู้อำนวยการสถานพินิจ พนักงานคุมประพฤติ พนักงานสังคมสงเคราะห์
 หรือนักจิตวิทยา เจ้าพนักงานตำรวจ พนักงานอัยการ ผู้พิพากษาศาลเยาวชนและครอบครัว

ผู้เสียหาย ผู้กระทำผิด และประชาชนทั่วไป เพื่อเป็นข้อมูลอีกชั้นหนึ่งที่สนับสนุนข้อมูลใน
ส่วนที่ 1 ให้ได้ผลการวิจัยที่ถูกต้องแม่นยำที่สุดเท่าที่จะทำได้

DRPU

บทที่ 2

มาตรการทางกฎหมายว่าด้วยการบูรณาการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์โดย วิธีประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนมาใช้เพื่อหันเหคดีเด็กและเยาวชน โดยไม่ต้องขึ้นสู่ศาลเยาวชนและครอบครัว

กระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์เป็นแนวความคิดและวิธีการแบบใหม่ที่นำมาใช้ในการตอบโต้อาชญากรรม โดยมีวัตถุประสงค์หลักเพื่อใช้เป็นมาตรการแบ่งเบาภาระคดี (Diversion) ออกจากกระบวนการยุติธรรมกระแสหลัก โดยเน้นบทบาทของผู้เสียหายในกระบวนการยุติธรรมมากขึ้น และเป็นระบบงานที่ให้ความสำคัญต่อการมีส่วนร่วมของชุมชนในการป้องกัน และแก้ไขปัญหาอาชญากรรม โดยต้องการฟื้นฟูและบรรเทาความเสียหายให้แก่ผู้เสียหาย รวมทั้งให้ครอบครัวและชุมชนได้มีส่วนร่วมรับผิดชอบและร่วมแก้ไขพฤติกรรมของผู้กระทำความผิด ซึ่งในท้ายที่สุดก็จะทำให้ทุกฝ่ายอยู่ร่วมกันอย่างสงบสุขและสมานฉันท์ จึงถือว่าเป็นแนวทางแก้ไขปัญหามันในแนวสันติวิธี ซึ่งน่าจะนำมาปรับใช้ในสังคมไทยได้อย่างกลมกลืน เพราะสังคมไทยเป็นสังคมที่มีเมตตา มีความเอื้ออาทร และให้อภัยซึ่งกันและกัน โดยเฉพาะอย่างยิ่งการนำกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์มาใช้แก้ปัญหาคดีเด็กและเยาวชนกระทำความผิด เพราะนอกจากจะแก้ไขพฤติกรรมของเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิดแล้ว ยังช่วยลดพฤติกรรมที่รุนแรงของเด็กและเยาวชนในอนาคตลงได้ ทั้งยังช่วยลดการกลับมากระทำความผิดซ้ำอีก ในบั้นนี้ ผู้ศึกษาวิจัยจะได้ทำการศึกษาถึงแนวความคิด ทฤษฎี รูปแบบของกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ โดยเฉพาะกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ในรูปแบบของการประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนที่นำมาใช้ในสถานะที่เป็นกระบวนการยุติธรรมทางเลือกในกระบวนการยุติธรรมสำหรับเด็กและเยาวชนของประเทศไทย รวมทั้งศึกษาถึงประสิทธิภาพของการนำกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์โดยวิธีประชุมกลุ่มครอบครัวมาใช้เพื่อหันเหคดีเด็กและเยาวชนโดยไม่ต้องขึ้นสู่ศาลเยาวชนและครอบครัว

2.1 การดำเนินกระบวนการยุติธรรมสำหรับเด็กและเยาวชนในประเทศไทย

เด็กและเยาวชนถือว่าเป็นอนาคตของชาติเพราะจะต้องเติบโตเป็นผู้ใหญ่ซึ่งต้องรับผิดชอบต่อสังคมในภายภาคหน้าต่อไป แต่ปัญหาเด็กและเยาวชนมีความประพฤติเบี่ยงเบน

และกระทำผิดต่อกฎหมายเกิดขึ้นได้ในทุกสังคม เพราะเป็นวัยที่อ่อนความรู้ ค่อยๆ ประสบการณ์ อยากรู้อยากเห็น อยากรอง ชอบเลียนแบบ มีอารมณ์รุนแรง และขาดความยับยั้งชั่งใจ จึงมักถูกชักจูงให้กระทำผิดได้โดยง่าย ฉะนั้นจึงต้องหาแนวทางแก้ไข เพื่อจัดปัญหาที่จะส่งผลร้ายแก่สังคมส่วนรวม คือ ต้องแก้ไขฟื้นฟูเด็กและเยาวชนที่กระทำผิดให้กลับตัวเป็นคนดี ดังนั้นจึงควรมีกฎหมายที่ให้ความคุ้มครองแก่เด็กและเยาวชนเป็นพิเศษด้วยการกำหนดอายุของบุคคลที่เป็นเด็กและเยาวชนไว้อย่างชัดเจน และควรพยายามผ่อนผันบรรเทาโทษและให้โอกาสเด็กและเยาวชนที่กระทำผิดได้มีโอกาสกลับตัวเป็นคนดี โดยไม่ถือว่ากระทำผิดของเด็กและเยาวชนเป็นอาชญากรรม (crime) แต่เรียกว่า การกระทำผิดของเด็กและเยาวชน และไม่ถือว่าเด็กและเยาวชนที่กระทำผิดเป็นอาชญากร แต่ถือว่าเป็นเพียงเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิด จึงเปรียบเสมือนไม้อ่อนที่ดัดง่าย เพราะสามารถแก้ไขให้กลับตัวเป็นคนดีได้ไม่ยาก จึงไม่อาจใช้วิธีปฏิบัติต่อเขาเยี่ยงอาชญากร เพราะการกระทำเช่นนั้นเท่ากับผลักดันให้เขายังถลำลึกลงไปสู่ความชั่วร้ายจนไม่อาจกลับตัวได้ และเมื่อเติบโตเป็นผู้ใหญ่ก็จะกลายเป็นอาชญากรที่มีสันดานชั่วร้ายไปจริงๆ ดังนั้นแนวความคิดเกี่ยวกับกระบวนการยุติธรรมสำหรับเด็กและเยาวชนในระดับสากลมีอิทธิพลต่อประเทศไทยเป็นอย่างมาก ประเทศไทยจึงเห็นว่าถึงเวลาแล้วที่ควรจัดตั้งศาลชำนาญพิเศษขึ้น เพื่อพิจารณาพิพากษาคดีอาญาเกี่ยวกับเด็กและเยาวชนที่มีอายุไม่ถึงสิบแปดปีบริบูรณ์การกระทำความผิด ให้แตกต่างจากวิธีพิจารณาในศาลธรรมดา (Ordinary Court) ที่พิจารณาพิพากษาคดีอาญาที่ผู้ใหญ่กระทำความผิด¹ (Criminal Justice) ในปีพ.ศ.2494 จึงได้มีการตราพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลคดีเด็กและเยาวชน และพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีเด็กและเยาวชน พ.ศ. 2494 โดยกฎหมายกำหนดให้กระทรวงยุติธรรมจัดตั้งศาลคดีเด็กและเยาวชนพร้อมทั้งสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนกลางขึ้นเป็นครั้งแรก เมื่อวันที่ 28 มกราคม พ.ศ. 2495 ซึ่งเป็นการเริ่มต้นแห่งระบบการแก้ไขเยียวยาเด็กและเยาวชนที่เหมาะสม โดยให้แยกการปฏิบัติต่อเด็กและเยาวชนออกจากผู้กระทำความผิดที่เป็นผู้ใหญ่² และกฎหมายยังกำหนดให้มีหน่วยงานพิเศษได้แก่ สถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนขึ้นเพื่อทำหน้าที่สืบเสาะ และพินิจข้อเท็จจริงที่

¹ ศิริชัย จันทร์สว่าง, "กระบวนการยุติธรรมกับการคุ้มครองสิทธิเด็ก : การกั้นผู้กระทำความผิดออกจากกระบวนการยุติธรรมทางอาญาสำหรับเด็กและเยาวชน และผลกระทบต่อสังคม", เอกสารประกอบการสัมมนาวิชาการผู้พิพากษาและผู้พิพากษาสมทบศาลเยาวชนและครอบครัวทั่วราชอาณาจักร พ.ศ.2547 จัดโดยศาลเยาวชนและครอบครัวกลางร่วมกับศาลเยาวชนและครอบครัวจังหวัดสุราษฎร์ธานี.

² สถาบันวิจัยและพัฒนากระบวนการยุติธรรมสำนักงานกิจการยุติธรรม กระทรวงยุติธรรม, "เอกสารประกอบการสัมมนาโครงการพัฒนาโครงสร้างของหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรม เรื่องการให้เอกชนเข้ามามีส่วนรวมในการบริหารจัดการกระบวนการยุติธรรม: ศึกษากรณีภารกิจด้านการพัฒนาพฤตินิสัย", ประจำปี พ.ศ. 2548, หน้า 70.

เกี่ยวกับเด็กและเยาวชน เพื่อเสนอต่อศาลคดีเด็กและเยาวชน เพื่อให้ทราบสาเหตุแห่งการกระทำความผิด รวมทั้งดำเนินการบำบัด แก้ไข ฝึกอบรมและสงเคราะห์เด็กและเยาวชน ตลอดจนดำเนินการคุ้มครองประพฤติดังกล่าวตามคำสั่งศาล จนกระทั่งในปีพ.ศ. 2527 กระทรวงยุติธรรมเห็นว่าการที่จะคุ้มครองเด็กและเยาวชนอย่างเดียวยังไม่มีเพียงพอ เพราะเด็กและเยาวชนต้องอยู่กับครอบครัวด้วย อีกทั้งเพื่อให้การดำเนินคดีอาญารัดกุมและเป็นประโยชน์แก่เด็กและเยาวชนมากขึ้นในปีพ.ศ. 2534 จึงได้มีการตราพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลเยาวชนและครอบครัว และพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ.2534 ขึ้นใช้บังคับแทน และกฎหมายกำหนดให้มีการจัดตั้งศาลเยาวชนและครอบครัวซึ่งเป็นศาลชำนาญพิเศษแทนศาลคดีเด็กและเยาวชน โดยให้มีบทบาทสำคัญในกระบวนการยุติธรรมที่เกี่ยวกับเด็กและเยาวชน ผู้เยาว์ และครอบครัวคือ การคุ้มครองสวัสดิภาพของเด็กและเยาวชนในคดีอาญาและคุ้มครองประโยชน์หรือส่วนได้เสียของผู้เยาว์ในคดีแพ่ง ตลอดจนการช่วยเหลือคุ้มครองสถานภาพของการสมรสสามี ภริยา และบุตรผู้เยาว์ กล่าวคือในคดีอาญายังคงยึดหลักที่ให้ความสำคัญถึงสวัสดิภาพและอนาคตของเด็กหรือเยาวชน³ ซึ่งควรจะได้รับการฝึกอบรม สั่งสอน และสงเคราะห์ให้กลับตน เป็นพลเมืองดี ยิ่งกว่าการที่จะลงโทษและในการพิพากษาคดีอาญานั้น ให้ศาลคำนึงถึงบุคคลิกลักษณะ สุขภาพ และภาวะแห่งจิตของเด็กหรือผู้เยาว์ซึ่งแตกต่างกันเป็น คนๆ ไป และการลงโทษหรือเปลี่ยนโทษ หรือวิธีการสำหรับเด็กหรือเยาวชน ก็ต้องให้เหมาะสมกับตัวเด็กหรือเยาวชนและพฤติการณ์เฉพาะเรื่อง ส่วนในทางแพ่งก็มีวิธีการพิเศษที่จะช่วยเหลือและคุ้มครองสถานภาพของการสมรส สามี ภริยา และบุตร โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้เยาว์ได้อย่างเต็มที่ ทั้งนี้เพื่อให้คดีเกี่ยวกับครอบครัว ซึ่งมีปัญหาละเอียดอ่อนเกี่ยวเนื่องสัมพันธ์กับคดีเด็กและเยาวชนรวมทั้งผู้เยาว์ได้รับการพิจารณาในศาลที่มีวิธีพิจารณาที่พิเศษ

พระราชบัญญัติจัดตั้งศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัวพ.ศ. 2534 ฉบับนี้จึงมีหลักการที่สอดคล้องกับอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็กในเรื่องของกระบวนการยุติธรรมที่เกี่ยวกับเด็กและปฏิบัติตามกฎแห่งกรุงปักกิ่ง (The Beijing Rule) อันเป็นมาตรฐานขั้นต่ำของสหประชาชาติว่าด้วยการบริหารงานยุติธรรมเกี่ยวกับคดีเด็กและเยาวชน ได้แก่ การสนับสนุนให้ใช้หนทางเลือกอื่นมากที่สุดแทนการควบคุมไว้ในสถานฝึกและอบรมแบบปิด และให้มีการคุ้มครองให้มากที่สุดเท่าที่จะเป็นไปได้ ฉะนั้นการดำเนินคดีเด็ก

³ พิจารณาตามพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลเยาวชนและครอบครัว และวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2534

มาตรา 4 ประกอบกับประมวลกฎหมายอาญามาตรา 73-มาตรา 76 สรุปได้ว่า เด็ก คือ บุคคลที่อายุเกินกว่าสิบปีบริบูรณ์แต่ไม่เกินสิบห้าปีบริบูรณ์ และ เยาวชน คือ บุคคลที่มีอายุเกินกว่าสิบห้าปีแต่ไม่ถึงสิบแปดปีบริบูรณ์.

เยาวชนจึงมีเป้าหมายเพื่อการอบรมสั่งสอนและแก้ไขปรับปรุงเด็กและเยาวชนเป็นสำคัญ⁴ ซึ่งมีผลให้เด็กและเยาวชนได้รับการปกป้องคุ้มครองอย่างแท้จริงตรงตามวัตถุประสงค์ของกฎหมาย

อย่างไรก็ดี ในการดำเนินกระบวนการยุติธรรมทางอาญาสำหรับเด็กและเยาวชน มีวิธีการดำเนินคดีอาญาสำหรับเด็กและเยาวชนที่มีลำดับขั้นตอนที่มีรายละเอียด และประณีตมากกว่า การดำเนินคดีอาญาสำหรับผู้ใหญ่ ทั้งนี้โดยมีวัตถุประสงค์ในการปฏิบัติต่อเด็กและเยาวชนอย่างละมุนละม่อม ด้วยวิธีการอันเหมาะสมกับเด็ก หรือเยาวชนแต่ละคนตามพฤติการณ์เฉพาะเรื่อง ซึ่งสามารถแบ่งออกเป็น 2 ขั้นตอนดังนี้ คือ

2.1.1 ขั้นตอนก่อนฟ้องคดีอาญาต่อศาลเยาวชนและครอบครัว

บุคคลที่ถูกกล่าวหาว่ากระทำการอันกฎหมายบัญญัติว่าเป็นความผิด และเข้ามาสู่การพิจารณาพิพากษาของศาลเยาวชนและครอบครัวนั้นต้องเป็นเด็กและเยาวชนในวันที่การกระทำ ความผิดได้เกิดขึ้น⁵ เมื่อเด็กและเยาวชน ซึ่งต้องหาว่ากระทำความผิดนั้นถูกจับกุมและเป็น คดีที่ต้องได้รับการพิจารณาพิพากษาในศาลเยาวชนและครอบครัวกฎหมายจึงกำหนดให้ เจ้าพนักงานผู้จับกุมต้องแจ้งการจับกุมไปยังผู้อำนวยการสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและ เยาวชนที่อยู่เขตอำนาจ และพนักงานสอบสวนต้องดำเนินการเปรียบเทียบคดีอาญา ถ้าเป็น คดีอาญาที่สามารถเปรียบเทียบได้ เพื่อให้คดีอาญาเลิกกันไป และสิทธิการดำเนินคดีอาญามา ฟ้องก็จะระงับไปด้วย แต่ถ้าเป็นคดีอาญาที่ไม่สามารถเปรียบเทียบได้ พนักงานสอบสวนต้องถาม ปากคำเด็กหรือเยาวชนให้เสร็จภายใน 24 ชั่วโมง นับแต่เวลาที่เด็กหรือเยาวชนมาถึงสถานี ตำรวจ และในระหว่างถามปากคำของพนักงานสอบสวนห้ามควบคุมเด็กหรือเยาวชนที่ต้องหา ว่ากระทำความผิดไว้ปะปนกับผู้ต้องหาที่เป็นผู้ใหญ่ และห้ามควบคุมไว้ในห้องขังที่จัดไว้ สำหรับผู้ต้องหาที่เป็นผู้ใหญ่แต่ให้ควบคุมไว้ในห้องสอบสวนคดีเด็กและเยาวชน สำหรับวิธีการ ถามปากคำเด็กหรือเยาวชนของพนักงานสอบสวนให้เป็นตามกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 133 ทวิ โดยผลของมาตรา 134/2 กล่าวคือในการถามปากคำเด็กและต้องมีทนายความ พนักงานอัยการ พนักงานสังคมสงเคราะห์ หรือนักจิตวิทยา และบุคคลที่เด็กหรือเยาวชนร้อง ขอ อาทิเช่น บิดามารดา เข้าร่วมในการถามปากคำด้วย และในการถามปากคำเด็กหรือเยาวชน ต้องถามผ่านพนักงานสังคมสงเคราะห์หรือนักจิตวิทยา เพื่อไม่ให้เกิดผลกระทบต่อจิตใจเด็ก หรือเยาวชนนั้น หลังจากนั้นพนักงานสอบสวนต้องส่งตัวเด็กหรือเยาวชนไปยังสถานพินิจและ

⁴ กณิต ณ นคร . กฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา. พิมพ์ครั้งที่ 7 แก้ไขเพิ่มเติม- ปรับปรุงใหม่ สำนักพิมพ์วิญญูชน พ.ศ. 2549, หน้า 449-451.

⁵ พระราชบัญญัติจัดตั้งศาลเยาวชนและครอบครัว และพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ.2534 มาตรา 5 ประกอบกับประมวลกฎหมายอาญามาตรา 73 มาตรา 76.

คุ้มครองเด็กและเยาวชน ต่อมาจึงเป็นอำนาจหน้าที่ของผู้อำนวยการสถานพินิจที่จะส่งควบคุม
ตัวเด็กหรือเยาวชนชั่วคราวตามความเหมาะสม

นอกจากนี้ ในชั้นของสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนยังมีมาตรการหันเหคดี
เด็กและเยาวชนบางกลุ่มที่กระทำความผิดจริงแต่มีความประพฤติที่เสียหายไม่มากและสามารถ
แก้ไขให้กลับตัวเป็นคนดีได้ไม่ยาก โดยที่นำมาใช้ในชั้นตอนก่อนฟ้องคดีอาญาเด็กและเยาวชน
ต่อศาลเยาวชนและครอบครัว คือการนำกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ด้วยการประชุม
กลุ่มครอบครัวและชุมชนมาใช้ควบคู่กับการใช้มาตรา 63 โดยไม่ฟ้องคดีที่เด็กและเยาวชน
กระทำความผิดต่อศาลเยาวชนและครอบครัว จึงทำให้คดียุติลงในชั้นพนักงานอัยการซึ่งระยะเวลา
ในการสั่งคดีของพนักงานอัยการต้องอยู่ภายใต้เงื่อนไขเวลา 30 นับแต่วันที่เด็กหรือเยาวชนถูก
จับกุมด้วย

อย่างไรก็ดี ในส่วนของชั้นตำรวจในการดำเนินคดีตามปกติ การสอบสวนยังคง
ดำเนินการต่อไปตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา โดยพนักงานสอบสวนต้อง
ส่งสำนวนให้พนักงานอัยการฟ้องคดีต่อศาลเยาวชนและครอบครัวภายใน 30 วัน นับแต่วันที่
เด็กและเยาวชนถูกจับกุมและในขณะเดียวกันผู้อำนวยการสถานพินิจต้องสั่งพนักงานคุม
ประพฤติของสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนทำการสอบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับอายุความ
ประพฤติของเด็กและเยาวชน แล้วทำรายงานเสนอต่อผู้อำนวยการสถานพินิจเพื่อประมวลผล
ข้อเท็จจริงและตรวจพินิจ และผู้อำนวยการสถานพินิจต้องทำรายงานนั้นส่งพนักงานสอบสวน
ซึ่งถือว่าเป็นส่วนหนึ่งของสำนวนการสอบสวนเพื่อเสนอต่อพนักงานอัยการเพื่อฟ้องหรือไม่
ฟ้องเด็กหรือเยาวชนนั้น และถ้าหากมีการฟ้องคดีอาญาต่อเด็กหรือเยาวชน ผู้อำนวยการสถาน
พินิจต้องเสนอรายงานนั้นต่อศาลด้วย

2.12 ขั้นตอนการฟ้องคดีอาญาต่อศาลเยาวชนและครอบครัว

การฟ้องคดีอาญาต่อศาลเยาวชนและครอบครัวเป็นหน้าที่ของพนักงานอัยการต้องยื่น
ฟ้องคดีอาญาต่อศาลเยาวชนและครอบครัวภายใน 30 วัน นับแต่วันที่เด็กหรือเยาวชนถูก
จับกุม⁶ เมื่อคดีเข้าสู่ศาลแล้ว ศาลเยาวชนและครอบครัวก็ต้องแจ้งให้ผู้อำนวยการสถาน
พินิจ บิดามารดา หรือผู้ปกครอง หรือบุคคลที่เด็กหรือเยาวชนอาศัยอยู่ด้วย เพื่อทราบวัน
เวลาพิจารณาคดีโดยไม่ชักช้าและการพิจารณาคดีเด็กและเยาวชนต้องกระทำในห้องที่มีไซ้ห้อง

⁶ พระราชบัญญัติจัดตั้งศาลเยาวชนและครอบครัว และพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ.2534
มาตรา 51.

พิจารณาคดีธรรมดา หรือไม่ปะปนกับการพิจารณาคดีธรรมดา⁷ และต้องกระทำเป็นการลับ⁸ ในการดำเนินคดีเด็กและเยาวชนจะมีที่ปรึกษากฎหมาย⁹ เป็นผู้แก้คดีเช่นเดียวกับ ทนายความ อย่างไรก็ตามศาลจะดำเนินการพิจารณาพิพากษาคดีตามลำดับ และในกรณีที่จำเลย ไม่มีความผิด ศาลอาจดำเนินการเลื่อนการตัดสินคดี และส่งเด็กหรือเยาวชนไปฝึกและอบรม ไม่เกิน 1 ปี แล้วค่อยมาพิจารณาพิพากษาคดี¹⁰ หรือพิพากษาว่าไม่มีความผิดแล้วปล่อยตัวไป โดยกำหนดเงื่อนไขเพื่อคุมประพฤติเด็กหรือเยาวชนนั้นต่อไปได้ แต่ถ้าศาลพิพากษาว่าจำเลยที่ เป็นเด็กหรือเยาวชนมีความผิดศาลอาจดำเนินการ โดยใช้วิธีการสำหรับเด็กและเยาวชน ซึ่ง สามารถแยกออกเป็น 2 กรณี¹¹ คือ วิธีการไม่ตัดอิสระภาพ และวิธีการตัดอิสระภาพ กล่าวคือ วิธีการไม่ตัดอิสระภาพ อาทิเช่น การว่ากล่าวตักเตือนแล้วปล่อยตัวไป มอบตัวเด็กหรือเยาวชน ให้บิดา มารดา ผู้ปกครอง หรือบุคคลที่เด็กและเยาวชนอาศัยอยู่ด้วย โดยวางข้อกำหนดให้ระวัง เด็ก และเยาวชนมิให้ก่อเหตุร้ายโดยกำหนดเงื่อนไขเพื่อคุมประพฤติไว้ ให้ทำงานเพื่อ สาธารณประโยชน์ รอการพิจารณาไว้ก่อน เพื่อให้โอกาสในการปรับปรุงตนเอง รอลงอาญา โดยรอการกำหนดโทษ หรือกำหนดโทษให้ทำงานเพื่อสาธารณประโยชน์ รอลงอาญาโดยรอ การกำหนดโทษหรือกำหนดโทษ โดยศาลเยาวชนและครอบครัวจะกำหนดเงื่อนไขเพื่อคุม ความประพฤติเด็กหรือเยาวชนด้วยก็ได้ สำหรับวิธีการตัดอิสระภาพ อาทิเช่น การส่งตัวเด็ก หรือเยาวชนไปฝึกและอบรมที่สถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน เป็นต้น

2.2 แนวความคิดในการนำระบบกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์มาใช้กับกระบวนการ ยุติธรรมสำหรับเด็กและเยาวชน

เนื่องจากปัญหาของกระบวนการยุติธรรมในรูปแบบเดิมมุ่งในเชิงแก้แค้นทดแทน (Retribution Justice) และถือผู้กระทำความผิดเป็นศูนย์กลางของอาชญากรรม จึงละเลยโดย

⁷ พระราชบัญญัติจัดตั้งศาลเยาวชนและครอบครัว และพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ.2534 มาตรา 72.

⁸ พระราชบัญญัติจัดตั้งศาลเยาวชนและครอบครัว และพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ.2534 มาตรา 73.

⁹ พระราชบัญญัติจัดตั้งศาลเยาวชนและครอบครัว และพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ.2534 มาตรา 95.

¹⁰ พระราชบัญญัติจัดตั้งศาลเยาวชนและครอบครัว และพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ.2534 มาตรา 100.

¹¹ วิชา มหาคูณ, "การปฏิรูประบบศาลเยาวชนและครอบครัว", เอกสารประกอบการสัมมนาผู้พิพากษาสมทบศาลเยาวชน และครอบครัวทั่วราชอาณาจักรประจำปี พ.ศ.2546, หน้า 20.

ไม่ให้ความสำคัญกับเหยื่ออาชญากรรมซึ่งเป็นผู้เสียหายที่ได้รับผลกระทบจากอาชญากรรมที่ผู้กระทำความผิดได้ก่อขึ้น ประกอบกับยังไม่สามารถแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำความผิดได้อย่างเหมาะสม โดยยังปรากฏว่ามีการกระทำความผิดซ้ำอยู่ เมื่อเป็นเช่นนี้จึงได้นำไปสู่การหาแนวคิดใหม่ได้แก่ การนำกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ (Restorative Justice) มาใช้แก้ไขปัญหอาชญากรรม¹² โดยที่กระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์เกิดขึ้นตั้งแต่สมัยประมวลกฎหมายอัษฎมูราปี รวมทั้งชนเผ่าต่างๆในแอฟริกา และในเอเชียมีการปฏิบัติในเรื่องนี้ อยู่แล้ว อาทิเช่น ชาวเมารีในประเทศนิวซีแลนด์ ชาวอะบอริจินในประเทศออสเตรเลีย เป็นต้น เพียงแต่กระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์แนวใหม่ได้พัฒนาขึ้นเป็นครั้งแรกในรูปแบบตะวันตกที่เมืองกีซเซ่นเนอร์ (kitchener) มลรัฐออนตาริโอ ประเทศแคนาดา¹³ โดยในปี ค.ศ.1970 ได้ถูกเริ่มใช้ในโครงการไกล่เกลี่ยระหว่างเหยื่ออาชญากรรมกับผู้กระทำความผิดที่เป็นเยาวชนก่อน โดยทั้งเหยื่อและผู้เสียหายและผู้กระทำความผิดได้ร่วมกันกำหนดโทษเพื่อนำเสนอต่อผู้พิพากษาเพื่อพิจารณา ซึ่งวิธีการนี้มีพื้นฐานความเชื่อของศาสนาคริสต์ในเรื่องของการให้อภัยและการเยียวารักษา จึงเป็นประโยชน์ต่อผู้กระทำความผิดและเป็นไปตามความต้องการของผู้เสียหายโดยเฉพาะเรื่องการชดใช้ค่าเสียหาย และยังช่วยลดอัตราการกระทำความผิดซ้ำซ้อน¹⁴ ต่อมาในช่วงของการพัฒนาพบว่ากระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ของชนเผ่าเมารี (Maori Justice) ในประเทศนิวซีแลนด์ได้พัฒนาเป็นการประชุมกลุ่มครอบครัวหรือการประชุมกลุ่มชุมชน (Family or Community groups Conferencing) ซึ่งเป็นวิธีการที่มีประสิทธิผลในการผลักดันแนวคิดกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์โดยให้ความสำคัญของชุมชน ผู้เสียหาย และผู้กระทำความผิดทุกฝ่าย

ในปัจจุบันกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์จึงถูกนำมาใช้เป็นทางเลือกในการจัดการแก้ไขปัญหาคดีหรือเยาวชนกระทำความผิด โดยมีเหตุผลว่ากระบวนการยุติธรรมเชิง

¹² Howard Zehr. Changing Lenses: A new Focus for crime and Justice. Herald Press : Scottsdale, Pennsylvania, 1990, p.181. in Daniel W. Van Ness, Restorative Justice Around The World. United Nation Crime Congress : Ancillary Vienna,Austria,2000,p.1.

¹³ จุฑารัตน์ เอื้ออำนวย, " กระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ทางเลือกในการยุติข้อขัดแย้งทางอาญาสำหรับสังคมไทย",เอกสารการประชุมเสวนาทางวิชาการการนำหลักความยุติธรรมเชิงสมานฉันท์มาใช้ในศาลเยาวชนและครอบครัว, หน้า 3,วันที่ 14 กันยายน พ.ศ. 2549 ณ ห้องประชุม 1 ชั้น 7 สถาบันพัฒนาข้าราชการฝ่ายตุลาการศาลยุติธรรม ถนนรัชดาภิเษก กรุงเทพฯ.

¹⁴ Howard Zehr. Changing Lenses: A new Focus for crime and Justice. Herald Press : Scottsdale, Pennsylvania, 1990, p.181. in Daniel W. Van Ness, Restorative Justice Around The World. United Nation Crime Congress : Ancillary Vienna,Austria,2000,p. 2.

สมานฉันท์ที่มีความเหมาะสมกับระบบกระบวนการยุติธรรมสำหรับเด็กและเยาวชนเป็นอย่างมาก เพราะตามประวัติศาสตร์ ระบบกระบวนการยุติธรรมสำหรับเด็กและเยาวชนมุ่งเน้นที่การแก้ไขฟื้นฟูเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิดมากกว่าการลงโทษ ประกอบกับโอกาสที่เด็กหรือเยาวชนจะกลับมาก่อทำความผิดซ้ำอีกมีแนวโน้มน้อยกว่าผู้ใหญ่ ดังนั้นแนวคิดในการนำกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์มาใช้กับเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิดจึงเริ่มต้นอย่างเป็นทางการเมื่อ The Office Of Juvenile Justice and Delinquency Prevention (OJJDP) ได้ริเริ่มโครงการ The Balanced and Restorative Project ขึ้นมา โดยวางองค์ประกอบสำคัญของกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์สำหรับเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิดไว้ 3 ประการ ดังนี้

1.) มีความรับผิดชอบ (Accountability)

เป็นการกำหนดให้เด็กและเยาวชนที่กระทำความผิดแสดงความรับผิดชอบต่อผลของความเสียหายและเชื้ออาชญากรรมที่เป็นผู้ได้รับความเสียหาย โดยการเข้าแก้ไขชดเชยความเสียหายด้านต่างๆ ให้แก่ผู้เสียหายและชุมชนให้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้ โดยชุมชนและผู้เสียหายมีบทบาทหลักในการดำเนินกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์¹⁵

2.) มีการพัฒนาความสามารถ (Competency Development)

เป็นการกำหนดให้เด็กและเยาวชนที่กระทำความผิดได้พัฒนาทักษะความสามารถของตน โดยการให้เด็กและเยาวชนได้รับการฝึกและอบรมวิชาชีพ หรือการให้ทำงานบริการสังคม และมีการส่งเสริมให้เด็กและเยาวชนได้เรียนรู้ประสบการณ์การทำงานด้วยตัวเอง กระบวนการนี้จะทำให้เด็กและเยาวชนได้รับการแก้ไขฟื้นฟูพฤติกรรมที่กระทำความผิดและช่วยให้เด็กและเยาวชนสามารถกลับคืนสู่สังคมได้

3.) มีการปกป้องคุ้มครองชุมชน (Community Protection)

กระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ที่นำมาใช้ในกระบวนการยุติธรรมสำหรับเด็กและเยาวชนจะส่งเสริมให้เด็กและเยาวชนปกป้องคุ้มครองชุมชนให้ปลอดภัยโดยเด็กและเยาวชนดังกล่าวจะไม่กลับมากระทำความผิดซ้ำอีก

ดังนั้นจึงอาจกล่าวได้ว่าการนำกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์มาใช้ในกระบวนการยุติธรรมสำหรับเด็กและเยาวชนนั้นเป็นการเปิดโอกาสให้เด็กและเยาวชนได้

¹⁵ Hopf,S,AW “Redefining criminal justice to the community : the movement towards restorative justice, The Advocate 21, 3 (May 1999) ,p.2.

สำนึกผิดและแสดงความรับผิดชอบ พร้อมทั้งเยียวยาแก้ไขและบรรเทาเบาบางความเสียหายที่เกิดขึ้นกับผู้ได้รับความเสียหายโดยการชดเชยค่าเสียหายที่เกิดขึ้นจากการกระทำของตน จึงเป็นเครื่องมือที่ศาลเยาวชนนำมาใช้เพื่อเบี่ยงเบนคดีเด็กและเยาวชนแทนที่การฟ้องคดีปกติ

2.2.1 ความหมายของกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ (Restorative Justice)

จากแนวคิดเรื่องกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ที่มีผู้ให้คำจำกัดความหรือความหมายของกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ (Restorative Justice) ไว้ดังนี้

สหประชาชาติ อธิบายว่า กระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ หมายถึง การอำนวยความสะดวกที่ต้องการทำให้ทุกฝ่ายซึ่งได้รับผลกระทบจากอาชญากรรมได้กลับคืนสู่สภาพดีเช่นเดิมอันเป็นการสร้างความสมานฉันท์ในสังคมซึ่งเป็นเป้าหมายสุดท้าย

Susan Sharpe อธิบายว่า¹⁶ กระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์เป็นแนวความคิดที่มีรากฐานแตกต่างจากการอำนวยความสะดวกเชิงแก้แค้นทดแทน โดยมุ่งให้ความสำคัญกับสิ่งซึ่งจำเป็นต้องได้รับการเยียวยาสำหรับเหยื่ออาชญากรรม และสิ่งซึ่งควรแก้ไขปรับปรุงสำหรับผู้กระทำผิด และสิ่งซึ่งควรเรียนรู้เมื่อมีอาชญากรรมเกิดขึ้นในสังคมสำหรับชุมชน แนวคิดนี้ถือเอาเหยื่ออาชญากรรมเป็นศูนย์กลางกำหนดว่าอันตรายที่ตนได้รับคืออะไร และการชดเชยเยียวยาที่เหมาะสมสำหรับตนมีขนาดเท่าใด ในขณะที่ชุมชนสามารถเข้ามามีส่วนเกี่ยวข้องในกิจกรรมการเรียกร้องความรับผิดชอบจากผู้กระทำผิดให้การสนับสนุนเหยื่ออาชญากรรม และประกัน โอกาสในการแก้ไขฟื้นฟูตนเองของผู้กระทำผิด นอกจากนี้ กระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ได้สะท้อนความเชื่อที่ว่า ความยุติธรรมเป็นสิ่งที่เข้าถึงได้ และบรรลุถึงได้มากที่สุดหากดำเนินการให้บรรลุเป้าหมายดังนี้ คือ

- 1.) มีการเห็นพ้องต้องกันเกิดขึ้นระหว่างเหยื่ออาชญากรรม ผู้กระทำผิด และชุมชน ในเวทีที่จัดให้ทุกฝ่ายได้แสดงการมีส่วนร่วมกันต่ออาชญากรรมที่เกิดขึ้นอย่างแท้จริง
- 2.) สิ่งที่แตกร้างและสะเทือนใจนั้นได้รับการแก้ไขเยียวยา
- 3.) ได้บรรลุถึงการแสดงความรับผิดชอบและสำนึกผิดต่อการกระทำผิดที่เกิดขึ้น

¹⁶ Sharpe, Susan, 1998 "Restorative Justice, a Vision for Healing and Change." Cited in <http://www3.nsympatico.ca/icjs/core.htm>.

4.) โยงยึดผูกพันสิ่งที่แตกแยกให้กลับคืนสมานฉันท์กันอีกครั้ง และสร้างความเข้มแข็งให้ชุมชนในการป้องกันอาชญากรรมที่อาจเกิดขึ้นในครั้งต่อไป

John Braithwaite อธิบายว่า¹⁷ กระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ หมายถึง การบรรเทาความเสียหายแก่เหยื่ออาชญากรรมให้กลับสู่สภาพดีดังเดิม โดยเหยี่ยวาสมานฉันท์ให้เหยื่ออาชญากรรมรู้สึกว่ามีมั่นคงปลอดภัยกลับคืนมาอีกครั้ง โดยทำให้เหยื่ออาชญากรรมเป็นศูนย์กลางของกระบวนการยุติธรรม ขณะเดียวกันก็บูรณาการผู้กระทำผิดและสังคมเข้าด้วยกัน

Mark S. Umbreit อธิบายว่า¹⁸ กระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ เป็นเรื่องที่ดีเอาเหยื่ออาชญากรรมเป็นศูนย์กลาง โดยการจัดการกับอาชญากรรมจะกระทำโดยให้ผู้ที่ได้รับผลกระทบโดยตรงจากการกระทำผิด ได้แก่ เหยื่ออาชญากรรม ผู้กระทำความผิด ครอบครัวของทั้งสองฝ่าย และตัวแทนชุมชน ได้มีโอกาสมีส่วนร่วมในการจัดการกับความเสียหายที่เกิดขึ้นจากอาชญากรรม โดยตระหนักถึงความสำคัญในการเปิดโอกาสให้ทุกฝ่ายเข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการในการให้ความช่วยเหลือเหยื่ออาชญากรรมและกระตุ้นให้ผู้กระทำความผิดได้แสดงความรับผิดชอบโดยตรงต่อบุคคลหรือชุมชนที่เขาได้กระทำละเมิดฟื้นฟูความสูญเสียวัตถุและอารมณ์ความรู้สึกของเหยื่ออาชญากรรมในระดับที่พอจะทำได้ และสนับสนุนให้ผู้กระทำความผิดได้มีโอกาสพัฒนาความสามารถและกลับคืนเป็นคนดีของสังคมรวมทั้งทำให้ชุมชนมีความเข้มแข็งและปลอดภัยโดยพลังของชุมชนเอง

Tony F. Marshall อธิบายว่า¹⁹ กระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์เป็นกระบวนการที่ให้คู่กรณีทุกฝ่ายซึ่งมีส่วนได้เสีย หรือเกี่ยวข้องกับความผิดเฉพาะมาร่วมกันแก้ไขปัญหาว่าจะจัดการกับผลภายหลังการกระทำความผิดอย่างไร รวมทั้งความเกี่ยวข้องกับผลของการกระทำความผิดที่จะมีต่อไปในอนาคต

Howard Zehr อธิบายว่า²⁰ กระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ หมายถึง กระบวนการที่เกี่ยวข้องกับบุคคลที่มีความเสี่ยงในความผิดเฉพาะอย่างมาประสานความร่วมมือกันในการชี้แจงความเสียหาย ความต้องการที่จะได้รับการชดใช้และความผูกมัดให้

¹⁷ Braithwaite, John, 1998 "Restorative Justice." The Handbook of Crime & Punishment, Michael Tonry (edit), Oxford: Oxford University Press, p.323-344.

¹⁸ Umbreit, M.S., The handbook of victim offender mediation : an essential guide to practice and research (San Francisco: Jossey-Bass, 2001), p.27-28.

¹⁹ Marshall, T.F., Restorative justice : an overview, (London : Restorative Consortium, 1998), p.1.

²⁰ Zehr, H., The little book of restorative justice, (pennsylvania : Good Books, 2002), p.37.

ต้องกระทำตลอดจนแก้ไขปัญหาดังกล่าว เพื่อนำไปสู่การเยียวยาและทำสิ่งต่างๆ ให้ถูกต้องมากที่สุดเท่าที่จะเป็นไปได้

กิตติพงษ์ กิตยารักษ์ อธิบายว่า²¹ คำภาษาไทยที่เรียกว่า ความยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ ไม่ตรงกับคำว่า **Restorative Justice** หรือ **Restoration** ในภาษาอังกฤษ ซึ่งแปลว่า กระบวนการยุติธรรมเชิงปฏิสังขรณ์ และถ้าใช้คำว่า การอำนวยความยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ น่าจะสื่อความหมายได้ดี เพราะเป้าหมายสุดท้ายของ **Restorative Justice** นั้น คือ ต้องการทำให้ทุกฝ่ายที่ได้รับผลกระทบกลับคืนสู่สภาพดีเช่นเดิม อันเป็นการสร้างความสมานฉันท์ในสังคม อย่างไรก็ตาม กระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์อาจแยกอธิบายได้เป็น 2 ส่วน ดังนี้ คือ

1.) กระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ หมายถึงกระบวนการที่ไม่เป็นทางการ โดยให้ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องได้มาพบกันในบรรยากาศที่ส่งเสริมให้เกิดความสมานฉันท์ปรองดอง ส่งเสริมให้ผู้กระทำผิดได้สำนึก ได้ชดเชย และส่งเสริมให้ชุมชน ได้มีโอกาสเข้ามามีส่วนเกี่ยวข้อง ซึ่งกระบวนการที่ใช้อยู่ในต่างประเทศมีหลายรูปแบบ ได้แก่ การประชุมกลุ่มครอบครัว ประชุมกลุ่มชุมชน หรือเป็นการประชุมวงกลม เป็นต้น ไม่ว่าจะประชุมในรูปแบบใดก็ตามความสำคัญอยู่ที่การสร้างความปลอดภัยของทุกฝ่ายให้เกิดขึ้น

2.) ผลลัพธ์ที่จะก่อให้เกิดความสมานฉันท์ คือ การแสดงความสำนึกผิด การยินยอมที่ปรับพฤติกรรม และการที่ผู้กระทำผิดพร้อมเยียวยาชดเชยให้กับผู้เสียหาย ซึ่งอาจไม่ใช่เรื่องเงินอย่างเดียว อาจเป็นการบำเพ็ญประโยชน์สาธารณะ หรืออื่นๆ แล้วแต่กรณี

จุฑารัตน์ เอื้ออำนวย อธิบายว่า²² ยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ หมายถึง กระบวนการยุติธรรมทางเลือกรูปแบบหนึ่งที่มีลักษณะเด่น คือ เป็นทั้งปรัชญาแนวคิดและกระบวนการจัดการความขัดแย้ง พฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ การกระทำผิดและอาชญากรรม ด้วยการคำนึงถึงเหยื่ออาชญากรรมและชุมชน ผู้ที่ได้รับผลกระทบเป็นศูนย์กลาง โดยใช้กิจกรรมชุมชนเชิงสมานฉันท์ที่ประกอบด้วยผู้มีส่วนได้เสียทุกฝ่าย ได้แก่ ผู้กระทำผิด เหยื่ออาชญากรรม ผู้แทนชุมชน และมีเจ้าหน้าที่หรือ คนกลางทำหน้าที่ประสานการประชุม โดยอาจมีผู้สนับสนุน

²¹ กิตติพงษ์ กิตยารักษ์. 2550. " ความยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ หลักการและแนวคิด." ในเอกสารประกอบการสัมมนาเรื่อง ยุติธรรมชุมชน...หนทางสู่สังคมแห่งความเป็นธรรม, จัด โดยกระทรวงยุติธรรม และ โครงการพัฒนาระบบกฎหมายไทย สำนักงานกองทุนการวิจัย ณ ดิคสันติไมตรี ทำเนียบรัฐบาล วันที่ 9 เมษายน 2550.หน้า 86-87.

²² จุฑารัตน์ เอื้ออำนวย, " ยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ในศาลเยาวชนและครอบครัว: ก้าวสำคัญสู่การปฏิรูประบบยุติธรรมสำหรับเด็กและเยาวชนไทย, เอกสารประกอบการเสวนาทางวิชาการการนำหลักความยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ (Restorative Justice) มาใช้ในศาลเยาวชนและครอบครัว,หน้า3, วันที่ 14 กันยายน 2549 ณ ห้องประชุม 1 ชั้น7 สถาบันพัฒนาข้าราชการฝ่ายตุลาการศาลยุติธรรม ถนนรัชดาภิเษก กรุงเทพฯ.

ของคู่กรณีทั้งสองฝ่ายรวมทั้งผู้เกี่ยวข้องเข้าร่วมประชุมด้วยก็ได้ การประชุมจะสร้างความตระหนักต่อความขัดแย้งหรือความเสียหายแก่ผู้กระทำผิดที่ไปสู่การเยียวยาความเสียหายแก่เหยื่ออาชญากรรมทั้งทางร่างกาย ทรัพย์สิน ลดความสับสน รวมทั้งสร้างแผนความรับผิดชอบหรือสัญญาข้อตกลงที่เป็นไปได้สำหรับผู้กระทำผิดหรือสำหรับทั้งสองฝ่ายร่วมกันอันนำไปสู่ผลลัพธ์แห่งความสมานฉันท์ของสังคม

2.2.2 ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์

กระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ (Restorative Justice) เป็นกระบวนการพิจารณาคดีรูปแบบใหม่ หรือกระบวนการทัศน์ใหม่ที่นำมาใช้เสริมกับกระบวนการยุติธรรมกระแสหลัก เพื่อให้ระบบการบริหารงานยุติธรรมสำหรับเด็กและเยาวชนมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น โดยจะขอกกล่าวถึงทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง ดังนี้ คือ

1.) ทฤษฎีการควบคุม (Control theory)

ทฤษฎีการควบคุมเป็นทฤษฎีที่ให้ความสนใจเกี่ยวกับผู้กระทำผิดกับแรงจูงใจในการกระทำผิด โดยทฤษฎีนี้เห็นว่า การที่คนส่วนใหญ่ปฏิบัติตามระเบียบกฎเกณฑ์ของสังคมและและกฎหมาย เพราะคนส่วนใหญ่ได้รับการขัดเกลาให้เชื่อในระบบคุณธรรมและความถูกต้องชอบธรรมของระเบียบกฎเกณฑ์ของสังคมและกฎหมาย และเลือกที่จะไม่ทำอะไรใดๆ อันเป็นการฝ่าฝืนกฎหมาย เพราะบุคคลเหล่านั้นมีทุนทางสังคมที่ต้องเกี่ยวข้องกับบุคคลอื่นๆ รวมทั้งมีความผูกพันกับสถาบันทางสังคมต่างๆ ที่รัดตรึงรอบตัว ดังนั้นคนส่วนใหญ่จึงถูกควบคุม และจะไม่กระทำผิดใดๆ แต่ในทางตรงกันข้าม ถ้าปัจเจกบุคคลไม่มีความเชื่ออย่างแน่อนเกี่ยวกับความถูกต้องชอบธรรมของระเบียบกฎเกณฑ์ของสังคมและกฎหมายและไม่ใส่ใจกับสายใยทางครอบครัว หากกระทำผิดเสียแล้ว บุคคลเหล่านั้นก็จะรู้สึกเป็นอิสระที่จะกระทำการใดๆ เพื่อสนองความต้องการของตนโดยปราศจากการบังคับควบคุม และปราศจากความคาดหวังว่าต้องเป็นคนดีของใครๆ

2.) ทฤษฎีความละอายเชิงบูรณาการ²³ (Theory of reintegrative shaming)

Braithwaite นักอาชญาวิทยาชาวออสเตรเลีย ได้อธิบายว่า การที่คนส่วนใหญ่ปฏิบัติตามระเบียบกฎเกณฑ์ของสังคมและกฎหมาย เนื่องจากคนทั่วไปยับยั้งชั่งใจไม่ลงมือกระทำผิดเพราะใช้วิธีการควบคุมสังคมแบบไม่เป็นทางการ 2 วิธี คือวิธีแรก ใช้ความกลัวการ

²³ Braithwaite, John. 1998 "Restorative Justice." The Handbook of Crime & Punishment, Michael Tonry (edit), Oxford: Oxford University Press, pp.323-344.

ไม่ยอมรับของสังคม วิธีที่สอง ใช้ความรู้สึกผิดชอบชั่วดี หรือ หิริ-โอตฺปปะ โดยหลักการสำคัญของการควบคุมสังคมแบบไม่เป็นทางการทั้ง 2 วิธี เชื่อว่าการลงโทษโดยบิดามารดา ญาติพี่น้อง เพื่อนฝูงหรือคนอื่นๆที่มีความสำคัญต่อผู้กระทำผิดแล้วแต่มีผลกระทบต่อจิตใจของผู้กระทำผิดมากกว่าการลงโทษอย่างเป็นทางการโดยสถาบันทางกฎหมายและหน่วยงานยุติธรรมใดๆ สำหรับคนส่วนใหญ่แล้วความกลัวที่จะต้องละอายใจต่อคนที่เขารักใคร่ห่วงใยนั้นเป็นสิ่งยับยั้งป้องกัน ไม่ให้กระทำผิดได้อย่างมีประสิทธิภาพยิ่ง ทฤษฎีการละอายเชิงบูรณาการ จึงถือว่าเป็นเรื่องเชื่อมโยงเกี่ยวข้องกับเรื่องการแสดงความรับผิดชอบและการยกย่องนับถือ โยงยึดและบูรณาการผู้กระทำผิดไว้กับประชาคม โรงเรียน และชุมชน โดยไม่ผลักไสผู้ที่กระทำผิดพลาดให้กลายเป็นคนนอกประชาคม และทฤษฎีนี้เชื่อว่าคุณงามความดีที่ทำให้ความรู้สึกละอายใจทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ คือ การทำให้เกิดความละอายและเกรงกลัวต่อความผิดและบาปที่กระทำซึ่งสอดคล้องกับหลักพุทธปรัชญา คือ การมีหิริ-โอตฺปปะ และสอดคล้องกับปรัชญาความยุติธรรมของชาวเมารีซึ่งเป็นชาวพื้นเมืองในประเทศนิวซีแลนด์ที่มีการใช้คำว่า “shame” หรือชาวเมารีเรียกว่า “whanau conference” ในการเยียวยาหรือทำให้เกิดความละอายใจในการจัดการความขัดแย้งเชิงสมานฉันท์

3.) ทฤษฎีการพรรณนาความรู้สึก (narrative theory)

John Gehm นำทฤษฎีการพรรณนาความรู้สึกมาใช้เป็นกรอบแนวคิดในการอธิบายการเปิดโอกาสให้ผู้เสียหายเล่าเรื่องราวต่างๆที่เกิดขึ้นแก่พวกเขา ซึ่งถือเป็นกระบวนการบำบัดเยียวยาอย่างหนึ่งและเป็นสื่อ นำมาสู่การตระหนักถึงคุณค่าในตนเอง โดยทำให้ผู้เสียหายรู้สึกได้รับอำนาจที่สูญเสียไปกลับคืนมาอีกครั้งในฐานะผู้เล่าเรื่อง มิใช่ฐานะเหยื่อผู้ถูกกระทำ โดยผู้เสียหายเรียนรู้จากปฏิกิริยาตอบสนองของกลุ่มผู้ฟังที่ร่วมแบ่งปันและเยียวยาความรู้สึกแก่กันด้วยเหตุนี้ การพรรณนาความรู้สึกจึงทำให้การจัดการความขัดแย้งเชิงสมานฉันท์เข้าถึงนัยสำคัญที่อยู่เบื้องหลังความเสียหายของทรัพย์สิน เข้าใจถึงคุณค่าของสิ่งที่สูญเสียไปที่มีความผูกพันเฉพาะบุคคล หรือกลุ่มบุคคล และนำไปสู่การชดใช้เยียวยาได้เหมาะสมกับผู้เสียหายแต่ละรายได้อย่างยุติธรรมยิ่งขึ้น

2.2.3 รูปแบบของกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์

การใช้กระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ในประเทศต่าง ๆ ย่อมมีรูปแบบที่แตกต่างกันไปทั้งนี้ขึ้นอยู่กับบริบทของสังคมและวัฒนธรรมของท้องถิ่นนั้น ซึ่งสามารถจำแนกได้เป็น 4 รูปแบบ ดังนี้

1.) รูปแบบการไกล่เกลี่ยเหยื่ออาชญากรรมกับผู้กระทำผิด (Victim -

Offender Mediation)

เป็นวิธีการไกล่เกลี่ยเหยื่ออาชญากรรมกับผู้กระทำผิด ประกอบด้วย การเผชิญหน้าระหว่างเหยื่ออาชญากรรมกับผู้กระทำผิด โดยเจ้าหน้าที่ในกระบวนการยุติธรรมและอาสาสมัครจะทำหน้าที่เป็นผู้ประสานงานโดยจัดเวทีที่ปลอดภัยและควบคุมได้เพื่อให้เหยื่ออาชญากรรมและผู้กระทำผิดได้พูดคุยและทำความเข้าใจกัน การยอมให้ผู้กระทำผิดได้เรียนรู้ผลกระทบของอาชญากรรมที่มีต่อเหยื่ออาชญากรรมและเข้ามาแสดงความรับผิดชอบต่อพฤติกรรมของเขาที่กระทำไป พร้อมจัดหาโอกาสให้เหยื่ออาชญากรรมและผู้กระทำผิดได้ร่วมกันพัฒนาและยอมรับแผนการเยียวยาจิตใจจากความเสียหายที่เกิดจากอาชญากรรมนั้น วิธีนี้ใช้กันอย่างแพร่หลายในทวีปยุโรป เช่น ประเทศฝรั่งเศส ประเทศเยอรมัน เป็นต้น

2.) รูปแบบการประชุมกลุ่มครอบครัว²⁴ (Family Group Conferences)

การประชุมกลุ่มครอบครัวเริ่มต้นที่ประเทศนิวซีแลนด์ โดยการประชุมกลุ่มครอบครัวประกอบด้วยเหยื่ออาชญากรรม ผู้กระทำผิด และสมาชิกผู้มีความสำคัญของทั้งสองฝ่าย ซึ่งกระบวนการนี้มีการเข้าถึงความเอาใจจริงเอาใจของชุมชนต่ออาชญากรรมและความเต็มใจของชุมชนที่จะยอมรับผู้กระทำผิดกลับคืนสู่ชุมชนอีกครั้ง โดยเฉพาะในประเทศนิวซีแลนด์ และประเทศออสเตรเลีย การประชุมกลุ่มครอบครัวเป็นนโยบายของรัฐที่มีกฎหมายรองรับ เช่น โครงการเว็กก้า (Wagga Wagga Project) เป็นโครงการที่ได้รับความสนใจอย่างกว้างขวางทั่วโลก โดยใช้การประชุมกลุ่มครอบครัวเป็นกระบวนการยุติธรรมทางเลือกสำหรับคดีเด็กและเยาวชน วิธีกรนี้ใช้กันแพร่หลายในประเทศนิวซีแลนด์ ประเทศออสเตรเลีย ประเทศอเมริกาและประเทศแคนาดา เป็นต้น

3.) รูปแบบการพิจารณาแบบล้อมวง (Sentencing Circles)

การพิจารณาแบบล้อมวง มีผู้เข้าร่วมในการพิจารณาได้แก่ สมาชิกของชุมชนที่เคยทำงานเป็นผู้พิพากษา ตำรวจ ผู้ที่เคยรับผิดชอบงานควบคุมสอดส่อง โดยการพิจารณาแบบล้อมวงจะมีลักษณะพิเศษ คือ ใช้ชนนิกเป็นสัญลักษณ์ส่งผ่าน ไปรอบๆ วง ผู้ที่ถือชนนิก คือ ผู้ที่ได้รับโอกาสเป็นผู้พูดในขณะนั้น โดยไม่ได้รับการขัดจังหวะ กระบวนการนี้อาจมีการล้อมวงเพียงวงเดียว หรือ หลายวงก็ได้ โดยการล้อมวงจะเปิดโอกาสให้แต่ละคนนำเสนอเรื่องราวที่แตกต่างกันไป วิธีนี้ใช้แพร่หลายในกลุ่มชาวพื้นเมืองของทวีปอเมริกาเหนือโบราณ โดยเฉพาะชาวอะบอริจินแคนาเดียน เป็นต้น

²⁴ Roche, Declan.2003 "Accountability in Restorative Justice". New York : Oxford University Press,p.66.

4.) รูปแบบคณะกรรมการบูรณาการชุมชน (Community Reporative Boards)

คณะกรรมการบูรณาการชุมชน เป็นวิธีการเชิงสมานฉันท์ในชุมชนที่ชุมชนแสดงความรับผิดชอบต่อเด็กและเยาวชนที่กระทำผิด โดยคณะกรรมการชุมชนประกอบด้วย คนในชุมชน ผู้กระทำผิด สมาชิกครอบครัวผู้กระทำผิด เขี้ยวอาชญากรรม ผู้แทนกระบวนการยุติธรรม โดยมีรูปแบบดำเนินการ คือ พุดคุยกันด้วยความเคารพก่อนที่คณะกรรมการพิจารณาโทษ คณะกรรมการนี้มีความสำคัญต่อสมาชิกชุมชนในการอำนวยความสะดวกยุติธรรมในขั้นตอนที่อยู่ระหว่างชุมชนกับระบบงานยุติธรรมทางอาญา

2.2.4 ประเภทของคดีที่นำกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์มาใช้

การนำกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์มาใช้ไม่ได้จำกัดว่าต้องนำมาใช้กับความผิดเล็กน้อยเท่านั้น อาทิเช่น²⁵ ดังที่ปรากฏในราวันดา Bishop Rismond TuTu ให้สัมภาษณ์ว่าได้นำเอาเรื่องกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ไปใช้เพื่อสร้างความสมานฉันท์ในระหว่างเผ่าพันธุ์ในราวันดา ในประเทศแคนาดาได้มีการใช้ในกรณีการประพดมิชอบของเจ้าหน้าที่ของรัฐ และในเท็กซัสได้ใช้ในคดีฆาตกรรมเพื่อให้เหยื่อที่มีชีวิตหลงเหลืออยู่ หรือผู้เป็นญาติได้มีโอกาสพบผู้กระทำผิด เพื่อสร้างความรู้สึที่ดีขึ้น อย่างไรก็ตาม ในสังคมโลกส่วนใหญ่จะนำกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์มาใช้กับความผิด 6 ประเภท ดังนี้ คือ

1.) ความผิดที่เด็กหรือเยาวชนเป็นผู้กระทำ (Juvenile Delinquents)

ในประเทศนิวซีแลนด์และประเทศออสเตรเลีย มีการใช้กระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์กับคดีที่เด็กและเยาวชนเป็นผู้กระทำความผิด โดยใช้รูปแบบการประชุมกลุ่มครอบครัว (Family Group Conferences)

2.) ความผิดที่เกิดจากความรุนแรงในครอบครัว (Domestic Violence)

ความรุนแรงในครอบครัวถือว่าเป็นปัญหาสังคมกึ่งอาชญากรรม ที่ต้องใช้ช่องทางพิเศษของกระบวนการยุติธรรม หรือใช้กระบวนการยุติธรรมที่มีลักษณะเฉพาะเพื่อให้ความสำคัญกับเหยื่อ หรือผู้เสียหายในฐานะประธานของปัญหาโดยคำนึงถึงความรู้สึกของผู้เสียหาย และแสวงหาวิธีการที่จะให้ผู้กระทำผิดเยียวยาชดใช้และปรับปรุงนิสัยความประพฤติ

²⁵ กิตติพงษ์ กิตยารักษ์, " ความยุติธรรมเชิงสมานฉันท์หลักการและแนวคิด " ในกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์: ทางเลือกใหม่สำหรับกระบวนการยุติธรรมไทย, หน้า5-19 กิตติพงษ์ กิตยารักษ์ บรรณาธิการ. กรุงเทพฯ: สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย, 2545.

อย่างเป็นทางการมากขึ้น กระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์จึงเป็นทางเลือกหนึ่งที่สามารถนำมาใช้กับความผิดที่เกิดจากความรุนแรงในครอบครัวได้

3.) ความผิดอาญาต่อส่วนตัวหรือความผิดอาญาที่ย่อมความกันได้

คดีอาญาประเภทนี้เป็นความผิดที่กฎหมายบัญญัติไว้โดยเฉพาะให้เป็นความผิดอันยอมความได้ ซึ่งปกติมีลักษณะที่กระทบกระเทือนต่อสิทธิส่วนบุคคล มิได้กระทบกระเทือนสาธารณชน กฎหมายจึงยินยอมให้ถอนคำร้องทุกข์ หรือยอมความได้และเมื่อยอมความกันแล้ว ผู้เสียหายจะนำคดีมาฟ้องร้องอีกไม่ได้ กระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์จึงเป็นทางเลือกหนึ่งที่สามารถนำมาใช้กับความผิดประเภทนี้ได้

4.) ข้อพิพาททางแพ่งเกี่ยวเนื่องทางอาญา

การกระทำผิดบางอย่างผู้กระทำความผิดทั้งทางแพ่งและทางอาญา ผู้กระทำจึงต้องรับผิดชอบตามกฎหมายอาญาและชดเชยค่าเสียหายให้แก่ผู้เสียหายอีกด้วย ซึ่งข้อพิพาทประเภทนี้จะระงับลงเมื่อคู่พิพาทตกลงประนีประนอมกันทั้งคดีอาญาและคดีแพ่ง ฉะนั้นกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์จึงเป็นทางเลือกหนึ่งที่สามารถนำมาใช้เพื่อระงับข้อพิพาททางแพ่งที่เกี่ยวข้องทางอาญาได้

5.) ความผิดเล็กน้อยๆ เพื่อหลีกเลี่ยงการจำคุกกระยะสั้น

เป็นความผิดอาญาที่มีโทษเล็กน้อยเท่านั้น แต่กฎหมายมิได้บัญญัติให้เป็นความผิดอันยอมความได้ เพราะถือเป็นความผิดต่อแผ่นดิน ทำให้ต้องมีการดำเนินกระบวนการพิจารณาคดีไปตามลำดับขั้นตอนของกระบวนการยุติธรรมทางอาญาตั้งแต่ ขั้นตอนตำรวจ ขั้นตอนอัยการ และชั้นศาล ซึ่งหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรมแต่ละขั้นตอนของกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์จึงเป็นทางเลือกหนึ่งที่อาจใช้ดุลยพินิจเพื่อเบี่ยงเบนคดีประเภทนี้ออกนอกกระบวนการตามอำนาจหน้าที่ที่กฎหมายกำหนดไว้ได้เช่นกัน เพื่อหลีกเลี่ยงการใช้โทษจำคุกกระยะสั้นอันก่อให้เกิดผลเสียหายแก่ผู้กระทำผิดและสังคมมากกว่า รวมทั้งลดความแออัดในเรือนจำได้อีกทางหนึ่ง

6.) คดีครอบครัว

กระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์สามารถนำมาใช้กับคดีครอบครัว อาทิ กรณีฟ้องหย่า เป็นต้น ซึ่งช่วยให้ประโยชน์สูงสุดเกิดแก่เด็กและเยาวชนหากมีการประชุมเชิงสมานฉันท์เกิดขึ้นในศาลเยาวชนและครอบครัว

2.25 ขั้นตอนที่น่ากระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์มาใช้

กระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์เป็นมาตรการที่สามารถใช้ได้ในทุกขั้นตอน ทั้งก่อนการพิจารณาคดี ระหว่างการพิจารณาคดี และภายหลังจากการพิพากษาคดี ดังจะกล่าวเป็นลำดับ ดังนี้ คือ

1.) ขั้นตอนก่อนคดีเข้าสู่กระบวนการยุติธรรม

เป็นการนำกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ในชุมชนมาใช้เพื่อไกล่เกลี่ยความขัดแย้งที่ไม่ซับซ้อนสำหรับคดีความอาญาบางประเภทที่ไม่ร้ายแรง ก่อนมีการร้องทุกข์กล่าวโทษต่อพนักงานสอบสวน ซึ่งเครือข่ายยุติธรรมชุมชนอาจจัดให้มีการเข้าร่วมประชุมเพื่อฟื้นฟูความยุติธรรมเชิงจารีตในชุมชนของตนในขั้นตอนนี้ได้อาทิเช่นการนำกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์มาใช้จัดการความขัดแย้งหรือพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์และพฤติกรรมเกรงของเด็กหรือเยาวชนในโรงเรียน หรือการนำยุติธรรมเชิงสมานฉันท์มาใช้ไกล่เกลี่ยความขัดแย้งระหว่างนายจ้างกับลูกจ้างกรณีไม่ร้ายแรง เช่น การอนาจาร การล่วงละเมิดทางเพศ ด้วยวาจา เป็นต้น

2.) ขั้นตอนเมื่อคดีความเข้าสู่กระบวนการยุติธรรมและก่อนพิพากษาคดี

เป็นการนำกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์มาใช้ในชั้นตำรวจ ชั้นอัยการ และชั้นพิจารณาคดีของศาล กล่าวคือ ในชั้นตำรวจนั้นพนักงานสอบสวนสามารถนำกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์มาใช้ในคดีความผิดหูโทษ คดีความผิดอันยอมความได้ คดีความผิดอาญาที่เกิดจากการกระทำโดยประมาท และคดีความผิดที่เกิดจากความรุนแรงในครอบครัว เป็นต้น ในชั้นอัยการนั้นพนักงานอัยการสามารถนำกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์มาใช้ในคดีความรุนแรงในครอบครัวระหว่างสามีภรรยา คดีที่ไม่เกิดประโยชน์ต่อสาธารณะในการฟ้องร้องดำเนินคดี คดีเด็กและเยาวชนเป็นผู้กระทำผิด เป็นต้น โดยพนักงานอัยการอาจใช้หลักการดำเนินคดีอาญาตามดุลยพินิจและใช้การชะลอการฟ้องประกอบสำหรับในชั้นการพิจารณาคดีของศาล ศาลสามารถใช้กระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ได้ตลอดเวลาก่อนที่จะมีคำพิพากษาอย่างหนึ่งอย่างใดในขั้นตอนการสืบเสาะและพินิจของงานคุมประพฤติ รวมทั้งในปัจจุบันมีการประกาศใช้ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา(ฉบับแก้ไข) พ.ศ.2548 เกี่ยวกับสิทธิในการฟ้องคดีแพ่ง เกี่ยวกับเรื่องคดีอาญาของผู้เสียหาย โดยกฎหมายเพิ่มสิทธิให้ผู้เสียหายในคดีอาญาที่พนักงานอัยการเป็นโจทก์สามารถร้องขอศาลเพื่อตั้งให้จำเลยชดใช้ค่าเสียหายในคดีอาญาได้โดยไม่ต้องฟ้องในคดีแพ่งได้ เป็นต้น

3.) ขั้นตอนหลังจากพิพากษาคดี

เป็นการนำกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์มาใช้ในชั้นราชทัณฑ์เมื่อมีการจำคุกผู้กระทำผิดในระยะหนึ่งแล้ว หากผู้กระทำผิดได้รับการพักการลงโทษ หรือในเวลาใดก่อนที่ผู้กระทำผิดจะสิ้นสุดการรับโทษจำคุกกลับคืนสู่ชุมชนกรณีนี้สามารถนำกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ในรูปแบบการไกล่เกลี่ยเหยื่อและผู้กระทำผิดได้เช่นกัน เป็นต้น

2.3 การนำกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์มาใช้เป็นกระบวนการยุติธรรมทางเลือกในกระบวนการยุติธรรมสำหรับเด็กและเยาวชน

กระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์เป็นการอำนวยความสะดวกยุติธรรมที่มีเป้าหมายสุดท้าย คือ ต้องการให้ทุกฝ่ายที่ได้รับผลกระทบได้กลับคืนสู่สภาพดีดังเดิม อันเป็นกระบวนการที่สร้างความสมานฉันท์ และส่งเสริมความปรองดอง ให้แก่ทุกฝ่าย ซึ่งในหลายประเทศ อาทิเช่น ประเทศนิวซีแลนด์ ประเทศออสเตรเลีย ประเทศญี่ปุ่น ประเทศสิงคโปร์ ประเทศสหรัฐอเมริกา ประเทศแคนาดา รวมทั้งประเทศไทยได้นำกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ ซึ่งเป็นแนวความคิดใหม่มาใช้จัดการกับปัญหาเด็กหรือเยาวชนกระทำความผิด โดยมองว่ากระทำความผิดของเด็กและเยาวชนที่เกิดขึ้นเป็นเรื่องที่บุคคลหนึ่งกระทำต่ออีกบุคคลหนึ่งมากกว่าการมองว่าเป็นการกระทำต่อรัฐ ประกอบกับต้องการให้เด็กและเยาวชนกลับคืนสู่สังคมโดยเร็ว โดยไม่ต้องการสร้างตราบาปให้แก่เด็กและเยาวชน ดังนั้นการตอบโต้ผู้กระทำความผิดจึงมุ่งไปที่การทำให้เด็กหรือเยาวชนที่กระทำความผิดสำนึกผิด และสร้างจิตสำนึกให้เด็กและเยาวชนที่กระทำความผิดกลับตัวเป็นคนดี พร้อมทั้งยินยอมชดเชยค่าเสียหายที่เกิดขึ้น และให้ผู้ที่เกี่ยวข้องทุกฝ่ายได้มีโอกาสพูดคุยปรับความเข้าใจกัน ให้โอกาสให้เด็กหรือเยาวชนทำความดีเพื่อไถ่โทษ และสามารถกลับตัวเป็นคนดีของสังคม

ดังนั้นกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์จึงได้ถูกนำมาใช้ในสถานะที่เป็นกระบวนการยุติธรรมทางเลือก ไม่ใช่เป็นการทดแทนกระบวนการยุติธรรมสำหรับเด็กและเยาวชนกระทำความผิดทั้งนี้เพื่อแก้ไขปัญหาเด็กและเยาวชนกระทำความผิด โดยมีความมุ่งหมายให้บรรลุผลในทางสมานฉันท์ และสร้างความพึงพอใจให้แก่ทุกฝ่ายไม่ว่าจะเป็นผู้เสียหาย เด็กหรือเยาวชนที่กระทำความผิด และสมาชิกในชุมชน รวมทั้งการสร้างจิตสำนึกที่ดีของการอยู่ร่วมกันในสังคม ทำให้เกิดความสามัคคี รวมทั้งช่วยลดภาระของกระบวนการยุติธรรมสำหรับเด็กและเยาวชนกระทำความผิด และช่วยป้องกันไม่ให้เด็กหรือเยาวชนนั้นการกลับมากระทำความผิดซ้ำอีก

2.3.1 วัตถุประสงค์ในการนำกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์มาใช้ใน

กระบวนการยุติธรรมสำหรับเด็กและเยาวชน

การนำกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์มาใช้ในกระบวนการยุติธรรมสำหรับเด็กและเยาวชน เพื่อให้ผู้ที่เกี่ยวข้องทั้ง 4 ฝ่าย มีบทบาทต่อวัตถุประสงค์ ดังนี้²⁶

1) เด็กและเยาวชนที่กระทำความผิด (Juvenile Offender) เพื่อบรรลุวัตถุประสงค์ตามหลักกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ เด็กและเยาวชนต้องมีบทบาทดังนี้

1.1) ด้านความรับผิดชอบต่อผลของการกระทำของผู้กระทำความผิด (Accountability) กล่าวคือ เด็กและเยาวชนที่กระทำความผิดต้องแสดงความรับผิดชอบในการกระทำของตนเองและต้องกระทำทุกวิถีทางในอันที่จะชดใช้เยียวยาแก่ผู้เสียหายและชุมชน

1.2) ด้านการพัฒนาศักยภาพและความสามารถของผู้กระทำความผิด (Competency Development) กล่าวคือ เด็กและเยาวชนที่กระทำความผิดต้องมีส่วนร่วมอย่างเต็มที่และจริงจังในการพัฒนาคุณภาพชีวิตในชุมชน โดยได้รับการคาดหวังว่าจะได้ประสบการณ์และทักษะใหม่ที่ได้รับเพื่อใช้เป็นทรัพยากรสำคัญในการปฏิบัติภารกิจโดยแนวทางที่ถูกต้องและชอบธรรม

1.3) ด้านการเพิ่มความปลอดภัยให้แก่ชุมชน (Community Safety) กล่าวคือ เด็กและเยาวชนที่กระทำความผิดได้รับมอบหมายและคาดหวังให้มีส่วนร่วมในกระบวนการเสริมสร้างศักยภาพ และกิจกรรมเชิงสมานฉันท์ในโครงการต่างๆ รวมทั้งบทบาทให้ความช่วยเหลือแก่เด็กและเยาวชนคนอื่นๆ ให้หลีกเลี่ยงพฤติกรรมกระทำความผิด

2) ผู้เสียหาย (Victim)

เพื่อบรรลุวัตถุประสงค์ตามหลักกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ ผู้เสียหายต้องมีบทบาทดังนี้

2.1) ด้านความรับผิดชอบต่อผลของการกระทำของผู้กระทำความผิด (Accountability) กล่าวคือ ผู้เสียหายได้รับการคาดหวังให้มีส่วนร่วมอย่างจริงจังในทุกขั้นตอนในกระบวนการสมานฉันท์หากผู้เสียหายพึงประสงค์ บันทึกและรวบรวมหลักฐานที่ยืนยันถึงผลกระทบที่มีต่อทางจิตใจและทางการเงินผู้เสียหายควรมีบทบาทและเข้าร่วมในกระบวนการไกล่เกลี่ยด้วยความสมัครใจ และมีส่วนร่วมในการกำหนดมาตรการที่ใช้ดำเนินการกับผู้กระทำความผิด

²⁶ เชา สัจจวรรณ, "รูปแบบงานยุติธรรมเชิงสมานฉันท์และสมานฉันท์ในระบบงานยุติธรรมสำหรับเด็กและเยาวชน", เอกสารประกอบการเสวนาทางวิชาการการนำหลักความยุติธรรมเชิงสมานฉันท์มาใช้ในศาลเยาวชนและครอบครัว, หน้า 1-3, วันที่ 14 กันยายน 2549 ณ ห้องประชุม 1 ชั้น 7 สถาบันพัฒนาข้าราชการฝ่ายตุลาการศาลยุติธรรม ถนนรัชดาภิเษก กรุงเทพฯ.

2.2) ด้านการพัฒนาศักยภาพและความสามารถของผู้กระทำคามผิด (Competency Development) กล่าวคือ ผู้เสียหายต้องมีบทบาทในการให้ข้อมูลในกระบวนการบำบัดฟื้นฟูให้คำแนะนำในการให้บริการสังคมแก่ผู้กระทำคามผิด และผู้เสียหายต้องเข้าร่วมกิจกรรมต่างๆ เกี่ยวกับผู้เสียหายเพื่อให้ทุกฝ่ายได้ตระหนักถึงความเสียหายที่เกิดขึ้นกับความเสียหาย

2.3) ด้านการเพิ่มความปลอดภัยให้แก่ชุมชน (Community Safety) กล่าวคือ ผู้เสียหายต้องมีบทบาทในการให้ข้อมูลเพิ่มเติมแก่ชุมชนอย่างต่อเนื่องเกี่ยวกับความปลอดภัยและความจำเป็นในการควบคุมผู้กระทำคามผิดและสนับสนุนการให้การคุ้มครองแก่ผู้เสียหายรายอื่นๆ

3.) สมาชิกในชุมชน (Community Member)

เพื่อบรรลุวัตถุประสงค์ตามหลักกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ สมาชิกในชุมชนต้องมีบทบาทดังนี้

3.1) ด้านความรับผิดชอบต่อผลของการกระทำของผู้กระทำคามผิด (Accountability) กล่าวคือ สมาชิกชุมชนต้องมีส่วนร่วมโดยการเป็นอาสาสมัคร ผู้ไกล่เกลี่ย หรือผู้อำนวยการความสะดวก และเข้าร่วมเป็นกรรมการชุมชนเพื่อพัฒนางานบริการชุมชน และมีบทบาทในการแสดงความรับผิดชอบต่อผู้กระทำคามผิด รวมทั้งการให้บริการแก่ผู้เสียหายและมีบทบาทในการช่วยให้ผู้กระทำคามผิดบรรลุถึงความรับผิดชอบต่อตามข้อผูกพัน

3.2) ด้านการพัฒนาศักยภาพและความสามารถของผู้กระทำคามผิด (Competency Development) กล่าวคือ สมาชิกในชุมชนต้องมีบทบาทในการสร้างโอกาสต่างๆ ให้แก่เด็กและเยาวชน ตลอดจนสร้างความรู้สึกรับผิดชอบในการเป็นเจ้าของในชุมชนและท้องถิ่น ให้แก่เด็กและเยาวชน

3.3) ด้านการเพิ่มความปลอดภัยให้แก่ชุมชน (Community Safety) กล่าวคือ สมาชิกในชุมชนต้องมีบทบาทเสมือนหนึ่งเป็นผู้ปกครองของเด็กและเยาวชนที่กระทำคามผิด รวมทั้งเป็นพี่เลี้ยง และผู้ให้ข้อมูลแก่ระบบงานยุติธรรมในด้านความปลอดภัย นอกจากนี้ สมาชิกในชุมชนต้องแสดงบทบาทต่อปัญหาต่างๆ ของชุมชนที่จะส่งผลกระทบต่อ การเกิดอาชญากรรม รวมทั้งต้องมีบทบาทเป็นผู้เฝ้าระวังด้านอาชญากรรมและความปลอดภัยในชุมชน

4) กลุ่มวิชาชีพในระบบงานยุติธรรมสำหรับเด็กและเยาวชน (Juvenile Justice Professional)

เพื่อบรรลุวัตถุประสงค์ตามหลักกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ กลุ่มวิชาชีพในระบบงานยุติธรรมสำหรับเด็กและเยาวชนต้องมีบทบาทดังนี้

4.1) ด้านความรับผิดชอบต่อผลของการกระทำของผู้กระทำความผิด (Accountability) กล่าวคือ กลุ่มวิชาชีพในระบบงานยุติธรรมสำหรับเด็กและเยาวชน มีหน้าที่และบทบาทในการอำนวยความสะดวกในด้านการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท และมีบทบาทในการควบคุมการเยียวยาชดใช้ค่าเสียหายแก่ผู้เสียหาย โดยการแสวงหาโอกาสให้แก่ผู้กระทำความผิดมีรายได้ ค่าตอบแทน จากการทำงานเพื่อชดใช้ค่าเสียหาย พัฒนาแนวทางใหม่ๆ ในด้านการบริการสังคมและชุมชน มีส่วนร่วมในกิจกรรมต่างๆ ในชุมชน รวมทั้งมีบทบาทในการสร้างความเข้าใจแก่ชุมชนในบทบาทของตนเอง

4.2) ด้านการพัฒนาศักยภาพและความสามารถของผู้กระทำความผิด ((Competency Development) กล่าวคือ กลุ่มวิชาชีพในระบบงานยุติธรรมสำหรับเด็กและเยาวชน มีหน้าที่ในการพัฒนาบทบาทของเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิดในอันที่จะฝึกปฏิบัติและแสดงออกซึ่งความสามารถและศักยภาพของตนเอง นอกจากนี้ต้องมีบทบาทในการประเมินและสร้างความเข้มแข็งให้แก่เด็กและเยาวชน รวมทั้งความมั่นคงของชุมชน

4.3) ด้านการเพิ่มความปลอดภัยให้แก่ชุมชน (Community Safety) กล่าวคือ กลุ่มวิชาชีพในระบบงานยุติธรรมสำหรับเด็กและเยาวชนมีหน้าที่ในการพัฒนาแรงจูงใจให้เด็กและเยาวชนบรรลุเป้าหมายในการควบคุมดูแลสอดส่องความประพฤติ และให้บริการช่วยเหลือแนะนำแก่โรงเรียน และผู้ปกครองในการควบคุมพฤติกรรมของเด็กและเยาวชน รวมทั้งบทบาทในการพัฒนาศักยภาพในการป้องกันและแก้ไขปัญหากลุ่มและองค์กรต่างๆ ในชุมชน

จะเห็นได้ว่าวัตถุประสงค์ของงานในระบบกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ ทั้ง 3 ประการ ได้แก่ มาตรการที่ใช้กับเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิดให้เกิดความรู้สึกผิดชอบชั่วดีโดยการแสดงความรับผิดชอบ (Accountability) ในผลจากการกระทำของตน มาตรการแก้ไขฟื้นฟูโดยกระบวนการพัฒนาศักยภาพและความสามารถของผู้กระทำความผิด (Rehabilitation through Competency Development) และมาตรการเพิ่มความปลอดภัยในชุมชน (Enchantment of Community Safty) ผู้ที่เกี่ยวข้องแต่ละฝ่ายจะเกี่ยวข้องกับชุมชนเป็นหลัก ดังนั้นในการนำเอาหลักกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์มาใช้ในระบบงานยุติธรรมสำหรับเด็กและเยาวชน จึงต้องพัฒนาปัจจัยเกื้อหนุนจากชุมชน โดยการสร้างความรู้

ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ ให้แก่สมาชิกในชุมชน รวมทั้งประโยชน์ของการใช้กระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ที่จะเกิดขึ้นแก่ชุมชน ซึ่งเป็นสิ่งที่พึงประสงค์และเป็นที่ยอมรับแก่สมาชิกของชุมชนทุกคน

2.3.2 ประโยชน์ที่ได้รับจากการนำกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์มาใช้ในกระบวนการยุติธรรมสำหรับเด็กและเยาวชน

การนำกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์มาใช้ในกระบวนการยุติธรรมสำหรับเด็กและเยาวชนนอกจากป้องกันการกลับมากระทำความผิดซ้ำอีกแล้ว ยังต้องการให้มีการชดใช้ความเสียหายไม่ว่าจะเป็นเรื่องความเสียหายทางทรัพย์สิน ความเสียหายที่เกิดขึ้นต่อร่างกายและจิตใจ ความรู้สึกปลอดภัย เกียรติภูมิ อำนาจ สิทธิ และความสามัคคี ดังนั้นกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์จึงตั้งอยู่บนความรู้สึกที่ว่า²⁷ มีความยุติธรรมเกิดขึ้นและมีการตอบโต้ของชุมชนต่อการกระทำผิดแล้ว จึงอาจกล่าวได้ว่ากระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ทำให้ทุกฝ่าย ไม่ว่าจะเป็นผู้เสียหาย ผู้กระทำความผิด หรือชุมชน ต่างก็ได้รับประโยชน์จากการใช้กระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ ดังนี้

1.) ผู้เสียหายได้รับความพึงพอใจ

กระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์เมื่อเปรียบเทียบกับกระบวนการยุติธรรมเชิงแก้แค้น²⁸ แม้จะเห็นได้ว่ากระบวนการยุติธรรมเชิงแก้แค้นนั้น ผู้เสียหายอาจได้รับความพึงพอใจที่มีการลงโทษผู้กระทำความผิด แต่กลับไม่ได้ให้ความสำคัญแก่ผู้เสียหายและการเยียวยาความเสียหายที่เกิดขึ้นไม่ว่าจะเป็นโดยการจ่ายค่าเสียหาย หรือการบรรเทาความสูญเสียทางด้านจิตใจ และไม่ได้สร้างความภาคภูมิใจอันจะทำให้ผู้เสียหายรู้สึกว่าคุณเองได้รับความยุติธรรมที่แท้จริง แต่สำหรับกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์นั้น จะทำให้ผู้เสียหายได้รับการดูแลมากกว่าไม่ว่าจะเป็นโอกาสที่ได้ระบายออกถึงความทุกข์ร้อนของตน และผลกระทบจากอาชญากรรม การได้รับการบรรเทาความเสียหายทั้งทางวัตถุ และจิตใจ อันทำให้รู้สึกว่าคุณได้รับความเป็นธรรม จึงอาจกล่าวได้ว่ากระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์จะสร้างความพึงพอใจให้แก่ผู้เสียหายมากกว่า

2.) ป้องกันการกระทำความผิดซ้ำ

²⁷ T.Marshall Reorative Justice : an Overview (London : HMSO,1999).p.6.

²⁸ G.John Restorative Justice : Idea, Values,Debates ibid.p.23.

ระบบกระบวนการยุติธรรมเชิงแก้แค้นการลงโทษไม่อาจขัดเกลาจิตสำนึกของผู้กระทำความผิดได้อย่างแท้จริง การลงโทษจึงไม่สามารถมีผลในเชิงยับยั้งการกระทำความผิดที่จะเกิดขึ้นในอนาคตของผู้ที่เคยกระทำความผิดมาแล้ว แต่กระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์จะเปิดโอกาสให้ผู้กระทำความผิดได้สำนึกและแสดงความรับผิดชอบต่อผลเสียหายที่เกิดขึ้นจากการกระทำของตนเองไม่ว่าต่อตัวผู้เสียหาย หรือต่อสังคม ซึ่งมีผลทำให้ได้รับการยอมรับจากบุคคลดังกล่าว และมีโอกาสกลับคืนเป็นคนดีของสังคมได้อีกครั้งหนึ่ง รวมตลอดถึงมาตรการสอดส่องดูแลของคนในชุมชนที่จะคอยช่วยเหลือประคับประคองให้ผู้กระทำความผิดได้หลีกเลี่ยงจากสิ่งที่ไม่ควรเข้าไปข้องแวะ ซึ่งจะมีผลเป็นการลดโอกาสในการที่บุคคลนั้นจะกลับมากระทำความผิดซ้ำอีก²⁹

3.) ประโยชน์ต่อหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรม

ในระบบกระบวนการยุติธรรมปกติมักพบปัญหาคือไม่ได้รับความร่วมมือของคนในชุมชน ไม่ว่าจะเป็นการรายงานอาชญากรรม หรือการไปให้การเป็นพยาน ทั้งนี้อาจจะเป็นเพราะบุคคลดังกล่าวตระหนักถึงความยากลำบากในการพิสูจน์ความผิดของผู้กระทำความผิด แต่สำหรับกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์นั้นจะทำให้เจ้าหน้าที่ได้รับความร่วมมือมากขึ้น เพราะอย่างน้อยผู้เสียหาย และผู้ที่เกี่ยวข้องต่างมีแรงจูงใจในเรื่องการเยียวยาและชดเชยความเสียหายที่เกิดขึ้นจากการกระทำความผิด อันทำให้เจ้าหน้าที่ในระบบกระบวนการยุติธรรมมีความหวังว่าจะแก้ปัญหาอาชญากรรมที่เกิดขึ้น และใช้มาตรการป้องกันไม่ให้เกิดการกระทำความผิดซ้ำอีก³⁰

4.) ประหยัดค่าใช้จ่าย

เนื่องจากระบบกระบวนการยุติธรรมปกติจะต้องใช้ค่าใช้จ่ายมากในการสร้างกลไกป้องกันและติดตามการกระทำความผิด ตลอดจนการพิสูจน์เพื่อเอาตัวผู้กระทำความผิดมาลงโทษ และสำหรับกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์จะช่วยประหยัดงบประมาณของรัฐ โดยเฉพาะในการจัดการกระบวนการยุติธรรมภายหลังปรากฏการกระทำความผิด และภาระในการพิสูจน์คดี³¹ อันทำให้สามารถนำเงินดังกล่าวไปใช้ในการทำโครงการสร้างสรรค์ ที่มีผลในเชิง

²⁹ G.Johnstone Restorative Justice : Ideas,Value,Debates ibid.p.22.

³⁰ Restorative Justice Consortium n.d.Manifesto(unpublished) ; R. Barnett, "Restitution : A New Paradigm of Criminal Justice" Ethnic 87: 1997: 27; G. Johnstone Restorative Justice : Ideas, Values,Debates ibid. p 9; and R. Barnett " The Justice of Restitution"America Journal of Jurisprudence 25 : 1980 : p.117-132.

³¹ J.Braithwaite "Restorative Justice : Accessing Optimistic and Pessimistic Accounts" Crime and Justice : A Review of Research 25: 1999. p. 71.

ป้องกันอาชญากรรมเช่น โครงการภาพและการบำบัดรักษา (Welfare and Treatment Programmes) และ โครงการสร้างเสริมความสัมพันธ์ที่ดีให้แก่คนในชุมชน (Community Regeneration Programmes)

2.4 มาตรการทางกฎหมายในการนำกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์โดยวิธีประชุมกลุ่มครอบครัว และชุมชนมาใช้ในกระบวนการยุติธรรมสำหรับเด็กและเยาวชนในประเทศไทย

ปัญหาการกระทำความผิดของเด็กและเยาวชนในประเทศไทยได้รับความสนใจอย่างเป็นทางการตั้งแต่ปีพ.ศ. 2494 โดยพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2494 ซึ่งพบว่าในช่วงต้น 40 ปีแรก สามารถเปิดดำเนินการศาลคดีเด็กและเยาวชน และสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนได้เพียง 9 จังหวัดเท่านั้น ต่อมาได้มีการปรับปรุงและประกาศใช้พระราชบัญญัติจัดตั้งศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2534 จึงได้มีการทยอยเปิดแผนกคดีเยาวชนและครอบครัว และสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนเรื่อยมา ในขณะที่ปัญหาเศรษฐกิจและสังคมได้มีการเปลี่ยนแปลงไป พร้อมกับการกระทำความผิดของเด็กและเยาวชนมีการพัฒนารูปแบบและมีความซับซ้อนมากขึ้น ซึ่งก่อให้เกิดปัญหาต่อเจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้องต้องพัฒนาองค์ความรู้ใหม่ๆ ให้เท่าทันกับสภาพปัญหาการกระทำความผิดของเด็กและเยาวชน เพื่อที่จะสามารถกำหนดแนวทางและมาตรการในการแก้ไขฟื้นฟูเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิดได้อย่างเหมาะสม และสภาพที่เป็นจริงในปัจจุบัน คือ กลไก และบทบัญญัติของกฎหมายตามพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2534 ยังไม่ได้ถูกนำมาใช้หลายประการ อันเป็นผลสืบเนื่องมาจากหน่วยงานต่างๆ ในกระบวนการยุติธรรมไม่ได้นำปัญหาของเด็กและเยาวชนเป็นตัวตั้งในการแก้ไขปัญหาร่วมกัน แต่มุ่งที่จะทำงานแยกส่วน มุ่งเน้นการตรวจสอบและคานอำนาจซึ่งกันและกัน จึงทำให้ปัญหาเด็กและเยาวชนไม่ได้รับการดูแล แก้ไข อย่างจริงจัง³² สถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนนั้นมียุทธศาสตร์หลักในควบคุมดูแล และบำบัดแก้ไขฟื้นฟูเด็กและเยาวชนที่ถูกจับกุมและถูกส่งตัวมาอยู่ในความควบคุมของสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน โดยปัจจุบันแม้จะมีการจัดตั้งและเปิดดำเนินการสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและ

³² กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน กระทรวงยุติธรรม, "กระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์: ความเป็นไปได้ในการแก้ไขฟื้นฟูเด็กและเยาวชนผู้กระทำความผิดโดยกระบวนการประชุมกลุ่มครอบครัว", หน้า 1, เอกสารประกอบการศึกษางานต่างประเทศเรื่องระบบการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทและวิธีประชุมกลุ่มครอบครัว, ระหว่างวันที่ 23 กรกฎาคม - 2 สิงหาคม พ.ศ. 2547.

เยาวชนในทุกจังหวัดทั่วประเทศ³³ แล้วจำนวนเด็กและเยาวชนที่อยู่ในความควบคุมดูแลของสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนทั่วประเทศก็ยังมีอยู่เป็นจำนวนมาก ทั้งที่อยู่ในระหว่างการสอบสวน การพิจารณาพิพากษาคดี และที่ได้รับการฝึกและอบรมในสถานฝึกและอบรมตามคำพิพากษา จากสถิติแสดงจำนวนเด็กและเยาวชนที่ถูกจับกุมและส่งตัวมายังสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนทั่วประเทศ ตั้งแต่ปีพ.ศ. 2547 ถึง พ.ศ. 2550 มีจำนวนเพิ่มขึ้นเป็นลำดับ ดังข้อมูลแสดงในตารางที่ 1 ดังนี้

ตารางที่ 1 สถิติจำนวนเด็กและเยาวชนที่ถูกส่งตัวมายังสถานพินิจและคุ้มครอง เด็กและเยาวชนทั่วประเทศไทย ตั้งแต่ปีพ.ศ. 2547 ถึง พ.ศ. 2550

ประจำปี พ.ศ.	จำนวนเด็กและเยาวชนที่ถูกจับและถูกส่งมาดำเนินคดีโดยสถานพินิจฯ ทั่วประเทศ	อายุ 7 -14 ปี	อายุ 15 - 18 ปี
2547	33,308	5,177	28,131
2548	36,080	5,872	36,080
2549	48,218	8,078	40,140
2550	51,128	8,888	42,240

ที่มาข้อมูล กลุ่มงานข้อมูลและสารสนเทศ สำนักพัฒนาระบบงานยุติธรรมเด็กและเยาวชน กรมพินิจและคุ้มครองเด็ก และเยาวชนกระทรวงยุติธรรม

จะเห็นได้ว่าจำนวนเด็กและเยาวชนที่ถูกจับและส่งตัวมาอยู่ในความควบคุมดูแลของสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนทั่วประเทศไทยในปีพ.ศ. 2547 มีจำนวนทั้งสิ้น 33,308 คน ในปีพ.ศ. 2548 มีจำนวนทั้งสิ้น 36,080 คน ในปีพ.ศ. 2549 มีจำนวน 48,218 คน และในปีพ.ศ. 2550 มีจำนวนทั้งสิ้น 51,128 คน ซึ่งเด็กและเยาวชนที่ถูกจับและ

³³ สถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนสามารถจัดตั้งและเปิดดำเนินการทั้งหมด 76 แห่ง ครอบคลุมพื้นที่ทั่วประเทศไทยในวันที่ 7 สิงหาคม พ.ศ. 2549 กลุ่มข้อมูลและระบบงานคดี สำนักงานพัฒนาระบบงานยุติธรรมเด็กและเยาวชน กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน กระทรวงยุติธรรม.

ส่งตัวมาอยู่ในความควบคุม ดูแลของสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนทั่วประเทศไทย ตั้งแต่ปีพ.ศ. 2547 ถึง ปีพ.ศ. 2550 มีจำนวนสูงขึ้นเป็นลำดับ จึงทำให้เกิดภาวะคดีลี้ลับสถาน พินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน เช่นเดียวกับเรือนจำ หรือคุกผู้ใหญ่ คือ มีเด็กและเยาวชน จำนวนมากที่ต้องเข้ารับการอบรมในสถานฝึกอบรมของสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและ เยาวชนเกินกว่าที่จะสามารถบำบัด และแก้ไขฟื้นฟูได้อย่างมีประสิทธิภาพ แม้สถานพินิจและ คุ้มครองเด็กและเยาวชนจะมีมาตรการให้เด็กและเยาวชนได้รับการปล่อยตัวชั่วคราวระหว่างรอ การพิจารณาโดยให้นายประกัน ซึ่งได้แก่ บิดามารดา หรือผู้ปกครองรับเด็กหรือเยาวชนไปดูแล โดยไม่ต้องถูกควบคุมไว้ในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนซึ่งมีจำนวนคิดเป็นกว่า ร้อยละ 50 ที่ผู้ปกครองมาขอประกันตัวและได้รับการปล่อยตัวชั่วคราว แต่ก็มีปรากฏว่ามี เด็กและเยาวชนจำนวนหนึ่งที่นายประกันนำตัวมาคืน หรือถูกจับกุมในข้อหาใหม่ในระหว่าง ปล่อยตัวเด็กหรือเยาวชนนั้นไปชั่วคราว ซึ่งเด็กและเยาวชนกลุ่มที่ได้รับการปล่อยตัวชั่วคราวนี้ จัดได้ว่าเป็นกลุ่มที่บิดามารดาหรือผู้ปกครองยังมีความสนใจและเอาใจใส่ดูแล อันถือว่าเป็น แนวโน้มที่ดีในการนำมาตราการทางเลือกต่างๆ มาใช้เพื่อบำบัด แก้ไขฟื้นฟู สำหรับเด็กและ เยาวชนกลุ่มนี้ นอกจากนี้ยังมีเด็กและเยาวชนอีกจำนวนไม่น้อยที่ถูกจับกุมด้วยข้อหาที่มีอัตรา โทษจำคุกอย่างสูงไม่เกิน 5 ปี ซึ่งจัดว่าเป็นการกระทำความผิดเล็กน้อย ซึ่งเด็กและเยาวชน กลุ่มนี้สมควรที่จะได้รับการบำบัด แก้ไขฟื้นฟู ด้วยวิธีการทางเลือกต่างๆ ได้แก่ การจัด กิจกรรมเพื่อให้เด็กและเยาวชนได้รู้สึกสำนึกผิด และรับผิดชอบในการกระทำความผิดของ ตนเอง เช่น การชดใช้ค่าเสียหาย การบรรเทาความเสียหายที่ตนเองก่อขึ้น การทำงาน บริหารสังคม การเข้ารับกิจกรรมบำบัดรายบุคคล รายกลุ่ม รวมทั้งการนำผู้ปกครองเข้ารับ การอบรมเพื่อเพิ่มทักษะในกาดูแลแก้ไขเด็กและเยาวชน และเพื่อเป็นการป้องกันก่อนที่จะ กลับมากระทำความผิดซ้ำ

ดังนั้นหากเด็กและเยาวชนได้รับการบำบัด แก้ไขฟื้นฟูโดยมาตรการทางเลือก อื่นๆ³⁴ เพื่อให้สำนึกผิด ยอมรับในการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมไปในทางที่ดีขึ้น พร้อมทั้งได้มี โอกาสได้รับรู้และเข้าใจถึงความทุกข์ และความเดือดร้อนของผู้เสียหายที่เกิดขึ้นจากการกระทำ ความผิดของตนเองและได้แสดงความรับผิดชอบด้วยการชดใช้ความเสียหายที่เกิดขึ้น ย่อมทำ ให้เด็กและเยาวชนนั้นได้ตระหนักถึงผลแห่งการกระทำความผิดของตน และเกิดความรู้สึก

³⁴ กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน กระทรวงยุติธรรม, "กระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์: ความเป็นไปได้ใน การแก้ไขฟื้นฟูเด็กและเยาวชนผู้กระทำความผิดโดยกระบวนการประชุมกลุ่มครอบครัว", หน้า 2, เอกสารประกอบการศึกษา ดูงานต่างประเทศเรื่องระบบการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทและวิธีประชุมกลุ่มครอบครัว, ระหว่างวันที่ 23 กรกฎาคม - 2 สิงหาคม พ.ศ. 2547 ณ ประเทศออสเตรเลีย และประเทศนิวซีแลนด์ จัดโดยศาลเยาวชนและครอบครัวกลาง.

เจ็ดหลาย สำหรับครอบครัวก็ได้มีส่วนร่วมรับรู้และรับผิดชอบด้วยซึ่งก็จะทำให้ครอบครัวได้มีส่วนร่วมแก้ไขเด็กและเยาวชนที่อยู่ในความปกครอง และหากชุมชนได้เข้ามามีส่วนร่วมแก้ไขเด็กและเยาวชนด้วยแล้ว ย่อมช่วยให้เด็กและเยาวชน ตลอดจนครอบครัวสามารถกลับไปใช้ชีวิตในชุมชนและสังคมเดิมได้ด้วยดี จึงช่วยให้ทุกฝ่ายมีสัมพันธภาพที่ดีต่อกัน ทั้งนี้ย่อมเป็นผลดีต่อการเพิ่มประสิทธิภาพในการบำบัดและแก้ไขฟื้นฟูเด็กและเยาวชนของสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน เพราะเมื่อเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิดได้รับการบำบัดและแก้ไขฟื้นฟูด้วยมาตรการทางเลือกตั้งแต่เริ่มต้นแล้ว จะช่วยฟื้นเด็กและเยาวชนบางกลุ่มที่ไม่สมควรถูกฟ้องคดีต่อศาลเยาวชนและครอบครัวให้ออกจากกระบวนการยุติธรรมสำหรับเด็กและเยาวชนกระเสหลัก สถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนจะได้ดูแล บำบัด และแก้ไขฟื้นฟูเฉพาะเด็กและเยาวชนที่มีกระทำความผิดร้ายแรงและมีความประพฤติที่เสียหายมาก เท่านั้น

2.41 ประวัติความเป็นมาและแนวความคิดในการนำกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์โดยวิธีประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนมาใช้กับกระบวนการยุติธรรมสำหรับเด็กและเยาวชน ในประเทศไทย

กระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์เป็นกระบวนการที่ได้รับความนิยมและแพร่หลายไปทั่วโลกอย่างรวดเร็ว และนำมาใช้ในหลากหลายรูปแบบและวิธีการเพื่อมาเสริมกับกระบวนการยุติธรรมแบบเดิมซึ่งเป็นกระบวนการยุติธรรมกระเสหลักอยู่ในปัจจุบัน ทั้งนี้เนื่องจากแนวความคิดที่แตกต่างกันอย่างมากระหว่างกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์กับกระบวนการยุติธรรมแบบเดิม โดยเฉพาะด้านความคิดพื้นฐานซึ่งกระบวนการยุติธรรมแบบเดิมเน้นที่การจัดการกับตัวผู้ต้องหาโดยรัฐเป็นผู้ดำเนินการทั้งหมดและไม่ให้ความสำคัญกับผู้เสียหายมากนัก รวมทั้งเน้นเรื่องการลงโทษเป็นหลัก ส่วนกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์เป็นกระบวนการที่ให้ความสำคัญกับผู้เสียหายและผู้ต้องหาในลักษณะที่ใกล้เคียงกัน โดยเน้นที่ความรับผิดชอบต่อผู้ต้องหาในการชดเชยทดแทนความเสียหายและเน้นที่การเจรจากันระหว่างผู้เสียหายและผู้ต้องหาและการเยียวยามากกว่าการลงโทษ ในหลายประเทศได้นำกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ไปทดลองใช้และพบว่ากระบวนการยุติธรรมทั้งสองระบบมีลักษณะทางพื้นฐานที่แตกต่างกันคือ กระบวนการยุติธรรมแบบดั้งเดิมแม้จะมีประสิทธิภาพสูงกับคดีบางประเภทแต่ก็ไม่ได้เป็นวิธีการที่ดีที่สุดในการจัดการกับคดีบางประเภท ซึ่งจะเป็ประโยชน์ต่อสังคมในระยะยาวมากกว่า หากใช้วิธีการแบบสมานฉันท์หลังจากที่ได้มีการศึกษาและมีการนำไปใช้จริง พบว่ามีผลดีกับคดีบางกลุ่มบางประเภท

มากกว่าวิธีการแบบเดิม จึงได้มีการนำไปบัญญัติไว้เป็นกฎหมายภายใน หรือนำไปกำหนดไว้เป็นแนวปฏิบัติอย่างชัดเจน โดยนำไปใช้อย่างผสมผสานกับกระบวนการยุติธรรมแบบดั้งเดิมของตนและยังมีการแก้ไขพัฒนารูปแบบและวิธีการดำเนินงานให้มีประสิทธิภาพมากขึ้นตลอดมา จนปัจจุบันกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์เป็นที่รู้จักแพร่หลายไปทั่วโลกและได้รับการยอมรับว่าเป็นกระบวนการยุติธรรมแบบหนึ่งที่สามารถนำมาใช้ร่วมกับกระบวนการยุติธรรมแบบเดิมได้ และจะเป็นประโยชน์ต่อสังคมโดยรวมมากกว่า หากนำหลากหลายวิธีการในการแก้ปัญหาการกระทำผิดมาใช้จัดการกับข้อขัดแย้งในสังคม แต่ประเด็นที่จะต้องพิจารณาด้วยความระมัดระวังรอบคอบอย่างยิ่ง คือ การนำเอารูปแบบกระบวนการยุติธรรมในรูปแบบใหม่ไปใช้นั้นต้องเป็นไปตามหลักการพื้นฐานที่สำคัญของกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์อย่างแท้จริง

ในลำดับต่อไปผู้ศึกษาวิจัยจะนำเสนอกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ในรูปแบบหนึ่ง คือ การประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนที่นำมาใช้ในประเทศไทยว่า มีความเป็นมาและผลการดำเนินการอย่างไรเพื่อบันทึกไว้เป็นประวัติศาสตร์ของการริเริ่มการนำกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์โดยวิธีประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนมาใช้ในประเทศไทย

กระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์เป็นประเพณีปฏิบัติของประเทศไทยแต่อดีตร เนื่องจากคนไทยส่วนใหญ่อยู่กันเป็นครอบครัวใหญ่ และนิยมแก้ปัญหาคือข้อขัดแย้งโดยสันติวิธีด้วยวิธีการประนีประนอม ตั้งแต่ในยุคสมัยรัชกาลที่ 5 ประเทศตกอยู่ภายใต้อิทธิพลของการล่าอาณานิคมของชาติมหาอำนาจ คือ ประเทศอังกฤษและประเทศฝรั่งเศส ทำให้ประเทศไทยต้องรับปฏิรูประบบกฎหมายโดยเร่งด่วนเพื่อลดข้ออ้างการยึดครองประเทศไทยเป็นอาณานิคม ระบบกฎหมายของประเทศไทยจึงได้ถูกปฏิรูปให้สอดคล้องกับมาตรฐานทางกฎหมายของชาติตะวันตก ได้แก่ ระบบประมวลกฎหมายของยุโรป และระบบกฎหมายจารีตประเพณีของอังกฤษ กระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์จึงถูกทำลายไปทีละเล็กทีละน้อยจนสูญหายไป กล่าวคือ ในอดีตผู้เสียหายจะไปแจ้งความต่อเจ้าหน้าที่ของรัฐเมื่อมีคดีรุนแรง เช่น คดีฆาตกรรม หรือปล้นทรัพย์ แต่สำหรับข้อขัดแย้งที่ไม่ร้ายแรง ราษฎรทั่วไปจะใช้การไกล่เกลี่ยแบบสมานฉันท์ โดยกรรมการหรือผู้อาวุโสในหมู่บ้านของคูกรณีทั้งสองเป็นผู้ไกล่เกลี่ยข้อพิพาทนั้น ซึ่งกรรมการหมู่บ้านประกอบด้วยผู้ใหญ่บ้านและผู้อาวุโสของหมู่บ้าน ครอบครัวและชุมชนของคูกรณีมีส่วนร่วมในการไกล่เกลี่ย คูกรณียอมรับผลการไกล่เกลี่ยเนื่องจากชุมชนทั้งหมดเป็นพลังสนับสนุนกระบวนการไกล่เกลี่ยตัดสินของกรรมการหมู่บ้าน ซึ่งถือว่าเป็นตัวแทนของคนทั้งบ้าน เมื่อระบบกฎหมายได้ถูกปรับเปลี่ยนให้มีความทันสมัย

ตามแบบตะวันตก แต่ไม่มีกฎหมายเฝ้าระวังและสนับสนุนการใช้กระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ในการแก้ไขความขัดแย้งในชุมชนที่ปฏิบัติอยู่ในขณะนั้น กระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ในประเทศไทยจึงค่อยๆ สูญหายไป

ต่อมาในเดือนสิงหาคม พ.ศ. 2543 รัฐบาลประเทศนิวซีแลนด์ภายใต้โครงการส่งเสริมการบริหารแบบธรรมาภิบาล (Good Government Program) ได้เชิญคณะผู้ทำงานด้านเด็กจากประเทศไทยไปฝึกอบรมและดูงานด้านการสอบสวนและสืบพยานเด็กที่ถูกกระทำล่วงละเมิดทางเพศในประเทศนิวซีแลนด์ ในระหว่างการฝึกอบรมคณะผู้เข้าอบรมได้พบว่ามีการใช้กระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ในประเทศนิวซีแลนด์ โดยการจัดการประชุมกลุ่มครอบครัว คณะผู้ทำงานจึงเริ่มศึกษากระบวนการดำเนินการของการประชุมกลุ่มครอบครัว เพราะตระหนักว่ามาตรการนี้สามารถนำมาปรับใช้ในประเทศไทยได้ เนื่องจากสอดคล้องกับสภาพสังคมไทยและประเพณีปฏิบัติในอดีตของประเทศไทย ต่อมาก็ได้รับการสนับสนุนจากองค์การยูนิเซฟในประเทศไทย โดยได้จัดสัมมนาและประชุมอีกหลายครั้ง โดยเริ่มจัดสัมมนาในเรื่องนี้เป็นครั้งแรกในประเทศไทยเมื่อวันที่ 24-26 เดือนตุลาคม พ.ศ. 2544 ณ โรงแรมสยามซิตี โดยนำวิทยากรจากประเทศนิวซีแลนด์มาบรรยายในการสัมมนาเพื่อเผยแพร่แนวความคิดกระบวนการประชุมกลุ่มครอบครัวในประเทศไทย และผลปรากฏว่าได้รับการตอบสนองจากสังคมเป็นอย่างดี และในการสัมมนาได้มีการนำเสนอว่ามีกฎหมายมาตรา 63 ในพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2534 ที่สามารถนำมาปรับใช้กับกระบวนการประชุมกลุ่มครอบครัวได้ อย่างไรก็ตาม การประชุมกลุ่มครอบครัวของประเทศนิวซีแลนด์เน้นเรื่องครอบครัว แต่เมื่อนำมาใช้ในประเทศไทยซึ่งจะต้องมีการปรับปรุงแบบให้เข้ากับบริบทของสังคมไทย ซึ่งสังคมไทยมีความสัมพันธ์ที่แน่นแฟ้นกับชุมชน โดยเฉพาะอย่างยิ่งชุมชนมีบทบาทอย่างมากในการดำเนินชีวิตของคนในสังคมไทยแทบทุกด้าน ฉะนั้นขั้นตอนการดำเนินการประชุมกลุ่มครอบครัวจึงได้ถูกปรับเปลี่ยนให้รวมเอาชุมชนของผู้กระทำผิดเข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการประชุมกลุ่มครอบครัวด้วย และเปลี่ยนลักษณะการดำเนินการจาก “การประชุมกลุ่มครอบครัว” เป็น “การประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชน”³⁵ ต่อมาในเดือนมีนาคม พ.ศ. 2546 กระทรวงยุติธรรม โดยกรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนได้จัดทำโครงการและเตรียมการด้านกฎระเบียบและคู่มือปฏิบัติรวมถึงการฝึกอบรมเจ้าหน้าที่อย่างเต็มที่เพื่อดำเนินการประชุมกลุ่ม

³⁵ วันชัย รุจนวงศ์, “กระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์การประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนในประเทศไทย”, เอกสารประกอบการเสวนาทางวิชาการการนำหลักความยุติธรรมเชิงสมานฉันท์มาใช้ในศาลเยาวชนและครอบครัว, หน้า 2-3, วันที่ 14 กันยายน พ.ศ. 2549 ณ ห้องประชุม 1 ชั้น 7 สถาบันพัฒนาข้าราชการฝ่ายตุลาการศาลยุติธรรม ถนนรัชดาภิเษก กรุงเทพฯ.

ครอบครัวและชุมชน ในขณะที่กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนมีสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนรวมทั้งสิ้น 52 แห่ง ทั่วประเทศไทย ซึ่งในแต่ละแห่งผู้อำนวยการสถานพินิจและเจ้าหน้าที่ซึ่งปฏิบัติงานภายใต้นโยบายของกรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน ได้พบว่า กระบวนการประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนนั้นไม่ยากที่จะเข้าใจและนำไปปฏิบัติ เนื่องจากสอดคล้องกับสภาพสังคมไทยและคล้ายคลึงกับประเพณีปฏิบัติของชาวไทยในอดีต ดังนั้นในวันที่ 1 มิถุนายน พ.ศ. 2546 กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน จึงได้เริ่มโครงการและจัดการประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนขึ้นเป็นครั้งแรก³⁶ โดยเริ่มต้นจากสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนกรุงเทพมหานคร และขยายไปยังสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนในจังหวัดอื่นๆ ทั่วประเทศ ภายใต้กฎเกณฑ์และแนวทางปฏิบัติที่กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนกำหนดไว้ การประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนจึงแพร่หลายไปทั่วประเทศนับตั้งแต่นั้นเป็นต้นมา

อย่างไรก็ดี การประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนจะไม่ประสบความสำเร็จหากไม่มีกฎหมายสนับสนุนการปฏิบัติดังกล่าว ปรากฏว่าประเทศไทยมีกฎหมายรับรองกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์โดยวิธีประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนไว้อย่างกว้างๆ แม้ว่าในขณะที่ร่างกฎหมายนั้น ผู้ร่างกฎหมายจะไม่ได้มีเจตนาที่จะให้นำมาใช้ในการประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนก็ตาม กฎหมายที่กำหนดวิธีดำเนินคดีเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิดและทำให้สามารถจัดประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนได้ คือ พระราชบัญญัติจัดตั้งศาลเยาวชนและครอบครัว และพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2534 โดยมีบทบัญญัติมาตราที่สำคัญที่สนับสนุนให้มีการประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชน ได้แก่ มาตรา 50 และมาตรา 63 กล่าวคือ เมื่อพนักงานสอบสวนได้ควบคุมตัวเด็กหรือเยาวชนเพื่อสอบปากคำในเบื้องต้นเสร็จแล้ว คือ ภายใน 24 ชั่วโมงนับแต่เวลาเด็กและเยาวชนมาถึงสถานีตำรวจ พนักงานสอบสวนต้องรับนำตัวเด็กหรือเยาวชนที่ถูกจับในคดีนำส่งสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนในทันทีตามมาตรา 50 ซึ่งผู้อำนวยการสถานพินิจจะให้ประกันตัว หรือรับตัวเด็กหรือเยาวชนไว้ในความคุ้มครองดูแลของสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนในระหว่างการดำเนินคดี โดยในขณะที่เดียวกันทางสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนก็จะทำการสืบเสาะประวัติส่วนตัวและประวัติทางสังคมของเด็กและเยาวชนในทุกคดี โดยมาตรา 63 กำหนดให้ผู้อำนวยการสถานพินิจเสนอความเห็นต่อพนักงานอัยการว่าไม่ควรฟ้องเด็กหรือเยาวชนที่กระทำความผิดจริง แต่มีความประพฤติที่เสียหายไม่มาก และ

³⁶ วันชัย รุจนวงศ์, อ่างแล้ว, เรื่องเดียวกัน, หน้า 3.

สามารถปรับปรุงแก้ไขความประพฤติและกลับตัวเป็นคนดีได้ไม่ยาก ซึ่งในการเสนอความเห็นตามมาตรา 63 นี้ กฎหมายเปิดช่องให้นำกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์วิธีประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนมาใช้กับกรณีเด็กและเยาวชนกระทำความผิดได้ โดยผู้อำนวยการสถานพินิจต้องใช้ดุลยพินิจอย่างรอบคอบโดยพิจารณาจากองค์ประกอบ ดังนี้ คือ

- 1.) เด็กหรือเยาวชนกระทำความผิดที่มีอัตราโทษจำคุกอย่างสูงไม่เกิน 5 ปี
- 2.) เด็กหรือเยาวชนนั้นต้องกระทำความผิดเป็นครั้งแรก และรับสารภาพโดยแสดงการสำนึกผิดและพร้อมที่จะแก้ไขตนเอง
- 3.) ผู้เสียหายยินยอมให้นำเอากระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์โดยวิธีประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนมาใช้กับเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิด
- 4.) เด็กหรือเยาวชนนั้น ยินยอมที่จะอยู่ในความควบคุมของสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน เพื่อตรวจสอบและติดตามความประพฤติเป็นระยะเวลาไม่เกิน 2 ปี
- 5.) ผู้อำนวยการสถานพินิจพิจารณาแล้วเห็นว่า เด็กหรือเยาวชนที่กระทำความผิดนั้นสามารถกลับตัวเป็นคนดีได้โดยไม่ต้องฟ้องคดีต่อศาลเยาวชนและครอบครัว

เมื่อเข้าหลักเกณฑ์ดังกล่าวแล้วผู้อำนวยการสถานพินิจจะความเห็นเห็นว่า ไม่สมควรฟ้องเด็กหรือเยาวชนนั้นต่อพนักงานอัยการต่อไป ถ้าพนักงานอัยการเห็นด้วยกับผู้อำนวยการสถานพินิจ ก็จะทำให้คดียุติลงได้ในชั้นพนักงานอัยการ โดยไม่ต้องยื่นฟ้องคดีต่อศาลเยาวชนและครอบครัว

อย่างไรก็ดี เมื่อพิจารณาบทบัญญัติในมาตรา 63 แล้ว จะเห็นได้ว่ามีบัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2534 เป็นเวลานานแล้ว แต่ไม่มีการนำมาใช้ เหตุผลหนึ่งอาจเป็นเพราะ ผู้อำนวยการสถานพินิจ ไม่กล้าใช้ดุลยพินิจของตนแต่เพียงผู้เดียวในการเสนอความเห็นต่อพนักงานอัยการเพื่อสั่งไม่ฟ้อง แต่สำหรับการประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชน การกำหนดมาตรการแก้ไขเด็ก หรือเยาวชนที่กระทำความผิด และการตัดสินใจเสนอความเห็นเพื่อสั่งฟ้อง หรือสั่งไม่ฟ้อง เป็นผลมาจากการระดมสมอง และเป็นการตัดสินใจร่วมกันของผู้ที่เข้าร่วมประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนทั้งหมด บทบาทของผู้อำนวยการสถานพินิจจึงเป็นเพียง ผู้อำนวยการความสะดวกให้มีการจัดประชุมขึ้น และเป็นผู้นำเสนอมติของที่ประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนต่อพนักงานอัยการเท่านั้น สำหรับในช่วงสามเดือนแรกของการดำเนินงานโดยการนำกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์โดยวิธีประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนมาใช้ นั้น มีการนำคดีเข้าสู่การประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนน้อยมาก เนื่องจากผู้ประสานงานและผู้อำนวยการสถานพินิจยังไม่มี ความมั่นใจในการจัดประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชน

โดยเฉพาะในส่วนของเจ้าหน้าที่ต้องใช้ความระมัดระวังเป็นอย่างมาก และต้องการคำแนะนำในการดำเนินการประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนเกือบทุกขั้นตอน แต่หลังจากการดำเนินการใช้วิธีประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนผ่านไปได้ระยะหนึ่งแล้ว และเจ้าหน้าที่มีประสบการณ์ในการทำงานมากขึ้น ต่างยอมรับว่าเป็นมาตรการที่ดี และเป็นผลดีต่อเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิดในการได้รับโอกาสให้กลับตัวเป็นคนดีโดยไม่มีประวัติอาชญากรรมติดตัว และยังเป็นเวทีที่เปิดโอกาสให้เด็กหรือเยาวชนกับครอบครัวได้พูดคุยหาร่วมกันเพื่อแก้ปัญหาเด็กหรือเยาวชนอย่างแท้จริงโดยมีชุมชนและเจ้าหน้าที่ของรัฐคอยช่วยเหลือ ซึ่งทำให้เกิดความเข้าใจอันดีขึ้นภายในครอบครัวของเยาวชน นอกจากนี้ยังให้โอกาสผู้เสียหายได้มีสิทธิพูดถึงความรู้สึกของตน และได้มีส่วนร่วมในการกำหนดผลของการประชุม รวมทั้งเปิดโอกาสให้เด็กหรือเยาวชนที่กระทำความผิด และผู้เสียหายได้พบปะเจรจาตกลงค่าเสียหายกัน อีกทั้งมีโอกาสขอโทษและให้อภัยกัน ทำให้เกิดความสมานฉันท์ระหว่างทั้งสองฝ่าย สำหรับชุมชนของเด็กหรือเยาวชนที่กระทำความผิดอยู่อาศัยก็ได้มีส่วนร่วมสนับสนุน ให้เด็กหรือเยาวชนรวมทั้งครอบครัวได้แก้ปัญหาซึ่งมีผลกระทบต่อชุมชน โดยตรง ยิ่งกว่านั้น ความสงบสุขในสังคมได้รับการฟื้นฟูโดยการให้กระบวนการประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชน อันมีลักษณะเป็นกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์อย่างแท้จริง เมื่อผู้ประสานงานการประชุมและผู้อำนวยความสะดวกสถานพินิจ ได้คุ้นเคยและมีประสบการณ์และความชำนาญในการจัดการประชุม การดำเนินการต่างๆ ก็เป็นไปอย่างราบรื่น การประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนจึงได้เป็นส่วนหนึ่งของงานหลักของสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน โดยผู้เข้าร่วมประชุมมีความพึงพอใจและเห็นว่าการประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนเป็นมาตรการที่เหมาะสมสำหรับคดีไม่ร้ายแรง และเป็นกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ที่ทำให้เกิดความสงบขึ้นในสังคม

อย่างไรก็ดี เพื่อให้การประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนในกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์เป็นไปตามมาตรฐานสากลและเป็นระบบมากยิ่งขึ้น ในปีพ.ศ. 2547 กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนจึงได้ติดต่อสถาบันนานาชาติว่าด้วยการดำเนินกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ (International Institute of Restorative Practices - IIRP) ให้ช่วยเหลือด้านเทคนิคในการนำแนวทางการดำเนินการในรูปแบบ Real Justice ของ IIRP มาใช้ในการประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนในประเทศไทย³⁷ กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนจึงได้เชิญ เท็ด วาซเทิล มาเป็นวิทยากรในการสัมมนา ซึ่งจัดขึ้นที่

³⁷ วันชัย รุจนวงศ์, อ่างแล้ว, เรื่องเดียวกัน, หน้า 5.

กรุงเทพมหานคร โดยการสนับสนุนของ UNICEF ซึ่งมีผู้เข้าร่วมสัมมนาจากหลากหลายอาชีพ และต่อมากรมพิณิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนก็ได้เชิญ พอล แมคโคลด์ และ เบท รอดแมน ให้มาจัดการฝึกอบรมเจ้าหน้าที่ของกรมพิณิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนในอีกหลายรุ่น เพื่อให้ผู้ที่สำเร็จการอบรมเป็นผู้ประสานงานการประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนที่มีประสิทธิภาพสูง และให้ทำหน้าที่เป็นวิทยากรและทำการฝึกอบรมให้แก่เจ้าหน้าที่ผู้มีหน้าที่ประสานงานการประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนของสถานพิณิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนในจังหวัดอื่นๆ ทั่วประเทศ มาเป็นเวลานาน ดังนั้น กรมพิณิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน จึงได้คัดแปลงการประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนให้เหมาะสมกับประเทศไทย โดยเอารูปแบบของ Real Justice มาผสมผสานกับรูปแบบล้อมวง (Circle) ของประเทศแคนาดา กล่าวคือ ผู้เข้าร่วมการประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนจึงประกอบด้วย ผู้เสียหาย ผู้สนับสนุนผู้เสียหายถ้ามี เด็กหรือเยาวชนที่กระทำความผิด รวมทั้งครอบครัว นักจิตวิทยา นักสังคมสงเคราะห์ ผู้แทนชุมชน ผู้อำนวยการสถานพิณิจ พนักงานสอบสวน พนักงานอัยการ และผู้ประสานการประชุม จะเห็นได้ว่าโครงสร้างการประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนของประเทศไทยได้ดึงเอาชุมชนเข้ามาร่วมด้วย จึงมีรูปแบบที่คล้ายคลึงกับการประชุมกลุ่มครอบครัวของประเทศนิวซีแลนด์ และยังมีรูปแบบที่ใกล้เคียงกับกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์แบบการประชุมล้อมวงในประเทศแคนาดา³⁸ ซึ่งรวมผู้คนหลากหลายในชุมชนเข้าร่วมในการประชุมแก้ไขปัญหาการกระทำความผิดของเด็กและเยาวชน ในการประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนนั้นส่วนที่ยากที่สุดและเป็นส่วนที่สำคัญที่สุดของขั้นตอนทั้งหมด คือ การทำงานอย่างหนักในการเตรียมผู้เสียหาย และเด็กหรือเยาวชนที่กระทำความผิด และครอบครัวให้พร้อมที่จะเข้าร่วมประชุม ซึ่งผู้ประสานงานการประชุมจะต้องอธิบายขั้นตอนและรายละเอียดรวมทั้งข้อดีข้อเสียต่างๆ ของการประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนต่อผู้เสียหาย เด็กและเยาวชนที่กระทำความผิดรวมทั้งครอบครัว ซึ่งในการเตรียมตัวที่ดีและเหมาะสม จึงทำให้การประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนในประเทศไทยประสบความสำเร็จมากกว่าความล้มเหลว

อย่างไรก็ดี กระบวนการยุติธรรมโดยกรมพิณิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนยังมีความเชื่อมั่นว่า³⁹ การนำกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์โดยวิธีประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนมาใช้ในการแก้ไขปัญหาเด็กหรือเยาวชนที่กระทำความผิดไม่ร้ายแรง เป็นมาตรการที่

³⁸ วันชัย รุจนวงศ์, อ่างแล้ว, เรื่องเดียวกัน, หน้า 6.

³⁹ วันชัย รุจนวงศ์, อ่างแล้ว, เรื่องเดียวกัน, หน้า 7.

เหมาะสม ซึ่งมีความจริงที่ปราศจากข้อสงสัย คือ ครอบครัวและชุมชน ถือว่าเป็นปัจจัยที่สำคัญที่สุดในการบำบัดและแก้ไขพฤติกรรม และคืนทรัพยากรที่มีคุณค่าให้แก่สังคม

2.4.2 วัตถุประสงค์ในการนำกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์โดยวิธีประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนมาใช้ในกระบวนการยุติธรรมสำหรับเด็กและเยาวชนในประเทศไทย

กระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์โดยวิธีประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนถูกนำมาใช้ เป็นมาตรการเสริมในกระบวนการยุติธรรมสำหรับเด็กและเยาวชน เพื่อหันเหคดีเด็กและเยาวชน โดยไม่ต้องขึ้นศาลเยาวชนและครอบครัว โดยเป็นกระบวนการอันมีวัตถุประสงค์ที่จะนำผู้ที่กระทำความผิดครั้งแรก และไม่เป็นอันตราย ออกจากระบบกระบวนการยุติธรรมสำหรับเด็กและเยาวชนกระแสหลัก เพื่อป้องกันมิให้มีการกระทำ ความผิดซ้ำอีก โดยนำเด็กและเยาวชนเข้าโครงการเพื่อแก้ไขฟื้นฟูที่มีลักษณะของการเน้น ครอบครัวและชุมชนเป็นพื้นฐาน เนื่องจากเชื่อว่าการดำเนินคดีอาญาอย่างเป็นทางการจะเป็น การสร้างตราบาปให้แก่เด็กและเยาวชนว่าเคยเป็นผู้กระทำความผิดมาก่อน ซึ่งจะนำไปสู่ พฤติกรรมการกระทำความผิดในอนาคตได้ จึงควรหลีกเลี่ยงการนำเด็กและเยาวชนเข้าสู่ กระบวนการยุติธรรมสำหรับเด็กและเยาวชนกระแสหลักโดยไม่จำเป็น

การนำเอากระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ในรูปแบบของการประชุมกลุ่ม ครอบครัวและชุมชนมาใช้กับระบบกระบวนการยุติธรรมสำหรับเด็กและเยาวชน ในประเทศไทยนั้นจะต้องพิจารณาถึงความเหมาะสมทั้งบริบททางสังคมและวัฒนธรรม รวมทั้งบริบททาง กฎหมายไปพร้อมๆ กันด้วย กล่าวคือ เนื่องจากสภาพของสังคมไทยมีลักษณะของการเอื้อ ออาทรและเห็นอกเห็นใจกัน รวมทั้งมีการให้อภัยและการประนีประนอมอยู่มาก ประกอบกับ รูปแบบของการระงับข้อพิพาทในอดีตใช้ลักษณะของการไกล่เกลี่ยโดยบุคคลซึ่งเป็นที่ยอมรับ ในชุมชน เพื่อยุติข้อพิพาทโดยการผ่อนปรนให้แก่กัน ซึ่งรูปแบบการการระงับข้อพิพาทใน สังคมไทยโบราณนี้ ถือเป็นความฉลาดในการใช้ภูมิปัญญาแก้ปัญหาความขัดแย้งที่เกิดขึ้นใน ท้องถิ่น โดยทั้งผู้กระทำความผิด ผู้เสียหาย และสมาชิกในชุมชนล้วนแต่เข้ามามีบทบาท โดยตรงในการแก้ไขปัญหา และหาทางยุติความขัดแย้ง ผู้เสียหายได้มีโอกาสได้รับการชดเชย เยียวยาจากผู้กระทำความผิด และมีโอกาสเจรจาต่อรองเพื่อแสดงความต้องการของตน และ ภายหลังจากที่ได้มีการไกล่เกลี่ยประนอมข้อพิพาทแล้ว คู่กรณีทั้งสองฝ่ายก็ยังสามารถอยู่ ร่วมกันได้ในชุมชนได้ดังเดิม ลักษณะของการระงับข้อพิพาทของไทยเช่นนี้ ถือว่ามีความ สอดคล้องกับกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ในรูปแบบของการประชุมกลุ่มครอบครัว และชุมชนอยู่มาก ประกอบกับสภาพของสังคมไทยมีความเมตตาสงสารและให้อภัยต่อเด็ก

และเยาวชนมากกว่าสังคมอื่นๆ ปัจจัยทางสังคมเหล่านี้ ประเทศไทยจึงนับว่าเอื้ออำนวยต่อการนำกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ในรูปแบบของการประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนมาใช้เพื่อหันเหคดีเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิดไม่ร้ายแรงและมีความประพฤติที่เสียหายไม่มาก โดยไม่ต้องถูกฟ้องเป็นคดีต่อศาลเยาวชนและครอบครัว

ประเทศไทยมีกฎหมายกำหนดวิธีการดำเนินคดีกับเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิด และสามารถนำกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์โดยวิธีประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชน (Family and Community Groups Conferencing) มาใช้ได้ คือ พระราชบัญญัติจัดตั้งศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2534 มาตรา 63 เพื่อนำมาใช้เป็นมาตรการทางเลือกใหม่สำหรับเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิดในชั้นก่อนฟ้องเท่านั้น แต่สำหรับในชั้นพิจารณาคดี และในชั้นบังคับคดีนั้น ยังไม่มีกฎหมายบัญญัติรองรับไว้จึงไม่สามารถนำเอากระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์โดยวิธีการประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนมาใช้เพื่อหันเหคดีเด็กและเยาวชนได้

กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนในฐานะที่เป็นองค์กรที่มีหน้าที่รับผิดชอบในการควบคุม ดูแล และบำบัดแก้ไขฟื้นฟูเด็กและเยาวชน ได้สนองตอบนโยบายของกระทรวงยุติธรรมโดยการนำเอากระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์โดยวิธีการประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนมาใช้เพื่อหันเหคดีเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิดในชั้นก่อนฟ้องภายใต้กฎหมายคือ พระราชบัญญัติจัดตั้งศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2534 มาตรา 63 และผลของกฎหมายดังกล่าว จึงทำให้กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนสามารถนำเอาวิธีการประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนมาใช้ในการแก้ไขปัญหาคดีเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิดได้อย่างราบรื่น

2.4.3 หลักเกณฑ์ในการพิจารณาจัดการประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชน

กระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์โดยวิธีการประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนในประเทศไทยได้จะถูกนำมาใช้ในชั้นก่อนฟ้อง ซึ่งอยู่ในขั้นตอนของการดำเนินการเพื่อเสนอความเห็นของผู้อำนวยการสถานพินิจตามมาตรา 63 แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2534 ซึ่งบัญญัติว่า “ในกรณีที่เด็กหรือเยาวชนต้องหาว่ากระทำความผิด เมื่อผู้อำนวยการสถานพินิจโดยคำนึงถึงอายุ ประวัติ ความประพฤติ สถิติปัญหา การศึกษา อบรม สุขภาพ ภาวะแห่งจิต นิสัย อาชีพฐานะ ตลอดจนสิ่งแวดล้อมเกี่ยวกับเด็กหรือเยาวชนและพฤติการณ์ต่างๆ แห่งคดีแล้ว เห็นว่าเด็กหรือเยาวชนอาจกลับตัวเป็นคนดีได้โดยไม่ต้องฟ้อง และเด็กหรือเยาวชนนั้นยินยอมที่จะ

อยู่ในความควบคุมของสถานพินิจด้วยแล้ว ให้ผู้อำนวยการสถานพินิจแจ้งความเห็นไปยังพนักงานอัยการ ถ้าพนักงานอัยการเห็นชอบด้วย ให้มีอำนาจสั่งไม่ฟ้องเด็กหรือเยาวชนนั้นได้ คำสั่งไม่ฟ้องของพนักงานอัยการนั้นให้เป็นที่สุด

การควบคุมเด็กหรือเยาวชนในสถานพินิจตามวรรคหนึ่ง ให้มีกำหนดเวลาตามที่ผู้อำนวยการสถานพินิจเห็นสมควร แต่ต้องไม่เกินสองปี

บทบัญญัติมาตรานี้มิให้ใช้บังคับแก่การกระทำความผิดอาญาที่มีอัตราโทษอย่างสูงตามที่กฎหมายกำหนดไว้ให้จำคุกเกินกว่าห้าปีขึ้นไป”

บทบัญญัติตามมาตรา 63 นี้ ถือเป็นบทบัญญัติพิเศษที่นำมาใช้เพื่อหันเห (diversion) คดีเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิดเล็กน้อยโดยไม่ต้องถูกฟ้องคดีต่อศาลเยาวชนและครอบครัวซึ่งต้องประกอบด้วยหลักเกณฑ์ดังนี้ คือ

1.) เป็นกรณีที่เด็กหรือเยาวชนกระทำความผิดในคดีอาญาที่มีอัตราโทษจำคุกอย่างสูงไม่เกินห้าปี ซึ่งจะมีโทษปรับด้วยหรือไม่ก็ได้

กล่าวคือเมื่อเด็กกระทำการอันกฎหมายบัญญัติว่าเป็นความผิด และเป็นการกระทำความผิดครั้งแรก ซึ่งความผิดนั้นมีอัตราโทษอย่างสูงให้จำคุกไม่เกินห้าปี และไม่ใช่อคดีที่รัฐมีนโยบายปราบปรามเป็นพิเศษ จึงอยู่ในอำนาจของผู้อำนวยการสถานพินิจที่จะใช้วิธีการควบคุมโดยไม่ต้องฟ้องคดีอาญาดังกล่าวได้ ดังนั้นถ้าเป็นคดีอาญาที่มีอัตราโทษจำคุกอย่างสูงเกินกว่าห้าปี ผู้อำนวยการสถานพินิจจะใช้วิธีการควบคุม โดยไม่ฟ้องคดีตามมาตรา 63 ไม่ได้

2.) ผู้อำนวยการสถานพินิจมีความเห็นว่า เด็กหรือเยาวชนสามารถกลับตัวเป็นคนดีได้

กล่าวคือ เมื่อผู้อำนวยการสถานพินิจได้รับตัวเด็กหรือเยาวชนมาจากพนักงานสอบสวนแล้ว ผู้อำนวยการสถานพินิจจึงสั่งให้พนักงานคุมประพฤติทำการสืบเสาะข้อเท็จจริงเกี่ยวกับประวัติส่วนตัว และประวัติทางสังคมของเด็กหรือเยาวชนนั้น และเมื่อเห็นว่าเด็กหรือเยาวชนได้กระทำความผิดจริง และมีความประพฤติเสียหายไม่มาก และยังสามารถแก้ไขได้ โดยเด็กหรือเยาวชนนั้นได้รับสารภาพและสำนึกผิดโดยการกล่าวคำขอโทษ และต้องการแก้ไขข้อผิดพลาดของตนเอง และแสดงความรับผิดชอบโดยยินยอมชดใช้ความเสียหายที่เกิดขึ้นจากการกระทำของตนเอง รวมทั้งบิดามารดา หรือ ผู้ปกครองมีความเอาใจใส่และพร้อมสนับสนุน

ให้เด็กหรือเยาวชนแก้ไขพฤติกรรม รวมทั้งมีแผนป้องกันมิให้เด็กหรือเยาวชนนั้นกลับมากระทำความผิดซ้ำอีก⁴⁰

3.) เด็กหรือเยาวชนสมัครใจและยินยอมที่จะอยู่ในความควบคุมของสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน

ผู้อำนวยการสถานพินิจ จะเป็นกำหนดระยะเวลาควบคุมเด็กหรือเยาวชนตามความเหมาะสมซึ่งจะไม่เกินกว่าระยะเวลาสองปี ถ้าเด็กหรือเยาวชนนั้นไม่ยินยอมอยู่ในความควบคุมของสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนแล้ว ผู้อำนวยการสถานพินิจก็จะไม่สามารถนำ มาตรา 63 มาใช้เพื่อเบี่ยงเบนคดีไม่ได้

4.) ผู้อำนวยการสถานพินิจก็จะดำเนินการจัดประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชน กล่าวคือ การจัดประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนก็เพื่อให้ผู้เสียหายและผู้กระทำความผิดได้มาปรับความเข้าใจกัน โดยเด็กหรือเยาวชนที่กระทำความผิดยอมรับผิดและกล่าวคำขอโทษ และยินยอมชดใช้เยียวยาความเสียหายที่เกิดขึ้น พร้อมทั้งยินยอมรับการแก้ไขฟื้นฟู สำหรับผู้เสียหายก็ยินยอมให้อภัย และเมื่อผู้เข้าร่วมประชุมทุกฝ่ายสามารถตกลงด้วยความสมานฉันท์โดยได้ข้อตกลงเป็นที่ยุติแล้ว ผู้อำนวยการสถานพินิจก็จะมีความเห็นว่าไม่สมควรฟ้องเด็กหรือเยาวชนต่อศาลเยาวชนและครอบครัว แล้วนำเสนอต่อพนักงานอัยการเพื่อทำความเห็นต่อไป

5.) พนักงานอัยการต้องพิจารณาเพื่อทำความเห็น และเมื่อพนักงานอัยการเห็นชอบด้วยกับความเห็นที่ผู้อำนวยการสถานพินิจเสนอมา พนักงานอัยการก็จะมีความเห็นสั่งไม่ฟ้องเด็กหรือเยาวชนดังกล่าว จึงเป็นผลทำให้คดีนั้นยุติลงในชั้นพนักงานอัยการ เด็กหรือเยาวชนนั้นจึงไม่ต้องถูกฟ้องคดีต่อศาลเยาวชนและครอบครัวอีกต่อไป

อาจจะกล่าวได้ว่าการนำกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์โดยวิธีประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนมาใช้ควบคู่กับมาตรา 63 เพื่อหันเห (diversion) คดีเด็กหรือเยาวชน ถือว่าเป็นมาตรการทางเลือกที่ดี ที่นำมาใช้เสริมกระบวนการยุติธรรมสำหรับเด็กและเยาวชนกระแสหลัก โดยเป็นกระบวนการสร้างความสมานฉันท์ด้วยความพอใจของตัวผู้เสียหาย และเด็กหรือเยาวชนที่กระทำความผิดรวมทั้งครอบครัวและชุมชน และยังสามารถป้องกันการกลับมากระทำความผิดซ้ำได้ในระดับจิตสำนึก อีกทั้งช่วยลดจำนวนคดีที่สิ้นกระบวนการยุติธรรมสำหรับเด็กและเยาวชนกระแสหลัก และช่วยลดค่าใช้จ่ายทั้งกระบวนการตั้งแต่ต้นจบโดยที่

⁴⁰ อัจฉริยา ชูตินันท์, "การไม่ฟ้องคดีอาญา", กฎหมายเกี่ยวกับคดีเด็กและเยาวชนและคดีครอบครัว, พิมพ์ครั้งที่ 2 กรุงเทพฯ : วิทยุชน 2551, หน้า 173 - 174.

คดีสามารถยุติลงได้อย่างรวดเร็ว รวมทั้งส่งเสริมสันติสุขและสร้างความสมานฉันท์ในสังคมไทย

2.44 วิธีดำเนินการประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชน

สถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนเป็นหน่วยงานที่มีหน้าที่รับผิดชอบในการควบคุม ดูแลและบำบัดแก้ไขฟื้นฟูเด็กและเยาวชน โดยผลของกฎหมายประกอบกับ นโยบายของกระทรวงยุติธรรม จึงถูกกำหนดให้เป็นหน่วยงานที่ต้องนำกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์โดยวิธีประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนมาใช้เพื่อหันเหคดีเด็กหรือเยาวชนโดยไม่ต้องขึ้นสู่ศาลเยาวชนและครอบครัว ซึ่งในการประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนที่จัดขึ้นโดยสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนนั้นจะประกอบด้วยบุคคลดังต่อไปนี้ คือ

1.) เด็กหรือเยาวชนที่กระทำความผิด รวมทั้งครอบครัวของเด็กหรือเยาวชนที่กระทำความผิด ได้แก่ บิดา มารดา หรือผู้ปกครอง หรือญาติซึ่งใกล้ชิดซึ่งมีอิทธิพลต่อการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของเด็กหรือเยาวชน

2.) คณะสหวิชาชีพ ได้แก่ ผู้อำนวยการสถานพินิจ พนักงานคุมประพฤติ พนักงานสังคมสงเคราะห์ หรือนักจิตวิทยา พนักงานสอบสวน พนักงานอัยการ หรือบุคคลอื่นที่เกี่ยวข้อง อาทิเช่น ผู้นำชุมชน ผู้ใหญ่บ้าน ครู อาจารย์ เป็นต้น

3.) ผู้เสียหาย รวมทั้งครอบครัวของผู้เสียหายและบุคคลที่จะเป็นกำลังใจให้กับผู้เสียหาย

ในการดำเนินการประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนจะประกอบด้วยขั้นตอน ดังนี้ กล่าวคือ เด็กหรือเยาวชนที่กระทำความผิดจะเริ่มต้นด้วยการเล่าเรื่องการกระทำความผิดและสาเหตุแห่งการกระทำความผิดของตนเอง สำหรับผู้เสียหายจะอธิบายให้เด็กหรือเยาวชนได้ทราบถึงความเสียหายและผลกระทบที่เกิดขึ้นจากการกระทำความผิดของเด็กหรือเยาวชนนั้น และร่วมกันอภิปรายเพื่อหาทางออก พร้อมทั้งวางแนวทางแก้ไขพฤติกรรมของเด็กหรือเยาวชนนั้นด้วย อาทิเช่น ให้อุปสมบทหมู่ตามระยะเวลาที่เหมาะสมในช่วงปิดภาคเรียน หรือให้เด็กหรือเยาวชนทำงานบริการสังคมตามระยะเวลาที่ผู้เข้าร่วมประชุมเห็นว่าเหมาะสมกับความผิดที่เด็กหรือเยาวชนได้กระทำลง เป็นต้น อย่างไรก็ตามและเวลาดังกล่าวต้องไม่ขัดขวางต่อการศึกษาเล่าเรียนหรืออาชีพที่เด็กหรือเยาวชนทำอยู่ และลักษณะของงานที่ให้ทำต้องไม่เป็นการประจาน หรือใช้แรงงานเกินสมควร และเมื่อที่ประชุมได้ข้อตกลงเป็นที่ยุติโดยได้วางแผนแก้ไขฟื้นฟูเด็กหรือเยาวชน โดยได้รับความเห็นชอบจากทุกฝ่ายแล้ว ก็จะจัดให้มีการทำบันทึกข้อตกลงเพื่อให้ทุกฝ่ายลงลายมือชื่อไว้เป็นหลักฐาน และหากคดีนั้นมีผู้เสียหาย

ก็ต้องจัดทำบันทึกความยินยอมของผู้เสียหายไว้ด้วย และทำบันทึกความยินยอมของเด็กหรือเยาวชนที่จะอยู่ในความควบคุมของสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนเพื่อรับการแก้ไขในแบบที่กำหนด นอกจากนี้ในการประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนยังต้องจัดให้เด็กหรือเยาวชนให้คำมั่นสัญญาว่าจะไม่กระทำความผิดอีก และกำหนดให้มีการติดตามความประพฤติ โดยให้เด็กหรือเยาวชนมาพบเพื่อรายงานตัวเป็นครั้งคราว ทั้งนี้เพื่อติดตามผลการปฏิบัติตัวของเด็กหรือเยาวชนภายในระยะเวลาตามที่คณะผู้เข้าร่วมประชุมกำหนด ในการประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนเมื่อพนักงานอัยการได้มีส่วนร่วม โดยตรงในการให้ความเห็นชอบต่อแนวทางแก้ไขของคณะที่ประชุมเช่นนี้แล้ว เมื่อผู้อำนวยการสถานพินิจเสนอความเห็นตามมาตรา 63 มายังพนักงานอัยการ ในทางปฏิบัติพนักงานอัยการมักจะมีความเห็นสอดคล้องกับความเห็นที่ผู้อำนวยการสถานพินิจเสนอมา อันเป็นผลให้คดียุติลงในชั้นพนักงานอัยการ ทำให้เด็กหรือเยาวชนกลุ่มนี้ถูกพ้นโทษออกจากกระบวนการยุติธรรมสำหรับเด็กและเยาวชน กระแสหลัก โดยไม่ต้องนำคดีขึ้นสู่ศาลเยาวชนและครอบครัว

2.45 มาตรการและการติดตามผลให้มีการปฏิบัติตามแนวทางแก้ไขและแผนฟื้นฟู

สถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน มีหน้าที่ต้องติดตามผลการปฏิบัติตนของเด็กและเยาวชนซึ่งต้องปฏิบัติตามแผนแก้ไขฟื้นฟูที่บันทึกไว้ตามข้อตกลงที่กำหนด ซึ่งหากเด็กหรือเยาวชนไม่ปฏิบัติตามเงื่อนไข หรือข้อกำหนดหรือปฏิบัติไม่ครบถ้วน หรือกลับมากระทำความผิดซ้ำอีกในระหว่างรับการแก้ไขฟื้นฟู ผู้อำนวยการสถานพินิจก็จะยุติการดำเนินการเพื่อเสนอความเห็นตามมาตรา 63 โดยเด็กหรือเยาวชนนั้นจะถูกดำเนินคดีตามปกติต่อไป

อย่างไรก็ดี ในการที่เด็กหรือเยาวชนต้องปฏิบัติตามแนวทางแก้ไขตามแผนข้อตกลงของคณะผู้เข้าร่วมประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนตามมาตรา 63 แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัวนั้น จะถูกจำกัดกรอบระยะเวลาในการฟ้องคดีตามที่กำหนดไว้ตามมาตรา 51 แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัวนี้ด้วย ซึ่งในความคิดที่ดำเนินการประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนในปัจจุบัน คือ ความคิดที่มีอัตราโทษอย่างสูงตามที่กฎหมายไว้ให้จำคุกไม่เกินห้าปี จะมีโทษปรับหรือไม่ก็ตาม พนักงานอัยการจึงต้องยื่นฟ้องคดีต่อศาลเยาวชนและครอบครัวให้ทันภายในสามสิบวันนับตั้งแต่วันที่เด็กหรือเยาวชนถูกจับ และหากเกิดความจำเป็นที่ไม่สามารถฟ้องเด็กหรือเยาวชนต่อศาลเยาวชนและครอบครัวได้ทันภายในระยะเวลาดังกล่าว พนักงานสอบสวนหรือพนักงานอัยการสามารถยื่นคำร้องขอผิดฟ้องต่อศาล

เยาวชนและครอบครัวได้อีกครั้งละไม่เกินสิบห้าวัน แต่ทั้งนี้ต้องไม่เกินสองครั้ง ซึ่งถือว่าเป็นระยะเวลาสูงสุดที่ต้องดำเนินการประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนให้แล้วเสร็จ เพื่อให้ผู้อำนวยการสถานพินิจเสนอความเห็นต่อพนักงานอัยการให้ทันภายในกำหนดระยะเวลาฟ้องคดี ซึ่งในทางปฏิบัติสำหรับการประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนได้ดำเนินการภายในกำหนดระยะเวลาในการฟ้องคดีแล้ว แม้ปรากฏว่าการปฏิบัติตามข้อตกลงตามแผนแก้ไขฟื้นฟูยังไม่เสร็จ อาจเป็นเพราะระยะเวลาที่กำหนดให้เด็กหรือเยาวชนปฏิบัติตามแผนแก้ไขฟื้นฟูมีกำหนดเวลานานกว่ากำหนดเวลาในการฟ้องคดีที่เหลืออยู่ กรณีเช่นนี้ก็สามารถขยายระยะเวลาให้เด็กหรือเยาวชนได้ปฏิบัติตามแนวทางแก้ไขของแผนฟื้นฟูได้ต่อไปอีกโดยไม่ผลกระทบกับกำหนดระยะเวลาในการฟ้องคดีตามมาตรา 51 เพียงการประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนจะต้องเสร็จสิ้นให้ทันภายในกำหนดระยะเวลาในการฟ้องคดีตามที่กฎหมายกำหนด

2.5 ประสิทธิภาพของการดำเนินกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์โดยวิธีประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนตามมาตรา 63 เพื่อหันเหคดีเด็กและเยาวชนโดยไม่ต้องเข้าสู่ศาลเยาวชนและครอบครัว

ปัจจุบัน ปัญหาของเด็ก เยาวชน และครอบครัวมีความรุนแรงและสลับซับซ้อนมากขึ้น การละเมิดสิทธิของเด็กและเยาวชน ตลอดจนบุคคลในครอบครัวในรูปแบบต่างๆ ก่อให้เกิดทักษะในเชิงลบต่อครอบครัวและสังคมในกลุ่มของเด็กและเยาวชน ทำให้เด็กและเยาวชนเข้าสู่วงจรของการกระทำความผิดอย่างต่อเนื่อง และยังไม่มีการพัฒนามาตรการทางเลือกที่ดีกว่าการฟ้องคดีต่อศาลเยาวชนและครอบครัว จึงทำให้มีการนำคดีทุกประเภทขึ้นสู่ศาลเยาวชนและครอบครัว ส่งผลให้เกิดปัญหาคดีขึ้นศาลเยาวชนและครอบครัว และทำให้ภารกิจของศาลเยาวชนเพิ่มมากขึ้นตามไปด้วย พร้อมทั้งยังส่งผลต่อปัญหาความแออัดในสถานแรกรับและศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน จึงแสดงให้เห็นว่ากระบวนการยุติธรรมสำหรับเด็กและเยาวชนไทยนั้นรัฐจะรับภาระหน้าที่ทั้งหมดโดยแยกเด็กและเยาวชนออกจากครอบครัว ชุมชนและสังคม โดยไม่เปิดโอกาสให้ครอบครัว ชุมชน และสังคมเข้ามาจัดการกับปัญหาพฤติกรรมที่มีลักษณะฝ่าฝืนกฎหมายที่ไม่รุนแรงและเด็กหรือเยาวชนมีความประพฤติที่เสียหายไม่มาก ซึ่งบางครั้งไม่จำเป็นต้องนำคดีเข้าสู่กระบวนการยุติธรรมสำหรับเด็กและเยาวชนแบบเต็มรูปแบบก็ได้ ประกอบกับผู้เสียหายส่วนใหญ่เข้ามาบพบาทในกระบวนการยุติธรรมสำหรับเด็กและเยาวชนค่อนข้างน้อย รวมทั้งเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิดส่วนใหญ่เมื่อเกิดปัญหามักจะเสียความภาคภูมิใจในตนเองมองตนเองด้อยค่า เป็นที่รังเกียจของสังคม ในขณะที่ระบบการบำบัดแก้ไขฟื้นฟูเด็กและเยาวชนในระบบกระบวนการยุติธรรม

สำหรับเด็กและเยาวชนยังผูกติดกับการวินิจฉัยข้อถูกผิดของการกระทำมากเกินไปจนลืมนึกไปว่า เด็กและเยาวชนเหล่านั้นจะกลับตนเป็นคนดีมีประโยชน์ต่อสังคมได้หรือไม่ จึงทำให้ระบบที่เป็นอยู่ส่วนใหญ่มุ่งผลักดันเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิดทุกรายเข้าสู่กระบวนการทางคดีอาญาและส่งตัวไปเข้ารับการฝึกและอบรมมากกว่า โดยไม่มีการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำความผิดก่อนขึ้นตอนการฟ้องคดีต่อศาลเยาวชนและครอบครัว ทำให้เด็กและเยาวชนที่กระทำความผิดไม่ว่าคดีที่มีข้อหาเล็กน้อย หรือคดีที่มีข้อหาร้ายแรงจะต้องถูกดำเนินคดีและถูกส่งฟ้องศาลเยาวชนและครอบครัว นอกจากจะทำให้เด็กและเยาวชนต้องมีตราประทับติดตัวแล้ว การที่เด็กและเยาวชนต้องเข้ารับการฝึกและอบรมปะปนกันทุกประเภทของคดี ย่อมอาจจะก่อให้เกิดการถ่ายทอดพฤติกรรมในการกระทำความผิดให้แก่กันได้ และส่งผลให้เด็กและเยาวชนเหล่านั้นมีโอกาสที่จะหวนกลับไปกระทำความผิดซ้ำได้อีก หรือมีพฤติกรรมเบี่ยงเบนที่รุนแรงยิ่งขึ้นได้ ดังนั้นการแก้ไขกระบวนการยุติธรรมสำหรับเด็กและเยาวชนให้มีประสิทธิภาพจึงจำเป็นต้องพัฒนามาตรการทางเลือกอื่นที่เหมาะสมเพื่อนำมาใช้กับคดีเด็กและเยาวชน

กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนในฐานะที่เป็นองค์กรที่มีหน้าที่รับผิดชอบในการดูแล บำบัดแก้ไขฟื้นฟูเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิด จึงสนองตอบนโยบายของกระทรวงยุติธรรม โดยนำเอากระบวนการยุติธรรมทางเลือกใหม่ ได้แก่ การนำเอากระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์โดยวิธีประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชน (Family and Community Groups Conferencing) มาใช้ในการแก้ปัญหาเด็กและเยาวชนกระทำความผิดแทนวิธีการสำหรับเด็กและเยาวชนแบบดั้งเดิม ซึ่งถือว่าเป็นมาตรการแบ่งเบาภาระคดีโดยการหันเห (Diversion) คดีเด็กและเยาวชนออกจากกระบวนการยุติธรรมสำหรับเด็กและเยาวชนในชั้นก่อนฟ้องคดีต่อศาลเยาวชนและครอบครัว โดยพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2534 มาตรา 63 ได้บัญญัติรับรองให้ผู้อำนวยการสถานพินิจนำเอากระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์โดยวิธีประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชน (Family and Community Groups Conferencing) มาใช้ในขั้นตอนของการทำความเห็นเสนอต่อพนักงานอัยการ เพื่อหันเหคดีเด็กและเยาวชนโดยไม่ต้องขึ้นสู่ศาลเยาวชนและครอบครัว จึงทำให้คดียุติลงได้ในชั้นพนักงานอัยการ ซึ่งเกณฑ์ที่จะนำมาพิจารณาในการประชุมชนกลุ่มครอบครัวและชุมชนได้นั้น ต้องปรากฏว่าเด็กหรือเยาวชนกระทำความผิดเป็นครั้งแรกและมีการกระทำที่ฝ่าฝืนกฎหมายไม่รุนแรงคือเป็นคดีที่มีอัตราโทษอย่างสูงให้จำคุกไม่เกินห้าปี รวมทั้งต้องไม่ใช่คดีที่รัฐมีนโยบายปราบปรามเป็นพิเศษ เมื่อเด็กหรือเยาวชนนั้นมีความประพฤติที่เสียหายไม่มาก พอที่จะแก้ไขปรับปรุงตนเองให้ดีขึ้นได้ พร้อมทั้งผู้เสียหาย

ยินยอมให้มีการบรรเทาผลร้ายนั้น รวมทั้ง ครอบครัวของเด็กและเยาวชนนั้นต้องให้ความร่วมมือและมีแผนแก้ไขเด็กและเยาวชนที่ชัดเจนด้วย ซึ่งกรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนได้สั่งให้สถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนทั่วประเทศเริ่มนำเอาวิธีการประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนมาใช้กับคดีเด็กและเยาวชน โดยเป็นไปตามระบบและวิธีการที่กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนได้กำหนดขึ้น โดยมีคำสั่งให้สถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนทั่วประเทศ เริ่มดำเนินการตั้งแต่วันที่ 1 มิถุนายน พ.ศ. 2546 เป็นต้นไป ซึ่งนับตั้งแต่นั้นมาจนถึงปัจจุบัน มีผลการดำเนินการเพื่อหันเหคดีออกจากกระบวนการยุติธรรมสำหรับเด็กและเยาวชน โดยแยกพิจารณา ดังนี้

1.) รายงานผลการดำเนินการในภาพรวมของสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนทั่วประเทศ เพื่อหันเหคดีเด็กและเยาวชนออกจากกระบวนการยุติธรรมสำหรับเด็กและเยาวชน

สถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนทั่วประเทศได้นำเอากระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์โดยวิธีประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนมาใช้ควบคู่กับมาตรา 63 เพื่อหันเหคดีเด็กและเยาวชนโดยไม่ต้องขึ้นสู่ศาลเยาวชนและครอบครัว โดยแสดงผลการดำเนินการในภาพรวมตั้งแต่วันที่ 1 มิถุนายน พ.ศ. 2546 ถึง พ.ศ. 2550 ดังข้อมูลแสดงในตารางที่ 2 ดังนี้

ตารางที่ 2 รายงานผลการดำเนินการในภาพรวมของสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนทั่วประเทศตั้งแต่วันที่ 1 มิถุนายน พ.ศ. 2546 ถึง เดือนธันวาคม พ.ศ. 2550

ผลการดำเนินการตั้งแต่ 1 มิ.ย. 46 ถึง ธ.ค. 50	จำนวน (คน)
จำนวนเด็กและเยาวชนที่ถูกจับ และถูกส่งตัวมาดำเนินคดี	182,982
เป็นความผิดที่อยู่ในเกณฑ์และได้เสนอ ความเห็นตามมาตรา 63	27,073
จัดให้มีการประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชน	20,607
พนักงานอัยการเห็นชอบกับความเห็นผู้อำนวยการสถานพินิจและสั่งไม่ฟ้อง	17,364
พนักงานอัยการไม่เห็นชอบกับความเห็นผู้อำนวยการสถานพินิจและสั่งฟ้อง	178
เด็กและเยาวชนที่ได้รับการสั่งไม่ฟ้อง กลับมากระทำความผิดซ้ำ	651

ที่มาข้อมูล กลุ่มพัฒนาระบบงานคดี สำนักพัฒนาระบบงานยุติธรรมเด็กและเยาวชน กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน กระทรวงยุติธรรม

จากผลการดำเนินการของสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนทั่วประเทศไทยได้นำเอากระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์โดยวิธีประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนมาใช้ควบคู่กับมาตรา 63 เพื่อหันเหคดีเด็กและเยาวชนโดยไม่ต้องขึ้นสู่ศาลเยาวชนและครอบครัว ตั้งแต่วันที่ 1 มิถุนายน พ.ศ. 2546 จนถึง เดือนธันวาคม พ.ศ. 2550 พบว่ามีเด็กและเยาวชนที่ถูกจับและถูกส่งตัวมาดำเนินคดี มีจำนวนทั้งสิ้น 182,982 คน เป็นเด็กและเยาวชนกระทำความผิดที่อยู่ในและได้เสนอความเห็นตามมาตรา 63 มีจำนวน 27,073 คน คิดเป็นร้อยละ 14.795 ของจำนวนเด็กและเยาวชนที่ถูกจับและถูกส่งตัวมาดำเนินคดีทั้งหมดในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน สถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนจัดให้มีการประชุมกลุ่มครอบครัว มีจำนวน 20,607 คน คิดเป็นร้อยละ 76.116 ของจำนวนเด็กและเยาวชนกระทำความผิดที่อยู่ในเกณฑ์และเสนอความเห็นให้ใช้มาตรา 63 ผู้อำนวยการสถานพินิจเสนอความเห็นเพื่อสั่งไม่ฟ้อง มีจำนวน 17,542 คน โดยจำแนกเป็นคดีที่พนักงานอัยการเห็นด้วยและมีคำสั่งไม่ฟ้อง มีจำนวน 17,364 คน คิดเป็นร้อยละ 98.985 และเป็นคดีที่พนักงานอัยการไม่เห็นด้วยและมีคำสั่งฟ้อง มีจำนวน 178 คน คิดเป็นร้อยละ 1.015 สำหรับเด็กและเยาวชนที่ได้รับการสั่งไม่ฟ้องและกลับมากระทำความผิดซ้ำ มีจำนวน 651 คน คิดเป็นร้อยละ 3.749

2.) รายงานผลการดำเนินการโดยจำแนกเป็นปีงบประมาณ ของสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนทั่วประเทศ เพื่อหันเหคดีเด็กและเยาวชนออกจากกระบวนการยุติธรรมสำหรับเด็กและเยาวชน

สถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนทั่วประเทศไทยได้นำเอากระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์โดยวิธีประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนมาใช้ควบคู่กับมาตรา 63 เพื่อหันเหคดีเด็กและเยาวชนโดยไม่ต้องขึ้นสู่ศาลเยาวชนและครอบครัว ซึ่งแสดงผลการดำเนินการโดยจำแนกเป็นรายปีงบประมาณ ตั้งแต่ปีงบประมาณ 2546 ถึง ปีงบประมาณ 2550 ดังข้อมูลแสดงในตารางที่ 3 ดังนี้

ตารางที่ 3 รายงานผลการดำเนินการเพื่อหันเหคดีเด็กและเยาวชนออกจากกระบวนการยุติธรรมโดยใช้วิธีการประชุมกลุ่มครอบครัวควบคู่กับมาตรา 63 แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2534 ของสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนทั่วประเทศ จำแนกเป็นรายปีงบประมาณ ตั้งแต่ปีงบประมาณ 2546 ถึง ปีงบประมาณ 2550

ปีงบประมาณ รายงาน	2546 (1ต.ค.45 - 30ก.ย.46)	2547 (1ต.ค.46-30 ก.ย.47)	2548 (1ต.ค.47-30 ก.ย.48)	2549 (1ต.ค.48- 30ก.ย.49)	2550 (1ต.ค.49-30 ก.ย.50)
จำนวน ค/ยที่ถูก จับทั้งหมด	17,658	31,207	34,666	43,913	50,550
อัตราโทษจำคุก ไม่เกิน 5 ปี	4,727	10,798	14,189	18,023	21,505
เห็นสมควร เสนอใช้ ม. 63	1,311	4,456	6,751	6,954	6,695
ไม่สำเร็จ	0	609	286	291	177
ประหลุมกลุ่ม ครอบครัวฯ	817	3,005	5,123	5,272	5,428
เสนอความเห็น เพื่อสั่งไม่ฟ้อง	483	2,987	5,272	5,143	5,274
เห็นด้วยมี คำสั่งไม่ฟ้อง	583	1,872	4,840	4,455	4,749
ไม่เห็นด้วยมี คำสั่งไม่ฟ้อง	0	44	50	34	47
สั่งไม่ฟ้องแล้ว กระทำผิดซ้ำ	8	52	162	195	185

ที่มาข้อมูล กลุ่มพัฒนาระบบงานคดี สำนักพัฒนาระบบงานยุติธรรมเด็กและเยาวชน กรม
พินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน กระทรวงยุติธรรม

จากผลการดำเนินงานดังกล่าวข้างต้นจะเห็นได้ว่า ในปีงบประมาณ **2546** มีเด็กและ
เยาวชนที่ถูกจับในคดีอาญาจำนวนทั้งสิ้น 17,658 คน โดยเด็กและเยาวชนกระทำความผิด
อาญาที่มีอัตราโทษอย่างสูงให้จำคุกไม่เกิน 3 ปี⁴¹ มีจำนวน 4,727 คน คิดเป็นร้อยละ 26.769

⁴¹ เดิมบทบัญญัติตามมาตรา 63 มิให้ใช้บังคับแก่การกระทำความผิดอาญาที่มีอัตราโทษอย่างสูงตามที่กฎหมายกำหนดไว้ให้
จำคุกเกินกว่าสามปีขึ้นไป ต่อมาได้มีการแก้ไขกฎหมายในปีพ.ศ. 2547 ในบทบัญญัติมาตรา 63 โดยมีให้ใช้บังคับแก่การกระทำ
ความผิดอาญาที่มีอัตราโทษอย่างสูงตามที่กฎหมายกำหนดไว้ให้จำคุกเกินกว่าห้าปีขึ้นไป.

ของเด็กและเยาวชนที่ถูกจับกุมทั้งหมด พนักงานอัยการมีคำสั่งไม่ฟ้อง มีจำนวน 583 คน คิดเป็นร้อยละ 3.301 ของเด็กและเยาวชนที่ถูกจับทั้งหมด หรือคิดเป็นร้อยละ 12.333 ของเด็กและเยาวชนที่ถูกจับในคดีอาญาที่มีอัตราโทษอย่างสูงให้จำคุกไม่เกิน 3 ปี สำหรับเด็กและเยาวชนที่ได้รับการสั่งไม่ฟ้องและกลับมาก่อทำความผิดซ้ำอีก มีจำนวน 8 คน คิดเป็นร้อยละ 1.372 มาตรการในการหันเหคือออกจากกระบวนการยุติธรรมตามมติของคณะรัฐมนตรีที่ได้เห็นชอบในหลักการ และกระทรวงยุติธรรมได้มีคำสั่งที่ 56/2546 ลงวันที่ 4 มีนาคม พ.ศ. 2546 แต่งตั้งคณะกรรมการประสานงานเร่งรัดติดตาม การกำหนดรูปแบบแนวทางการลดปริมาณคดีขึ้นสู่ศาลเยาวชนและครอบครัว ดังนั้นกรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน จึงได้นำกระบวนการยุติธรรมทางเลือกด้วยการประชุมกลุ่มครอบครัวมาใช้ควบคู่กับมาตรา 63 เป็นแนวทางในการหันเหคดีเด็กและเยาวชนออกจากกระบวนการยุติธรรมสำหรับเด็กและเยาวชนและลดการทำความผิดซ้ำของเด็กและเยาวชนได้ในอีกส่วนหนึ่ง

ในปีงบประมาณ 2547 มีเด็กและเยาวชนที่ถูกจับและถูกส่งตัวมาดำเนินคดีจำนวนทั้งสิ้น 31,207 คน เด็กและเยาวชนกระทำความผิดอาญาที่มีอัตราโทษอย่างสูงให้จำคุกไม่เกินห้าปี มีจำนวน 10,798 คิดเป็นร้อยละ 34.601 ของเด็กและเยาวชนที่ถูกจับและถูกส่งตัวมาดำเนินคดีทั้งหมด เป็นเด็กและเยาวชนกระทำความผิดที่อยู่ในเกณฑ์และเสนอความเห็นให้ใช้มาตรา 63 มีจำนวน 4,456 คน คิดเป็นร้อยละ 41.266 ของจำนวนเด็กและเยาวชนกระทำความผิดอาญาที่มีอัตราโทษอย่างสูงให้จำคุกไม่เกินห้าปี สถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนจัดให้มีการประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชน มีจำนวน 3,005 คน คิดเป็นร้อยละ 67.437 ของจำนวนเด็กและเยาวชนกระทำความผิดที่อยู่ในเกณฑ์ และเสนอความเห็นให้ใช้มาตรา 63 ผู้อำนวยการสถานพินิจเสนอความเห็นเพื่อสั่งไม่ฟ้อง มีจำนวน 2,987 คน โดยจำแนกเป็นคดีที่พนักงานอัยการเห็นด้วยและมีคำสั่งไม่ฟ้อง มีจำนวน 1,872 คน คิดเป็นร้อยละ 62.671 และเป็นคดีที่พนักงานอัยการไม่เห็นด้วยและมีคำสั่งฟ้อง มีจำนวน 44 คน คิดเป็นร้อยละ 1.473 สำหรับเด็กและเยาวชนที่ได้รับการสั่งไม่ฟ้องและกลับมาก่อทำความผิดซ้ำมีจำนวน 52 คน คิดเป็นร้อยละ 2.777

ในปีงบประมาณ 2548 มีเด็กและเยาวชนที่ถูกจับและถูกส่งตัวมาดำเนินคดีจำนวนทั้งสิ้น 34,666 คน เด็กและเยาวชนกระทำความผิดอาญาที่มีอัตราโทษอย่างสูงให้จำคุกไม่เกินห้าปี มีจำนวน 14,189 คิดเป็นร้อยละ 40.930 ของเด็กและเยาวชนที่ถูกจับและถูกส่งตัวมาดำเนินคดีทั้งหมด เป็นเด็กและเยาวชนกระทำความผิดที่อยู่ในเกณฑ์และเสนอความเห็นให้ใช้มาตรา 63 มีจำนวน 6,751 คน คิดเป็นร้อยละ 47.579 ของจำนวนเด็กและเยาวชนกระทำความผิดอาญาที่มีอัตราโทษอย่างสูงให้จำคุกไม่เกินห้าปี สถานพินิจ

และคุ้มครองเด็กและเยาวชนจัดให้มีการประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชน มีจำนวน 5,123 คน คิดเป็นร้อยละ 75.885 ของจำนวนเด็กและเยาวชนกระทำความผิดที่อยู่ในเกณฑ์และเสนอความเห็นให้ใช้มาตรา 63 ผู้อำนวยการสถานพินิจเสนอความเห็นเพื่อสั่งไม่ฟ้อง มีจำนวน 5,272 คน โดยจำแนกเป็นคดีที่พนักงานอัยการเห็นด้วยและมีคำสั่งไม่ฟ้อง มีจำนวน 4,840 คน คิดเป็นร้อยละ 91.805 และเป็นคดีที่พนักงานอัยการไม่เห็นด้วยและมีคำสั่งฟ้อง มีจำนวน 50 คน คิดเป็นร้อยละ 0.948 สำหรับเด็กและเยาวชนที่ได้รับการสั่งไม่ฟ้องและกลับมากระทำความผิดซ้ำ มีจำนวน 162 คน คิดเป็นร้อยละ 3.347

ในปีงบประมาณ 2549 มีเด็กและเยาวชนที่ถูกจับและถูกส่งตัวมาดำเนินคดีจำนวนทั้งสิ้น 43,913 คน เด็กและเยาวชนกระทำความผิดอาญาที่มีอัตราโทษอย่างสูงให้จำคุกไม่เกินห้าปี มีจำนวน 18,023 คิดเป็นร้อยละ 41.042 ของเด็กและเยาวชนที่ถูกจับและถูกส่งตัวมาดำเนินคดีทั้งหมด เป็นเด็กและเยาวชนกระทำความผิดที่อยู่ในเกณฑ์และเสนอความเห็นให้ใช้มาตรา 63 มีจำนวน 6,954 คน คิดเป็นร้อยละ 38.584 ของจำนวนเด็กและเยาวชนกระทำความผิดอาญาที่มีอัตราโทษอย่างสูงให้จำคุกไม่เกินห้าปี สถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนจัดให้มีการประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชน มีจำนวน 5,272 คน คิดเป็นร้อยละ 75.812 ของจำนวนเด็กและเยาวชนกระทำความผิดที่อยู่ในเกณฑ์และเสนอความเห็นให้ใช้มาตรา 63 ผู้อำนวยการสถานพินิจเสนอความเห็นเพื่อสั่งไม่ฟ้อง มีจำนวน 5,143 คน โดยจำแนกเป็นคดีที่พนักงานอัยการเห็นด้วยและมีคำสั่งไม่ฟ้อง มีจำนวน 4,455 คน คิดเป็นร้อยละ 86.62 และเป็นคดีที่พนักงานอัยการไม่เห็นด้วยและมีคำสั่งฟ้อง มีจำนวน 34 คน คิดเป็นร้อยละ 0.66 สำหรับเด็กและเยาวชนที่ได้รับการสั่งไม่ฟ้องและกลับมากระทำความผิดซ้ำ มีจำนวน 195 คน คิดเป็นร้อยละ 4.377

ในปีงบประมาณ 2550 มีเด็กและเยาวชนที่ถูกจับและถูกส่งตัวมาดำเนินคดีจำนวนทั้งสิ้น 50,550 คน เด็กและเยาวชนกระทำความผิดอาญาที่มีอัตราโทษอย่างสูงให้จำคุกไม่เกินห้าปี มีจำนวน 21,505 คิดเป็นร้อยละ 42.542 ของเด็กและเยาวชนที่ถูกจับและถูกส่งตัวมาดำเนินคดีทั้งหมด เป็นเด็กและเยาวชนกระทำความผิดที่อยู่ในเกณฑ์และเสนอความเห็นให้ใช้มาตรา 63 มีจำนวน 6,695 คน คิดเป็นร้อยละ 31.132 ของจำนวนเด็กและเยาวชนกระทำความผิดอาญาที่มีอัตราโทษอย่างสูงให้จำคุกไม่เกินห้าปี สถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนจัดให้มีการประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชน มีจำนวน 5,428 คน คิดเป็นร้อยละ 81.075 ของจำนวนเด็กและเยาวชนกระทำความผิดที่อยู่ในเกณฑ์และเสนอความเห็นให้ใช้มาตรา 63 ผู้อำนวยการสถานพินิจเสนอความเห็นเพื่อสั่งไม่ฟ้อง มีจำนวน 5,274 คน โดยจำแนกเป็นคดีที่พนักงานอัยการเห็นด้วยและมีคำสั่งไม่ฟ้อง มีจำนวน

4,749 คน คิดเป็นร้อยละ 90.045 และเป็นคดีที่พนักงานอัยการไม่เห็นด้วยและมีคำสั่งฟ้อง มีจำนวน 47 คน คิดเป็นร้อยละ 0.891 สำหรับเด็กและเยาวชนที่ได้รับการสั่งไม่ฟ้องและกลับมาก่อทำความผิดซ้ำ มีจำนวน 185 คน คิดเป็นร้อยละ 3.896 จากการดำเนินการดังกล่าวสามารถทำให้ประหยัดงบประมาณของรัฐในหน่วยงานกระบวนการยุติธรรมชั้นถัดไปมากกว่า 100 ล้านบาทต่อปี⁴²

จากผลการดำเนินการนำกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์โดยวิธีประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนเพื่อหันเหคดีเด็กและเยาวชน ของสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน ตั้งแต่วันที่ 1 มิถุนายน พ.ศ. 2546 ถึง เดือนธันวาคม พ.ศ. 2550 นั้น พบว่าสามารถดำเนินการเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพในระดับหนึ่ง

อย่างไรก็ตาม จากสถิติคดีที่ปรากฏในภาพรวมของสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนทั่วประเทศกลับพบว่า มีการหันเหคดีเด็กและเยาวชนออกจากกระบวนการยุติธรรมสำหรับเด็กและเยาวชน โดยวิธีประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชน ตั้งแต่วันที่ 1 มิถุนายน พ.ศ. 2546 จนถึงเดือนธันวาคม พ.ศ. 2550 ได้เพียง 17,364 คน คิดเป็นร้อยละ 9.489 ของเด็กและเยาวชนที่ถูกจับและถูกส่งตัวมาดำเนินคดีเพื่อนำเข้าสู่กระบวนการยุติธรรมกระแสหลักแบบเต็มรูปแบบซึ่งมีถึง 182,982 คน และหากพิจารณาโดยจำแนกเป็นรายปีงบประมาณ ตั้งแต่ปีงบประมาณ 2546 ถึง ปีงบประมาณ 2550 กลับพบว่า มีการหันเหคดีเด็กและเยาวชนออกจากกระบวนการยุติธรรมสำหรับเด็กและเยาวชน โดยวิธีประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชน ปีงบประมาณ 2546 มีจำนวน 583 คน คิดเป็นร้อยละ 3.301 ของเด็กและเยาวชนที่ถูกจับและถูกส่งตัวมาดำเนินคดีเพื่อนำเข้าสู่กระบวนการยุติธรรมกระแสหลักแบบเต็มรูปแบบซึ่งมีถึง 17,658 คน ปีงบประมาณ 2547 มีการหันเหคดีเด็กและเยาวชนจำนวน 1,872 คน คิดเป็นร้อยละ 5.998 ของเด็กและเยาวชนที่ถูกจับและถูกส่งตัวมาดำเนินคดีเพื่อนำเข้าสู่กระบวนการยุติธรรมกระแสหลักแบบเต็มรูปแบบซึ่งมีถึง 31,207 คน ปีงบประมาณ 2548 มีการหันเหคดีเด็กและเยาวชนจำนวน 4,840 คน คิดเป็นร้อยละ 13.961 ของเด็กและเยาวชนที่ถูกจับและถูกส่งตัวมาดำเนินคดีเพื่อนำเข้าสู่กระบวนการยุติธรรมกระแสหลักแบบเต็มรูปแบบซึ่งมีถึง 34,666 คน ปีงบประมาณ 2549 มีการหันเหคดีเด็กและเยาวชนจำนวน 4,455 คน คิดเป็นร้อยละ 10.145 ของเด็กและเยาวชนที่ถูกจับและถูกส่งตัวมาดำเนินคดีเพื่อนำเข้าสู่กระบวนการยุติธรรมกระแสหลักแบบเต็มรูปแบบซึ่งมีถึง 43,913 คน ปีงบประมาณ 2550 มีการหันเห

⁴² รายงานผลการดำเนินการปีงบประมาณ 2550 เพื่อหันเหคดีเด็กและเยาวชน กลุ่มพัฒนาระบบงานคดี สำนักพัฒนาระงานยุติธรรมเด็กและเยาวชน กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน กระทรวงยุติธรรม.

คดีเด็กและเยาวชนจำนวน 4,749 คน คิดเป็นร้อยละ 9.394 ของเด็กและเยาวชนที่ถูกจับและถูกส่งตัวมาดำเนินคดีเพื่อนำเข้าสู่กระบวนการยุติธรรมกระแสหลักแบบเต็มรูปแบบเยาวชนซึ่งมีถึง 50,550 คน

ประเทศไทยได้นำกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์โดยวิธีประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนมาใช้ควบคู่กับมาตรา 63 แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ.2534 เพื่อหันเหคดีเด็กและเยาวชนออกจากกระบวนการยุติธรรมสำหรับเด็กและเยาวชนกระแสหลัก เฉพาะในชั้นก่อนฟ้องเท่านั้น และสามารถนำมาใช้ได้เฉพาะกับคดีบางประเภทเท่านั้น และไม่สามารถนำมาใช้กับคดีที่รัฐมีนโยบายปราบปรามเป็นพิเศษด้วย ส่วนในชั้นพิจารณาคดีและชั้นบังคับคดียังไม่สามารถนำเอากระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์โดยวิธีประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนมาใช้ได้ ฉะนั้นมุมมองของกระบวนการยุติธรรมสำหรับเด็กและเยาวชนในรูปแบบคดีความ กลับมีแต่สร้างความคับแค้นใจ ความบาดหมาง รวมทั้งสร้างตราบาปให้แก่เด็กและเยาวชน ซึ่งไม่เป็นผลดีต่อฝ่ายหนึ่งฝ่ายใดอย่างแน่นอน จากการศึกษาในเบื้องต้นถึงผลการดำเนินงานของสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนในการนำเอากระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์โดยวิธีประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนมาใช้เพื่อหันเหคดีเด็กและเยาวชนในชั้นก่อนฟ้องนั้น เห็นว่าช่วยแบ่งเบาภาระคดีของศาลเยาวชนและครอบครัว โดยส่งผลถึงการช่วยลดปริมาณคดีเด็กและเยาวชนขึ้นสู่ศาลเยาวชนและครอบครัว รวมทั้งช่วยแก้ไขพฤติกรรมร้ายของเด็กและเยาวชนไปในทางที่ดีขึ้นซึ่งส่งผลในการช่วยลดการกระทำความผิดซ้ำของเด็กและเยาวชนในกลุ่มนี้ลงได้ในระดับหนึ่ง โดยจากรายงานผลการดำเนินการประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนเพื่อหันเหคดีเด็กและเยาวชนออกจากกระบวนการยุติธรรมสำหรับเด็กและเยาวชน ตั้งแต่วันที่ 1 มิถุนายน พ.ศ. 2546 ถึงเดือนธันวาคม พ.ศ. 2550 พบว่าเด็กและเยาวชนกลุ่มที่ได้รับการส่งไม่ฟ้อง และกลับมามีกระทำความผิดซ้ำอีก คิดเป็นร้อยละ 3.749 เท่านั้น ซึ่งตรงนี้จะสะท้อนให้เห็นว่ากระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์โดยวิธีประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนเหมาะสมกับสังคมไทยที่มีความเห็นอกเห็นใจและยึดถือการให้อภัยกันเป็นสำคัญ รวมทั้งยังส่งผลดีและมีความคุ้มค่าในการนำมาใช้แก้ไขปัญหาเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิด โดยเห็นว่ากระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์โดยวิธีประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนสมควรที่จะได้รับการส่งเสริมให้นำมาใช้ในทุกขั้นตอนของกระบวนการยุติธรรมสำหรับเด็กและเยาวชนอีกด้วย

บทที่ 3

มาตรการทางกฎหมายว่าด้วยการนำกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ โดยวิธีการประชุมกลุ่มครอบครัวมาใช้ในระบบกระบวนการยุติธรรมสำหรับ เด็กและเยาวชนในต่างประเทศ

การศึกษาในบทนี้ ผู้ศึกษาวิจัยจะทำการศึกษาระบบการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ในรูปแบบของประชุมกลุ่มครอบครัว (Family Group Conferencing หรือ FGC) ซึ่งเป็นรูปแบบที่ใช้กันอย่างแพร่หลายและได้ผลดีในต่างประเทศ โดยเป็นรูปแบบที่ผู้ศึกษาวิจัยเห็นว่าควรนำมาใช้เป็นมาตรการทางเลือกเพื่อเสริมประสิทธิภาพของกระบวนการยุติธรรมสำหรับเด็กและเยาวชนในประเทศไทย โดยการหันเหคดีเด็กและเยาวชนบางประเภทโดยไม่ต้องขึ้นสู่ศาลเยาวชนและครอบครัว ซึ่งกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ในรูปแบบของประชุมกลุ่มครอบครัวดังกล่าวนี้จะมุ่งเน้นที่การมีส่วนร่วมของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง โดยเฉพาะครอบครัวและชุมชนที่เด็กหรือเยาวชนนั้นอาศัยอยู่ โดยเป้าหมายสำคัญกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ในรูปแบบของประชุมกลุ่มครอบครัว คือ การสร้างความสมานฉันท์ปรองดองและสร้างความเข้าใจกันของคนในสังคม

ในลำดับต่อไปนี้ผู้ศึกษาวิจัยจะทำการศึกษาระบบการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ในรูปแบบของประชุมกลุ่มครอบครัว (Family Group Conferencing) ที่มีการใช้ในต่างประเทศ โดยเฉพาะประเทศนิวซีแลนด์ซึ่งว่าถือเป็นต้นกำเนิดของการนำกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ในรูปแบบของการประชุมกลุ่มครอบครัว (Family Group Conferencing) มาใช้เป็นครั้งแรก และประสบความสำเร็จเป็นที่น่าพอใจ ซึ่งต่อมาได้ขยายไปยังประเทศต่างๆ ด้วย อาทิเช่น ประเทศออสเตรเลีย ประเทศญี่ปุ่น และประเทศสิงคโปร์ เป็นต้น ทั้งนี้เพื่อความเหมาะสมในการนำมาปรับใช้ให้สอดคล้องกับบริบทของสังคมไทยต่อไป

3.1 กระบวนการยุติธรรมสำหรับเด็กและเยาวชนในประเทศนิวซีแลนด์

ประเทศนิวซีแลนด์มีระบบการอำนวยความสะดวกยุติธรรมสำหรับเด็กและเยาวชนและส่งเสริมสวัสดิภาพของเด็ก โดยมีกฎหมายที่ชื่อว่า Children, Young Persons and Their Families Act 1989 ซึ่งกฎหมายฉบับนี้กำหนดให้มีการใช้มาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับการประชุมกลุ่มครอบครัว เพื่อเบี่ยงเบนคดีอาญาเด็กและเยาวชนให้ออกจากศาลคดีเด็ก เยาวชนและครอบครัว

กล่าวคือ เด็กหรือเยาวชนจะไม่ถูกดำเนินคดีอาญา หากว่ายังมีมาตรการอื่นที่จะนำมาใช้แทนการดำเนินคดีอาญาในศาลเยาวชนได้ เว้นแต่คดีฆาตกรรม หรือ คดีที่เป็นเรื่องเกี่ยวกับประโยชน์ของสาธารณะที่กฎหมายกำหนดไว้เป็นประการอื่น นอกจากนี้กฎหมาย **Children, Young Persons and Their Families Act 1989** ยังได้กำหนดความรับผิดชอบทางอาญาของเด็กและเยาวชนไว้กล่าวคือ “เด็ก” หมายถึงบุคคลที่ตั้งแต่ 10 ปีบริบูรณ์แต่ไม่ถึง 14 ปีบริบูรณ์ สำหรับ “เยาวชน” หมายถึง บุคคลที่มีอายุตั้งแต่ 14 ปีบริบูรณ์ แต่ไม่ถึง 17 ปีบริบูรณ์ โดยหมายรวมถึง บุคคลที่สมรสแล้ว¹ โดยกฎหมายถือว่าความรับผิดชอบทางอาญาของบุคคลจะเริ่มเมื่อบุคคลนั้นมีอายุตั้งแต่ 10 ปีบริบูรณ์ โดยกฎหมายถืออายุของเด็กหรือเยาวชนในขณะที่กระทำความผิดเป็นเกณฑ์ในการขึ้นศาลคดีเด็ก เยาวชนและครอบครัว ดังนั้น กฎหมายฉบับนี้จึงไม่ใช่บังคับแก่บุคคลที่มีอายุตั้งแต่ 17 ปีบริบูรณ์ขึ้นไป ซึ่งจะต้องถูกดำเนินคดีในศาลอาญาตามกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา และถูกลงโทษเช่นเดียวกับผู้กระทำความผิดที่เป็นผู้ใหญ่ อย่างไรก็ตาม กฎหมายฉบับนี้ได้กำหนดว่ากรณีของเด็กหรือเยาวชนกระทำความผิดกฎหมายอาญาต้องได้รับการปฏิบัติตามขั้นตอนลำดับดังนี้ คือ²

- 1.) กรณีที่เป็นความผิดอาญาเล็กน้อย กฎหมายสนับสนุนให้เจ้าหน้าที่ตำรวจนำมาตรการว่ากล่าวตักเตือนมาใช้เป็นลำดับแรกก่อน
- 2.) กรณีที่เป็นความผิดอาญาในลำดับรุนแรงขึ้น แต่การดำเนินคดีอาญานั้นไม่เป็นประโยชน์ต่อสาธารณะ และเห็นว่าการใช้วิธีการว่ากล่าวตักเตือนนั้นไม่มีความเหมาะสมกับกรณีดังกล่าว เจ้าหน้าที่ตำรวจจะส่งเด็กหรือเยาวชนไปยังเจ้าหน้าที่ช่วยเหลือเยาวชน เพื่อพิจารณาหามาตรการอื่นที่เหมาะสมมาใช้กับเด็กและเยาวชน แทนการดำเนินคดีอาญาในศาลคดีเด็ก เยาวชนและครอบครัวต่อไป
- 3.) กรณีที่เป็นความผิดอาญาที่ร้ายแรงมาก และกระทำความผิดซ้ำ ภายหลังจากที่เจ้าหน้าที่ตำรวจได้ปรึกษาหารือกับผู้ช่วยเหลือเยาวชน และผู้ประสานงานกระบวนยุติธรรมสำหรับเยาวชน แล้วว่าการดำเนินคดีอาญาจะไม่เป็นประโยชน์ต่อสาธารณะ รวมทั้งไม่ประโยชน์กับเด็กและเยาวชน กรณีนี้จะจัดให้มีการประชุม กลุ่มครอบครัวขึ้น
- 4.) หากการประชุมกลุ่มครอบครัวสรุปแล้วได้ข้อเสนอแนะว่าการดำเนินคดีอาญาต่อเด็กและเยาวชนดังกล่าวจะเป็นประโยชน์ต่อสาธารณะแล้ว เด็กและเยาวชนนั้นก็จะถูกดำเนินคดีในศาลคดีเด็ก เยาวชนและครอบครัว โดยใช้วิธีการที่เป็นการดูแลและให้การคุ้มครองแก่เด็กและเยาวชนเป็นหลัก

¹ Ministry of Justice New Zealand [http: www. Justice . govt.nz/youth - justice / index.html](http://www.Justice.govt.nz/youth-justice/index.html).

² Morris A. Maxwell G. and Robertson J, “Giving victims a voice: a New Zealand Experiment”, The *Howasd Journal of Criminal Justice* (1993), 32 (4) p.304 - 321.

3.1.1 กระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์โดยวิธีการประชุมกลุ่มครอบครัวในระบบกระบวนการยุติธรรมสำหรับเด็กและเยาวชนประเทศนิวซีแลนด์

ตามกฎหมายของประเทศนิวซีแลนด์ คือ พระราชบัญญัติว่าด้วยเด็ก เยาวชนและครอบครัว ค.ศ.1989 ถือว่า การประชุมกลุ่มครอบครัวในกระบวนการยุติธรรมสำหรับเด็กและเยาวชนเป็นกระบวนการตัดสินใจตามกฎหมายที่เกี่ยวกับผู้กระทำความผิดที่เป็นเยาวชน สมาชิกในครอบครัวของผู้กระทำความผิด หรือชุมชน และผู้เสียหายที่ได้รับผลกระทบจากการกระทำนั้น รวมทั้งครอบครัวและผู้ใกล้ชิดกับผู้เสียหาย โดยการประชุมกลุ่มครอบครัวเป็นการประชุมเพื่อพิจารณาว่าเด็กหรือเยาวชนนั้นได้กระทำความผิดตามที่ถูกกล่าวหาหรือไม่ และในกรณีที่เด็กหรือเยาวชนยอมรับว่ากระทำความผิดจริง ก็จะจัดให้มีการทำแผนการดำเนินการเพื่อจะทำให้แน่ใจว่าเด็กหรือเยาวชนนั้นต้องมีความสำนึกผิด โดยยอมรับผิดต่อการกระทำของตนเองและมีการกระตุ้นให้มีความรับผิดชอบต่อการกระทำความผิดของตนเอง โดยต้องนำผลประโยชน์ของผู้เสียหายเข้ามาพิจารณาประกอบด้วย และมาตรการใดๆ ที่นำมาใช้กับการกระทำความผิดจะต้องเป็นมาตรการที่เสริมสร้างความเข้มแข็งให้กับครอบครัวและชุมชน หรือพัฒนาวิธีการของครอบครัวหรือชุมชนเองในการจัดการกับการกระทำความผิดของเด็ก หรือเยาวชนในครอบครัวหรือชุมชนนั้น

อย่างไรก็ดี พระราชบัญญัติว่าด้วยเด็ก เยาวชนและครอบครัวได้กำหนดหลักการประชุมกลุ่มครอบครัวไว้ พอสรุปเป็นหลักการสำคัญไว้ดังนี้ คือ³

- 1.) หากมีทางเลือกอื่นในการจัดการกับเด็ก หรือเยาวชนนั้นแล้วก็ไม่ควรดำเนินการตามกระบวนการในพระราชบัญญัติฉบับนี้กับเด็กหรือเยาวชน เว้นแต่เป็นกรณีที่จำเป็นต้องกระทำเพื่อประโยชน์สาธารณะ
- 2.) ไม่ควรมีการดำเนินการตามกระบวนการนี้ เพียงเพื่อจัดให้ความช่วยเหลือ หรือจัดบริการให้ตามความต้องการที่จำเป็นของเยาวชนและครอบครัว เพื่อทำให้สวัสดิการของเยาวชนหรือ ครอบครัวดีขึ้นเท่านั้น
- 3.) มาตรการที่นำมาใช้ต้องได้รับการวางรูปแบบ เพื่อเสริมสร้างให้ครอบครัวเข้มแข็งขึ้น และช่วยครอบครัวให้พัฒนาความสามารถในการจัดการกับปัญหาเยาวชนในครอบครัวที่กระทำผิดนั้น
- 4.) เยาวชนควรอยู่ร่วมกับครอบครัวและชุมชนหากเป็นไปได้และต้องไม่เป็นภัยต่อความปลอดภัยของชุมชนนั้น

³ วันชัย รุจนวงศ์, " การริเริ่มกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ในประเทศนิวซีแลนด์" , เอกสารประกอบการศึกษาดูงานต่างประเทศ ระหว่างวันที่ 23 กรกฎาคม ถึง วันที่ 2 สิงหาคม 2547 ณ ประเทศออสเตรเลีย และประเทศนิวซีแลนด์ จัดโดยศาลเยาวชนและครอบครัวกลาง, หน้า 1-2.

5.) อายุของเด็กและเยาวชนถือเป็นเหตุบรรเทาโทษ ในกรณีที่มีการพิจารณาโทษที่จะลงแก่ เยาวชนที่กระทำความผิด และประเภทของโทษที่จะลงด้วย

6.) โทษที่จะลงจะต้องถูกกำหนดให้เป็นไปในทางที่จะรักษาและส่งเสริมการพัฒนาตนเองของผู้กระทำความผิด โดยให้อยู่กับครอบครัวให้มากที่สุดและต้องมีลักษณะที่เป็นการจำกัดเสรีภาพให้น้อยที่สุดเท่าที่จะเหมาะสมกับโทษเท่านั้น

7.) มาตรการใดก็ตาม ที่นำมาใช้ลงโทษกับเด็กจะต้องคำนึงถึงประโยชน์ของผู้เสียหายด้วยเสมอ

ก. ขั้นตอนการนำวิธีการประชุมกลุ่มครอบครัวมาใช้ในกระบวนการยุติธรรมสำหรับเด็กและเยาวชนในประเทศนิวซีแลนด์

กระบวนการยุติธรรมสำหรับเด็กและเยาวชน โดยวิธีการประชุมกลุ่มครอบครัวจะถูกนำมาใช้ใน 2 ขั้นตอน คือ ทั้งในชั้นก่อนฟ้องคดีอาญา และภายหลังจากที่มีการฟ้องคดีอาญาต่อศาลคดีเด็กเยาวชน และครอบครัวดังกล่าวเป็นลำดับ ดังนี้

1.) การนำวิธีการประชุมกลุ่มครอบครัวมาใช้ในชั้นก่อนฟ้องคดีอาญา

กระบวนการยุติธรรมสำหรับเด็กและเยาวชนในประเทศนิวซีแลนด์จะเริ่มขึ้น เมื่อเด็กและเยาวชนกระทำความผิดอาญาและถูกจับ เจ้าหน้าที่ตำรวจก็จะต้องพิจารณาว่าสมควรจะดำเนินคดีอาญาต่อเด็กหรือเยาวชนในความผิดที่ถูกกล่าวหาหรือไม่ โดยต้องคำนึงถึงความร้ายแรงของความผิด สภาพของความผิด และจำนวนของการกระทำความผิดในครั้งก่อนๆ ที่ได้กระทำลงโดยเด็กและเยาวชน⁴ ถ้าปรากฏว่าเป็นความผิดเล็กน้อย และเด็กหรือเยาวชนยอมรับการกระทำความผิดนั้นเจ้าหน้าที่ตำรวจก็จะใช้วิธีการกล่าวตักเตือนเด็กหรือเยาวชนนั้น⁵ การว่ากล่าวตักเตือนอย่างเป็นทางการดังกล่าว เป็นการนำรูปแบบวิธีการประชุมกลุ่มครอบครัวอย่างไม่เป็นทางการมาใช้ในการกระทำความผิดที่เป็นเด็กหรือเยาวชนดังกล่าว เพื่อให้คดียุติลงโดยไม่ต้องผ่านกระบวนการของศาลคดีเด็ก เยาวชนและครอบครัว แต่ถ้าเจ้าหน้าที่พิจารณาแล้วเห็นว่าเด็กหรือเยาวชนนั้นมีความประพฤติที่ก้าวร้าวจนไม่อาจจะใช้มาตรการว่ากล่าวตักเตือนได้ เจ้าหน้าที่ตำรวจก็สามารถตั้งข้อหาและปรึกษากับผู้ประสานงานกระบวนการยุติธรรมสำหรับเยาวชนโดยตรง เพื่อให้มีการจัดประชุมกลุ่มครอบครัว และหากการประชุมกลุ่มครอบครัวดังกล่าวนี้ได้กำหนดข้อตกลง และวางแผนในการแก้ไขฟื้นฟูเกี่ยวกับตัวเด็กหรือเยาวชน ประกอบกับตัวเด็ก

⁴ Crimes Act 1961, Section 209.

⁵ Crimes Act 1961, Section 211.

เยาวชนดังกล่าวได้ปฏิบัติตามข้อตกลง และข้อเสนอ พร้อมทั้งปฏิบัติตามแผนในการแก้ไขฟื้นฟูแล้ว คดีก็จะยุติลงในระดับตำรวจโดยไม่ต้องนำคดีขึ้นสู่ศาลเยาวชน แต่ถ้าในระหว่างการประชุมกลุ่มครอบครัว เด็กหรือเยาวชนได้ปฏิเสธความผิดและในการประชุมกลุ่มครอบครัวไม่สามารถตกลงกันได้ และผู้เข้าร่วมประชุมกลุ่มครอบครัวเห็นว่าเด็กหรือเยาวชนควรถูกดำเนินคดีทางศาล ดังนั้นก็จะถูกส่งเข้าสู่กระบวนการของศาลคดีเด็ก เยาวชนและครอบครัวต่อไป

2) การนำวิธีการประชุมกลุ่มครอบครัวมาใช้ภายหลังการฟ้องคดีอาญา

วิธีการประชุมกลุ่มครอบครัวนอกจากจะนำมาใช้ในชั้นเจ้าหน้าที่ตำรวจซึ่งเป็นขั้นตอนก่อนฟ้องคดีอาญาแล้ว วิธีการประชุมกลุ่มครอบครัวยังนำมาใช้เมื่อฟ้องคดีอาญาต่อศาลคดีเด็ก เยาวชน และครอบครัวแล้ว กล่าวคือ ในกรณีที่เด็กหรือเยาวชนถูกกล่าวหาว่ากระทำความผิดอาญาร้ายแรง และไม่มีทางเลือกขอหา ผู้พิพากษาศาลคดีเด็ก เยาวชน และครอบครัวจะสั่งให้ผู้ประสานงานกระบวนการยุติธรรมสำหรับเยาวชนจัดประชุมกลุ่มครอบครัว เพื่อจัดทำแผนฟื้นฟู กำหนดข้อตกลงและวางแผนทางปฏิบัติเพื่อหาข้อยุติคดีต่อไป แต่ถ้าหากเด็กหรือเยาวชนที่ถูกกล่าวหากระทำความผิดปฏิเสธข้อหา คดีก็จะเข้าสู่กระบวนการพิจารณาของศาลตามปกติทันที แต่ทั้งนี้ศาลคดีเด็ก เยาวชนและครอบครัว ก็จะสั่งให้ผู้ประสานงานกระบวนการยุติธรรมสำหรับเยาวชนจัดให้มีการประชุมกลุ่มครอบครัวด้วยได้เช่นกัน โดยผลที่ได้จากการประชุมกลุ่มครอบครัวดังกล่าวต้องนำเสนอต่อศาลเพื่อศาลจะได้นำมาพิจารณาก่อนที่มีคำพิพากษากำหนดโทษหรือออกคำสั่งใดๆ แก่เด็กหรือเยาวชนที่กระทำความผิดนั้น⁶ การจัดการประชุมกลุ่มครอบครัวที่เกิดจากคำสั่งศาลนี้จึงเรียกว่า เป็นการประชุมกลุ่มครอบครัวในรูปแบบที่เป็นทางการ

ข. ประเภทของคดีที่มีการนำวิธีการประชุมกลุ่มครอบครัวมาใช้ในกระบวนการยุติธรรมสำหรับเด็กและเยาวชนในประเทศนิวซีแลนด์

ตามกฎหมาย Children, Young Persons and Their Families Act 1989 ได้กำหนดให้มีการนำวิธีการประชุมกลุ่มครอบครัวมาใช้กับคดีดังต่อไปนี้ คือ

1.) กรณีความผิดที่มีอัตราโทษเล็กน้อย

เป็นกรณีที่เจ้าหน้าที่ตำรวจจะนำวิธีการประชุมกลุ่มครอบครัวมาใช้ในระบบการว่ากล่าวตักเตือนอย่างเป็นทางการ เพื่อวางข้อกำหนด ข้อเสนอ และแนวทางปฏิบัติให้แก่เด็กหรือเยาวชนและผู้ปกครองดูแลเด็กหรือเยาวชนนั้น ซึ่งเป็นผลให้คดียุติลงในระดับเจ้าหน้าที่ตำรวจ

⁶ Children, Young Persons and Their Families Act 1989 section 279.

2.) กรณีความผิดที่รุนแรงขึ้น

เป็นกรณีที่เด็กหรือเยาวชนมีความประพฤติที่ก้าวร้าวและดื้อรั้น จนเจ้าหน้าที่ตำรวจเห็นว่าไม่เหมาะสมที่ใช้วิธีการว่ากล่าวตักเตือน กรณีนี้ก็จะส่งเด็กหรือเยาวชนไปยังเจ้าหน้าที่ช่วยเหลือเยาวชน เพื่อใช้มาตรการอื่นแทนการดำเนินคดีอาญาต่อไป

3.) กรณีความผิดอาญาร้ายแรงทุกประเภท หรือความผิดอาญาที่เด็กหรือเยาวชนกระทำความผิดซ้ำ

เป็นกรณีที่ศาลคดีเด็ก เยาวชน และครอบครัวก็จะสั่งให้ผู้ประสานงานยุติธรรมสำหรับเด็ก เยาวชนดำเนินการประชุมกลุ่มครอบครัวขึ้น เพื่อวางข้อกำหนดแนวทาง แผนการแก้ไขฟื้นฟู และนำเสนอต่อศาลเยาวชนเพื่อทำคำพิพากษาลงโทษหรือออกคำสั่งใดๆ แก่เด็กหรือเยาวชนต่อไป แต่วิธีการประชุมกลุ่มครอบครัวจะไม่นำมาใช้ในความผิดฐานฆ่าคนตายโดยเจตนา หรือความผิดฐานทำร้ายร่างกายเป็นเหตุให้ผู้อื่นถึงแก่ความตาย โดยคดีจะเข้าสู่กระบวนการพิจารณาของศาลคดีเด็ก เยาวชนและครอบครัวตามปกติ

ค. การส่งคดีเพื่อเข้าสู่วิธีการประชุมกลุ่มครอบครัวในกระบวนการยุติธรรมสำหรับเด็กและเยาวชนในประเทศนิวซีแลนด์

การส่งต่อคดีอาญาเด็ก หรือเยาวชนเพื่อเข้าสู่วิธีการการประชุมกลุ่มครอบครัว สามารถกระทำได้ดังนี้⁷ คือ

1. เด็กที่มีอายุระหว่าง 10 - 13 ปี ที่กล่าวว่าการทำความผิด

1.) พื้นฐาน เมื่อเจ้าหน้าที่ตำรวจเห็นว่าเพื่อสวัสดิภาพของเด็กโดยเด็กนั้นจำเป็นต้องได้รับการดูแลและคุ้มครองประกอบเพื่อว่าจะเป็นประโยชน์ต่อสาธารณะจึงจำเป็นต้องให้เด็กเข้าสู่กระบวนการประชุมกลุ่มครอบครัว

2.) การส่งคดีมาเพื่อให้มีการประชุมกลุ่มครอบครัว เจ้าหน้าที่ตำรวจเป็นผู้ที่ส่งคดีมาหลังจากที่ได้หารือกับผู้ประสานงานยุติธรรมสำหรับเด็กแล้ว

3.) การดำเนินการ ผู้ประสานงานกระบวนการยุติธรรมสำหรับเด็กพิจารณาว่าเด็กที่กระทำความผิดนั้นจำเป็นต้องได้รับการดูแลและคุ้มครองหรือไม่ และหากจำเป็นต้องได้รับการดูแลและคุ้มครอง ที่ประชุมกลุ่มครอบครัวก็ต้องตัดสินใจ จัดทำคำแนะนำและกำหนดแผนการให้นำไปปฏิบัติด้วย

⁷ วันชัย รุจนวงศ์, " การริเริ่มกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ในประเทศนิวซีแลนด์", เอกสารประกอบการศึกษาดูงานต่างประเทศระหว่างวันที่ 23 กรกฎาคม ถึง วันที่ 2 สิงหาคม 2547 ณ ประเทศออสเตรเลีย และประเทศนิวซีแลนด์ จัดโดยศาลเยาวชนและครอบครัวกลาง, หน้า 2-5.

4.) ระยะเวลาที่กำหนด ผู้ประสานงานกระบวนการยุติธรรมสำหรับเยาวชนจะต้องจัดประชุมภายใน 21 วัน และต้องดำเนินการประชุมให้เสร็จสิ้นภายในหนึ่งเดือนนับแต่เริ่มจัดประชุมกลุ่มครอบครัว เว้นแต่เป็นกรณีที่มีเหตุผลพิเศษ

2. เยาวชนที่อายุ 14-16 ปี ที่ถูกกล่าวหาว่ากระทำความผิด

1.) พื้นฐาน เมื่อเจ้าหน้าที่ตำรวจกล่าวหาว่าเยาวชนได้กระทำความผิด เยาวชนนั้นจะไม่ถูกจับกุม และเห็นว่าเพื่อประโยชน์สาธารณะจะต้องให้เด็กเข้าสู่กระบวนการประชุมกลุ่มครอบครัวตามกฎหมาย การส่งเรื่องมาในลักษณะนี้เรียกกันทั่วไปว่า เป็นการส่งเรื่องมาโดยมีความตั้งใจที่จะตั้งข้อหาเยาวชนนั้น

2.) การส่งคดีต่อมาเพื่อให้มีการประชุมกลุ่มครอบครัว เจ้าหน้าที่ตำรวจเป็นผู้ส่งเรื่องมา หลังจากที่ได้หารือกับผู้ประสานงานกระบวนการยุติธรรมสำหรับเยาวชนแล้ว

3.) การดำเนินการ ผู้ประสานงานกระบวนการยุติธรรมสำหรับเยาวชนพิจารณาว่า เยาวชนนั้นยอมรับการกระทำความผิดหรือไม่ และควรจะถูกฟ้องต่อศาลหรือไม่ หรือมีวิธีการทางเลือกอื่นที่จะจัดการกับปัญหานั้น และหากมีทางเลือกอื่นที่ประชุมต้องตัดสินใจจัดทำคำแนะนำและการกำหนดแผนการปฏิบัติงาน

4.) ระยะเวลาที่กำหนด จะต้องจัดประชุมภายใน 21 วันและต้องดำเนินการประชุมเสร็จสิ้นภายในหนึ่งเดือนนับแต่เริ่มจัดประชุมกลุ่มครอบครัว เว้นแต่มีเหตุผลเป็นกรณีพิเศษ

3. เยาวชนที่ถูกควบคุมตัวและปฏิเสธว่าไม่ได้กระทำความผิด

1.) พื้นฐาน เมื่อเยาวชนนั้นปรากฏตัวต่อหน้าศาลคดีเด็ก เยาวชน และครอบครัว โดยปฏิเสธความผิดและศาลเยาวชนได้มีคำสั่งให้อยู่ในความดูแลของอธิบดีผู้ควบคุมตัวเยาวชน (Director General)

2.) การส่งคดีต่อมาเพื่อให้มีการประชุมกลุ่มครอบครัว ศาลคดีเด็ก เยาวชน และครอบครัวจะเป็นผู้สั่งให้ผู้ประสานงานกระบวนการยุติธรรมสำหรับเยาวชนให้ดำเนินการจัดประชุมกลุ่มครอบครัว

3.) การดำเนินการ ผู้ประสานงานกระบวนการยุติธรรมสำหรับเยาวชนจะจัดทำคำแนะนำต่อศาลคดีเด็ก เยาวชน และครอบครัวเกี่ยวกับการควบคุมตัวเยาวชนนั้นในระหว่างการพิจารณาพิพากษาคดี

4.) ระยะเวลาที่กำหนด จะต้องให้มีการประชุมกลุ่มครอบครัวภายใน 7 วัน และต้องการดำเนินการประชุมกลุ่มครอบครัวให้เสร็จสิ้นภายใน 7 วัน นับแต่เริ่มจัดการประชุมกลุ่มครอบครัว เว้นแต่มีเหตุผลเป็นกรณีพิเศษ

4. เยาวชนที่ปรากฏตัวในศาลและไม่ปฏิเสธการกระทำผิด

1.) พื้นฐาน เยาวชนปรากฏตัวต่อหน้าศาลคดีเด็ก เยาวชน และครอบครัวไม่ว่าจะโดยถูกจับกุมหรือโดยหมายเรียก และไม่ปฏิเสธการกระทำผิดตามข้อกล่าวหา

2.) การส่งต่อมาเพื่อให้มีการประชุมกลุ่มครอบครัว ศาลคดีเด็ก เยาวชน และครอบครัว จะเป็นผู้สั่งให้ผู้ประสานงานกระบวนการยุติธรรมสำหรับเยาวชนให้ดำเนินการจัดประชุมกลุ่มครอบครัว

3.) การดำเนินการ ผู้ประสานงานกระบวนการยุติธรรมสำหรับเยาวชนต้องพิจารณาว่าเยาวชนนั้นรับว่าสารภาพว่าได้กระทำผิดหรือไม่ และควรได้รับพัฒนาการจัดการอย่างไรจากศาลคดีเด็ก เยาวชน และครอบครัว หรือมีวิธีการทางเลือกอื่นที่จะจัดการกับกรณีนั้น ที่ประชุมกลุ่มครอบครัวต้องตัดสินใจ และจัดทำคำแนะนำและการกำหนดแผนการปฏิบัติ

4.) ระยะเวลาที่กำหนด ถ้าเยาวชนนั้นถูกควบคุมตัวจะต้องจัดประชุมกลุ่มครอบครัว และดำเนินการให้เสร็จสิ้นภายใน 7 วันนับแต่เริ่มจัดประชุมกลุ่มครอบครัว เว้นแต่ในกรณีที่มีเหตุผลพิเศษ แต่ถ้าเยาวชนนั้นไม่ถูกควบคุมตัวจะต้องจัดประชุมภายใน 14 วันและจะต้องดำเนินการประชุมให้เสร็จสิ้นภายใน 7 วันนับแต่วันเริ่มจัดประชุมกลุ่มครอบครัว เว้นแต่ในกรณีที่มีเหตุผลพิเศษ

5. กรณีที่มีการพิจารณาคดีแล้วพบว่าเยาวชนได้กระทำผิดจริง

1.) พื้นฐาน เยาวชนปรากฏตัวต่อหน้าศาลคดีเด็ก เยาวชนและครอบครัวและ ปฏิเสธว่าไม่ได้กระทำผิด และศาลคดีเด็ก เยาวชนและครอบครัวได้พิจารณาคดีแล้วได้ความว่าเยาวชนนั้นได้กระทำผิดจริง

2.) การส่งต่อคดีมาเพื่อให้มีการประชุมกลุ่มครอบครัว ศาลคดีเด็ก เยาวชนและครอบครัวจะสั่งให้ผู้ประสานงานกระบวนการยุติธรรมสำหรับเยาวชนให้ดำเนินการจัดประชุมกลุ่มครอบครัว

3.) การดำเนินการ ผู้ประสานงานกระบวนการยุติธรรมสำหรับเยาวชนจะพิจารณาว่าควรดำเนินการกับเยาวชนนั้นอย่างไร สำหรับความผิดที่ได้กระทำลง ที่ประชุมกลุ่มครอบครัวต้องตัดสินใจทำคำแนะนำ และการกำหนดแผนการปฏิบัติ

4.) ระยะเวลาที่กำหนด ถ้าเยาวชนนั้นถูกควบคุมตัว จะต้องจัดประชุมกลุ่มครอบครัว ภายใน 7 วัน และต้องดำเนินการประชุมให้เสร็จสิ้นภายใน 7 วัน นับแต่วันเริ่มจัดประชุมกลุ่มครอบครัว เว้นแต่มีเหตุผลเป็นกรณีพิเศษ

ง. บุคคลที่มีสิทธิเข้าร่วมประชุมกลุ่มครอบครัวในกระบวนการยุติธรรมสำหรับเด็กและเยาวชนในประเทศนิวซีแลนด์

ตามกฎหมาย Children , Young Persons and Their Families Act 1989 ได้กำหนดให้บุคคลต่อไปนี้ที่มีสิทธิเข้าร่วมประชุมกลุ่มครอบครัว ได้แก่

- (1.) เด็กหรือเยาวชน
- (2.) บิดา มารดา ผู้ปกครอง หรือ บุคคลที่เด็กหรือเยาวชนอาศัยอยู่ด้วย
- (3.) ผู้ประสานงานกระบวนการยุติธรรมสำหรับเด็กและเยาวชน
- (4.) บุคคลที่ให้ข้อมูลเกี่ยวกับการกระทำผิด อาทิเช่น เจ้าหน้าที่ตำรวจ
- (5.) ผู้เสียหายหรือตัวแทนของผู้เสียหาย
- (6.) สมาชิกในครอบครัวของผู้เสียหาย
- (7.) ทนายความ
- (8.) นักสังคมสงเคราะห์ ในกรณีที่เด็กหรือเยาวชนอยู่ภายใต้การปกครอง หรือ การดูแลของอริบดี กรมสวัสดิการสังคม
- (9.) หัวหน้าสำนักงานของหน่วยงานบริการสังคม ในกรณีที่เด็กหรือเยาวชนอยู่ในความดูแลของหน่วยงานดังกล่าว
- (10.) พนักงานคุมประพฤติ
- (11.) บุคคลที่เด็กหรือเยาวชนร้องขอและต้องการให้เข้าร่วมประชุมกลุ่มครอบครัว

ในการประชุมกลุ่มครอบครัวกฎหมายกำหนดให้ผู้มีสิทธิเข้าร่วมประชุมดังกล่าวข้างต้นร่วมกำหนดข้อตกลง ข้อเสนอแนะ และร่วมวางแผนในการแก้ไขฟื้นฟู เด็กหรือเยาวชนที่ต้องหาว่ากระทำผิด อย่างไรก็ดี การประชุมกลุ่มครอบครัวในประเทศนิวซีแลนด์นั้นไม่ได้คำนึงถึงความยินยอมของผู้เสียหายเป็นปัจจัยสำคัญ ทั้งนี้เพราะการประชุมกลุ่มครอบครัวในประเทศนิวซีแลนด์ถือเป็นมาตรการที่ใช้ในการคุ้มครองสวัสดิภาพของเด็กและเยาวชนเป็นสำคัญ ดังนั้น การประชุมกลุ่มครอบครัวจึงสามารถดำเนินการได้แม้ผู้เสียหายไม่ได้เข้าร่วมในกระบวนการประชุมกลุ่มครอบครัวก็ตาม สำหรับผู้ที่มีบทบาทสำคัญในการดำเนินการประชุมกลุ่มครอบครัว คือ เจ้าหน้าที่ตำรวจ และผู้ประสานงานกระบวนการยุติธรรมสำหรับเด็กและเยาวชน ซึ่งเป็นเจ้าหน้าที่ในสังกัดกรมสวัสดิการสังคม โดยจะทำหน้าที่สำคัญในการให้คำแนะนำเกี่ยวกับกระบวนการประชุมและดำเนินการประชุมกลุ่มครอบครัวให้เป็นไปอย่างครบถ้วนสมบูรณ์ ในการประชุมกลุ่มครอบครัว

จ. วิธีการดำเนินการประชุมกลุ่มครอบครัวในกระบวนการยุติธรรมสำหรับเด็กและเยาวชนในประเทศนิวซีแลนด์

ในการประชุมกลุ่มครอบครัวโดยทั่วไปมีขั้นตอนในการดำเนินการตามลำดับดังนี้⁸ คือ

- (1) ผู้ประสานงานกระบวนการยุติธรรมสำหรับเด็กและเยาวชนแนะนำตัว และกล่าวนำ
- (2) ก่อนเริ่มกระบวนการประชุมกลุ่มครอบครัว ผู้ประสานงานกระบวนการยุติธรรมสำหรับเด็กและเยาวชนต้องอธิบายถึงกระบวนการในการประชุมกลุ่มครอบครัวให้ผู้เข้าร่วมในการประชุมกลุ่มครอบครัวทุกคนทราบ
- (3) เจ้าหน้าที่ตำรวจเริ่มเล่าข้อเท็จจริงเกี่ยวกับการกระทำผิดของเด็กหรือเยาวชน
- (4) เปิดโอกาสให้ผู้กระทำผิดแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับข้อกล่าวหา หรือความผิดที่กระทำลง และแสดงความรับผิดชอบในความผิดที่กระทำ
- (5) เปิดโอกาสให้ผู้เสียหายเล่าข้อเท็จจริง และแสดงความคิดเห็น
- (6) ผู้เข้าร่วมประชุมกลุ่มครอบครัวปรึกษาหารือ และร่วมกันอภิปรายเพื่อหาแนวทางแก้ไข
- (7) สมาชิกในครอบครัวของผู้กระทำผิดร่วมกันปรึกษาหารือเพื่อหาแนวทางแก้ไข
- (8) ครอบครัวผู้กระทำผิดร่วมกันกำหนดความรับผิดชอบและกำหนดแผนแก้ไขฟื้นฟู
- (9) ประชุมกลุ่มครอบครัวอีกครั้ง เพื่อหาข้อสรุปจากผู้เข้าร่วมประชุมทั้งหมด
- (10) มีการทำความตกลง และแสดงความเห็นชอบจากหน่วยงานที่รับผิดชอบ
- (11) กระบวนการประชุมกลุ่มครอบครัวยุติลง โดยจัดทำแผนแก้ไขฟื้นฟูที่ได้รับความเห็นชอบแล้วจากผู้เข้าร่วมการประชุมทั้งหมด และต้องจัดทำเป็นลายลักษณ์อักษร

จ. การกำกับดูแลและติดตามผลตามข้อตกลงและแผนการแก้ไขฟื้นฟูที่ได้จากการประชุมกลุ่มครอบครัวในกระบวนการยุติธรรมสำหรับเด็กและเยาวชนในประเทศนิวซีแลนด์

ตามข้อกำหนดตามแผนแก้ไขฟื้นฟูที่ได้จากการประชุมกลุ่มครอบครัว จะประกอบด้วย การกำหนดโทษ หรือมาตรการที่จะนำมาใช้กับเด็กหรือเยาวชน ระยะเวลาที่ต้องปฏิบัติตามแผนแก้ไขฟื้นฟู การ กำหนดจำนวนค่าเสียหาย ระยะเวลาในการชดเชยค่าเสียหายและบุคคลที่จะได้รับความเสียหาย กำหนดผู้ควบคุมดูแลให้เด็กหรือเยาวชนปฏิบัติตามแผนแก้ไขฟื้นฟู พร้อมทั้งกำหนดมาตรการที่จะดำเนินการ ถ้าเด็กหรือเยาวชนไม่ปฏิบัติตามข้อกำหนด ใดๆ ก็ดี กฎหมาย

⁸ Maxwell G. and Morris A. "Family, Victim and Culture: Youth Justice in New Zealand", Social Policy Agency and Victoria University of Wellington New Zealand, Institute of Criminology, Wellington, 1993.

กำหนดให้ผู้ประสานกระบวนการยุติธรรมสำหรับเยาวชนรับผิดชอบกำกับดูแลให้การดำเนินการของเด็กหรือเยาวชนเป็นไปตามแผนแก้ไขฟื้นฟู

อย่างไรก็ดี การติดตามผลตามข้อตกลง และแผนแก้ไขฟื้นฟูภายหลัง การเสร็จสิ้นการประชุมกลุ่มครอบครัว มีจุดประสงค์เพื่อทราบถึงประสิทธิภาพและความสัมฤทธิ์ผลของกระบวนการประชุมกลุ่มครอบครัว และเพื่อให้ทราบว่าแผนที่ได้จากการประชุมได้รับการปฏิบัติตามหรือไม่เพื่อที่จะแจ้งให้ผู้เสียหาย และศาลเยาวชนทราบต่อไป การแจ้งข้อมูลเกี่ยวกับความสำเร็จของการปฏิบัติตามแผนแก้ไขฟื้นฟู และความก้าวหน้าของคดีให้แก่ผู้เสียหายนี้เป็นไปตามพระราชบัญญัติว่าด้วยสิทธิของผู้เสียหาย⁹ ซึ่งเป็นการทำให้กระบวนการอำนวยความสะดวกยุติธรรมเชิงสมานฉันท์มีความน่าเชื่อถือ และมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นด้วย

ข. ตัวอย่าง กรณีศึกษาจากการประชุมกลุ่มครอบครัวในประเทศนิวซีแลนด์¹⁰

คดีเจอร์เรมี คิมมอร์ อายุ 16 ปี กระทำความผิดขณะที่มีอายุเป็นเยาวชน โดยกระทำความผิดฐานขี้ขายนพาหนะจนน่าจะเป็นอันตรายแก่ผู้อื่น และขี้ขายนพาหนะในขณะที่มีแอลกอฮอล์ในลมหายใจ จะเห็นได้ว่าที่กฎหมายกำหนด ให้คดีนี้เจ้าหน้าที่ตำรวจประสานงานไปยังผู้ประสานงานกระบวนการยุติธรรมสำหรับเยาวชนแล้วจัดให้มีการประชุมกลุ่มครอบครัวขึ้นในชั้นตำรวจ โดยมีผู้เข้าร่วมในการประชุมกลุ่มครอบครัว ได้แก่ เยาวชนผู้กระทำความผิด บิดาและมารดาเยาวชนที่กระทำความผิด พยานผู้รู้เห็นเหตุการณ์ เจ้าหน้าที่ตำรวจฝ่ายสงเคราะห์เยาวชนและผู้ประสานงานกระบวนการยุติธรรมสำหรับเยาวชน

ในการประชุมกลุ่มครอบครัวครั้งนี้ได้กำหนดข้อตกลง และข้อแนะนำรวมทั้งจัดทำแผนแก้ไขฟื้นฟู มีรายละเอียดดังนี้

(1) เยาวชนรับผิดชอบและขอโทษ โดยเจอร์เรมี คิมมอร์ตกลงเขียนจดหมายขอโทษไปยังผู้ที่อยู่อาศัยในย่านถนนคอร์ซัน โดยผ่านการตรวจอ่านจากเจ้าหน้าที่ตำรวจแล้ว เจ้าหน้าที่ตำรวจผู้รับผิดชอบคดีนี้จะสำเนาจดหมายดังกล่าว แล้วตำรวจกับเจอร์เรมี คิมมอร์ ก็จะนำจดหมายไปสู่ผู้รับจดหมายของผู้อยู่อาศัยในย่านที่ได้รับผลกระทบจากการกระทำของ เจอร์เรมี คิมมอร์ เยาวชน

(2) เยาวชนยินยอมให้ตัดสิทธิในการขี้ขายนพาหนะเป็นระยะเวลา 5 เดือน นับแต่วันที่มีการประชุมกลุ่มครอบครัว โดยเจ้าหน้าที่ตำรวจจะบันทึกข้อมูลในระบบคอมพิวเตอร์เพื่อ

⁹ The Victims Right Act 2002 Section 12.

¹⁰ เอกสารประกอบโครงการประชุมเชิงปฏิบัติการ “ การประชุมกลุ่มครอบครัวทางเลือกในกระบวนการยุติธรรมสำหรับเด็กและเยาวชน : เทคนิคและแนวการปฏิบัติ ” , วันที่ 25-26 ตุลาคม 2544 ณ โรงแรมสยามซิตี้ กรุงเทพฯ.

ติดตามผล และถ้าหากมีการฝ่าฝืนเงื่อนไข ตำรวจดำเนินคดีกับ เจอร์เรมี คิวเมอร์ ซึ่งเป็นเยาวชนตามกระบวนการทางศาลเยาวชนต่อไป

(3.) เยาวชนยินยอมบริจาคเงินเพื่อการกุศลเป็นจำนวน 100 ดอลลาร์โดยเจอร์เรมี คิวเมอร์ จะบริจาคให้องค์กรการกุศลสัปดาห์ละ 10 ดอลลาร์ จนครบ

(4.) เยาวชนตกลงทำงานบริการสาธารณะจนครบ 40 ชั่วโมงให้กับองค์การศาสนาคริสต์ ระหว่างประเทศในย่านของผู้อาศัยที่ได้ผลกระทบจากการกระทำของเยาวชน โดยต้องทำงานอย่างน้อย 10 ชั่วโมงต่อสัปดาห์ และเมื่อเจอร์เรมี คิวเมอร์เยาวชนทำงานจนครบถ้วนแล้ว ผู้ประสานงานกระบวนการยุติธรรมสำหรับเยาวชนจะเขียนรายงานไปยังศาลและขอให้ยกเลิกค่าปรับที่กำหนดไว้แก่เจอร์เรมี คิวเมอร์

(5.) มีข้อตกลงกรณีที่เยาวชนฝ่าฝืนเงื่อนไข หรือไม่ปฏิบัติตามแผนแก้ไขฟื้นฟู เจ้าหน้าที่ตำรวจผู้รับผิดชอบคดีจะดำเนินคดีกับเจอร์เรมี คิวเมอร์ทางศาลเยาวชนต่อไป

3.1.2 ประสิทธิภาพของการนำกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์โดยวิธีประชุมกลุ่มครอบครัวมาใช้ในระบบกระบวนการยุติธรรมสำหรับเด็กและเยาวชนประเทศนิวซีแลนด์

กระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ในรูปแบบของการประชุมกลุ่มครอบครัวเกิดขึ้น และถูกนำมาใช้เป็นครั้งแรกในประเทศนิวซีแลนด์โดยชนเผ่าเมารี ซึ่งมีแนวทางปฏิบัติเพื่อจัดการความขัดแย้งหรือระงับข้อพิพาทที่เกิดขึ้นโดยอาศัยความร่วมมือของคนในเผ่าเดียวกัน ซึ่งแนวทางปฏิบัติดังกล่าวได้พัฒนาขึ้นและถูกนำมาบัญญัติเป็นกฎหมาย เรียกว่า **Children, Young Persons and Their Families Act 1989** ขึ้นเป็นครั้งแรก โดยกฎหมายฉบับนี้มีสาระสำคัญ คือ มุ่งส่งเสริมสิทธิของเด็ก เพิ่มบทบาทและความรับผิดชอบของครอบครัวและชุมชน และคำนึงถึงความแตกต่างทางวัฒนธรรมและประเพณีของท้องถิ่นนั้น รวมทั้งส่งเสริมและสนับสนุนให้เกิดความร่วมมือกันระหว่างครอบครัว ชุมชน และรัฐ¹¹

อย่างไรก็ดี พบว่าในประเทศนิวซีแลนด์ ก่อนที่กฎหมาย **Children, Young Persons and Their Family Act 1989** จะใช้บังคับมีขึ้นสู่ศาลมากแต่ละปี ภายหลังจากที่กฎหมายฉบับนี้ใช้บังคับในปี 1990 ปริมาณคดีเกี่ยวกับเด็กกระทำความผิดขึ้นสู่ศาลลดลงมาก อีกทั้งการประชุมกลุ่มครอบครัวสามารถช่วยลดโอกาสในการกระทำความผิดซ้ำได้ นอกจากนี้ ยังมีปัจจัยสำคัญที่เกิดขึ้นในการประชุมกลุ่มครอบครัวซึ่งเป็นผลดีกับเด็กหรือเยาวชนที่กระทำผิด คือ การได้เข้าร่วมประชุมกลุ่ม

¹¹ Mark s. Umbreit, Robert B. coate and Betty Vos, "Victim Impact of Restorative Justice Conferencing with Juvenile offenders," Draft prepared for Balanced and Restorative Justice Project, Community Justice Institute, Florida Atlantic University, November 28, 2000.

ครอบครัวช่วยให้เด็กและเยาวชนที่กระทำความผิด เตือนตัวเองให้ระลึกได้ว่าจะไม่ประพฤติดนเป็นคนไม่ดีอีกต่อไป เกิดความรู้สึกว่าเป็นส่วนหนึ่งหรือมีส่วนร่วมในการประชุมคำตัดสินการให้ความเห็นชอบกับผลการประชุม การปฏิบัติภารกิจให้สำเร็จตามที่ได้ตกลงกันไว้ได้แสดงความรู้สึกเสียใจต่อสิ่งที่กระทำลงไป การได้พบกับผู้เสียหายและการได้ขอโทษผู้เสียหายและความรู้สึกว่าตนได้แก้ไขเยียวยาความเสียหาย ปัจจัยเหล่านี้จึงสะท้อนให้เห็นถึงคุณค่ากระบวนการและผลลัพธ์ที่เป็นสิ่งสำคัญของการทำให้เกิดความปรองดองสมานฉันท์ของทุกฝ่าย¹²

3.2. กระบวนการยุติธรรมสำหรับเด็กและเยาวชนในประเทศออสเตรเลีย

แนวคิดเกี่ยวกับระบบการประชุมกลุ่มครอบครัวที่นำมาใช้ในกระบวนการยุติธรรมสำหรับเด็กและเยาวชนในประเทศออสเตรเลียได้ถูกพัฒนาขึ้นโดยได้รับอิทธิพลจากรูปแบบการประชุมกลุ่มครอบครัวในประเทศนิวซีแลนด์ โดยในระยะแรกได้นำการประชุมกลุ่มครอบครัวมาใช้ในชั้นเจ้าหน้าที่ตำรวจควบคู่กับระบบการตักเตือน เพราะคดีความผิดลหุโทษทั้งหมดจะถูกจัดการในชั้นต้นโดยระบบการตักเตือนของเจ้าหน้าที่ตำรวจ สำหรับความผิดที่มีความรุนแรงมากกว่าเจ้าหน้าที่ตำรวจจะใช้ระบบการตักเตือนควบคู่กับการประชุมกลุ่มครอบครัวเพื่อวัตถุประสงค์ในการเยียวยาความเสียหายให้แก่ผู้เสียหายและสร้างความรับผิดชอบให้แก่ผู้กระทำความผิดด้วย แต่ถ้าเป็นความผิดที่ร้ายแรงหรือเป็นคดีอุกฉกรรจ์ หรือเป็นผู้กระทำความผิดซ้ำอีกหรือเป็นผู้กระทำความผิดคิดนิสัย เจ้าหน้าที่ตำรวจไม่ใช่วิธีการประชุมกลุ่มครอบครัว ก็ต้องส่งคดีไปยังศาลเยาวชนต่อไป

สำหรับโครงการแรกที่นำการประชุมกลุ่มครอบครัวมาใช้ในการอำนวยความสะดวกยุติธรรมสำหรับเด็กและเยาวชน คือ ที่เมือง Wagga Wagga ในมลรัฐนิวเซาท์เวลส์ (New South Wales) ในปี 1991 โดยการประชุมกลุ่มครอบครัวในรูปแบบของ Wagga Wagga นั้นมิได้เกิดมาจากพื้นฐานแนวความคิดของ Restorative Justice โดยตรง เหมือนเช่นรูปแบบของประเทศนิวซีแลนด์ แต่ได้รับอิทธิพลมาจากทฤษฎี Reintegrative Shaming ของนักอาชญาวิทยาที่ชื่อ John Braithwaite ซึ่งทฤษฎีนี้ได้ให้ความสำคัญกับการควบคุมสังคมโดยครอบครัวและชุมชน โดยมองว่า เมื่อบุคคลใดกระทำความผิด ก็จะเกิดความรู้สึกอับอายและรู้สึกว่าตนเองเป็นแกะดำของชุมชน เว้นเสียแต่จะได้รับการยอมรับกลับเข้าสู่ชุมชนเหมือนเดิม ดังนั้นทฤษฎี Reintegrative Shaming นำไปสู่การปฏิบัติซึ่งต้องมีเวทีที่จะทำให้ผู้ที่กระทำความผิดรู้สึกอับอายแก้ไข โดยเห็นถึงความไม่

¹² Maxwell, G. and A. Morris. Family, Victim and Culture : Youth Justice in New Zealand. Wellington , New Zealand : Social Policy AGENCY AND Institute of Criminology, Victoria University of Wellington, 1993, p. 14.

พอใจของผู้เสียหาย สมาชิกในชุมชน บุคคลในครอบครัวของผู้กระทำความผิดเอง และต้องให้ผู้กระทำความผิดตระหนักถึงความผิดที่ตนได้กระทำลง และเข้าใจในความรู้สึกของผู้เสียหาย และพร้อมที่จะเยียวยาความเสียหายให้แก่ผู้เสียหาย โดยที่ John Braithwaite มองว่ากระบวนการทางศาลมุ่งแต่เอาผิด การลงโทษก็มีแต่จะสร้างตราบาปซึ่งก่อให้เกิดความอับอายโดยไม่สนใจที่จะทำให้ผู้กระทำความผิดกลับคืนสู่ชุมชน John Braithwaite จึงเชื่อว่า Restorative Justice โดยการไกล่เกลี่ยระหว่างผู้กระทำความผิดและผู้เสียหายและการประชุมกลุ่มครอบครัวสามารถเป็นเวทีสำหรับดำเนินการตามทฤษฎี Reintegrative Shaming และเป็นการสมานฉันท์ความสัมพันธ์ที่แตกร้าวระหว่างผู้กระทำความผิด ผู้เสียหาย และสมาชิกในชุมชนได้เป็นอย่างดี อย่างไรก็ตาม หลังจากที่มีการสร้างรูปแบบของการประชุมกลุ่มครอบครัวใน Wagga Wagga แล้ว ในมลรัฐอื่นๆ ของประเทศออสเตรเลียก็ได้นำรูปแบบการประชุมกลุ่มครอบครัวมาใช้ในกระบวนการยุติธรรมสำหรับเด็กและเยาวชนด้วยเช่นกัน สำหรับการประชุมกลุ่มครอบครัวในประเทศออสเตรเลียจะมีชื่อเรียกที่แตกต่างกันไป อาทิเช่นในมณฑลนครหลวงออสเตรเลีย (The Australia Capital Territory) เรียกว่า Diversionary Conferences ในเซาท์ออสเตรเลีย (South Australian) เรียกว่า Family Conferencing อย่างไรก็ตาม ถึงแม้ว่าจะมีชื่อเรียกที่แตกต่างกัน แต่ลักษณะโดยทั่วไปของการประชุมกลุ่มครอบครัวในประเทศออสเตรเลียจะประกอบด้วยเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิด บิดามารดาของเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิด ผู้เสียหาย เจ้าหน้าที่ตำรวจอย่างน้อย 1 คน โดยเจ้าหน้าที่ตำรวจจะมีบทบาทที่ต่างกัน กล่าวคือ ในมณฑลนครหลวงของออสเตรเลีย ตำรวจจะเป็นผู้จัดการประชุมกลุ่มครอบครัวและเป็นผู้ดำเนินการประชุม ส่วนในเซาท์ออสเตรเลีย (South Australian) จะมีผู้ประสานงานกระบวนการยุติธรรมสำหรับเด็กและเยาวชนซึ่งไม่ใช่เจ้าหน้าที่ตำรวจ เป็นผู้จัดการประชุมและดำเนินการประชุม แต่เจ้าหน้าที่ตำรวจต้องเข้าร่วมประชุมด้วยในฐานะตัวแทนของชุมชน การประชุมกลุ่มครอบครัวในประเทศออสเตรเลียมีการดำเนินการทั้งในระบบที่เป็นนโยบายท้องถิ่น และระบบที่มีบทบัญญัติของกฎหมายรองรับ

3.2.1 กระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์โดยวิธีประชุมกลุ่มครอบครัวในระบบ

กระบวนการยุติธรรมสำหรับเด็กและเยาวชนประเทศออสเตรเลีย

ในรายงานวิจัยนี้ ผู้ศึกษาวิจัยจะได้ศึกษาถึงมาตรการทางกฎหมายในการนำกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์โดยวิธีประชุมกลุ่มครอบครัวมาใช้ในกระบวนการยุติธรรมสำหรับเด็กและเยาวชนตามกฎหมาย 2 ฉบับ คือ จาก 1 รัฐ ได้แก่ รัฐนิวเซาท์เวลส์ (New South Wales) และอีก 1 มณฑล ได้แก่ มณฑลนครหลวงออสเตรเลีย (The Australia Capital Territory) โดยกฎหมายทั้ง 2 ฉบับนี้เกิดขึ้นในช่วงเวลาที่ต่างกัน โดยฉบับหนึ่งบัญญัติขึ้นเมื่อ ความยุติธรรมเชิงสมานฉันท์

ถูกนำมาใช้เป็นครั้งแรกที่ประเทศออสเตรเลีย ในขณะที่กฎหมายอีกฉบับหนึ่งบัญญัติขึ้นล่าสุดโดยบัญญัติหลังจากที่แนวคิดและวิธีการความยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ได้รับการพัฒนาแล้วในระดับหนึ่ง ซึ่งกฎหมายทั้ง 2 ฉบับนี้มีแนวทางปฏิบัติที่แตกต่างกัน ซึ่งจะได้ศึกษาในรายละเอียด ดังนี้

1.) กระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์โดยวิธีประชุมกลุ่มครอบครัวตามกฎหมาย

The Young offender Act 1997 ในรัฐนิวเซาท์เวลส์

รัฐนิวเซาท์เวลส์ เป็นรัฐแรกที่เริ่มนำวิธีการตามแนวความคิดความยุติธรรมเชิงสมานฉันท์โดยวิธีประชุมกลุ่มครอบครัว (Family Group Conferencing) มาใช้กับผู้กระทำความผิดที่เป็นเยาวชน และพัฒนารูปแบบที่มีตำรวจเป็นผู้ประสานงานหรือเป็นที่รู้จักในชื่อ Wagga Model โดยเริ่มโครงการนำร่องในปี 1991 และได้ขยายผลไปหลายพื้นที่ทั่วประเทศ

ต่อมาในปี 1997 รัฐนิวเซาท์เวลส์ ได้ตราพระราชบัญญัติผู้กระทำความผิดที่เป็นเยาวชนขึ้น (The Young offender Act 1997) และบังคับใช้ในปี 1998 เพื่อรองรับนโยบายการใช้กระบวนการทางเลือกในการแก้ไขปัญหาการกระทำความผิดของเยาวชน ซึ่งมีวิธีการอยู่ 3 วิธี คือ การว่ากล่าว (Caution) การตักเตือนอย่างเป็นทางการ (Warning) และการประชุมยุติธรรมชุมชนตามแนวความคิดความยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ (Youth Justice Conference)

สำหรับกฎหมาย The Young offender Act 1997 นี้ได้กำหนดให้ผู้กระทำความผิดที่อยู่ในเกณฑ์ที่จะเข้าร่วมประชุมกลุ่มครอบครัวได้ต้องเป็นเยาวชนที่อายุตั้งแต่ 10 ปี แต่ไม่ถึง 18 ปี¹³ โดยถือว่าเป็นกฎหมายที่กำหนดมาตรการเบื้องต้นที่เป็นทางเลือกแทนการดำเนินคดีอาญาในศาลเยาวชนโดยตรง กล่าวคือ จากความผิดที่เด็กได้กระทำ หรือถูกกล่าวหาว่าได้กระทำความผิดนั้น เป็นความผิดที่อยู่ภายใต้บังคับของกฎหมายฉบับนี้แล้ว การดำเนินคดีอาญาต่อเด็กที่กระทำความผิดโดยกระบวนการทางศาลนั้นจะไม่สามารถทำได้เลย หากแต่จะต้องพิจารณาใช้มาตรการอื่นแทนการดำเนินคดีอาญาตามที่ได้กำหนดไว้ในกฎหมายฉบับนี้แทน ซึ่งกระบวนการหรือมาตรการที่จะนำมาใช้จัดการกับเด็กที่กระทำความผิดแทนการดำเนินคดีอาญา ตามกฎหมายฉบับนี้มีอยู่สามขั้นตอนด้วยกัน ได้แก่ การว่ากล่าวตักเตือน การตักเตือนอย่างเป็นทางการ และการประชุมกลุ่มครอบครัว¹⁴ ดังนั้น เมื่อปรากฏว่าเด็กหรือเยาวชนถูกกล่าวหาว่ากระทำความผิด เมื่อเริ่มต้นกระบวนการดำเนินคดีอาญากับเด็กหรือเยาวชน เจ้าหน้าที่ตำรวจจะต้องพิจารณาในลำดับแรกว่าความผิดที่ถูกกล่าวหาอยู่ภายใต้บังคับของกฎหมายฉบับนี้หรือไม่ จากนั้นจึงพิจารณาต่อไป

¹³ Kathleen Daly, Diversionary Conference in Australia : a reply to the optimists and skeptics.

¹⁴ Section 4, The Young offender Act, 1997.

ว่าในกรณีความผิดเช่นนั้น ควรจะใช้มาตรการใดกับเด็กหรือเยาวชนนั้น มาตรการว่ากล่าวตักเตือน หรือตักเตือนอย่างเป็นทางการ หรือส่งคดีไปยังเจ้าหน้าที่ผู้เชี่ยวชาญเพื่อตัดสินใจว่าจะจัดให้มีการประชุมกลุ่มครอบครัว¹⁵ สำหรับคดีที่อาจนำวิธีการว่ากล่าวตักเตือนที่ไม่เป็นทางการมาใช้ ได้แก่ กรณีความผิดเล็กๆ น้อยๆ แต่ถ้าเป็นความผิดเกี่ยวกับการประทุษร้ายที่มีการใช้ความรุนแรง เจ้าหน้าที่ตำรวจเห็นว่าการใช้มาตรการว่ากล่าวตักเตือนจะไม่ใช่ประโยชน์ต่อความยุติธรรม เพื่อความเหมาะสมเจ้าหน้าที่ตำรวจก็จะใช้วิธีการตักเตือนอย่างเป็นทางการ โดยมีเงื่อนไขว่าเด็กหรือเยาวชนต้องยอมรับผิด และยินยอมที่จะรับการตักเตือนด้วย แต่อย่างไรก็ดีหากเจ้าหน้าที่ตำรวจ ได้พัฒนาถึงความรุนแรงของการกระทำ ผลร้ายที่เกิดขึ้นกับผู้เสียหายมีระดับความเสียหายมาก เจ้าหน้าที่ตำรวจจะส่งคดีไปยังเจ้าหน้าที่ผู้เชี่ยวชาญด้านเยาวชน เพื่อตัดสินใจว่าจะดำเนินการประชุมกลุ่มครอบครัวหรือไม่ อย่างไรก็ตาม มาตรการตักเตือนอย่างเป็นทางการจะไม่นำมาใช้ใน กรณีที่เด็กหรือเยาวชนนั้นเคยถูกใช้มาตรการนี้มาแล้วตั้งแต่สามครั้งขึ้นไป ไม่ว่าจะเป็กรณีที่เกิดจากการร้องขอของเจ้าหน้าที่ตำรวจ หรือเจ้าหน้าที่ผู้เชี่ยวชาญด้านเยาวชนหรือศาลเยาวชนก็ตาม และไม่ว่าจะเป็นความผิดฐานเดียวหรือต่างฐานกันก็ตาม¹⁶ และอำนาจในการตักเตือนเด็กหรือ เยาวชนอย่างเป็นทางการนั้น ไม่จำกัดอยู่เฉพาะในชั้นเจ้าหน้าที่ตำรวจนั้น (Director of Public Prosecution) และศาลเยาวชนเท่านั้น แต่ถือว่าต่างมีอำนาจที่จะสั่งให้ใช้มาตรการตักเตือนอย่าง เป็นทางการแก่เด็กหรือเยาวชนที่กระทำความผิดเมื่อคดีเข้ามาสู่การพิจารณาของตนได้ และเมื่อได้ มีการใช้มาตรการตักเตือนแก่เด็กหรือเยาวชนที่กระทำความผิดตามข้อกล่าวหาใดแล้ว ก็ไม่ดำเนิน กระบวนการใดๆ แก่เด็กหรือเยาวชนเกี่ยวข้องกับข้อหาอื่นได้อีก เพราะเด็กหรือเยาวชนได้ยอมรับ ผิดแล้ว จะเห็นได้ว่ากฎหมาย The Young offender Act 1997 กำหนดให้เจ้าหน้าที่ตำรวจต้อง ใช้วิธีการว่ากล่าว หรือวิธีการตักเตือนแบบไม่เป็นทางการไว้เป็นกระบวนการขั้นแรกของการหันเห คดีออกจากศาลเยาวชน ส่วนการประชุมกลุ่มครอบครัวนั้นจะถูกยกนำมาใช้เป็นมาตรการใน ลำดับต่อไป ภายหลังจากที่เห็นว่าการใช้มาตรการตักเตือนนั้นไม่เหมาะสมกับคดีหรือไม่เป็น ประโยชน์ต่อความยุติธรรม

กฎหมาย The Young offender Act 1997 กำหนดให้นำกระบวนการยุติธรรมเชิง สมานฉันท์โดยวิธีประชุมกลุ่มครอบครัวมาใช้หันเหคดี เมื่อเด็กหรือเยาวชนที่กระทำความผิด ยอมรับการกระทำความผิดนั้น (Admit of an offence) และยินดีเข้าร่วมประชุมกลุ่มครอบครัว¹⁷

¹⁵ Section 9(2), The Young offender Act, 1997.

¹⁶ Section 20, The Young offender Act, 1997.

¹⁷ Section 36, The Young offender Act, 1997.

โดยหน่วยงานที่ส่งคดีมาเข้าสู่การประชุมกลุ่มครอบครัว ได้แก่ เจ้าหน้าที่ตำรวจ (investigating official) อัยการ (Director of Public Prosecution) และศาลเยาวชน

ก. ประเภทของคดีที่มีการนำวิธีการประชุมกลุ่มครอบครัวมาใช้ในกระบวนการยุติธรรมสำหรับเด็กและเยาวชนในรัฐนิวเซาท์เวลส์

ตามกฎหมาย Young Offender Act 1977 กำหนดให้คดีที่สามารถจะดำเนินกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์โดยวิธีประชุมกลุ่มครอบครัวได้ ได้แก่ ความผิดที่ไม่รุนแรง และความผิดที่ตามกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา (Criminal Procedure Act 1986) หรือกฎหมายอื่นกำหนดให้สามารถดำเนินคดีได้โดยรวบรัด ส่วนคดีที่ไม่อยู่ในบังคับของกฎหมายฉบับนี้ ได้แก่ ความผิดเกี่ยวกับการจราจร (Road Transport Act 1998) ความผิดที่เป็นผลทำให้บุคคลอื่นถึงแก่ความตาย ความผิดต่อเสรีภาพและความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด เป็นต้น

ข. บุคคลที่มีสิทธิเข้าร่วมการประชุมกลุ่มครอบครัวในกระบวนการยุติธรรมสำหรับเด็กและเยาวชนในรัฐนิวเซาท์เวลส์

กฎหมาย Young Offender Act 1977 กำหนดให้บุคคลที่มีสิทธิ เข้าร่วมการประชุมกลุ่มครอบครัว ได้แก่

1.) เด็กหรือเยาวชนซึ่งเป็นประธานของการประชุม ไม่ว่าจะถูกควบคุมตัวอยู่หรือไม่ก็ตาม

2.) ผู้ดำเนินการประชุม

3.) บุคคลซึ่งเป็นผู้รับผิดชอบเด็กหรือเยาวชน

4.) สมาชิกในครอบครัวของเด็กหรือเยาวชน

5.) ผู้ใหญ่ที่เด็กหรือเยาวชนเลือก

6.) ผู้ปฏิบัติงานด้านกฎหมายที่ให้การแนะนำเด็ก

7.) เจ้าหน้าที่ตำรวจ

8.) เจ้าหน้าที่ผู้เชี่ยวชาญด้านเยาวชน

9.) ผู้เสียหายหรือบุคคลที่ผู้เสียหายเลือก หรือตัวแทนของผู้เสียหาย

อย่างไรก็ดีหากผู้ดำเนินการประชุมเห็นสมควร อาจเชิญบุคคลดังต่อไปนี้ ให้เข้าร่วมในการประชุมกลุ่มครอบครัวด้วยก็ได้ ได้แก่

1.) สมาชิกในชุมชน ซึ่งเป็นบุคคลอันเป็นที่เคารพนับถือเพื่อให้คำแนะนำแก่ผู้เข้าร่วมประชุมคนอื่น ๆ เกี่ยวกับเรื่องที่เกี่ยวข้อง

- 2.) ล่าม
- 3.) นักเรียน หรือ ตัวแทนของโรงเรียน
- 4.) ผู้เชี่ยวชาญในกรณีที่เด็กขาดความสามารถในการสื่อสาร
- 5.) นักสังคมสงเคราะห์ นักจิตวิทยา
- 6.) พนักงานคุมประพฤติ หรือเจ้าหน้าที่ผู้สอดคล้องดูแลเด็กหรือเยาวชน
- 7.) บุคคลใด ๆ ที่ครอบครัวของเด็กหรือเยาวชน

ค. ขั้นตอนในการนำวิธีการประชุมกลุ่มครอบครัวมาใช้ในกระบวนการยุติธรรมสำหรับเด็กและเยาวชนในรัฐนิวเซาท์เวลส์

ในการประชุมกลุ่มครอบครัว บุคคลผู้ทำหน้าที่เป็นผู้ประสานงานในการประชุมกลุ่มครอบครัว ได้แก่ ผู้จัดการประชุม (Conference administrator) และผู้ดำเนินการประชุม (Conference convenor) โดยผู้จัดการประชุมจะเป็นบุคคลที่ได้รับการแต่งตั้งตามกฎหมาย Public Sector Management Act 1988 เพื่อทำหน้าที่บริหารงานและดำเนินการประชุมกลุ่มครอบครัวให้เป็นไปตามกฎหมาย Young Offender Act 1977 อย่างไรก็ตาม กฎหมายฉบับนี้ได้ระบุว่าอธิบดีกรมยุติธรรมชุมชนสามารถแต่งตั้งตำรวจให้เป็นผู้ประสานการประชุมกลุ่มครอบครัวได้และในการประชุมกลุ่มครอบครัว กฎหมายกำหนดให้เกิดขึ้นภายใน 21 วัน หลังจากที่ผู้จัดการประชุมได้รับเรื่องมา และต้องจัดขึ้นภายในเวลาไม่น้อยกว่า 10 วัน หลังจากที่ได้แจ้งเรื่องการจัดประชุมให้เด็กทราบ¹⁸ โดยการประชุมกลุ่มครอบครัวจะถูกจัดขึ้นในสถานที่ที่ผู้เข้าร่วมประชุมทั้งหลายเห็นชอบ แต่ต้องไม่จัดขึ้นที่สถานีตำรวจ ศาลเยาวชนหรือที่ทำการของกรมยุติธรรมเยาวชน¹⁹ (Department Juvenile Justice) อย่างไรก็ตาม ในการประชุมกลุ่มครอบครัว ผู้ดำเนินการประชุมต้องดำเนินการประชุมกลุ่มครอบครัวที่จะสามารถช่วยให้ได้มาซึ่งความตกลงเกี่ยวกับแผนที่จะใช้กับเด็กที่กระทำความผิดได้เป็นอย่างดีและถ้าหากผู้จัดการประชุมเห็นว่าการเข้าร่วมในการประชุมของบุคคลใด อาจเป็นอุปสรรคขัดขวางต่อการดำเนินการประชุม หรือไม่เป็นประโยชน์แก่เด็กหรือเยาวชน ผู้จัดการประชุมจะถามความเห็นของเด็กหรือเยาวชนนั้น แล้วตัดบุคคลดังกล่าวไม่ให้เข้าร่วมประชุมได้ และเมื่อการประชุมเสร็จสิ้นโดยสามารถทำข้อตกลงกันได้ และถ้าผู้กระทำความผิดปฏิบัติตามข้อตกลงอย่างเป็นที่น่าพอใจแล้ว ผู้กระทำความผิดจะไม่ถูกดำเนินคดีอาญาใน

¹⁸ Section 43, The Young offender Act, 1977.

¹⁹ Section 46, The Young offender Act, 1977 .

คดีดังกล่าว แต่ในกรณีที่เด็กหรือเยาวชนไม่ปฏิบัติตามข้อตกลง คดีนั้นจะถูกส่งคืนไปยังหน่วยงานที่ส่งคดี และต้องดำเนินคดีตามกระบวนการยุติธรรมปกติต่อไป

ง. การกำกับดูแลและติดตามผลตามข้อตกลงและแผนการแก้ไขฟื้นฟูที่ได้จากการประชุมกลุ่มครอบครัวในกระบวนการยุติธรรมสำหรับเด็กและเยาวชนในรัฐนิวเซาท์เวลส์

ในการประชุมกลุ่มครอบครัวนั้นจะมีผู้จัดการประชุมเป็นผู้ดูแลติดตามผลให้มีการปฏิบัติตามแผนแก้ไขฟื้นฟูที่ได้จากการประชุมอย่างครบถ้วนสมบูรณ์ และเมื่อเป็นที่พอใจว่า เด็กได้ดำเนินการตามแผนแก้ไขฟื้นฟูอย่างครบถ้วนสมบูรณ์แล้ว ผู้ดำเนินการประชุม (Conference convenor) จะต้องทำรายงานเสนอไปยังบุคคลและหน่วยงานที่เป็นผู้ส่งคดีมาสู่การประชุมกลุ่มครอบครัวโดยผู้ดำเนินการประชุม (Conference convenor) อาจทำรายงานและข้อเสนอแนะที่ตนคิดว่าเหมาะสมเสนอไปพร้อมกับรายงานดังกล่าว ส่วนในกรณีที่เด็กหรือเยาวชนไม่ปฏิบัติตามแผนการแก้ไขฟื้นฟู หรือปฏิบัติไม่ครบถ้วนสมบูรณ์ ผู้ดำเนินการประชุม (Conference Convenor) จะทำรายงานเสนอไปยังบุคคลหรือหน่วยงานที่เป็นผู้ส่งคดีมาสู่การประชุมกลุ่มครอบครัว โดยผู้ดำเนินการประชุม (Conference administrator) อาจทำรายงานและข้อเสนอแนะที่ตนคิดว่าเหมาะสมเสนอไปพร้อมกับรายงานดังกล่าว และเมื่อเด็กหรือเยาวชนได้ปฏิบัติตามแผนแก้ไขฟื้นฟูอย่างครบถ้วนสมบูรณ์แล้วก็จะไม่มีการดำเนินคดีอาญาในความผิดที่ได้จัดการประชุมกลุ่มครอบครัวอีก²⁰

จ. ตัวอย่างกรณีศึกษาการประชุมกลุ่มครอบครัวในประเทศออสเตรเลีย²¹ คดีความผิดฐานทำให้เสียทรัพย์

เยาวชนอายุ 17 ปี สองคนและ 18 ปี อีกสองคน ได้ขับรถไปรอบเมืองแล้วขว้างปาหินและเศษขยะจากในรถ ทำให้หน้าต่างรถยนต์ 5 คัน และหน้าต่างของโรงเรียนแห่งหนึ่งได้รับความเสียหาย เป็นมูลค่าความเสียหายทั้งสิ้น 1,400 ดอลลาร์ เมื่อเจ้าหน้าที่ตำรวจได้ทราบเบาะแสจากเพื่อนคนหนึ่งของผู้กระทำความผิดภายหลังเกิดเหตุประมาณ 2 เดือน จึงได้เรียกผู้กระทำความผิดสอบปากคำในตอนแรก เจ้าหน้าที่ตำรวจพิจารณาระดับของความเสียหายและอายุของผู้กระทำ

²⁰ Section 58, The Young offender Act, 1977.

²¹ ที่มา: เอกสารประกอบ โครงการประชุมเชิงปฏิบัติการเรื่องการประชุมกลุ่มครอบครัว ทางเลือกในกระบวนการยุติธรรมสำหรับเด็กและเยาวชน : เทคนิคและแนวปฏิบัติ , วันที่ 25 - 26 ตุลาคม 2544 ณ โรงแรมสยามซิตี้ กรุงเทพฯ.

ความผิดแล้ว เห็นว่าควรจะดำเนินคดีกับผู้กระทำความผิดโดยศาลเยาวชน อย่างไรก็ตามท้ายที่สุดเจ้าหน้าที่ตำรวจก็ตัดสินใจว่าคดีนี้ ควรจะได้รับการแก้ไขปัญหาโดยวิธีการประชุมกลุ่มครอบครัว

ในการประชุมกลุ่มครอบครัวมีผู้ที่เข้าร่วมในการประชุม ได้แก่ เยาวชนที่ความผิดทั้งสี่คน พ่อแม่ พี่น้อง ของเยาวชนที่กระทำความผิด ผู้เสียหาย 5 ราย ญาติและเพื่อนของผู้เสียหาย เจ้าหน้าที่ตำรวจที่ได้รับแจ้งความและเจ้าหน้าที่ตำรวจที่ทำหน้าที่ผู้ประสานงาน โดยในการประชุมกลุ่มครอบครัวผู้กระทำความผิดต่างเล่าถึงเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น ซึ่งบรรดาสมาชิกในครอบครัวของเยาวชนที่กระทำความผิดต่างเห็นว่าเป็นการกระทำที่บ้าคลั่งไร้สติ ผู้เสียหายแต่ละคนบอกให้ทราบ ว่าตนเองและครอบครัวได้รับผลกระทบจากการกระทำดังกล่าวอย่างไรบ้าง ผู้เสียหายคนหนึ่งซึ่งเป็นนักศึกษามหาวิทยาลัยเล่าว่า เนื่องจากเขาไม่มีเงินจึงต้องติดต่อไปยังพี่ชายเพื่อให้จ่ายค่าเปลี่ยนกระจกรถยนต์ให้ โดยเขาต้องผ่อนใช้เงินคืนพี่ชาย 10 ดอลลาร์ ในทุก ๆ 2 สัปดาห์ ผู้เสียหายอีกคนหนึ่งซึ่งเป็นผู้อำนวยการโรงเรียนประถมศึกษาเล่าให้ฟังว่า เขาต้องใช้เวลา 2 วัน เพื่อปลอบขวัญเด็กนักเรียนและครูให้คลายความกังวลต่อเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น และเมื่อมาถึงขั้นตอนที่ผู้เข้าร่วมประชุมทุกคนพูดถึงเรื่องการชดเชยค่าเสียหาย เยาวชนที่กระทำความผิดก็อาสาที่จะชดเชยค่าเสียหายให้แก่ผู้เสียหายเต็มจำนวน และเสนอว่าจะยอมทำงานบริการสาธารณะเป็นเวลาอย่างน้อย 80 ชั่วโมง ซึ่งผู้เสียหายคนหนึ่งเห็นว่ามากเกินไป ผลที่ได้จากการประชุมคือ เยาวชนที่กระทำความผิดแต่ละคนได้กล่าวขอโทษผู้เสียหายและครอบครัวของตนต่อหน้าสาธารณชน และผู้เสียหายพอใจกับการได้เข้ามามีส่วนร่วมและได้ซักถามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับสาเหตุของการกระทำความผิด ผู้กระทำความผิดแต่ละคนตกลงที่จะจ่ายค่าเสียหายในส่วนที่ตนต้องรับผิดชอบและจะทำงานบริการสาธารณะเป็นเวลา 40 ชั่วโมง ครอบครัวของผู้กระทำความผิดเปิดเผยว่ารู้สึกหนักใจต่อสิ่งที่เกิดขึ้น แต่ก็ได้แสดงท่าทีในการที่จะให้ความสนับสนุนช่วยเหลือเยาวชนที่กระทำความผิด โดยเชื่อว่าเยาวชนที่กระทำความผิดเหล่านี้จะสามารถกลับตัวเป็นคนดีได้ ส่วนพนักงานสอบสวน ซึ่งในตอนแรกแสดงความกังวลเกี่ยวกับประสิทธิภาพของการประชุมกลุ่มครอบครัวกลับรู้สึกประทับใจกับกระบวนการประชุมกลุ่มครอบครัว

2.) กระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์โดยวิธีประชุมกลุ่มครอบครัวตามกฎหมาย

Crimes (Restorative Justice) Act 2004 ในมณฑลนครหลวงออสเตรเลีย

มณฑลนครหลวงออสเตรเลีย (The Australia Capital Territory) เป็นมณฑลล่าสุดที่ออกกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับความยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ และเป็นกฎหมายที่รองรับการดำเนินการตามความยุติธรรมเชิงสมานฉันท์อย่างเต็มรูปแบบ ซึ่งเห็นได้จากวัตถุประสงค์ของพระราชบัญญัติที่ระบุไว้ดังนี้

- 1.) เพื่อส่งเสริมสิทธิของเหยื่อให้ได้รับความยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ โดยเสริมอำนาจเหยื่อให้มีโอกาสตัดสินใจเกี่ยวกับการเยียวยาความเสียหายที่เกิดจากการกระทำความผิด
- 2.) เพื่อจัดตั้งระบบยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ที่ให้เหยื่อ ผู้กระทำความผิด และสนับสนุนของทั้งสองฝ่ายมาพบกัน ในสภาพแวดล้อมที่จัดเตรียมไว้อย่างดี และปลอดภัย
- 3.) เพื่อรับประกันว่าการบริหารงานยุติธรรมจะให้ความสำคัญกับผลประโยชน์ของเหยื่อในระดับสูง
- 4.) เพื่อให้การเข้าถึงความยุติธรรมเชิงสมานฉันท์เกิดขึ้นในทุกขั้นตอนของกระบวนการยุติธรรม โดยไม่ได้แทนที่หรือเปลี่ยนแปลงระบบกระบวนการยุติธรรมแบบปกติ
- 5.) เพื่อให้หน่วยงานในระบบกระบวนการยุติธรรมส่งคดีไปยังระบบยุติธรรมเชิงสมานฉันท์

สำหรับพระราชบัญญัติ Crimes (Restorative Justice) Act 2004 ได้บัญญัติเปิดกว้างให้ใช้กระบวนการยุติธรรมสำหรับเด็กและเยาวชน ตั้งแต่ขั้นตอนของตำรวจ อัยการ ศาล และราชทัณฑ์ โดยใช้เป็นวิธีเบี่ยงเบนคดีก่อนถึงศาล (Pre-court-diversion) จนถึงการเข้าร่วมกับการรับโทษจำคุก หรือใช้เป็นเงื่อนไขของการลงโทษ ดังนั้นการส่งต่อคดีมายังวิธีความยุติธรรมเชิงสมานฉันท์โดยวิธีประชุมกลุ่มครอบครัวตามกฎหมาย ฉบับนี้จึงได้เกิดได้หลายช่องทางตลอดกระบวนการยุติธรรมสำหรับเด็กและเยาวชน

ก. ประเภทคดีที่นำวิธีประชุมกลุ่มครอบครัวมาใช้ในกระบวนการยุติธรรมสำหรับเด็กและเยาวชนในมณฑลนครหลวงออสเตรเลีย

ตามกฎหมาย Crimes (Restorative Justice) Act 2004 กำหนดคดีที่สามารถจะดำเนินกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์โดยวิธีประชุมกลุ่มครอบครัวได้แก่ คดีความผิดอาญาทุกประเภท ตั้งแต่คดีที่ไม่ร้ายแรง จนถึงคดีร้ายแรงที่มีอัตราโทษจำคุกสูง 14 ปี รวมทั้งคดีความผิดเกี่ยวกับเพศ และคดีเกี่ยวกับความรุนแรงในครอบครัว ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับว่าเป็นการดำเนินการประชุมกลุ่มครอบครัวในขั้นตอนใดของกระบวนการยุติธรรมสำหรับเด็กและเยาวชน หากเป็นการประชุมกลุ่มครอบครัวในขั้นตอนฟ้องคดีต่อศาลเยาวชนแล้ว การประชุมกลุ่มครอบครัวก็จะเพิ่มหลักเกณฑ์เข้มงวดขึ้นเพื่อใช้กับความผิดร้ายแรง

สำหรับการคัดเลือกคดีมาสู่กระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์โดยวิธีประชุมกลุ่มครอบครัว นั้น ผู้กระทำความผิดและเหยื่อต้องมีอายุ 10 ปีขึ้นไป และทั้งสองฝ่ายต้องยินยอมเข้าร่วมประชุมกลุ่มครอบครัว และผู้กระทำความผิดที่เป็นเด็กหรือเยาวชนต้องยอมรับผิดชอบต่อการกระทำผิด (Accepting responsibility for offences) ซึ่งปกติการประชุมจะจัดโดยตำรวจ แต่

กฎหมายฉบับนี้เปิดกว้างให้หน่วยงานต่างๆ ในระบบกระบวนการยุติธรรมสำหรับเด็กและเยาวชน ทำหน้าที่เป็นผู้ประสานงานในการจัดการประชุมกลุ่มครอบครัวด้วย ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับว่าเป็นสังคมใด ในขั้นตอนใด

ข. บุคคลที่มีสิทธิเข้าร่วมการประชุมกลุ่มครอบครัวในกระบวนการยุติธรรมสำหรับเด็กและเยาวชนในมณฑลนครหลวงออสเตรเลีย

กฎหมาย Crimes (Restorative Justice) Act 2004 กำหนดให้บุคคลที่มีสิทธิเข้าร่วมประชุมกลุ่มครอบครัวได้แก่

- 1.) เด็กหรือเยาวชนที่กระทำความผิด
- 2.) บิดา มารดา หรือผู้ปกครองของเด็กหรือเยาวชน
- 3.) ผู้เสียหาย
- 4.) เจ้าหน้าที่ตำรวจ
- 5.) ผู้ประสานงานในการจัดการประชุมกลุ่มครอบครัว
- 6.) บุคคลใดที่ครอบครัวเด็กหรือเยาวชนร้องขอ

ค. ขั้นตอนในการนำวิธีการประชุมกลุ่มครอบครัวมาใช้ในกระบวนการยุติธรรมสำหรับเด็กและเยาวชนในมณฑลนครหลวงออสเตรเลีย

กฎหมาย Crimes (Restorative Justice) Act 2004 กำหนดให้นำกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์โดยวิธีประชุมกลุ่มครอบครัวมาใช้ได้ในทุกขั้นตอนของการดำเนินการกระบวนการยุติธรรมสำหรับเด็กและเยาวชน กล่าวคือ ตั้งแต่ขั้นตอนชั้นเจ้าหน้าที่ตำรวจ ชั้นอัยการ ชั้นศาลเยาวชน และชั้นราชทัณฑ์ หรืออาจกล่าวได้ว่า กระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์โดยวิธีประชุมกลุ่มครอบครัวนำมาใช้ในทุกระดับขั้นตอนของกระบวนการยุติธรรมสำหรับเด็กและเยาวชน

3.2.2 ประสิทธิภาพของการนำกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์โดยวิธีประชุมกลุ่มครอบครัวมาใช้ในระบบกระบวนการยุติธรรมสำหรับเด็กและเยาวชนประเทศออสเตรเลีย

หากพิจารณาในภาพรวมแล้วจะสะท้อนให้เห็นถึงความสำเร็จของการนำกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์โดยวิธีประชุมกลุ่มครอบครัวมาใช้ในกระบวนการยุติธรรมสำหรับเด็กและเยาวชนในประเทศออสเตรเลียได้เป็นอย่างดี กล่าวคือ ผู้ที่เข้าร่วมในกระบวนการส่วนใหญ่ไม่ว่าจะเป็นผู้เสียหาย เด็กหรือเยาวชนผู้กระทำความผิด หรือบุคคลอื่นๆ ได้เข้าร่วมในการประชุมกลุ่มครอบครัวล้วนแต่มีความพึงพอใจจากการที่ได้เข้าร่วมในการกระบวนการและรู้สึกว่าการประชุม

กลุ่มครอบครัวมีความเป็นธรรมและมีประโยชน์²² นอกจากนี้การประชุมกลุ่มครอบครัวในประเทศออสเตรเลียที่นำมาใช้ในชั้นตำรวจที่เรียกว่า Wagga Wagga เพื่อเป็นเครื่องมือในการเบี่ยงเบนคดีออกจากกระบวนการยุติธรรมนั้นยังช่วยลดปริมาณคดีจำนวนมากให้เสร็จสิ้นในชั้นตำรวจแทนที่การฟ้องคดีต่อศาลเยาวชน²³ ได้เป็นอย่างดี

3.3 กระบวนการยุติธรรมสำหรับเด็กและเยาวชนในประเทศญี่ปุ่น

ประเทศญี่ปุ่นมีระบบอำนาจการยุติธรรมสำหรับเด็กและเยาวชนและส่งเสริมสวัสดิภาพเด็กโดยมีกฎหมายที่ชื่อว่า Juvenile Law 2003 และ The Child Welfare Law of Japan ซึ่งกฎหมายทั้งสองฉบับนี้ ถือเป็นหลักในการบริหารกระบวนการยุติธรรมสำหรับเด็กและเยาวชนของประเทศญี่ปุ่น โดยที่กฎหมายเกี่ยวกับคดีเยาวชน มาตรา 2 บัญญัติไว้ว่า เด็กและเยาวชนในประเทศญี่ปุ่นคือบุคคลที่มีอายุต่ำกว่า 20 ปีบริบูรณ์²⁴ ซึ่งเมื่อกระทำความผิดอาญา หรือกระทำการฝ่าฝืนกฎหมาย ต้องฟ้องคดีต่อศาลครอบครัว²⁵ (Family Court) โดยกรณีที่เด็กหรือเยาวชนกระทำความผิดจะมีมาตรการหรือบทลงโทษที่แตกต่างจากผู้กระทำความผิดที่เป็นผู้ใหญ่ ซึ่งมาตรการนี้ได้นำมาใช้ตั้งแต่สมัยหลังสงครามโลกครั้งที่ 2 ขณะนั้นประเทศญี่ปุ่นอยู่ภายใต้การปกครองของประเทศสหรัฐอเมริกา ซึ่งในขณะนั้นประเทศสหรัฐอเมริกามีศาลเยาวชน ทำหน้าที่ในการพิจารณาคดีเยาวชนโดยเฉพาะ (Standard of Juvenile Act 1943 , United States) กฎหมายเยาวชนของประเทศญี่ปุ่นจึงได้รับอิทธิพลมาจากกฎหมายเยาวชนของประเทศสหรัฐอเมริกาโดยตรง กล่าวคือ ประเทศญี่ปุ่นได้จัดตั้งศาลครอบครัว (Family Court) ขึ้นมาเพื่อมีอำนาจหน้าที่ดูแลและรับผิดชอบในคดีที่เยาวชนกระทำความผิด ตั้งแต่ปี ค.ศ.1948 เป็นต้นมา ในปัจจุบันมีการจัดตั้งศาลเยาวชนกว่า 50 แห่งทั่วประเทศญี่ปุ่น โดยศาลเยาวชนมีวัตถุประสงค์²⁶ เน้นการปฏิบัติ อบรมและแก้ไขฟื้นฟู และควบคุมดูแลเยาวชนที่กระทำความผิด (Development of Juvenile) มากกว่าที่จะมุ่งลงโทษอย่างเดียว สำหรับกรณีที่เยาวชนที่มีอายุตั้งแต่ 14 ปี แต่ไม่ถึง 20 ปีบริบูรณ์ กระทำความผิดอาญาในระดับปานกลางถึงรุนแรง อาทิเช่น ความผิดฐานลักทรัพย์ ฐานวิ่งราวทรัพย์ ฐานกรรโชกทรัพย์ เป็นต้น เยาวชนที่กระทำผิดจะถูกนำคดีขึ้นสู่ศาลเยาวชน โดยศาลเยาวชนจะใช้มาตรการทางเลือกอื่น

²² Mark S.Umbreit,Robert B.Coates,BettyVos,“The Impact of Restorative Justice Conferencing: A Review of 63 Empirical Studies in 5 Countries”,Center for Restorative Justice Peacemaking,University of Minisota, May 1,2002,p.5.

²³ Moor D.and L.Forsythe. A New Approach to Juvenile Justice : An Evaluation of Family Conferencing in Wagga Wagga. Wagga Wagga,Australia : Centre for Rural Social Research,1995.

²⁴ Article 2, Law Juvenile 2003, Japan.

²⁵ Article 3, Law Juvenile 2003, Japan.

²⁶ Article 1, Law Juvenile 2003, Japan.

แทนการควบคุมตัวในสถานฝึกอบรม (Reformatory Home) อาทิเช่น มาตรการคุมประพฤติเยาวชน ซึ่งเยาวชนที่ถูกคุมประพฤติต้องปฏิบัติตามกฎ ระเบียบและอยู่ในความดูแลสอดส่องจากพนักงานคุมประพฤติ และต้องมารายงานตัวตามระยะเวลาที่กำหนดของสำนักงานคุมประพฤติ (Probation Office) และเมื่อเยาวชนถูกคุมประพฤติ เยาวชนต้องอยู่ภายใต้เงื่อนไขการคุมประพฤติ และหากเยาวชนไม่ปฏิบัติตามเงื่อนไขเพื่อคุมความประพฤติ ศาลเยาวชนก็จะถอดถอนการคุมประพฤติ และใช้มาตรการอื่นที่เหมาะสมกับเยาวชนต่อไป อาทิเช่น ส่งตัวไปฝึกอบรม ที่ Juvenile Correction Center เพื่อปรับเปลี่ยนพฤติกรรมและป้องกันการกลับมากระทำผิดซ้ำอีก มาตรการคุมประพฤติจึงเป็นมาตรการทางเลือกอื่นที่ศาลเยาวชนของประเทศญี่ปุ่นใช้มากที่สุด

สำหรับเด็กที่มีอายุต่ำกว่า 14 ปีบริบูรณ์ เมื่อกระทำความผิดจะถูกหันเหคดี (Division) ออกจากศาลเยาวชน โดยอยู่ภายใต้กฎหมายคุ้มครองสวัสดิภาพเด็ก (The Child Welfare Law of Japan) ซึ่งมีคณะกรรมการของศูนย์สวัสดิภาพเด็ก รวมทั้งผู้เสียหายซึ่งเป็นแบบหนึ่งในกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์โดยวิธีประชุมกลุ่มครอบครัวมาใช้ วางแผนให้คำปรึกษา แนะนำร่วมกับเด็ก และครอบครัวของเด็กที่กระทำผิด เพื่อให้เด็กได้ตระหนักถึงความผิดที่ตนได้กระทำลง จึงเป็นการป้องกันการกลับมากระทำผิดซ้ำอีก

3.3.1 กระบวนยุติธรรมเชิงสมานฉันท์โดยวิธีการประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนมาใช้ในระบบกระบวนการยุติธรรมสำหรับเด็กและเยาวชนประเทศญี่ปุ่น

ประเทศญี่ปุ่นเป็นประเทศในทวีปเอเชียที่มีวัฒนธรรมในการระงับข้อพิพาทด้วยวิธีการของชุมชนตนเองโดยใช้ขนบธรรมเนียมการขออภัยและการให้อภัย²⁷ ซึ่งได้พัฒนามาสู่รูปแบบของการนำกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์โดยวิธีประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนมาใช้ในการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิด

สำหรับกรณีของเด็กหรือเยาวชนที่กระทำความผิดไม่รุนแรงมากและได้แสดงความเสียใจโดยการสำนึกผิดต่อการกระทำที่ตนก่อขึ้น และขอให้ผู้เสียหายให้อภัย ก็จะเข้าสู่กระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์โดยวิธีประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชน โดยการประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนนอกจากผู้กระทำความผิดจะยอมรับผิดและแสดงความเสียใจในสิ่งที่ตนเองกระทำ และยินดีชดเชยค่าเสียหายให้แก่ผู้เสียหายแล้ว ผู้กระทำความผิดยังต้องได้รับการให้อภัยจากผู้เสียหาย นอกจากนี้ครอบครัวของผู้กระทำความผิดของเด็กหรือเยาวชนจะต้องเข้าร่วมรับผิดชอบและวางเป็นมาตรการ

²⁷ J.Halay "Crime Prevention thorough Restorative Justice: Lessons From Japan" in B.Galaway and J.Hudson.(eds). Restorative Justice: Perspectives pp.137-220.

ในการควบคุมพฤติกรรมนิสัยของเด็กหรือเยาวชนเพื่อให้เกิดความมั่นใจว่าผู้กระทำความผิดจะไม่กลับมากระทำความผิดซ้ำอีก ซึ่งข้อตกลงนี้ต้องทำเป็นหนังสือแสดงการให้อภัยจากผู้เสียหาย เพื่อให้เจ้าหน้าที่ของรัฐใช้ดุลยพินิจเพื่อตั้งยุติคดี ซึ่งมาตรการในการหันเหคดีโดยนำกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์โดยวิธีประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนมาใช้ควบคู่กับผู้กระทำความผิดที่เป็นเด็กและเยาวชนนั้น ย่อมเป็นผลดีกับเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิดและมีความประพฤติเสียหายไม่มาก และก่อให้เกิดผลดีในการป้องกันการกลับมากระทำความผิดซ้ำอีกในอนาคต และช่วยลดปริมาณคดีขึ้นสู่ศาลเยาวชน

3.3.2 ประสิทธิภาพของการนำกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์โดยวิธีประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนมาใช้ในระบบกระบวนการยุติธรรมสำหรับเด็กและเยาวชนประเทศญี่ปุ่น

ระบบกระบวนการยุติธรรมในประเทศญี่ปุ่น โดยเฉพาะกระบวนการยุติธรรมสำหรับเด็กและเยาวชนจะเน้นให้ชุมชนมาทำงานร่วมกับหน่วยงานของรัฐ เพื่อช่วยในการทำให้ผู้กระทำความผิดกลับตนเป็นคนดี และกลับเข้าสู่ชุมชนได้ โดยในประเทศญี่ปุ่นจะมีอาสาสมัครชุมชนมากกว่าจำนวนผู้กระทำความผิด มีหน่วยงานเพื่อการแก้ปัญหาเยาวชนทั้งในระดับชาติและในระดับท้องถิ่นเพื่อทำหน้าที่แนะนำและคุ้มครองเยาวชน เช่น การรณรงค์ทำชุมชนให้ดังงาม (Brighter Society Campaign) เพื่อป้องกันการกระทำความผิดของเด็กและเยาวชน มีอาสาสมัครจำนวน 38,000 คน เพื่อทำหน้าที่ประสานงานตามแนวทางสำหรับเยาวชน หรือที่เรียกว่า Juvenile Guidance เพื่อทำงานบริการสาธารณะร่วมกับเยาวชน จากความร่วมมือของเยาวชนที่เข้มแข็ง มีผลทำให้อาชญากรรมลดลง²⁸ การจับตัวผู้กระทำความผิดกระทำได้ง่ายขึ้น ลดความหวาดกลัวอาชญากรรม และมีผลทำให้เจ้าหน้าที่ของรัฐสามารถนำกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์โดยวิธีประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนมาใช้ในกระบวนการยุติธรรมสำหรับเด็กและเยาวชนได้สำเร็จ โดยจบลงด้วยความสมานฉันท์ปรองดองด้วยกันของทุกฝ่ายโดยอาศัยความร่วมมือจากคนในชุมชนนั่นเอง

3.4. กระบวนการยุติธรรมสำหรับเด็กและเยาวชนในประเทศสิงคโปร์

ประเทศสิงคโปร์ มีระบบอำนวยการความยุติธรรมสำหรับเด็กและเยาวชนและส่งเสริมสวัสดิภาพเด็ก โดยมีกฎหมายที่ชื่อว่า Children and Young Persons Act. ค.ศ. 2001 ซึ่งกฎหมายฉบับนี้ถือ

²⁸ J.O.Haley "A Spiral of Success Community support is key to Restorative Justice in Japan" in The Ecology of Justice (1994) <<http://www.context>>

เป็นกฎหมายหลักในการบริหารกระบวนการยุติธรรมสำหรับเด็กและเยาวชนของประเทศสิงคโปร์ โดยพระราชบัญญัติ Children and Young Persons Act.2001 กำหนดให้บุคคลที่อายุตั้งแต่ 7 ปี แต่ไม่เกิน 16 ปี ขณะกระทำความผิดอาญา ต้องอยู่ในอำนาจการพิจารณาพิพากษาของศาลเด็กและเยาวชน ในกฎหมายฉบับนี้มีวิธีการหันเหคดีออกจากศาลเด็กและเยาวชน เมื่อปรากฏว่าเด็กและเยาวชนกระทำความผิดเล็กน้อยและเป็นการกระทำความผิดครั้งแรก และเป็นความผิดที่สามารถเปรียบเทียบได้ ก็จะทำการเปรียบเทียบคดีก่อนเป็นอันดับแรก โดยได้นำเอากระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์โดยวิธีการประชุมกลุ่มครอบครัวมาใช้แก้ปัญหาเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิด ทั้งนี้เพื่อช่วยลดขั้นตอนของการดำเนินคดีเด็กและเยาวชนไปได้อย่างมาก ในประเทศสิงคโปร์จะมีหน่วยงานที่เรียกว่า Inter Ministry on Young Crime (IMYC) เป็นหน่วยงานที่มีหน้าที่กระตุ้นและประสานงานกับเจ้าหน้าที่ในกระบวนการยุติธรรมในการแก้ไขปัญหาของเด็ก และส่งเสริมให้มีการแก้ไขฟื้นฟูเด็กอย่างมีประสิทธิภาพ ตลอดจนการศึกษาวิจัยโปรแกรมต่างๆ ที่สมควรจะนำมาใช้กับเด็กที่กระทำความผิด²⁹ เมื่อคดีได้ถูกเบี่ยงเบนออกไปจากศาลเด็กและเยาวชนทำให้ปริมาณคดีที่จะขึ้นสู่ศาลเด็กและเยาวชนลดลง ทั้งนี้จากกล่าวได้ว่า The Children and Young Persons Act 2001 ส่งเสริมให้มีมาตรการเบี่ยงเบน(Diversion) คดีเด็กและเยาวชนออกจากกระบวนการยุติธรรมสำหรับเด็กและเยาวชน โดยนำกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์โดยวิธีการประชุมกลุ่มครอบครัวมาใช้ในการแก้ไขฟื้นฟูเด็กที่กระทำความผิดเป็นครั้งแรก และให้ศาลเด็กและเยาวชนใช้มาตรการทางเลือกอื่นแทนการนำตัวเด็กและเยาวชนไปควบคุมตัว จะเห็นได้ว่ากฎหมายเกี่ยวกับคดีเด็กและเยาวชนของประเทศสิงคโปร์ส่งเสริมให้ครอบครัวและชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารกระบวนการยุติธรรมสำหรับเด็กและเยาวชนมากขึ้นอย่างไรก็ดี นอกจากประเทศสิงคโปร์จะมีพระราชบัญญัติ The Children and Young Persons Act 2001ในการบริหารกระบวนการยุติธรรมสำหรับเด็กและเยาวชนแล้วยังมีพระราชบัญญัติ Probation of offenders Act ซึ่งกำหนดให้ศาลคำนึงถึงสภาพแวดล้อมหรือพฤติกรรมแห่งคดี ลักษณะของการกระทำความผิดและบุคลิกลักษณะของผู้กระทำความผิด และวางข้อกำหนดในการคุมประพฤติผู้กระทำความผิดในชุมชน ซึ่งศาลเด็กและเยาวชนจะใช้ควบคู่กับมาตรการกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์โดยวิธีการประชุมกลุ่มครอบครัว ซึ่งจะทำให้เด็กและเยาวชนที่ถูกคุมประพฤติสำนึกผิด และตระหนักถึงผลกระทบที่เกิดขึ้นกับผู้เสียหาย ครอบครัวและชุมชน ซึ่งกฎหมายได้กำหนดให้ผู้ที่เกี่ยวข้องทุกฝ่ายให้ต่างต้องเข้ามามีส่วนร่วมในการแก้ไขฟื้นฟูเด็กและเยาวชนนั้นสามารถกลับคืนสู่สังคมได้อย่างปกติ

²⁹ Kamal,C, " Direction of Juvenile justice reforms in Singapore " in RESOURCE MATERIAL SERIES No.59 118^h INTERNATIONEL TRAIING COURSE VISIING EXPERT'S PAPARS,UNAFEI,2002.

ดังนั้นประเทศสิงคโปร์จึงใช้ Children and Young Persons Act of 2001 และ Probation of offenders Act เป็นมาตรการในการฟื้นฟูเด็กกระทำผิดอย่างควบคู่กัน โดยจะใช้กับคดีอาญาที่เด็กหรือเยาวชนกระทำความผิดเป็นครั้งแรก และเป็นความผิดเล็กน้อยโดยการใช้อุปกรณ์การยุติธรรมเชิงสมานฉันท์โดยวิธีการประชุมกลุ่มครอบครัว (Family Conferencing of Family Care Conferencing) ทั้งนี้เพื่อให้ครอบครัวและชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการแก้ไขฟื้นฟูเด็กและเยาวชนกระทำความผิด

3.4.1 กระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์โดยวิธีการประชุมกลุ่มครอบครัวมาใช้ในระบบกระบวนการยุติธรรมสำหรับเด็กและเยาวชนประเทศสิงคโปร์

พระราชบัญญัติ Children and Young Persons Act ได้กำหนดให้ศาลคดีเด็กและเยาวชนนำวิธีการประชุมกลุ่มครอบครัวมาพิจารณาคดี 3 ประเภท³⁰ ได้แก่ คดีอาญาที่เด็กและเยาวชนกระทำความผิด คดีที่เด็กและเยาวชนมีความประพฤติน่าสงสัยจนบิดามารดาหรือผู้ปกครองไม่สามารถดูแลได้ บิดามารดามีสิทธิยื่นคำร้องต่อศาลคดีเด็กและเยาวชนเพื่อส่งเด็กเข้ารับการฝึกอบรมเป็นระยะเวลาไม่เกิน 3 ปี โดยเด็กจะอยู่ในความควบคุมของพนักงานคุมประพฤติและพนักงานสังคมสงเคราะห์ และคดีที่เด็กและเยาวชนจำเป็นต้องได้รับการคุ้มครองสวัสดิภาพ โดยศาลคดีเด็กและเยาวชนจะมีวิธีการดำเนินกระบวนการพิจารณาโดยคำนึงถึงความสัมพันธ์ระหว่างเด็กและเยาวชนที่กระทำผิด ครอบครัว ชุมชน โรงเรียน และหน่วยงานอื่นๆ โดยใช้วิธีการประชุมกลุ่มครอบครัว (Family Conferencing of Family Care Conferencing) นอกจากนี้พระราชบัญญัติ Children and Young Persons Act มาตรา 45 กำหนดให้ศาลมีอำนาจจัดการประชุมกลุ่มครอบครัว (Family Conferencing of Family Care Conferencing) เพื่อจัดการกับเด็กกระทำความผิด โดยวิธีการประชุมกลุ่มครอบครัวนี้ได้สนับสนุนให้เด็กและเยาวชนที่กระทำความผิด ครอบครัวของเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิด ผู้เสียหาย และครอบครัวของผู้เสียหายรวมทั้งชุมชน ได้ร่วมมือกันแก้ไขฟื้นฟูเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิด โดยกฎหมายกำหนดให้เข้าร่วมในการปรึกษาหารือกับศาลคดีเด็กและเยาวชนในการออกข้อกำหนดต่อเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิด โดยการประชุมกลุ่มครอบครัวมีข้อกำหนดในแผนแก้ไขฟื้นฟู ดังนี้ คือ

- 1.) การทำให้เด็กและเยาวชนสำนึกในความผิดที่ตนได้กระทำลง
- 2.) ดักเตือนเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิดเกี่ยวกับลักษณะของการกระทำความผิด

³⁰ สุพรรณยา สมลี. 2547. มาตรการทางกฎหมายในการแก้ไขฟื้นฟูเด็กกระทำผิดโดยการมีส่วนร่วมของชุมชน ผู้กระทำผิด และผู้เสียหาย. วิทยานิพนธ์นิติศาสตรมหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, หน้า 155-156.

3.) กำหนดให้เด็กและเยาวชนที่กระทำผิดคดีใช้ค่าเสียหายแก่ผู้เสียหาย เป็นจำนวนเงิน ตามมติของที่ประชุมกลุ่มครอบครัวกำหนด

4.) กำหนดให้เด็กและเยาวชนที่กระทำผิดทำบริการชุมชน เป็นเวลาไม่เกิน 240 ชั่วโมง โดยมีลักษณะของการบริการชุมชน ระยะเวลาและสถานที่ ต้องเป็นไปตามมติของที่ประชุมกลุ่มครอบครัวกำหนด(Family Conferencing) กำหนด

5.) กำหนดให้เด็กและเยาวชนที่กระทำความผิดขอโทษผู้เสียหายและครอบครัวผู้เสียหาย ทั้งนี้เป็นไปตามมติที่ประชุมกลุ่มครอบครัวกำหนด

6.) มีข้อกำหนดอื่นๆ เพื่อให้เด็กและเยาวชนที่กระทำผิดได้กระทำการใดๆ ตามมติที่ประชุมกลุ่มครอบครัวกำหนดความเหมาะสม

อย่างไรก็ดี ถ้าปรากฏว่าเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิดไม่ปฏิบัติตามข้อกำหนดของแผนแก้ไขฟื้นฟู ของที่ประชุมกลุ่มครอบครัว Family Conferencing คณะกรรมการประชุมกลุ่มชุมชนต้องรายงานเหตุดังกล่าวต่อศาลคดีเด็กและเยาวชน เพื่อศาลคดีเด็กและเยาวชนจะได้ทำคำสั่งให้เด็กและเยาวชนนั้นมาปรากฏตัวต่อหน้าโดยศาลมีอำนาจจัดการกับเด็กตามความเหมาะสม อาทิ เช่น ว่ากล่าวตักเตือนเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิดนั้นให้ตระหนักถึงความผิดที่ตนกระทำหรือได้สำนึกผิด นอกจากนี้เพื่อเป็นการคุ้มครองสวัสดิภาพและอนาคตของเด็กและเยาวชน The Children and Young Persons Act.2001มาตรา 45(4) ยังได้กำหนด บุคคลผู้เข้าร่วมประชุมกลุ่มครอบครัวที่ไม่ใช่เด็กและเยาวชนที่กระทำความผิด บิดามารดาหรือผู้ปกครองเด็กและเยาวชน หรือสมาชิกอื่นในครอบครัวเด็กและเยาวชน ต้องไม่เปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับบุคคลดังกล่าวที่ได้จากการประชุมกลุ่มครอบครัว หากฝ่าฝืนมีความผิดและถูกปรับ 1,000 ดอลลาร์ และภายหลังจากการจัดประชุมกลุ่มครอบครัวเสร็จสิ้นแล้ว The Children and Young Persons Act.2001 มาตรา 46(1) ยังกำหนดให้ศาลคดีเด็กและเยาวชนมีดุลพินิจออกคำสั่งเพิ่มเติมให้เด็กและเยาวชนที่กระทำความผิดรวมทั้งครอบครัวเข้าร่วมโปรแกรมให้คำปรึกษาสุขภาพจิต หรือ โปรแกรมอื่นๆ ตามความเหมาะสม เพื่อวัตถุประสงค์ดังต่อไปนี้

1.) เพื่อแก้ไขปัญหาสัมพันธ์ภาพระหว่างเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิด และบิดามารดาหรือผู้ปกครอง

2.) เพื่อช่วยในการแก้ไขฟื้นฟูเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิด

3.) เพื่อทำให้บิดามารดา หรือผู้ปกครองของเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิดสามารถจัดการแก้ไขปัญหาของเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิดได้

4.) เพื่อส่งเสริมและสนับสนุนและคุ้มครองเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิดในความ เป็นอยู่ทางกายภาพ สังคม อารมณ์ และความปลอดภัยของเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิด

3.4.2 ประสิทธิภาพของการนำกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์โดยวิธีประชุมกลุ่มครอบครัวมาใช้ในระบบกระบวนการยุติธรรมสำหรับเด็กและเยาวชนประเทศสิงคโปร์

ศาลคดีเด็กและเยาวชนของประเทศสิงคโปร์จะใช้มาตรการเลือกโดยนำกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์โดยวิธีการประชุมกลุ่มครอบครัวมาใช้เพื่อหันเหคดีเด็กและเยาวชน แทนการนำตัวเด็กหรือเยาวชนไปควบคุม ซึ่งการประชุมกลุ่มครอบครัวมักใช้กับเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิดได้กระทำความผิดครั้งแรกและเป็นคดีที่ไม่รุนแรงมาก โดยการจัดการประชุมกลุ่มครอบครัวมีผู้เข้าร่วมประชุมได้แก่ เด็กหรือเยาวชนที่กระทำความผิด ครอบครัวของเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิด ผู้เสียหาย เจ้าหน้าที่ของสถานฝึกอบรม พนักงานคุมประพฤติ พนักงานสังคมสงเคราะห์ นักจิตวิทยา โดยการดำเนินการประชุม จะมีการอภิปรายถึงการกระทำของเด็กและเยาวชน ความน่าละอายที่จะนำมาสู่ครอบครัว ความสัมพันธ์ในครอบครัวรวมทั้งการให้เด็กและเยาวชนที่กระทำความผิดได้ตระหนักถึงความเสียหายที่เกิดขึ้นกับผู้เสียหาย และพร้อมที่จะสำนึกผิดและยอมชดเชยเยียวยาความเสียหายที่เกิดขึ้นกับผู้เสียหาย โดยในขณะเดียวกันผู้เสียหายก็ยินยอมที่จะให้อภัยโดยการให้ออกาสแก่เด็กและเยาวชนนั้นได้แก้ไขข้อผิดพลาดและกลับตนเป็นคนดี เพื่อกลับคืนสู่สังคมโดยเร็ว

ดังนั้นอาจกล่าวได้ว่าประเทศสิงคโปร์ก็เป็นอีกประเทศหนึ่งที่ศาลคดีเด็กและเยาวชนได้นำกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์โดยวิธีการประชุมกลุ่มครอบครัวมาใช้เพื่อหันเหคดีเด็กและเยาวชนนั้น นอกจากจะเป็นการช่วยแก้ไขพฤติกรรมนิสัยของเด็กและเยาวชนแล้ว ยังเยียวยาความเสียหายให้แก่ผู้เสียหายและสร้างความสมานฉันท์ปรองดองกันทุกฝ่ายรวมทั้งส่งเสริมการมีส่วนร่วมของครอบครัวและชุมชนในการป้องกันอาชญากรรม จึงเป็นการป้องกันการกระทำผิดซ้ำอีก และช่วยลดปริมาณคดีที่เข้าสู่ศาลคดีเด็กและเยาวชนได้ในระดับหนึ่ง

บทที่ 4

บทวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณจากแบบสอบถามและบทสัมภาษณ์

บทนี้เป็นการศึกษาข้อมูลในเชิงปริมาณ ซึ่งเป็นข้อมูลที่ได้จากการออกแบบสอบถามไปยังกลุ่มบุคคลต่างๆที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ โดยวิธีประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนเพื่อหันเหคดีเด็กและเยาวชน โดยไม่ต้องขึ้นสู่ศาลเยาวชนและครอบครัว พร้อมทั้งผู้วิจัยได้ลงพื้นที่สัมภาษณ์บุคคลากรในกระบวนการยุติธรรมที่เกี่ยวกับการดำเนินคดีเด็กและเยาวชน รวมทั้งผู้ที่ได้รับผลกระทบเกี่ยวกับกรณีนี้ ในพื้นที่กรุงเทพมหานครและปริมณฑลรวม 6 จังหวัด ทั้งนี้เพื่อเป็นข้อมูลในการสนับสนุนการศึกษาข้อมูลหลักในเชิงคุณภาพที่ได้ศึกษาแล้วในบทที่ 2 และบทที่ 3 สำหรับเนื้อหาในบทนี้จะได้นำเสนอรายละเอียดและการวิเคราะห์ข้อมูลจากบทสัมภาษณ์ โดยจะได้นำเสนอเป็นลำดับดังนี้

4.1 ตารางสำคัญเกี่ยวกับการวิจัยเชิงปริมาณ

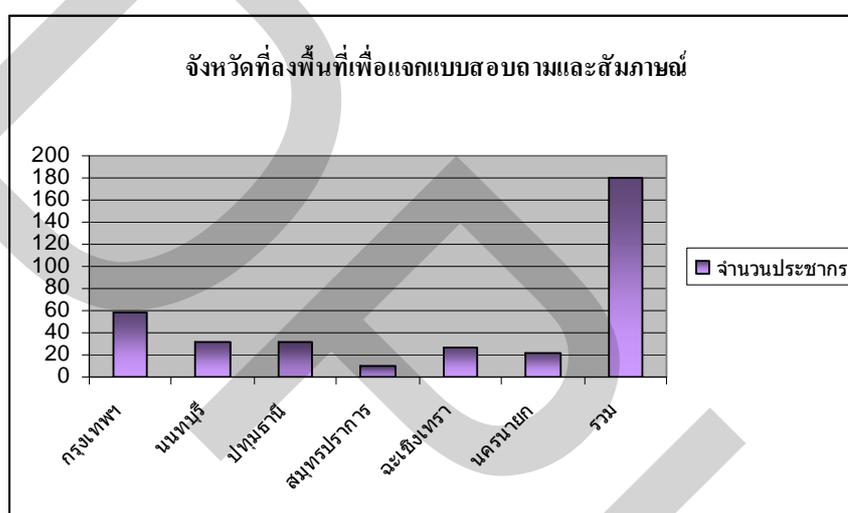
ในการแจกแบบสอบถามเพื่อประเมินผลประสิทธิภาพของการนำกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์โดยวิธีประชุมกลุ่มครอบครัวมาใช้เพื่อหันเหคดีเด็กและเยาวชน โดยไม่ต้องขึ้นสู่ศาลเยาวชนและครอบครัว โดยผู้วิจัยอาศัยข้อมูลจากการแจกแบบสอบถามในส่วนพื้นที่เขตกรุงเทพมหานครและพื้นที่เขตปริมณฑลรวม 6 จังหวัดโดยพิจารณาจากจำนวนเด็กและเยาวชนที่ถูกจับและถูกส่งตัวมาอยู่ในความควบคุมของสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนที่มีสัดส่วนคดีมาก ทั้งนี้เพื่อประเมินผลประสิทธิภาพของการนำเอากระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์โดยวิธีประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนมาใช้เพื่อหันเหคดีเด็กและเยาวชน โดยไม่ต้องขึ้นสู่ศาลเยาวชนและครอบครัวในพื้นที่เขตกรุงเทพมหานคร และในพื้นที่เขตปริมณฑล ซึ่งได้แก่ จังหวัดนนทบุรี จังหวัดปทุมธานี จังหวัดสมุทรปราการ จังหวัดฉะเชิงเทรา และจังหวัดนครนายก รวม 6 จังหวัด ดังข้อมูลแสดงในตารางที่ 4 และแสดงข้อมูลเป็นกราฟตามภาพที่ 1 ดังนี้

ตารางที่ 4 จังหวัดที่ลงพื้นที่ในการแจกแบบสอบถาม

พื้นที่กรุงเทพมหานคร และปริมณฑล	จำนวนประชากร	ร้อยละ
1. กรุงเทพมหานคร	58	32.2
2. นนทบุรี	32	17.8

พื้นที่กรุงเทพมหานคร และปริมณฑล	จำนวนประชากร	ร้อยละ
3. ปทุมธานี	32	17.8
4. สมุทรปราการ	10	5.6
5. ฉะเชิงเทรา	26	14.4
6. นครนายก	22	12.2
รวม	180	100

ภาพที่ 1 กราฟแสดงจำนวนที่ลงพื้นที่เพื่อแจกแบบสอบถามและสัมภาษณ์

4.1.1 กลุ่มบุคคลที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์โดยวิธีการประชุม กลุ่มครอบครัวและชุมชนเพื่อหันเหคดีอาญาเด็กและเยาวชนโดยไม่ต้องขึ้นสู่ศาลเยาวชนและ ครอบครัว

ผู้วิจัยใช้แบบสอบถามสำรวจผู้ที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์โดยวิธีการประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนเพื่อหันเหคดีเด็กและเยาวชน โดยไม่ต้องขึ้นสู่ศาลเยาวชนและครอบครัวซึ่งอาศัยอยู่ในส่วนพื้นที่เขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล โดยแจกแบบสอบถามทั้งหมดจำนวน 180 ราย ประกอบด้วย 3 กลุ่ม

กลุ่มที่หนึ่ง เป็นกลุ่มผู้ใกล้ชิดกับปัญหาของเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิดอาญา และเป็นผู้เกี่ยวข้องโดยตรงในการนำกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์โดยวิธีการประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนมาใช้เพื่อหันเหคดีอาญาเด็กและเยาวชน ได้แก่ ผู้อำนวยการสถานพินิจ พนักงานคุมประพฤติ พนักงานสังคมสงเคราะห์ และนักจิตวิทยา รวมจำนวน 30 ราย

กลุ่มที่สอง เป็นกลุ่มที่มีอาชีพเกี่ยวข้องกับการดำเนินคดีเด็กและพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2534 ได้แก่ เจ้าพนักงานตำรวจ พนักงานอัยการ และศาลเยาวชนและครอบครัว รวมจำนวน 50 ราย

กลุ่มที่สาม เป็นกลุ่มที่ได้รับผลกระทบจากการใช้มาตรการดังกล่าว ได้แก่ ผู้เสียหาย ผู้กระทำความผิดที่เป็นเด็กและเยาวชนรวมทั้งครอบครัว และประชาชนทั่วไป รวมจำนวน 100 ราย

4.12 การสร้างแบบสอบถาม

การสร้างแบบสอบถาม ทำโดยศึกษาข้อมูลที่ได้จากการศึกษาค้นคว้าในเชิงเอกสาร (Documentary Research) ในประเด็นที่สำคัญที่ต้องการทราบความเห็นของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยประเด็นดังกล่าวเป็นประเด็นที่สามารถแสวงหาคำตอบได้จากการใช้แบบสอบถามโดยการสร้างแบบสอบถามที่มีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ ของการวิจัยทั้ง 4 ข้อ กล่าวคือ

1. เพื่อศึกษาวิเคราะห์สภาพของปัญหา อุปสรรค และประสิทธิภาพของระบบกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์โดยวิธีประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนที่นำมาใช้ในระบบกระบวนการยุติธรรมสำหรับเด็กและเยาวชนในประเทศไทย เพื่อหันเหคดีเด็กและเยาวชน โดยไม่ต้องขึ้นสู่ศาลเยาวชนและครอบครัว

2. เพื่อแสวงหามาตรการที่นำมาใช้เพื่อหันเหคดีเด็กและเยาวชนออกจากกระบวนการยุติธรรมสำหรับเด็กและเยาวชนให้เหมาะสมกับสังคมไทย

3. เพื่อศึกษาถึงแนวทางปฏิบัติและผลกระทบของการนำกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์โดยวิธีประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนมาใช้ควบคู่กับมาตรา 63 เพื่อหันเหคดีเด็กและเยาวชน โดยไม่ต้องขึ้นสู่ศาลเยาวชนและครอบครัวซึ่งมีผลต่อผู้กระทำความผิด ผู้เสียหาย และสังคม

4. เพื่อทราบแนวความคิดเห็นของหน่วยงาน รวมทั้งกลุ่มบุคคลที่เกี่ยวข้องกับการนำกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์โดยวิธีประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนมาใช้ควบคู่กับมาตรา 63 เพื่อหันเหคดีเด็กและเยาวชน โดยไม่ต้องขึ้นสู่ศาลเยาวชนและครอบครัว

เมื่อนำวัตถุประสงค์ทั้ง 4 ข้อ ดังกล่าวมาใช้เป็นกรอบในการสร้างแบบสอบถาม สำหรับใช้ในการสอบถามความคิดเห็นของผู้ที่เกี่ยวข้องทั้ง 3 กลุ่ม ดังนี้

แบบสอบถาม

วิจัย เรื่อง กระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์โดยวิธีประมุขกลุ่มครอบครัวและชุมชนเพื่อหันเหคดีเด็กและเยาวชน โดยไม่ต้องขึ้นสู่ศาลเยาวชนและครอบครัว

.....
ขอความกรุณาผู้ตอบแบบสอบถามใส่เครื่องหมาย / ลงในช่อง หน้าข้อความที่ท่านต้องการหรือตามความเป็นจริง

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

1. เพศ

- ชาย
 หญิง

2. ช่วงอายุ

- ต่ำกว่า 25 ปี 26-30 ปี 31-35 ปี
 36-40 ปี 41-45 ปี 46-50 ปี
 51 ปีขึ้นไป

3. ระดับการศึกษา

- ต่ำกว่าปริญญาตรี
 ปริญญาตรี
 ปริญญาโท
 ปริญญาเอก

4. พื้นที่จังหวัด (กรุงเทพฯและปริมณฑล)

- กรุงเทพมหานคร สมุทรปราการ
 นนทบุรี ฉะเชิงเทรา
 ปทุมธานี นครนายก

5. อาชีพของผู้ตอบแบบสอบถาม

- ผู้พิพากษา พนักงานสังคมสงเคราะห์/ นักจิตวิทยา
 อัยการ ผู้เสียหาย/ครอบครัวผู้เสียหาย
 ตำรวจ ผู้อำนวยการสถานพินิจ
 เด็กหรือเยาวชนที่อยู่ในความควบคุม พนักงานคุมประพฤติ
ของสถานพินิจคุ้มครองเด็กและเยาวชน ประชาชนทั่วไป

ส่วนที่ 2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับการประเมินผลกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์โดยวิธีประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนเพื่อหันเหคดีอาญาเด็กและเยาวชน โดยไม่ต้องขึ้นสู่ศาลเยาวชนและครอบครัว

ประเด็นพิจารณา	ระดับความเห็น				
	มาก	ค่อนข้างมาก	ปานกลาง	ค่อนข้างน้อย	น้อย
1. ท่านคิดว่ากระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์โดยวิธีการประชุมกลุ่มครอบครัวฯที่นำมาใช้ควบคู่กับมาตรา 63 เพื่อหันเหคดีเด็กและเยาวชนโดยไม่ต้องขึ้นสู่ศาลเยาวชนและครอบครัวสามารถดำเนินการตามวัตถุประสงค์หรือเป้าหมายของกระทรวงยุติธรรมได้อยู่ในระดับใด					
2. ท่านคิดว่ากฎหมายเกี่ยวกับคดีเด็กและเยาวชนช่วยให้การดำเนินการกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์โดยวิธีประชุมกลุ่มครอบครัวฯเกิดผลสำเร็จอยู่ในระดับใด					
3. ท่านคิดว่ากระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์โดยวิธีการประชุมกลุ่มครอบครัวฯเพื่อหันเหคดีเด็กและเยาวชนโดยไม่ต้องขึ้นสู่ศาลเยาวชนมีการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพอยู่ในระดับใด					
4. ท่านคิดว่าความคุ้มค่าของการนำกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์โดยวิธีประชุมกลุ่มครอบครัวฯมาใช้เพื่อหันเหคดีเด็กและเยาวชนโดยไม่ต้องขึ้นสู่ศาลเยาวชนและครอบครัวมีอยู่ในระดับใด					

ประเด็นพิจารณา	ระดับความเห็น				
	มาก	ค่อนข้าง มาก	ปานกลาง	ค่อนข้าง น้อย	น้อย
5. ท่านคิดว่าจำนวนเจ้าพนักงานที่เกี่ยวข้องเพื่อดำเนินกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์โดยวิธีประชุมกลุ่มครอบครัวฯเพื่อหันเหคดีเด็กและเยาวชนโดยไม่ต้องขึ้นสู่ศาลเยาวชนและครอบครัวมีอยู่ในระดับใด					
6. ท่านคิดว่างบประมาณที่นำมาใช้เพื่อดำเนินกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์โดยวิธีประชุมกลุ่มครอบครัวฯเพื่อหันเหคดีเด็กและเยาวชนโดยไม่ต้องขึ้นสู่ศาลเยาวชนมีอยู่ในระดับใด					
7. ท่านคิดว่าความรู้และความเข้าใจของเจ้าหน้าที่ในการดำเนินการกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์โดยวิธีประชุมกลุ่มครอบครัวฯเพื่อหันเหคดีเด็กและเยาวชนโดยไม่ต้องขึ้นสู่ศาลเยาวชนมีอยู่ในระดับใด					
8. ท่านคิดว่าความร่วมมือของเจ้าหน้าที่ในการดำเนินการตามกระบวนการเชิงสมานฉันท์โดยวิธีประชุมกลุ่มครอบครัวฯเพื่อหันเหคดีเด็กและเยาวชนโดยไม่ต้องขึ้นสู่ศาลเยาวชนและครอบครัวมีอยู่ในระดับใด					
9. ท่านคิดว่าความร่วมมือของเด็กและเยาวชนในการดำเนินการตามกระบวนการเชิงสมานฉันท์โดยวิธีประชุมกลุ่มครอบครัวฯเพื่อหันเหคดีเด็กและเยาวชนโดยไม่ต้องขึ้นสู่ศาลเยาวชนและครอบครัวมีอยู่ในระดับใด					

ประเด็นพิจารณา	ระดับความเห็น				
	มาก	ค่อนข้าง มาก	ปานกลาง	ค่อนข้าง น้อย	น้อย
10. ท่านคิดว่าความร่วมมือของ ผู้เสียหายในการดำเนินการตาม กระบวนการเชิงสมานฉันท์โดยวิธี ประชุมกลุ่มครอบครัวฯเพื่อหันเหคดี เด็กและเยาวชนโดยไม่ต้องขึ้นสู่ศาล เยาวชนและครอบครัวมีอยู่ในระดับใด					
11. ท่านคิดว่าการดำเนินการตาม กระบวนการเชิงสมานฉันท์โดยวิธี ประชุมกลุ่มครอบครัวฯช่วยลดปริมาณ คดีเด็กและเยาวชนโดยไม่ต้องขึ้นสู่ศาล เยาวชนและครอบครัวได้ในระดับใด					
12.ท่านคิดว่าการใช้กระบวนการเชิง สมานฉันท์โดยวิธีประชุมกลุ่ม ครอบครัวฯเพื่อหันเหคดีเด็กและ เยาวชนโดยไม่ต้องขึ้นสู่ศาลเยาวชนและ ครอบครัวมีผลในการแก้ไขพฤติกรรม ผู้กระทำผิดได้ในระดับใด					
13.ท่านคิดว่าการใช้กระบวนการเชิง สมานฉันท์โดยวิธีประชุมกลุ่ม ครอบครัวฯเพื่อหันเหคดีเด็กและ เยาวชนโดยไม่ต้องขึ้นสู่ศาลเยาวชนและ ครอบครัวมีผลช่วยลดกระทำความผิดซ้ำได้ ในระดับใด					
14. ท่านคิดว่าการใช้กระบวนการเชิง สมานฉันท์โดยวิธีประชุมกลุ่ม ครอบครัวฯเพื่อหันเหคดีเด็กและ เยาวชนโดยไม่ต้องขึ้นสู่ศาลเยาวชนและ ครอบครัวประสบความสำเร็จในการ นำมาใช้ในระดับใด					

ส่วนที่ 3 ข้อเสนอแนะอื่นๆ

3.1 ข้อเสนอแนะอื่นๆ ที่สามารถช่วยเพิ่มประสิทธิภาพในการใช้กระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์โดยวิธีการประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนเพื่อหันเหคดีเด็กและเยาวชน โดยไม่ต้องขึ้นสู่ศาลเยาวชนและครอบครัว

.....

.....

.....

3.2 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับมาตรการอื่นๆในทางอาญาที่สามารถนำมาใช้หันเหคดีเด็กและเยาวชน รวมทั้งสามารถช่วยแก้ไขพฤติกรรมนิสัยของเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิด และช่วยลดการกระทำความผิดซ้ำ อีกทั้งช่วยลดปริมาณคดีเด็กและเยาวชนขึ้นสู่ศาลเยาวชนและครอบครัวได้นอกเหนือจากมาตรการข้างต้น (ถ้ามี)

.....

.....

.....

4.1.3 การกำหนดตัวชี้วัด

กำหนดตัวชี้วัดเพื่อสร้างแบบสอบถามและทดลองใช้แบบสอบถามที่ผู้วิจัยจะนำมาใช้ในการวัดประสิทธิภาพของมาตรการในการหันเหคดีเด็กและเยาวชนมาตรา 63 โดยไม่ต้องขึ้นสู่ศาลเยาวชนและครอบครัว มี 5 ประการ ดังต่อไปนี้

1.) ร้อยละทางสถิติจำนวนคดีที่ขึ้นสู่ศาลเยาวชนและครอบครัวตั้งแต่ปี พ.ศ. 2544 เมื่อเทียบกับสถิติที่ขึ้นสู่ศาลเยาวชนและครอบครัวก่อนที่จะนำกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์โดยวิธีการประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนมาใช้ควบคู่กับมาตรา 63 เพื่อหันเหคดีเด็กและเยาวชนออกจากกระบวนการยุติธรรมสำหรับเด็กและเยาวชน

$$\frac{X-Y}{Y} \times 100 \% = Z\%$$

X = สถิติจำนวนคดีเด็กและเยาวชนที่ขึ้นสู่ศาลเยาวชนและครอบครัว ตั้งแต่ พ.ศ. 2544

Y = สถิติจำนวนคดีที่ขึ้นสู่ศาลเยาวชนและครอบครัวในปีที่ยังไม่มีการนำกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์โดยวิธีการประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนมาใช้ควบคู่กับมาตรา 63 เพื่อหันเหคดีเด็กและเยาวชนออกจากกระบวนการยุติธรรมสำหรับเด็กและเยาวชน

2.) ความยั่งยืนของกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์โดยวิธีการประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนที่นำมาใช้ควบคู่กับมาตรา 63 เพื่อหันเหคดีเด็กและเยาวชน โดยไม่ต้องขึ้นสู่ศาลเยาวชนและครอบครัว ทั้งนี้เพื่อประเมินว่าบุคลากรในกระบวนการยุติธรรม ตระหนักถึงความสำคัญและให้ ความร่วมมือในการนำมาตราดังกล่าวนี้มาใช้หรือไม่

3.) ความคุ้มค่าของการนำกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์โดยวิธีการประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนมาใช้ควบคู่กับมาตรา 63 เพื่อหันเหคดีเด็กและเยาวชน โดยไม่ต้องขึ้นสู่ศาลเยาวชนและครอบครัว ทั้งนี้เพื่อประเมินว่ากฎหมายที่เกี่ยวข้อง ช่วยให้เกิดผลสำเร็จในการดำเนินกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์โดยวิธีประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนเพื่อหันเหคดีเด็กออกจากกระบวนการยุติธรรมสำหรับเด็กและเยาวชนได้ในระดับใด ทั้งนี้เพื่อยังผลถึงการลดการกระทำ ความผิดซ้ำและการช่วยลดปริมาณคดีเด็กและเยาวชนขึ้นสู่ศาลเยาวชนและครอบครัว โดยทำให้เกิดความสมานฉันท์ปรองดองแก่ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องและนำมาซึ่งความสันติสุขให้เกิดขึ้นแก่ชุมชนและสังคมดั้งเดิม

4.) สถิติการกระทำ ความผิดซ้ำ

5.) จุดอ่อน จุดแข็ง อุปสรรคและปัญหาในการดำเนินกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์โดย วิธีการประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนที่นำมาใช้ควบคู่กับมาตรา 63 เพื่อหันเหคดีเด็กและเยาวชน โดยไม่ต้องขึ้นสู่ศาลเยาวชนและครอบครัว

นอกจากนั้น ในการสร้างแบบสอบถาม ผู้วิจัยจะได้สอบถามถึงความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับการนำหลักเกณฑ์ใหม่ๆ และมาตรการใหม่ๆ ที่สามารถช่วยแก้ไขพฤติกรรมของเด็กและเยาวชน และช่วยลดการกระทำ ความผิดซ้ำ รวมทั้งช่วยลดปริมาณคดีเด็กและเยาวชน โดยไม่ต้องขึ้นสู่ศาลเยาวชน พร้อมทั้งมาตราใหม่ๆ ที่ใช้บังคับในต่างประเทศมาใช้ในประเทศไทย

4.1.4 การทดสอบเบื้องต้น

ผู้วิจัยได้ทำการทดสอบแบบสอบถามเบื้องต้นใน 2 จังหวัด ได้แก่ กรุงเทพมหานคร และในเขตปริมณฑล ได้แก่ จังหวัดนนทบุรี โดยในแต่ละจังหวัดผู้วิจัยได้เลือกกลุ่มทดสอบ 3 กลุ่ม กลุ่มแรก ได้แก่ ผู้อำนวยการสถานพินิจ พนักงานคุมประพฤติ พนักงานสังคมสงเคราะห์ และนักจิตวิทยา กลุ่มที่สอง ได้แก่ พนักงานสอบสวน และกลุ่มที่สาม ผู้นำชุมชนและประชาชนทั่วไป โดยใช้แบบสอบถามกลุ่มละ 10 ชุด รวม 30 ชุด ผลการทดสอบเบื้องต้นปรากฏว่า การใช้แบบสอบถามประสบผลสำเร็จเป็นอย่างดี ดังนั้นแบบสอบถามดังกล่าวจึงสามารถใช้เป็นเครื่องมือในการทำวิจัยเชิงปริมาณได้อย่างถูกต้องสมบูรณ์ตามความต้องการ

4.1.5 การวิเคราะห์ข้อมูล

ข้อมูลที่ได้จากการศึกษาเชิงสำรวจนี้ จะได้นำมาวิเคราะห์ทางสถิติด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปสำหรับการวิจัยทางสังคมศาสตร์ (SPSS FOR WINDOWS) ซึ่งจะนำเสนอให้เห็นในรูปของร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ทั้งนี้เพื่อสนับสนุนข้อมูลที่ได้จากการศึกษาทางเอกสาร

4.1.6 เกณฑ์การให้คะแนน

เกณฑ์การวัดและให้คะแนนตัวแปรกำหนดคะแนนเพื่อวัดค่าตัวแปรต่าง ๆ ในการคำนวณค่าทางสถิติ ได้กำหนดเกณฑ์ดังนี้

5	คะแนน	หมายถึงมีความเห็นในระดับมาก
4	คะแนน	หมายถึงมีความเห็นในระดับค่อนข้างมาก
3	คะแนน	หมายถึงมีความเห็นในระดับปานกลาง
2	คะแนน	หมายถึงมีความเห็นในระดับค่อนข้างน้อย
1	คะแนน	หมายถึงมีความเห็นในระดับน้อย

4.2 ผลของการวิจัย

ในการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการสำรวจความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างที่เกี่ยวข้องทั้งโดยตรงและโดยอ้อม ทั้งสามกลุ่ม เกี่ยวกับการนำกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์โดยวิธีการประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนมาใช้ควบคู่กับมาตรา 63 เพื่อหันเหคดีเด็กและเยาวชนโดยไม่ต้องขึ้นศาลเยาวชนและครอบครัว ซึ่งได้รับตอบกลับมา จำนวนรวมทั้งสิ้น 180 ราย สำหรับใช้ในการประมวลผลและการวิเคราะห์ทางสถิติ ซึ่งในจำนวนนี้ เมื่อจำแนกตามกลุ่ม คือ กลุ่มที่หนึ่งเป็นกลุ่มของผู้ใกล้ชิดกับปัญหาของเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิดอาญา และเป็นผู้เกี่ยวข้องโดยตรงในการนำกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์โดยวิธีการประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนมาใช้เพื่อหันเหคดีเด็กและเยาวชน ได้แก่ ผู้อำนวยการสถานพินิจ คิดเป็นร้อยละ 16.7 ของกลุ่มผู้ตอบแบบสอบถาม กลุ่มที่สอง เป็นกลุ่มของผู้มีอาชีพที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินคดีอาญาเด็กและเยาวชน ตามพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2534 ได้แก่ เจ้าพนักงานตำรวจ พนักงานอัยการ และศาลเยาวชนและครอบครัว คิดเป็นร้อยละ 27.8 ของกลุ่มผู้ตอบแบบสอบถาม เด็กและเยาวชนที่กระทำความผิดรวมทั้งครอบครัว และประชาชนทั่วไป คิดเป็นร้อยละ 55.6 ของกลุ่มผู้ตอบแบบสอบถาม โดยให้จำนวนตัวอย่างในแต่ละกลุ่มกระจายไปตาม เพศ อายุ และระดับการศึกษา ปรากฏผลวิเคราะห์ที่สำคัญสามารถแบ่งออกเป็น 5 ส่วน ดังนี้

4.21 ข้อมูลทั่วไป

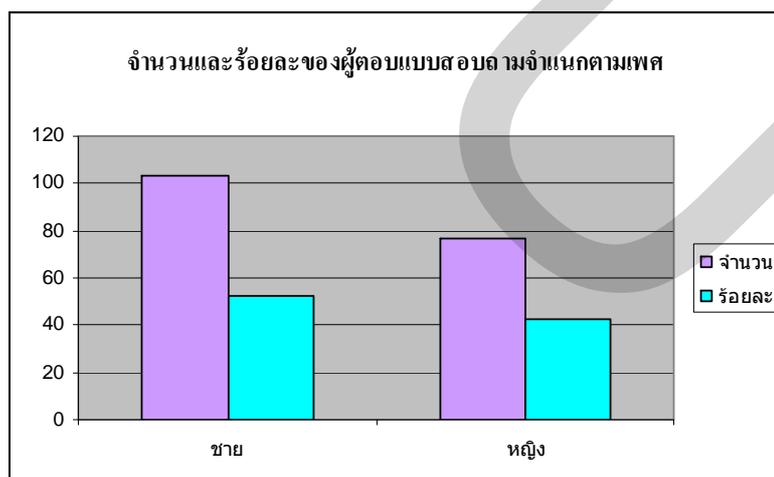
ในส่วนนี้เป็นข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม เกี่ยวกับ เพศ อายุ ระดับการศึกษา พื้นที่ จังหวัด และอาชีพของผู้ตอบแบบสอบถามเพื่อใช้เป็นข้อมูลเบื้องต้นสำหรับใช้อ้างอิงพื้นฐานที่มา ของคำตอบและความคิดเห็นต่างๆ โดยร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามของแต่ละกลุ่มจำแนกตาม เพศ ช่วงอายุ ระดับการศึกษา พื้นที่จังหวัด และอาชีพของผู้ตอบ เป็นลำดับ ดังนี้

ก.) **เพศ** ข้อมูลส่วนใหญ่ กล่าวคือ ร้อยละ 57.2 ของผู้ตอบแบบสอบถามเป็นเพศชาย และร้อยละ 42.8 ของผู้ตอบแบบสอบถามเป็นเพศ หญิง ดังข้อมูลแสดงในตารางที่ 5 และแสดงข้อมูลเป็นกราฟตามภาพที่ 2 ดังนี้

ตารางที่ 5 ตารางแสดงจำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามเพศ

เพศ	จำนวน	ร้อยละ
ชาย	103	57.2
หญิง	77	42.8
รวม	180	100.0

ภาพที่ 2 กราฟแสดงจำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามเพศ

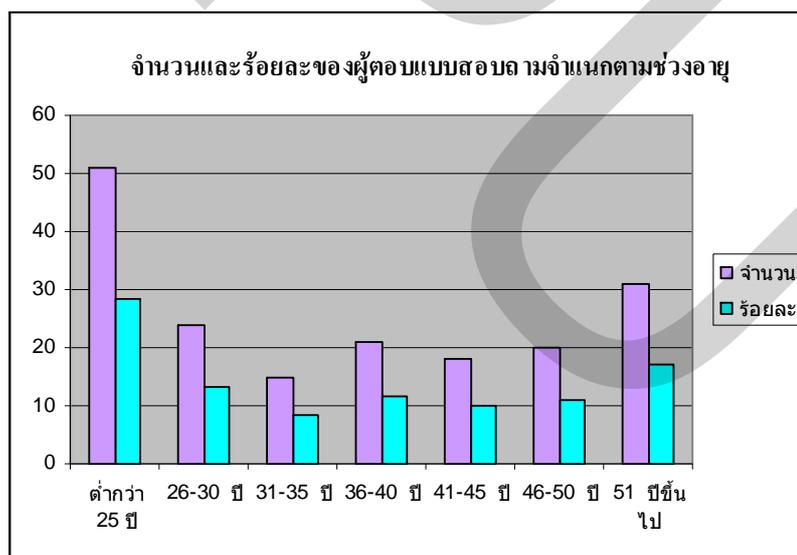
ข.) **ช่วงอายุ** พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามส่วนมาก คิดเป็นร้อยละ 28.3 มีช่วงอายุต่ำกว่า 25 ปี รองลงมาช่วงอายุ 51 ปีขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 17.1 และที่มีช่วงอายุ 26-30ปี คิดเป็นร้อยละ 13.3 และช่วงอายุ 36-40 ปี คิดเป็นร้อยละ 11.7 และช่วงอายุ 46-50 ปี

คิดเป็นร้อยละ 11.1 และช่วงอายุ 40-45 ปี คิดเป็นร้อยละ 10 และช่วงอายุ 31-35 ปี คิดเป็นร้อยละ 8.3 ดังข้อมูลแสดงในตารางที่ 6 และแสดงข้อมูลเป็นกราฟตามภาพที่ 3 ดังนี้

ตารางที่ 6 ตารางแสดงจำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามอายุ

อายุ	จำนวน	ร้อยละ
ต่ำกว่า 25 ปี	51	28.3
26-30 ปี	24	13.3
31-35ปี	15	8.3
36-40ปี	21	11.7
41-45ปี	18	10.0
46-50ปี	20	11.1
51 ขึ้นไป	31	17.1
รวม	180	100

ภาพที่ 3 กราฟแสดงจำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามช่วงอายุ

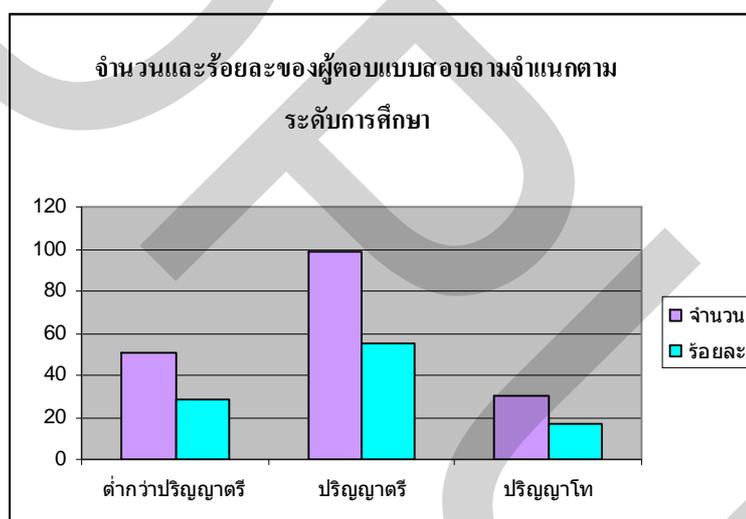

ค.) **ระดับการศึกษา** ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ คิดเป็นร้อยละ 55 มีการศึกษาระดับปริญญาตรี รองลงมา มีการศึกษาระดับต่ำกว่าปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 28.3 และระดับปริญญาโท คิดเป็นร้อยละ 16.7 ส่วนผู้ตอบแบบสอบถามที่มีการศึกษาระดับปริญญาเอก ไม่มี ดังข้อมูลแสดงในตารางที่ 7 และแสดงข้อมูลเป็นกราฟตามภาพที่ 4 ดังนี้

ตารางที่ 7 ตารางแสดงจำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามระดับการศึกษา

ระดับการศึกษา	จำนวน	ร้อยละ
ต่ำกว่าปริญญาตรี	51	28.3
ปริญญาตรี	99	55.0
ปริญญาโท	30	16.7
ปริญญาเอก	-	-
รวม	80	100

ภาพที่ 4 กราฟแสดงจำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามระดับการศึกษา

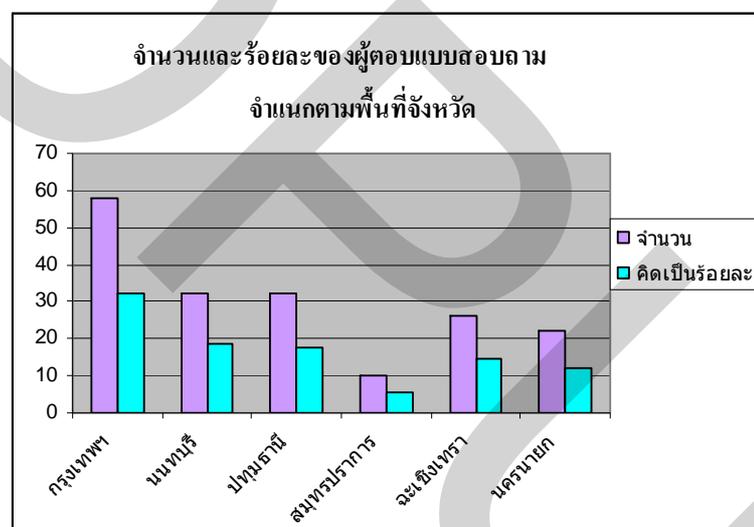

ง.) พื้นที่จังหวัด (กรุงเทพมหานครและปริมณฑล) ที่ข้อมูลทั้งหมดมาจากพื้นที่กรุงเทพมหานครและปริมณฑล รวม 6 จังหวัด ได้แก่ กรุงเทพมหานคร จังหวัดนนทบุรี จังหวัดปทุมธานี จังหวัดสมุทรปราการ จังหวัดฉะเชิงเทรา และจังหวัดนครนายก โดยผู้ตอบแบบสอบถามในพื้นที่เขตกรุงเทพมหานคร คิดเป็นร้อยละ 32.2 จังหวัดนนทบุรี คิดเป็นร้อยละ 17.8 จังหวัดปทุมธานี คิดเป็นร้อยละ 17.8 จังหวัดสมุทรปราการ คิดเป็นร้อยละ 5.6 จังหวัดฉะเชิงเทรา คิดเป็นร้อยละ 14.4 และจังหวัดนครนายก คิดเป็นร้อยละ 12.2 ดังข้อมูลแสดงในตารางที่ 8 และแสดงข้อมูลเป็นกราฟตามภาพที่ 5 ดังนี้

ตารางที่ 8 ตารางแสดงจำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามพื้นที่จังหวัด

พื้นที่จังหวัด	จำนวน	ร้อยละ
กรุงเทพมหานคร	58	32.2
จังหวัดนนทบุรี	32	17.8
จังหวัดปทุมธานี	32	17.8
จังหวัดสมุทรปราการ	10	5.6
จังหวัดฉะเชิงเทรา	26	14.4
จังหวัดนครนายก	22	12.2
รวม	180	100.0

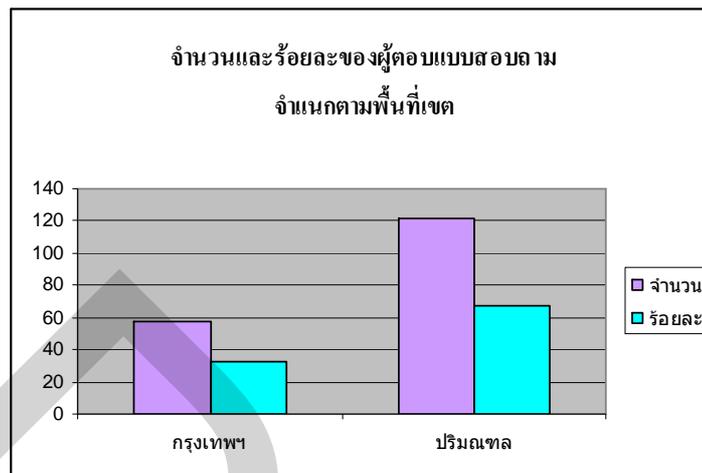
ภาพที่ 5 กราฟแสดงจำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามพื้นที่จังหวัด

และเมื่อพิจารณาตามพื้นที่ จะเห็นได้ว่าผู้ตอบแบบสอบถามเป็นกลุ่มตัวอย่างจากผู้ตอบแบบสอบถามในเขตกรุงเทพมหานคร คิดเป็นร้อยละ 32.2 และปริมณฑล คิดเป็นร้อยละ 67.7 ในแต่ละพื้นที่เขต ดังข้อมูลแสดงในตารางที่ 9 และแสดงข้อมูลเป็นกราฟตามภาพที่ 6 ดังนี้

พื้นที่เขต	จำนวน	ร้อยละ
กรุงเทพฯ	58	32.2
ปริมณฑล	122	67.7
รวม	180	100

ภาพที่ 6 กราฟแสดงจำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามพื้นที่เขต

จ.) **อาชีพ** ข้อมูลของผู้ตอบแบบสอบถามได้มาจาก 3 กลุ่ม

กลุ่มแรก เป็นกลุ่มผู้ใกล้ชิดกับปัญหาของเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิดอาญา และเป็นผู้ที่เกี่ยวข้องโดยตรงในการนำกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์โดยวิธีการประชุม กลุ่มครอบครัวและชุมชนมาใช้ควบคู่กับมาตรา 63 เพื่อหันเหคดีอาญาเด็กและเยาวชนโดยไม่ต้อง ขึ้นสู่ศาลเยาวชนและครอบครัว ซึ่งได้แก่ ผู้อำนวยการสถานพินิจ คิดเป็นร้อยละ 3.3 พนักงานคุมประพฤติ คิดเป็นร้อยละ 7.8 พนักงานสังคมสงเคราะห์ และนักจิตวิทยา คิดเป็นร้อยละ 5.6 รวมผู้ตอบแบบสอบถามกลุ่มแรกคิดเป็นร้อยละ 16.7

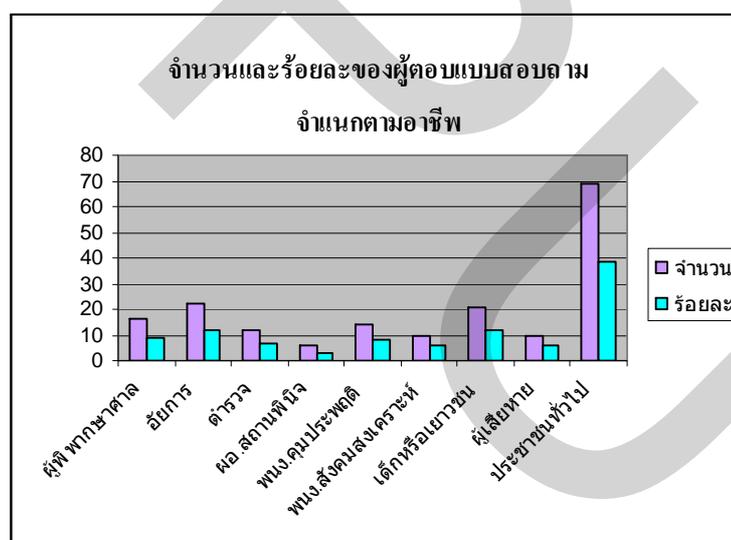
กลุ่มที่สอง เป็นกลุ่มที่มีอาชีพเกี่ยวข้องกับการดำเนินคดีเด็กและเยาวชนตามพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2534 ได้แก่ เจ้าหน้าที่ตำรวจ คิดเป็นร้อยละ 6.7 พนักงานอัยการ คิดเป็นร้อยละ 12.2 และศาลเยาวชนและครอบครัว คิดเป็นร้อยละ 8.9 รวมผู้ตอบแบบสอบถามกลุ่มที่สองคิดเป็นร้อยละ 27.8

กลุ่มที่สาม เป็นกลุ่มที่ได้รับผลกระทบจากการใช้มาตรการดังกล่าว ได้แก่ ผู้เสียหาย คิดเป็นร้อยละ 5.6 เด็กและเยาวชนที่กระทำความผิด คิดเป็นร้อยละ 11.7 และประชาชนทั่วไปคิดเป็นร้อยละ 38.3 รวมผู้ตอบแบบสอบถามกลุ่มที่สาม คิดเป็นร้อยละ 55.6 ดังข้อมูลแสดงในตารางที่ 10 และปรากฏตามภาพ 7 ดังนี้

ตารางที่ 10 ตารางแสดงจำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามอาชีพ

อาชีพ	จำนวน	ร้อยละ
ผู้พิพากษาศาลเยาวชนและครอบครัว	16	8.9
อัยการ	22	12.2
ตำรวจ	12	6.7
ผู้อำนวยการสถานพินิจ	6	3.3
พนักงานคุมประพฤติ	14	7.8
พนักงานสังคมสงเคราะห์/นักจิตวิทยา	10	5.6
เด็กหรือเยาวชนที่อยู่ในความคุมประพฤติ ของสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน	21	11.7
ผู้เสียหาย	10	5.6

ภาพที่ 7 กราฟแสดงจำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามอาชีพ

4.2.2 ความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามในภาพรวมของทุกกลุ่มอาชีพเกี่ยวกับการประเมินผลกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์โดยวิธีการประชุมกลุ่มครอบครัวเพื่อหันเหคดีอาญาเด็กและเยาวชนโดยไม่ต้องขึ้นสู่ศาลเยาวชน

ในการประเมินผลประสิทธิภาพของกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์โดยวิธีการประชุมกลุ่มครอบครัวที่นำมาใช้ควบคู่กับมาตรา 63 เพื่อหันเหคดีอาญาเด็กและเยาวชนโดยไม่ต้องขึ้นสู่ศาลเยาวชนและครอบครัว ซึ่งผู้ตอบแบบสอบถามดังกล่าวแสดงความคิดเห็นเป็น

5 ระดับ ได้แก่ มาก ก่อนข้างมาก ปานกลาง ก่อนข้างน้อย และน้อย โดยประเมินค่าระดับคะแนนเป็น 5 คะแนน 4 คะแนน 3 คะแนน และ 1 คะแนน ตามลำดับ โดยการนำกระบวนการเชิงสมานฉันท์โดยวิธีประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนมาใช้เพื่อหันเหคดีอาญาเด็กและเยาวชนโดยไม่ต้องขึ้นสู่ศาลเยาวชนและครอบครัวมีการประเมินผลตามตัวชี้วัดทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ 1.) การบรรลุวัตถุประสงค์ เป้าหมาย 2.) ความคุ้มค่าในการใช้ทรัพยากร 3.) คุณภาพการบริหารจัดการ และ 4.) ผลสำเร็จ ซึ่งได้แก่ ประสิทธิภาพ ประสิทธิภาพ ความคุ้มค่า และความยั่งยืน ดังนี้

1.) การบรรลุวัตถุประสงค์หรือเป้าหมายในการประเมินการใช้กระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์โดยวิธีประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนเพื่อหันเหคดีอาญาเด็กและเยาวชนโดยไม่ต้องขึ้นสู่ศาลเยาวชนและครอบครัว

จากการศึกษาความคิดเห็นเกี่ยวกับการบรรลุวัตถุประสงค์หรือเป้าหมายจากข้อคำถามข้อที่ 1 โดยสอบถามในประเด็นเรื่องการดำเนินการตามวัตถุประสงค์หรือเป้าหมาย ผลการศึกษาพบว่า ผู้ตอบส่วนใหญ่ คิดเป็นร้อยละ 43.9 เห็นว่า กระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์โดยวิธีประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนที่นำมาใช้ควบคู่กับมาตรา 63 สามารถดำเนินการได้ตามวัตถุประสงค์หรือเป้าหมายของกระทรวงยุติธรรมในระดับก่อนข้างมาก รองลงมาตอบว่าอยู่ในระดับมาก คิดเป็นร้อยละ 25 และระดับก่อนข้างน้อย คิดเป็นร้อยละ 10.6 และระดับน้อย คิดเป็นร้อยละ 0.6 ตามลำดับ

เมื่อพิจารณาค่าระดับคะแนนจากค่าเฉลี่ยความคิดเห็นเกี่ยวกับการบรรลุวัตถุประสงค์หรือเป้าหมายพบว่า มีค่าเฉลี่ยโดยรวม $\bar{x} = 3.822$ แสดงให้เห็นว่า การดำเนินกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์โดยวิธีประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนที่นำมาใช้ควบคู่กับมาตรา 63 บรรลุวัตถุประสงค์หรือเป้าหมายของกระทรวงยุติธรรมอยู่ในระดับก่อนข้างมาก ดังข้อมูลแสดงในตารางที่ 11

ตารางที่ 11 ตารางแสดงจำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามความคิดเห็น โดยการประเมินเกี่ยวกับการบรรลุวัตถุประสงค์หรือเป้าหมายของกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์โดยวิธีประชุมกลุ่มครอบครัวฯ เพื่อหันเหคดีเด็กและเยาวชนโดยไม่ต้องขึ้นสู่ศาลเยาวชนและครอบครัว

ประเด็นเรื่องการบรรลุวัตถุประสงค์/ เป้าหมาย	มาก	ค่อนข้าง มาก	ปาน กลาง	ค่อนข้าง น้อย	น้อย	\bar{x}	SD
กระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ โดยวิธีการประชุมกลุ่มครอบครัวที่ นำมาใช้ควบคู่กับมาตรา 63 เพื่อหันเห คดีเด็กและเยาวชนโดยไม่ต้องขึ้นสู่ ศาลเยาวชนฯสามารถดำเนินการได้ ตามวัตถุประสงค์หรือเป้าหมายของ กระทรวงยุติธรรม	25% (45)	43.9% (79)	20% (36)	10.6% (19)	0.6% (1)	3.822	.946
รวม 180 คน = 100 %						3.822	.946

2.) ความคุ้มค่าในการใช้ทรัพยากรในการประเมินการใช้กระบวนการยุติธรรมเชิง สมานฉันท์โดยวิธีการประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนเพื่อหันเหคดีเด็กและเยาวชนโดยไม่ต้อง ขึ้นสู่ศาลเยาวชนและครอบครัว

จากการศึกษาความคิดเห็นเกี่ยวกับความคุ้มค่าในการใช้ทรัพยากร จากข้อคำถาม 3 ข้อ โดยสอบถามในประเด็นเรื่องจำนวนเจ้าพนักงานที่เกี่ยวข้อง งบประมาณที่นำมาใช้ และความรู้ความเข้าใจของเจ้าหน้าที่ ผลการศึกษาพบว่า ผู้ตอบส่วนใหญ่มีความเห็นในระดับค่อนข้างมาก 2 ประเด็น ได้แก่ เรื่องความรู้ความเข้าใจของเจ้าหน้าที่ในการดำเนินกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์โดยวิธีการประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชน คิดเป็นร้อยละ 52.8 และในเรื่องจำนวนเจ้าพนักงานที่เกี่ยวข้องเพื่อดำเนินกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์โดยวิธีการประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชน คิดเป็นร้อยละ 42.2 และผู้ตอบส่วนใหญ่มีความคิดเห็นในระดับปานกลาง 1 ประเด็น ได้แก่ เรื่องงบประมาณที่นำมาใช้เพื่อดำเนินกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์โดยวิธีการประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชน คิดเป็นร้อยละ 38.9

เมื่อพิจารณาค่าระดับคะแนนจากค่าเฉลี่ยความคิดเห็นเกี่ยวกับความคุ้มค่าในการใช้ทรัพยากร พบว่ามีค่าเฉลี่ย $\bar{x} = 3.507$ แสดงความคิดเห็นว่า การใช้ทรัพยากรโดยรวมอยู่ในระดับค่อนข้างมาก หากพิจารณาเป็นรายข้อด้วยจะพบว่ามีค่าเฉลี่ยสูงสุด $\bar{x} = 3.788$ ในเรื่องความรู้ความเข้าใจของเจ้าหน้าที่ในการดำเนินกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์โดยวิธีการประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชน ซึ่งมีค่าคะแนนอยู่ในระดับค่อนข้างมาก รองลงมาคือค่าเฉลี่ย $\bar{x} = 3.377$ ในเรื่องงบประมาณที่นำมาใช้เพื่อดำเนินกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์โดยวิธีการประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชน ซึ่งมีค่าคะแนนอยู่ในระดับปานกลาง และมีค่าเฉลี่ย $\bar{x} = 3.355$ ในเรื่องจำนวนเจ้าพนักงานที่เกี่ยวข้องเพื่อดำเนินกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์โดย

วิธีการประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชน ซึ่งมีค่าคะแนนอยู่ในระดับปานกลางเช่นเดียวกัน ดังข้อมูลแสดงในตารางที่ 12 ดังนี้

ตารางที่ 12 ตารางแสดงจำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามความคิดเห็น โดยการประเมิน เกี่ยวกับความคุ้มค่าในการใช้ทรัพยากรในการดำเนินกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์โดยวิธีประชุมกลุ่มครอบครัวฯ เพื่อหันเหคดีเด็กและเยาวชนโดยไม่ต้องขึ้นสู่ศาลเยาวชนและครอบครัว

ประเด็นเรื่องความคุ้มค่าในการใช้ทรัพยากร	มาก	ค่อนข้างมาก	ปานกลาง	ค่อนข้างน้อย	น้อย	\bar{x}	SD
1. จำนวนเจ้าพนักงานที่เกี่ยวข้องเพื่อดำเนินกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์โดยวิธีประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชน	11.7% (21)	42.2% (76)	18.3% (33)	25.6% 46	2.2% (4)	3.355	1.055
2. งบประมาณที่นำมาใช้เพื่อดำเนินกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์โดยวิธีประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชน	15% (27)	28.3% (51)	38.9% (70)	15.0% (27)	2.8% (5)	3.377	1.003
3. ความรู้และความเข้าใจของเจ้าหน้าที่ในการดำเนินกระบวนการเชิงสมานฉันท์โดยวิธีประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชน	17.8% (32)	52.8% (95)	20.6% (37)	8.3% (15)	0.6% (1)	3.788	.852
รวม						3.507	.760

3.) คุณภาพการบริหารจัดการในการประเมินการใช้กระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ในวิธีการประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนเพื่อหันเหคดีเด็กและเยาวชนโดยไม่ต้องขึ้นสู่ศาลเยาวชนและครอบครัว

จากการศึกษาความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณภาพการบริหารจัดการจากข้อคำถาม 4 ข้อ โดยคำถามในประเด็นเรื่องการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพของการใช้กระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์โดยวิธีการประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชน ความร่วมมือของเจ้าหน้าที่ในการดำเนินกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์โดยวิธีการประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชน ความ

ร่วมมือของเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิด และความร่วมมือของผู้เสียหายในการดำเนินกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์โดยวิธีการประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชน

ผลการศึกษาพบว่า ผู้ตอบส่วนใหญ่มีความคิดเห็นในระดับค่อนข้างมากในทุกประเด็น ได้แก่ ประเด็นเรื่อง ความร่วมมือของเจ้าหน้าที่ในการดำเนินกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์โดยวิธีการประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชน คิดเป็นร้อยละ 53.3 ความร่วมมือของผู้เสียหายในการดำเนินกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์โดยวิธีการประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชน คิดเป็นร้อยละ 45 เรื่องความร่วมมือของเด็กและเยาวชนในการดำเนินกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์โดยวิธีการประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชน คิดเป็นร้อยละ 40.6 และในเรื่องการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพของการใช้กระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์โดยวิธีการประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชน คิดเป็นร้อยละ 40.6 เช่นเดียวกัน

เมื่อพิจารณาค่าระดับคะแนนจากค่าเฉลี่ยความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณภาพการบริหารจัดการ พบว่า มีค่าเฉลี่ยโดยรวม $\bar{x} = 3.611$ แสดงความคิดเห็นว่า คุณภาพการบริหารจัดการโดยรวมอยู่ในระดับ ค่อนข้างมาก หากพิจารณาเป็นรายข้อด้วยจะพบว่า มีค่าเฉลี่ยสูงสุด $\bar{x} = 3.611$ ในเรื่องความร่วมมือของเจ้าหน้าที่ในการดำเนินกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์โดยวิธีการประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชน ซึ่งมีค่าคะแนนอยู่ในระดับค่อนข้างมาก รองลงมา มีค่าเฉลี่ย $\bar{x} = 3.650$ ในเรื่องการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพของการใช้กระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์โดยวิธีการประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชน ซึ่งมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับค่อนข้างมาก และมีค่าเฉลี่ย $\bar{x} = 3.627$ ในเรื่องความร่วมมือของเด็กและเยาวชนในการดำเนินกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์โดยวิธีการประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชน ซึ่งอยู่ในระดับค่อนข้างมาก และมีค่าเฉลี่ย $\bar{x} = 3.505$ ในเรื่องความร่วมมือของผู้เสียหายในการดำเนินกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์โดยวิธีการประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชน ซึ่งอยู่ในระดับค่อนข้างมาก เช่นเดียวกัน ดังข้อมูลแสดงในตารางที่ 13 ดังนี้

ตารางที่ 13 ตารางแสดงจำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามความคิดเห็น โดยการประเมินเกี่ยวกับคุณภาพการบริหารจัดการในการดำเนินกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์โดยวิธีการประชุมกลุ่มครอบครัวฯ เพื่อหันเหคดีเด็กและเยาวชน โดยไม่ต้องขึ้นสู่ศาลเยาวชนและครอบครัว

ประเด็นเรื่องคุณภาพในการบริหารจัดการ	มาก	ค่อนข้างมาก	ปานกลาง	ค่อนข้างน้อย	น้อย	\bar{x}	SD
1.การบริหารจัดการดำเนินกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์โดยวิธีการประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนมีประสิทธิภาพ	18.9% (34)	40.6% (73)	28.3% (51)	11.1% (20)	1.1% (2)	3.650	.948
2. เจ้าหน้าที่ให้ความร่วมมือในการดำเนินกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์โดยวิธีการประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชน	14.4% (26)	53.3% (96)	17.2% (31)	13.9% (25)	1.1% (2)	3.661	.928
3. ความร่วมมือของเด็กและเยาวชนในการดำเนินกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์โดยวิธีการประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชน	22.8% (41)	40.6% (73)	16.1% (29)	17.8% (32)	2.8% (5)	3.627	1.103
4. ความร่วมมือของผู้เสียหายในการดำเนินกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์โดยวิธีการประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชน	13.9% (25)	45% (81)	21.7% (39)	16.7% (30)	2.8% (5)	3.505	1.016
รวม						3.611	.791

4) ผลสำเร็จในการประเมินการใช้กระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์โดยวิธีการประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนเพื่อหันเหคดีเด็กและเยาวชนโดยไม่ต้องขึ้นศาลเยาวชนและครอบครัว

จากการศึกษาความคิดเห็นเกี่ยวกับผลสำเร็จในการนำกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์โดยวิธีการประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนมาใช้ควบคู่กับมาตรา 63 เพื่อหันเหคดีเด็กและเยาวชนโดยไม่ต้องขึ้นศาลเยาวชนจากคำถาม 6 ข้อ โดยสอบถามในประเด็นเรื่องกฎหมายที่ช่วยให้เกิดผลสำเร็จ ความคุ้มค่าในการนำมาใช้ ผลในการช่วยการลดปริมาณคดีเด็กและเยาวชน ผลในการช่วยแก้ไขพฤติกรรมผู้กระทำผิด ผลในการช่วยลดกระทำซ้ำ และการประสพผลสำเร็จในการนำมาใช้ของกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์โดยวิธีการประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชน

ผลการศึกษาพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ มีความคิดเห็นในระดับค่อนข้างมากในทุกประเด็นได้แก่ เรื่องความคุ้มค่าในการนำมาใช้ของกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์โดยวิธีการประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชน คิดเป็นร้อยละ 47.2 เรื่องผลสำเร็จในการช่วยลดการกระทำความผิดซ้ำเมื่อใช้กระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์โดยวิธีการประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชน คิดเป็นร้อยละ 44.4 และเรื่องการประสพผลสำเร็จในการนำมาใช้ของกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์โดยวิธีการประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชน คิดเป็นร้อยละ 44.4 เช่นเดียวกัน เรื่องกฎหมายช่วยให้เกิดผลสำเร็จเมื่อนำกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์โดยวิธีประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชน คิดเป็นร้อยละ 43.9 เรื่องผลสำเร็จในการแก้ไขพฤติกรรมของเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิดเมื่อใช้กระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์โดยวิธีการประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชน คิดเป็นร้อยละ 43.3 เรื่องผลสำเร็จในการช่วยลดปริมาณคดีเด็กและเยาวชนเมื่อใช้กระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์โดยวิธีการประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชน คิดเป็นร้อยละ 42.8

เมื่อพิจารณาค่าระดับคะแนนจากค่าเฉลี่ยผลสำเร็จพบว่ามีค่าเฉลี่ยโดยรวม $\bar{x} = 3.734$ แสดงความคิดเห็นว่า ผลสำเร็จโดยรวมอยู่ในระดับค่อนข้างมาก และหากพิจารณาเป็นรายข้อด้วยพบว่า มีค่าเฉลี่ยสูงสุด $\bar{x} = 3.944$ ในเรื่องของความคุ้มค่าในการนำมาใช้ของกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์โดยวิธีการประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชน ซึ่งมีค่าคะแนนอยู่ในระดับค่อนข้างมาก รองลงมาคือค่าเฉลี่ย $\bar{x} = 3.827$ ในเรื่องผลสำเร็จในการช่วยลดปริมาณคดีเด็กและเยาวชนเมื่อใช้กระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์โดยวิธีการประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชน ซึ่งมีค่าคะแนนอยู่ในระดับค่อนข้างมาก มีค่าเฉลี่ย $\bar{x} = 3.766$ ในเรื่องกฎหมายที่ช่วยทำให้เกิดผลสำเร็จเมื่อการใช้กระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์โดยวิธีการประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชน ซึ่งมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับ ค่อนข้างมาก มีค่าเฉลี่ย $\bar{x} = 3.683$ ในเรื่องการประสพผลสำเร็จในการนำมาใช้ของกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์โดยวิธีการประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชน ซึ่งมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับค่อนข้างมาก มีค่าเฉลี่ย $\bar{x} = 3.594$ ในเรื่องผลสำเร็จในการช่วยลดการกระทำความผิดซ้ำเมื่อใช้กระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์โดยวิธีการประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชน ซึ่งมีค่าคะแนนอยู่ในระดับค่อนข้างมาก และมีค่าเฉลี่ย $\bar{x} = 3.561$ ในเรื่อง ผลสำเร็จในการแก้ไขพฤติกรรมของผู้กระทำความผิดเมื่อใช้กระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์โดยวิธีการประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชน ซึ่งมีค่าคะแนนอยู่ในระดับค่อนข้างมาก ดังข้อมูลแสดงในตารางที่ 14 ดังนี้

ตารางที่ 14 ตารางแสดงจำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามความคิดเห็น โดยการประเมินเกี่ยวกับผลสำเร็จของกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์โดยวิธีการประชุม กลุ่มครอบครัวฯ เพื่อหันเหคดีเด็กและเยาวชน โดยไม่ต้องขึ้นสู่ศาลเยาวชนและครอบครัว

ประเด็นเรื่องคุณภาพใน การบริหารจัดการ	มาก	ค่อนข้าง มาก	ปาน กลาง	ค่อนข้าง น้อย	น้อย	\bar{x}	SD
1.กฎหมายเกี่ยวกับคดีเด็กและ เยาวชนช่วยให้การดำเนิน กระบวนการยุติธรรมเชิง สมานฉันท์โดยวิธีประชุมกลุ่ม ครอบครัวและชุมชนเกิดผลสำเร็จ	25% (45)	43.9% (79)	20.0% (36)	10.6% (19)	0.6% (1)	3.766	.916
2.กระบวนการยุติธรรมเชิง สมานฉันท์โดยวิธีประชุมกลุ่ม ครอบครัวและชุมชนมีความคุ้มค่า ในการนำมาใช้	30.0% (54)	47.2% (85)	11.1% (20)	10.6% (19)	1.1% (2)	3.944	.967
3. กระบวนการยุติธรรมเชิง สมานฉันท์โดยวิธีประชุมกลุ่ม ครอบครัวและชุมชนช่วยลด ปริมาณคดีเด็กและเยาวชน โดยไม่ ต้องขึ้นสู่ศาลเยาวชนและ ครอบครัว	26.1% (47)	42.8% (77)	20.0% (36)	10.0% (18)	1.1% (2)	3.827	.967
4.กระบวนการยุติธรรมเชิง สมานฉันท์โดยวิธีการประชุมกลุ่ม ครอบครัวและชุมชนมีผลช่วยใน การแก้ไขพฤติกรรมผู้กระทำผิด	18.9% (34)	43.3% (78)	18.9% (34)	16.1% (29)	2.8% (5)	3.561	1.068
5.กระบวนการยุติธรรมเชิง สมานฉันท์โดยวิธีการประชุมกลุ่ม ครอบครัวและชุมชนมีผลช่วย ไม่ให้เกิดการกระทำความผิดซ้ำ	17.2% (31)	44.4% (80)	19.4% (35)	17.8% (32)	1.1% (2)	3.594	1.055
6. กระบวนการยุติธรรมเชิง สมานฉันท์โดยวิธีประชุมกลุ่ม ครอบครัวและชุมชนประสบ ผลสำเร็จในการนำมาใช้	20.0% (36)	44.4% (80)	21.1% (38)	12.8% (23)	1.7% (3)	3.683	.988
รวม จำนวน คน 180 คิดเป็น 100%						3.734	.779

4.23 ความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกโดยแบ่งตามกลุ่มอาชีพเกี่ยวกับการประเมินผลกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์โดยวิธีการประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนเพื่อหันเหคดีเด็กและเยาวชนโดยไม่ต้องขึ้นศาลเยาวชนและครอบครัว

จำแนกความคิดเห็นของผู้มีกลุ่มอาชีพที่เกี่ยวข้องกับการนำกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์มาใช้เพื่อหันเหคดีเด็กและเยาวชนโดยไม่ต้องขึ้นศาลเยาวชนและครอบครัวโดยแบ่งเป็น 3 กลุ่ม ดังนี้

กลุ่มที่หนึ่ง เป็นกลุ่มที่ผู้ใกล้ชิดกับปัญหาของเด็กและเยาวชนที่กระทำผิดและผู้ที่เกี่ยวข้องโดยตรงในนำกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์โดยวิธีการประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนมาใช้เพื่อหันเหคดีเด็กและเยาวชน ซึ่งได้แก่ ผู้อำนวยการสถานพินิจ พนักงานคุมประพฤติ พนักงานสงเคราะห์ และนักจิตวิทยา

กลุ่มที่สอง เป็นกลุ่มที่มีอาชีพเกี่ยวข้องกับการดำเนินคดีเด็กและเยาวชนตามพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลเยาวชนและครอบครัว และวิธีพิจารณาคดีเด็กและเยาวชนแลครอบครัว พ.ศ. 2534 ซึ่งได้แก่ ผู้พิพากษาศาลเยาวชนและครอบครัว พนักงานอัยการฝ่ายคดีเด็กแลเยาวชนและครอบครัว และพนักงานสอบสวน

กลุ่มที่สาม เป็นกลุ่มที่ได้รับผลกระทบกับการใช้กระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์โดยวิธีการประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชน ได้แก่ ผู้เสียหายเด็กและเยาวชนที่อยู่ในความควบคุมของสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนและประชาชนทั่วไป

จากข้อมูลการตอบแบบสอบถามในส่วนที่ 2 สามารถจำแนกตามกลุ่มอาชีพ โดยแบ่งออกเป็น 3 กลุ่ม ดังข้อมูลแสดงในตารางที่ 15 ดังนี้

ตารางที่ 15 ตารางแสดงจำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามกลุ่มอาชีพ

อาชีพ	จำนวน	ร้อยละ
<u>กลุ่มที่หนึ่ง</u> ผู้อำนวยการสถานพินิจ พนักงานคุมประพฤติ พนักงานสังคมสงเคราะห์ และนักจิตวิทยา	30	16.7
<u>กลุ่มที่สอง</u> ผู้พิพากษาศาลเยาวชนและครอบครัว พนักงานอัยการ และพนักงานสอบสวน	50	27.8
<u>กลุ่มที่สาม</u> เด็กและเยาวชนซึ่งต้องหาว่ากระทำผิด ผู้เสียหาย และประชาชนทั่วไป	100	55.6
รวม	180	100.0

ในการประเมินผลประสิทธิภาพของการนำกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์โดยวิธีการประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนมาใช้ควบคู่กับมาตรา 63 เพื่อหันเหคดีอาญาเด็กและเยาวชนโดยไม่ต้องขึ้นสู่ศาลเยาวชนและครอบครัว ซึ่งผู้ตอบแบบสอบถามในแต่ละกลุ่มอาชีพดังกล่าวแสดงความคิดเห็นเป็น 5 ระดับ ได้แก่ มาก ก่อนข้างมาก ปานกลาง ก่อนข้างน้อย และน้อย โดยประเมินค่าระดับคะแนนเป็น 5 คะแนน 4 คะแนน 3 คะแนน และ 1 คะแนน ตามลำดับ โดยการนำกระบวนการเชิงสมานฉันท์โดยวิธีประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนมาใช้เพื่อหันเหคดีอาญาเด็กและเยาวชนโดยไม่ต้องขึ้นสู่ศาลเยาวชนและครอบครัวมีการประเมินผลตามตัวชี้วัดทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ 1.) การบรรลุวัตถุประสงค์ เป้าหมาย 2.) ความคุ้มค่าในการใช้ทรัพยากร 3.) คุณภาพการบริหารจัดการ และ 4.) ผลสำเร็จ ซึ่งได้แก่ ประสิทธิภาพ ประสิทธิภาพ ความคุ้มค่า และความยั่งยืน ดังนี้

ก.) ความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามกลุ่มที่หนึ่ง

ผู้ตอบแบบสอบถามกลุ่มที่หนึ่ง เป็นกลุ่มที่ใกล้ชิดกับปัญหาของเด็กและเยาวชนที่กระทำผิด และผู้ที่เกี่ยวข้องโดยตรงในการนำกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์โดยวิธีการประชุมกลุ่มครอบครัวมาใช้เพื่อหันเหคดีเด็กและเยาวชน ซึ่งได้แก่ ผู้อำนวยการพินิจ พนักงานคุมประพฤติ พนักงานสังคมสงเคราะห์และนักจิตวิทยา ซึ่งมีความคิดเห็นตามตัวชี้วัดทั้ง 4 ด้าน ดังข้อมูลแสดงในตารางที่ 16 ดังนี้

ตารางที่ 16 ตารางแสดงจำนวนค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ตามความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามกลุ่มที่หนึ่ง ซึ่งประเมินเกี่ยวกับการใช้กระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์โดยวิธีการประชุมกลุ่มครอบครัวฯ เพื่อหันเหคดีเด็กและเยาวชนโดยไม่ต้องขึ้นสู่ศาลเยาวชนฯ ตามตัวชี้วัดทั้ง 4 ด้าน

ประเด็นรายด้าน	ค่าเฉลี่ยความคิดเห็น		แปลผล
	\bar{x}	S.D	ระดับความคิดเห็น
1. การบรรลุวัตถุประสงค์/ เป้าหมาย	4.000	.643	ค่อนข้างมาก
2. ความคุ้มค่าในการใช้ทรัพยากร	3.555	.691	ค่อนข้างมาก
3. คุณภาพในการบริหารจัดการ	3.641	.652	ค่อนข้างมาก
4. ผลสำเร็จ	3.794	.656	ค่อนข้างมาก
รวม	3.747	.494	ค่อนข้างมาก

**1) การบรรลุวัตถุประสงค์หรือเป้าหมายในการประเมินการใช้กระบวนการยุติธรรม
เชิงสมานฉันท์โดยวิธีการประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนเพื่อหันเหคดีเด็กและเยาวชนโดยไม่ต้อง
ต้องขึ้นสู่ศาลเยาวชนและครอบครัว**

จากการศึกษาความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามกลุ่มที่หนึ่งเกี่ยวกับการบรรลุ
วัตถุประสงค์หรือเป้าหมายจากคำถามข้อที่ 1 โดยสอบถามในประเด็นเรื่อง การใช้
กระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์โดยวิธีการประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชน เพื่อหันเหคดี
เด็กและเยาวชน โดยไม่ต้องขึ้นสู่ศาลเยาวชนสามารถดำเนินการได้ตามวัตถุประสงค์หรือ
เป้าหมายของกระทรวงยุติธรรมได้ในระดับใด

จากผลการศึกษาพบว่า เมื่อพิจารณาคะระดับคะแนนจากค่าเฉลี่ยความคิดเห็นของผู้สอบ
แบบสอบถามกลุ่มที่หนึ่ง เกี่ยวกับการบรรลุวัตถุประสงค์หรือเป้าหมาย พบว่า มีค่าเฉลี่ยโดยรวม \bar{x}
= 4.000 แสดงให้เห็นว่า การใช้กระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์โดยวิธีการประชุมกลุ่ม
ครอบครัวและชุมชนเพื่อหันเหคดีเด็กและเยาวชนโดยไม่ต้องขึ้นสู่ศาลเยาวชนและครอบครัว
บรรลุวัตถุประสงค์หรือเป้าหมายของกระทรวงยุติธรรมอยู่ค่อนข้างมาก ดังข้อมูลแสดงใน
ตารางที่ 17 ดังนี้

ตารางที่ 17 ตารางแสดงจำนวนค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ตามความคิดเห็นของผู้ตอบ
แบบสอบถามกลุ่มที่หนึ่ง ซึ่งประเมินเกี่ยวกับวัตถุประสงค์หรือเป้าหมายของกระบวนการ
ยุติธรรมเชิงสมานฉันท์โดยวิธีการประชุมกลุ่มครอบครัวฯเพื่อหันเหคดีเด็กและเยาวชนโดยไม่ต้อง
ต้องขึ้นสู่ศาลเยาวชนฯ

ประเด็นเรื่องการบรรลุวัตถุประสงค์/เป้าหมาย	\bar{x}	S.D	ระดับความเห็น
ท่านคิดว่าการใช้กระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ โดยวิธีการประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนที่นำมาใช้ ควบคู่กับมาตรา 63 เพื่อหันเหคดีเด็กและเยาวชนโดย ไม่ต้องขึ้นสู่ศาลเยาวชนและครอบครัวสามารถ ดำเนินการตามวัตถุประสงค์หรือเป้าหมายของกระทรวง ยุติธรรมได้อยู่ในระดับใด	4.000	.643	ค่อนข้างมาก

2) ความคุ้มค่าในการใช้ทรัพยากรในการประเมินการใช้กระบวนการยุติธรรมเชิง

สมานฉันท์โดยวิธีการประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนเพื่อหันเหคดีเด็กและเยาวชน

โดยไม่ต้องขึ้นศาลเยาวชนและครอบครัว

จากการศึกษาความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามกลุ่มที่หนึ่งเกี่ยวกับความคุ้มค่าในการใช้ทรัพยากรจากคำถาม 3 ข้อ โดยสอบถามในประเด็นเรื่อง จำนวนเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องงบประมาณที่นำมาใช้ และความรู้ความเข้าใจของเจ้าหน้าที่ในการดำเนินกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์โดยวิธีการประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนเพื่อหันเหคดีเด็กและเยาวชนโดยไม่ต้องขึ้นศาลเยาวชนและครอบครัวมีอยู่ในระดับใด

จากผลการศึกษาพบว่า เมื่อพิจารณาค่าระดับคะแนน จากค่าเฉลี่ยความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามกลุ่มที่หนึ่งเกี่ยวกับความคุ้มค่าในการใช้ทรัพยากรมีค่าเฉลี่ยโดยรวม $\bar{x} = 3.555$ แสดงให้เห็นว่า การใช้ทรัพยากรโดยรวมอยู่ในระดับค่อนข้างมาก และหากพิจารณาเป็นรายข้อด้วยจะพบว่า มีค่าเฉลี่ยสูงสุด $\bar{x} = 4.000$ ในเรื่อง ความรู้ความเข้าใจของเจ้าหน้าที่ในการดำเนินกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์โดยวิธีการประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชน ซึ่งมีคะแนนอยู่ในระดับค่อนข้างมาก รองลงมา มีค่าเฉลี่ย $\bar{x} = 3.433$ ในเรื่องงบประมาณที่นำมาใช้เพื่อดำเนินกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์โดยวิธีการประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชน มีค่าคะแนนอยู่ในระดับปานกลาง และมีค่าเฉลี่ย $\bar{x} = 3.233$ ในเรื่องจำนวนเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องเพื่อดำเนินกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์โดยวิธีการประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชน มีคะแนนอยู่ในระดับปานกลาง ดังข้อมูลแสดงในตารางที่ 18 ดังนี้

ตารางที่ 18 ตารางแสดงจำนวนค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามกลุ่มที่หนึ่ง ซึ่งประเมินเกี่ยวกับความคุ้มค่าในการใช้ทรัพยากรในการดำเนินกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์โดยวิธีการประชุมกลุ่มครอบครัวเพื่อหันเหคดีเด็กฯ โดยไม่ต้องขึ้นศาลเยาวชนและครอบครัว

ประเด็นเรื่องความคุ้มค่าในการใช้ทรัพยากร	\bar{x}	S.D	ระดับความเห็น
1. ท่านคิดว่าจำนวนเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องเพื่อดำเนินกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์โดยวิธีประชุมกลุ่มครอบครัวฯ เพื่อหันเหคดีเด็กฯ โดยไม่ต้องขึ้นศาลเยาวชนฯ มีอยู่ในระดับใด	3.233	1.165	ปานกลาง
2. ท่านคิดว่างบประมาณที่นำมาใช้เพื่อดำเนินกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์โดยวิธีประชุมกลุ่มครอบครัวฯ เพื่อหันเหคดีเด็กฯ โดยไม่ต้องขึ้นศาลเยาวชนฯ มีอยู่ในระดับใด	3.433	1.194	ปานกลาง
3. ท่านคิดว่าความรู้และความเข้าใจของเจ้าหน้าที่ในการดำเนินกระบวนการเชิงสมานฉันท์โดยวิธีประชุมกลุ่มครอบครัวฯ เพื่อหันเหคดีเด็กฯ โดยไม่ต้องขึ้นศาลเยาวชนฯ มีอยู่ในระดับใด	4.000	.587	ค่อนข้างมาก

**3.) คุณภาพการบริหารจัดการในการประเมินการใช้กระบวนการเชิงสมานฉันท์โดย
วิธีการประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนเพื่อหันเหคดีเด็กและเยาวชนโดยไม่ต้องขึ้นสู่ศาล
เยาวชนและครอบครัว**

จากการศึกษาความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามกลุ่มที่หนึ่ง เกี่ยวกับคุณภาพการบริหารจัดการจากคำถาม 4 ข้อ โดยตอบในประเด็นการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพของการใช้กระบวนการเชิงสมานฉันท์โดยวิธีการประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชน ความร่วมมือของเจ้าหน้าที่ในการดำเนินการตามกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์โดยวิธีประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชน ความร่วมมือของเด็กและเยาวชนในการดำเนินการตามกระบวนการเชิงสมานฉันท์โดยวิธีการประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชน และความร่วมมือของผู้เสียหายในการดำเนินการตามกระบวนการเชิงสมานฉันท์โดยวิธีการประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนเพื่อหันเหคดีเด็กและเยาวชน โดยไม่ต้องขึ้นสู่ศาลเยาวชนและครอบครัว มีอยู่ในระดับใด

จากผลการศึกษาพบว่า เมื่อพิจารณาค่าระดับคะแนนจากค่าเฉลี่ยความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามกลุ่มที่หนึ่งเกี่ยวกับคุณภาพการบริหารจัดการพบว่า มีค่าเฉลี่ยโดยรวม $\bar{x} = 3.641$ แสดงความคิดเห็นว่าการบริหารจัดการโดยรวมอยู่ในระดับค่อนข้างมาก และหากพิจารณาเป็นรายข้อด้วยพบว่า มีค่าเฉลี่ยสูงสุด $\bar{x} = 3.900$ ได้แก่ เรื่องความร่วมมือของเจ้าหน้าที่ในการดำเนินการตามกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์โดยวิธีการประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชน และในเรื่องความร่วมมือของเด็กและเยาวชนในการดำเนินการตามกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์โดยวิธีการประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชน ซึ่งมีค่าคะแนนอยู่ในระดับค่อนข้างมากเท่ากัน และมีค่าเฉลี่ย $\bar{x} = 3.566$ ในเรื่องการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพของการใช้กระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์โดยวิธีการประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชน ซึ่งมีคะแนนอยู่ในระดับค่อนข้างมาก และมีค่าเฉลี่ย $\bar{x} = 3.200$ ในเรื่องความร่วมมือของผู้เสียหายในการดำเนินการตามกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์โดยวิธีการประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชน ซึ่งมีค่าคะแนนอยู่ในระดับปานกลาง ดังข้อมูลแสดงในตารางที่ 19 ดังนี้

ตารางที่ 19 ตารางแสดงจำนวนค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ตามความคิดเห็น ของผู้ตอบแบบสอบถามกลุ่มที่หนึ่ง ซึ่งประเมินเกี่ยวกับคุณภาพการบริหารจัดการกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์โดยวิธีการประชุมกลุ่มครอบครัวฯเพื่อหันเหคดีเด็กและเยาวชนโดยไม่ต้องขึ้นสู่ศาลเยาวชนฯ

ประเด็นเรื่องคุณภาพในการบริหารจัดการ	\bar{x}	S.D	ระดับ ความเห็น
1. ท่านคิดว่ากระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์โดยวิธีการประชุมกลุ่มครอบครัวเพื่อหันเหคดีเด็กและเยาวชนโดยไม่ต้องขึ้นสู่ศาลเยาวชนมีการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพอยู่ในระดับใด	3.566	.897	ปานกลาง
2. ท่านคิดว่าความร่วมมือของเจ้าหน้าที่ในการดำเนินการตามกระบวนการเชิงสมานฉันท์โดยวิธีประชุมกลุ่มครอบครัวเพื่อหันเหคดีเด็กและเยาวชนโดยไม่ต้องขึ้นสู่ศาลเยาวชนและครอบครัวมีอยู่ในระดับใด	3.900	.711	ค่อนข้าง มาก
3. ท่านคิดว่าความร่วมมือของเด็กๆในการดำเนินการตามกระบวนการเชิงสมานฉันท์โดยวิธีประชุมกลุ่มครอบครัวเพื่อหันเหคดีเด็กและเยาวชนโดยไม่ต้องขึ้นสู่ศาลเยาวชนและครอบครัวมีอยู่ในระดับใด	3.900	.844	ค่อนข้าง มาก
4. ท่านคิดว่าความร่วมมือของผู้เสียหายในการดำเนินการตามกระบวนการเชิงสมานฉันท์โดยวิธีประชุมกลุ่มครอบครัวเพื่อหันเหคดีเด็กและเยาวชนโดยไม่ต้องขึ้นสู่ศาลเยาวชนและครอบครัวมีอยู่ในระดับใด	3.200	.961	ปานกลาง

4) ผลสำเร็จในการประเมินการใช้กระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์โดยวิธีการประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนเพื่อหันเหคดีเด็กและเยาวชนโดยไม่ต้องขึ้นสู่ศาลเยาวชนและครอบครัว

จากการศึกษาความเห็นของผู้ตอบแบบสอบถาม กลุ่มที่หนึ่ง เกี่ยวกับความสำเร็จในการใช้กระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์โดยวิธีการประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนเพื่อหันเหคดีเด็กและเยาวชนโดยไม่ต้องขึ้นสู่ศาลเยาวชนและครอบครัว จากคำถาม 6 ข้อ โดยสอบถามในประเด็นเรื่อง ผลของกฎหมายที่ช่วยให้เกิดผลสำเร็จ ความคุ้มค่าในการนำมาใช้ การลดปริมาณคดีเด็กและเยาวชนขึ้นสู่ศาลเยาวชนและครอบครัว ผลในการแก้ไขพฤติกรรมนิสัยของผู้กระทำผิดผลในการช่วยลดการกระทำผิดซ้ำ และการประสพผลสำเร็จในการนำมาใช้ของกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์โดยวิธีการประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนเพื่อหันเหคดีเด็กและเยาวชนโดยไม่ต้องขึ้นสู่ศาลเยาวชนและครอบครัวอยู่ในระดับใด

จากผลการศึกษาพบว่า เมื่อพิจารณาค่าระดับคะแนนจากค่าเฉลี่ยความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถาม กลุ่มที่หนึ่ง เกี่ยวกับผลสำเร็จพบว่า มีค่าเฉลี่ยโดยรวม $\bar{x} = 3.794$ แสดงความคิดเห็นว่า ผลสำเร็จอยู่ในระดับค่อนข้างมาก และหากพิจารณาเป็นรายข้อด้วยพบว่า มีค่าเฉลี่ยสูงสุด $\bar{x} = 4.366$ ในเรื่องความคุ้มค่าของการใช้กระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ โดยวิธีการประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชน ซึ่งมีค่าคะแนนอยู่ในระดับ ค่อนข้างมาก รองลงมามีค่าเฉลี่ย $\bar{x} = 3.900$ ในเรื่อง ผลของกฎหมายที่ช่วยทำให้เกิดผลสำเร็จของการใช้กระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์โดยวิธีการประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชน ซึ่งมีค่าคะแนนอยู่ในระดับ ค่อนข้างมาก มีคะแนนเฉลี่ย $\bar{x} = 3.666$ ในเรื่องการประสบผลสำเร็จในการนำมาใช้ของกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์โดยวิธีการประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชน ซึ่งมีค่าอยู่ในระดับค่อนข้างมาก มีค่าเฉลี่ย $\bar{x} = 3.633$ ในเรื่องผลในการช่วยลดปริมาณคดีเด็กและเยาวชนเพื่อใช้กระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์โดยวิธีการประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชน ซึ่งมีค่าคะแนนอยู่ในระดับค่อนข้างมาก มีค่าเฉลี่ย $\bar{x} = 3.600$ ในเรื่องผลสำเร็จการช่วยลดการกระทำความผิดซ้ำเพื่อใช้กระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์โดยวิธีการประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชน ซึ่งมีค่าคะแนนอยู่ในระดับค่อนข้างมาก มีค่าเฉลี่ย $\bar{x} = 3.433$ ในเรื่องผลสำเร็จในการแก้ไขพฤติกรรมของผู้กระทำความผิดเพื่อใช้กระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์โดยวิธีการประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชน ซึ่งมีค่าคะแนนอยู่ในระดับปานกลาง ดังข้อมูลแสดงในตารางที่ 20 ดังนี้

ตารางที่ 20 ตารางแสดงจำนวนค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ตามความคิดเห็น ของผู้ตอบแบบสอบถามกลุ่มที่หนึ่ง ซึ่งประเมินเกี่ยวกับผลสำเร็จของการใช้กระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์โดยวิธีประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชน เพื่อหันเหคดีเด็กและเยาวชน โดยไม่ต้องขึ้นสู่ศาลเยาวชนและครอบครัว

ประเด็นเรื่องผลสำเร็จ	\bar{x}	S.D	ระดับ ความเห็น
1. ท่านคิดว่ากฎหมายเกี่ยวกับคดีเด็กฯช่วยทำให้การดำเนินกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์โดยวิธีประชุมกลุ่มครอบครัวฯ เกิดผลสำเร็จอยู่ในระดับใด	3.900	.803	ค่อนข้างมาก
2. ท่านคิดว่าความคุ้มค่าของกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์โดยวิธีประชุมกลุ่มครอบครัวฯเพื่อหันเหคดีเด็กฯ โดยไม่ต้องขึ้นสู่ศาลเยาวชนและครอบครัวอยู่ในระดับใด	4.366	.850	ค่อนข้างมาก

ประเด็นเรื่องผลสำเร็จ	\bar{x}	S.D	ระดับ ความเห็น
3. ท่านคิดว่าการดำเนินการตามกระบวนการเชิง สมานฉันท์โดยวิธีประชุมกลุ่มครอบครัวฯช่วยลด ปริมาณคดีเด็กและเยาวชนโดยไม่ต้องขึ้นสู่ศาล เยาวชนและครอบครัวได้ในระดับใด	3.633	1.129	ค่อนข้างมาก
4. ท่านคิดว่าการใช้กระบวนการเชิงสมานฉันท์ โดยวิธีประชุมกลุ่มครอบครัวฯเพื่อหันเหคดี เด็กและเยาวชนโดยไม่ต้องขึ้นสู่ศาลเยาวชน และครอบครัวมีผลในการช่วยแก้ไขพฤติกรรม ผู้กระทำผิดได้ในระดับใด	3.433	.897	ปานกลาง
5. ท่านคิดว่าการใช้กระบวนการเชิงสมานฉันท์ โดยวิธีประชุมกลุ่มครอบครัวฯเพื่อหันเหคดี เด็กและเยาวชนโดยไม่ต้องขึ้นสู่ศาลเยาวชน และครอบครัวมีผลช่วยลดคดีกระทำผิดซ้ำได้ ในระดับใด	3.600	.932	ค่อนข้างมาก
6. ท่านคิดว่าการใช้กระบวนการเชิงสมานฉันท์ โดยวิธีประชุมกลุ่มครอบครัวฯเพื่อหันเหคดี เด็กและเยาวชนโดยไม่ต้องขึ้นสู่ศาลเยาวชน และครอบครัวประสบความสำเร็จในการนำมาใช้ ในระดับใด	3.666	.844	ค่อนข้างมาก

ข.) ความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามกลุ่มที่สอง

ผู้ตอบแบบสอบถามกลุ่มที่สองเป็นกลุ่มที่มีอาชีพเกี่ยวข้องกับการดำเนินคดีเด็กและ
เยาวชนตามพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและ
ครอบครัว พ.ศ.2534 ซึ่งได้แก่ ผู้พิพากษาศาลเยาวชนและครอบครัว พนักงานอัยการฝ่ายคดี
เยาวชนและครอบครัว และพนักงานสอบสวน ซึ่งมีความคิดเห็นตามตัวชี้วัดทั้ง 4 ด้าน ดัง
ข้อมูลแสดงในตารางที่ 21 ดังนี้

ตารางที่ 21 ตารางแสดงจำนวนค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ตามความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามกลุ่มที่สอง ซึ่งประเมินเกี่ยวกับการใช้กระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์โดยวิธีการประชุมกลุ่มครอบครัวฯ เพื่อหันเหคดีเด็กและเยาวชน โดยไม่ต้องขึ้นสู่ศาลเยาวชนฯ ตามตัวชี้วัดทั้ง 4 ด้าน

ประเด็นรายด้าน	ค่าคะแนนความคิดเห็น		แปลผล ระดับความคิดเห็น
	\bar{x}	S.D	
1.การบรรลุวัตถุประสงค์/เป้าหมาย	3.600	1.160	ค่อนข้างมาก
2.ความคุ้มค่าในการใช้ทรัพยากร	3.606	.648	ค่อนข้างมาก
3.คุณภาพในการบริหารจัดการ	3.485	.753	ปานกลาง
4.ผลสำเร็จ	3.597	.623	ค่อนข้างมาก
รวม	3.597	.623	ค่อนข้างมาก

1.) การบรรลุวัตถุประสงค์หรือเป้าหมายในการประเมินการใช้กระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์โดยวิธีการประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชน

จากการศึกษาความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามกลุ่มที่สอง เกี่ยวกับวัตถุประสงค์หรือเป้าหมาย จากคำถาม 1 ข้อ โดยสอบถามในประเด็นเรื่องการใช้กระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์โดยวิธีการประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชน เพื่อหันเหคดีเด็กและเยาวชนโดยไม่ต้องขึ้นสู่ศาลเยาวชนและครอบครัวสามารถดำเนินการได้ตามวัตถุประสงค์หรือเป้าหมายของกระทรวงยุติธรรมได้ในระดับใด

จากผลการศึกษาพบว่า เมื่อพิจารณาค่าคะแนนจากค่าเฉลี่ยความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามกลุ่มที่สอง เกี่ยวกับการบรรลุวัตถุประสงค์หรือเป้าหมาย พบว่า มีค่าคะแนนโดยรวม $\bar{x} = 3.600$ แสดงความคิดเห็นว่า การใช้กระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์โดยวิธีการประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชน เพื่อหันเหคดีเด็กและเยาวชนโดยไม่ต้องขึ้นสู่ศาลเยาวชนและครอบครัวสามารถดำเนินการได้ตามวัตถุประสงค์หรือเป้าหมายของกระทรวงยุติธรรมอยู่ในระดับค่อนข้างมาก ดังข้อมูลแสดงในตารางที่ 22 ดังนี้

ตารางที่ 22 ตารางแสดงจำนวนค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามกลุ่มที่สอง ซึ่งประเมินเกี่ยวกับวัตถุประสงค์หรือเป้าหมายของกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์โดยวิธีการประชุมกลุ่มครอบครัวเพื่อหันเหคดีเด็กและเยาวชนโดยไม่ต้องขึ้นสู่ศาลเยาวชนฯ

ประเด็นเรื่องการบรรลุวัตถุประสงค์/เป้าหมาย	\bar{x}	S.D	ระดับความเห็น
ท่านคิดว่ากระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์โดยวิธีการประชุมกลุ่มครอบครัวที่นำมาใช้ควบคู่กับมาตรา 63 เพื่อหันเหคดีเด็กฯ โดยไม่ต้องขึ้นสู่ศาลเยาวชนฯ ดำเนินการตามวัตถุประสงค์หรือเป้าหมายของกระทรวงยุติธรรมในระดับใด	3.600	1.160	ค่อนข้างมาก

2.) ความคุ้มค่าในการใช้ทรัพยากรในการประเมินการใช้กระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์โดยวิธีการประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชน เพื่อหันเหคดีเด็กและเยาวชนโดยไม่ต้องขึ้นสู่ศาลเยาวชนและครอบครัว

จากการศึกษาความคิดเห็น ของผู้ตอบแบบสอบถาม กลุ่มที่สอง เกี่ยวกับความคุ้มค่าในการใช้ทรัพยากร จากคำถาม 3 ข้อ โดยสอบถามในประเด็นเรื่อง จำนวนเจ้าพนักงานที่เกี่ยวข้อง งบประมาณที่นำมาใช้ และความรู้ความเข้าใจของเจ้าหน้าที่ในการดำเนินกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์โดยวิธีการประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนเพื่อหันเหคดีเด็กและเยาวชน โดยไม่ต้องขึ้นสู่ศาลเยาวชนและครอบครัว มีอยู่ในระดับใด

จากผลการศึกษาพบว่า เมื่อพิจารณาค่าระดับคะแนนจากค่าเฉลี่ยความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามกลุ่มที่สอง เกี่ยวกับความคุ้มค่าในการใช้ทรัพยากร มีค่าเฉลี่ยโดยรวม $\bar{x} = 3.606$ แสดงความคิดเห็นว่า การใช้ทรัพยากรโดยรวมอยู่ในระดับค่อนข้างมาก และหากพิจารณาเป็นรายข้อด้วยพบว่า มีค่าเฉลี่ยสูงสุด $\bar{x} = 3.780$ ในเรื่องความรู้ความเข้าใจของเจ้าหน้าที่ในการดำเนินการกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์โดยวิธีการประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชน ซึ่งมีค่าคะแนนอยู่ในระดับค่อนข้างมาก รองลงมามีค่าเฉลี่ย $\bar{x} = 3.580$ ในเรื่องงบประมาณที่นำมาใช้เพื่อดำเนินกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์โดยวิธีการประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชน มีค่าคะแนนอยู่ในระดับค่อนข้างมาก และมีค่าเฉลี่ย $\bar{x} = 3.460$ ในเรื่องจำนวนเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องเพื่อดำเนินกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์โดยวิธีการประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชน มีคะแนนอยู่ในระดับปานกลาง ดังข้อมูลแสดงในตารางที่ 23 ดังนี้

ตารางที่ 23 ตารางแสดงจำนวนค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ตามความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามกลุ่มที่สอง ซึ่งประเมินเกี่ยวกับความคุ้มค่าในการใช้ทรัพยากรในการดำเนินกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์โดยวิธีการประชุมกลุ่มครอบครัวฯ เพื่อหันเหคดีเด็กและเยาวชนโดยไม่ต้องขึ้นสู่ศาลเยาวชนและครอบครัว

ประเด็นเรื่องความคุ้มค่าในการใช้ทรัพยากร	\bar{x}	S.D	ระดับความเห็น
1. ท่านคิดว่าจำนวนเจ้าพนักงานที่เกี่ยวข้องเพื่อดำเนินกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์โดยวิธีการประชุมกลุ่มครอบครัวฯ เพื่อหันเหคดีเด็กฯ โดยไม่ต้องขึ้นสู่ศาลเยาวชนฯ อยู่ในระดับใด	3.460	.994	ปานกลาง
2. ท่านคิดว่างบประมาณที่นำมาใช้เพื่อดำเนินกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์โดยวิธีการประชุมกลุ่มครอบครัวฯ เพื่อหันเหคดีเด็กฯ โดยไม่ต้องขึ้นสู่ศาลเยาวชนฯ อยู่ในระดับใด	3.580	.949	ค่อนข้างมาก
3. ท่านคิดว่าความรู้และความเข้าใจของเจ้าหน้าที่ในการดำเนินกระบวนการเชิงสมานฉันท์โดยวิธีการประชุมกลุ่มครอบครัวฯ เพื่อหันเหคดีเด็กฯ โดยไม่ต้องขึ้นสู่ศาลเยาวชนฯ อยู่ในระดับใด	3.780	.789	ค่อนข้างมาก

3.) คุณภาพการบริหารจัดการในการประเมินการใช้กระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์โดยวิธีการประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนเพื่อหันเหคดีเด็กและเยาวชนโดยไม่ต้องขึ้นสู่ศาลเยาวชนและครอบครัว

จากการศึกษาความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามกลุ่มที่สอง เกี่ยวกับคุณภาพการบริหารจัดการจากคำถาม 4 ข้อ โดยสอบถามในประเด็นการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพของการใช้กระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์โดยวิธีการประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชน ความร่วมมือของเจ้าหน้าที่ในการดำเนินการตามกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์โดยวิธีการประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชน ความร่วมมือของเด็กและเยาวชนในการดำเนินการตามกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์โดยวิธีการประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชน ความร่วมมือของผู้เสียหายในการดำเนินการตามกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์โดยวิธีการประชุมกลุ่ม

ครอบครัวและชุมชน เพื่อหันเหคดีเด็กและเยาวชน โดยไม่ต้องขึ้นสู่ศาลเยาวชนและครอบครัว มีอยู่ในระดับใด

จากผลการศึกษาพบว่า เมื่อพิจารณาค่าระดับคะแนนจากค่าเฉลี่ยความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามกลุ่มที่สอง เกี่ยวกับคุณภาพการบริหารจัดการพบว่า มีค่าเฉลี่ยโดยรวม $\bar{x} = 3.485$ แสดงให้เห็นว่า คุณภาพในการบริหารจัดการ โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง และหากพิจารณาเป็นรายข้อด้วยพบว่า มีค่าเฉลี่ยสูงสุด $\bar{x} = 3.620$ ในเรื่องการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพของการใช้กระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์โดยวิธีการประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชน ซึ่งมีค่าคะแนนอยู่ในระดับค่อนข้างมาก รองลงมา มีค่าเฉลี่ย $\bar{x} = 3.600$ ในเรื่องความร่วมมือของผู้เสียหายในการดำเนินกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์โดยวิธีการประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชน ซึ่งมีค่าคะแนนอยู่ในระดับ ค่อนข้างมาก และมีค่าเฉลี่ย $\bar{x} = 3.420$ ในเรื่องความร่วมมือของเด็กและเยาวชนในการดำเนินการตามกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์โดยวิธีการประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชน ซึ่งมีค่าคะแนนอยู่ในระดับปานกลาง และมีค่าเฉลี่ย $\bar{x} = 3.300$ ในเรื่องความร่วมมือของเจ้าหน้าที่ในการดำเนินกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์โดยวิธีการประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชน ซึ่งมีค่าคะแนนอยู่ในระดับ ปานกลาง เช่นเดียวกัน ดังข้อมูลแสดงในตารางที่ 24 ดังนี้

ตารางที่ 24 ตารางแสดงจำนวนค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ตามความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามกลุ่มที่สอง ซึ่งประเมินเกี่ยวกับคุณภาพการบริหารจัดการกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์โดยวิธีการประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนเพื่อหันเหคดีเด็กฯ โดยไม่ต้องขึ้นสู่ศาลเยาวชนฯ

ประเด็นเรื่องคุณภาพในการบริหารจัดการ	\bar{x}	S.D	ระดับ ความเห็น
1. ท่านคิดว่ากระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์โดยวิธีการประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนเพื่อหันเหคดีเด็กฯ โดยไม่ต้องขึ้นสู่ศาลเยาวชนฯ มีการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพอยู่ในระดับใด	3.620	.878	ค่อนข้าง มาก
2. ท่านคิดว่าความร่วมมือของเจ้าหน้าที่ในการดำเนินการตามกระบวนการเชิงสมานฉันท์โดยวิธีการประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนเพื่อหันเหคดีเด็กฯ โดยไม่ต้องขึ้นสู่ศาลเยาวชนฯ มีอยู่ในระดับใด	3.300	.974	ปานกลาง
3. ท่านคิดว่าความร่วมมือของเด็กและเยาวชนในการดำเนินการกระบวนการเชิงสมานฉันท์โดยวิธีการประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนเพื่อหันเหคดีเด็กฯ โดยไม่ต้องขึ้นสู่ศาลเยาวชนฯ มีอยู่ในระดับใด	3.420	1.126	ปานกลาง
4. ท่านคิดว่าความร่วมมือของผู้เสียหายในการดำเนินกระบวนการเชิงสมานฉันท์โดยวิธีการประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนเพื่อหันเหคดีเด็กฯ โดยไม่ต้องขึ้นสู่ศาลเยาวชนฯ มีอยู่ในระดับใด	3.600	1.030	ค่อนข้าง มาก

4) ผลสำเร็จในการประเมินการใช้กระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์โดยวิธีการประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนเพื่อหันเหคดีเด็กและเยาวชนโดยไม่ต้องขึ้นสู่ศาลเยาวชนและครอบครัว

จากการศึกษาความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามกลุ่มที่สอง เกี่ยวกับผลสำเร็จในการใช้กระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์โดยวิธีการประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชน เพื่อหันเหคดีเด็กและเยาวชนโดยไม่ต้องขึ้นสู่ศาลเยาวชนและครอบครัว จากคำถาม 6 ข้อ โดยสอบถามในประเด็นเรื่อง ผลของกฎหมายที่ช่วยให้เกิดผลสำเร็จ ความคุ้มค่าในการนำมาใช้ และการช่วยลดปริมาณคดีเด็กและเยาวชนไม่ให้ขึ้นสู่ศาลเยาวชนและครอบครัว ผลในการช่วยแก้ไขพฤติกรรมนิสัยของผู้กระทำความผิด ผลในการช่วยลดการกระทำความผิดซ้ำ และการประสพผลสำเร็จในการนำมาใช้ของกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์โดยวิธีการประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนเพื่อหันเหคดีเด็กและเยาวชน โดยไม่ต้องขึ้นสู่ศาลเยาวชนและครอบครัวอยู่ในระดับใด

จากการศึกษาพบว่า เมื่อพิจารณาคะแนนจากค่าเฉลี่ยความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามกลุ่มที่สอง เกี่ยวกับผลสำเร็จพบว่า มีค่าเฉลี่ยโดยรวม $\bar{x} = 3.597$ แสดงความคิดเห็นว่าผลสำเร็จโดยรวมอยู่ในระดับค่อนข้างมาก และหากพิจารณาเป็นรายข้อด้วยพบว่า มีค่าเฉลี่ยสูงสุด $\bar{x} = 4.080$ ในเรื่อง ผลในการช่วยลดปริมาณคดีเด็กและเยาวชนเมื่อใช้กระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์โดยวิธีการประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนพบว่า มีค่าคะแนนอยู่ในระดับค่อนข้างมาก รองลงมา มีค่าเฉลี่ย $\bar{x} = 3.980$ ในเรื่องความคุ้มค่าของการใช้กระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์โดยวิธีการประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชน ซึ่งมีค่าคะแนนอยู่ในระดับค่อนข้างมาก มีค่าเฉลี่ย $\bar{x} = 3.790$ ในเรื่องการประสพผลสำเร็จในการนำมาใช้ของกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์โดยวิธีการประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชน ซึ่งมีค่าคะแนนอยู่ในระดับ ค่อนข้างมาก มีค่าเฉลี่ย $\bar{x} = 3.680$ ในเรื่องกฎหมายที่ช่วยให้เกิดผลสำเร็จของการใช้กระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์โดยวิธีการประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชน ซึ่งมีค่าคะแนนอยู่ในระดับค่อนข้างมาก มีค่าเฉลี่ย $\bar{x} = 3.590$ ในเรื่องผลสำเร็จในการช่วยลดการกระทำผิดซ้ำใน กระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์โดยวิธีการประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชน ซึ่งมีค่าคะแนนอยู่ในระดับค่อนข้างมาก มีค่าเฉลี่ย $\bar{x} = 3.380$ ในเรื่องผลสำเร็จในการช่วยแก้ไขพฤติกรรมนิสัยของเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิดเมื่อใช้ยุติธรรมเชิงสมานฉันท์โดยวิธีการประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชน ซึ่งมีค่าคะแนนอยู่ในระดับปานกลาง ดังข้อมูลแสดงในตารางที่ 25 ดังนี้

ตารางที่ 25 ตารางแสดงจำนวนค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานตามความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามกลุ่มที่สองซึ่งประเมินเกี่ยวกับผลสำเร็จของการใช้กระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์โดยวิธีการประชุมกลุ่มครอบครัวฯ เพื่อหันเหคดีเด็กฯ โดยไม่ต้องขึ้นสู่ศาลเยาวชนฯ

ประเด็นเรื่องผลสำเร็จ	\bar{x}	S.D	ระดับความเห็น
1. ท่านคิดว่ากฎหมายเกี่ยวกับคดีเด็กและเยาวชนช่วยให้การดำเนินกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์โดยวิธีการประชุมกลุ่มครอบครัวฯเกิดผลสำเร็จอยู่ในระดับใด	3.680	1.038	ค่อนข้างมาก
2. ท่านคิดว่าความคุ้มค่าของกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์โดยวิธีการประชุมกลุ่มครอบครัวฯเพื่อหันเหคดีเด็กและเยาวชน โดยไม่ต้องขึ้นสู่ศาลเยาวชนฯอยู่ในระดับใด	3.980	.820	ค่อนข้างมาก
3. ท่านคิดว่าการดำเนินการตามกระบวนการเชิงสมานฉันท์โดยวิธีการประชุมกลุ่มครอบครัวฯช่วยลดปริมาณคดีเด็กและเยาวชน โดยไม่ต้องขึ้นสู่ศาลเยาวชนฯได้ในระดับใด	4.080	.829	ค่อนข้างมาก
4. ท่านคิดว่าการใช้กระบวนการเชิงสมานฉันท์โดยวิธีการประชุมกลุ่มครอบครัวฯเพื่อหันเหคดีเด็กและเยาวชน โดยไม่ต้องขึ้นสู่ศาลเยาวชนฯมีผลในการช่วยแก้ไขพฤติกรรมผู้กระทำผิดได้ในระดับใด	3.380	1.104	ค่อนข้างมาก
5. ท่านคิดว่าการใช้กระบวนการเชิงสมานฉันท์โดยวิธีการประชุมกลุ่มครอบครัวฯเพื่อหันเหคดีเด็กฯ โดยไม่ต้องขึ้นสู่ศาลเยาวชนฯมีผลช่วยลดกระทำผิดซ้ำได้ในระดับใด	3.590	1.064	ค่อนข้างมาก
6. ท่านคิดว่าการใช้กระบวนการเชิงสมานฉันท์โดยวิธีการประชุมกลุ่มครอบครัวฯเพื่อหันเหคดีเด็กและเยาวชน โดยไม่ต้องขึ้นสู่ศาลเยาวชนฯประสบผลสำเร็จในการนำมาใช้ใน ระดับใด	3.790	.935	ค่อนข้างมาก

ก.) ความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามกลุ่มที่สาม

ผู้ตอบแบบสอบถามกลุ่มที่สาม เป็นกลุ่มที่ได้รับผลกระทบกระทำการใช้กระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์โดยวิธีการประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชน ซึ่งได้แก่ ผู้เสียหาย เด็ก

และเยาวชน ที่อยู่ในความควบคุมของสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนและประชาชนทั่วไป ซึ่งมีความคิดเห็นตามตัวชี้วัดทั้ง 4 ด้าน ดังข้อมูลแสดงในตารางที่ 26 ดังนี้

ตารางที่ 26 ตารางแสดงจำนวนค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ตามความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามกลุ่มที่สาม ซึ่งประเมินเกี่ยวกับการใช้กระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์โดยวิธีการประชุมกลุ่มครอบครัวฯ เพื่อหันเหคดีเด็กและเยาวชน โดยไม่ต้องขึ้นสู่ศาลเยาวชนฯ ตามตัวชี้วัดทั้ง 4 ด้าน

ประเด็น	ค่าเฉลี่ยความคิดเห็น		แปลผล ระดับความคิดเห็น
	\bar{x}	S.D	
การบรรลุวัตถุประสงค์/เป้าหมาย	3.880	.890	ค่อนข้างมาก
ความคุ้มค่าในการใช้ทรัพยากร	3.443	.830	ปานกลาง
คุณภาพในการบริหารจัดการ	3.665	.845	ค่อนข้างมาก
ผลสำเร็จ	3.735	.829	ค่อนข้างมาก
รวม	3.680	.732	ค่อนข้างมาก

1) การบรรลุวัตถุประสงค์หรือเป้าหมายในการประเมินการใช้กระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์โดยวิธีการประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนเพื่อหันเหคดีเด็กและเยาวชนโดยไม่ต้องขึ้นสู่ศาลเยาวชนและครอบครัว

จากการศึกษาความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามกลุ่มที่สาม เกี่ยวกับการบรรลุวัตถุประสงค์หรือเป้าหมาย จากคำถามข้อที่ 1 โดยสอบถามในประเด็นเรื่องการใช้กระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์โดยวิธีการประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนควบคู่กับมาตรา 63 เพื่อหันเหคดีเด็กและเยาวชน โดยไม่ต้องขึ้นสู่ศาลเยาวชนและครอบครัวสามารถดำเนินการตามวัตถุประสงค์หรือเป้าหมายของกระทรวงยุติธรรมได้อยู่ในระดับใด

จากการศึกษาพบว่า เมื่อพิจารณาค่าระดับคะแนนจากค่าเฉลี่ยความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามกลุ่มที่สามเกี่ยวกับการบรรลุวัตถุประสงค์หรือเป้าหมายพบว่า มีค่าเฉลี่ยโดยรวม $\bar{x} = 3.880$ แสดงความคิดเห็นว่า การใช้กระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์โดยวิธีการประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชน สามารถดำเนินการได้ตามวัตถุประสงค์หรือเป้าหมายของกระบวนการยุติธรรมอยู่ในระดับค่อนข้างมาก ดังข้อมูลแสดงในตารางที่ 27 ดังนี้

ตารางที่ 27 ตารางแสดงจำนวนค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานตามความเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามกลุ่มที่สามซึ่งประเมินเกี่ยวกับวัตถุประสงค์หรือเป้าหมายของกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์โดยวิธีการประชุมกลุ่มครอบครัวเพื่อหันเหคดีเด็กและเยาวชนโดยไม่ต้องขึ้นสู่ศาลเยาวชนฯ

ประเด็นเรื่องการบรรลุวัตถุประสงค์/เป้าหมาย	\bar{x}	S.D.	ระดับความเห็น
ท่านคิดว่าการใช้กระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์โดยวิธีการประชุมกลุ่มครอบครัวควบคู่กับมาตรา 63 เพื่อหันเหคดีเด็กและเยาวชนโดยไม่ต้องขึ้นสู่ศาลเยาวชนและครอบครัวสามารถดำเนินการตามวัตถุประสงค์หรือเป้าหมายของกระทรวงยุติธรรมได้อยู่ในระดับใด	3.88	0.89	ค่อนข้างมาก

2.) ความคุ้มค่าในการใช้ทรัพยากรในการประเมินการใช้กระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์โดยวิธีการประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนเพื่อหันเหคดีเด็กและเยาวชนโดยไม่ต้องขึ้นสู่ศาลเยาวชนและครอบครัว

จากการศึกษาความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถาม กลุ่มที่สาม เกี่ยวกับความคุ้มค่าในการใช้ทรัพยากร จากคำถาม 3 ข้อ โดยสอบถามในประเด็นเรื่อง จำนวนเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง งบประมาณที่นำมาใช้ และความรู้ความเข้าใจของเจ้าหน้าที่ในการดำเนินกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์โดยวิธีการประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนเพื่อหันเหคดีเด็กและเยาวชนโดยไม่ต้องขึ้นสู่ศาลเยาวชนและครอบครัวมีอยู่ในระดับใด

จากผลการศึกษาพบว่า เมื่อพิจารณาระดับคะแนนจากค่าเฉลี่ยความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามกลุ่มที่สาม เกี่ยวกับความคุ้มค่าในการใช้ทรัพยากรมีค่าเฉลี่ยโดยรวม $\bar{x} = 3.443$ แสดงให้เห็นว่า การใช้ทรัพยากรโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง และหากพิจารณาเป็นรายข้อด้วยจะพบว่า มีค่าเฉลี่ยสูงสุด $\bar{x} = 3.730$ ในเรื่องความรู้ความเข้าใจของเจ้าหน้าที่ในการดำเนินกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์โดยวิธีการประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชน ซึ่งมีระดับคะแนนอยู่ในระดับค่อนข้างมาก รองลงมา มีค่าเฉลี่ย $\bar{x} = 3.340$ ในเรื่องจำนวนเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องเพื่อดำเนินกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์โดยวิธีการประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนมีคะแนนอยู่ในระดับปานกลาง และมีค่าเฉลี่ย $\bar{x} = 3.260$ ในเรื่อง

งบประมาณที่นำมาใช้ในการดำเนินกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์โดยวิธีการประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนมีคะแนนอยู่ในระดับปานกลาง ดังข้อมูลแสดงในตารางที่ 28 ดังนี้

ตารางที่ 28 ตารางแสดงจำนวนค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ตามความเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามกลุ่มที่สาม ซึ่งประเมินเกี่ยวกับความคุ้มค่าในการใช้ทรัพยากรในการดำเนินกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์โดยวิธีการประชุมกลุ่มครอบครัวฯ เพื่อหันเหคดีเด็กและเยาวชนโดยไม่ต้องขึ้นสู่ศาลเยาวชนฯ

ประเด็นเรื่องความคุ้มค่าในการใช้ทรัพยากร	\bar{x}	S.D.	ระดับความเห็น
1. ท่านคิดว่าจำนวนเจ้าพนักงานที่เกี่ยวข้องเพื่อดำเนินกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์โดยวิธีการประชุมกลุ่มครอบครัวฯ เพื่อหันเหคดีเด็กฯ โดยไม่ต้องขึ้นสู่ศาลเยาวชนฯมีอยู่ในระดับใด	3.340	1.056	ปานกลาง
2. ท่านคิดว่างบประมาณที่นำมาใช้เพื่อดำเนินกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์โดยวิธีการประชุมกลุ่มครอบครัวฯ เพื่อหันเหคดีเด็กฯ โดยไม่ต้องขึ้นสู่ศาลเยาวชนฯมีอยู่ในระดับใด	3.260	.960	ปานกลาง
3. ท่านคิดว่าความรู้และความเข้าใจของเจ้าหน้าที่ในการดำเนินกระบวนการเชิงสมานฉันท์โดยวิธีการประชุมกลุ่มครอบครัวฯ เพื่อหันเหคดีเด็กฯ โดยไม่ต้องขึ้นสู่ศาลเยาวชนฯ มีอยู่ในระดับใด	3.730	.941	ค่อนข้างมาก

3) คุณภาพการบริหารจัดการในการประเมินการใช้กระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์โดยวิธีการประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนเพื่อหันเหคดีเด็กและเยาวชนโดยไม่ต้องขึ้นสู่ศาลเยาวชนและครอบครัว

จากการศึกษาความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามกลุ่มที่สาม เกี่ยวกับคุณภาพการบริหารจัดการ จากคำถาม 4 ข้อ โดยสอบในประเด็นการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพของ

การใช้กระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์โดยวิธีการประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชน ความร่วมมือของเจ้าหน้าที่ในการดำเนินตามกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์โดยวิธีการประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชน ความร่วมมือของเด็กและเยาวชนในการดำเนินการตามกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์โดยวิธีการประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชน และความร่วมมือของผู้เสียหายในการดำเนินการตามกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์โดยวิธีการประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนเพื่อหันเหคดีเด็กและเยาวชนไม่ต้องขึ้นสู่ศาลเยาวชนและครอบครัวมีอยู่ในระดับใด

จากผลการศึกษาพบว่า เมื่อพิจารณาค่าระดับคะแนนจากค่าเฉลี่ยความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามกลุ่มที่สามเกี่ยวกับคุณภาพการบริหารจัดการ พบว่า มีค่าเฉลี่ยโดยรวม $\bar{x} = 3.665$ แสดงความคิดเห็นว่า คุณภาพในการบริหารจัดการโดยรวมอยู่ในระดับค่อนข้างมาก และหากพิจารณาเป็นรายข้อด้วยพบว่า มีค่าเฉลี่ยสูงสุด $\bar{x} = 3.770$ ในเรื่องความร่วมมือของเจ้าหน้าที่ในการดำเนินการตามกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์โดยวิธีการประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชน ซึ่งมีค่าคะแนนอยู่ในระดับค่อนข้างมาก รองลงมามีค่าเฉลี่ย $\bar{x} = 3.690$ ในเรื่องการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพของการใช้การดำเนินการตามกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์โดยวิธีการประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชน ซึ่งมีค่าคะแนนอยู่ในระดับค่อนข้างมาก และมีค่าเฉลี่ย $\bar{x} = 3.650$ ในเรื่องความร่วมมือของเด็กและเยาวชนในการดำเนินการตามกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์โดยวิธีการประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชน ซึ่งมีค่าคะแนนอยู่ในระดับค่อนข้างมาก และมีค่าเฉลี่ย $\bar{x} = 3.550$ ในเรื่องความช่วยเหลือของผู้เสียหายในการดำเนินการตามกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์โดยวิธีการประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชน ซึ่งมีค่าคะแนนอยู่ในระดับค่อนข้างมาก ดังข้อมูลแสดงในตารางที่ 29 ดังนี้

ตารางที่ 29

ตารางแสดงจำนวนค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ตามความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามกลุ่มที่สาม ซึ่งประเมินเกี่ยวกับคุณภาพการบริหารจัดการกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์โดยวิธีการประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนเพื่อหันเหคดีเด็กและเยาวชน โดยไม่ต้องขึ้นสู่ศาลเยาวชนและครอบครัว

ประเด็นเรื่องคุณภาพในการบริหารจัดการ	\bar{x}	S.D.	ระดับ ความเห็น
1. ท่านคิดว่ากระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์โดยวิธีการประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนเพื่อหันเหคดีเด็กและเยาวชนโดยไม่ต้องขึ้นสู่ศาลเยาวชนและครอบครัวมีการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพอยู่ในระดับใด	3.690	1.001	ค่อนข้างมาก
2. ท่านคิดว่าความร่วมมือของเจ้าหน้าที่ในการดำเนินกระบวนการเชิงสมานฉันท์โดยวิธีประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนเพื่อหันเหคดีเด็กและเยาวชนโดยไม่ต้องขึ้นสู่ศาลเยาวชนและครอบครัวมีอยู่ในระดับใด	3.770	.919	ค่อนข้างมาก
3. ท่านคิดว่าความร่วมมือของเด็กและเยาวชนในการดำเนินการตามกระบวนการเชิงสมานฉันท์โดยวิธีประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนเพื่อหันเหคดีเด็กและเยาวชน โดยไม่ต้องขึ้นสู่ศาลเยาวชนและครอบครัวมีอยู่ในระดับใด	3.650	1.149	ค่อนข้างมาก
4. ท่านคิดว่าความร่วมมือของผู้เสียหายในการดำเนินการตามกระบวนการเชิงสมานฉันท์โดยวิธีประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนเพื่อหันเหคดีเด็กและเยาวชนโดยไม่ต้องขึ้นสู่ศาลเยาวชนและครอบครัวมีอยู่ในระดับใด	3.550	1.018	ค่อนข้างมาก

4.) ผลสำเร็จในการประเมินการใช้กระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์โดยวิธีการประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนเพื่อหันเหคดีเด็กและเยาวชนโดยไม่ต้องขึ้นสู่ศาลเยาวชนและครอบครัว

จากการศึกษาความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามกลุ่มที่สาม เกี่ยวกับผลสำเร็จในการใช้กระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์โดยวิธีการประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนเพื่อหันเหคดี

เด็กและเยาวชนโดยไม่ต้องขึ้นสู่ศาลเยาวชนและครอบครัว จากคำถาม 6 ข้อ โดยสอบถามในประเด็นเรื่อง กฎหมายที่ช่วยให้เกิดผลสำเร็จ ความคุ้มค่าในการนำมาใช้ การช่วยลดปริมาณคดีเด็กและเยาวชนไม่ให้ขึ้นสู่ศาลเยาวชนและครอบครัว ผลในการช่วยแก้ไขพฤติกรรมของผู้กระทำ ความผิด ผลในการช่วยลดการกระทำผิดซ้ำ และผลการประสพผลสำเร็จในการนำมาใช้ของกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์โดยวิธีการประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนเพื่อหันเหคดีเด็กและเยาวชนโดยไม่ต้องขึ้นสู่ศาลเยาวชนและครอบครัวอยู่ในระดับใด

จากผลการศึกษาพบว่า เมื่อพิจารณาค่าคะแนนจากค่าเฉลี่ยความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามกลุ่มที่สาม เกี่ยวกับผลสำเร็จพบว่า มีค่าเฉลี่ยโดยรวม $\bar{x} = 3.735$ แสดงให้เห็นว่า ผลสำเร็จโดยรวมอยู่ในระดับค่อนข้างมาก และหากพิจารณาเป็นรายข้อด้วยพบว่า มีค่าเฉลี่ยสูงสุด $\bar{x} = 3.800$ ในเรื่องความคุ้มค่าของการใช้กระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์โดยวิธีการประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชน มีค่าคะแนนอยู่ในระดับ $\bar{x} = 3.790$ ในเรื่องการประสพผลสำเร็จในการนำมาใช้ของกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์โดยวิธีการประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนซึ่งมีค่าคะแนนอยู่ในระดับค่อนข้างมาก มีค่าเฉลี่ย $\bar{x} = 3.770$ ในเรื่องกฎหมายที่ช่วยให้เกิดผลสำเร็จของการใช้กระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์โดยวิธีการประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชน ซึ่งมีค่าคะแนนอยู่ในระดับค่อนข้างมาก มีค่าเฉลี่ย $\bar{x} = 3.750$ ในเรื่องผลสำเร็จในการช่วยแก้ไขพฤติกรรมผู้กระทำผิดเมื่อใช้กระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์โดยวิธีการประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชน ซึ่งมีค่าคะแนนอยู่ในระดับค่อนข้างมาก มีค่าเฉลี่ย $\bar{x} = 3.710$ ในเรื่องผลในการช่วยลดปริมาณคดีเด็กและเยาวชนเมื่อใช้กระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์โดยวิธีการประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชน ซึ่งมีค่าคะแนนอยู่ในระดับค่อนข้างมาก มีค่าเฉลี่ย $\bar{x} = 3.590$ ในเรื่องผลสำเร็จในการช่วยลดการกระทำผิดซ้ำเมื่อใช้กระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์โดยวิธีการประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชน ซึ่งมีค่าคะแนนอยู่ในระดับค่อนข้างมาก ดังข้อมูลแสดงในตารางที่ 30 ดังนี้

ตารางที่ 30 ตารางแสดงจำนวนค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถาม กลุ่มที่สาม ซึ่งประเมินเกี่ยวกับผลสำเร็จของการใช้กระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์โดยวิธีการประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนเพื่อหันเหคดีเด็กและเยาวชนโดยไม่ต้องขึ้นสู่ศาลเยาวชนและครอบครัว

ประเด็นเรื่องผลสำเร็จ	\bar{x}	S.D.	ระดับความเห็น
1. ท่านคิดว่ากฎหมายเกี่ยวกับคดีเด็กและเยาวชนช่วยให้การดำเนินกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์โดยวิธีประชุมกลุ่มครอบครัวเกิดผลสำเร็จอยู่ในระดับใด	3.770	.885	ค่อนข้างมาก
2. ท่านคิดว่าความคุ้มค่าของกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์โดยวิธีประชุมกลุ่มครอบครัวเพื่อหันเหคดีเด็กและเยาวชนโดยไม่ต้องขึ้นสู่ศาลเยาวชนอยู่ในระดับใด	3.800	1.034	ค่อนข้างมาก
3. ท่านคิดว่าการดำเนินการตามกระบวนการเชิงสมานฉันท์โดยวิธีประชุมกลุ่มครอบครัวช่วยลดปริมาณคดีเด็กและเยาวชนโดยไม่ต้องขึ้นสู่ศาลเยาวชนและครอบครัวได้ในระดับใด	3.710	1.008	ค่อนข้างมาก
4. ท่านคิดว่าการใช้กระบวนการเชิงสมานฉันท์โดยวิธีประชุมกลุ่มครอบครัวเพื่อหันเหคดีเด็กและเยาวชนโดยไม่ต้องขึ้นสู่ศาลเยาวชนมีผลในการช่วยแก้ไขพฤติกรรมผู้กระทำผิดได้ในระดับใด	3.750	1.057	ค่อนข้างมาก
5. ท่านคิดว่าการใช้กระบวนการเชิงสมานฉันท์โดยวิธีประชุมกลุ่มครอบครัวเพื่อหันเหคดีเด็กและเยาวชนโดยไม่ต้องขึ้นสู่ศาลเยาวชนมีผลช่วยลดกระทำผิดซ้ำได้ในระดับใด	3.590	1.064	ค่อนข้างมาก
6. ท่านคิดว่าการใช้กระบวนการเชิงสมานฉันท์โดยวิธีประชุมกลุ่มครอบครัวเพื่อหันเหคดีเด็กและเยาวชนโดยไม่ต้องขึ้นสู่ศาลเยาวชนประสบผลสำเร็จในการนำมาใช้ในระดับใด	3.790	.935	ค่อนข้างมาก

4.2.4 พื้นที่เขตกับการประเมินตามตัวชี้วัด

ในส่วนนี้ผู้ศึกษาวิจัยจะได้เสนอผลการประเมินตามตัวชี้วัด แสดงเป็นค่าคะแนนเฉลี่ยตามพื้นที่เขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล รวม 6 จังหวัด ดังนี้ ได้แก่ กรุงเทพมหานคร จังหวัดนนทบุรี จังหวัดปทุมธานี จังหวัดสมุทรปราการ จังหวัดฉะเชิงเทรา และจังหวัดนครนายก ทั้งนี้เพื่อเปรียบเทียบผลของการใช้กระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์โดยวิธีการประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนเพื่อหันเหคดีเด็กและเยาวชน โดยไม่ต้องขึ้นสู่ศาลเยาวชนและครอบครัว โดยผู้ศึกษาวิจัยได้จำแนกข้อมูลของผู้ตอบสอบถามโดยแบ่งออกเป็น 2 ส่วน คือ ส่วนที่ 1 เป็นข้อมูลของผู้ตอบแบบสอบถามในภาพรวม และส่วนที่ 2 เป็นข้อมูลของตอบแบบสอบถามจำแนกตามกลุ่มอาชีพ ดังนี้

ส่วนที่ 1 ประเมินผลความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามในภาพรวมของการใช้กระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์โดยวิธีประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนเพื่อหันเหคดีเด็กและเยาวชนโดยไม่ต้องขึ้นสู่ศาลเยาวชนและครอบครัวที่มีต่อพื้นที่เขต ตามตัวชี้วัด 4 ด้าน

1.) พื้นที่เขตกับการบรรลุวัตถุประสงค์หรือเป้าหมายในการดำเนินกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์โดยวิธีประชุมกลุ่มครอบครัวฯ เพื่อหันเหคดีเด็กและเยาวชนโดยไม่ต้องขึ้นสู่ศาลเยาวชน

ผลการศึกษาจากความคิดเห็นพบว่า พื้นที่เขตจังหวัดปทุมธานีมีคะแนนเฉลี่ยเรื่องการบรรลุวัตถุประสงค์ หรือเป้าหมายในการดำเนินกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์โดยวิธีประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนมากที่สุด คือมีค่าเฉลี่ย $\bar{x} = 4.218$ ซึ่งเป็นค่าคะแนนในระดับค่อนข้างมาก รองลงมาได้แก่พื้นที่เขตจังหวัดนครนายก มีค่าเฉลี่ย $\bar{x} = 3.909$ เป็นค่าคะแนนในระดับค่อนข้างมาก พื้นที่เขตจังหวัดนนทบุรี มีค่าเฉลี่ย $\bar{x} = 3.781$ เป็นค่าคะแนนในระดับค่อนข้างมาก พื้นที่เขตกรุงเทพมหานครมีค่าเฉลี่ย $\bar{x} = 3.775$ เป็นค่าคะแนนในระดับค่อนข้างมาก และพื้นที่เขตจังหวัดฉะเชิงเทรา มีค่าเฉลี่ย $\bar{x} = 3.576$ เป็นค่าคะแนนในระดับค่อนข้างมาก และพื้นที่เขตจังหวัดสมุทรปราการ มีค่าเฉลี่ย $\bar{x} = 3.400$ เป็นค่าคะแนนในระดับค่อนข้างมาก เป็นต้นเรื่องการบรรลุวัตถุประสงค์หรือเป้าหมายในการดำเนินมาตรการสำหรับเด็กและเยาวชน โดยวิธีการประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนในระดับปานกลาง ดังข้อมูลแสดงในตารางที่ 31 ดังนี้

ตารางที่ 31 ตารางแสดงค่าเฉลี่ยความคิดเห็นในการประเมินเกี่ยวกับการบรรลุดุลประสงค์หรือเป้าหมายของกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์โดยวิธีประชุมกลุ่มครอบครัวเพื่อหันเหคดีเด็กและเยาวชนโดยไม่ต้องขึ้นสู่ศาลเยาวชนและครอบครัว จำแนกตามพื้นที่เขต

พื้นที่เขต	N	\bar{x}	SD
1. กรุงเทพมหานคร	58	3.775	1.009
2. นนทบุรี	32	3.781	.906
3. ปทุมธานี	32	4.218	.906
4. สมุทรปราการ	10	3.400	.843
5. ฉะเชิงเทรา	26	3.576	.945
6. นครนายก	22	3.909	.811
รวม	180	3.822	.946

2) พื้นที่เขตและความคุ้มค่าในการใช้ทรัพยากรในการดำเนินกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์โดยวิธีประชุมกลุ่มครอบครัวเพื่อหันเหคดีเด็กและเยาวชนโดยไม่ต้องขึ้นสู่ศาลเยาวชนและครอบครัว

ผลการศึกษาจากการคิดเห็นพบว่า พื้นที่เขตจังหวัดปทุมธานีมีคะแนนเฉลี่ย เรื่องความคุ้มค่าในการใช้ทรัพยากรในการดำเนินกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์โดยวิธีประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนมากที่สุด คือ มีค่าเฉลี่ย $\bar{x} = 3.625$ ซึ่งเป็นคะแนนอยู่ในระดับค่อนข้างมาก รองลงมาได้แก่พื้นที่เขตจังหวัดนนทบุรี มีค่าเฉลี่ย 3.562 ซึ่งเป็นคะแนนในระดับค่อนข้างมาก พื้นที่เขตจังหวัดฉะเชิงเทรา มีค่าเฉลี่ย $\bar{x} = 3.551$ ซึ่งเป็นค่าคะแนนในระดับค่อนข้างมาก พื้นที่เขตกรุงเทพมหานคร มีค่าเฉลี่ย $\bar{x} = 3.505$ ซึ่งเป็นค่าคะแนนในระดับค่อนข้างมาก พื้นที่เขตจังหวัดนครนายก มีค่าเฉลี่ย $\bar{x} = 3.512$ ซึ่งเป็นค่าคะแนนในระดับค่อนข้างมาก พื้นที่เขตจังหวัดสมุทรปราการ มีค่าเฉลี่ย $\bar{x} = 3.363$ ซึ่งเป็นค่าคะแนนปานกลางและพื้นที่เขตจังหวัดสมุทรปราการ มีค่าเฉลี่ย $\bar{x} = 3.166$ ซึ่งเป็นค่าคะแนนความคุ้มค่าในการใช้ทรัพยากรในการดำเนินกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์โดยวิธีการประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนอยู่ในระดับปานกลาง ดังข้อมูลแสดงในตารางที่ 32 ดังนี้

ตารางที่ 32 ตารางแสดงค่าเฉลี่ยความคิดเห็นโดยการประเมินเกี่ยวกับความคุ้มค่าในการใช้ทรัพยากรในการดำเนินกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์โดยวิธีประชุมกลุ่มครอบครัวฯ เพื่อหันเหคดีเด็กและเยาวชนโดยไม่ต้องขึ้นสู่ศาลเยาวชนและครอบครัว จำแนกตามพื้นที่เขต

พื้นที่เขต	N	\bar{x}	SD
1. กรุงเทพมหานคร	58	3.505	.885
2. นนทบุรี	32	3.562	.773
3. ปทุมธานี	32	3.625	.845
4. สมุทรปราการ	10	3.166	.571
5. ฉะเชิงเทรา	26	3.551	.507
6. นครนายก	22	3.363	.562
รวม	180	3.507	.760

3.) พื้นที่เขตกับคุณภาพการบริหารจัดการในการดำเนินกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์โดยวิธีการประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนเพื่อหันเหคดีเด็กและเยาวชนโดยไม่ต้องขึ้นสู่ศาลเยาวชนและครอบครัว

ผลการศึกษาจากความคิดเห็นพบว่า พื้นที่เขตจังหวัดปทุมธานี มีค่าคะแนนค่าเฉลี่ยเรื่องคุณภาพการบริหารจัดการในการดำเนินกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์โดยวิธีการประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนมากที่สุด คือ มีค่าเฉลี่ย $\bar{x} = 3.945$ เป็นค่าคะแนนอยู่ในระดับค่อนข้างมาก รองลงมา ได้แก่ พื้นที่เขตจังหวัดนครนายก มีค่าเฉลี่ย $\bar{x} = 3.772$ ซึ่งเป็นค่าคะแนนในระดับค่อนข้างมาก พื้นที่เขตจังหวัดฉะเชิงเทรา มีค่าเฉลี่ย $\bar{x} = 3.644$ ซึ่งเป็นค่าคะแนนในระดับค่อนข้างมาก พื้นที่เขตกรุงเทพมหานคร มีค่าเฉลี่ย $\bar{x} = 3.551$ ซึ่งเป็นค่าคะแนนในระดับค่อนข้างมาก พื้นที่เขตจังหวัดนนทบุรี มีค่าเฉลี่ย $\bar{x} = 3.335$ ซึ่งเป็นค่าคะแนนในระดับปานกลาง และพื้นที่เขตจังหวัดสมุทรปราการ มีค่าเฉลี่ย $\bar{x} = 3.325$ ซึ่งเป็นค่าคะแนนการบริหารจัดการในการดำเนินกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์โดยวิธีการประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชน อยู่ในระดับปานกลาง ดังข้อมูลแสดงในตารางที่ 33

ตารางที่ 33 ตารางแสดงค่าเฉลี่ยความคิดเห็น โดยการประเมินเกี่ยวกับคุณภาพการบริหารจัดการในการดำเนินกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์โดยวิธีประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชน เพื่อหันเหคดีเด็กและเยาวชน โดยไม่ต้องขึ้นสู่ศาลเยาวชนและครอบครัวและครอบครัว จำแนกตามพื้นที่เขต

พื้นที่เขต	N	\bar{x}	SD
1. กรุงเทพมหานคร	58	3.551	.865
2. นนทบุรี	32	3.335	.794
3. ปทุมธานี	32	3.945	.694
4. สมุทรปราการ	10	3.325	.656
5. ฉะเชิงเทรา	26	3.644	.686
6. นครนายก	22	3.772	.739
รวม	180	3.611	.791

4) พื้นที่เขตกับผลสำเร็จในการดำเนินมาตรการสำหรับเด็กและเยาวชนโดยวิธีการประชุมกลุ่มครอบครัวเพื่อหันเหคดีเด็กและเยาวชนโดยไม่ต้องขึ้นสู่ศาลเยาวชนและครอบครัว

ผลการศึกษาจากความคิดเห็นพบว่าพื้นที่เขตจังหวัดปทุมธานี มีคะแนนเฉลี่ยเรื่องผลสำเร็จในการดำเนินกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์โดยวิธีการประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชน มากที่สุด มีค่าเฉลี่ย $\bar{x} = 4.026$ ซึ่งค่าคะแนนอยู่ในระดับค่อนข้างมาก รองลงมาได้แก่ พื้นที่เขตจังหวัดนครนายก มีค่าเฉลี่ย $\bar{x} = 3.871$ ซึ่งค่าคะแนนอยู่ในระดับค่อนข้างมาก พื้นที่เขตกรุงเทพมหานคร มีค่าเฉลี่ย $\bar{x} = 3.689$ ซึ่งค่าคะแนนอยู่ในระดับค่อนข้างมาก พื้นที่เขตจังหวัดนนทบุรี มีค่าเฉลี่ย $\bar{x} = 3.671$ ซึ่งค่าคะแนนอยู่ในระดับค่อนข้างมาก พื้นที่เขตจังหวัดฉะเชิงเทรา มีค่าเฉลี่ย $\bar{x} = 3.596$ ซึ่งมีค่าคะแนนอยู่ในระดับค่อนข้างมาก และพื้นที่เขตจังหวัดสมุทรปราการ มีค่าเฉลี่ย $\bar{x} = 3.316$ ซึ่งค่าคะแนนผลสำเร็จในการดำเนินกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์โดยวิธีการประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนอยู่ในระดับปานกลาง ดังข้อมูลแสดงในตารางที่ 34 ดังนี้

ตารางที่ 34 ตารางแสดงค่าเฉลี่ยความคิดเห็นโดยการประเมินเกี่ยวกับผลสำเร็จในการดำเนินมาตรการสำหรับเด็กและเยาวชน โดยวิธีประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชน เพื่อหันเหคดีเด็กและเยาวชนโดยไม่ต้องขึ้นสู่ศาลเยาวชนและครอบครัว โดยจำแนกตามพื้นที่เขต

พื้นที่เขต	N	\bar{x}	SD
1. กรุงเทพมหานคร	58	3.689	.766
2. นนทบุรี	32	3.671	.830
3. ปทุมธานี	32	4.026	.717
4. สมุทรปราการ	10	3.316	.686
5. ฉะเชิงเทรา	26	3.596	.763
6. นครนายก	22	3.871	.800
รวม	180	3.734	.779

ส่วนที่ 2 การประเมินผลความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามโดยจำแนกตามกลุ่มอาชีพที่เกี่ยวข้องกับการนำกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์โดยวิธีการประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนมาใช้เพื่อหันเหคดีเด็กและเยาวชนไม่ต้องขึ้นสู่ศาลเยาวชนและครอบครัว ที่มีต่อพื้นที่เขตกรุงเทพมหานคร และปริมณฑล ตามตัวชี้วัดทั้ง 4 ด้าน

ในส่วนนี้ผู้วิจัยจะได้เสนอตัวชี้วัดของแต่ละกลุ่มอาชีพ โดยแสดงเป็นค่าคะแนนเฉลี่ยตามพื้นที่เขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑลรวม 6 พื้นที่ ได้แก่ กรุงเทพมหานคร จังหวัดนนทบุรี จังหวัดปทุมธานี จังหวัดสมุทรปราการ จังหวัดฉะเชิงเทรา และจังหวัดนครนายก ทั้งนี้เพื่อที่เปรียบเทียบผลของการใช้กระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์โดยวิธีการประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชน เพื่อหันเหคดีเด็กและเยาวชนโดยไม่ต้องขึ้นสู่ศาลเยาวชนและครอบครัว ดังนี้

ก. การประเมินผลตามตัวชี้วัดของผู้ตอบแบบสอบถามกลุ่มอาชีพที่หนึ่งในพื้นที่เขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล

ผู้ตอบแบบสอบถามตามกลุ่มอาชีพที่หนึ่ง เป็นกลุ่มที่ใกล้ชิดกับปัญหาของเด็กและเยาวชนที่กระทำผิด และเป็นผลที่เกี่ยวข้องโดยตรงในการนำกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์โดยวิธีการประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนมาใช้เพื่อหันเหคดีเด็กและเยาวชนซึ่งได้แก่ ผู้อำนวยการสถานพินิจ พนักงานคุมประพฤติ พนักงานสังคมสงเคราะห์ และนักจิตวิทยา มีความคิดเห็นตามตัวชี้วัดทั้ง 4 ด้าน ดังนี้

**1) พื้นที่เขตกับการบรรลุวัตถุประสงค์หรือเป้าหมายของกระบวนการยุติธรรม
เชิงสมานฉันท์โดยวิธีการประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนเพื่อหันเหคดีเด็กและเยาวชนโดยไม่ต้อง
ขึ้นศาลเยาวชนและครอบครัว**

ผลการศึกษาจากความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามกลุ่มอาชีพที่หนึ่งพบว่า พื้นที่เขต
จังหวัดนครนายก มีค่าเฉลี่ย เรื่องการบรรลุวัตถุประสงค์หรือเป้าหมายในการดำเนิน
กระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์โดยวิธีการประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนมากที่สุด คือมี
ค่าเฉลี่ย $\bar{x} = 4.500$ ซึ่งเป็นค่าคะแนนอยู่ในระดับมาก รองลงมาได้แก่พื้นที่เขตจังหวัด
ปทุมธานี มีค่าเฉลี่ย $\bar{x} = 4.166$ เป็นค่าคะแนนอยู่ในระดับค่อนข้างมาก พื้นที่เขต
กรุงเทพมหานคร มีค่าเฉลี่ย $\bar{x} = 4.000$ เป็นค่าคะแนนอยู่ในระดับค่อนข้างมาก พื้นที่เขต
จังหวัดนนทบุรีมีค่าเฉลี่ย $\bar{x} = 4.000$ เป็นค่าคะแนนอยู่ในระดับค่อนข้างมาก พื้นที่เขตจังหวัด
สมุทรปราการ มีค่าเฉลี่ย $\bar{x} = 4.000$ เป็นค่าคะแนนอยู่ในระดับค่อนข้างมาก และพื้นที่เขตจังหวัด
ฉะเชิงเทรา มีค่าเฉลี่ย $\bar{x} = 3.666$ ซึ่งมีค่าคะแนนในประเด็นเรื่องการบรรลุวัตถุประสงค์หรือ
เป้าหมายในการดำเนินกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์โดยวิธีการประชุมกลุ่มครอบครัวและ
ชุมชนอยู่ในระดับค่อนข้างมาก ดังข้อมูลแสดงในตารางที่ 35 ดังนี้

ตารางที่ 35 ตารางแสดงค่าเฉลี่ย ความคิดเห็นของกลุ่มอาชีพที่หนึ่ง โดยการประเมินเกี่ยวกับการ
การบรรลุวัตถุประสงค์หรือเป้าหมายของกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์โดยวิธีการประชุม
กลุ่มครอบครัวฯ เพื่อหันเหคดีเด็กและเยาวชนโดยไม่ต้องขึ้นศาลเยาวชนฯจำแนกตามพื้นที่เขต

พื้นที่เขต	N	\bar{x}	S.D.
1. กรุงเทพมหานคร	58	4.000	.738
2. นนทบุรี	32	4.000	.000
3. ปทุมธานี	32	4.166	.752
4. สมุทรปราการ	10	4.000	.000
5. ฉะเชิงเทรา	26	3.666	.516
6. นครนายก	22	4.500	.707
รวม	180	4.000	.643

**2) พื้นที่เขตกับความคุ้มค่าในการใช้ทรัพยากรในการดำเนินกระบวนการยุติธรรม
เชิงสมานฉันท์โดยวิธีการประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชน เพื่อหันเหคดีเด็กและเยาวชนโดยไม่
ต้องขึ้นสู่ศาลเยาวชนและครอบครัว**

ผลการศึกษาความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามกลุ่มอาชีพที่หนึ่งพบว่า พื้นที่เขต
จังหวัดปทุมธานี มีคะแนนเฉลี่ยเรื่องความคุ้มค่าในการใช้ทรัพยากรในการดำเนินกระบวนการ
ยุติธรรมเชิงสมานฉันท์โดยวิธีการประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนมากที่สุด คือ มีค่าเฉลี่ย $\bar{x} =$
3.944 ซึ่งเป็นค่าคะแนนอยู่ในระดับค่อนข้างมาก รองลงมา ได้แก่ พื้นที่เขตกรุงเทพมหานคร
มีค่าเฉลี่ย $\bar{x} = 3.694$ ซึ่งเป็นค่าคะแนนอยู่ในระดับค่อนข้างมาก พื้นที่จังหวัดฉะเชิงเทรา มี
ค่าเฉลี่ย $\bar{x} = 3.388$ ซึ่งเป็นค่าคะแนนอยู่ในระดับปานกลาง พื้นที่จังหวัดนนทบุรี มีค่าเฉลี่ย
 $\bar{x} = 3.166$ ซึ่งเป็นค่าคะแนนอยู่ในระดับปานกลาง พื้นที่เขตจังหวัดนครนายก มีค่าเฉลี่ย \bar{x}
 $= 3.000$ ซึ่งเป็นค่าคะแนนอยู่ในระดับปานกลาง พื้นที่เขตจังหวัดสมุทรปราการ มีค่าเฉลี่ย \bar{x}
 $= 3.000$ ซึ่งเป็นค่าคะแนนความคุ้มค่าในการใช้ทรัพยากรในการดำเนินกระบวนการยุติธรรมเชิง
สมานฉันท์โดยวิธีการประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนอยู่ในระดับปานกลาง ดังข้อมูลแสดงใน
ตารางที่ 36 ดังนี้

ตารางที่ 36 ตารางแสดงค่าเฉลี่ย ความคิดเห็นของกลุ่มอาชีพที่หนึ่ง โดยการประเมินเกี่ยวกับ
ความคุ้มค่าในการใช้ทรัพยากรในการดำเนินกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์โดยวิธีการ
ประชุมกลุ่มครอบครัวฯเพื่อหันเหคดีเด็กและเยาวชน โดยไม่ต้องขึ้นสู่ศาลเยาวชนและครอบครัว
จำแนกตามพื้นที่เขต

พื้นที่เขต	N	\bar{x}	S.D.
1. กรุงเทพมหานคร	58	3.694	.758
2. นนทบุรี	32	3.166	.235
3. ปทุมธานี	32	3.944	.712
4. สมุทรปราการ	10	3.000	.942
5. ฉะเชิงเทรา	26	3.388	.443
6. นครนายก	22	3.000	.471
รวม	180	3.555	.691

**3.) พื้นที่เขตกับคุณภาพการบริหารจัดการในการกระบวนการยุติธรรมเชิง
สมานฉันท์โดยวิธีการประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนเพื่อหันเหคดีเด็กและเยาวชนโดยไม่ต้อง
ขึ้นสู่ศาลเยาวชนและครอบครัว**

ผลการศึกษาความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามกลุ่มอาชีพที่หนึ่งพบว่า พื้นที่เขต
จังหวัด นครนายก มีค่าคะแนนเฉลี่ยเรื่องคุณภาพการบริหารจัดการในการดำเนินกระบวนการ
ยุติธรรมเชิงสมานฉันท์โดยวิธีการประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนมากที่สุด คือ มีค่าเฉลี่ย \bar{x}
= 4.500 เป็นค่าคะแนนอยู่ในระดับมาก รองลงมาได้แก่พื้นที่เขตจังหวัดนนทบุรี มีค่าเฉลี่ย \bar{x}
= 3.750 ซึ่งเป็นค่าคะแนนอยู่ในระดับค่อนข้างมาก พื้นที่เขตจังหวัดปทุมธานี มีค่าเฉลี่ย \bar{x}
= 3.708 ซึ่งเป็นค่าคะแนนอยู่ในระดับค่อนข้างมาก พื้นที่เขตกรุงเทพมหานคร มีค่าเฉลี่ย \bar{x} =
3.604 ซึ่งเป็นค่าคะแนนอยู่ในระดับค่อนข้างมาก พื้นที่เขตจังหวัดฉะเชิงเทรา มีค่าเฉลี่ย \bar{x} =
3.458 ซึ่งเป็นค่าคะแนนอยู่ในระดับปานกลาง และพื้นที่เขตจังหวัดสมุทรปราการ มีค่าเฉลี่ย
 \bar{x} = 3.250 ซึ่งเป็นค่าคะแนนการบริหารจัดการในการดำเนินกระบวนการยุติธรรมเชิง
สมานฉันท์โดยวิธีการประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนอยู่ในระดับปานกลาง ดังข้อมูลแสดงใน
ตารางที่ 37 ดังนี้

ตารางที่ 37 ตารางแสดงค่าเฉลี่ย ความคิดเห็นของกลุ่มอาชีพที่หนึ่ง โดยการประเมินเกี่ยวกับ
คุณภาพการบริหารจัดการในการดำเนินกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์โดยวิธีการประชุม
กลุ่มครอบครัวฯ เพื่อหันเหคดีเด็กและเยาวชน โดยไม่ต้องขึ้นสู่ศาลเยาวชนและครอบครัว
จำแนกตามพื้นที่เขต

พื้นที่เขต	N	\bar{x}	S.D.
1. กรุงเทพมหานคร	58	3.604	.661
2. นนทบุรี	32	3.750	.000
3. ปทุมธานี	32	3.708	.812
4. สมุทรปราการ	10	3.250	.707
5. ฉะเชิงเทรา	26	3.458	.579
6. นครนายก	22	4.500	.000
รวม	180	3.641	.652

4) พื้นที่เขตกับผลสำเร็จในการดำเนินกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์โดยวิธีการประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนเพื่อหันเหคดีเด็กและเยาวชนโดยไม่ต้องขึ้นสู่ศาลเยาวชนและครอบครัว

ผลการศึกษาความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามกลุ่มอาชีพที่หนึ่งพบว่า พื้นที่เขตจังหวัด นครนายก มีค่าคะแนนเฉลี่ยเรื่องผลสำเร็จในการดำเนินกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์โดยวิธีการประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนมากที่สุด คือ มีค่าเฉลี่ย $\bar{x} = 4.250$ เป็นค่าคะแนนอยู่ในระดับมาก รองลงมาได้แก่พื้นที่เขตจังหวัดปทุมธานี มีค่าเฉลี่ย $\bar{x} = 4.166$ ซึ่งเป็นค่าคะแนนอยู่ในระดับค่อนข้างมาก พื้นที่จังหวัดนนทบุรีมีค่าเฉลี่ย $\bar{x} = 3.916$ ซึ่งเป็นค่าคะแนนอยู่ในระดับค่อนข้างมาก พื้นที่เขตกรุงเทพมหานคร มีค่าเฉลี่ย $\bar{x} = 3.847$ ซึ่งเป็นค่าคะแนนอยู่ในระดับค่อนข้างมาก พื้นที่เขตจังหวัดฉะเชิงเทรา มีค่าเฉลี่ย $\bar{x} = 3.361$ ซึ่งเป็นค่าคะแนนอยู่ในระดับปานกลาง แต่พื้นที่จังหวัดสมุทรปราการ มีค่าเฉลี่ย $\bar{x} = 3.083$ ซึ่งเป็นค่าคะแนนผลสำเร็จในการดำเนินกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ โดยวิธีการประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนอยู่ในระดับปานกลาง ดังข้อมูลแสดงในตารางที่ 38 ดังนี้

ตารางที่ 38 ตารางแสดงค่าเฉลี่ย ความคิดเห็นของกลุ่มอาชีพที่หนึ่ง โดยการประเมินเกี่ยวกับผลสำเร็จ ในการดำเนินกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์โดยวิธีการประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนเพื่อหันเหคดีเด็กและเยาวชนโดยไม่ต้องขึ้นสู่ศาลเยาวชนและครอบครัว โดยจำแนกตามพื้นที่เขต

พื้นที่เขต	N	\bar{x}	S.D.
1. กรุงเทพมหานคร	58	3.847	.336
2. นนทบุรี	32	3.916	1.060
3. ปทุมธานี	32	4.166	.829
4. สมุทรปราการ	10	3.083	.589
5. ฉะเชิงเทรา	26	3.361	.755
6. นครนายก	22	4.250	.117
รวม	180	3.794	.656

ข. การประเมินผลตามตัวชี้วัดของผู้ตอบแบบสอบถามกลุ่มอาชีพที่สองในพื้นที่ กรุงเทพมหานครและปริมณฑล

ซึ่งตอบแบบสอบถามตามกลุ่มอาชีพที่สอง เป็นกลุ่มอาชีพเกี่ยวข้องกับการดำเนินคดีเด็กและเยาวชน ตามพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลเยาวชนและครอบครัว และวิธีพิจารณาคดีเด็กและเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2534 ซึ่งได้แก่ ผู้พิพากษาศาลเยาวชนและครอบครัว พนักงานอัยการฝ่ายคดีเด็กและเยาวชนและครอบครัว และพนักงานสอบสวน ซึ่งมีความคิดเห็นตามตามตัวชี้วัดทั้ง 4 ด้าน ดังนี้

1.) พื้นที่เขตกับการบรรลุวัตถุประสงค์หรือเป้าหมายในการดำเนินกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์โดยวิธีการประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนเพื่อหันเหคดีเด็กและเยาวชนโดยไม่ต้องขึ้นสู่ศาลเยาวชนและครอบครัว

ผลการศึกษาความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามกลุ่มอาชีพที่สองพบว่า พื้นที่เขตจังหวัดปทุมธานี มีค่าคะแนนเฉลี่ยเรื่องการบรรลุวัตถุประสงค์หรือเป้าหมายในการดำเนินกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์โดยวิธีการประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชน มากที่สุด คือมีค่าเฉลี่ย $\bar{x} = 4.750$ เป็นค่าคะแนนอยู่ในระดับมาก รองลงมาได้แก่พื้นที่เขตจังหวัดนนทบุรี มีค่าเฉลี่ย $\bar{x} = 3.916$ ซึ่งเป็นค่าคะแนนอยู่ในระดับมาก พื้นที่จังหวัดนครนายก มีค่าเฉลี่ย $\bar{x} = 3.500$ ซึ่งเป็นค่าคะแนนอยู่ในระดับค่อนข้างมาก พื้นที่กรุงเทพมหานคร มีค่าเฉลี่ย $\bar{x} = 3.461$ ซึ่งเป็นค่าคะแนนอยู่ในระดับปานกลาง พื้นที่จังหวัดสมุทรปราการ มีค่าเฉลี่ย $\bar{x} = 3.200$ ซึ่งเป็นค่าคะแนนอยู่ในระดับปานกลาง และ พื้นที่จังหวัดฉะเชิงเทรา มีค่าเฉลี่ย $\bar{x} = 3.200$ ซึ่งเป็นค่าคะแนนในประเด็นเรื่องวัตถุประสงค์หรือเป้าหมายในการดำเนินกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์โดยวิธีการประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนอยู่ในระดับปานกลาง ดังข้อมูลแสดงในตารางที่ 39 ดังนี้

ตารางที่ 39 ตารางแสดงค่าเฉลี่ย ความคิดเห็นของกลุ่มอาชีพที่สอง โดยการประเมินเกี่ยวกับการบรรลุวัตถุประสงค์หรือเป้าหมายของกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์โดยวิธีการประชุมกลุ่มครอบครัวฯเพื่อหันเหคดีเด็กและเยาวชนโดยไม่ต้องขึ้นสู่ศาลเยาวชนฯ จำแนกตามพื้นที่เขต

พื้นที่เขต	N	\bar{x}	S.D.
1. กรุงเทพมหานคร	58	3.461	1.198
2. นนทบุรี	32	3.916	1.311
3. ปทุมธานี	32	4.750	.500

พื้นที่เขต	N	\bar{x}	S.D.
4. สมุทรปราการ	10	3.200	1.095
5. ฉะเชิงเทรา	26	3.200	1.135
6. นครนายก	22	3.500	.836
รวม	180	3.600	1.160

2) พื้นที่เขตกับความคุ้มค่าในการใช้ทรัพยากรในการดำเนินกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์โดยวิธีการประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนเพื่อหันเหคดีเด็กและเยาวชนโดยไม่ต้องขึ้นสู่ศาลเยาวชนและครอบครัว

ผลการศึกษาความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามกลุ่มอาชีพที่สองพบว่า พื้นที่เขตจังหวัด นนทบุรี มีค่าคะแนนเฉลี่ยเรื่องความคุ้มค่าในการใช้ทรัพยากรในการดำเนินกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์โดยวิธีการประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชน มากที่สุด คือ มีค่าเฉลี่ย $\bar{x} = 3.888$ เป็นค่าคะแนนอยู่ในระดับค่อนข้างมาก รองลงมา ได้แก่ พื้นที่เขตจังหวัด ฉะเชิงเทรา มีค่าเฉลี่ย $\bar{x} = 3.633$ ซึ่งเป็นค่าคะแนนอยู่ในระดับค่อนข้างมาก พื้นที่เขตจังหวัดปทุมธานี มีค่าเฉลี่ย $\bar{x} = 3.583$ ซึ่งเป็นค่าคะแนนอยู่ในระดับค่อนข้างมาก พื้นที่เขตกรุงเทพมหานคร มีค่าเฉลี่ย $\bar{x} = 3.564$ ซึ่งเป็นค่าคะแนนอยู่ในระดับค่อนข้างมาก พื้นที่เขตจังหวัดนครนายก มีค่าเฉลี่ย $\bar{x} = 3.500$ ซึ่งเป็นค่าคะแนนอยู่ในระดับค่อนข้างมาก และพื้นที่เขตจังหวัดสมุทรปราการ มีค่าเฉลี่ย $\bar{x} = 3.133$ ซึ่งเป็นคะแนนในประเด็นเรื่องความคุ้มค่าในการใช้ทรัพยากรในการดำเนินกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์โดยวิธีการประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนอยู่ในระดับปานกลาง ดังข้อมูลแสดงในตารางที่ 40 ดังนี้

ตารางที่ 40 ตารางแสดงค่าเฉลี่ย ความคิดเห็นของกลุ่มอาชีพที่สอง โดยการประเมินเกี่ยวกับความคุ้มค่าในการใช้ทรัพยากร ในการดำเนินกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์โดยวิธีการประชุมกลุ่มครอบครัวฯเพื่อหันเหคดีเด็กและเยาวชน โดยไม่ต้องขึ้นสู่ศาลเยาวชนและครอบครัว โดยจำแนกตามพื้นที่เขต

พื้นที่เขต	N	\bar{x}	S.D.
กรุงเทพมหานคร	58	3.564	.809
นนทบุรี	32	3.888	.574
ปทุมธานี	32	3.583	.500
สมุทรปราการ	10	3.133	.557
ฉะเชิงเทรา	26	3.633	.617
นครนายก	22	3.500	.547
รวม	180	3.606	.648

**3.) พื้นที่เขตกับคุณภาพการบริหารจัดการในการดำเนินกระบวนการยุติธรรมเชิง
สมานฉันท์โดยวิธีการประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนเพื่อหันเหคดีเด็กและเยาวชนโดยไม่ต้อง
ขึ้นสู่ศาลเยาวชนและครอบครัว**

ผลการศึกษาความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามกลุ่มอาชีพที่สองพบว่า พื้นที่เขต
จังหวัด ปทุมธานี มีค่าคะแนนเฉลี่ยเรื่องคุณภาพในการบริหารจัดการในการดำเนินกระบวนการ
ยุติธรรมเชิงสมานฉันท์โดยวิธีการประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชน มากที่สุด คือ มีค่าเฉลี่ย
 $\bar{x} = 4.250$ เป็นค่าคะแนนอยู่ในระดับค่อนข้างมาก รองลงมา ได้แก่ พื้นที่เขตจังหวัด
นครนายก มีค่าเฉลี่ย $\bar{x} = 3.791$ ซึ่งเป็นค่าคะแนนอยู่ในระดับค่อนข้างมาก พื้นที่
จังหวัดนนทบุรี มีค่าเฉลี่ย $\bar{x} = 3.479$ ซึ่งเป็นค่าคะแนนอยู่ในระดับปานกลาง พื้นที่
จังหวัดฉะเชิงเทรา มีค่าเฉลี่ย $\bar{x} = 3.375$ ซึ่งเป็นค่าคะแนนอยู่ในระดับปานกลาง
พื้นที่จังหวัดสมุทรปราการ มีค่าเฉลี่ย $\bar{x} = 3.300$ ซึ่งเป็นค่าคะแนนอยู่ในระดับปาน
กลาง และ พื้นที่เขตกรุงเทพมหานคร มีค่าเฉลี่ย $\bar{x} = 3.269$ ซึ่งเป็นคะแนนในระดับ
เรื่องการบริหารจัดการในการดำเนินกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์โดยวิธีการประชุมกลุ่ม
ครอบครัวและชุมชนอยู่ในระดับปานกลาง ดังข้อมูลแสดงในตารางที่ 37 ดังนี้

ตารางที่ 41 ตารางแสดงค่าเฉลี่ยความคิดเห็นของกลุ่มอาชีพที่สอง โดยการประเมินเกี่ยวกับ
คุณภาพการบริหารจัดการในการดำเนินกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์โดยวิธีการประชุม
กลุ่มครอบครัวฯ เพื่อหันเหคดีเด็กและเยาวชน โดยไม่ต้องขึ้นสู่ศาลเยาวชนและครอบครัว จำแนก
ตามพื้นที่เขต

พื้นที่เขต	N	\bar{x}	S.D.
1. กรุงเทพมหานคร	58	3.269	.773
2. นนทบุรี	32	3.479	.835
3. ปทุมธานี	32	4.250	.408
4. สมุทรปราการ	10	3.300	.817
5. ฉะเชิงเทรา	26	3.375	.717
6. นครนายก	22	3.791	4.30
รวม	180	3.485	.753

4.) พื้นที่เขตกับผลสำเร็จในการดำเนินกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์โดยวิธีการประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนเพื่อหันเหคดีเด็กและเยาวชนโดยไม่ต้องขึ้นศาลเยาวชนและครอบครัว

ผลการศึกษาความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามกลุ่มอาชีพที่สองพบว่า พื้นที่เขตจังหวัดปทุมธานี มีค่าคะแนนเฉลี่ยเรื่องผลสำเร็จในการดำเนินกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์โดยวิธีการประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนมากที่สุด คือ มีค่าเฉลี่ย $\bar{x} = 4.375$ ซึ่งเป็นค่าคะแนนอยู่ในระดับค่อนข้างมาก รองลงมา ได้แก่ พื้นที่เขตจังหวัดนครนายก มีค่าเฉลี่ย $\bar{x} = 4.055$ ซึ่งเป็นค่าคะแนนอยู่ในระดับค่อนข้างมาก พื้นที่เขตจังหวัดนนทบุรี มีค่าเฉลี่ย $\bar{x} = 3.944$ ซึ่งมีคะแนนอยู่ในระดับค่อนข้างมาก พื้นที่จังหวัดกรุงเทพมหานคร มีค่าเฉลี่ย $\bar{x} = 3.525$ ซึ่งเป็นค่าคะแนนอยู่ในระดับค่อนข้างมาก พื้นที่เขตจังหวัดฉะเชิงเทรา มีค่าเฉลี่ย $\bar{x} = 3.383$ ซึ่งเป็นค่าคะแนนอยู่ในระดับปานกลาง และพื้นที่เขตจังหวัดสมุทรปราการ มีค่าเฉลี่ย $\bar{x} = 3.200$ ซึ่งเป็นค่าคะแนนในระดับค่อนข้างน้อย โดยวิธีการประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนอยู่ในระดับปานกลาง ดังข้อมูลแสดงในตารางที่ 42 ดังนี้

ตารางที่ 42 ตารางแสดงค่าเฉลี่ย ความคิดเห็นของกลุ่มอาชีพที่สอง โดยการประเมินเกี่ยวกับผลสำเร็จในการดำเนินกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์โดยวิธีการประชุมกลุ่มครอบครัวฯ เพื่อหันเหคดีเด็กและเยาวชนโดยไม่ต้องขึ้นศาลเยาวชนและครอบครัว จำแนกตามพื้นที่เขต

พื้นที่เขต	N	\bar{x}	S.D.
1. กรุงเทพมหานคร	58	3.525	.706
2. นนทบุรี	32	3.944	.743
3. ปทุมธานี	32	4.375	.284
4. สมุทรปราการ	10	3.200	.892
5. ฉะเชิงเทรา	26	3.383	.809
6. นครนายก	22	4.055	.327
รวม	180	3.696	.754

ค. การประเมินผลตามตัวชี้วัดของผู้ตอบแบบสอบถามกลุ่มอาชีพที่สามในเขตพื้นที่กรุงเทพมหานครและปริมณฑล

ผู้ตอบแบบสอบถามตามกลุ่มอาชีพที่สาม เป็นกลุ่มที่ได้รับผลกระทบกับการใช้กระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์โดยวิธีการประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชน ได้แก่ ผู้เสียหาย เด็กและเยาวชนที่อยู่ในความควบคุมของสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน รวมทั้งประชาชนทั่วไป ซึ่งมีความคิดเห็นตามตัวชี้วัด 4 ด้าน ดังนี้

1) พื้นที่เขตกับการบรรลุวัตถุประสงค์หรือเป้าหมายในการดำเนินกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์โดยวิธีการประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนเพื่อหันเหคดีเด็กและเยาวชนโดยไม่ต้องขึ้นศาลเยาวชนและครอบครัว

ผลการศึกษาความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามกลุ่มอาชีพที่สามพบว่า พื้นที่เขตจังหวัดปทุมธานี มีค่าคะแนนเฉลี่ยเรื่องการบรรลุวัตถุประสงค์หรือเป้าหมายในการดำเนินกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์โดยวิธีการประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนมากที่สุด คือ มีค่าเฉลี่ย $\bar{x} = 4.136$ ซึ่งเป็นค่าคะแนนอยู่ในระดับค่อนข้างมาก รองลงมาได้แก่พื้นที่เขตจังหวัดนครนายก มีค่าเฉลี่ย $\bar{x} = 4.000$ ซึ่งเป็นค่าคะแนนอยู่ในระดับค่อนข้างมาก พื้นที่เขตจังหวัดฉะเชิงเทรา มีค่าเฉลี่ย $\bar{x} = 3.900$ ซึ่งเป็นค่าคะแนนอยู่ในระดับค่อนข้างมาก พื้นที่เขตกรุงเทพมหานคร มีค่าเฉลี่ย $\bar{x} = 3.818$ ซึ่งเป็นค่าคะแนนอยู่ในระดับค่อนข้างมาก พื้นที่เขตจังหวัดนนทบุรี มีค่าเฉลี่ย $\bar{x} = 3.666$ ซึ่งเป็นค่าคะแนนอยู่ในระดับค่อนข้างมาก และพื้นที่

เขตจังหวัดสมุทรปราการ มีค่าเฉลี่ย $\bar{x} = 3.333$ ซึ่งเป็นค่าคะแนนในประเด็นเรื่อง วัตถุประสงค์หรือเป้าหมายในการดำเนินกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์โดยวิธีการประชุม กลุ่มครอบครัวและชุมชนอยู่ในระดับปานกลาง ดังข้อมูลแสดงในตารางที่ 43 ดังนี้

ตารางที่ 43 ตารางแสดงค่าเฉลี่ย ความคิดเห็นของกลุ่มอาชีพที่สาม โดยการประเมินเกี่ยวกับการบรรลุวัตถุประสงค์หรือเป้าหมายของกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์โดยวิธีการประชุม กลุ่มครอบครัวและชุมชนเพื่อหันเหคดีเด็กและเยาวชน โดยไม่ต้องขึ้นสู่ศาลเยาวชนและครอบครัว จำแนกตามพื้นที่เขต

พื้นที่เขต	N	\bar{x}	S.D.
กรุงเทพมหานคร	58	3.818	1.014
นนทบุรี	32	3.666	.594
ปทุมธานี	32	4.136	.990
สมุทรปราการ	10	3.333	.577
ฉะเชิงเทรา	26	3.900	.875
นครนายก	22	4.000	.784
รวม	180	3.880	.890

2) พื้นที่เขตกับความคุ้มค่าในการใช้ทรัพยากรในการดำเนินกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์โดยวิธีการประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนเพื่อหันเหคดีเด็กและเยาวชนโดยไม่ต้องขึ้นสู่ศาลเยาวชนและครอบครัว

ผลการศึกษาความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามกลุ่มอาชีพที่สามพบว่า พื้นที่เขตจังหวัด ฉะเชิงเทรา มีค่าคะแนนเฉลี่ยเรื่องความคุ้มค่าในการใช้ทรัพยากรในการดำเนินกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์โดยวิธีการประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชน มากที่สุด คือ มีค่าเฉลี่ย $\bar{x} = 3.566$ เป็นค่าคะแนนอยู่ในระดับค่อนข้างมาก รองลงมาได้แก่พื้นที่เขตจังหวัดปทุมธานี มีค่าเฉลี่ย $\bar{x} = 3.545$ ซึ่งเป็นค่าคะแนนอยู่ในระดับค่อนข้างมาก พื้นที่เขตกรุงเทพมหานคร มีค่าเฉลี่ย $\bar{x} = 3.414$ ซึ่งเป็นค่าคะแนนอยู่ในระดับปานกลาง พื้นที่เขตจังหวัดนนทบุรี มีค่าเฉลี่ย $\bar{x} = 3.388$ ซึ่งเป็นค่าคะแนนอยู่ในระดับปานกลาง พื้นที่

จังหวัดนครนายก มีค่าเฉลี่ย $\bar{x} = 3.357$ ซึ่งเป็นค่าคะแนนอยู่ในระดับปานกลางและ พื้นที่จังหวัดสมุทรปราการ มีค่าเฉลี่ย $\bar{x} = 3.333$ ซึ่งเป็นค่าคะแนนในประเด็นเรื่องความคุ้มค่าในการใช้ทรัพยากรในการดำเนินกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์โดยวิธีการประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนอยู่ในระดับปานกลาง ดังข้อมูลแสดงในตารางที่ 44 ดังนี้

ตารางที่ 44 ตารางแสดงค่าเฉลี่ย ความคิดเห็นของกลุ่มอาชีพที่สาม โดยการประเมินเกี่ยวกับความคุ้มค่าในการใช้ทรัพยากรในการดำเนินกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์โดยวิธีการประชุมกลุ่มครอบครัวเพื่อหันเหคดีเด็กและเยาวชน โดยไม่ต้องขึ้นสู่ศาลเยาวชนฯ โดยจำแนกตามพื้นที่เขต

พื้นที่เขต	N	\bar{x}	S.D.
1. กรุงเทพมหานคร	58	3.414	.964
2. นนทบุรี	32	3.388	.865
3. ปทุมธานี	32	3.545	.928
4. สมุทรปราการ	10	3.333	.577
5. ฉะเชิงเทรา	26	3.566	.445
6. นครนายก	22	3.357	.591
รวม	180	3.443	.830

3) พื้นที่เขตกับคุณภาพการบริหารจัดการในการดำเนินกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์โดยวิธีการประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนเพื่อหันเหคดีเด็กและเยาวชนโดยไม่ต้องขึ้นสู่ศาลเยาวชนและครอบครัว

ผลการศึกษาความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามกลุ่มอาชีพที่สามพบว่า พื้นที่เขตจังหวัด ฉะเชิงเทรา มีค่าคะแนนเฉลี่ยเรื่องคุณภาพในการบริหารจัดการในการดำเนินกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์โดยวิธีการประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชน มากที่สุด คือ มีค่าเฉลี่ย $\bar{x} = 4.025$ เป็นค่าคะแนนอยู่ในระดับค่อนข้างมาก รองลงมาได้แก่พื้นที่เขตจังหวัดปทุมธานี มีค่าเฉลี่ย $\bar{x} = 3.954$ ซึ่งเป็นค่าคะแนนอยู่ในระดับค่อนข้างมาก พื้นที่เขตจังหวัดนครนายก มีค่าเฉลี่ย $\bar{x} = 3.660$ ซึ่งเป็นค่าคะแนนอยู่ในระดับค่อนข้างมาก พื้นที่เขต

กรุงเทพมหานคร มีค่าเฉลี่ย $\bar{x} = 3.643$ ซึ่งมีคะแนนอยู่ในระดับค่อนข้างมาก พื้นที่เขตจังหวัดสมุทรปราการ มีค่าเฉลี่ย $\bar{x} = 3.416$ ซึ่งเป็นค่าคะแนนอยู่ในระดับปานกลาง และพื้นที่เขตจังหวัดนนทบุรี มีค่าเฉลี่ย $\bar{x} = 3.194$ ซึ่งเป็นคะแนนในประเด็นเรื่องการบริหารจัดการในการดำเนินกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์โดยวิธีการประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนอยู่ในระดับปานกลาง ดังข้อมูลแสดงในตารางที่ 45 ดังนี้

ตารางที่ 45 ตารางแสดงค่าเฉลี่ย ความคิดเห็นของกลุ่มอาชีพที่สาม โดยการประเมินเกี่ยวกับคุณภาพการบริหารจัดการในการดำเนินกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์โดยวิธีการประชุมกลุ่มครอบครัวฯ เพื่อหันเหคดีเด็กและเยาวชนโดยไม่ต้องขึ้นศาลเยาวชนและครอบครัวจำแนกตามพื้นที่เขต

พื้นที่เขต	N	\bar{x}	S.D.
1. กรุงเทพมหานคร	58	3.643	.958
2. นนทบุรี	32	3.194	.802
3. ปทุมธานี	32	3.954	.705
4. สมุทรปราการ	10	3.416	.577
5. ฉะเชิงเทรา	26	4.025	.545
6. นครนายก	22	3.660	.846
รวม	180	3.665	.845

4) พื้นที่เขตกับผลสำเร็จในการดำเนินกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์โดยวิธีการประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนเพื่อหันเหคดีเด็กและเยาวชนโดยไม่ต้องขึ้นศาลเยาวชนและครอบครัว

ผลการศึกษาความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามกลุ่มอาชีพที่สามพบว่า พื้นที่เขตจังหวัดฉะเชิงเทรา มีค่าคะแนนเฉลี่ยเรื่องผลสำเร็จในการดำเนินกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์โดยวิธีการประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชน มากที่สุด คือ มีค่าเฉลี่ย $\bar{x} = 3.950$ เป็นค่าคะแนนอยู่ในระดับค่อนข้างมาก รองลงมา ได้แก่ พื้นที่เขตจังหวัดปทุมธานี มีค่าเฉลี่ย $\bar{x} = 3.925$ ซึ่งเป็นคะแนนอยู่ในระดับค่อนข้างมาก พื้นที่เขตจังหวัดนครนายก มีค่าเฉลี่ย \bar{x}

= 3.738 ซึ่งเป็นคะแนนอยู่ในระดับค่อนข้างมาก พื้นที่เขตกรุงเทพมหานคร มีค่าเฉลี่ย \bar{x} = 3.697 ซึ่งเป็นค่าคะแนนอยู่ในระดับค่อนข้างมาก พื้นที่เขตจังหวัดสมุทรปราการ มีค่าเฉลี่ย \bar{x} = 3.666 ซึ่งเป็นค่าคะแนนอยู่ในระดับค่อนข้างมาก และพื้นที่เขตจังหวัดนนทบุรี มีค่าเฉลี่ย \bar{x} = 3.463 ซึ่งเป็นคะแนนในประเด็นเรื่องผลสำเร็จในการดำเนินกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์โดยวิธีการประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนอยู่ในระดับปานกลาง ดังข้อมูลแสดงในตารางที่ 46 ดังนี้

ตารางที่ 46 ตารางแสดงค่าเฉลี่ย ความคิดเห็นของกลุ่มอาชีพที่สาม โดยการประเมินเกี่ยวกับผลสำเร็จในการดำเนินกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์โดยวิธีการประชุมกลุ่มครอบครัวฯ เพื่อหันเหคดีเด็กและเยาวชนโดยไม่ต้องขึ้นสู่ศาลเยาวชนและครอบครัว จำแนกตามพื้นที่เขต

พื้นที่เขต	N	\bar{x}	S.D.
กรุงเทพมหานคร	58	3.697	.895
นนทบุรี	32	3.463	.852
ปทุมธานี	32	3.924	.737
สมุทรปราการ	10	3.666	.288
ฉะเชิงเทรา	26	3.950	.648
นครนายก	22	3.738	.966
รวม	180	3.735	.829

4.25 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการใช้กระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์โดยวิธีประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนเพื่อหันเหคดีเด็กและเยาวชนโดยไม่ต้องขึ้นสู่ศาลเยาวชนและครอบครัว

ในส่วนนี้เป็นผลจากข้อเสนอแนะของผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับการใช้การยุติธรรมเชิงสมานฉันท์โดยวิธีการประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนเพื่อหันเหคดีเด็กและเยาวชนไม่ต้องขึ้นสู่ศาลเยาวชนและครอบครัว ทั้งนี้ เพื่อช่วยในการแก้ไขพฤติกรรมเสียและลดการกระทำ ความผิดซ้ำของเด็กและเยาวชน ซึ่งส่งผลในการลดปริมาณคดีขึ้นสู่ศาลเยาวชนและครอบครัว โดยสามารถแยกพิจารณาเป็นข้อเสนอแนะเพื่อเสริมประสิทธิภาพในการใช้กระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์โดยวิธีการประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชน ตลอดจน

ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับมาตรการอื่นๆในทางอาญาที่ช่วยในการแก้ไขพฤติกรรมและช่วยลดการกระทำผิดซ้ำของเด็กและเยาวชน รวมทั้งช่วยลดปริมาณคดีขึ้นสู่ศาลเยาวชนและครอบครัวดังมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1.) ข้อเสนอแนะที่สามารถช่วยเพิ่มประสิทธิภาพในการใช้กระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์โดยวิธีการประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนเพื่อหันเหคดีเด็กและเยาวชนโดยไม่ต้องขึ้นสู่ศาลเยาวชนและครอบครัว

มีผู้ให้ข้อเสนอแนะจำนวน 68 ราย คิดเป็นร้อยละ 36.76 เสนอแนะว่า ควรมีการติดตามประเมินผลและสอดคล้องเด็กและเยาวชนอย่างจริงจังและเข้มงวด จากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องภายหลังจบกระบวนการประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชน เพื่อป้องกันการกลับมากระทำผิดซ้ำอีก รองลงมาคิดเป็นร้อยละ 8 เห็นว่า ควรแก้ไขกฎหมายให้สามารถนำกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์โดยวิธีการประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนมาใช้ได้ในทุกขั้นตอนของการดำเนินคดีเด็กและเยาวชน คิดเป็นร้อยละ 7.35 เสนอแนะว่า ควรจัดอบรมเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องและประชาสัมพันธ์ให้คนในชุมชนต่างๆ ได้เข้าใจและทราบถึงประโยชน์ของการใช้กระบวนการยุติธรรมทางเลือกนี้ เพื่อจะนำมาซึ่งความสมานฉันท์ปรองดองของทุกฝ่าย และเสนอแนะว่า ควรกำหนดเงื่อนไขในการจัดประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนโดยพิจารณาจากประเภทความผิดเป็นหลัก คิดเป็นร้อยละ 5.88 เห็นว่า ควรขยายอัตราโทษจำคุกตามมาตรา 63 แม้เกินกว่า 5 ปี ก็ดำเนินการจัดประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนได้ และเสนอแนะว่าควรส่งเสริมการจัดกิจกรรมเข้าค่ายพัฒนาศักยภาพในเชิงบวกให้แก่เด็กและเยาวชนที่เข้าสู่กระบวนการประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนเพื่ออบรม แก้ไขและฟื้นฟูพฤติกรรม พร้อมทั้งให้ตระหนักถึงการมีส่วนร่วมในการช่วยเหลือสังคม คิดเป็นร้อยละ 4.41 เสนอแนะว่า ควรขยายระยะเวลาในการดำเนินการประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนให้มากยิ่งขึ้นเพื่อเป็นการสร้างโอกาสที่ดีแก่ทุกฝ่ายและเพื่อให้การดำเนินการประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนสามารถจบลงได้ทันก่อนครบกำหนดระยะเวลาในการฟ้องคดี และเสนอแนะว่า เด็กและเยาวชนมีอายุที่กระทำผิดที่แตกต่างกัน จึงควรกำหนดให้เจ้าพนักงานที่เกี่ยวข้องสามารถใช้ดุลพินิจจัดประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนได้ แม้เป็นความผิดที่มีอัตราโทษเกินกว่า 5 ปีก็ตาม นอกจากนี้ยังเสนอแนะว่าควรเพิ่มบุคลากรที่มีความเข้าใจทางด้านจิตใจเด็กโดยเจพานักจิตวิทยาให้มากขึ้น อีกทั้งควรแก้ไขกฎหมายมาตรา 63 โดยบัญญัติเรื่องการนำกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์โดยวิธีประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนมาใช้เป็นมาตรการในการหันเหคดีอย่างชัดเจนไม่ใช่เพียงแต่เป็นเพียงนโยบายเท่านั้น และควรเพิ่มอบรมวิทยากรพร้อมทั้งเจ้าหน้าที่ให้มีความรู้ ความสามารถ และมีจิตใจพร้อมที่จะบริการ คิดเป็นร้อยละ 2.94

เสนอแนะว่า ควรเพิ่มอำนาจให้แก่เจ้าพนักงานคุมประพฤติในการกักขังบุคคลที่จะเข้าสู่กระบวนการประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนให้มากขึ้น ดังข้อมูลแสดงในตารางที่ 47 ดังนี้

ตารางที่ 47 ตารางแสดงจำนวนร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามข้อเสนอแนะที่สามารถช่วยเพิ่มประสิทธิภาพในการใช้กระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์โดยวิธีการประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนเพื่อหันเหคดีเด็กและเยาวชนโดยไม่ต้องขึ้นสู่ศาลเยาวชนและครอบครัว

ข้อเสนอแนะ	จำนวน	ร้อยละ
1. แก้ไขกฎหมายให้สามารถนำกระบวนการให้สามารถนำกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์โดยวิธีประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนมาใช้ได้ในทุกขั้นตอนของการดำเนินคดีเด็กและเยาวชน	8	11.76
2. จัดอบรมเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องและประชาสัมพันธ์ให้คนในชุมชนต่างๆ ได้เข้าใจและทราบถึงประโยชน์ของกระบวนการยุติธรรมทางเลือกนี้	5	7.35
3. ควรมีกระบวนการติดตามประเมินผลและสอดส่องเด็กและเยาวชนอย่างจริงจังและเข้มงวดภายหลังจากจบกระบวนการประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนเพื่อป้องกันการกลับมามีกระทำความผิดซ้ำอีก	25	36.76
4. ขยายระยะเวลาการดำเนินการประชุมกลุ่มครอบครัวให้มีมากขึ้นเพื่อเป็นการสร้างโอกาสที่ดีแก่ทุกฝ่ายและเพื่อให้การดำเนินการประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนจบลงในทันก่อนครบกำหนดระยะเวลาในการฟ้องคดี	3	4.41
5. ควรกำหนดเงื่อนไขในการจัดประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนโดยพิจารณาจากประเภทของความผิดเป็นหลัก	5	7.35
6. ควรขยายอัตราโทษจำคุก แม้เกินกว่า 5 ปี ก็ดำเนินการจัดประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนได้	4	5.88
7. เด็กและเยาวชนมีช่วงอายุในกระทำความผิดที่ต่างกัน จึงควรกำหนดให้เจ้าพนักงานที่เกี่ยวข้องใช้ดุลยพินิจจัดประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนได้ แม้เป็นความผิดที่มีอัตราโทษจำคุกเกินกว่า 5 ปี	3	4.41

ข้อเสนอแนะ	จำนวน	ร้อยละ
8. ควรจัดกิจกรรมเข้าค่ายพัฒนาศักยภาพในเชิงบวกให้แก่เด็กและเยาวชนที่เข้าสู่กระบวนการประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชน เพื่ออบรมแก้ไข และฟื้นฟูพฤติกรรม พร้อมทั้งให้ตระหนักถึงการมีส่วนร่วมในการช่วยเหลือสังคม	4	5.88
9. ควรเพิ่มบุคลากร โดยเฉพาะด้านจิตวิทยาเด็กให้มากขึ้น	3	4.41
10. เพิ่มอำนาจให้แก่พนักงานคุมประพฤติในการกักขังคดีที่จะเข้าสู่กระบวนการประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนให้มากขึ้น	2	2.94
11. ควรแก้ไขกฎหมายมาตรา 63 โดยบัญญัติเรื่องการนำกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์โดยวิธีประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนไว้เพื่อใช้เป็นมาตรการในการหันเหคดีอย่างชัดเจน	3	4.41
12. เพิ่มการอบรมวิทยากรและเจ้าหน้าที่ให้มีความรู้ ความสามารถ และจิตใจพร้อมที่จะให้บริการ	3	4.41
รวม	68	100

2) ข้อเสนอแนะที่เกี่ยวกับมาตรการอื่นๆในทางอาญาที่สามารถนำมาใช้หันเหคดีเด็กและเยาวชน รวมทั้งสามารถช่วยแก้ไขพฤติกรรมร้ายของเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิด และช่วยลดการกระทำความผิดซ้ำ อีกทั้งช่วยลดปริมาณคดีเด็กและเยาวชนโดยไม่ต้องขึ้นสู่ศาลเยาวชนและครอบครัว

มีข้อเสนอแนะอื่นๆ ที่ผู้ตอบแบบสอบถามคิดว่า สามารถช่วยในการแก้ไขพฤติกรรมร้าย และช่วยลดการกระทำความผิดซ้ำของเด็กและเยาวชน โดยผู้ตอบส่วนใหญ่เสนอแนะว่า ควรใช้มาตรการยุติธรรมชุมชน โดยตั้งเป็นคณะกรรมการฟื้นฟูเด็กและเยาวชนในแต่ละชุมชนเพื่อสอดส่อง เฝ้าระวัง และติดตามความประพฤติของเด็กและเยาวชนในชุมชน คิดเป็นร้อยละ 24.59 รองลงมาคิดเป็นร้อยละ 19.67 เสนอแนะให้ใช้มาตรการใกล้เคียงในระดับชุมชนก่อน จะมีการนำข้อพิพาทเข้าสู่กระบวนการสำหรับเด็กและเยาวชนในชั้นเจ้าพนักงานตำรวจ คิดเป็นร้อยละ 16.39 เสนอแนะให้จัดกิจกรรมในเชิงรุกให้แก่เด็กและเยาวชนให้มากขึ้น โดยเฉพาะตามสถานบันศึกษา คิดเป็นร้อยละ 11.47 เสนอแนะว่า ควรจัดอบรมให้เจ้าหน้าที่ตำรวจเข้าใจเกี่ยวกับมาตรการในการหันเหคดีเด็กและเยาวชน โดยวิธีการประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนให้

มากขึ้น และกระทำอย่างต่อเนื่อง คิดเป็นร้อยละ 9.83 เสนอแนะว่า ควรจัดตั้งเป็นเครือข่ายชุมชน โรงเรียนและครอบครัว และกำหนดแผนเฝ้าระวัง และป้องกันเด็กและเยาวชนกระทำความผิด คิดเป็นร้อยละ 8.19 เสนอแนะว่า ควรนำวิธีการเพื่อความปลอดภัยมาใช้เป็นมาตรการเสริมในกรณี que เห็นว่าเด็กหรือเยาวชนมีความประพฤติที่ยังไม่น่าไว้วางใจ คิดเป็นร้อยละ 4.91 เสนอแนะว่า ให้ใช้มาตรการชะลอการฟ้องและเสนอแนะว่า องค์กรทั้งภาครัฐและภาคเอกชน ควรส่งเสริมให้เด็กและเยาวชนตระหนักถึงหน้าที่และความรับผิดชอบที่ต้องมีต่อสังคมให้มากขึ้น ดังข้อมูลแสดงในตารางที่ 48 ดังนี้

ตารางที่ 48 ตารางแสดงจำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามข้อเสนอแนะที่เกี่ยวกับมาตรการอื่นๆในทางอาญาที่สามารถนำมาใช้หันเหคดีเด็กและเยาวชน รวมทั้งช่วยแก้ไขพฤติกรรมเสียของเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิดและช่วยลดการกระทำความผิดซ้ำอีกทั้งช่วยลดปริมาณคดีเด็กและเยาวชนโดยไม่ต้องขึ้นสู่ศาลเยาวชนฯ ได้นอกเหนือจากมาตรการข้างต้น

ข้อเสนอแนะ	จำนวน	ร้อยละ
1. ใช้มาตรการยุติธรรมชุมชน โดยตั้งเป็นคณะกรรมการฟื้นฟูเด็กและเยาวชนในแต่ละชุมชนเพื่อสอดส่องเฝ้าระวังและติดตามความประพฤติของเด็กและเยาวชนในชุมชน	15	24.59
2. นำมาตรการเรื่องวิธีการเพื่อความปลอดภัยมาใช้เป็นมาตรการเสริมในกรณี que เห็นว่าเด็กและเยาวชนยังมีความประพฤติที่ยังไม่น่าไว้วางใจ	5	8.19
3. ควรจัดตั้งเป็นเครือข่ายในส่วนของชุมชน โรงเรียน และครอบครัว และกำหนดแผนเฝ้าระวัง และป้องกันเด็กและเยาวชนกระทำความผิด	6	9.83
4. เสนอให้ใช้มาตรการชะลอการฟ้อง	3	4.91
5. เสนอให้ใช้มาตรการไกล่เกลี่ยในระดับชุมชนก่อนจะมีการนำข้อพิพาทเข้าสู่กระบวนการสำหรับเด็กๆในชั้นเจ้าพนักงานตำรวจ	12	19.67
6. ควรจัดกิจกรรมในเชิงรุกให้แก่เด็กและเยาวชนให้มากขึ้น โดยเฉพาะตามสถาบันศึกษา	10	16.39
7. จัดอบรมให้เจ้าหน้าที่ตำรวจเข้าใจเกี่ยวกับมาตรการในหันเหคดีเด็กฯ โดยวิธีประชุมกลุ่มครอบครัวฯให้มากขึ้นและกระทำอย่างต่อเนื่อง	7	11.47
8. องค์กรภาครัฐ และภาคเอกชนควรส่งเสริมให้เด็กและเยาวชนตระหนักถึงหน้าที่และความรับผิดชอบที่ต้องมีต่อสังคมให้มากขึ้น	3	4.91
รวม	61	100

4.3 การวิเคราะห์ข้อมูลจากบทสัมภาษณ์

ในการลงพื้นที่ในส่วนกรุงเทพมหานครและปริมณฑล รวม 6 จังหวัด ผู้วิจัยได้ดำเนินการสัมภาษณ์บุคลากรที่เกี่ยวข้องในกระบวนการยุติธรรมในแต่ละจังหวัด โดยในแต่ละจังหวัด ผู้วิจัยได้สัมภาษณ์บุคลากรต่างๆ ดังต่อไปนี้

1. ผู้พิพากษาหัวหน้าศาลเยาวชนและครอบครัว
2. ผู้พิพากษาหัวหน้าแผนกคดีเยาวชนและครอบครัว
3. อัยการจังหวัดแผนกคดีเยาวชนและครอบครัว
4. ผู้อำนวยการสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน

ในส่วนกรุงเทพมหานคร ผู้วิจัยได้สัมภาษณ์บุคลากรต่างๆ ดังต่อไปนี้

1. อธิบดีผู้พิพากษาศาลเยาวชนและครอบครัวกลาง
2. อธิบดีอัยการฝ่ายคดีเยาวชนและครอบครัว
3. อธิบดีกรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน
4. ผู้อำนวยการสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนกรุงเทพมหานคร

การประเมินผลโดยการวิเคราะห์บทสัมภาษณ์บุคลากรในกระบวนการยุติธรรมนั้น ผู้วิจัยได้ประเมินผลกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์โดยวิธีประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชน เพื่อหันเหคดีเด็กและเยาวชน โดยไม่ต้องขึ้นสู่ศาลเยาวชนและครอบครัว ในพื้นที่กรุงเทพมหานครและปริมณฑล รวม 6 จังหวัด ได้แก่ กรุงเทพมหานคร จังหวัดนนทบุรี จังหวัดปทุมธานี จังหวัดสมุทรปราการ จังหวัดฉะเชิงเทรา และจังหวัดนครนายกซึ่งปรากฏผลดังต่อไปนี้

1. กรุงเทพมหานคร

ก.) ผู้อำนวยการสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนกรุงเทพมหานคร

การประเมินผล

สถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนกรุงเทพมหานคร ได้นำวิธีประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนมาใช้ควบคู่กับมาตรา 63 เพื่อหันเหคดีอาญาเด็กและเยาวชนโดยไม่ต้องขึ้นสู่ศาลเยาวชนและครอบครัว โดยมีหลักเกณฑ์ที่ต้องพิจารณาจากอัตราโทษจำคุกอย่างสูงที่ไม่เกินกว่า 5 ปี และตัวเด็กหรือเยาวชนนั้นต้องสำนึกผิดและยอมรับสารภาพผิด ทั้งนี้เด็กหรือเยาวชนนั้นต้องได้กระทำความผิดอาญาเป็นครั้งแรกเท่านั้น และเด็กหรือเยาวชนยินยอมเยียวยา และชดใช้ความเสียหายให้แก่ผู้เสียหาย พร้อมทั้งเด็กหรือเยาวชนยินยอมแก้ไขตัวเองด้วย โดยยินยอมอยู่ในความควบคุมของสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน ผู้อำนวยการสถานพินิจจึงเสนอความเห็นที่ไม่ควรฟ้องคดีอาญาเด็กหรือเยาวชนต่อศาลเยาวชนและครอบครัวต่อพนักงานอัยการเพื่อสั่งคดีต่อไป เมื่อพนักงานอัยการเห็นสอดคล้องกับผู้อำนวยการสถานพินิจ

และคุ้มครองเด็กและเยาวชนแล้ว ย่อมเป็นอันทำให้คดียุติลงในชั้นพนักงานอัยการ ทำให้เด็กหรือเยาวชนนั้นไม่ต้องเข้าสู่กระบวนการยุติธรรมกระแสหลักต่อไป มาตรการในการหันเหคดีตามมาตรา 63 ถือว่าเป็นมาตรการที่มีเป้าหมายดี และช่วยลดปริมาณคดีขึ้นสู่ศาลได้ในระดับหนึ่ง

ปัญหาอุปสรรค

ในการดำเนินงานของสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนกรุงเทพมหานครมีปัญหาและอุปสรรคเรื่องบุคลากรที่มีอยู่อย่างจำกัด ซึ่งไม่ได้สัดส่วนกับการควบคุมดูแลเด็กและเยาวชนในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน

ข้อเสนอแนะ

1. สร้างเครือข่ายศูนย์ยุติธรรมชุมชนในทุกท้องที่ เพื่อให้ผู้นำชุมชนคอยสอดส่องและเฝ้าระวังความประพฤติของเด็กและเยาวชนในชุมชนนั้น
2. จัดกิจกรรมอย่างต่อเนื่องเพื่อสร้างจิตสำนึกที่ดีให้แก่เด็กและเยาวชนในชุมชนหรือสังคม

ข.) อธิปไตยการฝ่ายคดีเยาวชนและครอบครัวกรุงเทพมหานคร

การประเมินผล

การใช้มาตรา 63 ในการประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนตามแนวความคิดของพนักงานอัยการเห็นว่ายังไม่อาจบรรลุผลเท่าที่ควร แม้ว่าจะมีเป้าหมายที่ดีก็ตาม เพราะไม่มีรายงานติดตามผลของเด็กหรือเยาวชนกลุ่มนี้ เมื่อพ้นจากการเป็นเยาวชนแล้วอาจกลับมากระทำความผิดซ้ำอีกได้เมื่อเป็นผู้ใหญ่ อย่างไรก็ตามก็เห็นว่าชุมชนควรเข้ามามีส่วนร่วมในการป้องกันอาชญากรรม โดยควรให้ความสำคัญกับชุมชน อาทิเช่นกรรมการชุมชนกรรมการหมู่บ้าน เพื่อคอยสอดส่อง และเฝ้าระวังดูแลเด็กและเยาวชนในชุมชนหรือหมู่บ้าน ประกอบกับเร่งการพัฒนาศักยภาพเด็กและเยาวชนเป็นสิ่งสำคัญ หากสามารถพัฒนาเด็กและเยาวชนในวันนี้ให้มีศักยภาพในเชิงบวกได้มากเท่าไร สังคมก็จะปลอดภัยจากปัญหาอาชญากรรมได้มากเท่านั้น และเป็นการคุ้มค่าการลงทุนอย่างยิ่งที่คนดีคนบริสุทธิ์จะได้รับความปลอดภัยในอนาคต รวมทั้งสิ่งดีๆ ก็จะเกิดแก่สังคม และประเทศชาติตามมา

ปัญหาอุปสรรค

การทำงานของเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง บางครั้งยังขาดความรู้ความเข้าใจในแก่นแท้กระบวนการใช้มาตรา 63 ไม่ใช่เพียงแต่ทำตามกรอบและรูปแบบเท่านั้น ต้องพิจารณาว่าเป้าหมายที่แท้จริงคืออะไร

ข้อเสนอแนะ

1. เห็นควรให้มีการนำมาตรา 63 มาพิจารณากำหนดแนวทางในการใช้ใหม่ โดยให้แยกแยะรายละเอียดของเนื้อหา และค้นหาแนวทางโดยวางข้อปฏิบัติใหม่ โดยไม่ควรผูกติดกับ

เรื่องโทษควรขยายอัตราโทษออกไปอีกและควรเปิดกว้างโดยให้โอกาสเด็กและเยาวชน เนื่องจากเป็นวัยที่แตกต่างกันของเด็กและเยาวชน เช่น การกระทำความผิดของเด็กอายุต่างกัน คือ กว่า 14 ปี แต่ไม่เกิน 15 ปี หรือ กว่า 15 ปี แต่ไม่ถึง 18 ปี การพิจารณาความผิดที่มีอัตราโทษ จำคุกอย่างสูงไม่เกิน 5 ปี ที่จะนำมาใช้ สำหรับมาตรการเบี่ยงเบนคดีตามมาตรา 63 ควรจะมีจุดที่แตกต่างกันด้วยเพราะช่วยอายุของเด็กหรือเยาวชนที่กระทำความผิดมีความแตกต่างกันอยู่

2. การทำงานของเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง บางครั้งยังขาดความรู้ความเข้าใจในกระบวนการใช้มาตรา 63 จึงควรอบรมเพื่อเพิ่มเสริมศักยภาพของบุคลากรในการปฏิบัติงานเพื่อให้บรรลุผลตามเป้าหมายในการแก้ไขเยียวยาเด็กและเยาวชนดังกล่าว

ค.) อธิบดีผู้พิพากษาศาลเยาวชนและครอบครัวกลาง

การประเมินผล

ศาลเยาวชนและครอบครัวกลางเห็นว่ามาตรการหันเหคดีเด็กและเยาวชนตามมาตรา 63 แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2534 ที่ให้อำนาจผู้อำนวยการสถานพินิจคุ้มครองเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิดเล็กน้อย หรือ กระทำความผิดความผิดลหุโทษต่าง ๆ โดยไม่ควรฟ้องคดีขึ้นสู่ศาลเยาวชนและครอบครัว นั้น ถือว่าเป็นมาตรการที่ดี และถือว่าเป็นผลดีกับเด็กหรือเยาวชนกลุ่มนี้มากกว่า ทั้งยังช่วยลด ปริมาณคดีขึ้นสู่ศาลเยาวชนและครอบครัวได้ทางหนึ่ง สำหรับในส่วนของศาลเยาวชนและครอบครัวและครอบครัวกลางนั้นก็มิมีนโยบายลดการกระทำความผิดซ้ำ และลดปริมาณคดีขึ้นสู่ศาลเยาวชนและครอบครัว โดยถือว่าเป็นนโยบายในเชิงรุกโดยศาลเยาวชนและครอบครัวกลาง จัดโครงการสร้างเครือข่ายให้ความรู้กับชุมชนตามเขตต่างๆ ในกรุงเทพมหานครทุกเขตโดยการ ดำเนินงานของผู้พิพากษาสมทบ เพื่อให้ชุมชนโรงเรียนต่างๆ ในเขตกรุงเทพมหานครร่วมมือกัน ช่วยเหลือดูแลพร้อมทั้งเฝ้าระวังเด็กและเยาวชนที่อยู่ในความดูแลของตน และให้เด็กและเยาวชน ได้รู้ว่าอะไรผิดอะไรคือความถูกต้อง และต้องตระหนักโดยคิดก่อนที่จะกระทำทุกครั้ง โครงการ นี้จึงเป็นอีกมาตรการหนึ่งที่ศาลเยาวชนและครอบครัวดำเนินการในเชิงป้องกันไม่ให้เด็กหรือ เยาวชนหลงผิดและกลับมากระทำความผิดซ้ำอีก

ปัญหาอุปสรรค

ไม่พบอุปสรรคและปัญหาใดๆ

ข้อเสนอแนะ

ควรเร่งรณรงค์สร้างเครือข่ายชุมชนในเขตต่างๆ อย่างต่อเนื่อง เพื่อก่อให้เกิดความร่วมมือกัน ในชุมชนและสังคม รวมทั้งสร้างความรู้ความเข้าใจให้แก่สถาบันการศึกษาในเขตต่างๆ อย่างทั่วถึง จึงถือว่าเป็นการประสานความร่วมมือกันระหว่างศาลเยาวชนและครอบครัว

สถาบันการศึกษา และชุมชน ในการช่วยกันสร้างภูมิคุ้มกันและเป็นเกราะกำบังเพื่อไม่ให้เด็กหรือเยาวชนก้าวพลาดไปในทางที่ผิด

2. จังหวัดนนทบุรี

ก.) ผู้อำนวยการสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนจังหวัดนนทบุรี

การประเมินผล

สถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนจังหวัดนนทบุรีดำเนินการจัดประชุมประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนร่วมกับการดำเนินการตามมาตรา 63 แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2534 โดยใช้เป็นแนวทางในการหันเหคดีอาญาเด็กและเยาวชนบางกลุ่มที่กระทำความผิดเล็กน้อย และเป็นการกระทำความผิดครั้งแรก อาทิเช่น ความผิดฐานลักทรัพย์ ความผิดฐานทำให้เสียทรัพย์ เป็นต้น ให้ออกจากกระบวนการยุติธรรมอาญาโดยไม่ขึ้นสู่ศาลเยาวชนและครอบครัว โดยสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนจังหวัดนนทบุรีมีกระบวนการแก้ไขพฤติกรรม บำบัดฟื้นฟูสภาพร่างกาย และจิตใจ และฝึกทักษะในการปฏิบัติตนอย่างเหมาะสมกับวัยเพื่อดำรงชีวิตอยู่อย่างถูกต้อง รวมทั้งจัดกิจกรรมปฐมนิเทศเด็กและเยาวชนซึ่งต้องหาว่ากระทำความผิด รวมทั้งครอบครัว เพื่อให้พ่อแม่ของเด็กและเยาวชนกลุ่มนี้ได้มีส่วนร่วมในการช่วยเหลือแก้ไขฟื้นฟู พร้อมทั้งมีกระบวนการติดตามผลเด็กหรือเยาวชนที่เข้าสู่มาตรการในการหันเหคดีอาญา อาทิเช่น การทำงานบริการชุมชนและเข้าร่วมกิจกรรมสร้างสรรค์สังคม เข้าร่วมพิธีอุปสมบทหมู่ เป็นต้น ทั้งนี้เพื่อเป็นเกราะป้องกันไม่ให้เด็กหรือเยาวชนกลุ่มนี้กลับมากระทำความผิดซ้ำอีก

ปัญหาอุปสรรค

1. ในการประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนบ่อยครั้งที่ผู้เสียหายไม่ให้ความร่วมมือในการเข้าประชุมฯ จึงส่งผลให้ไม่สามารถนำมามาตรการในการหันเหคดีเด็กและเยาวชนตามมาตรา 63 มาใช้กับกรณีดังกล่าวนี้ได้ เพราะความยินยอมของผู้เสียหายถือว่าเป็นเงื่อนไขประการหนึ่งที่จะช่วยให้คดียุติลงได้โดยไม่ต้องฟ้องคดีต่อศาลเยาวชนและครอบครัว

2. มีปัจจัยอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องโดยเฉพาะครอบครัวของเด็ก และเยาวชนกลุ่มนี้ยังมีปัญหาอยู่ อาทิเช่น พ่อแม่ดื่มเหล้าเป็นอาชญา ดิดการพนัน เป็นต้น จึงทำให้เด็กและเยาวชนกลุ่มนี้ยังคงวนเวียนกับปัญหาเดิมๆ ของครอบครัว

3. สถานที่ตั้งของสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนจังหวัดนนทบุรีปัจจุบันยังไม่มีสถานที่ทำการเป็นเอกเทศโดยตั้งอยู่ที่ศาลากลางจังหวัดซึ่งเป็นที่ทำการของหน่วยงานอื่นๆ หลายหน่วยงาน จึงทำให้ขาดความคล่องตัวและไม่สะดวกสำหรับประชาชนที่มาติดต่อ

ข้อเสนอแนะ

1. เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องทุกฝ่ายควรสร้างความรู้ความเข้าใจให้กับครอบครัวของผู้กระทำความผิดให้มากขึ้น โดยเฉพาะระบบติดตามตรวจสอบเรื่องการรายงานตัวของเด็กและเยาวชนกลุ่มนี้

2. เร่งสร้างความรู้ความเข้าใจให้แก่ประชาชนทั่วไป โดยเฉพาะคนในชุมชนให้ตระหนักถึงความสัมพันธ์อันดีภายในครอบครัวซึ่งมีผลต่อเด็กและเยาวชนที่จะต้องเติบโตเป็นผู้ใหญ่ในภายภาคหน้า

ข.) อัยการจังหวัดนนทบุรีแผนกคดีเยาวชนและครอบครัว

การประเมินผล

มาตรการและแนวทางนั้นไม่ต้องการให้เด็กและเยาวชนมีตราบาปติดตัว เพราะชีวิตเด็กและเยาวชนยังต้องอยู่บนโลกอีกยาวนานและการลงโทษเด็กกับผู้ใหญ่ก็ต่างกัน สำหรับผู้ใหญ่จะเป็นรูปแบบของการแก้แค้นทดแทน แต่สำหรับเด็กและเยาวชนจะเน้นรูปแบบแก้ไขเยียวยาโดยเห็นว่ามาตรการตามมาตรา 63 เป็นมาตรการที่ดีที่สามารถเบี่ยงเบนคดีเด็กและเยาวชนได้อย่างเต็มรูปแบบ อย่างไรก็ตามในส่วนของพนักงานอัยการมีเจตนารมณ์ผลักดันให้เด็กและเยาวชนเข้าสู่กระบวนการยุติธรรมเต็มรูปแบบนั้นถือเป็นวิธีการสุดท้าย โดยในการดำเนินคดีเด็กและเยาวชนเป็นไปตามระเบียบของสำนักงานอัยการสูงสุดว่าด้วยการดำเนินคดีอาญาของพนักงานอัยการ พ.ศ. 2547 กล่าวคือ ในการดำเนินคดีเด็กและเยาวชนพนักงานอัยการต้องคำนึงถึงการคุ้มครองสวัสดิภาพ และอนาคตของเด็กและเยาวชนเป็นสำคัญ การแสวงหามาตรการต่างๆ เพื่อคุ้มครองสิทธิเด็กและเยาวชนให้เป็นไปตามมาตรฐานสากลแห่งสหประชาชาติ และเพื่อประโยชน์สูงสุดต่อเด็กและเยาวชน เป็นสิ่งที่พนักงานอัยการพึงกระทำ ในการพิจารณาใช้ดุลยพินิจของพนักงานอัยการเพื่อนำเด็กหรือเยาวชนเข้าสู่กระบวนการยุติธรรมทางอาญา หรือเข้าสู่การพิจารณาของศาล ต้องเป็นไปอย่างรอบคอบเหมาะสม เพื่อการบำบัด แก้ไข และฟื้นฟูเด็กหรือเยาวชนแต่ละราย โดยไม่คำนึงถึงการลงโทษ และจะนำมาใช้เป็นวิธีการสุดท้ายเมื่อไม่สามารถดำเนินการแก้ไขด้วยวิธีการอื่น นอกจากนี้การพิจารณาใช้ดุลยพินิจดังกล่าวต้องสอดคล้องกับข้อเท็จจริงของเด็กหรือเยาวชนแต่ละราย เพื่อเป็นหลักประกันว่าการดำเนินคดีดังกล่าวเหมาะสมกับพฤติการณ์แห่งคดี รวมทั้งต้องคำนึงถึงวิธีการแก้ไขที่เด็กหรือเยาวชนแต่ละรายจะพึงได้รับ

ปัญหาอุปสรรค

1. บุคลากรที่เกี่ยวข้องในการปฏิบัติงานยังไม่เพียงพอต่อสัดส่วนของงาน

2. เห็นว่ารอยต่อการสร้างเครือข่ายอาสาสมัครคุมประพฤติหายไปในการติดตามเฝ้าระวังเด็กและเยาวชน

3. แม้จากรายงานผลสถิติการใช้มาตรา 63 จะเห็นว่าช่วยลดการกระทำความผิดซ้ำของเด็กหรือเยาวชนลงได้ แต่ยังไม่มีการบวนการติดตามดูว่า มีกรณีที่เด็กหรือเยาวชนอาจขยายเกณฑ์อายุไปกระทำความผิดเมื่อมีอายุพ้นจากการเป็นเยาวชนอีกได้หรือไม่ หรือกรณีที่เด็กหรือเยาวชนย้ายถิ่นฐานภูมิลำเนาไปอยู่ที่อื่นแล้วไปกระทำความผิดอื่นอีกหรือไม่

ข้อเสนอแนะ

1. ภาครัฐควรตระหนักเสมอว่าจำเป็นต้องคัดสรรบุคลากรที่มีความถนัดและเข้าใจกระบวนการยุติธรรมสำหรับเด็กและเยาวชนเป็นอย่างดีในการแก้ไขเยียวยาปัญหาของเด็กและเยาวชน เพราะกระบวนการนี้ไม่ใช่เป็นเพียงทางผ่านเท่านั้น เพราะเด็กและเยาวชนถือว่าเป็นต้นน้ำของสังคม ดังนั้นถ้าต้นน้ำดี ปลายน้ำหรือสังคมก็จะดีตามไปด้วย

2. ควรนำระเบียบของสำนักงานอัยการสูงสุดว่าด้วยการดำเนินคดีอาญาของพนักงานอัยการ พ.ศ. 2547 ข้อ 185 มาใช้เป็นมาตรการทางเลือกเสริม ในกรณีของมาตรา 63 กล่าวคือเป็นการใช้ดุลยพินิจเพื่อแก้ไขผู้กระทำความผิดที่เป็นเด็กและเยาวชน ซึ่งกำหนดให้พนักงานอัยการมีอำนาจในการให้ข้อเสนอแนะผู้อำนวยการสถานพินิจหยิบยกมาตรา 63 มาใช้ ในคดีที่มีอัตราโทษแต่ละฐานความผิดให้จำคุกอย่างสูงไม่เกิน 5 ปี และคดีนั้นจะได้รับการพิจารณาพิพากษาในศาลเยาวชนและครอบครัว เพราะพนักงานอัยการเห็นว่าการฟ้องคดีเป็นการทำลายโอกาสกลับเข้าสู่สังคมของเด็กเยาวชน ตรงนี้เป็นการช่วยเสริมประสิทธิภาพในการลดปริมาณคดีเด็กและเยาวชนลงได้

ค.) ผู้พิพากษาหัวหน้าแผนกคดีเยาวชนและครอบครัวจังหวัดนนทบุรี

การประเมินผล

มาตรการในการหันเหคดีอาญาเด็กและเยาวชนตามมาตรา 63 แม้จะไม่ใช้การดำเนินงานในส่วน of ศาลเยาวชนและครอบครัวก็ตาม แต่ศาลจังหวัดนนทบุรีแผนกคดีเยาวชนและครอบครัวมีนโยบายในเชิงรุก โดยเฉพาะผู้พิพากษาสมทบได้รณรงค์สร้างความรู้ความเข้าใจให้แก่เครือข่ายชุมชนต่างๆ เพื่อเป็นการสร้างภูมิคุ้มกันให้แก่เด็กและเยาวชนไม่ให้ก้าวพลาดประพฤติผิด หรือกลับมากระทำความผิดซ้ำอีก

ปัญหาอุปสรรค

ไม่พบถึงปัญหาและอุปสรรคใดๆ

ข้อเสนอแนะ

ควรเร่งรณรงค์ในการสร้างเครือข่ายชุมชนในเขตต่าง ๆ อย่างต่อเนื่องเพื่อให้เกิดความร่วมมือกัน in สังคม ชุมชน ในการป้องกัน เฝ้าระวัง และแก้ไขปัญหาของเด็กและเยาวชนใน

กลุ่มที่มีความเสี่ยงสูง ซึ่งขณะเดียวกันก็ช่วยลดปริมาณคดีเด็กและเยาวชนที่จะเข้าสู่กระบวนการยุติธรรมได้ในอีกทางหนึ่ง

3. จังหวัดปทุมธานี

ก.) ผู้อำนวยการสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนจังหวัดปทุมธานี

การประเมินผล

สถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนจังหวัดปทุมธานีไม่ได้มีวัตถุประสงค์นำเด็กและเยาวชนเข้าสู่กระบวนการของศาลเยาวชนและครอบครัวทุกคดี เพราะไม่ต้องการให้เด็กและเยาวชนมีตราบาปติดตัว จึงนำวิธีประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนมาใช้ควบคู่กับมาตรา 63 สำหรับเด็กหรือเยาวชนที่กระทำความผิดที่มีอัตราโทษจำคุกอย่างสูงไม่เกิน 5 ปี การใช้มาตรการในการหันเหคดีเด็กและเยาวชนดังกล่าวเกิดผลสัมฤทธิ์มากโดยไม่พบกรณีเด็กและเยาวชนกลับมากระทำความผิดซ้ำอีก โดยสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนจังหวัดปทุมธานีได้ดำเนินการติดตามผลของเด็กและเยาวชนกลุ่มนี้โดยจัดกิจกรรมบำเพ็ญกุศลและสาธารณประโยชน์ เพื่อให้เด็กและเยาวชนได้มีส่วนร่วมในกิจกรรมนั้นซึ่งเป็นสัญญาณที่ดีในการสร้างความสัมพันธ์ที่อันดีให้กับเด็ก เยาวชน ครอบครัว และสังคมได้เป็นอย่างดี

ปัญหาอุปสรรค

1. งบประมาณในการดำเนินการเกี่ยวกับเด็กและเยาวชนยังมีค่อนข้างจำกัด
2. พนักงานคุมประพฤติเป็นผู้ที่ใกล้ชิดกับปัญหาเกี่ยวกับเด็กและเยาวชน แต่กลับไม่สามารถใช้ดุลพินิจในการวินิจฉัยความผิดของเด็กและเยาวชนได้

ข้อเสนอแนะ

1. เห็นควรเพิ่มอำนาจของพนักงานคุมประพฤติในการมีส่วนร่วมในการวินิจฉัยถึงสาเหตุและปัญหาของการกระทำความผิด ไม่ใช่เพียงแต่สรุปเป็นความเห็น เพราะพนักงานคุมประพฤติเป็นบุคคลที่ใกล้ชิดกับปัญหาของเด็ก จึงย่อมจะทราบเป็นอย่างดีว่าจะดำเนินการโดยใช้วิธีใด
2. กระทรวงยุติธรรมต้องผลักดันให้ภาคส่วนต่างๆ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องสนับสนุนและส่งเสริมการแก้ไขปัญหามาตรฐานอย่างต่อเนื่อง รวมทั้งภาคเอกชนก็ต้องเข้ามามีส่วนร่วมกับหน่วยงานของภาครัฐให้มากขึ้นกว่านี้
3. เห็นควรจัดสรรงบประมาณเพิ่มขึ้นตามสัดส่วนกับจำนวนเด็กและเยาวชน เพื่อความสัมฤทธิ์ผลในการแก้ไขเยียวยา รวมทั้งป้องกันการกลับมากระทำความผิดซ้ำอีก

ข.) อัยการจังหวัดปทุมธานีแผนกคดีเยาวชนและครอบครัว

การประเมินผล

การใช้มาตรการในการหันเหคดีเด็กและเยาวชนตามมาตรา 63 ร่วมกับการประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนใช้ได้ผลดีกับเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิดที่ไม่ใช่คดีอุกฉกรรจ์ โดยทั้งตัวเด็ก เยาวชน และผู้เสียหายได้ให้ความร่วมมือเป็นอย่างดีในการเข้าร่วมประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชน รวมทั้งร่วมกันวางแนวทางในการจัดทำแผนแก้ไขฟื้นฟู และยังเป็นกรให้โอกาสเด็กและเยาวชนกลุ่มนี้ได้กลับคืนสู่สังคม จึงเห็นว่าเป็นมาตรการที่ดีสำหรับเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิดเล็กน้อยและเป็นเพียงการกระทำความผิดครั้งแรกเท่านั้น

ปัญหาอุปสรรค

ยังพบว่ายังมีบางคดีที่ผู้ปกครองของเด็กและเยาวชนซึ่งต้องหาว่ากระทำความผิดไม่มีเวลาเข้าร่วมประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชน ครอบครัวนั้นถือว่าเป็นสถาบันหลักที่สำคัญต่อเด็กและเยาวชนเป็นอย่างมาก เมื่อพ่อแม่ หรือผู้ปกครองไม่มีเวลาให้กับลูก ย่อมทำให้โอกาสที่จะเข้าถึงปัญหาและสาเหตุของการกระทำความผิดของเด็กและเยาวชนเป็นไปได้ยาก ย่อมส่งผลกระทบต่อกรแก้ไขเยียวยาเด็กและเยาวชนดังกล่าวอย่างแน่นอน

ข้อเสนอแนะ

ควรส่งเสริมและประชาสัมพันธ์ในทุกภาคส่วน พร้อมทั้งรณรงค์สร้างเสริมทัศนคติต่อการมองปัญหาของเด็กและเยาวชนให้มากขึ้น

ก.) ผู้พิพากษาหัวหน้าแผนกคดีเยาวชนและครอบครัวจังหวัดปทุมธานี

การประเมินผล

ผู้พิพากษาหัวหน้าแผนกคดีเยาวชนและครอบครัวจังหวัดปทุมธานี มีนโยบายส่งเสริมให้พยายามใช้มาตรการอื่นๆ แทนการลงโทษจำคุก และในความคิดอันขอมความได้ก็จะใช้ความพยายามให้คู่ความเข้าสู่กระบวนการไกล่เกลี่ยเพื่อให้โอกาสแก่เด็กและเยาวชนได้กลับคืนสู่ครอบครัวและสังคม

ปัญหาอุปสรรค

1. กรณีที่เด็กและเยาวชนกระทำความผิดคดีร้ายแรง อาทิเช่น ความผิดต่อชีวิตฐานฆ่าผู้อื่น ศาลจะส่งตัวเด็กและเยาวชนไปศูนย์ฝึกและอบรม แต่มักพบปัญหาว่ายังไม่สามารถจัดการให้เด็กและเยาวชนกลับตัวเป็นคนดีได้หมด เพราะต้นตอของปัญหา คือ สาเหตุที่อยู่ที่ครอบครัวของเด็กและเยาวชน ซึ่งตรงนี้เป็นมูลเหตุที่อาจก่อให้เกิดการกระทำผิดซ้ำอีกได้

2. ศาลเยาวชนและครอบครัวไม่มีหน่วยงานในสังกัดดำเนินการติดตามความประพฤติเด็กและเยาวชนที่ได้กลับคืนสู่สังคม และในส่วนของสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนนั้นก็มีการทำงานมากอยู่แล้ว ซึ่งปัจจุบันถือเป็นหน่วยงานที่สังกัดกระทรวงยุติธรรม

ข้อเสนอแนะ

เห็นควรให้มีหน่วยงานของรัฐเข้ามามีบทบาทในการติดตามเด็กและเยาวชนภายหลังถูกปล่อยตัวไปจากความควบคุมของสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน เพื่อให้แน่ใจว่าจะไม่กลับมากระทำความผิดซ้ำอีก

4. จังหวัดสมุทรปราการ

ก.) ผู้อำนวยการสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนจังหวัดสมุทรปราการ

การประเมินผล

การใช้วิธีประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนควบคู่กับการใช้มาตรา 63 เพื่อหันเหคดีอาญาเด็กและเยาวชน ในส่วนของการดำเนินงานของสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนจังหวัดสมุทรปราการมีไม่เกินร้อยละ 10 ของปริมาณคดีทั้งหมด ซึ่งถือว่าอยู่ในระดับค่อนข้างน้อย แต่อย่างไรก็ตามสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนจังหวัดสมุทรปราการยังได้ใช้มาตรการในเชิงรุกควบคุมไปด้วย คือให้เจ้าหน้าที่ในหน่วยงานประสานไปยังผู้นำชุมชนต่างๆ เพื่อไปให้ความรู้ทางกฎหมายและสร้างความเข้าใจแก่ผู้นำชุมชน ทั้งนี้เพื่อประสานความร่วมมือในการสอดส่องติดตามดูแลเด็กและเยาวชน เพื่อป้องกันการกลับมากระทำความผิดซ้ำอีก

ปัญหาอุปสรรค

ความร่วมมือของส่วนราชการเกี่ยวกับการเข้าร่วมประชุมกลุ่มครอบครัวยังขาดการประสานงานที่ดีจึงทำให้ยังมีอุปสรรคอยู่บ้าง

ข้อเสนอแนะ

ควรสร้างความเข้าใจแก่ส่วนราชการที่เกี่ยวข้องให้มากขึ้นในการเข้ามามีส่วนร่วมในการประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชน

ข.) อัยการจังหวัดสมุทรปราการแผนกคดีเยาวชนและครอบครัว

การประเมินผล

คดีอาญาที่เกิดขึ้นที่จังหวัดสมุทรปราการสามารถนำวิธีประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนมาใช้กับการนำดำเนินมาตรา 63 เพื่อหันเหคดีเด็กและเยาวชนมีอยู่ในระดับน้อย เพราะคดีอาญาที่เกิดขึ้นที่จังหวัดสมุทรปราการส่วนใหญ่เป็นคดีอาญาที่มีอัตราโทษอย่างสูงให้จำคุกเกิน 5 ปี ประกอบกับมีบางคดีที่เกิดเป็นคดีนโยบาย อาทิเช่น คดีแข่งรถ ยกพวกตีกัน เป็นต้น จึงไม่สามารถใช้วิธีประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนได้ด้วยเช่นกัน

ปัญหาอุปสรรค

สภาพเมืองสมุทรปราการมีโรงงานมาก และมีการย้ายถิ่นฐานเข้ามาทำงานในโรงงานสูงมากและมีสภาพแออัด และมักปรากฏปริมาณคดีอุกฉกรรจ์มีจำนวนสูงด้วยเช่นกัน จึงไม่อาจ

นำมาตรการในการหันเหคดีตามมาตรา 63 โดยวิธีประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนมาใช้กับกรณีดังกล่าวได้

ข้อเสนอแนะ

เสนอให้รณรงค์สร้างเครือข่ายชุมชนในเขตต่างๆ เพื่อก่อให้เกิดความร่วมมือกันระหว่างชุมชน พร้อมทั้งช่วยกันสอดส่องดูแลคนในชุมชนอย่างต่อเนื่องและทั่วถึง

ค.) ผู้พิพากษาหัวหน้าแผนกคดีเยาวชนและครอบครัวจังหวัดสมุทรปราการ

การประเมินผล

มาตรการในการหันเหคดีอาญาเด็กและเยาวชนตามมาตรา 63 เป็นมาตรการที่ดี ซึ่งช่วยลดปริมาณคดีขึ้นสู่ศาลเยาวชนและครอบครัวได้ทางหนึ่งด้วย สำหรับการดำเนินการของศาลจังหวัดสมุทรปราการแผนกคดีเยาวชนและครอบครัวมักจะทำให้โอกาสคู่ความทั้งสองฝ่ายได้ใกล้ชิดในคดีความผิดอันยอมความได้เพื่อให้คดียุติลงโดยเร็ว ประกอบกับผู้พิพากษาสมทบได้ปฏิบัติภารกิจในเชิงรุกโดยรณรงค์จัดกิจกรรมต่างๆ เพื่อให้เด็กและเยาวชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในสังคมและชุมชนมากขึ้น

ปัญหาอุปสรรค

จังหวัดสมุทรปราการมีสภาพเป็นเมืองที่มีคนต่างถิ่นย้ายมาทำมาหากินและตั้งถิ่นฐานอยู่เป็นจำนวนมาก มีสภาพความเป็นอยู่แบบครอบครัวที่แออัด ประกอบอาชีพเป็นลูกจ้างในโรงงาน ซึ่งส่วนใหญ่มีฐานะยากจน อาชญากรรมเกิดขึ้นมากและมักเป็นคดีอุกฉกรรจ์ ปริมาณคดีอาญาขึ้นสู่ศาลเยาวชนและครอบครัวจึงมีค่อนข้างสูง

ข้อเสนอแนะ

1. ให้ความรู้ความเข้าใจแก่คนในชุมชน โดยขยายเครือข่ายไปยังชุมชนต่างๆ เพื่อช่วยคอยสอดส่องดูแลคนในชุมชนของตนเอง และป้องกันอาชญากรรมจากคนต่างถิ่น
2. ควรส่งเสริมให้จัดกิจกรรมเพื่อให้เด็กและเยาวชนมีส่วนร่วมในการสร้างสรรค์สังคมให้ทั่วถึงและเป็นไปอย่างต่อเนื่อง โดยต้องร่วมมือกันในทุกภาคส่วน

5. จังหวัดฉะเชิงเทรา

ก.) ผู้อำนวยการสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนจังหวัดฉะเชิงเทรา

การประเมินผล

สถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนจังหวัดฉะเชิงเทรามีมาตรการที่นำมาใช้ลดการกระทำความผิดซ้ำและลดปริมาณคดีเด็กและเยาวชนโดยไม่ต้องขึ้นสู่ศาลเยาวชนและครอบครัว คือ การนำวิธีประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนมาใช้กับการดำเนินการตามมาตรา 63 สำหรับ

คดีอาญาที่มีอัตราโทษจำคุกอย่างสูงไม่เกิน 5 ปี โดย ในการประชุมกลุ่มครอบครัวนั้นมีแนวทางในการแก้ไขความเสียหายซึ่งไม่จำเป็นที่ต้องชดใช้เป็นเงินเสมอ เมื่อเด็กและเยาวชนขอโทษและไปเยี่ยมเยียนดูแลผู้เสียหาย และผู้เสียหายก็ให้อภัยในที่สุด หนึ่งคดีอาญาที่เข้าสู่กระบวนการประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนที่มีปริมาณมากที่สุด คือ ความผิดเกี่ยวกับทรัพย์ อาทิเช่น มีคดีความผิดฐานลักทรัพย์เกิดขึ้นที่ในห้างสรรพสินค้าบีคี่ช้อปปิ้งครั้ง เมื่อจัดประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนทุกครั้งที่จะได้รับความร่วมมือจากห้างสรรพสินค้าซึ่งเป็นผู้เสียหายเป็นอย่างดี และเป็นผลให้คดีสามารถยุติลงได้ในชั้นพนักงานอัยการ เป็นต้น นอกจากนี้สถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนจังหวัดฉะเชิงเทรายังมีนโยบายในเชิงรุก เพื่อนำมาใช้เป็นมาตรการอื่นเสริม เพื่อช่วยลดการกระทำความผิดซ้ำของเด็กและเยาวชน อาทิเช่น จัดแคมป์สทาร์ให้ความรู้ด้านยาเสพติด พร้อมทั้งจัดทำสมุดบันทึกข้อมูลข่าวสารที่มีความรู้ต่างๆ แจกให้กับโรงเรียนต่างๆ ในพื้นที่ และดำเนินการจัดโครงการค่ายผู้นำ ซึ่งจะคัดเด็กนักเรียนจากโรงเรียนต่างๆ โดยจัดอบรมในค่ายทหารและให้ผู้นำนักเรียนที่ได้รับการฝึกอบรมแล้วไปถ่ายทอดต่อในโรงเรียนของตน พร้อมทั้งมีการถ่ายทอดออกสถานีวิทยุเดือนละครั้งในทุกวันพุธของเดือน โดยได้รับงบประมาณสนับสนุนจากจังหวัดฉะเชิงเทรา และจะเห็นได้ว่า จากรายงานผลการกลับมากระทำผิดซ้ำอีกของเด็กและเยาวชนของสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนจังหวัดฉะเชิงเทราก็มีอยู่ในระดับค่อนข้างน้อย

ปัญหาอุปสรรค

ในการดำเนินงานของสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนมีปัญหาและอุปสรรคในเรื่องบุคลากรในการบำบัดแก้ไขฟื้นฟูยังมีไม่เพียงพอ

ข้อเสนอแนะ

เห็นควรได้รับการจัดสรรงบประมาณในการจัดสรรงบประมาณในส่วนบุคลากรและงบประมาณในส่วนของการแก้ไขฟื้นฟูเด็กและเยาวชนเพิ่มขึ้น

ข.) อัยการจังหวัดฉะเชิงเทราแผนคดีเยาวชนและครอบครัว

การประเมินผล

มาตรการประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนที่นำมาใช้ควบคู่กับมาตรา 63 เป็นมาตรการที่ดีที่ช่วยลดการกระทำความผิดซ้ำ และลดปริมาณคดีเด็กและเยาวชน โดยไม่ต้องขึ้นสู่ศาลเยาวชนและครอบครัวได้ในระดับหนึ่ง คดีที่เข้าสู่กระบวนการวิธีประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนมักเป็นคดียาเสพติด ความผิดเกี่ยวกับทรัพย์ และความผิดเกี่ยวกับเพศ เป็นต้น แต่ถ้าเป็นคตินโยบาย อาทิเช่น แข่งรถจักรยานยนต์จะต้องเข้าสู่กระบวนการทางศาลเยาวชนและครอบครัวไม่สามารถใช้มาตรการหันเหคดีได้ เนื่องจากเป็นคดีที่มีผลกระทบต่อสังคมโดยตรง

ปัญหาอุปสรรค

ในการประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชน บางคดีเมื่อผู้เสียหายไม่ยินยอมให้อัยการเด็กหรือเยาวชนซึ่งต้องหาว่ากระทำความผิด อาทิเช่น มีการเรียกค่าเสียหายที่สูงเกินไป กรณีนี้จึงอาจจะทำให้ไม่สามารถใช้มาตรา 63 เพื่อยุติคดีได้ เพราะการประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนที่นำมาใช้ควบคู่กับมาตรา 63 เพื่อหันเหคดีอาญาเด็กและเยาวชน ได้ ต้องปรากฏว่าผู้เสียหายต้องยินยอมเข้าร่วมประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชน โดยพร้อมที่จะให้อัยการด้วย ซึ่งเงื่อนไขตรงนี้อาจเป็นปัจจัยหนึ่งที่ทำให้การใช้มาตรา 63 ต้องสะดุดหยุดลงได้ จึงทำให้ต้องฟ้องคดีต่อศาลเยาวชนและครอบครัว แม้จะปรากฏว่าเป็นคดีที่มีอัตราโทษอย่างสูงให้จำคุกไม่เกิน 5 ปี ก็ตาม

ข้อเสนอแนะ

ในการสั่งคดีของพนักงานอัยการต้องอย่าลืมว่า พนักงานอัยการต้องสั่งคดีโดยพิจารณาพิเคราะห์และตระหนักถึงรูปคดีแห่งการกระทำความผิดอย่างวิญญูชนทั่วไปด้วย อาทิเช่น มีคดีเกิดขึ้นที่จังหวัดฉะเชิงเทรา โดยเด็กเป็นผู้ขับขี่มอเตอร์ไซด์โดยให้แม่ซ้อนท้าย เมื่อรถขึ้นเนินเด็กจึงเปลี่ยนเกียร์ ดังนั้นรถจึงเกิดแรงกระแทก ทำให้แม่ซึ่งนั่งซ้อนท้ายอยู่ข้างหลังไม่ระวังตัวตกลงมอเตอร์ไซด์ศีรษะกระแทกพื้นถนนแม่เด็กถึงแก่ความตายในที่สุด พนักงานสอบสวนจึงสั่งฟ้องเด็ก แต่พนักงานอัยการสั่งไม่ฟ้องโดยพิจารณาจากการกระทำความผิดว่าผลตรงนี้ไม่ได้เกิดจากเด็กโดยตรง และเด็กก็มีความเสียใจที่แม่ตายอยู่แล้ว จึงเห็นสมควรไม่สั่งฟ้องเด็กนั้น เป็นต้น ดังนั้นในการสั่งคดีของพนักงานอัยการจึงต้องพิจารณาพิเคราะห์รูปคดีอย่างรอบคอบทั้งหมด และผล ทั้งนี้เพื่อไม่ให้เป็นการทำให้เด็กหรือเยาวชนต้องบอบช้ำไปมากกว่านี้

ค.) ผู้พิพากษาหัวหน้าแผนกคดีเยาวชนและครอบครัวจังหวัดฉะเชิงเทรา

การประเมินผล

คดีอาญาที่เกิดขึ้นมากเป็นอันดับหนึ่ง คือ ความผิดเกี่ยวกับทรัพย์ รองลงมาคือ ความผิดเกี่ยวกับเพศ โดย ศาลจังหวัดฉะเชิงเทราแผนกคดีเยาวชนและครอบครัวมักจะใช้วิธีประชุมกลุ่มเหยี่ยวาแก้ไข โดยมีผู้พิพากษาสมทบซึ่ง เป็นผู้มิบบทบาทโดยตรงดำเนินการประสานระหว่างคู่ความเพื่อเหยี่ยวาสมานฉันท์ และรายงานให้ศาลเยาวชนและครอบครัวทราบ โดยศาลเยาวชนและครอบครัวก็จะใช้วิธีการชะลอการตัดสินไปก่อน ตามมาตรา 95 จนกว่าผลการดำเนินการจะแล้วเสร็จ และเมื่อคู่ความตกลงกันได้แล้วโดยผู้เสียหายถอนฟ้อง คดีก็เป็นอันยุติด้วยความสมานฉันท์ทุกฝ่าย

ปัญหาอุปสรรค

ไม่พบปัญหาและอุปสรรค

ข้อเสนอแนะ

ไม่ปรากฏข้อเสนอแนะ

6. จังหวัดนครนายก

ก.) ผู้อำนวยการสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนจังหวัดนครนายก

การประเมินผล

สถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนจังหวัดนครนายกใช้กระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์โดยวิธีประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนควบคู่กับมาตรา 63 เพื่อหันเหคดีอาญาเด็กและเยาวชนโดยไม่ต้องขึ้นสู่ศาลเยาวชนและครอบครัว โดยการดำเนินการสัมฤทธิ์ผลดีโดยตั้งแต่เริ่มใช้ตั้งแต่ วันที่ 7 สิงหาคม 2549 ไม่ปรากฏว่ามีรายงานผลการกลับมากระทำความผิดซ้ำอีก โดยการประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนในส่วนของสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนจังหวัดนครนายกได้รับความร่วมมือเป็นอย่างดีจากบุคคลกลุ่มต่างๆ รวมทั้งส่วนราชการที่เกี่ยวข้องทุกฝ่ายได้ให้ความร่วมมือในการประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนทุกครั้ง จึงเป็นผลดีแก่การแก้ไขเยียวยาเด็กและเยาวชน และส่งผลโดยตรงต่อการลดการกระทำความผิดซ้ำและเมื่อคดียุติลงในชั้นอัยการ ย่อมส่งผลต่อปริมาณคดีเด็กและเยาวชนขึ้นสู่ศาลเยาวชนและครอบครัวลดน้อยลงเป็นลำดับ

ปัญหาอุปสรรค

1. ในการดำเนินงานของสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนจังหวัดนครนายก ยังขาดบุคลากร โดยเฉพาะพนักงานสังคมสงเคราะห์เพื่อดำเนินการประสานการประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชน

2. เนื่องจากไม่มีมาตรการบังคับเด็กและเยาวชนให้เข้ามารายงานตัว หรือเข้าร่วมกิจกรรมต่างๆ กับสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน ภายหลังจากที่พนักงานอัยการสั่งไม่ฟ้อง ซึ่งผู้เสี่ยงต่อการที่เด็กและเยาวชนอาจหวนกลับมากระทำความผิดซ้ำอีกได้

ข้อเสนอแนะ

1. ควรจัดสรรงบประมาณในบุคลากรเพิ่มขึ้น โดยเฉพาะพนักงานสังคมสงเคราะห์ทั้งนี้ เพื่อให้การดำเนินการบริหารจัดการประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนบรรลุวัตถุประสงค์

2. ควรมีมาตรการป้องปรามเด็กและเยาวชนภายหลังจากที่พนักงานอัยการสั่งไม่ฟ้อง โดยกำหนดให้เด็กและเยาวชนไปรายงานตัวและเข้าร่วมกิจกรรมต่างๆ ของสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน เพื่อป้องกันและเฝ้าระวังเด็กและเยาวชนไม่ให้ไปกระทำความผิดประเภทอื่นๆ อีก แต่ทั้งนี้ต้องไม่กระทบกระเทือนต่อหลักสิทธิมนุษยชนด้วย

ข.) อัยการจังหวัดนครนายกแผนกคดีเยาวชนและครอบครัว

การประเมินผล

มาตรการในการหันเหคดีเด็กและเยาวชนที่นำมาใช้ลดการกระทำความผิดซ้ำ และลดปริมาณคดีเด็กและเยาวชน โดยไม่ต้องขึ้นสู่ศาลเยาวชนและครอบครัว ได้แก่การนำกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์โดยวิธีประชุมกลุ่มครอบครัวมาใช้ควบคู่กับมาตรา 63 ซึ่งเป็นมาตรการที่ให้โอกาสเด็กและเยาวชนได้กลับตัวในการกระทำความผิดครั้งแรก และเป็นการกระทำความผิดเล็กน้อย โดยการจัดประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชน อัยการจังหวัดนครนายกแผนกคดีเยาวชนและครอบครัวจะเข้าร่วมประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนทุกครั้ง และภายหลังจากการประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนแล้วเสร็จ ไม่ปรากฏว่าเด็กและเยาวชนกลับมากระทำความผิดซ้ำอีก แต่ถ้าเป็นคดีนโยบาย อาทิเช่น รถซิ่ง เป็นต้น ถือว่าเป็นภัยร้ายแรงต่อสังคม ก็ไม่เข้าสู่กระบวนการจัดประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชน ก็ต้องฟ้องคดีต่อศาลเยาวชนและครอบครัวต่อไป

ปัญหาอุปสรรค

มักพบเสมอว่าเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิดส่วนใหญ่สาเหตุหลักมาจากปัญหาครอบครัวแตกแยก ตรงนี้เป็นปัญหาใหญ่ที่อาจจะผลักดันให้เด็กและเยาวชนกลุ่มนี้กลับมากระทำความผิดซ้ำอีกได้ และถ้าเด็กและเยาวชนนี้กลับมากระทำความผิดซ้ำอีก ก็ไม่สามารถที่จะนำมาตรการหันเหคดีเด็กและเยาวชน โดยวิธีประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนมาใช้ได้อีก ซึ่งก็ต้องฟ้องคดีต่อศาลเยาวชนและครอบครัวต่อไป

ข้อเสนอแนะ

เห็นควรให้หน่วยงานของรัฐเข้ามามีบทบาทในการติดตามดูแลเด็กและเยาวชนที่ได้รับการปล่อยตัวหลังจากอยู่ในความควบคุมของสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน

ค.) ผู้พิพากษาหัวหน้าแผนกคดีเยาวชนและครอบครัวจังหวัดนครนายก

การประเมินผล

มาตรการในการหันเหคดีเด็กและเยาวชน โดยวิธีประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนที่สถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน ใช้ควบคู่กับมาตรา 63 เป็นมาตรการที่ดี สำหรับศาลจังหวัดนครนายกแผนกคดีเยาวชนและครอบครัวก็มีมาตรการที่นำมาใช้เพื่อลดการกระทำความผิดซ้ำ และลดปริมาณคดีเด็กและเยาวชน คือ มาตรการเชิงสมานฉันท์ที่ไกล่เกลี่ยเยียวยาแก้ไข ซึ่งในปัจจุบันมีศาลจังหวัดนครนายกแผนกคดีเยาวชนและครอบครัว เป็นผู้นำร่องในการใช้มาตรการนี้ ซึ่งศาลจังหวัดนครนายกแผนกคดีเยาวชนและครอบครัว ได้เริ่มดำเนินการมาตั้งแต่ปีพ.ศ. 2550 ซึ่งในการประชุมกลุ่มเยียวยาแก้ไขจะมีผู้พิพากษาสมทบเป็นผู้ประสานการประชุม โดยให้คู่ความทั้งสองฝ่ายมาปรับความเข้าใจและทำข้อตกลงวางแผนเยียวยาแก้ไขของแต่ละฝ่าย และติดตามประเมินผลการปฏิบัติตามแผน ตรงนี้ศาลเยาวชนและครอบครัวจะใช้ดุลยพินิจไปพลางก่อน โดยจะยังไม่มีการพิพากษาตามมาตรา 95 และจะมีการติดตามสอดส่องดูแลโดย

อาสาสมัครชุมชน และเมื่อผลปรากฏว่าเด็กและเยาวชนปฏิบัติตามแผนเยี่ยมเยียนแก้ไข ศาลเยาวชนและครอบครัวก็จะมีคำพิพากษา และปล่อยตัวเด็กและเยาวชนผู้กระทำความผิดไป ตรงนี้จะเป็นผลดีแก่เด็กและเยาวชน โดยไม่มีตราบาปติดตัว

ปัญหาอุปสรรค

ยังขาดงบประมาณในส่วนของบุคลากรในการช่วยจัดทำแผนเยี่ยมเยียนแก้ไข รวมทั้งบุคลากรติดตามรายงานผลของผู้เสียหายและผู้กระทำความผิด

ข้อเสนอแนะ

1. เพื่อให้การดำเนินวิธีประชุมกลุ่มเยี่ยมเยียนแก้ไขสัมฤทธิ์ผลเป็นอย่างดี ควรจัดงบประมาณประเภทบุคลากรเพิ่มขึ้น
2. ส่งเสริมการจัดกิจกรรมค่ายเยาวชน ค่ายธรรมะ โดยดึงครอบครัวเข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการประชุมกลุ่มเยี่ยมเยียนแก้ไข ซึ่งเป็นแนวทางในการแก้ไขปรับเปลี่ยนพฤติกรรมเด็กและเยาวชน

4.4 สรุปและอภิปรายผล

การศึกษาวิจัยนี้เป็นการประเมินผลมาตรการสำหรับเด็กและเยาวชน โดยวิธีการประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนเพื่อหันเหคดีอาญาเด็กและเยาวชนโดยไม่ต้องขึ้นสู่ศาลเยาวชนและครอบครัว จากข้อมูลแบบสำรวจแบบสอบถามจำนวนทั้งสิ้น 180 ราย มีผลการวิจัยโดยสรุปได้ดังนี้

4.4.1) ข้อมูลทั่วไป

1.1) เพศ ส่วนใหญ่ผู้ตอบคิดเป็นร้อยละ 57.2 เป็นเพศชายคิดเป็นร้อยละ 42.8 เป็นเพศหญิง

1.2) อายุ ส่วนใหญ่ผู้ตอบคิดเป็นร้อยละ 28.3 มีอายุต่ำกว่า 25 ปี รองลงมาคิดเป็นร้อยละ 17.1 มีอายุ 51 ปีขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 13.3 มีอายุ 26-30 ปี และคิดเป็นร้อยละ 11.7 มีอายุ 36-40 ปี คิดเป็นร้อยละ 11.1 มีอายุ 46-50 ปี คิดเป็นร้อยละ 10.0 มีอายุ 41-45 ปี และคิดเป็นร้อยละ 8.3 มีอายุ 31-35 ปี

1.3) ระดับการศึกษา ส่วนใหญ่ผู้ตอบคิดเป็นร้อยละ 55 มีการศึกษาระดับปริญญาตรี รองลงมาคิดเป็นร้อยละ 28.3 มีการศึกษาระดับต่ำกว่าปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 16.7 มีการศึกษาระดับปริญญาโท ตามลำดับ

1.4) พื้นที่จังหวัด ข้อมูลทั้งหมดมาจากพื้นที่กรุงเทพมหานคร และปริมณฑล

รวม 6 จังหวัด ได้แก่ กรุงเทพมหานคร นนทบุรี ปทุมธานี สมุทรปราการ ฉะเชิงเทรา และ นครนายก โดยมีผู้ตอบแบบสอบถามในเขตกรุงเทพมหานคร คิดเป็นร้อยละ 32.2 และปริมณฑล คิดเป็นร้อยละ 67.7

1.5) อาชีพ แบ่งเป็น 3 กลุ่ม กลุ่มที่หนึ่ง เป็นกลุ่มผู้ใกล้ชิดกับปัญหาของเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิดอาญา และเป็นผู้เกี่ยวข้องโดยตรงในการนำกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์โดยวิธีการประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนมาใช้เพื่อหันเหคดีอาญาเด็กและเยาวชน ได้แก่ ผู้อำนวยการสถานพินิจ พนักงานคุมประพฤติ พนักงานสังคมสงเคราะห์ แลนักจิตวิทยา รวมจำนวนทั้งสิ้น 30 ราย คิดเป็นร้อยละ 16.7 กลุ่มที่สอง เป็นกลุ่มที่มีอาชีพเกี่ยวข้องกับการดำเนินคดีอาญาเด็กและเยาวชนและครอบครัว ตามพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2534 ได้แก่ เจ้าพนักงานตำรวจ พนักงานอัยการ แลศาลเยาวชนและครอบครัว รวมจำนวนทั้งสิ้น 50 ราย คิดเป็นร้อยละ 27.8 และกลุ่มที่สาม เป็นกลุ่มที่ได้รับผลกระทบกับการใช้มาตรการดังกล่าว ได้แก่ ผู้เสียหาย ผู้กระทำความผิด ที่เด็กและเยาวชน รวมทั้งครอบครัว และประชาชนทั่วไป รวมจำนวนทั้งสิ้น 100 ราย คิดเป็นร้อยละ 55.6

4.4.2) ความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามในภาพรวมของทุกกลุ่มอาชีพเกี่ยวกับการประเมินการดำเนินกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์โดยวิธีการประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชน เพื่อหันเหคดีเด็กและเยาวชนโดยไม่ต้องขึ้นสู่ศาลเยาวชนและครอบครัว

การประเมินผลเป็นไปตามตัวชี้วัดทั้ง 4 ด้าน มีรายละเอียดดังนี้

1.) ด้านการบรรลุวัตถุประสงค์หรือเป้าหมายในการดำเนินกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์โดยวิธีการประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชน

จากการศึกษาในประเด็นเรื่องการดำเนินการให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์หรือเป้าหมายของกระทรวงยุติธรรม ผลการศึกษาพบว่า ผู้ตอบส่วนใหญ่มีความคิดเห็นว่าการดำเนินกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์โดยวิธีการประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชน สามารถดำเนินการตามวัตถุประสงค์หรือเป้าหมายของกระทรวงยุติธรรมในระดับค่อนข้างมาก และเมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยความคิดเห็นพบว่า มีค่าเฉลี่ยแสดงถึงการบรรลุวัตถุประสงค์หรือเป้าหมายในระดับค่อนข้างมาก $\bar{x} = 3.822$

2.) ด้านความคุ้มค่าในการใช้ทรัพยากรในการดำเนินกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์โดยวิธีการประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนเพื่อหันเหคดีเด็กและเยาวชนโดยไม่ต้องขึ้นสู่ศาลเยาวชนและครอบครัว

จากการศึกษาในประเด็นเรื่อง จำนวนเจ้าพนักงานที่เกี่ยวข้อง เรื่องงบประมาณ และเรื่องความรู้ความเข้าใจของเจ้าหน้าที่ในการดำเนินกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์โดย

วิธีการประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชน รวม 3 ประเด็น ผลการศึกษาพบว่า ผู้ตอบส่วนใหญ่ที่ตอบระดับความคิดเห็น ก่อนข้างมาก มี 2 ประเด็น ได้แก่ เรื่องความรู้ความเข้าใจของเจ้าหน้าที่ และเรื่องจำนวนเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องในการดำเนินกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์โดยวิธีการประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนและพบว่ามีผู้ตอบส่วนใหญ่มีความเห็นอยู่ในระดับปานกลาง มี 1 ประเด็น ได้แก่เรื่อง งบประมาณที่นำมาใช้ดำเนินกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์โดยวิธีการประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชน และเมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยระดับความคิดเห็นพบว่า มีค่าเฉลี่ยในการใช้ทรัพยากรโดยรวมอยู่ในระดับค่อนข้างมาก $\bar{x} = 3.507$ และหากพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า มีค่าเฉลี่ยสูงสุดเกี่ยวกับการใช้ทรัพยากรในเรื่องความรู้ความเข้าใจของเจ้าหน้าที่ ซึ่งมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับค่อนข้างมาก $\bar{x} = 3.788$ รองลงมาเรื่องงบประมาณที่นำมาใช้ในการดำเนินการมีค่าคะแนนเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง $\bar{x} = 3.377$ และเรื่องจำนวนเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องเพื่อดำเนินกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์โดยวิธีการประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชน มีค่าคะแนนเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง $\bar{x} = 3.355$

3.) ด้านคุณภาพและการบริหารจัดการในการดำเนินกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์โดยวิธีการประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนเพื่อหันเหคดีเด็กและเยาวชนโดยไม่ต้องขึ้นสู่ศาลเยาวชนและครอบครัว

จากการศึกษาในประเด็นเรื่อง ประสิทธิภาพของการบริหารจัดการ เรื่องความร่วมมือของเจ้าหน้าที่ เรื่องความร่วมมือของเด็กและเยาวชน และเรื่องความร่วมมือของผู้เสียหายในการดำเนินกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์โดยวิธีการประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชน รวม 4 ประเด็น ผลการศึกษาพบว่า ผู้ตอบส่วนใหญ่มีความคิดเห็นในระดับค่อนข้างมากทุกประเด็น และเมื่อพิจารณาจากค่าเฉลี่ยความคิดเห็นพบว่า มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับค่อนข้างมาก $\bar{x} = 3.611$ และหากพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า มีค่าเฉลี่ยสูงสุดเกี่ยวกับความร่วมมือของเจ้าหน้าที่ ซึ่งมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับค่อนข้างมาก $\bar{x} = 3.661$ รองลงมาเป็นเรื่องประสิทธิภาพของการบริหารจัดการ มีค่าเฉลี่ย $\bar{x} = 3.650$ เรื่องความร่วมมือของเด็กและเยาวชนมีค่าเฉลี่ย $\bar{x} = 3.627$ และในเรื่องความร่วมมือของผู้เสียหายในการดำเนินกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์โดยวิธีการประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชน มีค่าเฉลี่ย $\bar{x} = 3.505$ ซึ่งทุกประเด็นมีค่าคะแนนเฉลี่ยอยู่ในระดับค่อนข้างมาก

4.) ด้านผลสำเร็จในการดำเนินกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์โดยวิธีการประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนเพื่อหันเหคดีเด็กและเยาวชนโดยไม่ต้องขึ้นสู่ศาลเยาวชนและครอบครัว

จากการศึกษาประเด็นเรื่อง กฎหมายที่ช่วยให้เกิดผลสำเร็จ เรื่องความคุ้มค่าในการนำมาใช้ เรื่องผลในการช่วยลดปริมาณคดีเด็กและเยาวชนขึ้นสู่ศาลเยาวชนและครอบครัว เรื่องผลในการช่วยแก้ไขพฤติกรรมของผู้กระทำผิด เรื่องผลในการช่วยลดการกระทำผิดซ้ำ

และเรื่องการประสบผลสำเร็จในการนำมาใช้ของกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์โดยวิธีการประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชน รวม 6 ประเด็น ผลการศึกษาพบว่า ผู้ตอบส่วนใหญ่ มีความเห็นในระดับค่อนข้างมากในทุกประเด็น และเมื่อพิจารณาจากค่าเฉลี่ยความคิดเห็นพบว่ามีค่าเฉลี่ยผลสำเร็จโดยรวมอยู่ในระดับ ค่อนข้างมาก $\bar{x} = 3.734$ และหากพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า มีค่าเฉลี่ยสูงสุดเกี่ยวกับเรื่อง ความคุ้มค่าในการนำมาใช้ ซึ่งมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับ ค่อนข้างมาก $\bar{x} = 3.944$ รองลงมาเรื่องผลในการช่วยลดปริมาณคดีเด็กและเยาวชนขึ้นสู่ศาลเยาวชนและครอบครัว มีค่าเฉลี่ย $\bar{x} = 3.827$ เรื่องกฎหมายที่ช่วยให้เกิดผลสำเร็จ มีค่าเฉลี่ย $\bar{x} = 3.766$ เรื่องประสบผลสำเร็จในการนำมาใช้ มีค่าเฉลี่ย $\bar{x} = 3.683$ เรื่องผลสำเร็จในการช่วยลดการกระทำความผิดซ้ำ มีค่าเฉลี่ย $\bar{x} = 3.594$ และเรื่องผลสำเร็จในการแก้ไขพฤติกรรมนิสัยผู้กระทำความผิด เมื่อใช้กระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์โดยวิธีการประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชน มีค่าเฉลี่ย $\bar{x} = 3.561$ ซึ่งในทุกประเด็นมีค่าคะแนนอยู่ในระดับ ค่อนข้างมาก

4.4.3) ความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกโดยแบ่งตามกลุ่มอาชีพเกี่ยวกับการประเมินผลกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์โดยวิธีการประชุมกลุ่มครอบครัวเพื่อหันเหคดีอาญาเด็กและเยาวชนโดยไม่ต้องขึ้นสู่ศาลเยาวชน

จากข้อมูลของผู้ตอบแบบสอบถามสามารถจำแนกตามกลุ่มอาชีพโดยแบ่งออกเป็น 3 กลุ่มดังนี้

ก.) ผู้ตอบแบบสอบถามกลุ่มอาชีพที่หนึ่ง

โดยผู้ตอบแบบสอบถามกลุ่มอาชีพที่หนึ่ง เป็นกลุ่มที่ใกล้ชิดกับปัญหาของเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิด และเป็นผู้ที่เกี่ยวข้องโดยตรงในการดำเนินกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์โดยวิธีการประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนมาใช้เพื่อหันเหคดีเด็กและเยาวชน ซึ่งได้แก่ ผู้อำนวยการสถานพินิจ พนักงานคุมประพฤติ พนักงานสังคมสงเคราะห์ และนักจิตวิทยา ซึ่งมีความคิดเห็นตามตัวชี้วัด ทั้ง 4 ด้าน ดังนี้

1.) การบรรลุมวลวัตถุประสงค์หรือเป้าหมายในการประเมินการใช้กระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์โดยวิธีการประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนเพื่อหันเหคดีเด็กและเยาวชนโดยไม่ต้องขึ้นสู่ศาลเยาวชนและครอบครัว

จากการศึกษาความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามกลุ่มอาชีพที่หนึ่ง ในประเด็นเรื่อง การดำเนินการเป็นไปตามวัตถุประสงค์หรือเป้าหมายของกระทรวงยุติธรรม ผลการศึกษาพบว่า ผู้ตอบส่วนใหญ่มีความคิดเห็นว่าการดำเนินกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์โดยวิธีการ

ประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนสามารถดำเนินการได้ตามวัตถุประสงค์หรือเป้าหมายของกระทรวงยุติธรรมในระดับค่อนข้างมาก และเมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยความคิดเห็น พบว่ามีค่าเฉลี่ยแสดงถึงการบรรลุวัตถุประสงค์หรือเป้าหมายในระดับค่อนข้างมาก $\bar{x} = 4.000$

2.) ความคุ้มค่าในการใช้ทรัพยากรในการประเมินผลการใช้กระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์โดยวิธีการประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนเพื่อหันเหคดีเด็กและเยาวชนโดยไม่ต้องขึ้นศาลเยาวชนและครอบครัว

จากการศึกษาความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามกลุ่มอาชีพที่หนึ่ง ในประเด็นเรื่องจำนวนเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง เรื่องงบประมาณ และเรื่องความรู้ความเข้าใจของเจ้าหน้าที่ในการดำเนินกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์โดยวิธีการประชุมกลุ่มครอบครัว รวม 3 ประเด็น ผลการศึกษาพบว่า ผู้ตอบส่วนใหญ่ที่ตอบระดับความคิดเห็นค่อนข้างมาก มี 1 ประเด็น ได้แก่ เรื่อง ความรู้ความเข้าใจของเจ้าหน้าที่ และพบว่ามีผู้ตอบส่วนมากมีความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง มี 2 ประเด็น ได้แก่ เรื่องงบประมาณที่นำมาใช้ และเรื่องจำนวนเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องเพื่อดำเนินกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์โดยวิธีการประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชน และเมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยความคิดเห็น พบว่า การใช้ทรัพยากรโดยรวมอยู่ในระดับค่อนข้างมาก $\bar{x} = 3.555$ และหากพิจารณาเป็นรายข้อพบว่ามีค่าเฉลี่ยสูงสุดเกี่ยวกับการใช้ทรัพยากรในเรื่องความรู้ความเข้าใจของเจ้าหน้าที่ ซึ่งมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับค่อนข้างมาก $\bar{x} = 4.000$ รองลงมาเป็นเรื่องงบประมาณที่นำมาใช้ในการดำเนินการมีค่าคะแนนอยู่ในระดับปานกลาง $\bar{x} = 3.433$ และในเรื่องจำนวนเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องเพื่อดำเนินกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์โดยวิธีการประชุมกลุ่มครอบครัว มีค่าคะแนนอยู่ในระดับปานกลาง $\bar{x} = 3.233$

3.) คุณภาพการบริหารจัดการในการประเมิน การใช้กระบวนการเชิงสมานฉันท์โดยวิธีการประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนเพื่อหันเหคดีเด็กและเยาวชนโดยไม่ต้องขึ้นศาลเยาวชนและครอบครัว

จากการศึกษาความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามกลุ่มอาชีพที่หนึ่ง ในประเด็นเรื่องประสิทธิภาพของการบริหารจัดการ เรื่องความร่วมมือของเจ้าหน้าที่ เรื่องความร่วมมือของเด็กและเยาวชน และเรื่องความร่วมมือของผู้เสียหายในการดำเนิน กระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์โดยวิธีการประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชน รวม 4 ประเด็น ผลการศึกษาพบว่า ผู้ตอบส่วนใหญ่ที่ตอบระดับความคิดเห็นค่อนข้างมาก มี 3 ประเด็น ได้แก่ เรื่องความร่วมมือของเจ้าหน้าที่ เรื่องความร่วมมือของเด็กและเยาวชน และเรื่องประสิทธิภาพในการบริหารจัดการของการใช้กระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์โดยวิธีการประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชน และพบว่ามีผู้ตอบส่วนใหญ่มีความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง มี 1 ประเด็น ได้แก่

เรื่องความร่วมมือของผู้เสียหายในการดำเนินกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์โดยวิธีการประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชน และเมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยความคิดเห็นพบว่า มีค่าเฉลี่ยโดยรวมอยู่ในระดับค่อนข้างมาก $\bar{x} = 3.641$ และหากพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า มีค่าเฉลี่ยสูงสุด 2 ประเด็น ได้แก่เรื่อง ความร่วมมือของเจ้าหน้าที่ ซึ่งมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับค่อนข้างมาก $\bar{x} = 3.900$ ในเรื่องความร่วมมือของเด็กและเยาวชน ซึ่งมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับค่อนข้างมาก $\bar{x} = 3.900$ เช่นเดียวกัน รองลงมาเป็นเรื่องประสิทธิภาพในการบริหารจัดการ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับค่อนข้างมาก $\bar{x} = 3.566$ และในเรื่องความร่วมมือของผู้เสียหายในการดำเนินกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์โดยวิธีการประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชน มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง $\bar{x} = 3.200$

4.) ด้านผลสำเร็จในการประเมินการใช้กระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์โดยวิธีการประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนเพื่อหันเหคดีเด็กและเยาวชนโดยไม่ต้องขึ้นสู่ศาลเยาวชนและครอบครัว

จากการศึกษาความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามกลุ่มอาชีพที่หนึ่ง ในประเด็นเรื่องผลของกฎหมายที่ช่วยให้เกิดผลสำเร็จ เรื่องความคุ้มค่าในการนำมาใช้ เรื่องผลสำเร็จในการช่วยลดปริมาณคดีเด็กและเยาวชนขึ้นสู่ศาลเยาวชนและครอบครัว เรื่องผลในการแก้ไขพฤติกรรมผู้กระทำความผิด เรื่องผลในการช่วยลดการกระทำความผิดซ้ำ และเรื่องการประสพผลสำเร็จในการนำมาใช้ของกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์โดยวิธีการประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนรวม 6 ประเด็น ผลการศึกษาพบว่า ผู้ตอบส่วนใหญ่ที่ตอบระดับความคิดเห็นค่อนข้างมาก มี 5 ประเด็น ได้แก่เรื่อง เรื่องความคุ้มค่าในการนำมาใช้ กฎหมายที่ช่วยให้เกิดผลสำเร็จ เรื่องการประสพผลสำเร็จในการนำมาใช้ เรื่องผลสำเร็จในการช่วยลดปริมาณคดีเด็กและเยาวชนขึ้นสู่ศาลเยาวชนและครอบครัว และเรื่องผลในการช่วยลดการกระทำความผิดซ้ำ และพบว่ามีผู้ตอบส่วนใหญ่มีความเห็นอยู่ในระดับปานกลาง มี 1 ประเด็น ได้แก่เรื่อง ผลสำเร็จในการแก้ไขพฤติกรรมผู้กระทำความผิด และเมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยระดับความคิดเห็นพบว่า มีค่าเฉลี่ยผลสำเร็จโดยรวมอยู่ในระดับค่อนข้างมาก $\bar{x} = 3.794$ และหากพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า มีค่าเฉลี่ยสูงสุดเกี่ยวกับเรื่อง ความคุ้มค่าในการนำมาใช้ ซึ่งมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับค่อนข้างมาก $\bar{x} = 4.366$ รองลงมาเป็นเรื่องกฎหมายที่ช่วยทำให้เกิดผลสำเร็จ ซึ่งมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับค่อนข้างมาก $\bar{x} = 3.900$ เรื่องการประสพผลสำเร็จในการนำมาใช้ ซึ่ง มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับค่อนข้างมาก $\bar{x} = 3.666$ เรื่องผลใน การช่วยลดปริมาณคดีเด็กและเยาวชนขึ้นสู่ศาลเยาวชนและครอบครัว ซึ่งมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับค่อนข้างมาก $\bar{x} = 3.633$ และในเรื่องผลสำเร็จในการช่วยลดการกระทำความผิดซ้ำ ซึ่งมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับค่อนข้างมาก $\bar{x} = 3.600$ และในเรื่องผลสำเร็จในการช่วยแก้ไขพฤติกรรมผู้กระทำความผิด เมื่อใช้กระบวนการยุติธรรมเชิง

สมานฉันท์โดยวิธีการประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับค่อนข้างมาก $\bar{x} = 3.433$

ข.) ผู้ตอบแบบสอบถามกลุ่มอาชีพที่สอง

โดยตอบแบบสอบถามกลุ่มอาชีพที่สอง เป็นกลุ่มที่มีอาชีพเกี่ยวข้องกับการดำเนินคดีเด็กและเยาวชน ตามพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2534 ซึ่งได้แก่ ผู้พิพากษาศาลเยาวชนและครอบครัว พนักงานอัยการ และพนักงานสอบสวน ซึ่งมีความคิดเห็นตามตัวชี้วัด ทั้ง 4 ด้าน ดังนี้

1.) การบรรลุวัตถุประสงค์หรือเป้าหมายในการประเมินผลการใช้กระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์โดยวิธีการประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนเพื่อหันเหคดีเด็กและเยาวชน โดยไม่ต้องขึ้นสู่ศาลเยาวชนและครอบครัว

จากการศึกษาความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามกลุ่มอาชีพที่สอง ในประเด็นเรื่องการดำเนินการเป็นไปตามวัตถุประสงค์หรือเป้าหมายของกระทรวงยุติธรรม ผลการศึกษาพบว่า ผู้ตอบส่วนใหญ่มีความคิดเห็นว่าการดำเนินกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์โดยวิธีการประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนสามารถดำเนินการได้ตามวัตถุประสงค์หรือเป้าหมายของกระทรวงยุติธรรมในระดับค่อนข้างมาก และเมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยความคิดเห็น พบว่ามีค่าเฉลี่ยแสดงถึงการบรรลุวัตถุประสงค์หรือเป้าหมายในระดับค่อนข้างมาก $\bar{x} = 3.600$

2.) ความคุ้มค่าในการใช้ทรัพยากรในการประเมินผลการใช้กระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์โดยวิธีการประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนเพื่อหันเหคดีเด็กและเยาวชน โดยไม่ต้องขึ้นสู่ศาลเยาวชนและครอบครัว

จากการศึกษาความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามกลุ่มอาชีพที่สอง ในประเด็นเรื่องจำนวนเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง เรื่องงบประมาณ และเรื่องความรู้ความเข้าใจของเจ้าหน้าที่ในการดำเนินกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์โดยวิธีการประชุมกลุ่มครอบครัว รวม 3 ประเด็น ผลการศึกษาพบว่า ผู้ตอบส่วนใหญ่ที่ตอบระดับความคิดเห็นค่อนข้างมาก มี 2 ประเด็น ได้แก่ เรื่อง ความรู้ความเข้าใจของเจ้าหน้าที่ และเรื่องงบประมาณที่นำมาใช้ และพบว่ามีผู้ตอบส่วนใหญ่มีความเห็นอยู่ในระดับปานกลาง มี 1 ประเด็น ได้แก่ เรื่อง จำนวนเจ้าหน้าที่เกี่ยวข้องเพื่อดำเนินกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์โดยวิธีการประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชน และเมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยระดับความคิดเห็น พบว่ามีค่าเฉลี่ยการใช้ทรัพยากรโดยรวมอยู่ในระดับค่อนข้างมาก $\bar{x} = 3.606$ และหากพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า มีค่าเฉลี่ยสูงสุดเกี่ยวกับ

การใช้ทรัพยากรในเรื่อง ความรู้ความเข้าใจของเจ้าหน้าที่ซึ่งมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับค่อนข้างมาก $\bar{x} = 3.780$ รองลงมาเป็นเรื่องงบประมาณที่นำมาใช้ในการดำเนินการซึ่งมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับค่อนข้างมาก $\bar{x} = 3.580$ และในเรื่องจำนวนเจ้าพนักงานที่เกี่ยวข้องเพื่อดำเนินกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์โดยวิธีการประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง $\bar{x} = 3.460$

3.) คุณภาพการบริหารจัดการในการประเมิน การใช้กระบวนการเชิงสมานฉันท์โดยวิธีการประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนเพื่อหันเหคดีเด็กและเยาวชนโดยไม่ต้องขึ้นสู่ศาลเยาวชนและครอบครัว

จากการศึกษาความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามกลุ่มอาชีพที่สอง ในประเด็นเรื่อง ประสิทธิภาพของการบริหารจัดการ เรื่องความร่วมมือของเจ้าหน้าที่ เรื่องความร่วมมือของเด็กและเยาวชน และเรื่องความร่วมมือของผู้เสียหายในการดำเนิน กระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์โดยวิธีการประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชน รวม 4 ประเด็น ผลการศึกษาพบว่า ผู้ตอบส่วนใหญ่ที่ตอบระดับความคิดเห็นค่อนข้างมาก มี 2 ประเด็น ได้แก่ เรื่องประสิทธิภาพของการบริหารจัดการ และเรื่องความร่วมมือของผู้เสียหายในการดำเนินการดำเนินกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์โดยวิธีการประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชน และพบว่าผู้ตอบส่วนใหญ่มีความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง มี 2 ประเด็น ได้แก่เรื่อง ความร่วมมือของเด็กและเยาวชนและในเรื่องความร่วมมือของเจ้าหน้าที่ในการดำเนินกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์โดยวิธีการประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชน และเมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยความคิดเห็นพบว่า มีค่าเฉลี่ยโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง $\bar{x} = 3.485$ และหากพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า มีค่าเฉลี่ยสูงสุดเกี่ยวกับเรื่องประสิทธิภาพการบริหารจัดการซึ่งมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับค่อนข้างมาก $\bar{x} = 3.620$ รองลงมาเป็นเรื่องความร่วมมือของผู้เสียหาย ซึ่งมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับค่อนข้างมาก $\bar{x} = 3.600$ เรื่องความร่วมมือของเด็กและเยาวชน ซึ่งมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง $\bar{x} = 3.420$ และในเรื่องความร่วมมือของเจ้าหน้าที่ในการดำเนินกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์โดยวิธีการประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชน มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง $\bar{x} = 3.300$

4.) ด้านผลสำเร็จในการประเมินการใช้กระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์โดยวิธีการประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนเพื่อหันเหคดีเด็กและเยาวชนโดยไม่ต้องขึ้นสู่ศาลเยาวชนและครอบครัว

จากการศึกษาความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามกลุ่มอาชีพที่สอง ในประเด็นเรื่อง กฎหมายที่ช่วยให้เกิดผลสำเร็จ เรื่องความคุ้มค่าในการนำมาใช้ เรื่องผลสำเร็จในการช่วยลด

ปริมาณคดีเด็กและเยาวชนขึ้นสู่ศาลเยาวชนและครอบครัว เรื่องผลในการช่วยแก้ไขพฤติกรรมผู้กระทำความผิด เรื่องผลในการช่วยลดการกระทำความผิดซ้ำ และเรื่องการประสบผลสำเร็จในการนำมาใช้ของกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์โดยวิธีการประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชน รวม 6 ประเด็น ผลการศึกษาพบว่า ผู้ตอบส่วนใหญ่ตอบระดับความคิดเห็นค่อนข้างมาก มี 5 ประเด็น ได้แก่ เรื่องผลสำเร็จในการช่วยลดปริมาณคดีเด็กและเยาวชนขึ้นสู่ศาลเยาวชนและครอบครัว เรื่องความคุ้มค่าในการนำมาใช้ เรื่องกฎหมายที่ช่วยให้เกิดผลสำเร็จ เรื่องการประสบผลสำเร็จในการนำมาใช้ และเรื่องผลในการช่วยลดการกระทำความผิดซ้ำ และพบว่า มีผู้ตอบส่วนใหญ่มีความเห็นอยู่ในระดับปานกลาง มี 1 ประเด็น ได้แก่เรื่อง ผลสำเร็จในการแก้ไขพฤติกรรมของผู้กระทำความผิด และเมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยระดับความคิดเห็นพบว่า มีค่าเฉลี่ยผลสำเร็จโดยรวมอยู่ในระดับค่อนข้างมาก $\bar{x} = 3.597$ และหากพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า มีค่าเฉลี่ยสูงสุดเกี่ยวกับเรื่อง ผลในการช่วยลดปริมาณคดีเด็กและเยาวชนขึ้นสู่ศาลเยาวชนและครอบครัว ซึ่งมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับค่อนข้างมาก $\bar{x} = 4.080$ รองลงมาเป็นเรื่องความคุ้มค่าในการนำมาใช้ ซึ่งมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับค่อนข้างมาก $\bar{x} = 3.980$ เรื่องการประสบผลสำเร็จในการนำมาใช้ ซึ่งมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับค่อนข้างมาก $\bar{x} = 3.790$ เรื่องกฎหมายที่ช่วยให้เกิดผลสำเร็จ ซึ่งมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับค่อนข้างมาก $\bar{x} = 3.680$ เรื่องผลสำเร็จในการช่วยลดการกระทำความผิดซ้ำ ซึ่งมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับค่อนข้างมาก $\bar{x} = 3.680$ และเรื่องผลสำเร็จในการแก้ไขพฤติกรรมของผู้กระทำความผิดเมื่อใช้กระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์โดยวิธีการประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชน ซึ่งมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง $\bar{x} = 3.380$

ค.) ผู้ตอบแบบสอบถามกลุ่มอาชีพที่สาม

โดยตอบแบบสอบถามกลุ่มอาชีพที่สาม เป็นกลุ่มที่ได้รับผลกระทบกับการใช้กระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์โดยวิธีการประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชน ซึ่งได้แก่ ผู้เสียหาย เด็กและเยาวชนที่อยู่ในความควบคุมของสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนและประชาชนทั่วไป ซึ่งมีความคิดเห็นตามตัวชี้วัด ทั้ง 4 ด้าน ดังนี้

1.) การบรรลุวัตถุประสงค์หรือเป้าหมายในการประเมินผลการใช้กระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์โดยวิธีการประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนเพื่อหันเหคดีเด็กและเยาวชน โดยไม่ต้องขึ้นสู่ศาลเยาวชนและครอบครัว

จากการศึกษาความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามกลุ่มอาชีพที่สาม ในประเด็นเรื่อง การดำเนินการเป็นไปตามวัตถุประสงค์หรือเป้าหมายของกระทรวงยุติธรรม ผลการศึกษาพบว่า ผู้ตอบส่วนใหญ่มีความคิดเห็นว่า การดำเนินกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์โดย

วิธีการประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนสามารถดำเนินการได้ตามวัตถุประสงค์หรือเป้าหมายของกระทรวงยุติธรรมในระดับค่อนข้างมาก และเมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยความคิดเห็น พบว่ามีค่าเฉลี่ยแสดงถึงการบรรลุวัตถุประสงค์หรือเป้าหมายในระดับค่อนข้างมาก $\bar{x} = 3.800$

2.) ความคุ้มค่าในการใช้ทรัพยากรในการประเมินผลการใช้กระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์โดยวิธีการประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนเพื่อหันเหคดีเด็กและเยาวชนโดยไม่ต้องขึ้นศาลเยาวชนและครอบครัว

จากการศึกษาความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามกลุ่มอาชีพที่สาม ในประเด็นเรื่อง จำนวนเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง เรื่องงบประมาณ และเรื่องความรู้ความเข้าใจของเจ้าหน้าที่ในการดำเนินกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์โดยวิธีการประชุมกลุ่มครอบครัว รวม 3 ประเด็น ผลการศึกษาพบว่า ผู้ตอบส่วนใหญ่ที่ตอบระดับความคิดเห็นค่อนข้างมาก มี 1 ประเด็น ได้แก่ เรื่อง ความรู้ความเข้าใจของเจ้าหน้าที่ และพบว่ามีผู้ตอบส่วนใหญ่มีความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง มี 2 ประเด็น ได้แก่เรื่อง จำนวนเจ้าพนักงานที่เกี่ยวข้องและในเรื่องงบประมาณที่นำมาใช้ในการดำเนินกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์โดยวิธีการประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชน และเมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยระดับความคิดเห็น พบว่า มีค่าเฉลี่ยการใช้ทรัพยากรโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง $\bar{x} = 3.443$ และหากพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า มีค่าเฉลี่ยสูงสุดเกี่ยวกับการใช้ทรัพยากรในเรื่องความรู้ความเข้าใจของเจ้าหน้าที่ ซึ่งมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับค่อนข้างมาก $\bar{x} = 3.730$ รองลงมาเป็นเรื่องจำนวนเจ้าพนักงานที่เกี่ยวข้อง ซึ่งมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง $\bar{x} = 3.340$ และในเรื่องงบประมาณที่นำมาใช้ในการดำเนินกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์โดยวิธีการประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชน มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง $\bar{x} = 3.260$

3.) คุณภาพการบริหารจัดการในการประเมิน การใช้กระบวนการเชิงสมานฉันท์โดยวิธีการประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนเพื่อหันเหคดีเด็กและเยาวชนโดยไม่ต้องขึ้นศาลเยาวชนและครอบครัว

จากการศึกษาความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามกลุ่มอาชีพที่สาม ในประเด็นเรื่องประสิทธิภาพของการบริหารจัดการ เรื่องความร่วมมือของเจ้าหน้าที่ เรื่องความร่วมมือของเด็กและเยาวชน และเรื่องความร่วมมือของผู้เสียหายในการดำเนิน กระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์โดยวิธีการประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชน รวม 4 ประเด็น ผลการศึกษาพบว่า ผู้ตอบส่วนใหญ่มีความคิดเห็นในระดับค่อนข้างมากในทุกประเด็น และเมื่อพิจารณาจากค่าเฉลี่ยความคิดเห็นพบว่า ค่าเฉลี่ยโดยรวมอยู่ในระดับค่อนข้างมาก $\bar{x} = 3.665$ และหากพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า มีค่าเฉลี่ยสูงสุดเกี่ยวกับเรื่องความร่วมมือของเจ้าหน้าที่ ซึ่งมีค่าเฉลี่ย

อยู่ในระดับค่อนข้างมาก $\bar{x} = 3.770$ รองลงมาเรื่องประสิทธิภาพการบริหารจัดการซึ่งมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับค่อนข้างมาก $\bar{x} = 3.690$ เรื่องความร่วมมือของเด็กและเยาวชน ซึ่งมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับค่อนข้างมาก $\bar{x} = 3.650$ และในเรื่องความร่วมมือของผู้เสียหายซึ่งมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับค่อนข้างมากเช่นเดียวกัน $\bar{x} = 3.550$

4.) ด้านผลสำเร็จในการประเมินการใช้กระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์โดยวิธีการประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนเพื่อหันเหคดีเด็กและเยาวชน โดยไม่ต้องขึ้นสู่ศาลเยาวชนและครอบครัว

จากการศึกษาความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามกลุ่มอาชีพที่สาม ในประเด็นเรื่องกฎหมายที่ช่วยให้เกิดผลสำเร็จ เรื่องความคุ้มค่าในการนำมาใช้ เรื่องผลสำเร็จในการช่วยลดปริมาณคดีเด็กและเยาวชนขึ้นสู่ศาลเยาวชนและครอบครัว เรื่องผลในการช่วยแก้ไขพฤติกรรมผู้กระทำผิด เรื่องผลในการช่วยลดการกระทำความผิดซ้ำ และเรื่องการประสพผลสำเร็จในการนำมาใช้ของกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์โดยวิธีการประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนรวม 6 ประเด็น ผลการศึกษาพบว่า ผู้ตอบส่วนใหญ่ตอบระดับความคิดเห็นค่อนข้างมากในทุกประเด็น เมื่อพิจารณาจากค่าเฉลี่ยความคิดเห็น พบว่ามีค่าเฉลี่ยโดยรวมอยู่ในระดับค่อนข้างมาก $\bar{x} = 3.735$ และหากพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า มีค่าเฉลี่ยสูงสุดเกี่ยวกับเรื่องความคุ้มค่าในการนำมาใช้ ซึ่งมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับค่อนข้างมาก $\bar{x} = 3.800$ รองลงมาเป็นเรื่องการประสพผลสำเร็จในการนำมาใช้ ซึ่งมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับค่อนข้างมาก $\bar{x} = 3.790$ เรื่องกฎหมายที่ช่วยให้เกิดผลสำเร็จ ซึ่งมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับค่อนข้างมาก $\bar{x} = 3.770$ เรื่องผลสำเร็จในการแก้ไขพฤติกรรมผู้กระทำความผิด ซึ่งมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับค่อนข้างมาก $\bar{x} = 3.750$ เรื่องผลในการช่วยลดปริมาณคดีเด็กและเยาวชนขึ้นสู่ศาลเยาวชนและครอบครัว ซึ่งมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับค่อนข้างมาก $\bar{x} = 3.710$ และในเรื่องผลในการช่วยลดการกระทำความผิดซ้ำมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับค่อนข้างมาก $\bar{x} = 3.590$

4.4) พื้นที่เขต กทม การประเมินผลตัวชี้วัด

ส่วนที่ 1 พื้นที่เขตกับความเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามในภาพรวมเกี่ยวกับการใช้กระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์โดยวิธีการประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนเพื่อหันเหคดีเด็กและเยาวชน โดยไม่ต้องขึ้นสู่ศาลเยาวชนและครอบครัว

ผู้ศึกษาวิจัยประเมินผลตามตัวชี้วัดทั้ง 4 ด้าน มีรายละเอียดดังนี้

1.) พื้นที่เขตกับการบรรลุวัตถุประสงค์หรือเป้าหมายในการดำเนินกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์โดยวิธีการประหมกลุ่มครอบครัวและชุมชนเพื่อหันเหคดีเด็กและเยาวชนโดยไม่ต้องขึ้นศาลเยาวชนและครอบครัว

ผลการศึกษาจากความคิดเห็นพบว่า พื้นที่เขตจังหวัดปทุมธานี มีคะแนนค่าเฉลี่ยเรื่องการบรรลุวัตถุประสงค์หรือเป้าหมายมากที่สุด คือ มีค่าเฉลี่ยในระดับค่อนข้างมาก $\bar{x} = 4.218$ รองลงมาได้แก่ พื้นที่เขตจังหวัดนครนายก มีค่าเฉลี่ยคะแนนอยู่ในระดับค่อนข้างมาก $\bar{x} = 3.909$ พื้นที่เขตจังหวัดนนทบุรี มีค่าคะแนนเฉลี่ยอยู่ในระดับค่อนข้างมาก $\bar{x} = 3.781$ พื้นที่เขตกรุงเทพมหานครมีค่าเฉลี่ยคะแนนอยู่ในระดับค่อนข้างมาก $\bar{x} = 3.775$ พื้นที่เขตจังหวัดฉะเชิงเทรา มีค่าคะแนนอยู่ในระดับค่อนข้างมาก $\bar{x} = 3.576$ และพื้นที่เขตจังหวัดสมุทรปราการ มีค่าคะแนนอยู่ในระดับปานกลาง $\bar{x} = 3.400$

2.) พื้นที่เขตกับความคุ้มค่าในการใช้ทรัพยากรในการดำเนินกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์โดยวิธีการประหมกลุ่มครอบครัวและชุมชนเพื่อหันเหคดีเด็กและเยาวชนโดยไม่ต้องขึ้นศาลเยาวชนและครอบครัว

ผลการศึกษาจากความคิดเห็นพบว่า พื้นที่เขตจังหวัดปทุมธานี มีคะแนนค่าเฉลี่ยเรื่องความคุ้มค่าในการใช้ทรัพยากรมากที่สุด คือ มีค่าเฉลี่ยในระดับค่อนข้างมาก $\bar{x} = 3.625$ รองลงมาได้แก่ พื้นที่เขตจังหวัดนนทบุรี มีค่าเฉลี่ยคะแนนอยู่ในระดับค่อนข้างมาก $\bar{x} = 3.562$ พื้นที่เขตจังหวัดฉะเชิงเทรา มีค่าเฉลี่ยคะแนนอยู่ในระดับค่อนข้างมาก $\bar{x} = 3.551$ พื้นที่เขตกรุงเทพมหานครมีค่าเฉลี่ยคะแนนอยู่ในระดับค่อนข้างมาก $\bar{x} = 3.505$ พื้นที่เขตจังหวัดนครนายก มีค่าเฉลี่ยคะแนนอยู่ในระดับค่อนข้างมาก $\bar{x} = 3.363$ และพื้นที่เขตจังหวัดสมุทรปราการมีค่าเฉลี่ยคะแนนอยู่ในระดับปานกลาง $\bar{x} = 3.166$

3.) พื้นที่เขตกับคุณภาพในการบริหารจัดการในการดำเนินกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์โดยวิธีการประหมกลุ่มครอบครัวและชุมชนเพื่อหันเหคดีเด็กและเยาวชนโดยไม่ต้องขึ้นศาลเยาวชนและครอบครัว

ผลการศึกษาจากความคิดเห็นพบว่า พื้นที่เขตจังหวัดปทุมธานี มีคะแนนค่าเฉลี่ยเรื่องคุณภาพในการบริหารจัดการ มากที่สุด คือ มีค่าเฉลี่ยในระดับค่อนข้างมาก $\bar{x} = 3.945$ รองลงมาได้แก่ พื้นที่เขตจังหวัดนครนายก มีค่าเฉลี่ยคะแนนอยู่ในระดับค่อนข้างมาก $\bar{x} = 3.772$ พื้นที่เขตจังหวัดฉะเชิงเทรา มีค่าเฉลี่ยคะแนนอยู่ในระดับค่อนข้างมาก $\bar{x} = 3.644$ พื้นที่เขตกรุงเทพมหานคร มีค่าเฉลี่ยคะแนนอยู่ในระดับค่อนข้างมาก $\bar{x} = 3.551$ พื้นที่เขตจังหวัดนนทบุรี มีค่าคะแนนเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง $\bar{x} = 3.335$ และพื้นที่เขตจังหวัดสมุทรปราการ มีค่าคะแนนเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง $\bar{x} = 3.325$

4.) พื้นที่เขตกับผลสำเร็จในการดำเนินกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์โดยวิธีการประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนเพื่อหันเหคดีเด็กและเยาวชนโดยไม่ต้องขึ้นศาลเยาวชนและครอบครัว

ผลการศึกษาจากความคิดเห็นพบว่า พื้นที่เขตจังหวัดปทุมธานี มีค่าคะแนนเฉลี่ย เรื่องผลสำเร็จ มากที่สุด คือ มีค่าเฉลี่ย ในระดับค่อนข้างมาก $\bar{x} = 4.026$ รองลงมาได้แก่ พื้นที่เขตจังหวัดนครนายก มีค่าเฉลี่ยคะแนนอยู่ในระดับ ค่อนข้างมาก $\bar{x} = 3.871$ พื้นที่เขตกรุงเทพมหานคร มีค่าคะแนนอยู่ในระดับค่อนข้างมาก $\bar{x} = 3.689$ พื้นที่เขตจังหวัดนนทบุรี มีค่าเฉลี่ยคะแนนอยู่ในระดับค่อนข้างมาก $\bar{x} = 3.671$ พื้นที่เขตจังหวัดฉะเชิงเทรา มีค่าคะแนนอยู่ในระดับค่อนข้างมาก $\bar{x} = 3.596$ และพื้นที่เขตจังหวัดสมุทรปราการ มีค่าเฉลี่ยคะแนนอยู่ในระดับปานกลาง $\bar{x} = 3.316$

ส่วนที่ 2 พื้นที่เขตกับความเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามโดยจำแนกตามกลุ่มอาชีพเกี่ยวกับการใช้กระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์โดยวิธีการประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนเพื่อหันเหคดีเด็กและเยาวชนโดยไม่ต้องขึ้นศาลเยาวชนและครอบครัว

ก. กลุ่มอาชีพที่ 1 ที่มีต่อพื้นที่เขตในการดำเนินกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์โดยวิธีการประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนเพื่อหันเหคดีเด็กและเยาวชนโดยไม่ต้องขึ้นศาลเยาวชนและครอบครัว

ผู้ศึกษาวิจัยประเมินผลตามตัวชี้วัดทั้ง 4 ด้าน มีรายละเอียด

1.) พื้นที่เขตกับการบรรลุดุฎประสงค์หรือเป้าหมายในการดำเนินกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์โดยวิธีการประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชน

ผลการศึกษาจากความคิดเห็นของกลุ่มอาชีพที่หนึ่งพบว่า พื้นที่เขตจังหวัดนครนายก มีค่าคะแนนเฉลี่ยเรื่องการบรรลุดุฎประสงค์หรือเป้าหมายมากที่สุด คือ มีค่าเฉลี่ยในระดับมาก $\bar{x} = 4.500$ รองลงมาได้แก่ พื้นที่เขตจังหวัดปทุมธานี มีค่าเฉลี่ยคะแนนอยู่ในระดับค่อนข้างมาก $\bar{x} = 4.166$ พื้นที่เขตกรุงเทพมหานคร และพื้นที่เขตจังหวัดสมุทรปราการ มีค่าเฉลี่ยคะแนนเท่ากันคือ อยู่ในระดับค่อนข้างมาก $\bar{x} = 4.000$ และในพื้นที่เขตจังหวัดฉะเชิงเทรา มีค่าเฉลี่ยคะแนนอยู่ในระดับค่อนข้างมาก $\bar{x} = 3.666$

2.) พื้นที่เขตกับความคุ้มค่าในการใช้ทรัพยากรในการดำเนินกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์โดยวิธีการประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนเพื่อหันเหคดีเด็กและเยาวชนโดยไม่ต้องขึ้นศาลเยาวชนและครอบครัว

ผลการศึกษาจากความคิดเห็นของกลุ่มอาชีพที่หนึ่ง พบว่า พื้นที่เขตจังหวัดปทุมธานี มีค่าคะแนนเฉลี่ย เรื่องความคุ้มค่าในการใช้ทรัพยากรมากที่สุด คือ มีค่าเฉลี่ย ในระดับค่อนข้างมาก $\bar{x} = 3.944$ รองลงมาได้แก่ พื้นที่เขตกรุงเทพมหานคร มีค่าเฉลี่ยคะแนนอยู่ในระดับค่อนข้างมาก $\bar{x} = 3.694$ พื้นที่เขตจังหวัดฉะเชิงเทรา มีค่าคะแนนอยู่ในระดับปานกลาง $\bar{x} = 3.388$ พื้นที่เขตนนทบุรี มีค่าเฉลี่ยคะแนนอยู่ในระดับปานกลาง $\bar{x} = 3.166$ พื้นที่เขตจังหวัดนครนายกและพื้นที่เขตจังหวัดสมุทรปราการ มีค่าเฉลี่ยคะแนนเท่ากันอยู่ในระดับปานกลาง $\bar{x} = 3.000$

3.) พื้นที่เขตกับคุณภาพในการบริหารจัดการในการดำเนินกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์โดยวิธีการประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนเพื่อหันเหคดีเด็กและเยาวชนโดยไม่ต้องขึ้นศาลเยาวชนและครอบครัว

ผลการศึกษาจากความคิดเห็นของกลุ่มอาชีพที่หนึ่ง พบว่า พื้นที่เขตจังหวัด นครนายก มีค่าคะแนนเฉลี่ย เรื่องคุณภาพในการบริหารจัดการ มากที่สุด คือ มีค่าเฉลี่ย ในระดับมาก $\bar{x} = 4.500$ รองลงมาได้แก่ พื้นที่เขตจังหวัดนนทบุรี มีค่าเฉลี่ยคะแนนอยู่ในระดับค่อนข้างมาก $\bar{x} = 3.750$ พื้นที่เขตจังหวัดปทุมธานี มีค่าเฉลี่ยคะแนนอยู่ในระดับค่อนข้างมาก $\bar{x} = 3.708$ พื้นที่เขตกรุงเทพมหานคร มีค่าเฉลี่ยคะแนนอยู่ในระดับค่อนข้างมาก $\bar{x} = 3.604$ พื้นที่เขตจังหวัดฉะเชิงเทรา มีค่าคะแนนอยู่ในระดับปานกลาง $\bar{x} = 3.458$ และพื้นที่เขตจังหวัดสมุทรปราการ มีค่าเฉลี่ยคะแนนอยู่ในระดับปานกลาง $\bar{x} = 3.250$

4.) พื้นที่เขตกับผลสำเร็จในการดำเนินกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์โดยวิธีการประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนเพื่อหันเหคดีเด็กและเยาวชนโดยไม่ต้องขึ้นศาลเยาวชนและครอบครัว

ผลการศึกษาจากความคิดเห็นของกลุ่มอาชีพที่หนึ่ง พบว่า พื้นที่เขตจังหวัดนครนายก มีค่าคะแนนเฉลี่ย เรื่องผลสำเร็จมากที่สุด คือ มีค่าเฉลี่ยคะแนนอยู่ในระดับค่อนข้างมาก $\bar{x} = 4.250$ รองลงมาได้แก่ พื้นที่เขตจังหวัดปทุมธานี มีค่าเฉลี่ยคะแนนอยู่ในระดับค่อนข้างมาก $\bar{x} = 4.166$ พื้นที่เขตจังหวัดนนทบุรี มีค่าคะแนนอยู่ในระดับค่อนข้างมาก $\bar{x} = 3.916$ พื้นที่เขตกรุงเทพมหานคร มีค่าเฉลี่ยคะแนนอยู่ในระดับค่อนข้างมาก $\bar{x} = 3.847$ พื้นที่เขตจังหวัดฉะเชิงเทรา มีค่าคะแนนอยู่ในระดับปานกลาง $\bar{x} = 3.361$ และพื้นที่เขตจังหวัดสมุทรปราการ มีค่าเฉลี่ยคะแนนอยู่ในระดับปานกลาง $\bar{x} = 3.083$

ข. กลุ่มอาชีพที่ 2 ที่มีต่อพื้นที่เขตในการดำเนินกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์
โดยวิธีการประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนเพื่อหันเหคดีเด็กและเยาวชนโดยไม่ต้องขึ้นสู่ศาล
เยาวชนและครอบครัว

ผู้ศึกษาวิจัยประเมินผลตามตัวชี้วัดทั้ง 4 ด้าน มีรายละเอียดดังนี้

1.) พื้นที่เขตกับการบรรลุวัตถุประสงค์หรือเป้าหมายในการดำเนินกระบวนการ
ยุติธรรมเชิงสมานฉันท์โดยวิธีการประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนเพื่อหันเหคดีเด็กและเยาวชน
โดยไม่ต้องขึ้นสู่ศาลเยาวชนและครอบครัว

ผลการศึกษาจากความคิดเห็นของกลุ่มอาชีพที่สอง พบว่า พื้นที่เขตจังหวัดปทุมธานี มีค่าคะแนนเฉลี่ย เรื่องการบรรลุวัตถุประสงค์หรือเป้าหมายมากที่สุด คือ มีค่าเฉลี่ยในระดับมาก $\bar{x} = 4.750$ รองลงมาได้แก่ พื้นที่เขตจังหวัดนนทบุรี มีค่าเฉลี่ยคะแนนอยู่ในระดับค่อนข้างมาก $\bar{x} = 3.916$ พื้นที่เขตจังหวัดนครนายก มีค่าคะแนนอยู่ในระดับค่อนข้างมาก $\bar{x} = 3.500$ พื้นที่เขตกรุงเทพมหานคร มีค่าเฉลี่ยคะแนนอยู่ในระดับปานกลาง $\bar{x} = 3.461$ พื้นที่เขตจังหวัดสมุทรปราการ และพื้นที่เขตจังหวัดฉะเชิงเทรา มีค่าเฉลี่ยคะแนนเท่ากัน คือ อยู่ในระดับปานกลาง $\bar{x} = 3.200$

2.) พื้นที่เขตกับความคุ้มค่าในการใช้ทรัพยากรในการดำเนินกระบวนการ
ยุติธรรมเชิงสมานฉันท์โดยวิธีการประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนเพื่อหันเหคดีเด็กและเยาวชน
โดยไม่ต้องขึ้นสู่ศาลเยาวชนและครอบครัว

ผลการศึกษาจากความคิดเห็นของกลุ่มอาชีพที่สอง พบว่า พื้นที่เขตจังหวัดนนทบุรี มีค่าคะแนนเฉลี่ย เรื่องความคุ้มค่าในการใช้ทรัพยากร มากที่สุด คือ มีค่าเฉลี่ยในระดับค่อนข้างมาก $\bar{x} = 3.888$ รองลงมาได้แก่ พื้นที่เขตจังหวัดฉะเชิงเทรา มีค่าเฉลี่ยคะแนนอยู่ในระดับค่อนข้างมาก $\bar{x} = 3.633$ พื้นที่เขตจังหวัดปทุมธานีมีค่าเฉลี่ยคะแนนอยู่ในระดับค่อนข้างมาก $\bar{x} = 3.583$ พื้นที่เขตกรุงเทพมหานคร มีค่าเฉลี่ยคะแนนอยู่ในระดับค่อนข้างมาก $\bar{x} = 3.564$ พื้นที่เขตจังหวัดนครนายกมีค่าเฉลี่ยคะแนนอยู่ในระดับค่อนข้างมาก $\bar{x} = 3.500$ และพื้นที่เขตจังหวัดสมุทรปราการมีค่าเฉลี่ยคะแนนอยู่ในระดับปานกลาง $\bar{x} = 3.133$

3.) พื้นที่เขตกับคุณภาพในการบริหารจัดการในการดำเนินกระบวนการ
ยุติธรรมเชิงสมานฉันท์โดยวิธีการประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนเพื่อหันเหคดีเด็กและเยาวชน
โดยไม่ต้องขึ้นสู่ศาลเยาวชนและครอบครัว

ผลการศึกษาจากความคิดเห็นของกลุ่มอาชีพที่สอง พบว่า พื้นที่เขตจังหวัดปทุมธานี มีค่าคะแนนเฉลี่ยเรื่องคุณภาพในการบริหารจัดการ มากที่สุด คือ มีค่าเฉลี่ยในระดับ

ค่อนข้างมาก $\bar{x} = 4.250$ รองลงมาได้แก่ พื้นที่เขตจังหวัดนครนายก มีค่าเฉลี่ยคะแนนอยู่ในระดับค่อนข้างมาก $\bar{x} = 3.791$ พื้นที่เขตจังหวัดนนทบุรี มีค่าคะแนนอยู่ในระดับปานกลาง $\bar{x} = 3.479$ พื้นที่เขตฉะเชิงเทรา มีค่าเฉลี่ยคะแนนอยู่ในระดับปานกลาง $\bar{x} = 3.375$ พื้นที่เขตจังหวัดสมุทรปราการ มีค่าเฉลี่ยคะแนนอยู่ในระดับปานกลาง $\bar{x} = 3.300$ และพื้นที่เขตกรุงเทพมหานคร มีค่าเฉลี่ยคะแนนอยู่ในระดับปานกลาง $\bar{x} = 3.269$

4.) พื้นที่เขตกับผลสำเร็จในการดำเนินกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ โดยวิธีการประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนเพื่อหันเหคดีเด็กและเยาวชนโดยไม่ต้องขึ้นสู่ศาลเยาวชนและครอบครัว

ผลการศึกษาจากความคิดเห็นของกลุ่มอาชีพที่สอง พบว่า พื้นที่เขตจังหวัดปทุมธานี มีค่าคะแนนเฉลี่ย เรื่องผลสำเร็จมากที่สุด คือ มีค่าเฉลี่ยในระดับค่อนข้างมาก $\bar{x} = 4.375$ รองลงมาได้แก่ พื้นที่เขตจังหวัดนครนายก มีค่าเฉลี่ยคะแนนอยู่ในระดับค่อนข้างมาก $\bar{x} = 4.055$ พื้นที่เขตจังหวัดนนทบุรี มีค่าเฉลี่ยคะแนนอยู่ในระดับค่อนข้างมาก $\bar{x} = 3.944$ พื้นที่เขตกรุงเทพมหานคร มีค่าเฉลี่ยคะแนนอยู่ในระดับค่อนข้างมาก $\bar{x} = 3.525$ พื้นที่เขตจังหวัดฉะเชิงเทรา มีค่าเฉลี่ยคะแนนอยู่ในระดับปานกลาง $\bar{x} = 3.383$ และพื้นที่เขตจังหวัดสมุทรปราการ มีค่าเฉลี่ยคะแนนอยู่ในระดับปานกลาง $\bar{x} = 3.200$

ก. กลุ่มอาชีพที่ 3 ที่มีต่อพื้นที่เขตในการดำเนินกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์โดยวิธีการประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนเพื่อหันเหคดีเด็กและเยาวชนโดยไม่ต้องขึ้นสู่ศาลเยาวชนและครอบครัว

ผู้ศึกษาวิจัยประเมินผลตามตัวชี้วัดทั้ง 4 ด้าน มีรายละเอียดดังนี้

1.) พื้นที่เขตกับการบรรลุวัตถุประสงค์หรือเป้าหมายในการดำเนินกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์โดยวิธีการประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนเพื่อหันเหคดีเด็กและเยาวชนโดยไม่ต้องขึ้นสู่ศาลเยาวชนและครอบครัว

ผลการศึกษาจากความคิดเห็นของกลุ่มอาชีพที่สาม พบว่า พื้นที่เขตจังหวัดปทุมธานี มีค่าคะแนนเฉลี่ย เรื่องการบรรลุวัตถุประสงค์หรือเป้าหมายมากที่สุด คือ มีค่าเฉลี่ย ในระดับค่อนข้างมาก $\bar{x} = 4.136$ รองลงมาได้แก่ พื้นที่เขตจังหวัดนครนายก มีค่าเฉลี่ยคะแนนอยู่ในระดับ ค่อนข้างมาก $\bar{x} = 4.000$ พื้นที่เขตจังหวัดฉะเชิงเทรา มีค่าคะแนนอยู่ในระดับ ค่อนข้างมาก $\bar{x} = 3.900$ พื้นที่เขตกรุงเทพมหานคร มีค่าเฉลี่ยคะแนนอยู่ในระดับ ค่อนข้างมาก $\bar{x} = 3.818$ พื้นที่เขตจังหวัดนนทบุรี มีค่าเฉลี่ยคะแนนอยู่ในระดับค่อนข้างมาก $\bar{x} = 3.666$ และพื้นที่เขตจังหวัดสมุทรปราการมีค่าคะแนนอยู่ในระดับปานกลาง $\bar{x} = 3.333$

2.) พื้นที่เขตกับความคุ้มค่าในการใช้ทรัพยากรในการดำเนินกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์โดยวิธีการประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนเพื่อหันเหคดีเด็กและเยาวชนโดยไม่ต้องขึ้นสู่ศาลเยาวชนและครอบครัว

ผลการศึกษาจากความคิดเห็นของกลุ่มอาชีพที่สาม พบว่า พื้นที่เขตจังหวัด ฉะเชิงเทรา มีค่าคะแนนเฉลี่ยเรื่องความคุ้มค่าในการใช้ทรัพยากร มากที่สุด คือ มีค่าเฉลี่ย ในระดับค่อนข้างมาก $\bar{x} = 3.566$ รองลงมาได้แก่ พื้นที่เขตจังหวัดปทุมธานี มีค่าเฉลี่ยคะแนนอยู่ในระดับ ค่อนข้างมาก $\bar{x} = 3.545$ พื้นที่เขตกรุงเทพมหานคร มีค่าคะแนนอยู่ในระดับปานกลาง 3.414 พื้นที่เขตจังหวัดนนทบุรี มีค่าเฉลี่ยคะแนนอยู่ในระดับปานกลาง $\bar{x} = 3.388$ พื้นที่เขตจังหวัดนครนายกมีค่าเฉลี่ยคะแนนอยู่ในระดับปานกลาง $\bar{x} = 3.357$ และพื้นที่เขตจังหวัดสมุทรปราการมีค่าเฉลี่ยคะแนนอยู่ในระดับปานกลาง $\bar{x} = 3.333$

3.) พื้นที่เขตกับคุณภาพในการบริหารจัดการในการดำเนินกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์โดยวิธีการประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนเพื่อหันเหคดีเด็กและเยาวชนโดยไม่ต้องขึ้นสู่ศาลเยาวชนและครอบครัว

ผลการศึกษาจากความคิดเห็นของกลุ่มอาชีพที่สาม พบว่า พื้นที่เขตจังหวัด ฉะเชิงเทรา มีคะแนนค่าเฉลี่ยเรื่องคุณภาพในการบริหารจัดการ มากที่สุด คือ มีค่าเฉลี่ยในระดับค่อนข้างมาก $\bar{x} = 4.025$ รองลงมาได้แก่ พื้นที่เขตจังหวัดปทุมธานี มีค่าเฉลี่ยคะแนนอยู่ในระดับ ค่อนข้างมาก $\bar{x} = 3.954$ พื้นที่เขตจังหวัดนครนายก มีค่าคะแนนอยู่ในระดับค่อนข้างมาก $\bar{x} = 3.660$ พื้นที่เขตกรุงเทพมหานคร มีค่าเฉลี่ยคะแนนอยู่ในระดับค่อนข้างมาก $\bar{x} = 3.643$ พื้นที่เขตจังหวัดสมุทรปราการ มีค่าเฉลี่ยคะแนนอยู่ในระดับปานกลาง $\bar{x} = 3.416$ พื้นที่เขตจังหวัดนนทบุรีมีค่าเฉลี่ยคะแนนอยู่ในระดับปานกลาง $\bar{x} = 3.194$

4.) พื้นที่เขตกับผลสำเร็จในการดำเนินกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์โดยวิธีการประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนเพื่อหันเหคดีเด็กและเยาวชนโดยไม่ต้องขึ้นสู่ศาลเยาวชนและครอบครัว

ผลการศึกษาจากความคิดเห็นของกลุ่มอาชีพที่สาม พบว่า พื้นที่เขตจังหวัด ฉะเชิงเทรา มีค่าคะแนนเฉลี่ย เรื่องผลสำเร็จมากที่สุด คือ มีค่าเฉลี่ย ในระดับค่อนข้างมาก $\bar{x} = 3.950$ รองลงมาได้แก่ พื้นที่เขตจังหวัดปทุมธานี มีค่าเฉลี่ยคะแนนอยู่ในระดับค่อนข้างมาก $\bar{x} = 3.925$ พื้นที่จังหวัดนครนายก มีค่าเฉลี่ยคะแนนอยู่ในระดับค่อนข้างมาก $\bar{x} = 3.738$ พื้นที่เขตกรุงเทพมหานคร มีค่าเฉลี่ยคะแนนอยู่ในระดับค่อนข้างมาก $\bar{x} = 3.697$ พื้นที่เขต

จังหวัดสมุทรปราการ มีค่าเฉลี่ยคะแนนอยู่ในระดับค่อนข้างมาก $\bar{x} = 3.666$ และพื้นที่เขต
จังหวัดนนทบุรี มีค่าเฉลี่ยคะแนนอยู่ในระดับปานกลาง $\bar{x} = 3.463$

4.4.5) ข้อเสนอแนะ

1.) ข้อเสนอแนะที่สามารถช่วยเพิ่มประสิทธิภาพในการใช้กระบวนการยุติธรรม
เชิงสมานฉันท์โดยวิธีการประหมกลุ่มครอบครัวและชุมชนเพื่อหันเหคดีเด็กและเยาวชนโดยไม่
ต้องขึ้นสู่ศาลเยาวชนและครอบครัว

กระบวนการยุติธรรมทางเลือกที่นำมาใช้กับเด็กและเยาวชนเพื่อหันเหคดีออกจาก
กระบวนการยุติธรรมสำหรับเด็กและเยาวชนกระแสหลัก คือการใช้กระบวนการยุติธรรมเชิง
สมานฉันท์โดยวิธีการประหมกลุ่มครอบครัวและชุมชน ซึ่งมีผลช่วยลดการกระทำความผิดซ้ำ
และแก้ไขพฤติกรรมเสีย และช่วยลดปริมาณคดีเด็กและเยาวชนขึ้นสู่ศาลเยาวชนและครอบครัว
ได้มากขึ้นนั้น ควรจะต้องมีกระบวนการที่ปรับเปลี่ยนพฤติกรรมเด็กและเยาวชนก่อนนำคดีขึ้นสู่
กระบวนการศาลเยาวชนและครอบครัว และให้ครอบครัวและชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการ
แก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นกับเด็กและเยาวชนนั้น โดยพิจารณาจากประเภทความผิด และความร้ายแรง
ของความผิด พฤติการณ์ของการกระทำความผิด และการกระทำความผิดต่อเนื่อง โดยเฉพาะต้อง
พิจารณาพื้นฐานและฐานะทางครอบครัวและชุมชนที่เด็กและเยาวชนอาศัยอยู่ด้วยว่าพร้อมที่จะ
เข้ามามีส่วนร่วมในการแก้ไขพฤติกรรมเสียของเด็กและเยาวชนหรือไม่ โดยแบ่งออกเป็น 2 กรณี

(1) กรณีที่ครอบครัว และชุมชนมีความพร้อม และความตั้งใจในการแก้ไขพฤติกรรม
เด็กและเยาวชนจริง และถ้าหากเด็กและเยาวชนสามารถปรับเปลี่ยนพฤติกรรมได้ จึงเป็นกรณีที่
ไม่ต้องฟ้องคดีต่อศาลเยาวชนและครอบครัว

(2) กรณีที่ครอบครัวและชุมชนไม่มีความพร้อม และไม่มีความตั้งใจในการแก้ไข
พฤติกรรมของเด็กและเยาวชนได้ หรือมีปัญหาความไม่เหมาะสมเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม ควรแยก
เด็กออกจากสิ่งแวดล้อมเดิม และนำเด็กเข้าสู่กระบวนการปรับเปลี่ยนพฤติกรรม แต่ไม่ควรนำ
เด็กหรือเยาวชนเข้าไปสู่ในความดูแลของสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน เพราะสถาน
พินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน มีปริมาณเด็กและเยาวชนอยู่ปะปนมากเกินไป มีทั้งเด็กและ
เยาวชนที่รอพิจารณาจากศาล รวมทั้งเด็กที่ศาลพิพากษาลงโทษแต่เปลี่ยนโทษให้ไปใช้วิธีการ
สำหรับเด็กและเยาวชน และถ้าหากเด็กและเยาวชนสามารถปรับเปลี่ยนพฤติกรรมได้ ควร
พิจารณาเห็นควรไม่ฟ้องคดีต่อศาลเยาวชนและครอบครัว

อย่างไรก็ดี ถ้าทั้ง 2 กรณี ปรากฏว่าเด็กหรือเยาวชนไม่สามารถปรับเปลี่ยนพฤติกรรม
ได้ ก็ต้องนำคดีสู่กระบวนการยุติธรรมสำหรับเด็กและเยาวชนกระแสหลัก เพื่อฟ้องคดีต่อศาล
เยาวชนและครอบครัวต่อไป

2.) ข้อเสนอแนะที่เกี่ยวกับมาตรการอื่นๆ ในทางอาญาที่สามารถนำมาใช้หันเหคดีเด็กและเยาวชน รวมทั้งสามารถช่วยแก้ไขพฤติกรรมนิสัยของเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิด และช่วยลดการกระทำความผิดซ้ำ อีกทั้งช่วยลดปริมาณคดีเด็กและเยาวชนโดยไม่ต้องขึ้นสู่ศาลเยาวชนและครอบครัว

ผู้ตอบส่วนใหญ่เห็นว่า ควรส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชนเพื่อเฝ้าระวังและแก้ไขปัญหา โดยการให้แต่ละชุมชนเลือกผู้นำชุมชนที่มีคุณธรรม จริยธรรมและมีความประพฤติตนเป็นแบบอย่างที่ดีและเป็นที่ยอมรับนับถือของคนในชุมชน และร่วมจัดตั้งเป็นคณะกรรมการชุมชนบำบัดฟื้นฟูเด็กและเยาวชนเบื้องต้น และให้คณะกรรมการชุมชนมีหน้าที่ตักเตือนและอบรมเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิด และมีอำนาจเรียก บิดา มารดา หรือผู้ปกครอง มาเพื่อกำหนดเงื่อนไข ในการให้ความระมัดระวังดูแลเด็กไม่ให้กระทำความผิดซ้ำอีกภายในกำหนดเวลาหนึ่ง หากเด็กหรือเยาวชนกระทำความผิดซ้ำ ก็อาจกำหนดเงินค่าปรับเพื่อนำเข้ากองทุนของคณะกรรมการชุมชน โดยเห็นว่ามาตรการยุติธรรมชุมชนบำบัดฟื้นฟูเด็กและเยาวชนนั้น ควรใช้บังคับกับเด็กหรือเยาวชนที่มีอายุไม่เกิน 15 ปี เนื่องจากกฎหมายยกเว้นโทษตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 73 และ 74 อยู่แล้ว นอกจากนี้ผู้ตอบแบบสอบถามยังเห็นว่า ควรมีการติดตามคดีตามภายหลังจากที่จบการดำเนินการประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนแล้ว อาทิเช่น ใช้มาตรการในเรื่องวิธีการเพื่อความปลอดภัยตามประมวลกฎหมายอาญา ในกรณีความผิดร้ายแรง หรือความผิดที่เด็กหรือเยาวชนมีอัตราความเสี่ยงในการกระทำความผิดซ้ำสูง เป็นต้น

บทที่ 5

บทวิเคราะห์กระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์โดยวิธีประชุมกลุ่ม

ครอบครัวและชุมชนเพื่อหันเหคดีเด็กและเยาวชน

โดยไม่ต้องขึ้นศาลเยาวชนและครอบครัว

ในบทนี้ ผู้ศึกษาวิจัยจะวิเคราะห์ถึงประสิทธิภาพ ข้อดีและข้อเสีย โดยอาศัยข้อมูลจากต่างประเทศ ข้อมูลจากสถิติ ข้อมูลจากแบบสอบถาม และข้อมูลจากการสัมภาษณ์บุคลากรที่เกี่ยวข้อง แล้วนำเสนอเป็นข้อเสนอแนะ เพื่อใช้เป็นแนวทางในการเพิ่มประสิทธิภาพและประสิทธิผลของกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์โดยวิธีประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนที่ใช้ในระบบกระบวนการยุติธรรมสำหรับเด็กและเยาวชนในประเทศไทยเพื่อหันเหคดีเด็กและเยาวชนโดยไม่ต้องขึ้นศาลเยาวชนและครอบครัว

5.1 วิเคราะห์กระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์โดยวิธีประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนในระบบกระบวนการยุติธรรมสำหรับเด็กและเยาวชนในประเทศไทย

การดำเนินกระบวนการยุติธรรมทางอาญาสำหรับเด็กและเยาวชนในประเทศไทยในระยะแรก แม้จะมีแบบแผนการดำเนินงานเพื่อให้เกิดความยุติธรรมแก่เด็กและเยาวชนที่กระทำความผิด อันนำไปสู่ความสงบเรียบร้อยของสังคมและเพื่อเป็นการป้องกันสังคมจากการทำความผิด รวมทั้งการปฏิบัติต่อผู้กระทำความผิดด้วยการแก้ไข และบำบัดฟื้นฟูโดยคำนึงถึงสวัสดิภาพและอนาคตของเด็กยิ่งกว่าการลงโทษ อันเป็นการปฏิบัติต่อเด็กและเยาวชนอย่างเหมาะสมเท่าที่จะกระทำได้อีกก็ตาม แต่อย่างไรก็ตาม กระบวนการยุติธรรมทางอาญาสำหรับเด็กและเยาวชนมักมีแนวทางปฏิบัติที่ยังยึดติดกับการมุ่งเน้นในการปราบปรามผู้กระทำความผิด การจับกุมดำเนินคดี และการควบคุมตัวผู้กระทำความผิดไว้ในสถานฝึกและอบรมแบบปิด อันได้แก่ สถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนเพื่อฝึกและอบรมและแก้ไขฟื้นฟูเพื่อให้เด็กและเยาวชนกลับตัวเป็นคน โดยมุ่งผลักดันเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิดทุกรายเข้าสู่กระบวนการยุติธรรมสำหรับเด็กและเยาวชนกระแสดั้งเดิม จึงทำให้ปริมาณคดีขึ้นสู่ศาลเยาวชนและครอบครัวเพิ่มขึ้นมาก และจำนวนเด็กและเยาวชนที่ถูกส่งตัวเข้ารับการศึกษาและอบรมในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนก็มีจำนวนที่มากขึ้นตามไป

ด้วย ซึ่งส่งผลให้การแก้ไขฟื้นฟูเด็กและเยาวชนไม่ได้ผลอย่างจริงจัง ทำให้เด็กและเยาวชนมี ทรบาปติดตัว (sigma) และมีโอกาสหวนกลับมากระทำความผิดซ้ำอีกได้ จนกระทั่งรัฐบาล ไทยโดยกระทรวงยุติธรรมเห็นว่า สมควรแก้ไขกระบวนการยุติธรรมสำหรับเด็กและเยาวชน ให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น จึงมีนโยบายให้นำมาตรการทางเลือกที่เหมาะสมมาปฏิบัติต่อ เด็กและเยาวชนที่กระทำความผิดแทนวิธีการปฏิบัติแบบดั้งเดิม เพื่อแบ่งเบาภาระคดีโดยการ หันเห (Diversion) คดีเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิดบางประเภทออกจากกระบวนการ ยุติธรรมสำหรับเด็กและเยาวชนกระแสดังกล่าว โดยการนำแนวความคิดในระบบกระบวนการ ยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ (Restorative Justice) มาใช้เพื่อจัดการแก้ไขปัญหาการกระทำ ความผิด ของเด็ก และเยาวชน ในรูปแบบ ของการประชุมกลุ่มครอบครัว และชุมชน (Family and Community Groups Conferencing) ซึ่งสอดคล้องกับสังคมไทยที่เป็นสังคมที่มีความ เมตตา ความเอื้ออาทร และการให้อภัยซึ่งกันและกัน จึงถือว่าเป็นแนวทางที่สันติและ ก่อให้เกิดประโยชน์ต่อทุกฝ่ายโดยไม่เสียความเป็นธรรมต่อสมาชิกในสังคม ประกอบ ประเทศไทยมีกฎหมายที่บัญญัติรับรองในเรื่องดังกล่าวไว้อย่างกว้างๆ จึงสามารถนำ กระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ในรูปแบบของการประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนมาใช้ หันเหคดีเด็กและเยาวชนบางกลุ่มได้แต่ก็เฉพาะในชั้นก่อนฟ้องเท่านั้น โดยบทบัญญัติของ มาตรา 63 แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและ ครอบครัว พ.ศ. 2534 ได้กำหนดหลักเกณฑ์ให้นำมาใช้กับเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิด บางประเภทเท่านั้น ซึ่งได้แก่ความผิดเล็กน้อย หรือกระทำความผิดในคดีอาญาที่มีอัตรา โทษอย่างสูงให้จำคุกไม่เกินห้าปี และต้องไม่ใช่คดีนโยบายที่รัฐต้องการปราบปรามเป็นพิเศษ อาทิเช่น คดีขับรถแข่งบนท้องถนนหลวง คดียกพวกตีกัน เป็นต้น และนำมาใช้ได้เฉพาะ กับเด็กและเยาวชนที่การกระทำความผิดครั้งแรก โดยเด็กและเยาวชนกลุ่มนี้ต้องรู้สำนึกใน ความผิดที่ตนกระทำลงด้วย และยินยอมรับสารภาพ พร้อมทั้งผู้เสียหายได้ให้อภัยโดย ยินยอมให้มีการบรรเทาผลร้าย รวมทั้งครอบครัวของเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิดต้องมี สักยภาพในการร่วมแก้ไขฟื้นฟูเด็กหรือเยาวชนกลุ่มนี้อย่างชัดเจน เมื่อเข้าหลักเกณฑ์ดังกล่าว จึงนำมาพิจารณาเพื่อจัดการประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนขึ้น และเมื่อการดำเนินการ ประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนได้มีข้อตกลงเป็นที่ยุติและกำหนดเป็นแผนแก้ไขฟื้นฟูเพื่อให้ เด็กและเยาวชนนั้นปฏิบัติตามแล้ว ผู้อำนวยการสถานพินิจก็จะทำความเข้าใจว่าไม่สมควร ฟ้องเด็กและเยาวชนกลุ่มนี้ต่อพนักงานอัยการ และเมื่อพนักงานอัยการมีความเห็นที่ สอดคล้องกับความเห็นของผู้อำนวยการสถานพินิจ ก็จะทำให้คดีนี้ยุติลงในชั้นพนักงานอัยการ เด็กและเยาวชนกลุ่มนี้ก็จะถูกหันเหคดีโดยไม่ต้องขึ้นสู่ศาลเยาวชนและครอบครัว

ดังนั้น การนำกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์โดยวิธีประชุมกลุ่มครอบครัวมาใช้ควบคู่กับมาตรา 63 นี้ ถือว่าเป็นมาตรการที่ดีที่ช่วยแบ่งเบาภาระคดีได้ในระดับหนึ่ง โดยการคัดแยกเด็กและเยาวชนบางกลุ่มที่กระทำความผิดไม่ร้ายแรง และมีความประพฤตินี้เสียหายไม่มากและสามารถแก้ไขให้กลับตัวเป็นคนดีของสังคมได้ ให้ออกจากกระบวนการยุติธรรมสำหรับเด็กและเยาวชนกระแสหลักโดยไม่ต้องขึ้นสู่ศาลเยาวชนและครอบครัว ซึ่งวิธีการนี้นอกจากช่วยทำให้เด็กหรือเยาวชนไม่ต้องถูกตราบาปแล้ว ยังช่วยประสานรอยร้าวให้ทุกฝ่ายไม่ว่าจะเป็นผู้เสียหาย เด็กและเยาวชนที่กระทำความผิด ครอบครัว รวมทั้งชุมชนที่เด็กและเยาวชนนั้นอาศัยอยู่ ได้กลับมาสมานฉันท์ปรองดองกันดังเดิม และเนื่องจากการประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนได้ช่วยแก้ไขพฤติกรรมนิสัยแก่เด็กและเยาวชนกลุ่มนี้ได้ จึงสามารถช่วยป้องกันการกลับกระทำความผิดซ้ำอีก และลดปริมาณคดีขึ้นสู่ศาลเยาวชนและครอบครัวลงได้ในระดับหนึ่ง

5.2 วิเคราะห์เปรียบเทียบกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์โดยวิธีประชุมกลุ่มครอบครัวในระบบกระบวนการยุติธรรมสำหรับเด็กและเยาวชนในต่างประเทศ

จากการศึกษาถึงกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ในรูปแบบของการประชุมกลุ่มครอบครัวที่ใช้ในต่างประเทศ อันได้แก่ ประเทศนิวซีแลนด์ ประเทศออสเตรเลีย ประเทศญี่ปุ่น และประเทศสิงคโปร์ แสดงให้เห็นว่าระบบกระบวนการยุติธรรมสำหรับเด็กและเยาวชนของประเทศต่างๆ เหล่านี้ได้ให้ความสำคัญกับบทบาทของชุมชน ผู้กระทำความผิดและผู้เสียหายในการแก้ไขฟื้นฟูและปรับเปลี่ยนพฤติกรรมนิสัยของเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิด โดยมองว่าปัญหาอาชญากรรมนั้นไม่ใช่เรื่องที่ทำต่อรัฐและกระทบต่อความสงบเรียบร้อยของรัฐเท่านั้น แต่ยังเป็นเรื่องที่ทำต่อความสัมพันธ์ส่วนบุคคลระหว่างผู้กระทำความผิด ผู้เสียหาย และชุมชนที่อาชญากรรมเกิดขึ้นด้วย ดังนั้นภายใต้แนวคิดนี้ ทุกฝ่ายที่ได้รับผลกระทบจากอาชญากรรมจึงต้องมีบทบาทร่วมกันในการเข้ามาแก้ไขปัญหาเพื่อนำความสมานฉันท์กลับคืนสู่สังคมอีกครั้งหนึ่ง ด้วยเหตุนี้ประเทศต่างๆ เหล่านี้จึงได้นำหลักของกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ในรูปแบบของการประชุมกลุ่มครอบครัวมาบัญญัติไว้ในกฎหมาย โดยตระหนักถึงความสำคัญของระบบกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ว่าสามารถจัดการแก้ไขปัญหาคากระทำความผิดของเด็กและเยาวชนได้ โดยมีกระบวนการที่ทำให้เด็กและเยาวชนสำนึกผิด และในขณะเดียวกันผู้เสียหายก็ได้รับการเยียวยาความเสียหายทั้งในด้านวัตถุและทางด้านจิตใจ ตลอดจนทำให้คนในชุมชนหรือสังคมนั้นเกิดความสงบเรียบร้อย ซึ่งในลำดับต่อไปนี้ผู้วิจัยจะได้นำการศึกษาถึงกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ในรูปแบบของการประชุมกลุ่มครอบครัวที่ใช้ในระบบกระบวนการยุติธรรมสำหรับเด็กและ

เยาวชนในต่างประเทศ โดยวิเคราะห์เปรียบเทียบกับกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์โดยวิธีประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนที่ใช้ในระบบกระบวนการยุติธรรมสำหรับเด็กและเยาวชนในประเทศไทย ดังนี้

5.2.1 ประเทศนิวซีแลนด์

การประชุมกลุ่มครอบครัว (Family Group Conferencing) ถือกำเนิดขึ้นเป็นครั้งแรกที่ประเทศนิวซีแลนด์โดยชนพื้นเมืองเมารี (Maori) ที่มีขนบธรรมเนียมปฏิบัติโดยให้ความสำคัญกับบทบาทของครอบครัวและชุมชนในการจัดการแก้ไขปัญหาการกระทำความผิด ต่อมาวิธีการประชุมกลุ่มครอบครัว (Family Group Conferencing) จึงถูกนำมาบัญญัติเป็นกฎหมายขึ้นครั้งแรกในปี ค.ศ.1989 ชื่อว่า The Children, Young Persons and their Families Act 1989 ซึ่งกฎหมายฉบับนี้มีหลักสำคัญคือ ให้ความสำคัญต่อบทบาทของครอบครัวในการตัดสินใจความผิดของเด็กและเยาวชน สิทธิของเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิด รวมทั้งสิทธิของผู้เสียหาย ความเหมาะสมของวัฒนธรรมและความสัมพันธ์ระหว่างรัฐและชุมชน¹ ซึ่งในปัจจุบันกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์โดยวิธีประชุมกลุ่มครอบครัวจึงถือว่าเป็นมาตรฐานหลักที่นำมาใช้ในกระบวนการยุติธรรมสำหรับเด็กและเยาวชนในประเทศนิวซีแลนด์ โดยการประชุมกลุ่มครอบครัว หรือที่เรียกว่า Family Group Conferencing มีวัตถุประสงค์สำคัญคือ เป็นการเปิดโอกาสให้ผู้เสียหายได้เข้ามามีส่วนร่วมโดยตรงในการพิจารณาความผิดที่เหมาะสมให้แก่เด็กและเยาวชนที่กระทำความผิด และส่งเสริมให้ผู้ที่เกี่ยวข้องได้ตระหนักถึงความผิดที่ตนได้กระทำลง และจัดการให้เด็กและเยาวชนที่กระทำความผิดได้มีโอกาสแสดงความรับผิดชอบต่อผู้เสียหาย รวมทั้งมีเงื่อนไขกำหนดให้เด็กและเยาวชนที่กระทำความผิดต้องชดใช้เยียวยาความเสียหาย และกำหนดพฤติกรรมของตนเองในอนาคต โดยการประชุมกลุ่มครอบครัวดังกล่าวจะถูกจัดขึ้นโดย youth justice worker หรือเรียกอีกชื่อหนึ่งว่า youth justice coordinator ซึ่งเป็นเจ้าพนักงานของกรมประชาสงเคราะห์ซึ่งจะทำหน้าที่เชิญสมาชิกในครอบครัวของเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิด ผู้เสียหาย เจ้าหน้าที่ตำรวจ พนักงานอัยการ พนักงานสังคมสงเคราะห์ ทนายความ เข้าร่วมการประชุมกลุ่มครอบครัว และมีผู้ดำเนินการประชุมกลุ่มครอบครัว (Facilitator) จะเป็นผู้อำนวยการความสะดวกในการดำเนินการประชุม และไกล่เกลี่ย เพื่อให้ทุกคนที่เข้าร่วมประชมนั้นร่วมกันพิจารณาปัญหาที่เกิดขึ้นเพื่อนำไปสู่ข้อตกลงร่วมกันให้ได้ในที่สุด โดยเป้าหมาย

¹ Shaw, M and Jan, F, Family Group Conferencing with children under twelve : a discussion paper (Montreal Quebec : Department of sociology & Anthropology, 1999), P.10.

สำคัญของการประชุมกลุ่มครอบครัว คือ ความรับผิดชอบของเด็กหรือเยาวชนที่กระทำ ความผิด รวมทั้งครอบครัวของเด็กและเยาวชนที่กระทำผิดนั้นด้วย (Accountability) ทั้งนี้เพื่อป้องกันการกลับมากระทำผิดซ้ำอีก รวมถึงการให้อำนาจแก่ผู้เสียหาย (Empowerment) ในการเข้ามามีบทบาทกำหนดความรับผิดชอบในการกระทำผิดของเด็กและ เยาวชนเหล่านั้น ซึ่งตามกฎหมาย The Children , Young Persons and their Families Act 1989 ของประเทศนิวซีแลนด์ กำหนดว่าคดีเด็กและเยาวชนทุกคดี ยกเว้น ความผิดฐานฆ่า ผู้อื่นโดยเจตนา ให้นำกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์โดยวิธีประชุมกลุ่มครอบครัวมาใช้ เพื่อหันเหคดีเด็กและเยาวชนออกจากกระบวนการยุติธรรมสำหรับเด็กและเยาวชน ซึ่งวิธีประชุม กลุ่มครอบครัวในประเทศนิวซีแลนด์สามารถช่วยลดปริมาณคดีขึ้นสู่ศาลเยาวชนได้ถึงร้อยละ 80²

สำหรับประเทศไทยได้มีการนำกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์โดยวิธีประชุม กลุ่มครอบครัวและชุมชนมาใช้เป็นมาตรการทางเลือกเพื่อหันเหคดีเด็กและเยาวชนออกจาก กระบวนการยุติธรรมสำหรับเด็กและเยาวชนกระแสหลัก โดยมีต้นแบบมาจากประเทศ นิวซีแลนด์ ซึ่งแนวคิดในการนำวิธีประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนมาใช้ในกระบวนการ ยุติธรรมสำหรับเด็กและเยาวชนในประเทศไทย เริ่มต้นจากการที่รัฐบาลของประเทศ นิวซีแลนด์ ภายใต้อำนาจส่งเสริมการบริหารแบบธรรมาภิบาล (Good Government Program) ได้เชิญคณะผู้ทำงานด้านเด็กจากประเทศไทยไปฝึกอบรมและดูงานด้านการ สอบสวน และสืบพยานเด็ก ที่ถูกล่วงละเมิดทางเพศ ในปี พ.ศ.2543 ซึ่งในระหว่าง การฝึกอบรมคณะผู้อบรมได้พบว่า มีการใช้กระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ในประเทศ นิวซีแลนด์โดยการจัดการประชุมกลุ่มครอบครัว คณะผู้ทำงานด้านเด็กในประเทศไทยจึงเริ่ม ศึกษากระบวนการดำเนินการของการประชุมกลุ่มครอบครัว เพราะตระหนักว่ามาตรการนี้ สามารถนำมาใช้ในประเทศไทยได้ เนื่องจากสอดคล้องกับสภาพสังคมไทย และประเพณี ปฏิบัติในอดีตของประเทศไทย³ ต่อมาประเทศไทยได้รับการสนับสนุนจากองค์การยูนิเซฟ ในการจัดสัมมนาในเรื่องการประชุมกลุ่มครอบครัวขึ้นเป็นครั้งแรกในวันที่ 24-26 ตุลาคม พ.ศ. 2544 ณ โรงแรมสยามซิตี้ โดยนำวิทยากรจากประเทศนิวซีแลนด์มาบรรยาย เพื่อ เผยแพร่แนวความคิดกระบวนการประชุมกลุ่มครอบครัวให้แก่ประเทศไทย ซึ่งได้รับการตอบ

²Umbreit, M,S, Family Group Conferencing : implications for crime victims , (Washington D.C. : Office for Victims of crime , U.S. Department of justice , 200) , p.3.

³ วันชัย รุนจนวงศ์ , “กระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์การประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนในประเทศไทย” เอกสาร ประกอบการเสวนาทางวิชาการนำหลักความยุติธรรมเชิงสมานฉันท์มาใช้ในศาลเยาวชนและครอบครัว, วันที่ 14 กันยายน 2549 ณ ห้องประชุม 1 ชั้น 7 สถาบันพัฒนาข้าราชการฝ่ายตุลาการและศาลยุติธรรม ถนนรัชดาภิเษก กรุงเทพฯ, หน้า 1-2.

รับจากสังคมเป็นอย่างดี และในการสัมภาษณ์ครั้งนี้ได้มีการนำเสนอว่ามี มาตรา 63 แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2534 สามารถนำมาปรับใช้กับกระบวนการประชุมกลุ่มครอบครัวได้⁴ โดยที่การประชุมกลุ่มครอบครัวของประเทศนิวซีแลนด์เน้นในเรื่องครอบครัว แต่เมื่อนำมาปรับใช้ในประเทศไทย ซึ่งจะต้องมีการปรับรูปแบบให้เข้ากับบริบทของสังคมไทย ซึ่งสังคมไทยมีความแน่นแฟ้นกับชุมชน และชุมชนมีบทบาทอย่างมากในการดำเนินชีวิตและสังคมของคนไทยทุกด้าน ขั้นตอนของการดำเนินการประชุมกลุ่มครอบครัวจึงถูกปรับเปลี่ยนให้รวมเอาชุมชนของผู้กระทำ ความผิดเข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการด้วย และเปลี่ยนลักษณะการดำเนินการจากการประชุมกลุ่มครอบครัวเป็นการประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนแทน ต่อมาในเดือนมีนาคม พ.ศ.2546 กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนซึ่งสังกัดกระทรวงยุติธรรมจึงได้จัดทำโครงการและเตรียมการด้านกฎระเบียบและคู่มือปฏิบัติรวมถึงการฝึกอบรมเจ้าหน้าที่อย่างเต็มที่ เพื่อดำเนินการประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชน โดยกรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนในขณะนั้นมีสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน รวมทั้งสิ้น 52 แห่งทั่วประเทศ โดยที่สถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนแต่ละแห่งจะมีผู้อำนวยการสถานพินิจเป็นผู้บังคับบัญชาและมีเจ้าหน้าที่ซึ่งปฏิบัติงานภายใต้นโยบายและแนวทางของกรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน และจากการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องพบว่า กระบวนการประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนมีความสอดคล้องกับสภาพสังคมไทย ดังนั้นในวันที่ 1 มิถุนายน พ.ศ.2546⁵ กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนจึงได้เริ่มโครงการและจัดการประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนขึ้นเป็นครั้งแรก โดยเริ่มต้นจากสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนกรุงเทพมหานคร และต่อมาก็ได้ขยายไปยังสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนทั่วประเทศไทย โดยการจัดการประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนได้ปฏิบัติอยู่ภายใต้หลักเกณฑ์และแนวทางที่กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนกำหนด

ประเทศไทยมีบทบัญญัติของกฎหมายที่รองรับวิธีการประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชน มาใช้ในกระบวนการยุติธรรมสำหรับเด็กและเยาวชน แม้ว่าในขณะที่ยังร่างกฎหมายนั้นผู้ร่างกฎหมายไม่ได้มีเจตนาที่จะนำมาใช้กับการประชุมกลุ่มครอบครัวและเยาวชนก็ตาม อย่างไรก็ตาม กฎหมายที่กำหนดให้การดำเนินคดีเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิดและสามารถจัดประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนได้ คือ พระราชบัญญัติจัดตั้งศาลเยาวชนและครอบครัว

⁴ วันชัย รุจนวงศ์, อ้างแล้ว, เรื่องเดียวกัน, หน้า 2.

⁵ วันชัย รุจนวงศ์, อ้างแล้ว, เรื่องเดียวกัน, หน้า 3.

และวิธีพิจารณาคดีเด็กและเยาวชนและครอบครัว⁶ พ.ศ. 2534 มาตรา 50 และมาตรา 63 กล่าวคือ กฎหมายกำหนดให้เจ้าหน้าที่ตำรวจที่ควบคุมตัวเด็กหรือเยาวชนซึ่งหาว่ากระทำความผิดต้องส่งตัวเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิดทุกคดี ยกเว้นแต่คดีที่เจ้าหน้าที่ตำรวจสามารถเปรียบเทียบได้ ไปยังสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนภายใน 24 ชั่วโมง นับแต่วันที่เด็กหรือเยาวชนมาถึงสถานีตำรวจ⁷ และเมื่อเด็กหรือเยาวชนถูกส่งตัวมาอยู่ในความควบคุมของสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนแล้ว โดยผลของมาตรา 63 กำหนดให้ผู้อำนวยการสถานพินิจสามารถเสนอความเห็นต่อพนักงานอัยการว่าไม่สมควรฟ้องเด็กหรือเยาวชนซึ่งต้องหาว่ากระทำความผิดในคดีที่มีข้อหาเล็กน้อยได้⁸ ซึ่งในการนำเสนอความเห็นตามมาตรา 63 ดังกล่าวจึงสามารถนำมาปรับใช้กับกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ในรูปแบบของการประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนได้ โดยเงื่อนไขของการที่จะจัดประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนนั้นต้องมีองค์ประกอบสำคัญ ดังนี้

1. เด็กหรือเยาวชนกระทำความผิดอาญาที่มีอัตราโทษอย่างสูงให้จำคุกไม่เกิน 5 ปี และต้องไม่ใช่คดีที่รัฐมีนโยบายปราบปรามเป็นพิเศษ
2. เด็กหรือเยาวชนกระทำความผิดครั้งแรก และรับสารภาพโดยสำนึกผิดและพร้อมที่จะปรับปรุงและแก้ไขตนเองไปในทางที่ดีขึ้น
3. ผู้เสียหายยินยอมรับฟังคำขอโทษและพร้อมที่จะให้อภัยกับเด็กหรือเยาวชนที่กระทำความผิด
4. เด็กหรือเยาวชนที่กระทำความผิดยินยอมที่จะอยู่ในความควบคุมของสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน เพื่อตรวจสอบและติดตามความประพฤติเป็นระยะเวลาไม่เกิน 2 ปี
5. ผู้อำนวยการพิจารณาแล้วเห็นว่าเด็กหรือเยาวชนกลุ่มนี้แม้จะกระทำความผิดจริงแต่มีความประพฤติเสียหายไม่มาก และการแก้ไขฟื้นฟูเพื่อให้เด็กหรือเยาวชนกลุ่มนี้กลับตัวเป็นคนดีก็สามารถกระทำได้ไม่ยาก

เมื่อเข้าหลักเกณฑ์ดังกล่าวแล้ว สถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนก็จะดำเนินการจัดประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชน ซึ่งประกอบด้วย ผู้เสียหาย เด็กหรือเยาวชนที่กระทำความผิด ครอบครัวของผู้กระทำความผิด นักจิตวิทยา พนักงานคุมประพฤติ

⁶ วันชัย รุจนวงศ์, อ่างแล้ว, เรื่องเดียวกัน, หน้า 3-4.

⁷ มาตรา 50 แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเด็กและเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2534.

⁸ มาตรา 63 แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเด็กและเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2534.

พนักงานสังคมสงเคราะห์ ผู้แทนชุมชน ผู้อำนวยการสถานพินิจ พนักงานสอบสวน พนักงานอัยการ และผู้ประสานการประชุม เพื่อร่วมกันกำหนดความรับผิดชอบและวางแผนแก้ไข พี่นฟูเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิดนั้น

จะเห็นได้ว่า สำหรับประเทศไทยมีมาตรการทางเลือกอื่นที่เหมาะสมในการปฏิบัติต่อ เด็กและเยาวชนที่กระทำความผิดในชั้นก่อนฟ้อง ได้แก่ มาตรการแบ่งเบาภาระคดี ซึ่งเป็นผล มาจากมาตรา 63⁹ ที่เปิดโอกาสให้นำกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์โดยวิธีประชุมกลุ่ม ครอบครัวและชุมชนมาใช้เพื่อหันเหคดีเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิด แต่มีความประพฤติ เสียหายไม่มาก ออกจากกระบวนการยุติธรรมสำหรับเด็กและเยาวชนกระแสหลัก โดยไม่ ต้องฟ้องคดีต่อศาลเยาวชนและครอบครัว โดยเห็นว่าวิธีการประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชน นอกจากจะมีผลโดยตรงในการช่วยบำบัดและแก้ไขพฤติกรรมนิสัยของเด็กและเยาวชนกลุ่มนี้ เพื่อ ไม่ให้กลับมาก่อทำผิดซ้ำอีก นอกจากนี้ยังสามารถช่วยคืนทรัพยากรมนุษย์ที่มีคุณค่าให้แก่ สังคมไทย และช่วยส่งผลกระทบต่อการลดปริมาณคดีเด็กและเยาวชนขึ้นสู่ศาลเยาวชนและครอบครัว ได้ในระดับหนึ่งด้วย

5.2.2 ประเทศออสเตรเลีย

กระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ได้ถูกนำมาใช้ในฐานะที่เป็นวิธีการทางเลือกใน การแก้ไขปัญหาการกระทำความผิดซ้ำของเด็กและเยาวชนในประเทศออสเตรเลีย โดยผู้ ศึกษาวิจัยจะนำเสนอกฎหมายที่เกี่ยวข้อง 2 ฉบับ ที่ได้้นำแนวคิดความยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ มาผสมผสานกับกระบวนการยุติธรรมกระแสหลัก แต่ก็มีความแตกต่างกันในเรื่องแนวทาง ปฏิบัติบางส่วนของกฎหมาย 2 ฉบับนี้ ได้แก่ กฎหมาย The Young offender Act 1997 และ กฎหมาย Crimes(Restorative Justice) Act 2004 กล่าวคือ กฎหมาย The Young offender Act 1997 ได้ถูกบัญญัติขึ้นและใช้ในรัฐนิวเซาท์เวลส์เป็นรัฐแรก โดยกฎหมายฉบับนี้ได้ นำ กระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์โดยวิธีประชุมกลุ่มครอบครัว (Family Group Conferencing) มาใช้กับผู้กระทำความผิดที่เป็นเด็กหรือเยาวชน ที่มีอายุตั้งแต่ 10 ปี แต่ไม่ถึง 18 ปี บริบูรณ์ ในความผิดที่ไม่ร้ายแรงหรือความผิดอันยอมความได้ โดยเด็กและเยาวชนต้อง ยอมรับสารภาพผิดและยินดีเข้าร่วมประชุมกลุ่มครอบครัว สำหรับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องใน กระบวนการยุติธรรมสำหรับเด็กและเยาวชน ได้แก่ ตำรวจ อัยการ หรือศาล สามารถส่งคดี มายังกรมยุติธรรมเยาวชน (Department of Juvenile Justice) เพื่อดำเนินการประชุมกลุ่ม

⁹ มาตรา 63 แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเด็กและเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2534.

ครอบครัวได้ และเมื่อการประชุมกลุ่มครอบครัวเสร็จสิ้น โดยทุกฝ่ายทำข้อตกลงกันได้แล้ว รวมทั้งเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิดได้ยินยอมปฏิบัติตามข้อตกลงอย่างเป็นที่น่าพอใจแล้ว เช่นเดียวกัน เด็กและเยาวชนที่กระทำความผิดกลุ่มนี้ก็จะไม่ถูกดำเนินคดีอาญาในศาลเยาวชน แต่ถ้าเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิดกลุ่มนี้ไม่ปฏิบัติตามข้อตกลง คดีก็จะถูกส่งคืนไปยังหน่วยงานที่ส่งคดี เพื่อดำเนินคดีตามกระบวนการยุติธรรมตามปกติต่อไป

สำหรับกฎหมายอีกฉบับหนึ่ง ที่ได้บัญญัติรับรองการดำเนินกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์อย่างเต็มรูปแบบ คือ **Crimes (Restorative Justice) Act 2004** เป็นกฎหมายที่ใช้ในมณฑลนครหลวงของประเทศออสเตรเลีย โดยกฎหมายฉบับนี้ได้มีบทบัญญัติให้ใช้กระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์โดยวิธีประชุมกลุ่มครอบครัวได้ในทุกขั้นตอนของกระบวนการยุติธรรมสำหรับเด็กและเยาวชน และใช้กับคดีความผิดอาญาทุกประเภท โดยมีหลักเกณฑ์ในการคัดเลือกคดีมาสู่กระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์โดยวิธีประชุมกลุ่มครอบครัว คือ ผู้ที่กระทำความผิดและผู้เสียหายต้องมีอายุตั้งแต่ 10 ปีขึ้นไป โดยทั้งผู้เสียหายเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิด ต้องยินยอมเข้าร่วมประชุมกลุ่มครอบครัว อีกทั้งเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิดต้องยินยอมรับผิดชอบต่อการกระทำของตน โดยให้ทุกหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรมสามารถเป็นผู้ประสานงานในการจัดประชุมกลุ่มครอบครัวได้

จะเห็นได้ว่ากฎหมายทั้ง 2 ฉบับ มีลักษณะสำคัญมาก คือ ไม่บังคับให้ผู้กระทำความผิดต้องเข้าร่วมกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์โดยวิธีประชุมกลุ่มครอบครัว เพราะเป็นกระบวนการยุติธรรมมาเลือก และการเข้าร่วมกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์โดยวิธีประชุมกลุ่มครอบครัว ต้องเป็นกรณีที่เด็กและเยาวชนยอมรับว่ามีการกระทำความผิด หรือต้องยอมรับผิดชอบในการกระทำความผิดของตนด้วย สำหรับส่วนที่ต่างกันนั้น อาทิเช่น การบัญญัติกฎหมาย **The Young offender Act 1997** มีขึ้นเพื่อต้องการแก้ไขผู้กระทำความผิดที่เป็นเด็กและเยาวชน โดยเป็นกฎหมายที่รับรองแนวความคิดกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์เป็นฉบับแรกในประเทศออสเตรเลีย ในขณะที่ กฎหมาย **Crimes (Restorative Justice) Act 2004** เกิดขึ้นภายหลังที่มีการทดลองใช้ และเรียนรู้จากประสบการณ์ จากการใช้กระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์โดยวิธีประชุมกลุ่มครอบครัวไปได้สักระยะหนึ่ง รวมทั้งแนวความคิดเรื่องกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ (Restorative Justice) ก็มีการพัฒนาทางทฤษฎีและวิธีปฏิบัติมาแล้วในระดับหนึ่ง ดังนั้น กฎหมาย **Crimes (Restorative Justice) Act 2004** จึงมีสาระสำคัญที่สอดคล้องกับหลักของกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์แทบจะครบถ้วน โดยให้ความสำคัญกับการเยียวยาผู้เสียหายเท่าเทียมกับการแก้ไขฟื้นฟูเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิด

อย่างไรก็ตาม มีงานวิจัยเกี่ยวกับการประชุมกลุ่มครอบครัวในประเทศออสเตรเลียจำนวนมากพบว่า ได้รับความพอใจในระดับสูงจากผู้ที่ได้เข้าร่วมในการประชุมกลุ่มครอบครัว ไม่ว่าจะเป็นผู้เสียหาย ผู้กระทำความผิดและบุคคลที่เกี่ยวข้อง อาทิเช่น งานวิจัยของ Daly ในปี 2001¹⁰ พบว่าร้อยละ 90 ของเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิด และร้อยละ 73 ของผู้เสียหายมีความพึงพอใจมากกับวิธีการที่ทำให้คดีของตนเสร็จสิ้นลงโดยการประชุมกลุ่มครอบครัว โดยปรากฏว่ามีผู้เสียหายให้ความร่วมมือในการเข้าร่วมประชุมถึงร้อยละ 74 ของคดีที่ถูกสั่งให้ใช้วิธีประชุมกลุ่มครอบครัว และในขณะเดียวกันเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิดที่ผ่านการประชุมกลุ่มครอบครัว ก็มีอัตราการกลับมากระทำความผิดซ้ำน้อยกว่าเมื่อเปรียบเทียบกับกลุ่มเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิดในลักษณะเดียวกัน ซึ่งไม่ได้ผ่านการประชุมกลุ่มครอบครัว¹¹

สำหรับประเทศไทยมีมาตรการในการแบ่งเบาภาระคดีโดยอาศัยกฎหมาย คือ พระราชบัญญัติจัดตั้งศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2534 มาตรา 63 ซึ่งเป็นบทบัญญัติรองรับให้สามารถนำกระบวนการยุติธรรมทางเลือก คือ กระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์โดยวิธีประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนมาใช้เพื่อหันเห (diversion) คดีเด็กและเยาวชนบางกลุ่มที่กระทำความผิดเล็กน้อย และมีความประพฤติเสียหายไม่มากออกจากกระบวนการยุติธรรมสำหรับเด็กและเยาวชนกระแสนักโดยไม่ต้องฟ้องคดีต่อศาลเยาวชนและครอบครัว ซึ่งมาตรการในการหันเห (diversion) คดีเด็กและเยาวชนของประเทศไทยจะถูกนำมาใช้ในขั้นตอนก่อนฟ้องเท่านั้น โดยกฎหมายกำหนดให้หน่วยงานสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนที่รับมอบตัวเด็กหรือเยาวชนมาจากพนักงานสอบสวนแล้ว ให้ดำเนินการจัดประชุมชนกลุ่มครอบครัวและชุมชนในกลุ่มของเด็กหรือเยาวชนที่กระทำความผิดจริง แต่มีความประพฤติเสียหายไม่มาก และยินยอมพร้อมใจที่จะแก้ไขและปรับปรุงตนเองไปในแนวทางที่ดีขึ้น อีกทั้งยินยอมเยียวยาและบรรเทาเบาบางความเสียหายที่เกิดขึ้นกับผู้เสียหาย โดยที่ผู้เสียหายก็พร้อมที่จะให้อภัยเช่นเดียวกัน เมื่อผู้เข้าร่วมประชุมทุกฝ่ายได้พูดจาปรับความเข้าใจกันจนได้ข้อยุติเป็นผลสำเร็จแล้ว ผู้อำนวยการสถานพินิจซึ่งเป็นผู้บังคับบัญชา ก็จะนำเสนอความเห็นที่ไม่สมควรฟ้องเด็กหรือเยาวชนกลุ่มนั้นต่อพนักงานอัยการ และเมื่อพนักงานอัยการเห็นด้วยกับความเห็นของผู้อำนวยการสถานพินิจ

¹⁰ Marshall S. Umbreit, Robert B. Coates, Betty Vos, "The Import of Restorative Justice Conferencing : A Review of 63 Empirical Studies in 5 Countries", Center for Restorative Justice & Peacemaking, University of Minnesota, May 1, 2002, p.5.

¹¹ Ibid, P.14.

ก็เป็นผลให้คดีเป็นอันยุติลงในชั้นพนักงานอัยการ โดยไม่ต้องนำคดีเด็กและเยาวชนไปฟ้องต่อศาลเยาวชนและครอบครัวอีก จึงทำให้เด็กและเยาวชนกลุ่มนี้ถูกหั่นเหคคดียุติออกจากกระบวนการยุติธรรมสำหรับเด็กและเยาวชนแต่อาจมีแนวทางปฏิบัติที่แตกต่างกันในบางเรื่อง อาทิเช่น กฎหมายของประเทศออสเตรเลียทั้งสองฉบับ คือ The Young Offender Act 1997 และ Crimes (Restorative Justice) Act 2004 กำหนดให้ทุกหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรมสำหรับเด็กและเยาวชน ได้แก่ ตำรวจ อัยการ และศาลเยาวชนและครอบครัว สามารถส่งคดีเด็กและเยาวชนไปสู่ระบบการประชุมกลุ่มครอบครัวได้ จึงแสดงให้เห็นว่าประเทศออสเตรเลียนำกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์โดยวิธีประชุมกลุ่มครอบครัวมาใช้เป็นมาตรการหั่นเหคคดียุติสำหรับเด็กและเยาวชนได้ในทุกขั้นตอนของการดำเนินกระบวนการยุติธรรมสำหรับเด็กและเยาวชนเลยทีเดียว แต่สำหรับประเทศไทยสามารถนำกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์โดยวิธีประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนมาใช้เป็นมาตรการในการหั่นเหคคดียุติสำหรับเด็กและเยาวชนได้ในขั้นก่อนฟ้องเท่านั้นกระแสนี้

จะเห็นได้ว่า ประเทศไทยได้นำกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์โดยวิธีประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนมาใช้เป็นมาตรการในการหั่นเหคคดียุติสำหรับเด็กและเยาวชนโดยไม่ต้องขึ้นสู่ศาลเยาวชนและครอบครัว เช่นเดียวกับประเทศออสเตรเลีย

อย่างไรก็ตาม ทั้งประเทศไทยและประเทศออสเตรเลียต่างก็มีแนวทางที่เหมือนกัน คือ การนำกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์โดยวิธีประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนมาใช้เพื่อหั่นเหคคดียุติสำหรับเด็กและเยาวชนนั้น เพื่อให้เด็กหรือเยาวชนที่กระทำความผิดไม่ร้ายแรง และสามารถปรับปรุงแก้ไขตนเองไปในทางที่ดีขึ้นได้ พร้อมทั้งมีความรับผิดชอบต่อผู้เสียหาย และไม่ต้องถูกตัดออกจากครอบครัวและกลับคืนสู่สังคมโดยเร็ว จึงอาจจะกล่าวได้ว่า การประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนเป็นวิธีการที่นำมาสู่ความปรองดองสมานฉันท์ระหว่างผู้ที่เกี่ยวข้องทุกฝ่าย ไม่ว่าจะเป็นผู้เสียหาย เด็กหรือเยาวชนที่กระทำความผิด ครอบครัวของเด็กหรือเยาวชนที่กระทำความผิด รวมทั้งคนในชุมชนนั้นได้เป็นอย่างดี

5.2.3 ประเทศญี่ปุ่น

ในประเทศญี่ปุ่นมีระบบชุมชนที่เข้มแข็งอันเนื่องมาจากวัฒนธรรมและขนบธรรมเนียมประเพณีที่คนในชุมชนจะใช้วิธีการระงับข้อขัดแย้ง หรือข้อพิพาทของชุมชน

โดยวิธีการขอโทษและให้อภัย¹² ของคนในชุมชนนั่นเอง ซึ่งมีผลทำให้ประเทศญี่ปุ่นมีการควบคุมโดยชุมชนที่มีประสิทธิภาพ โดยระบบกระบวนการยุติธรรมสำหรับเด็กและเยาวชนในประเทศญี่ปุ่นจะเน้นให้ชุมชนเข้ามาทำหน้าที่ร่วมกับเจ้าพนักงานของรัฐเพื่อแก้ไขฟื้นฟูและทำให้เด็กหรือเยาวชนที่กระทำความผิดได้กลับคืนสู่สังคมโดยเร็ว ประเทศญี่ปุ่นมีกฎหมาย Juvenile Law 2003 ที่นำมาใช้กับเด็ก หรือเยาวชนที่มีอายุต่ำกว่า 20 ปีบริบูรณ์ เมื่อเด็กหรือเยาวชนกระทำความผิดเพียงเล็กน้อย อาทิเช่น คดีจราจร กฎหมายกำหนดมาตรการเบี่ยงเบนคดีโดยให้เจ้าพนักงานตำรวจทำการเปรียบเทียบคดีได้ แต่ถ้าเป็นคดีที่มีความร้ายแรงมากกว่าแต่ไม่ใช่คดีอุกฉกรรจ์ กฎหมายเปิดโอกาสให้นำกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์โดยวิธีการประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนมาใช้ โดยมีเงื่อนไขว่าผู้กระทำความผิดต้องรับสารภาพ และแสดงความเสียใจต่อเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น และขอให้ผู้เสียหายให้อภัย และยินดีชดเชยค่าเสียหายให้แก่ผู้เสียหาย นอกจากนี้ครอบครัวของเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิดรวมทั้งชุมชนต้องมาร่วมกันรับผิดชอบ และวางมาตรการในการควบคุม เพื่อให้เกิดความมั่นใจว่าเด็กหรือเยาวชนจะไม่ไปกระทำความผิดซ้ำอีก อีกทั้งต้องมีการทำเป็นหนังสือโดยการให้อภัยจากผู้เสียหาย และเมื่อยื่นหนังสืออันเป็นผลจากการตกลงกับผู้เสียหายและผู้เสียหายได้ให้อภัยแล้ว จึงมีผลทำให้มีการส่งคดีในชั้นตำรวจลงได้โดยไม่ต้องนำคดีขึ้นสู่ศาลเยาวชนและครอบครัว ดังนั้นการนำกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์โดยวิธีประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนมาใช้ในการหันเหคดีเด็กและเยาวชนในชั้นก่อนฟ้อง จึงมีผลทำให้คดีสามารถยุติลงในชั้นเจ้าพนักงานตำรวจได้ในระดับหนึ่ง และจากความร่วมมือของชุมชน จึงทำให้อาชญากรรมในชุมชนลดลง และช่วยป้องกันเด็กหรือเยาวชนไม่ให้กลับมากระทำความผิดซ้ำอีกได้เป็นอย่างดี

สำหรับประเทศไทย ได้นำกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์โดยวิธีประชุมกลุ่มครอบครัวมาใช้เป็นมาตรการเสริมเพื่อเบี่ยงเบนคดีเด็กและเยาวชนออกจากกระบวนการยุติธรรมสำหรับเด็กและเยาวชนกระแสหลัก โดยให้ความสำคัญแก่บทบาทของชุมชนได้เข้ามารับผิดชอบ พร้อมทั้งเข้ามามีส่วนร่วมในการยุติข้อขัดแย้งที่เกิดขึ้นในชุมชนนั้น เช่นเดียวกับประเทศญี่ปุ่น เพราะทั้งสองประเทศ มีวัฒนธรรมประเพณีที่ให้ความเคารพผู้อาวุโส หรือผู้เฒ่าผู้แก่ และยึดหลักการขอโทษและให้อภัยซึ่งกันและกัน โดยเฉพาะการนำคดีเด็กและเยาวชนเข้าสู่กระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์โดยวิธีประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนนั้น

¹² J.Hally " Crime Preventtion through Restorative Justice: Lesson from Japan" in B. Galaway and J. Hudson. (eds) Restorative Justice : International Prespectives ibid.pp137 – 155, 193 – 220. คุณัฐวสา ฉัตรไพฑูริย์, " กระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ : จากทฤษฎีสู่ทางปฏิบัติในนานาชาติ", หน้า 62.

จะเกิดขึ้นได้จะต้องเกิดจากความยินยอมของกลุ่มกรณี กล่าวคือ เด็กและเยาวชนต้องยินยอมที่จะเข้าร่วมกระบวนการ และยอมรับข้อกำหนดที่ได้จากกระบวนการดังกล่าวในความผิดที่มีต่อผู้เสียหาย และความยินยอมของผู้เสียหายก็ถือเป็นเงื่อนไขสำคัญที่จะนำคดีเข้าสู่กระบวนการ เมื่อใดก็ตามผู้กระทำความผิด หรือผู้เสียหายไม่ต้องการให้มีการใช้มาตรการดังกล่าว การประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนจะต้องยุติลงทันที และคดีก็จะถูกดำเนินการตามขั้นตอนของกระบวนการยุติธรรมสำหรับเด็กและเยาวชนตามปกติต่อไป

5.24. ประเทศสิงคโปร์

ประเทศสิงคโปร์มีกฎหมายที่ชื่อว่า The Children and Young Persons Act 2001 ที่ใช้เป็นหลักในกฎหมายฉบับนี้ กำหนดให้ศาลเด็กและเยาวชนสามารถใช้มาตรการหันเห (diversion) คดีเด็กและเยาวชนออกจากกระบวนการยุติธรรมสำหรับเด็กและเยาวชนแทนการส่งตัวไปควบคุมในสถานควบคุมเพื่อฝึกและอบรม โดยการนำเอากระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ในรูปแบบของการประชุมกลุ่มครอบครัวมาใช้แก้ไขปัญหาเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิด นอกจากประเทศสิงคโปร์มี กฎหมาย The Child and Young Person Act 2001 แล้ว ประเทศสิงคโปร์ยังมีกฎหมายที่มีชื่อว่า Probation of offenders Act ซึ่งเป็นบทบัญญัติให้ศาลเด็กและเยาวชน ต้องคำนึงถึงบุคลิกลักษณะ ความประพฤติ นิสัย สภาพแวดล้อม และพฤติการณ์ต่างๆ แห่งคดี ในการวางข้อกำหนดในการคุมประพฤติเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิด โดยศาลเด็กและเยาวชนจะใช้มาตรการคุมประพฤติควบคู่กับมาตรการของกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์โดยวิธีประชุมกลุ่มครอบครัว ดังนั้นประเทศสิงคโปร์จึงใช้ The Child and Young Person Act 2001 และ Probation of offenders Act ควบคู่กันไปด้วยจะนำมาใช้กับเด็กหรือเยาวชนที่กระทำความผิดครั้งแรก และเป็นคดีความผิดเล็กน้อยโดยศาลเด็กและเยาวชนจะใช้ชุมชนรวมทั้งครอบครัวของเด็ก หรือเยาวชนที่กระทำความผิดให้เข้ามามีส่วนร่วมในการวางข้อกำหนดในการแก้ไขฟื้นฟูเด็ก หรือเยาวชนที่กระทำความผิด เพื่อเป็นการแสดงความรับผิดชอบ จึงจัดให้มีการประชุมกลุ่มครอบครัว (Family Conferencing or Family Care Conferencing) ขึ้นที่ศาลเด็กและเยาวชน และเมื่อข้อตกลงเป็นที่ยุติ และสามารถปฏิบัติตามข้อตกลงและแผนแก้ไขฟื้นฟูได้ คดีก็จะยุติลงและถูกหันเหออกไปจากศาลเด็กและเยาวชน จึงมีผลช่วยลดปริมาณคดีขึ้นสู่ศาลเด็กและเยาวชนและลดจำนวนเด็ก หรือเยาวชนที่ต้องถูกควบคุมในสถานฝึกอบรม หลังจากที่ศาลเด็กและเยาวชนมีคำพิพากษา และยังช่วยส่งเสริมให้เด็ก หรือเยาวชน ได้กำหนดบทบาทในการแก้ไขความประพฤติ

ของตนเอง อีกทั้งชุมชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในแก้ไขฟื้นฟูและพัฒนาศักยภาพของเด็กและเยาวชนในชุมชนได้มากขึ้น

สำหรับประเทศไทยได้นำกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์โดยวิธีประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนมาใช้เป็นกระบวนการยุติธรรมทางเลือกเพื่อหันเหคดีเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิดเล็กน้อย และมีความประพฤตินิสัยไม่มากนัก ให้ออกจากกระบวนการยุติธรรมสำหรับเด็กและเยาวชนกระแสหลัก เช่นเดียวกันกับประเทศสิงคโปร์ เพียงแต่ในประเทศสิงคโปร์กฎหมาย **The Child and Young Person Act 2001** กำหนดให้ศาลเด็กและเยาวชนเป็นผู้มีอำนาจใช้ดุลยพินิจในการนำกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์โดยวิธีประชุมกลุ่มครอบครัวมาใช้ โดยศาลเด็กและเยาวชนเป็นผู้จัดให้มีการประชุมขึ้นเองที่เรียกว่า **Family Conference** แต่สำหรับในประเทศไทยสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนจะเป็นหน่วยงานที่ดำเนินการจัดประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชน เพื่อหันเหคดีเด็กและเยาวชนบางกลุ่มที่กระทำความผิดเล็กน้อยและมีความประพฤตินิสัยอยู่บ้าง แต่พอแก้ไขได้ ออกจากกระบวนการยุติธรรมสำหรับเด็กและเยาวชนโดยไม่ต้องฟ้องคดีต่อศาลเยาวชนและครอบครัว จึงทำให้คดีได้ยุติลงในชั้นพนักงานอัยการ

อย่างไรก็ดี อาจจะกล่าวได้ว่ากระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์โดยวิธีประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชน ถือว่าเป็นมาตรการทางเลือกใหม่ที่นำมาแก้ไขปัญหาเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิด โดยนำครอบครัวและชุมชนเข้าร่วมตระหนักและรับรู้ปัญหาต่างๆ และในขณะเดียวกันก็ทำให้เด็กหรือเยาวชนได้แสดงความรับผิดชอบต่อผู้เสียหาย รวมทั้งผู้เสียหายเองก็ได้มีส่วนร่วมในการกำหนดความรับผิดชอบของเด็กหรือเยาวชน ซึ่งส่งผลให้เกิดประโยชน์แก่ทุกฝ่าย โดยทำให้คดีสามารถจบลงด้วยความสมานฉันท์ปรองดองของทุกฝ่าย และยังส่งผลต่อการช่วยลดการกลับมากระทำความผิดซ้ำของเด็กหรือเยาวชนกลุ่มนี้ รวมทั้งช่วยลดปริมาณคดีขึ้นสู่ศาลเยาวชนและครอบครัวได้เป็นอย่างดีในระดับหนึ่งด้วย

5.3 วิเคราะห์ผลการนำกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ โดยวิธีประชุมกลุ่มครอบครัว และชุมชนมาใช้ควบคู่กับมาตรา 63 เพื่อหันเหคดีเด็กและเยาวชนโดยไม่ต้องขึ้นสู่ศาลเยาวชนและครอบครัวจากข้อมูลสถิติ

ในการวิเคราะห์ผลการใช้กระบวนการยุติธรรมนำสมานฉันท์โดยวิธีประชุมกลุ่มครอบครัว และชุมชนที่นำมาใช้ควบคู่กับมาตรา 63 แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลครอบครัวและวิธีพิจารณาศาลเยาวชนและครอบครัวนั้น ผู้ศึกษาวิจัยจะได้วิเคราะห์โดยพิจารณาเปรียบเทียบสถิติคดีอาญาที่ขึ้นสู่ศาลเยาวชนและครอบครัว และสถิติเด็กและเยาวชนที่ถูกจับ

และศาลเยาวชนและครอบครัวมีคำพิพากษาและการกลับมากกระทำความผิดซ้ำอีก รวมทั้งสถิติการใช้กระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์โดยวิธีประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชน ควบคู่กับมาตรา 63 ในส่วนของสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนในเขตพื้นที่ กรุงเทพมหานครและปริมณฑล รวม 6 จังหวัดซึ่งรายละเอียดปรากฏดังต่อไปนี้

ก.) สถิติคดีอาญาที่ขึ้นสู่ศาลเยาวชนและครอบครัวทั่วราชอาณาจักร

หากศึกษาถึงสถิติคดีอาญาของเด็กและเยาวชนที่ขึ้นสู่ศาลเยาวชนและครอบครัว พร้อมทั้งการดำเนินคดีเสร็จไปและค้างไปของศาลเยาวชนและครอบครัวโดยพิจารณาจาก ปีงบประมาณ พ.ศ. 2544 ถึง ปีงบประมาณ พ.ศ. 2549 ดังข้อมูลแสดงในตารางที่ 49 ดังนี้

ตารางที่ 49 ตารางแสดงสถิติคดีอาญาของศาลเยาวชนและครอบครัวทั่วราชอาณาจักร ประจำปีงบประมาณ พ.ศ.2544 ถึง พ.ศ.2549

ปีงบประมาณ	ปริมาณคดีอาญาที่ขึ้นสู่ศาลเยาวชนฯ (ค้างมา+รับใหม่)		ดำเนินคดีเสร็จไป		คดีค้างไป	
	จำนวนคดี	ร้อยละ	จำนวนคดี	ร้อยละ	จำนวนคดี	ร้อยละ
พ.ศ. 2544	29,969	98.49	26,517	98.49	4,017	13.40
2545	33,153	85.22	28,256	85.22	4,007	12.08
2546	28,289	89.67	25,367	89.67	2,922	10.32
2547	39,110	72.58	28,389	72.58	10,721	27.41
2548	30,879	85.86	26,513	85.86	4,366	14.13
2549	36,221	85.84	31,095	85.84	5,126	14.15

ที่มาข้อมูล รายงานสถิติศาลเยาวชนและครอบครัวทั่วราชอาณาจักร ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2544 ถึง พ.ศ. 2549

จากตารางที่ 1 พบว่าการดำเนินงานของศาลเยาวชนและครอบครัวทั่วราชอาณาจักร ตั้งแต่ปีงบประมาณ พ.ศ. 2544 ถึง พ.ศ. 2549 จะเห็นได้ว่า ปริมาณคดีอาญาขึ้นสู่ศาลเยาวชนและครอบครัวเพิ่มสูงขึ้นเป็นลำดับ ประกอบกับการดำเนินคดีให้เสร็จไปของศาลเยาวชนและครอบครัวยังอยู่ในระดับที่ลดลง ทำให้จำนวนคดีที่ยังค้างอยู่ในระหว่างพิจารณามีปริมาณที่สูงขึ้นด้วย เนื่องจากจำนวนคดีอาญาของเด็กและเยาวชนที่ขึ้นสู่ศาลเยาวชนและครอบครัวมีแนวโน้มสูงขึ้นตามจำนวนประชากรที่เพิ่มมากขึ้นเรื่อยๆ ประกอบกับในระยะแรกยังไม่

มาตรการทางเลือกอื่นที่จะนำมาใช้เสริมกระบวนการยุติธรรมสำหรับเด็กและเยาวชนกระแสหลัก หรืออาจจะกล่าวได้ว่ายังไม่มีมาตรการแบ่งเบาภาระคดีในกระบวนการยุติธรรมสำหรับเด็กและเยาวชนเพื่อหันเหคดีเด็กและเยาวชนออกจากกระบวนการยุติธรรมสำหรับเด็กและเยาวชน อย่างไรก็ตาม ภายใต้อายุ 2546 สถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนทั่วประเทศจะเริ่มดำเนินการนำกระบวนการยุติธรรมทางเลือก ได้แก่ กระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์โดยวิธีประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนมาใช้เพื่อหันเหคดีเด็กและเยาวชนในชั้นก่อนฟ้องก็ตาม ก็เป็นการดำเนินการที่อยู่ในช่วงเริ่มต้นเท่านั้น ประกอบกับกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์โดยวิธีประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนจะถูกนำมาใช้ได้ในช่วงขั้นตอน และสามารถใช้ได้กับเฉพาะคดีที่มีอัตราโทษเล็กน้อย หรืออัตราโทษไม่ร้ายแรงเท่านั้น โดยไม่อาจนำมาใช้ในชั้นศาลเยาวชนและครอบครัวได้เพราะยังไม่มีกฎหมายบัญญัติรองรับไว้อย่างชัดเจน ดังนั้น จึงทำให้การหันเห (diversion) คดีเด็กและเยาวชนออกจากกระบวนการยุติธรรมสำหรับเด็กและเยาวชนกระแสหลักยังอยู่ในระดับค่อนข้างน้อย

**ข.) สถิติคดีเด็กและเยาวชนที่ศาลเยาวชนและครอบครัวมีคำพิพากษาและการกระทำ
ความผิดซ้ำอีก**

หากศึกษาถึงสถิติคดีที่เด็กและเยาวชนกระทำความผิด และที่ศาลเยาวชนและครอบครัวมีคำพิพากษา รวมทั้งจำนวนที่เด็กหรือเยาวชนที่กลับมากกระทำผิดซ้ำอีก ตั้งแต่ปีพ.ศ. 2542 ถึง พ.ศ. 2546 ดังข้อมูลแสดงในตารางที่ 50 ดังนี้

ตารางที่ 50 ตารางสถิติคดีเด็กและเยาวชนที่ศาลเยาวชนมีคำพิพากษาและการกลับมากกระทำ
ความผิดซ้ำอีก

ปีพ.ศ.	เด็ก/เยาวชนที่ ถูกจับ	ศาลเยาวชนฯ มีคำพิพากษา	ร้อยละ	เด็ก/เยาวชน กระทำผิดซ้ำ	ร้อยละ
2542	37,388	32,333	86.479	5,098	13.635
2543	35,439	33,645	94.937	6,850	19.328
2544	31,448	27,347	86.959	5,414	17.215
2545	35,285	30,949	87.711	5,531	15.752
2546	29,915	24,799	82.898	4,535	15.159

ที่มาข้อมูล รายงานสถิติสำนักเทคโนโลยีสารสนเทศ สำนักปลัดกระทรวงยุติธรรม

จากตารางที่ 50 พบว่า เด็กและเยาวชนที่กระทำความผิดและถูกจับกุมในครั้งแรก กลับมากระทำความผิดซ้ำอีกตั้งแต่ปีพ.ศ. 2542 ถึง พ.ศ. 2546 โดยเฉลี่ยมีจำนวนถึง ร้อยละ 16.184 ซึ่งถือว่ายังอยู่ในระดับค่อนข้างมาก ดังนั้นจึงจำเป็นต้องแสวงหาแนวทางใหม่ เพื่อแก้ไขปัญหาของเด็กและเยาวชนอย่างจริงจัง โดยการนำกระบวนการยุติธรรมทางเลือกมาใช้ เพื่อเสริมกระบวนการยุติธรรมสำหรับเด็กและเยาวชนกระแหลัก ซึ่งกระบวนการยุติธรรมทางเลือกนี้ ได้แก่ การนำกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ (Restorative Justice) ในรูปแบบของการประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชน (Family and Community Groups Conferencing) ซึ่งเหมาะสมกับสังคมไทยมาใช้เพื่อแก้ไขฟื้นฟูเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิดบางประเภทด้วยวิธีการที่เหมาะสม และในขณะเดียวกันเด็กและเยาวชนกลุ่มนี้ก็จะถูกหันเหคือนอกจากกระบวนการยุติธรรมสำหรับเด็กและเยาวชนกระหลัก โดยไม่ต้องฟ้องคดีต่อศาลเยาวชนและครอบครัว

ค.) สถิติการใช้กระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์โดยวิธีประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนควบคู่กับมาตรา 63 แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลเยาวชนและครอบครัว และวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2534 เพื่อหันเหคดีเด็กและเยาวชนโดยไม่ต้องขึ้นสู่ศาลเยาวชนและครอบครัว

การศึกษาจากข้อมูลสถิติพบว่า กระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์โดยวิธีประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนนี้จะนำมาใช้เป็นแนวทางในการหันเหคดีเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิด และมีความประพฤติเสียหายไม่มากออกจากกระบวนการยุติธรรมสำหรับเด็กและเยาวชนกระแหลักได้โดยไม่ต้องฟ้องคดีต่อศาลเยาวชนและครอบครัว ซึ่งกระบวนการนี้จะช่วยให้แก้ไขพฤติกรรมของเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิด และช่วยลดการกระทำความผิดซ้ำของเด็กและเยาวชน อีกทั้งส่งผลต่อการช่วยลดปริมาณคดีขึ้นสู่ศาลเยาวชนและครอบครัวในระดับหนึ่ง ซึ่งในงานการวิจัยนี้ได้สุ่มตัวอย่างจากพื้นที่เขตกรุงเทพมหานครและในพื้นที่ปริมณฑลรวม 6 จังหวัด ดังข้อมูลแสดงในตารางที่ 51 ดังนี้

ตารางที่ 51

รายงานผลการดำเนินการเพื่อหันเหคดีเด็กและเยาวชนออกจากกระบวนการยุติธรรมโดยใช้วิธีการประชุมกลุ่มครอบครัวควบคู่ กับมาตรา 63 แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2534 ของสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน ในส่วนกลางและปริมณฑล โดยจำแนกเป็นรายสถานพินิจ

ปีงบประมาณ	สถานพินิจ	จำนวนเด็ก/ เยาวชนที่ถูกจับ ทั้งหมด	อัตราโทษ จำคุกไม่เกิน 5 ปี	เห็นสมควร เสนอใช้ ม. 63	ดำเนิน การ ไม่สำเร็จ	ประชุม กลุ่ม ครอบครัว	เสนอ ความเห็น เพื่อสั่งไม่ฟ้อง	เห็นด้วยมี คำสั่งไม่ ฟ้อง	ไม่เห็นด้วย มีคำสั่ง ฟ้อง	สั่งไม่ฟ้อง คดีกระทำ ผิดซ้ำ	
2546 (1ต.ค. 45- 30 ก.ย. 46)	กรุงเทพฯ	2,517	156	38	0	38	20	20	0	0	
	ปริมณฑล	1. นนทบุรี	332	103	9	0	8	8	8	0	0
		2. ปทุมธานี	497	80	18	0	11	5	5	0	0
		3. สมุทรปราการ	590	215	55	0	48	5	5	0	1
		4. ฉะเชิงเทรา	222	51	12	0	6	5	5	0	0
รวม	1,641	449	94	0	73	23	23	0	1		
2547 (1ต.ค. 46- 30 ก.ย. 47)	กรุงเทพฯ	3,568	628	156	8	156	113	92	1	4	
	ปริมณฑล	1. นนทบุรี	496	268	111	3	55	52	17	0	0
		2. ปทุมธานี	641	247	120	0	22	16	8	0	0
		3. สมุทรปราการ	781	358	154	3	137	126	67	0	3
		4. ฉะเชิงเทรา	314	93	54	4	37	32	21	1	0
รวม	2,232	966	439	10	251	226	113	1	3		
2548 (1ต.ค. 47- 30 ก.ย. 48)	กรุงเทพฯ	4,438	1,521	334	12	317	319	264	4	8	
	ปริมณฑล	1. นนทบุรี	619	362	235	0	154	154	102	0	0
		2. ปทุมธานี	854	302	178	0	61	75	75	0	0
		3. สมุทรปราการ	978	447	187	9	134	170	170	5	5
		4. ฉะเชิงเทรา	534	208	173	0	106	137	134	2	0
รวม	305	1,319	773	9	455	536	481	7	5		

ตารางที่ 51 (ต่อ)

ปีงบประมาณ	สถานพินิจ	จำนวนเด็ก/เยาวชนที่ถูกจับทั้งหมด	อัตรโทษจำคุกไม่เกิน 5 ปี	เห็นสมควรเสนอใช้ ม. 63	ดำเนิน การไม่สำเร็จ	ประชุม กลุ่มครอบครัว	เสนอ ความเห็น เพื่อสั่งไม่ฟ้อง	เห็นด้วยมี คำสั่งไม่ฟ้อง	ไม่เห็นด้วย มีคำสั่งฟ้อง	สั่งไม่ฟ้อง คดีกระทำผิดซ้ำ	
2549	กรุงเทพฯ	41,551	1,759	299	1	225	242	242	2	0	
(1 ต.ค. 48-30 ก.ย. 49)	ปริมณฑล	1. นนทบุรี	773	387	182	0	80	83	83	0	0
		2. ปทุมธานี	882	297	143	0	43	36	36	2	0
		3. สุพรรณบุรี	863	392	172	18	109	80	68	2	7
		4. ฉะเชิงเทรา	479	119	57	0	43	48	46	2	0
		5. นครนายก ¹³	93	25	11	0	7	3	3	0	0
		รวม	3,090	1,220	565	18	282	250	236	6	7
2550	กรุงเทพฯ	4,786	1,947	156	3	141	129	69	0	2	
(1 ต.ค. 49-30 ก.ย. 50)	ปริมณฑล	1. นนทบุรี	697	299	112	0	19	22	22	0	5
		2. ปทุมธานี	911	294	151	0	52	37	37	2	2
		3. สุพรรณบุรี	1,180	501	67	7	56	37	37	0	2
		4. ฉะเชิงเทรา	469	90	48	1	37	29	29	0	1
		5. นครนายก	255	75	26	2	30	24	24	0	0
		รวม	3,512	1,259	404	10	194	149	149	2	10

ที่มาข้อมูล กลุ่มพัฒนาระบบงานคดี สำนักพัฒนาระบบงานยุติธรรมเด็กและเยาวชน กรมพินิจคุ้มครองเด็กและเยาวชน

¹³ วันที่ 17 สิงหาคม พ.ศ. 2549 มีพระราชกฤษฎีกาเปิดดำเนินการสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนในเขตปริมณฑลเพิ่มขึ้น อีก 1 จังหวัด คือ สถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนจังหวัดนครนายก

จากตารางที่ 51 จะเห็นได้ว่า การดำเนินกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์โดยวิธี ประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนควบคู่กับการใช้มาตรา 63 แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ.2534 เพื่อหันเหคดีเด็ก และเยาวชน โดยไม่ต้องขึ้นสู่ศาลเยาวชนและครอบครัวปรากฏผลดังนี้ คือ

ในปีงบประมาณ 2546 สถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนกรุงเทพมหานครมีเด็ก และเยาวชนถูกส่งตัวมาดำเนินคดีและอยู่ในความควบคุมจำนวน 2,517 คน มีจำนวน 20 คน คิดเป็นร้อยละ 0.7 ที่สามารถนำวิธีประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนและมาใช้ควบคู่กับมาตรา 63 และผู้อำนวยการสถานพินิจได้เสนอความเห็นว่าไม่ควรฟ้องเด็กและเยาวชนนั้นเป็น จำนวน 20 คน โดยพนักงานอัยการเห็นด้วยและมีคำสั่งไม่ฟ้องเป็นจำนวน 20 คน คิดเป็นร้อยละ 100 สำหรับเด็กและเยาวชนที่รับการสั่งไม่ฟ้องและกลับมากระทำผิดซ้ำอีกในส่วนของ สถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนกรุงเทพมหานครไม่ปรากฏเลย คิดเป็นร้อยละ 0

สถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนจังหวัดนนทบุรี มีเด็กและเยาวชนถูกส่งตัวมา ดำเนินคดีและอยู่ในความควบคุมจำนวน 332 คน มีจำนวน 8 คน คิดเป็นร้อยละ 2.4 ที่ สามารถนำวิธีประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนมาใช้ควบคู่กับมาตรา 63 และผู้อำนวยการ สถานพินิจได้เสนอความเห็นว่าไม่ควรฟ้องเด็กและเยาวชนเป็นจำนวน 8 คน โดยพนักงาน อัยการเห็นด้วยและมีคำสั่งไม่ฟ้องจำนวน 8 คน คิดเป็นร้อยละ 100 สำหรับเด็กและเยาวชนที่ รับการสั่งไม่ฟ้องและกลับมากระทำผิดซ้ำอีกในส่วนของสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและ เยาวชนจังหวัดนนทบุรีนั้นไม่ปรากฏเลย คิดเป็นร้อยละ 0

สถานพินิจและคุ้มครองเด็กและ เยาวชนจังหวัดปทุมธานี มีเด็กและเยาวชนถูกส่งตัวมาดำเนินคดีและอยู่ในความควบคุม จำนวน 497 คน มีจำนวน 5 คน คิดเป็นร้อยละ 1.0 ที่สามารถนำวิธีประชุมกลุ่มครอบครัว และชุมชนและมาใช้ควบคู่กับมาตรา 63 และผู้อำนวยการสถานพินิจได้เสนอความเห็นว่าไม่ ควรฟ้องเด็กและเยาวชนเป็นจำนวน 5 คน โดยพนักงานอัยการเห็นด้วยและมีคำสั่งไม่ฟ้อง จำนวน 5 คน คิดเป็นร้อยละ 100 สำหรับเด็กและเยาวชนที่รับการสั่งไม่ฟ้องและกลับมา กระทำผิดซ้ำอีกในส่วนของสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนจังหวัดปทุมธานีนั้นไม่ ปรากฏเลย คิดเป็นร้อยละ 0

สถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนจังหวัดสมุทรปราการ มีเด็กและเยาวชนถูกส่งตัวมาดำเนินคดีและอยู่ในความควบคุมจำนวน 590 คน มีจำนวน 5 คน คิดเป็นร้อยละ 0.8 ที่สามารถนำวิธีประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนมาใช้ควบคู่กับมาตรา 63 และผู้อำนวยการสถานพินิจได้เสนอความเห็นว่าไม่ควรฟ้องเด็กและเยาวชนเป็นจำนวน 5 คน โดยพนักงานอัยการเห็นด้วยและมีคำสั่งไม่ฟ้องจำนวน 5 คน คิดเป็นร้อยละ 100 สำหรับ เด็กและเยาวชนที่รับการสั่งไม่ฟ้องและกลับมากระทำผิดซ้ำในส่วนของสถานพินิจและ คุ้มครองเด็กและเยาวชนจังหวัดสมุทรปราการมีจำนวนเพียง 1 คน คิดเป็นร้อยละ 20

สถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนจังหวัดยะลา มีเด็กและเยาวชนถูกส่งตัวมา

ดำเนินคดีและอยู่ในความควบคุมจำนวน 222 คน มีจำนวน 5 คน คิดเป็นร้อยละ 2.2 ที่สามารถนำวิธีประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนมาใช้ควบคู่กับมาตรา 63 และผู้อำนวยการสถานพินิจได้เสนอความเห็นว่าจะไม่ควรฟ้องเด็กและเยาวชนเป็นจำนวน 5 คน โดยพนักงานอัยการเห็นด้วยและมีคำสั่งไม่ฟ้องจำนวน 5 คน คิดเป็นร้อยละ 100 สำหรับเด็กและเยาวชนที่รับการสั่งไม่ฟ้องและกลับมากกระทำผิดซ้ำในส่วนของสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนจังหวัดฉะเชิงเทราไม่ปรากฏเลย คิดเป็นร้อยละ 0

จากสถิติการใช้กระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์โดยวิธีประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนควบคู่กับการใช้มาตรา 63 ในพื้นที่เขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑลพอจะสรุปได้ว่า ในปีงบประมาณ 2546 มีจำนวนเด็กและเยาวชนที่ถูกส่งตัวมาดำเนินคดีและอยู่ในความควบคุมของสถานพินิจและคุ้มครองเด็กในเขตพื้นที่กรุงเทพมหานครและปริมณฑลมีถึง 4,158 คน มีเพียง 43 คน คิดเป็นร้อยละ 1.034 ที่สามารถนำวิธีการประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนมาใช้ควบคู่กับมาตรา 63 เพื่อหันเหคดีเด็กและเยาวชนโดยไม่ต้องขึ้นสู่ศาลเยาวชนและครอบครัว สำหรับเด็กและเยาวชนที่ได้รับการสั่งไม่ฟ้องและกลับมากกระทำผิดซ้ำมีเพียง 1 คน คิดเป็นร้อยละ 2.325 จะเห็นได้ว่าในปีงบประมาณ 2546 เป็นปีที่เริ่มต้นของการนำมาตรการหันเหคดีโดยวิธีประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนมาใช้ จึงทำให้จำนวนของเด็กและเยาวชนที่เข้าสู่กระบวนการมีปริมาณค่อนข้างน้อยอยู่ แต่อย่างไรก็ดี เด็กและเยาวชนที่ได้รับการประนีประนอมจากกระบวนการหันเหคดีและกลับมากทำความผิดซ้ำอีก มีเพียง 1 คน เท่านั้นซึ่งปรากฏในพื้นที่เขตจังหวัดสมุทรปราการ

ในปีงบประมาณ 2547 สถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนกรุงเทพมหานคร มีเด็กและเยาวชนถูกส่งตัวมาดำเนินคดีและอยู่ในความควบคุมจำนวน 3,568 คน มีจำนวน 113 คน คิดเป็นร้อยละ 3.167 ที่สามารถนำวิธีประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนมาใช้ควบคู่กับมาตรา 63 และผู้อำนวยการสถานพินิจได้เสนอความเห็นว่าจะไม่ควรฟ้องเด็กและเยาวชนเป็นจำนวน 113 คน โดยที่พนักงานอัยการเห็นด้วยและมีคำสั่งไม่ฟ้องจำนวน 92 คน คิดเป็นร้อยละ 81.415 สำหรับเด็กและเยาวชนที่รับการสั่งไม่ฟ้องและกลับมากกระทำผิดซ้ำในส่วนของสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนกรุงเทพมหานครมีจำนวน 4 คน คิดเป็นร้อยละ 4.347 สถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนจังหวัดนนทบุรี มีเด็กและเยาวชนถูกส่งตัวมาดำเนินคดีและอยู่ในความควบคุมจำนวน 496 คน มีจำนวน 52 คน คิดเป็นร้อยละ 10.483 ที่สามารถนำวิธีประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนมาใช้ควบคู่กับมาตรา 63 และผู้อำนวยการสถานพินิจได้เสนอความเห็นว่าจะไม่ควรฟ้องเด็กและเยาวชนเป็นจำนวน 52 คน โดยที่พนักงานอัยการเห็นด้วยและมีคำสั่งไม่ฟ้องจำนวน 17 คน คิดเป็นร้อยละ 32.692 สำหรับเด็กและเยาวชนที่รับการสั่งไม่ฟ้องและกลับมากกระทำผิดซ้ำในส่วนของสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนจังหวัดนนทบุรีนั้นไม่ปรากฏเลย คิดเป็นร้อยละ 0 สถานพินิจและคุ้มครองเด็กและ

เยาวชนจังหวัดปทุมธานี มีเด็กและเยาวชนถูกส่งตัวมาดำเนินคดีและอยู่ในการควบคุมจำนวน 641 คน มีจำนวน 16 คน คิดเป็นร้อยละ 2.496 ที่สามารถนำวิธีประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนมาใช้ควบคู่กับมาตรา 63 และผู้อำนวยการสถานพินิจได้เสนอความเห็นว่าจะไม่ควรฟ้องเด็กและเยาวชนเป็นจำนวน 16 คน โดยที่พนักงานอัยการเห็นด้วยและมีคำสั่งไม่ฟ้องจำนวน 8 คน คิดเป็นร้อยละ 50 สำหรับเด็กและเยาวชนที่รับการสั่งไม่ฟ้อง และกลับมาก่อทำผิดซ้ำในส่วนของสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนจังหวัดปทุมธานีไม่ปรากฏเลย คิดเป็นร้อยละ 0

สถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนจังหวัดสมุทรปราการ มีเด็กและเยาวชนถูกส่งตัวมาดำเนินคดีและอยู่ในการควบคุมจำนวน 781 คน มีจำนวน 126 คน คิดเป็นร้อยละ 16.133 ที่สามารถนำวิธีประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนมาใช้ควบคู่กับมาตรา 63 และผู้อำนวยการสถานพินิจได้เสนอความเห็นว่าจะไม่ควรฟ้องเด็กและเยาวชนเป็นจำนวน 126 คน โดยที่พนักงานอัยการเห็นด้วยและมีคำสั่งไม่ฟ้องจำนวน 67 คน คิดเป็นร้อยละ 53.174 สำหรับเด็กและเยาวชนที่รับการสั่งไม่ฟ้อง และกลับมาก่อทำผิดซ้ำในส่วนของสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนจังหวัดสมุทรปราการมีจำนวน 3 คน คิดเป็นร้อยละ 4.4

4.4 สถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนจังหวัดฉะเชิงเทรา มีเด็กและเยาวชนถูกส่งตัวมาดำเนินคดีและอยู่ในการควบคุมจำนวน 314 คน มีจำนวน 32 คน คิดเป็นร้อยละ 10.191 ที่สามารถนำวิธีประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนมาใช้ควบคู่กับมาตรา 63 และผู้อำนวยการสถานพินิจได้เสนอความเห็นว่าจะไม่ควรฟ้องเด็กและเยาวชนเป็นจำนวน 32 คน โดยที่พนักงานอัยการเห็นด้วยและมีคำสั่งไม่ฟ้องจำนวน 21 คน คิดเป็นร้อยละ 65.625 และสำหรับเด็กและเยาวชนที่รับการสั่งไม่ฟ้อง และกลับมาก่อทำผิดซ้ำในส่วนของสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนจังหวัดฉะเชิงเทราไม่ปรากฏเลย คิดเป็นร้อยละ 0

จากสถิติการใช้กระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์โดยวิธีประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนควบคู่กับการใช้มาตรา 63 ในพื้นที่เขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑลพอจะสรุปได้ว่า ในปีงบประมาณ 2547 มีจำนวนเด็กและเยาวชนที่ถูกส่งตัวมาดำเนินคดีและอยู่ในการควบคุมของสถานพินิจและคุ้มครองเด็กในเขตพื้นที่กรุงเทพมหานครและปริมณฑลมีถึง 5,800 คน มีจำนวนเพียง 205 คน คิดเป็นร้อยละ 3.534 ที่สามารถนำวิธีการประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนมาใช้ควบคู่กับมาตรา 63 เพื่อหันเหคดีเด็กและเยาวชนออกจากกระบวนการยุติธรรมสำหรับสำหรับเด็กและเยาวชนกระแสดังกล่าว สำหรับเด็กและเยาวชนที่ได้รับการสั่งไม่ฟ้องและกลับมาก่อทำผิดซ้ำมี 7 คน คิดเป็นร้อยละ 3.414 โดยสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนในพื้นที่เขตปริมณฑล ได้แก่ จังหวัดนนทบุรี จังหวัดปทุมธานี และจังหวัดฉะเชิงเทรา ปรากฏว่าไม่มีเด็กและเยาวชนกลับมาก่อทำผิดซ้ำอีกเลย ซึ่งถือว่าเป็นผลสำเร็จของการใช้วิธีประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนมาแก้ไขพฤติกรรมนิสัยของเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิดให้มีโอกาสกลับตัวเป็นคนดี และกลับคืนสู่สังคมโดยเร็ว

สำหรับพื้นที่เขตกรุงเทพมหานครและจังหวัดสมุทรปราการ ยังปรากฏว่ามีเด็กและเยาวชนกลุ่มที่ได้รับประโยชน์จากระบบการหันเหคดีและกลับมาก่อกระทำผิดซ้ำอีก อาจมีข้อน่าสังเกตว่าการประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนในเขตพื้นที่ดังกล่าว ยังไม่อาจหาวิธีการที่เหมาะสมมาแก้ไขพฤติกรรมนิสัยของเด็กและเยาวชนกลุ่มนี้ได้ ซึ่งถือว่ายังไม่มีประสิทธิภาพเท่าที่ควร

ในปีงบประมาณ 2548 สถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนกรุงเทพมหานคร มีเด็กและเยาวชนถูกส่งตัวมาดำเนินคดีและอยู่ในการควบคุมจำนวน 4,438 คน มีจำนวน 319 คน คิดเป็นร้อยละ 7.187 ที่สามารถนำวิธีประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนมาใช้ควบคู่กับมาตรา 63 และผู้อำนวยการสถานพินิจได้เสนอความเห็นว่าจะไม่ควรฟ้องเด็กและเยาวชนเป็นจำนวน 319 คน โดยที่พนักงานอัยการเห็นด้วยและมีคำสั่งไม่ฟ้องจำนวน 264 คน คิดเป็นร้อยละ 82.758 สำหรับเด็กและเยาวชนที่ได้รับการสั่งไม่ฟ้องและกลับมาก่อกระทำผิดซ้ำในส่วนของสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนกรุงเทพมหานครมีจำนวน 8 คน คิดเป็นร้อยละ 3.030

สถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนจังหวัดนนทบุรี มีเด็กและเยาวชนถูกส่งตัวมาดำเนินคดีและอยู่ในการควบคุมจำนวน 691 คน มีจำนวน 154 คน คิดเป็นร้อยละ 22.286 ที่สามารถนำวิธีประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนมาใช้ควบคู่กับมาตรา 63 และผู้อำนวยการสถานพินิจได้เสนอความเห็นว่าจะไม่ควรฟ้องเด็กและเยาวชนเป็นจำนวน 154 คน โดยที่พนักงานอัยการเห็นด้วยและมีคำสั่งไม่ฟ้องจำนวน 102 คน คิดเป็นร้อยละ 66.233 สำหรับเด็กและเยาวชนที่ได้รับการสั่งไม่ฟ้อง และกลับมาก่อกระทำผิดซ้ำอีกในส่วนของสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนจังหวัดนนทบุรีไม่ปรากฏเลย คิดเป็นร้อยละ 0

สถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนจังหวัดปทุมธานี มีเด็กและเยาวชนถูกส่งตัวมาดำเนินคดีและอยู่ในการควบคุมจำนวน 854 คน มีจำนวน 75 คน คิดเป็นร้อยละ 8.782 ที่สามารถนำวิธีประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนมาใช้ควบคู่กับมาตรา 63 และผู้อำนวยการสถานพินิจได้เสนอความเห็นว่าจะไม่ควรฟ้องเด็กและเยาวชนเป็นจำนวน 75 คน โดยที่พนักงานอัยการเห็นด้วยและมีคำสั่งไม่ฟ้องจำนวน 75 คน คิดเป็นร้อยละ 100 สำหรับเด็กและเยาวชนที่ได้รับการสั่งไม่ฟ้องและกลับมาก่อกระทำผิดซ้ำในส่วนของสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนจังหวัดปทุมธานีไม่ปรากฏเลย คิดเป็นร้อยละ 0

สถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนจังหวัดสมุทรปราการ มีเด็กและเยาวชนถูกส่งตัวมาดำเนินคดีและอยู่ในการควบคุมจำนวน 978 คน มีจำนวน 170 คน คิดเป็นร้อยละ 17.382 ที่สามารถนำวิธีการประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนมาใช้ควบคู่กับมาตรา 63 และผู้อำนวยการสถานพินิจได้เสนอความเห็นว่าจะไม่ควรฟ้องเด็กและเยาวชนเป็นจำนวน 170 คน โดยที่พนักงานอัยการเห็นด้วย และมีคำสั่งไม่ฟ้องจำนวน 170 คน คิดเป็นร้อยละ 100 สำหรับเด็กและเยาวชนที่ได้รับการสั่งไม่ฟ้อง และกลับมาก่อกระทำผิดซ้ำ ในส่วนของสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนจังหวัดสมุทรปราการมีจำนวน

5 คน คิดเป็นร้อยละ 2.941 สถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนจังหวัดฉะเชิงเทรา มีเด็กและเยาวชนถูกส่งตัวมาดำเนินคดีและอยู่ในการควบคุมจำนวน 534 คน มีจำนวน 137 คน คิดเป็นร้อยละ 62.655 ที่สามารถนำวิธีประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนมาใช้ควบคู่กับมาตรา 63 และผู้อำนวยการสถานพินิจได้เสนอความเห็นที่ไม่ควรฟ้องเด็กและเยาวชนเป็นจำนวน 137 คน โดยที่พนักงานอัยการเห็นด้วยและมีคำสั่งไม่ฟ้องจำนวน 134 คน คิดเป็นร้อยละ 97.810 สำหรับเด็กและเยาวชนที่รับการสั่งไม่ฟ้อง และกลับมาก่อกระทำผิดซ้ำในส่วนของสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนจังหวัดฉะเชิงเทราไม่ปรากฏเลย คิดเป็นร้อยละ 0

จากสถิติการใช้กระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์โดยวิธีประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนควบคู่กับการใช้มาตรา 63 ในพื้นที่เขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑลพอจะสรุปได้ว่า ในปีงบประมาณ 2548 มีจำนวนเด็กและเยาวชนที่ถูกส่งตัวมาดำเนินคดีและอยู่ในการควบคุมของสถานพินิจและคุ้มครองเด็กในเขตพื้นที่กรุงเทพมหานครและปริมณฑลมีถึง 7,495 คน มีจำนวน 745 คน คิดเป็นร้อยละ 9.939 ที่สามารถนำวิธีการประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนมาใช้ควบคู่กับมาตรา 63 เพื่อหันเหคดีเด็กและเยาวชนออกจากกระบวนการยุติธรรม สำหรับสำหรับเด็กและเยาวชนกระทำความผิดหลักโดยไม่ฟ้องคดีต่อศาลเยาวชนและครอบครัว สำหรับเด็กและเยาวชนที่ได้รับการสั่งไม่ฟ้องและกลับมาก่อกระทำผิดซ้ำมีจำนวน 13 คน ร้อยละ 1.744 โดยสถานพินิจและคุ้มครองเด็กเยาวชนและเยาวชนในพื้นที่เขตปริมณฑล ได้แก่ จังหวัดนนทบุรี จังหวัดปทุมธานี และจังหวัดฉะเชิงเทรา ปรากฏว่าไม่มีเด็กและเยาวชนกลับมาก่อกระทำผิดอีกเลย ซึ่งแสดงให้เห็นถึงผลสำเร็จของการนำวิธีประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนมาใช้แก้ไขพฤติกรรมนิสัยของเด็กในเขตพื้นที่ดังกล่าว และยังสามารถช่วยลดการกระทำผิดซ้ำของเด็กและเยาวชนในเขตพื้นที่ดังกล่าวได้ดีในระดับหนึ่ง สำหรับพื้นที่เขตกรุงเทพมหานครและจังหวัดสมุทรปราการ ยังปรากฏว่ามีเด็กและเยาวชนกลุ่มที่ได้รับการประโยชน์จากกระบวนการหันเหคดีและกลับมาก่อกระทำผิดซ้ำอีก ซึ่งอาจมีข้อสงสัยว่าการประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนในเขตพื้นที่ดังกล่าว ยังไม่อาจหาวิธีการที่เหมาะสมมาแก้ไขพฤติกรรมนิสัยของเด็กและเยาวชนกลุ่มนี้ได้ จึงควรมีกระบวนการติดตามและกำหนดเงื่อนไขอย่างเข้มงวด เพื่อให้แน่ใจว่าเด็กและเยาวชนกลุ่มนี้สำนึกผิดและกลับตัวเป็นคนดีอย่างแท้จริง โดยจะไม่หวนกลับมาก่อทำความผิดซ้ำอีก

ในปีงบประมาณ 2549 สถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนกรุงเทพมหานคร มีเด็กและเยาวชนถูกส่งตัวมาดำเนินคดีและอยู่ในการควบคุมจำนวน 4,551 คน มีจำนวน 242 คน คิดเป็นร้อยละ 5.317 ที่สามารถนำวิธีประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนมาใช้ควบคู่กับมาตรา 63 และผู้อำนวยการสถานพินิจได้เสนอความเห็นที่ไม่ควรฟ้องเด็กและเยาวชนเป็นจำนวน 242 คน โดยที่พนักงานอัยการเห็นด้วยและมีคำสั่งไม่ฟ้องจำนวน 242 คน คิดเป็นร้อยละ 100 สำหรับเด็กและเยาวชนที่รับการสั่งไม่ฟ้อง และกลับมาก่อกระทำผิดซ้ำอีกในส่วน

เยาวชนเป็นจำนวน 3 คน โดยที่พนักงานอัยการเห็นด้วยและมีคำสั่งไม่ฟ้องจำนวน 3 คน คิดเป็นร้อยละ 100 และสำหรับเด็กและเยาวชนที่รับการสั่งไม่ฟ้อง และกลับมาก่อทำผิดซ้ำอีกใน ส่วนของสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนจังหวัดนครนายกนั้นไม่ปรากฏ คิดเป็นร้อยละ 0

จากสถิติการใช้กระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์โดยวิธีประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนควบคู่กับการใช้มาตรา 63 ในพื้นที่เขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล พอจะสรุปได้ว่า ในปีงบประมาณ 2549 มีจำนวนเด็กและเยาวชนที่ถูกส่งตัวมาดำเนินคดีและอยู่ในความควบคุมของสถานพินิจและคุ้มครองเด็กในเขตพื้นที่กรุงเทพมหานครและปริมณฑลมีถึง 7,641 คน มีจำนวน เด็กและเยาวชนเพียง 478 คนเท่านั้น คิดเป็นร้อยละ 6.255 ที่สามารถนำวิธีการประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนมาใช้ควบคู่กับมาตรา 63 เพื่อหันเหคดีเด็กและเยาวชนออกจากกระบวนการยุติธรรมสำหรับสำหรับเด็กและเยาวชนกระแหลักโดยไม่ฟ้องคดีต่อศาลเยาวชนและครอบครัวนั้น มีปริมาณค่อนข้างน้อย ซึ่งอาจจะเป็นเพราะเด็กและเยาวชนมีการกระทำความผิดที่มีความสลับซับซ้อนมากขึ้นและกระทำความผิดที่มีอัตราโทษสูง หรือบางคดีไม่สามารถไกล่เกลี่ยได้เนื่องจากผู้เสียหายเองไม่ยอมให้อภัย รวมทั้งผู้ปกครองของเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิดได้แก่ บิดามารดาไม่มีศักยภาพเพียงพอที่จะแก้ไขเด็กและเยาวชนได้ อาทิเช่น ดิดการพนัน ดิดสุรา หรือแม้กระทั่งดิดยาเสพติด เป็นต้น จึงทำให้ไม่เข้าหลักเกณฑ์ตามมาตรา 63 ที่สถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนจะนำกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์โดยวิธีประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนมาใช้เพื่อหันเหคดีเด็กและเยาวชนดังกล่าวได้ สำหรับเด็กและเยาวชนที่ได้รับการสั่งไม่ฟ้องและกลับมาก่อทำผิดซ้ำมีจำนวน 7 คน คิดเป็นร้อยละ 1.464 อย่งไรก็ดีสำหรับสถานพินิจและคุ้มครองเด็กเยาวชนและเยาวชนในเขตพื้นที่กรุงเทพมหานคร และพื้นที่เขตปริมณฑล ได้แก่ จังหวัดนนทบุรี จังหวัดปทุมธานี จังหวัดฉะเชิงเทรา และจังหวัดนครนายก เมื่อนำเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิดที่เข้าหลักเกณฑ์ตามมาตรา 63 และดำเนินการจัดให้มีการประชุมกลุ่มครอบครัวได้สำเร็จนั้น ปรากฏว่าในส่วนของสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนในเขตพื้นที่ดังกล่าวนั้น ไม่มีเด็กและเยาวชนกลับมาก่อทำผิดซ้ำอีกเลย ซึ่งแสดงให้เห็นถึงการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพดีในส่วนของสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนในพื้นที่เขตดังกล่าว ที่สามารถนำกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์โดยวิธีประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนมาใช้เพื่อแก้ไขปรับปรุงความประพฤติของเด็กและเยาวชนให้ไปในแนวทางที่ดีขึ้น ซึ่งจะเห็นได้ว่าทุกฝ่ายไม่ว่าจะเป็นผู้เสียหาย เด็กและเยาวชนที่กระทำความผิด รวมทั้งผู้ปกครองของเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิดและเจ้าพนักงานที่เกี่ยวข้อง ต่างมีความเต็มใจเข้าร่วมประชุมและร่วมกันวางแผนแก้ไขฟื้นฟูเด็กและเยาวชน เป็นรายบุคคลอย่างเหมาะสม จึงส่งผลต่อการลดกระทำความผิดซ้ำ แต่อาจมีข้อน่าสังเกตว่าการประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนในส่วน

ของสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนจังหวัดสมุทรปราการยังปรากฏว่า มีเด็กและเยาวชนกลุ่มที่ได้รับประโยชน์ จากการหันเหคดี และกลับมาก่อทำความผิดซ้ำอีกมีจำนวน 7 คน คิดเป็นร้อยละ 10.294 ซึ่งอาจจะเป็นเพราะการประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนในเขตพื้นที่ดังกล่าว ยังไม่อาจจะหาวิธีการที่เหมาะสมมาแก้ไขพฤติกรรมนิสัยของเด็กและเยาวชนกลุ่มนี้ได้ จึงเห็นว่าควรวางแผนแก้ไขฟื้นฟูโดยกำหนดเงื่อนไขอย่างเข้มงวดพร้อมติดตามผลอย่างจริงจัง เพื่อให้แน่ใจว่าเด็กและเยาวชนกลุ่มนี้สำนึกผิดและกลับตัวเป็นคนดีอย่างแท้จริง

ในปีงบประมาณ 2550 สถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนกรุงเทพมหานคร มีเด็กและเยาวชนถูกส่งตัวมาดำเนินคดีและอยู่ในการควบคุมจำนวน 4,786 คน มีจำนวน 129 คน คิดเป็นร้อยละ 2.695 ที่สามารถนำวิธีประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนมาใช้ควบคู่กับมาตรา 63 และผู้อำนวยการสถานพินิจได้เสนอความเห็นว่าไม่ควรฟ้องเด็กและเยาวชนเป็นจำนวน 129 คน โดยที่พนักงานอัยการเห็นด้วยและมีคำสั่งไม่ฟ้องจำนวน 69 คน คิดเป็นร้อยละ 53.488 และสำหรับเด็กและเยาวชนที่รับการสั่งไม่ฟ้องและกลับมาก่อทำความผิดซ้ำอีกในส่วนของสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนกรุงเทพมหานครนั้น มีจำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 2.898

สถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนจังหวัดนนทบุรี มีเด็กและเยาวชนถูกส่งตัวมาดำเนินคดีและอยู่ในการควบคุมจำนวน 697 คน มีจำนวน 22 คน คิดเป็นร้อยละ 3.156 ที่สามารถนำวิธีประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนมาใช้ควบคู่กับมาตรา 63 และผู้อำนวยการสถานพินิจได้เสนอความเห็นว่าไม่ควรฟ้องเด็กและเยาวชนเป็นจำนวน 22 คน โดยที่พนักงานอัยการเห็นด้วยและมีคำสั่งไม่ฟ้องจำนวน 22 คน คิดเป็นร้อยละ 100 สำหรับเด็กและเยาวชนที่รับการสั่งไม่ฟ้อง และกลับมาก่อทำความผิดซ้ำอีกในส่วนของสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนจังหวัดนนทบุรีนั้นมีจำนวน 5 คน คิดเป็นร้อยละ 22.727

สถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนจังหวัดปทุมธานี มีเด็กและเยาวชนถูกส่งตัวมาดำเนินคดีและอยู่ในการควบคุมจำนวน 911 คน มีจำนวน 42 คน คิดเป็นร้อยละ 4.610 ที่สามารถนำวิธีประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนมาใช้ควบคู่กับมาตรา 63 และผู้อำนวยการสถานพินิจได้เสนอความเห็นว่าไม่ควรฟ้องเด็กและเยาวชนเป็นจำนวน 42 คน โดยที่พนักงานอัยการเห็นด้วยและมีคำสั่งไม่ฟ้องจำนวน 37 คน คิดเป็นร้อยละ 88.095 และสำหรับเด็กและเยาวชนที่รับการสั่งไม่ฟ้องและกลับมาก่อทำความผิดซ้ำอีกในส่วนของสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนจังหวัดปทุมธานีนั้นมีจำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 5.405

สถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนจังหวัดสมุทรปราการ มีเด็กและเยาวชนถูกส่งตัวมาดำเนินคดีและอยู่ในการควบคุมจำนวน 1,180 คน มีจำนวน 49 คน คิดเป็นร้อยละ 4.152 ที่สามารถนำวิธีประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนมาใช้ควบคู่กับมาตรา 63 และผู้อำนวยการสถานพินิจได้เสนอความเห็นว่าไม่ควรฟ้องเด็กและเยาวชนเป็นจำนวน 49 คน โดยที่พนักงานอัยการเห็นด้วยและมีคำสั่งไม่ฟ้องจำนวน 37 คน คิดเป็นร้อยละ 75.510 สำหรับเด็กและเยาวชนที่รับการสั่งไม่ฟ้อง และ

กลับมากระทำผิดซ้ำอีกในส่วนของสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนจังหวัดสมุทรปราการนั้นมีจำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 5.405 สถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนจังหวัดฉะเชิงเทรา มีเด็กและเยาวชนถูกส่งตัวมาดำเนินคดีและอยู่ในการควบคุมจำนวน 469 คน มีจำนวน 35 คน คิดเป็นร้อยละ 7.462 ที่สามารถนำวิธีประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนมาใช้ควบคู่กับมาตรา 63 และผู้อำนวยการสถานพินิจได้เสนอความเห็นว่าไม่ควรฟ้องเด็กและเยาวชนเป็นจำนวน 35 คน โดยที่พนักงานอัยการเห็นด้วยและมีคำสั่งไม่ฟ้องจำนวน 29 คน คิดเป็นร้อยละ 82.857 สำหรับเด็กและเยาวชนที่รับการสั่งไม่ฟ้องและกลับมากระทำผิดซ้ำอีกในส่วนของสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนจังหวัดฉะเชิงเทรานั้นมีจำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 3.448 สถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนจังหวัดนครนายก มีเด็กและเยาวชนถูกส่งตัวมาดำเนินคดีและอยู่ในการควบคุมจำนวน 255 คน มีจำนวน 27 คน คิดเป็นร้อยละ 10.588 ที่สามารถนำวิธีประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนมาใช้ควบคู่กับมาตรา 63 และผู้อำนวยการสถานพินิจได้เสนอความเห็นว่าไม่ควรฟ้องเด็กและเยาวชนเป็นจำนวน 27 คน โดยที่พนักงานอัยการเห็นด้วยและมีคำสั่งไม่ฟ้องจำนวน 24 คน คิดเป็นร้อยละ 88.888 สำหรับเด็กและเยาวชนที่รับการสั่งไม่ฟ้องและกลับมากระทำผิดซ้ำอีกในส่วนของสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนจังหวัดนครนายกนั้นไม่ปรากฏเลย คิดเป็นร้อยละ 0

จากสถิติการใช้กระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์โดยวิธีประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนควบคู่กับการใช้มาตรา 63 ในพื้นที่เขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑลพอจะสรุปได้ว่าในปีงบประมาณ 2550 มีจำนวนเด็กและเยาวชนที่ถูกส่งตัวมาดำเนินคดีและอยู่ในความควบคุมของสถานพินิจและคุ้มครองเด็กในเขตพื้นที่กรุงเทพมหานครและปริมณฑลมีถึง 8,298 คน มีจำนวนเด็กและเยาวชนเพียง 218 คน คิดเป็นร้อยละ 2.627 ที่สามารถนำวิธีการประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนมาใช้ควบคู่กับมาตรา 63 เพื่อหันเหคดีเด็กและเยาวชนออกจากกระบวนการยุติธรรมกระแสหลักโดยไม่ฟ้องคดีต่อศาลเยาวชนและครอบครัว นั้นยังมีปริมาณน้อย ซึ่งอาจจะเป็นเพราะเด็กและเยาวชนมีการกระทำความผิดที่มีความสลับซับซ้อนมากขึ้น ประกอบกับความผิดที่เด็กและเยาวชนกระทำเป็นข้อหาที่มีอัตราโทษอย่างสูงให้จำคุกเกินกว่าห้าปี หรือเด็กและเยาวชนได้กระทำความผิดที่รัฐมีนโยบายต้องปราบปรามเป็นพิเศษ อาทิเช่น คดีแข่งรถบนท้องถนนหลวง เป็นต้น หรือบางคดีไม่สามารถไกล่เกลี่ยได้เนื่องจากผู้เสียหายเองไม่ยอมให้อภัย รวมทั้งผู้ปกครองของเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิดได้แก้บิดามารดาไม่มีศักยภาพเพียงพอที่จะแก้ไขเด็กและเยาวชนได้ อาทิเช่น คดีการพนัน คดีสุรา หรือแม้กระทั่งคดียาเสพติด จึงทำให้ไม่เข้าหลักเกณฑ์ตามมาตรา 63 ที่สถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนในเขตพื้นที่กรุงเทพมหานครและในส่วนพื้นที่เขตปริมณฑลดังกล่าวจะนำกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์โดยวิธีประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนมาใช้เพื่อหัน

เหตุเด็กและเยาวชนดังกล่าวได้ และยังปรากฏว่ามีเด็กและเยาวชนที่ได้รับประโยชน์จากการหันเหคดีสำหรับเด็กและเยาวชนที่ได้รับการสั่งไม่ฟ้องและกลับมาก่อทำความผิดซ้ำอีกมีปรากฏทั้งในส่วนพื้นที่เขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล กล่าวคือ ในเขตพื้นที่กรุงเทพมหานคร คิดเป็นร้อยละ 2.898 ในพื้นที่เขตจังหวัดนนทบุรี คิดเป็นร้อยละ 22.727 ในพื้นที่เขตจังหวัดสมุทรปราการ คิดเป็นร้อยละ 5.405 และในพื้นที่เขตจังหวัดฉะเชิงเทรา คิดเป็นร้อยละ 3.448 แต่สำหรับเด็กและเยาวชนที่ได้รับการสั่งไม่ฟ้องและกลับมาก่อทำความผิดซ้ำอีกในส่วนของสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนจังหวัดนครนายกนั้นไม่ปรากฏเลย มีข้อน่าสังเกตว่าในส่วนพื้นที่เขตกรุงเทพมหานคร และในส่วนพื้นที่เขตปริมณฑลดังกล่าวที่ปรากฏว่ามีเด็กและเยาวชนกลับมาก่อทำความผิดซ้ำอีกนั้น อาจจะเป็นเพราะเด็กและเยาวชนยังไม่สำนึกผิดจริง พร้อมทั้งครอบครัวของเด็กและเยาวชนที่กระทำผิดไม่มีเวลาเพียงพอในการเอาใจใส่และลงมือแก้ไขปัญหาลูกอย่างจริงจัง รวมทั้งข้อกำหนดในแผนแก้ไขฟื้นฟูอาจยังไม่เข้มงวดเพียงพอ เห็นควรมีกระบวนการติดตามที่มีประสิทธิภาพภายหลังจากกระบวนการประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนที่สำเร็จลงแล้ว เพื่อให้แน่ใจว่าเด็กและเยาวชนกลุ่มนี้สำนึกผิดและกลับตัวเป็นคนดีอย่างแท้จริง

5.4 วิเคราะห์ผลการนำกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์โดยวิธีประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนมาใช้ควบคู่กับมาตรา 63 เพื่อหันเหคดีเด็กและเยาวชนโดยไม่ต้องขึ้นสู่ศาลเยาวชนและครอบครัวจากบทสัมภาษณ์

จากการติดตามและประเมินผลประสิทธิภาพของการนำกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์โดยวิธีประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนมาใช้ควบคู่กับมาตรา 63 แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2534 เพื่อหันเหคดีอาญาเด็กและเยาวชน โดยไม่ต้องขึ้นสู่ศาลเยาวชนและครอบครัวที่ได้จากการสัมภาษณ์หน่วยงานในกระบวนการยุติธรรมที่เกี่ยวข้องโดยตรง 2 หน่วยงาน ได้แก่ สถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน¹⁴ และอัยการจังหวัดแผนกคดีเยาวชนและครอบครัว และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการใช้มาตรการอื่นในทางอาญาเพื่อลดการกระทำผิดซ้ำของเด็กและ

¹⁴ พระราชบัญญัติจัดตั้งศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2534 มาตรา 4 บัญญัติว่า "สถานพินิจ หมายความว่า สถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนกลาง สถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนจังหวัด และสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนของแผนกคดีเยาวชนและครอบครัวในศาลจังหวัดซึ่งจัดตั้งขึ้นตามพระราชบัญญัตินี้"

เยาวชนอีก 1 หน่วยงาน ได้แก่ ศาลเยาวชนและครอบครัว¹⁵ ซึ่งจากการสัมภาษณ์บุคคลากรที่เกี่ยวข้องในกระบวนการยุติธรรม ในส่วนพื้นที่เขตกรุงเทพมหานครและพื้นที่ปริมณฑลรวม 6 จังหวัด ซึ่งเป็นเขตพื้นที่ที่มีปริมาณคดีเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิดอาญาเกิดขึ้นมากปรากฏผลดังนี้

1. พื้นที่เขตกรุงเทพมหานคร

จากการสัมภาษณ์บุคคลากรที่เกี่ยวข้อง พบว่า การนำกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์โดยวิธีประมุขกลุ่มครอบครัวมาใช้ควบคู่กับมาตรา 63 แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ.2534 เพื่อหันเหคดีอาญาเด็กและเยาวชน โดยไม่ต้องขึ้นสู่ศาลเยาวชนและครอบครัวเป็นมาตรการที่มีเป้าหมายที่ดี และถือว่าเป็นมาตรการที่เป็นหัวใจหลักสำคัญที่หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง อันได้แก่ สถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนกรุงเทพมหานคร และสำนักงานอัยการพิเศษฝ่ายคดีเยาวชนและครอบครัวกรุงเทพมหานคร นำมาใช้เพื่อแก้ไขฟื้นฟูเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิดอาญาที่ไม่ใช่คดีอุกฉกรรจ์ และเป็นการกระทำความผิดเพียงครั้งแรก รวมทั้งเพื่อเยียวยาและบรรเทาความเสียหายที่เกิดขึ้นให้แก่ผู้เสียหาย โดยมุ่งหวังให้ทุกฝ่าย ซึ่งได้แก่ ผู้เสียหาย เด็กและเยาวชนที่กระทำความผิด ครอบครัวของเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิด รวมทั้งชุมชนที่เด็กและเยาวชนนั้นอาศัยอยู่ สามารถปรับความเข้าใจกันและกลับคืนดีดังเดิม ซึ่งจะส่งผลโดยตรงต่อการช่วยลดปริมาณคดีอาญาเด็กและเยาวชนขึ้นสู่ศาลเยาวชนและครอบครัว พร้อมทั้งลดการกลับมากระทำความผิดซ้ำอีกลงได้ในระดับหนึ่ง อย่างไรก็ตาม ยังพบว่ามีปัญหาอยู่บ้างในการนำมาตรการตามมาตรา 63 โดยวิธีประมุขกลุ่มครอบครัวและชุมชน มาใช้บางประการได้แก่

1.) คดีอาญาบางเรื่องถือเป็นนโยบายของรัฐที่จะต้องปราบปรามเป็นพิเศษ เพราะเป็นภัยที่เป็นอันตรายต่อสังคม อาทิเช่น คดีเด็กหรือเยาวชนขับรถแข่งบนท้องถนนหลวง หรือคดีที่เด็กหรือเยาวชนยกพวกตีกัน แม้จะไม่ใช่คดีอุกฉกรรจ์ หรือแม้จะเป็นคดีอาญาที่มีอัตราโทษจำคุกอย่างสูงไม่เกิน 5 ปี ก็ตาม เมื่อเป็นคดีที่เป็นภัยคุกคามต่อสังคมแล้ว ก็ไม่อาจนำมาตราการดังกล่าวมาใช้เพื่อหันเหคดีเด็กและเยาวชนออกจากกระบวนการยุติธรรมสำหรับเด็กและเยาวชนกระแสหลักได้

¹⁵ พระราชบัญญัติจัดตั้งศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ.2534 มาตรา 4 บัญญัติว่า "ศาลเยาวชนและครอบครัว ศาลเยาวชนและครอบครัวกลาง ศาลเยาวชนและครอบครัวจังหวัด หรือแผนกคดีเยาวชนและครอบครัวในศาลจังหวัด ซึ่งจัดตั้งตามพระราชบัญญัตินี้"

2.) มีบางคดีที่พนักงานสอบสวนแจ้งข้อหาเพิ่มเติมจากเดิมที่ได้กล่าวอ้างในการคัดฟ้องใน 2 ครั้งแรก ทำให้คดีมีอัตราโทษจำคุกอย่างสูงเกิน 5 ปี จึงไม่เข้าหลักเกณฑ์ตามมาตรา 63 ที่จะนำกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์โดยวิธีประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนมาดังกล่าวมาใช้เพื่อหันเหคดีเด็กและเยาวชนออกจากกระบวนการยุติธรรมกระแสหลักได้

3.) ยังขาดบุคคลด้านการบำบัดและแก้ไขฟื้นฟูโดยเฉพาะนักจิตวิทยา และพนักงานสังคมสงเคราะห์ ซึ่งมีสัดส่วนไม่เพียงพอต่อการบำบัด แก้ไขฟื้นฟู เด็กและเยาวชนที่กระทำความผิดได้อย่างเหมาะสมเป็นรายบุคคล

2. พื้นที่เขตจังหวัดนนทบุรี

จากการสัมภาษณ์บุคคลที่เกี่ยวข้องพบว่า กระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์โดยวิธีประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนที่นำมาใช้ควบคู่กับมาตรา 63 เพื่อหันเหคดีอาญาเด็กและเยาวชน เป็นมาตรการที่ดี ซึ่งช่วยให้เด็กหรือเยาวชนบางกลุ่มที่มีความประหลาดเสียหายไม่มากได้มีโอกาสแก้ไขตนเองได้โดยไม่มีตราบาปติดตัว ซึ่งในการดำเนินการจัดประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนทุกครั้ง สถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนจังหวัดนนทบุรี จะได้รับความร่วมมือเป็นอย่างดีจากทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง อาทิเช่น พนักงานสอบสวน พนักงานอัยการ ฝ่ายคดีเด็กและเยาวชน ผู้แทนชุมชน ผู้เสียหาย และตัวเด็กหรือเยาวชนที่กระทำความผิดรวมทั้งครอบครัวของเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิดนั้น เมื่อทุกฝ่ายให้โอกาสแก่เด็กหรือเยาวชนที่กระทำความผิดกลุ่มนี้ เด็กหรือเยาวชนกลุ่มนี้ก็จะถูกหันเหออกจากกระบวนการยุติธรรมสำหรับเด็กและเยาวชนกระแสหลัก โดยไม่ต้องฟ้องคดีต่อศาลเยาวชนและครอบครัวเมื่อมาตรการนี้ช่วยแก้ไขพฤติกรรมนิสัยของเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิดและให้โอกาสเด็กและเยาวชนกลับคืนสู่สังคมโดยเร็วที่สุด จึงส่งผลโดยตรงต่อการลดการทำความผิดซ้ำอีก และช่วยลดปริมาณคดีอาญาเด็กและเยาวชนขึ้นสู่ศาลเยาวชนและครอบครัว แต่ทั้งนี้ยังพบปัญหาบางประการในการนำกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์โดยวิธีประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนมาใช้กับเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิด กล่าวคือ พบว่าในบางคดี ผู้เสียหายไม่ยินดีที่จะเข้าร่วมในประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชน ก็เท่ากับว่าผู้เสียหายไม่ให้ความยินยอมที่จะยุติคดีโดยประสงค์จะดำเนินคดีนั้นต่อไป การประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชน ก็ไม่อาจจะดำเนินการต่อไปก็ต้องล้มเลิกไป จึงทำให้เด็กและเยาวชนที่กระทำความผิดกลุ่มนี้ก็ต้องถูกฟ้องคดีต่อศาลเยาวชนและครอบครัวต่อไป

อย่างไรก็ดีแม้การนำกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์โดยวิธีประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนมาใช้ควบคู่กับมาตรา 63 เพื่อหันเหคดีเด็กและเยาวชนโดยไม่ต้องขึ้นสู่ศาลเยาวชนและครอบครัวจะเป็นมาตรการที่มีประสิทธิภาพดีก็ตาม แต่ควรนำมาตรการอื่นๆ มาใช้ในเชิงป้องกันเป็นขั้นตอนแรก ก่อนที่เด็กหรือเยาวชนจะเข้าสู่กระบวนการของสถานพินิจและ

คุ้มครองเด็กและเยาวชน อาทิเช่น มาตรการตามพระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก โดยกระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์เป็นผู้กำหนด ซึ่งกระบวนการป้องกันดังกล่าวนี้เป็นมาตรการที่ช่วยลดปัญหาอาชญากรรมโดยตรง และส่งผลต่อการลดปริมาณคดีเด็กและเยาวชนได้อีกทางหนึ่งเช่นกัน

3. พื้นที่เขตจังหวัดปทุมธานี

จากการสัมภาษณ์บุคคลที่เกี่ยวข้อง พบว่า สถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนจังหวัดปทุมธานีได้นำกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์โดยวิธีประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนมาใช้เพื่อหันเหคดีอาญาเด็กและเยาวชนโดยไม่ต้องขึ้นสู่ศาลเยาวชนและครอบครัว โดยมีวัตถุประสงค์หลัก คือไม่ต้องการให้เด็กและเยาวชนเข้ามาสู่กระบวนการของศาลเยาวชนและครอบครัว และจะได้ไม่มีตราบาปติดตัวโดยในการจัดประชุมกลุ่มครอบครัวและเยาวชนนั้น สถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนจังหวัดปทุมธานีได้รับความร่วมมือเป็นอย่างดีจากทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ พนักงานสอบสวน พนักงานอัยการฝ่ายคดีเยาวชนและครอบครัว ผู้นำชุมชน ผู้เสียหาย ตัวเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิด รวมทั้งครอบครัวของเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิดด้วย โดยทุกฝ่ายได้เข้าร่วมประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนทุกครั้ง ทั้งนี้เพื่อร่วมกันวางแผนและกำหนดแนวทางการแก้ไขฟื้นฟูเด็กและเยาวชนที่สำนึกผิด และยินยอมปรับปรุงตนเอง รวมทั้งเยียวยาความเสียหายให้แก่ผู้เสียหาย ในการบริหารจัดการประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชน ในส่วนของสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนถือว่าประสบความสำเร็จมาก เพราะทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องโดยเฉพาะผู้เสียหายได้ให้ความร่วมมือเป็นอย่างดี อีกทั้งไม่มีรายงานผลการกลับมากระทำความผิดซ้ำอีกจากเด็กหรือเยาวชนกลุ่มนี้เลย

ดังนั้นการนำกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์โดยวิธีประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนมาใช้ควบคู่กับมาตรา 63 เพื่อหันเหคดีเด็กและเยาวชนในพื้นที่จังหวัดปทุมธานี จึงมีความสัมฤทธิ์ผลเป็นอย่างมาก นอกจากช่วยลดการกลับมากระทำความผิดซ้ำอีกแล้ว ยังส่งผลต่อการลดปริมาณคดีอาญาขึ้นสู่ศาลเยาวชนและครอบครัวได้เป็นอย่างดี

4. พื้นที่เขตจังหวัดสมุทรปราการ

จากการสัมภาษณ์บุคคลที่เกี่ยวข้องพบว่า กระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์โดยวิธีประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนที่นำมาใช้ควบคู่กับมาตรา 63 นั้นถือว่าเป็นมาตรการที่ดี ซึ่งช่วยลดปริมาณคดีอาญาเด็กและเยาวชนขึ้นสู่ศาลเยาวชนและครอบครัวได้ในระดับหนึ่ง แต่ทั้งนี้ยังพบว่ายังมีปัญหาอยู่บ้างบางประการ ในการใช้มาตรการในการหันเหคดีอาญาเด็กและเยาวชนโดยวิธีประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนได้แก่

1.) คดีอาญาที่เกิดขึ้นที่จังหวัดสมุทรปราการส่วนใหญ่มักเป็นคดีอุกฉกรรจ์ คือ เป็นคดีอาญาที่มีอัตราโทษอย่างสูงให้จำคุกเกินกว่า 5 ปี แล้ว แม้ว่าเด็กหรือเยาวชนซึ่งต้องหาว่ากระทำความผิดจะสำนึกผิด และยอมชดใช้เยียวยาความเสียหายให้แก่ผู้เสียหายก็ตาม ก็ไม่เข้าหลักเกณฑ์ที่จะนำวิธีประมุขกลุ่มครอบครัวและชุมชนมาใช้เพื่อหันเหคดีเด็กและเยาวชนออกจากกระบวนการยุติธรรมสำหรับเด็กและเยาวชนกระแสหลักได้

2.) ในการจัดการประมุขกลุ่มครอบครัวและชุมชนเพื่อหันเหคดีเด็กและเยาวชนที่จัดขึ้น โดยสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนจังหวัดสมุทรปราการ พบว่ายังขาดความร่วมมือจากส่วนราชการที่เกี่ยวข้องโดยเฉพาะในฝ่ายพนักงานสอบสวน บางครั้งไม่ให้ความร่วมมือในการเข้าร่วมประมุขกลุ่มครอบครัวและชุมชน เพื่อกำหนดเป็นแผนแก้ไขฟื้นฟูเด็กและเยาวชนกลุ่มนี้

อย่างไรก็ตาม แม้การใช้วิธีประมุขกลุ่มครอบครัวและชุมชนควบคู่กับมาตรา 63 เพื่อหันเหคดีอาญาเด็กและเยาวชนจะเป็นมาตรการที่มีประสิทธิภาพดีก็ตาม แต่ในส่วนของ การดำเนินการของสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนจังหวัดสมุทรปราการ สามารถนำมาใช้ได้น้อยมากด้วยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น ดังนั้นในส่วนของสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนจังหวัดสมุทรปราการได้ตระหนักถึงปัญหานี้ จึงได้มีนโยบายในเชิงรุกควบคู่ไปด้วย อาทิเช่น จัดอบรมให้ความรู้ในเรื่องต่างๆ แก่ผู้นำชุมชน รวมทั้ง ทำงานประสานร่วมกับผู้นำชุมชนและอาสาสมัครเพื่อสังเกตและเฝ้าระวังเด็กและเยาวชนในชุมชนของตนให้ห่างไกลจากการกระทำความผิดและเพื่อป้องกันการกลับมาก่อทำความผิดซ้ำอีก

5. พื้นที่เขตจังหวัดฉะเชิงเทรา

จากการสัมภาษณ์บุคลากรที่เกี่ยวข้อง พบว่า การนำกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์โดยวิธีประมุขกลุ่มครอบครัวและชุมชนที่นำมาใช้ควบคู่กับมาตรา 63 เป็นมาตรการที่มีประสิทธิภาพดี โดยมีรายงานผลการกลับมาก่อทำความผิดของเด็กและเยาวชนซ้ำอีกน้อยมาก นอกจากนี้ สถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนจังหวัดฉะเชิงเทรา ยังมีการนำมาตรการอื่นๆ มาเสริมเพื่อลดการกระทำความผิดอาญาของเด็กและเยาวชนได้อีกส่วนหนึ่ง อาทิเช่น การจัดกิจกรรมสร้างจิตสำนึกที่ดีให้แก่เด็กและเยาวชนในโรงเรียนต่างๆ เป็นต้น ซึ่งถือว่าเป็นมาตรการในเชิงรุกที่จะช่วยเป็นเกราะกำบังไม่ให้เด็กและเยาวชนประพฤติดัง

อย่างไรก็ดี การนำกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์โดยวิธีประมุขกลุ่มครอบครัวและชุมชนที่นำมาใช้ควบคู่กับมาตรา 63 ในส่วนพื้นที่เขตจังหวัดฉะเชิงเทรานี้ได้รับการตอบสนองจากชุมชนเป็นอย่างดี ซึ่งยังผลดีให้แก่เด็กและเยาวชนกลุ่มนี้เป็นอย่างมาก ดังนั้นการใช้มาตรการดังกล่าวจึงถือได้ว่าสัมฤทธิ์ผลโดยสามารถดำเนินตามวัตถุประสงค์หรือเป้าหมายของกระทรวงยุติธรรมได้เป็นอย่างดี

6. พื้นที่เขตจังหวัดนครนายก

จากการสัมภาษณ์บุคคลที่เกี่ยวข้องพบว่า สถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน จังหวัดนครนายกได้ปฏิบัติตามนโยบายของกรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนได้เป็นอย่างดี โดยการนำกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์โดยวิธีการประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนมาใช้ควบคู่กับมาตรา 63 เพื่อหันเหคดีเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิดอาญาเพียงเล็กน้อย ให้ออกจากกระบวนการยุติธรรมกระแสหลัก โดยไม่ต้องฟ้องคดีอาญาต่อศาลเยาวชนและครอบครัว ซึ่งตั้งแต่สถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนจังหวัดนครนายกเริ่มนำมาใช้มาตั้งแต่ปี พ.ศ.2549 จากรายงานผลการดำเนินการใช้มาตรการดังกล่าว ยังไม่พบว่ามีเด็กหรือเยาวชนกลับมาก่อทำผิดซ้ำอีกเลย โดยเฉพาะในด้านการบริหารจัดการประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนสามารถดำเนินการได้อย่างมีประสิทธิภาพดี โดยสามารถดำเนินการให้บรรลุนิติบุคคลของการประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนได้ไม่เกิน 20 วัน นับตั้งแต่วันที่เด็กหรือเยาวชนถูกส่งตัวมาอยู่ควบคุมในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน

ดังนั้น การนำกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์โดยวิธีประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนมาใช้ควบคู่กับมาตรา 63 จึงถือว่าสัมฤทธิ์ผลดี และยังช่วยลดการกลับมาก่อทำผิดซ้ำอีก รวมทั้งส่งผลต่อการลดปริมาณคดีอาญาขึ้นสู่ศาลเยาวชนและครอบครัวได้ในระดับหนึ่งทีเดียว

5.5 วิเคราะห์ผลการนำกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์โดยวิธีประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนมาใช้ควบคู่กับมาตรา 63 เพื่อหันเหคดีเด็กและเยาวชนโดยไม่ต้องขึ้นสู่ศาลเยาวชนและครอบครัวจากการตอบแบบสอบถาม

ในการวิเคราะห์ผลการใช้กระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ โดยวิธีประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนนั้น ผู้ศึกษาวิจัยได้วิเคราะห์จากตัววัดทั้ง 4 ด้าน โดยผู้ศึกษาวิจัยได้วิเคราะห์จากข้อมูลของผู้ตอบแบบสอบถาม ซึ่งแบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม ดังนี้ คือ ส่วนที่ 1 วิเคราะห์ข้อมูลตามความคิดเห็นในภาพรวมของทุกกลุ่มอาชีพ และ ส่วนที่ 2 วิเคราะห์ข้อมูลตามความคิดเห็นโดยจำแนกตามกลุ่มอาชีพ เป็นลำดับดังต่อไปนี้

5.5.1 วิเคราะห์ผลการใช้กระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์โดยวิธีประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนเพื่อหันเหคดีเด็กและเยาวชนโดยไม่ต้องขึ้นสู่ศาลเยาวชนและครอบครัวตามความคิดเห็นในภาพรวมของทุกกลุ่มอาชีพ

การวิเคราะห์ผลการใช้กระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์โดยวิธีการประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนตามความคิดเห็นในภาพรวมของทุกกลุ่มอาชีพในพื้นที่เขต

กรุงเทพมหานครและในส่วนพื้นที่เขตปริมณฑล รวม 6 จังหวัดเป็นไปตามตัวชี้วัดทั้ง 4 ด้าน ดังนี้

1.) การบรรลุวัตถุประสงค์หรือเป้าหมายของการใช้กระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์โดยวิธีประชุมกลุ่มครอบครัวเพื่อหันเหคดีเด็กและเยาวชนโดยไม่ต้องขึ้นสู่ศาลเยาวชนและครอบครัว

ตัวชี้วัดการประเมินผลข้อนี้ศึกษาจากแบบสอบถามส่วนที่ 2 ตามข้อ 1¹⁶ จากผู้ตอบแบบสอบถามตามข้อ 1 ในประเด็นเรื่องการบรรลุวัตถุประสงค์หรือเป้าหมายของการใช้กระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์โดยวิธีการประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชน พบว่าจำนวนผู้ตอบแบบสอบถามทั้งหมด 180 คน ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีความเห็นว่าการบรรลุวัตถุประสงค์หรือเป้าหมายอยู่ในระดับค่อนข้างมากมีถึง 79 คน คิดเป็นร้อยละ 43.9 รองลงมามีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก มีถึง 45 คน คิดเป็นร้อยละ 25 ส่วนผู้ตอบแบบสอบถามที่มีความคิดเห็นว่าการบรรลุวัตถุประสงค์หรือเป้าหมายอยู่ในระดับน้อยมีเพียง 1 คน คิดเป็นร้อยละ 0.6 เท่านั้น ดังข้อมูลแสดงในตารางที่ 52 ดังนี้

ตารางที่ 52 ตารางแสดงจำนวน ร้อยละ ของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามความคิดเห็น โดยการประเมินในประเด็นเรื่องการบรรลุวัตถุประสงค์หรือเป้าหมายของการใช้กระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์โดยวิธีการประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชน

ระดับความเห็น	จำนวน(คน)	ร้อยละ (%)
มาก	45	25
ค่อนข้างมาก	79	43.9
ปานกลาง	36	20.0
ค่อนข้างน้อย	19	10.6
น้อย	1	0.6
รวม	180	100

¹⁶ แบบสอบถามข้อ 1 ความว่า ท่านคิดว่าการใช้กระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์โดยวิธีประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชน เพื่อหันเหคดีอาญาเด็กและเยาวชนโดยไม่ต้องขึ้นสู่ศาลเยาวชนและครอบครัวสามารถดำเนินการได้ตามวัตถุประสงค์ของกระทรวงยุติธรรมในระดับใด.

จากข้อมูลผู้ตอบแบบสอบถามชี้ให้เห็นค่าเฉลี่ย ความคิดเห็นของการใช้กระบวนการ ยุติธรรมเชิงสมานฉันท์โดยวิธีประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนเพื่อหันเหคดีอาญาเด็กและ เยาวชนโดยไม่ต้องขึ้นสู่ศาลเยาวชนและครอบครัว สามารถดำเนินการบรรลุวัตถุประสงค์หรือ เป้าหมายได้อยู่ในระดับค่อนข้างมากเพราะมีค่าเฉลี่ย $\bar{x} = 3.822$

ประเด็นนี้ย่อมแสดงให้เห็นว่า การนำกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์โดยวิธี ประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนมาใช้เพื่อหันเหคดีเด็กและเยาวชนออกจากกระบวนการ ยุติธรรมสำหรับเด็กและเยาวชนกระแสนักบรรลุวัตถุประสงค์ของกระทรวงยุติธรรมในการ แก้ไขพฤติกรรมของเด็กและเยาวชนเป็นรายบุคคล และช่วยลดการกลับมากระทำความผิดซ้ำ อีกรของเด็กและเยาวชนกลุ่มนี้ ทั้งยังส่งผลต่อการลดปริมาณคดีขึ้นสู่ศาลเยาวชนและครอบครัว

2). ความคุ้มค่าของการใช้ทรัพยากรในการดำเนินกระบวนการยุติธรรมเชิง สมานฉันท์โดยวิธีประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนเพื่อหันเหคดีเด็กและเยาวชนโดยไม่ต้องขึ้น สู่ศาลเยาวชนและครอบครัว

ตัวชี้วัดการประเมินผลข้อนี้ศึกษาจากแบบสอบถาม ส่วนที่ 2 ตามข้อ 5 ข้อ 6 และข้อ 7 ซึ่งผลการประเมินความเห็นเป็นรายประเด็น ปรากฏดังนี้

2.1) เรื่องจำนวนเจ้าพนักงานที่เกี่ยวข้องในการดำเนินวิธีประชุมกลุ่ม ครอบครัวและชุมชนเพื่อหันเหคดีเด็กและเยาวชนโดยไม่ต้องขึ้นสู่ศาลเยาวชนและครอบครัว

จากผลการตอบแบบสอบถามตามข้อ 5¹⁷ เกี่ยวกับความคุ้มค่าในการใช้ทรัพยากรใน ประเด็นเรื่องจำนวนเจ้าพนักงานที่เกี่ยวข้องในการดำเนินวิธีประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชน พบว่า จำนวนผู้ตอบแบบสอบถามทั้งหมด 180 คน ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีความ คิดเห็นว่า จำนวนเจ้าพนักงานที่เกี่ยวข้องเพื่อดำเนินกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์โดย วิธีประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชน ปฏิบัติหน้าที่อย่างคุ้มค่าอยู่ในระดับค่อนข้างมาก มีถึง 76 คน คิดเป็นร้อยละ 42.2 และมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก มีถึง 21 คนคิดเป็นร้อยละ 11.7 ส่วนผู้ตอบแบบสอบถามที่ความคิดเห็นว่าจำนวนเจ้าพนักงานที่เกี่ยวข้องเพื่อดำเนิน โดยวิธี ประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชน มีไม่เพียงพออยู่ในระดับน้อย มีเพียง 4 คน คิดเป็นร้อยละ 2.2 เท่านั้น ดังข้อมูลแสดงในตารางที่ 53 ดังนี้

¹⁷ แบบสอบถามข้อ 5 ความว่า ท่านคิดว่าจำนวนเจ้าพนักงานที่เกี่ยวข้องเพื่อดำเนินกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ โดยวิธีประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนเพื่อหันเหคดีอาญาเด็กและเยาวชนโดยไม่ต้องขึ้นสู่ศาลเยาวชนและครอบครัวมีอยู่ใน ระดับใด.

ตารางที่ 53 ตารางแสดงจำนวน ร้อยละ ของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามความคิดเห็น โดยประเมินเกี่ยวกับความคุ้มค่าในการใช้ทรัพยากรในประเด็นเรื่องจำนวนเจ้าพนักงานที่เกี่ยวข้องเพื่อดำเนินกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์โดยวิธีประชุมกลุ่มครอบครัว

ระดับความเห็น	จำนวน(คน)	ร้อยละ (%)
มาก	21	11.7
ค่อนข้างมาก	76	42.2
ปานกลาง	33	18.3
ค่อนข้างน้อย	46	25.6
น้อย	4	2.2
รวม	180	100

จากข้อมูลผู้ตอบแบบสอบถามชี้ให้เห็นว่าจำนวนเจ้าพนักงานที่เกี่ยวข้องเพื่อดำเนินกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์โดยวิธีประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างคุ้มค่าอยู่ในระดับปานกลาง เพราะมีค่าเฉลี่ย $\bar{x} = 3.355$

ประเด็นนี้ย่อมแสดงให้เห็นว่า เจ้าพนักงานที่เกี่ยวข้องกับการนำกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์โดยวิธีประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนมาใช้เพื่อหันเหคดีเด็กและเยาวชนปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างคุ้มค่าตามสัดส่วนและภาระของงาน

2.2) เรื่องงบประมาณที่นำมาใช้ในการดำเนินกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์โดยวิธีประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนเพื่อหันเหคดีเด็กและเยาวชนโดยไม่ต้องขึ้นสู่ศาลเยาวชนและครอบครัว

จากผลการตอบแบบสอบถามตามข้อ 6¹⁸ เกี่ยวกับความคุ้มค่าในการใช้ทรัพยากรในประเด็นเรื่องงบประมาณที่นำมาใช้ในกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์โดยวิธีประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนพบว่า จำนวนผู้ตอบแบบสอบถามทั้งหมด 180 คน ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มองมีความคิดเห็นว่างบประมาณที่นำมาใช้ในกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์โดยวิธีประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนมีความคุ้มค่าอยู่ในระดับค่อนข้างมาก มี 51 คน คิดเป็นร้อยละ 28.3 และมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากมี 27 คน คิดเป็นร้อยละ 15 ส่วนผู้ตอบ

¹⁸ แบบสอบถามข้อ 6 ความว่า ท่านคิดว่างบประมาณที่นำมาใช้ในการดำเนินการกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์โดยวิธีประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนเพื่อหันเหคดีอาญาเด็กและเยาวชน โดยไม่ต้องขึ้นสู่ศาลเยาวชนและครอบครัวมีอยู่ในระดับใด.

แบบสอบถามที่มีความคิดเห็นว่างบประมาณที่นำมาใช้กระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์โดยวิธีประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนมีไม่เพียงพอ อยู่ในระดับน้อย มีเพียง 5 คน คิดเป็นร้อยละ 2.8 เท่านั้น ดังข้อมูลแสดงในตารางที่ 54 ดังนี้

ตารางที่ 54 ตารางแสดงจำนวน ร้อยละ ของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามความคิดเห็น โดยการประเมินเกี่ยวกับความคุ้มค่าในการใช้ทรัพยากรในประเด็นเรื่องงบประมาณที่นำมาใช้ในการดำเนินกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์โดยวิธีประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชน

ระดับความเห็น	จำนวน(คน)	ร้อยละ (%)
มาก	27	15
ค่อนข้างมาก	51	28.3
ปานกลาง	70	38.9
ค่อนข้างน้อย	27	15.0
น้อย	5	2.8
รวม	180	100

จากข้อมูลผู้ตอบแบบสอบถามชี้ให้เห็นว่า งบประมาณที่นำมาใช้ในการดำเนินกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์โดยวิธีประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนมีความคุ้มค่าอยู่ในระดับปานกลาง เพราะมีค่าเฉลี่ย $\bar{x} = 3.377$

ประเด็นนี้ย่อมแสดงให้เห็นว่างบประมาณที่นำมาใช้สำหรับการดำเนินกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์โดยวิธีประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนเพื่อหันเหคดีเด็กและเยาวชนเป็นไปอย่างคุ้มค่าเหมาะสมกับภาระของงาน

2.3) ความรู้ความเข้าใจของเจ้าหน้าที่ในการดำเนินกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์โดยวิธีประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนเพื่อหันเหคดีเด็กและเยาวชนโดยไม่ต้องขึ้นสู่ศาลเยาวชนและครอบครัว

จากผลการตอบแบบสอบถามข้อ 7¹⁹ เกี่ยวกับความคุ้มค่าในการใช้ทรัพยากรในประเด็นเรื่องความรู้ความเข้าใจของเจ้าหน้าที่ในการดำเนินกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์โดยวิธีประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชน พบว่าจำนวนผู้ตอบแบบสอบถามทั้งหมด 180 คน ผู้ตอบ

¹⁹แบบสอบถามข้อ 7 ความว่า ท่านคิดว่าความรู้ความเข้าใจของเจ้าหน้าที่ในการดำเนินกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์โดยวิธีประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนเพื่อหันเหคดีเด็กและเยาวชน โดยไม่ต้องขึ้นสู่ศาลเยาวชนและครอบครัวมีอยู่ในระดับใด.

แบบสอบถามส่วนใหญ่มีความคิดเห็นว่า เจ้าหน้าที่ที่มีความรู้ความเข้าใจในการดำเนินกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์โดยวิธีประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชน มีอยู่ในระดับค่อนข้างมาก มีถึง 95 คน คิดเป็นร้อยละ 52.8 รองลงมาที่มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก มีถึง 32 คน คิดเป็นร้อยละ 17.8 ส่วนผู้ตอบแบบสอบถามที่มีความคิดเห็นว่า เจ้าหน้าที่ที่มีความรู้ความเข้าใจในการดำเนินกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์โดยวิธีประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนยังไม่ดีพอซึ่งอยู่ในระดับน้อย มีเพียง 1 คนคิดเป็นร้อยละ 0.6 เท่านั้น ดังข้อมูลแสดงในตารางที่ 55 ดังนี้

ตารางที่ 55 ตารางแสดงจำนวน ร้อยละ ของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามความคิดเห็น โดยการประเมินเกี่ยวกับค้ำค่าในการใช้ทรัพยากรในประเด็นเรื่องความรู้ความเข้าใจของเจ้าหน้าที่ในการดำเนินการดำเนินกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์โดยวิธีประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชน

ระดับความเห็น	จำนวน(คน)	ร้อยละ (%)
มาก	32	17.8
ค่อนข้างมาก	95	52.8
ปานกลาง	37	20.6
ค่อนข้างน้อย	15	8.3
น้อย	1	0.6
รวม	180	100

จากข้อมูลผู้ตอบแบบสอบถามชี้ให้เห็นว่า เจ้าหน้าที่ที่มีความรู้ความเข้าใจในการดำเนินการดำเนินกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์โดยวิธีประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนอยู่ในระดับค่อนข้างมาก เพราะมีค่าเฉลี่ย $\bar{x} = 3.788$

ประเด็นนี้แสดงให้เห็นว่า เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องของสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนชน อาทิเช่น ผู้อำนวยการสถานพินิจ พนักงานคุมประพฤติ พนักงานสังคมสงเคราะห์ และนักจิตวิทยา มีความรู้ความเข้าใจในการนำกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์โดยวิธีประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนมาใช้เพื่อหันเหคดีเด็กและเยาวชน ได้เป็นอย่างดี

3.) คุณภาพในการบริหารจัดการกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์โดยวิธีประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนเพื่อหันเหคดีเด็กและเยาวชนโดยต้องขึ้นสู่ศาลเยาวชนและครอบครัว

ตัวชี้วัดการประเมินผลข้อนี้ศึกษาจากแบบสอบถามส่วนที่ 2 ตาม 3 ข้อ 8 ข้อ 9 และข้อ 10 ซึ่งผลการประเมินความคิดเห็นเป็นรายประเด็น ปรากฏดังนี้

3.1) เรื่องประสิทธิภาพในการบริหารจัดการกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์โดยวิธีประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนเพื่อหันเหคดีเด็กและเยาวชนโดยต้องขึ้นสู่ศาลเยาวชนและครอบครัว

จากผลการตอบแบบสอบถามข้อ 3²⁰ เกี่ยวกับคุณภาพในการบริหารจัดการในประเด็นเรื่องประสิทธิภาพในการบริหารจัดการกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์โดยวิธีประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนเพื่อหันเหคดีอาญาเด็กและเยาวชน โดยไม่ต้องขึ้นสู่ศาลเยาวชนและครอบครัว พบว่า จำนวนผู้ตอบแบบสอบถามทั้งหมด 180 คน ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีความคิดเห็นว่าการดำเนินกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์โดยวิธีประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนมีการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพอยู่ในระดับค่อนข้างมาก มีถึง 73 คน คิดเป็นร้อยละ 40.6 และมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก มีถึง 34 คน คิดเป็นร้อยละ 18.9 ส่วนผู้ตอบแบบสอบถามที่มีความคิดเห็นว่าการดำเนินการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์โดยวิธีประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชน มีการบริหารจัดการที่ยังไม่มีประสิทธิภาพอยู่ในระดับน้อย มีเพียง 2 คน คิดเป็นร้อยละ 1.1 เท่านั้น ดังข้อมูลแสดงในตารางที่ 56 ดังนี้

ตารางที่ 56 ตารางแสดงจำนวน ร้อยละ ของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามความคิดเห็นโดยการประเมินเกี่ยวกับคุณภาพบริหารจัดการในประเด็นเรื่องการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพของกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์โดยวิธีประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชน

ระดับความเห็น	จำนวน(คน)	ร้อยละ (%)
มาก	34	18.9
ค่อนข้างมาก	73	40.6
ปานกลาง	51	28.3
ค่อนข้างน้อย	20	11.1
น้อย	2	1.1
รวม	180	100

²⁰แบบสอบถามข้อ 3 ความว่า ท่านคิดว่ากระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์โดยวิธีประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนเพื่อหันเหคดีอาญาเด็กและเยาวชน โดยต้องขึ้นสู่ศาลเยาวชนและครอบครัว ปัจจุบันมีการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพอยู่ในระดับใด.

จากข้อมูลผู้ตอบแบบสอบถามชี้ให้เห็นว่า คุณภาพในการบริหารจัดการกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์โดยวิธีประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชน มีประสิทธิภาพในระดับค่อนข้างมาก เพราะมีค่าเฉลี่ย $\bar{x} = 3.650$

ประเด็นนี้แสดงให้เห็นว่า การบริหารจัดการในการดำเนินกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์โดยวิธีประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนเป็นไปตามบทบัญญัติของกฎหมายและนโยบายของกระทรวงยุติธรรม การที่การบริหารจัดการมีประสิทธิภาพดีนั้น แสดงให้เห็นถึง กฎหมายที่เกี่ยวข้อง คือ พระราชบัญญัติจัดตั้งศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ.2534 มาตรา 63 ประกอบกับนโยบายของรัฐเป็นไปอย่างมีระบบระเบียบ จึงสามารถนำกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์โดยวิธีประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนมาใช้เป็นกระบวนการยุติธรรมทางเลือก เพื่อการหันเหคดีเด็กและเยาวชนออกจากกระบวนการยุติธรรมสำหรับเด็กและเยาวชนกระแสหลัก โดยทำให้การดำเนินคดีเด็กและเยาวชนสามารถจบลงด้วยความปรองดองสมานฉันท์ของทุกฝ่าย โดยไม่ต้องฟ้องคดีต่อศาลเยาวชนและครอบครัว

3.2) เรื่องความร่วมมือของเจ้าหน้าที่ในการดำเนินกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์โดยวิธีประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนเพื่อหันเหคดีเด็กและเยาวชนโดยไม่ต้องขึ้นสู่ศาลเยาวชนและครอบครัว

จากผลการตอบแบบสอบถามข้อ²¹ เกี่ยวกับคุณภาพในการบริหารจัดการในประเด็นเรื่องความร่วมมือของเจ้าหน้าที่ในการดำเนินการกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์โดยวิธีประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชน พบว่า จำนวนผู้ตอบแบบสอบถามทั้งหมด 180 คน ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ มีถึง 96 คน คิดเป็นร้อยละ 53.3 และมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก มีถึง 26 คน คิดเป็นร้อยละ 14.4 ส่วนผู้ตอบแบบสอบถามที่มีความคิดเห็นว่า คุณภาพในเรื่องความร่วมมือของเจ้าหน้าที่ในการดำเนินกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์โดยวิธีประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชน อยู่ในระดับน้อย มีเพียง 2 คน คิดเป็นร้อยละ 1.1 ดังข้อมูลแสดงในตารางที่ 57 ดังนี้

²¹ แบบสอบถามข้อ 8 ความว่า ท่านคิดว่าเจ้าหน้าที่ให้ความร่วมมือในการดำเนินการตามกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์โดยวิธีประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนเพื่อหันเหคดีอาญาเด็กและเยาวชน โดยไม่ต้องขึ้นสู่ศาลเยาวชนและครอบครัวมีอยู่ในระดับใด.

ตารางที่ 57 ตารางแสดงจำนวน ร้อยละ ของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามความคิดเห็น โดยการประเมินเกี่ยวกับคุณภาพบริการจัดการในประเด็นเรื่องความร่วมมือของเจ้าหน้าที่ในการดำเนินการกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์โดยวิธีประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชน

ระดับความเห็น	จำนวน(คน)	ร้อยละ (%)
มาก	26	14.4
ค่อนข้างมาก	96	53.3
ปานกลาง	31	17.2
ค่อนข้างน้อย	25	13.9
น้อย	2	1.1
รวม	180	100

จากข้อมูลผู้ตอบแบบสอบถามชี้ให้เห็นว่าคุณภาพในการบริการจัดการในประเด็นเรื่องความร่วมมือของเจ้าหน้าที่ในการดำเนินการกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์โดยวิธีประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชน อยู่ในระดับค่อนข้างมาก เพราะมีค่าเฉลี่ย $\bar{x} = 3.661$

ประเด็นนี้แสดงให้เห็นว่า เจ้าหน้าที่ของสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน ได้ให้ความร่วมมือในการบริหารจัดการเป็นอย่างดีมีประสิทธิภาพ โดยการดำเนินการติดต่อประสานงานและเจรจาเพื่อให้ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องยินยอมพร้อมใจเพื่อจัดให้มีการประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนเกิดขึ้น โดยการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่สถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนนั้นเป็นไปตามนโยบายของกรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน กระทรวงยุติธรรม

3.3) เรื่องความร่วมมือของเด็กและเยาวชนในการดำเนินตามกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์โดยวิธีประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนเพื่อหันเหคดีเด็กและเยาวชนโดยไม่ต้องขึ้นสู่ศาลเยาวชนและครอบครัว

จากผลการตอบแบบสอบถามตามข้อ 9²² เกี่ยวกับคุณภาพในการบริหารจัดการในประเด็นเรื่องความร่วมมือของเด็กและเยาวชนในการดำเนินการตามกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์โดยวิธีประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนพบว่า มีจำนวนผู้ตอบแบบสอบถาม

²² แบบสอบถามข้อ 9 ความว่า ท่านคิดว่าความร่วมมือของเด็กและเยาวชนในการดำเนินกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์โดยวิธีประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนเพื่อหันเหคดีอาญาเด็กและเยาวชน โดยไม่ต้องขึ้นสู่ศาลเยาวชนและครอบครัว มีอยู่ในระดับใด.

ทั้งหมด 180 คน ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีความคิดเห็นว่า ความร่วมมือของเด็กและเยาวชนในการดำเนินตามกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์โดยวิธีประชุมกลุ่มครอบครัว และชุมชนอยู่ในระดับค่อนข้างมาก มีถึง 73 คน คิดเป็นร้อยละ 40.6 และมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก มีถึง 41 คน คิดเป็นร้อยละ 22.8 ส่วนผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นว่า ความร่วมมือของเด็กและเยาวชนในการดำเนินการตามกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์โดยวิธีประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชน อยู่ในระดับน้อยมีเพียง 5 คน คิดเป็นร้อยละ 2.8 เท่านั้น ดังข้อมูลแสดงในตารางที่ 58 ดังนี้

ตารางที่ 58 ตารางแสดงจำนวน ร้อยละ ของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามความคิดเห็น โดยการประเมินเกี่ยวกับคุณภาพการบริหารจัดการในประเด็นเรื่องความร่วมมือของเด็กและเยาวชนในการดำเนินการตามกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์โดยวิธีประชุมกลุ่มครอบครัว และชุมชน

ระดับความเห็น	จำนวน(คน)	ร้อยละ (%)
มาก	41	22.8
ค่อนข้างมาก	73	40.6
ปานกลาง	29	16.1
ค่อนข้างน้อย	32	17.8
น้อย	5	2.8
รวม	180	100

จากข้อมูลผู้ตอบแบบสอบถามชี้ให้เห็นว่า คุณภาพในการบริหารจัดการในประเด็นเรื่องความร่วมมือของเด็กและเยาวชนในการดำเนินการตามกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์โดยวิธีประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนอยู่ในระดับค่อนข้างมาก เพราะมีค่าเฉลี่ย $\bar{x} = 3.627$

ประเด็นนี้แสดงให้เห็นว่า การนำกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์โดยวิธีประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนมาใช้เพื่อหันเหคดีเด็กและเยาวชนโดยไม่ต้องขึ้นศาลเยาวชนและครอบครัว เป็นมาตรการที่ก่อให้เกิดประโยชน์ต่อตัวเด็กและเยาวชนอย่างแท้จริง โดยให้โอกาสเด็กทำความดีเพื่อไถ่โทษ โดยไม่ถูกรวบไป และไม่ตัดเด็กและเยาวชนออกจากครอบครัว หรือชุมชนเดิมของเขา จึงส่งผลให้เด็กและเยาวชนส่วนใหญ่เต็มใจที่จะเข้าสู่กระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์โดยวิธีประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนดังกล่าวนี้

3.4) ความร่วมมือของผู้เสียหายในการดำเนินกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์โดยวิธีประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนเพื่อหันเหคดีเด็กและเยาวชนโดยไม่ต้องขึ้นสู่ศาลเยาวชนและครอบครัว

จากผลการตอบแบบสอบถามตามข้อ 10²³ เกี่ยวกับคุณภาพในการบริหารจัดการในประเด็นเรื่องความร่วมมือของผู้เสียหายในการดำเนินกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์โดยวิธีประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนเพื่อหันเหคดีอาญาเด็กและเยาวชนโดยไม่ต้องขึ้นสู่ศาลเยาวชนและครอบครัว พบว่ามีจำนวนผู้ตอบแบบสอบถามทั้งหมด 180 คน ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีความคิดเห็นว่า ความร่วมมือของผู้เสียหายในการดำเนินกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์โดยวิธีประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนเพื่อหันเหคดีอาญาเด็กและเยาวชนโดยไม่ต้องขึ้นสู่ศาลเยาวชนและครอบครัวอยู่ในระดับค่อนข้างมาก มีถึง 81 คน คิดเป็นร้อยละ 45 และมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก มีถึง 25 คน คิดเป็นร้อยละ 13.9 ส่วนผู้ตอบแบบสอบถามที่มีความคิดเห็นว่าความร่วมมือของผู้เสียหายในการดำเนินกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์โดยวิธีประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนเพื่อหันเหคดีอาญาเด็กและเยาวชนโดยไม่ต้องขึ้นสู่ศาลเยาวชนและครอบครัว มีอยู่ในระดับน้อย ซึ่งมีเพียง 5 คน คิดเป็นร้อยละ 2.8 ดังข้อมูลแสดงในตารางที่ 59 ดังนี้

ตารางที่ 59 ตารางแสดงจำนวน ร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามความคิดโดยการประเมินเกี่ยวกับคุณภาพการบริการจัดการ ในประเด็นเรื่องความร่วมมือของผู้เสียหายในการดำเนินการตามกระบวนการสำหรับเด็กและเยาวชนโดยวิธีประชุมกลุ่มครอบครัวฯ

ระดับความเห็น	จำนวน(คน)	ร้อยละ (%)
มาก	25	13.9
ค่อนข้างมาก	81	45
ปานกลาง	39	21.7
ค่อนข้างน้อย	30	16.7
น้อย	5	2.8
รวม	180	100

²³ แบบสอบถามข้อ 10 ความว่า ท่านคิดว่าความร่วมมือของผู้เสียหายในการดำเนินกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์โดยวิธีประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนเพื่อหันเหคดีอาญาเด็กและเยาวชน โดยไม่ต้องขึ้นสู่ศาลเยาวชนและครอบครัวมีอยู่ในระดับใด.

จากผู้ตอบแบบสอบถามชี้ให้เห็นว่า คุณภาพในการบริหารจัดการในประเด็นเรื่องความร่วมมือของผู้เสียหายในการดำเนินกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์โดยวิธีประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนอยู่ในระดับค่อนข้างมาก เพราะมีค่าเฉลี่ย $\bar{x} = 3.505$

ประเด็นนี้แสดงให้เห็นว่า กระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์โดยวิธีประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชน เป็นมาตรการที่ก่อให้เกิดประโยชน์ต่อผู้เสียหายอย่างแท้จริง เพราะนอกจากผู้เสียหายจะได้รับการชดเชยค่าเสียหายแล้ว ยังได้รับการเยียวยาความรู้สึกทางด้านจิตใจของผู้เสียหายให้บรรเทาเบาบางลงได้บ้าง และทำให้เกิดความเข้าใจและปรองดองกันระหว่างผู้เสียหายกับเด็กหรือเยาวชนที่กระทำความผิด รวมทั้งชุมชนที่เด็กและเยาวชนนั้นอาศัยอยู่ด้วย จึงส่งผลให้ผู้เสียหายส่วนใหญ่เต็มใจที่จะเข้าสู่กระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์โดยวิธีประชุมกลุ่มครอบครัวดังกล่าวนี้

4.) ผลสำเร็จในการดำเนินกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์โดยวิธีประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนเพื่อหันเหคดีเด็กและเยาวชนโดยไม่ต้องขึ้นสู่ศาลเยาวชนและครอบครัว

ตัวชี้วัดการประเมินผลข้อนี้ ศึกษาจากแบบสอบถามส่วนที่ 2 ข้อ 2 ข้อ 4 ข้อ 11 ข้อ 12 ข้อ 13 และข้อ 14 ซึ่งผลการประเมินความเห็นเป็นรายประเด็น ปรากฏดังนี้

4.1) ผลสำเร็จของกฎหมายเกี่ยวข้องในการดำเนินกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์โดยวิธีประชุมกลุ่มครอบครัวและเยาวชนเพื่อหันเหคดีเด็กและเยาวชนโดยไม่ต้องขึ้นสู่ศาลเยาวชนและครอบครัว

จากผลการตอบแบบสอบถามตามข้อ 2²⁴ ในประเด็นเรื่องผลสำเร็จของกฎหมายที่เกี่ยวข้องในการดำเนินการตามกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์โดยวิธีประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนพบว่า มีจำนวนผู้ตอบแบบสอบถามทั้งหมด 180 คน ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีความคิดเห็นว่า กฎหมายที่เกี่ยวข้องช่วยให้เกิดผลสำเร็จตามกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์โดยวิธีประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชน อยู่ในระดับค่อนข้างมาก มีถึง 79 คน คิดเป็นร้อยละ 43.9 รองลงมาที่มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากมีถึง 45 คน คิดเป็นร้อยละ 25 ส่วนผู้ตอบแบบสอบถามที่มีความคิดเห็นว่า กฎหมายที่เกี่ยวข้องช่วยให้เกิดผลสำเร็จในการดำเนินตามกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์โดยวิธีประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชน อยู่ในระบับน้อยมีเพียง 1 คน คิดเป็นร้อยละ 0.6 เท่านั้น ดังข้อมูลแสดงในตารางที่ 60 ดังนี้

²⁴ แบบสอบถามข้อ 2 ความว่า ท่านคิดว่ากฎหมายเกี่ยวกับคดีเด็กและเยาวชนช่วยให้การดำเนินกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์โดยวิธีประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชน เกิดผลสำเร็จอยู่ในระดับใด.

ตารางที่ 60 ตารางแสดงจำนวนร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามความคิดเห็น โดยการประเมินเกี่ยวกับผลสำเร็จในประเด็นเรื่องกฎหมายที่เกี่ยวข้องช่วยให้เกิดผลสำเร็จของกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์โดยวิธีประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนเพื่อหันเหคดีอาญาเด็กและเยาวชน โดยไม่ต้องขึ้นสู่ศาลเยาวชนและครอบครัว

ระดับความเห็น	จำนวน(คน)	ร้อยละ (%)
มาก	45	25
ค่อนข้างมาก	79	43.9
ปานกลาง	36	20
ค่อนข้างน้อย	19	10.6
น้อย	1	0.6
รวม	180	100

จากข้อมูลผู้ตอบแบบสอบถามชี้ให้เห็นว่า กฎหมายที่เกี่ยวข้องช่วยให้เกิดผลสำเร็จตามกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์โดยวิธีประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนอยู่ในระดับค่อนข้างมาก เพราะมีค่าเฉลี่ย $\bar{x} = 3.761$

ประเด็นนี้แสดงให้เห็นว่า กฎหมาย คือ พระราชบัญญัติจัดตั้งศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ.2534 มาตรา 63 บัญญัติเปิดช่องให้สามารถนำกระบวนการยุติธรรมทางเลือก คือ การนำกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์โดยวิธีประชุมครอบครัวและชุมชนมาใช้เพื่อหันเหคดีอาญาเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิดเล็กน้อยและมีความประพฤติดีเสียหายไม่มากนัก ออกจากกระบวนการยุติธรรมสำหรับเด็กและเยาวชนกระแสดัก โดยไม่ต้องฟ้องคดีต่อศาลเยาวชนและครอบครัว

4.2) ผลสำเร็จในเรื่องความคุ้มค่าในการนำมาใช้ของกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์โดยวิธีประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนเพื่อหันเหคดีเด็กและเยาวชนโดยไม่ต้องขึ้นสู่ศาลเยาวชนและครอบครัว

จากผลการตอบแบบสอบถามข้อ 4²⁵ เกี่ยวกับผลสำเร็จในประเด็นเรื่องความคุ้มค่าในการนำมาใช้ของกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์โดยวิธีประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชน พบว่ามีจำนวนผู้ตอบแบบสอบถามทั้งหมด 180 คน ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มี

²⁵ แบบสอบถามข้อ 4 ความว่า ท่านคิดว่าความคุ้มค่าของกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์โดยวิธีประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนเพื่อหันเหคดีอาญาเด็กและเยาวชน โดยไม่ต้องขึ้นสู่ศาลเยาวชนมีอยู่ในระดับใด.

ความคิดเห็นว่า ความคุ้มค่าของการนำมาใช้ของกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์โดยวิธีประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชน อยู่ในระดับค่อนข้างมาก มีถึง 85 คน คิดเป็นร้อยละ 47.2 และมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก มีถึง 54 คน คิดเป็นร้อยละ 30 ส่วนผู้ตอบแบบสอบถามที่มีความคิดเห็นว่า ความคุ้มค่าของการนำมาใช้ของกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์โดยวิธีประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนอยู่ในระดับน้อย มีเพียง 2 คน คิดเป็นร้อยละ 1.1 เท่านั้น ดังข้อมูลแสดงในตารางที่ 61 ดังนี้

ตารางที่ 61 ตารางแสดงจำนวน ร้อยละ ของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามความคิดเห็น โดยการประเมินเกี่ยวกับผลสำเร็จในประเด็นเรื่องความคุ้มค่าของกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์โดยวิธีประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนเพื่อหันเหคดีอาญาเด็กและเยาวชนโดยไม่ต้องขึ้นสู่ศาลเยาวชนและครอบครัว

ระดับความเห็น	จำนวน(คน)	ร้อยละ (%)
มาก	54	30
ค่อนข้างมาก	85	47.2
ปานกลาง	20	11.1
ค่อนข้างน้อย	19	10.6
น้อย	2	1.1
รวม	180	100

จากข้อมูลผู้ตอบแบบสอบถามชี้ให้เห็นว่า ผลสำเร็จในเรื่องความคุ้มค่าในการนำมาใช้ของกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์โดยวิธีประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนอยู่ในระดับค่อนข้างมาก เพราะมีค่าเฉลี่ยถึง $\bar{x} = 3.944$

ประเด็นนี้แสดงให้เห็นว่ากระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์โดยวิธีประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนที่นำมาใช้เพื่อหันเหคดีอาญาเด็กและเยาวชน โดยไม่ต้องขึ้นสู่ศาลเยาวชนและครอบครัวเป็นไปอย่างคุ้มค่ามาก เพราะทำให้ทุกฝ่ายไม่ว่าจะเป็นผู้เสียหาย เด็กหรือเยาวชนที่กระทำความผิด ครอบครัว รวมทั้งชุมชนต่างได้รับประโยชน์จากมาตรการนี้ โดยส่งให้เกิดความสมานฉันท์ปรองดองของทุกฝ่าย อีกทั้งช่วยลดการกลับมากกระทำความผิดซ้ำอีก และลดปริมาณคดีขึ้นสู่ศาลเยาวชนและครอบครัวลงได้ในระดับหนึ่ง

4.3) ผลสำเร็จในเรื่องการลดปริมาณเด็กและเยาวชนโดยไม่ต้องขึ้นสู่ศาลเด็กและเยาวชนและครอบครัวโดยวิธีประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชน

จากผลการตอบแบบสอบถามตามข้อ 11²⁶ เกี่ยวกับผลสำเร็จในประเด็นเรื่องการลดปริมาณคดีอาญาเด็กและเยาวชน โดยไม่ต้องขึ้นสู่ศาลเด็กและเยาวชนและครอบครัวโดยวิธีประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนพบว่า มีจำนวนผู้ตอบแบบสอบถามทั้งหมด 180 คน ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีความคิดเห็นว่า กระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์โดยวิธีประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนช่วยลดปริมาณคดีอาญาขึ้นสู่ศาลเยาวชนและครอบครัวอยู่ในระดับค่อนข้างมาก มีถึง 77 คน คิดเป็นร้อยละ 42.8 รองลงมาที่มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก มีถึง 47 คน คิดเป็นร้อยละ 26.1 ส่วนผู้ตอบแบบสอบถามที่มีความคิดเห็นว่า กระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์โดยวิธีประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนช่วยลดปริมาณคดีอาญาขึ้นสู่ศาลเยาวชนและครอบครัวอยู่ในระดับน้อย มีเพียง 2 คน คิดเป็นร้อยละ 1.1 ดังข้อมูลแสดงในตารางที่ 62 ดังนี้

ตารางที่ 62 ตารางแสดงจำนวน ร้อยละ ของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามความคิดเห็น โดยการประเมินเกี่ยวกับผลสำเร็จในประเด็นเรื่องการช่วยลดปริมาณคดีเด็กและเยาวชน โดยไม่ต้องขึ้นสู่ศาลเยาวชนและครอบครัวโดยวิธีประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชน

ระดับความเห็น	จำนวน(คน)	ร้อยละ (%)
มาก	47	26.1
ค่อนข้างมาก	77	42.8
ปานกลาง	36	20.0
ค่อนข้างน้อย	18	10.0
น้อย	2	1.1
รวม	180	100

จากข้อมูลผู้ตอบแบบสอบถามชี้ให้เห็นว่า กระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์โดยวิธีประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนช่วยลดปริมาณคดีเด็กและเยาวชน โดยไม่ต้องขึ้นสู่ศาลเยาวชนและครอบครัวอยู่ในระดับค่อนข้างมาก เพราะมีค่าเฉลี่ย $\bar{X} = 3.827$

ประเด็นนี้แสดงให้เห็นว่า การนำกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์โดยวิธีประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนมาใช้เป็นกระบวนการยุติธรรมทางเลือกเพื่อหันเหคดีอาญาเด็กและ

²⁶ แบบสอบถามข้อ 11 ความว่า ท่านคิดว่ากระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์โดยวิธีประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนช่วยลดปริมาณคดีเด็กและเยาวชน โดยไม่ต้องขึ้นสู่ศาลเยาวชนและครอบครัวได้ในระดับใด.

เยาวชนบางกลุ่มที่กระทำความผิดไม่ร้ายแรงมากนัก คือ การทำความผิดที่มีอัตราโทษอย่างสูง ให้จำคุกไม่เกิน 5 ปี ออกจากกระบวนการยุติธรรมสำหรับเด็กและเยาวชนกระแสดัก โดยไม่ฟ้องคดีต่อศาลเยาวชนและครอบครัว ย่อมส่งผลในการช่วยลดปริมาณคดีเด็กและเยาวชนขึ้นสู่ศาลเยาวชนและครอบครัวได้ในระดับหนึ่ง

4.4) ผลสำเร็จในเรื่องการช่วยแก้ไขพฤติกรรมผู้กระทำความผิดตามกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์โดยวิธีประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชน

จากผลการตอบแบบสอบถามข้อ 12²⁷ เกี่ยวกับผลสำเร็จในเรื่องการช่วยแก้ไขพฤติกรรมผู้กระทำความผิดตามกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์โดยวิธีประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชน พบว่า มีจำนวนผู้ตอบแบบสอบถามทั้งหมด 180 คน ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีความคิดเห็นว่าการแก้ไขพฤติกรรมผู้กระทำความผิดตามกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์โดยวิธีประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนอยู่ในระดับค่อนข้างมาก มีถึง 78 คน คิดเป็นร้อยละ 43.3 และมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก มีถึง 34 คน คิดเป็นร้อยละ 18.9 ส่วนผู้ตอบแบบสอบถามที่มีความคิดเห็นว่าการกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์โดยวิธีประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชน ช่วยแก้ไขพฤติกรรมผู้กระทำความผิดได้น้อย มีอยู่ในระดับน้อย ซึ่งมีเพียง 5 คน คิดเป็นร้อยละ 2.8 เท่านั้น ดังข้อมูลแสดงในตารางที่ 63 ดังนี้

ตารางที่ 63 ตารางแสดงจำนวน ร้อยละ ของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามความคิดเห็นโดยการประเมินเกี่ยวกับผลสำเร็จในประเด็นในเรื่องการช่วยแก้ไขพฤติกรรมผู้กระทำความผิดตามกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์โดยวิธีประชุมกลุ่มครอบครัวฯ

ระดับความเห็น	จำนวน(คน)	ร้อยละ (%)
มาก	34	18.9
ค่อนข้างมาก	78	43.3
ปานกลาง	34	18.7
ค่อนข้างน้อย	29	16.1
น้อย	5	2.8
รวม	180	100

²⁷ แบบสอบถามข้อ 12 ความว่า ท่านคิดว่า กระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์โดยวิธีประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชน เพื่อหันเหคดีอาญาเด็กและเยาวชน โดยไม่ต้องขึ้นสู่ศาลเยาวชนและครอบครัวมีผลในการแก้ไขพฤติกรรมผู้กระทำความผิดได้ในระดับใด.

จากผู้ตอบแบบสอบถามชี้ให้เห็นว่า เกิดผลสำเร็จในการแก้ไขพฤติกรรมผู้กระทำ ความผิดตามกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์โดยวิธีประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนอยู่ใน ระดับค่อนข้างมาก เพราะมีค่าเฉลี่ย $\bar{x} = 3.561$

ประเด็นนี้แสดงให้เห็นว่า กระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์โดยวิธีประชุมกลุ่ม ครอบครัวและชุมชนที่นำมาใช้เพื่อหันเหคดีอาญาเด็กและเยาวชน สามารถช่วยแก้ไขพฤติกรรม ของเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิดได้มาก เนื่องจากการจัดประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชน เป็นกระบวนการที่สอนให้เด็กและเยาวชนได้สำนึกผิด และตระหนักถึงการกระทำความผิด ของตนเองที่มีต่อผู้เสียหาย และเมื่อเด็กและเยาวชนนั้นสำนึกผิดก็จะมีกระบวนการเปิดโอกาส ให้เด็กและเยาวชนกระทำความดีเพื่อไถ่โทษ เพื่อแก้ไขพฤติกรรมของเด็กและเยาวชนที่กระทำ ความผิดให้กลับตัวเป็นคนดีกลับคืนสู่สังคมและครอบครัวโดยเร็ว

4.5) ผลสำเร็จในเรื่องการช่วยลดการกระทำความผิดซ้ำเมื่อใช้กระบวนการ ยุติธรรมเชิงสมานฉันท์โดยวิธีประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชน

จากผลการตอบแบบสอบถามข้อ 13²⁸ เกี่ยวกับผลสำเร็จในเรื่องการช่วยลดการกระทำ ความผิดซ้ำเมื่อใช้กระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์โดยวิธีประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชน พบว่า มีจำนวนผู้ตอบแบบสอบถามทั้งหมด 180 คน ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีความ คิดเห็นว่า กระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์โดยวิธีประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชน เกิด ผลสำเร็จในการช่วยลดการกระทำความผิดซ้ำได้มีอยู่ในระดับค่อนข้างมาก มีถึง 80 คน คิด เป็นร้อยละ 44.4 และมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก มีถึง 31 คน คิดเป็นร้อยละ 17.2 ส่วน ผู้ตอบแบบสอบถามที่มีความคิดเห็นว่า กระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์โดยวิธีประชุม กลุ่มครอบครัวและชุมชน ช่วยลดการกระทำความผิดซ้ำได้น้อย มีเพียง 2 คน คิดเป็นร้อยละ 1.1 ดังข้อมูลแสดงในตารางที่ 64 ดังนี้

ตารางที่ 64 ตารางแสดงจำนวน ร้อยละ ของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามความคิดเห็น โดยการประเมินเกี่ยวกับผลสำเร็จในประเด็นในเรื่องการช่วยลดการกระทำความผิดซ้ำเมื่อใช้ กระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์โดยวิธีประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชน

ระดับความเห็น	จำนวน(คน)	ร้อยละ (%)
มาก	31	17.2
ค่อนข้างมาก	80	44.4

²⁸ แบบสอบถามข้อ 13 ความว่า ท่านคิดว่ากระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์โดยวิธีประชุมกลุ่มครอบครัวเพื่อหันเหคดี เด็กและเยาวชน โดยไม่ต้องขึ้นศาลเยาวชนและครอบครัวมีผลช่วยลดการกระทำความผิดซ้ำได้ในระดับใด.

ระดับความเห็น	จำนวน(คน)	ร้อยละ (%)
ปานกลาง	35	19.4
ค่อนข้างน้อย	32	17.8
น้อย	2	1.1
รวม	180	100

จากข้อมูลผู้ตอบแบบสอบถามชี้ให้เห็นว่า กระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์โดยวิธีประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชน ช่วยลดการกระทำความผิดซ้ำได้ในระดับค่อนข้างมาก เพราะมีค่าเฉลี่ย $\bar{x} = 3.594$

ประเด็นนี้แสดงให้เห็นว่า กระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์โดยวิธีประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชน ช่วยอบรม ขัดเกลา และแก้ไขฟื้นฟูสภาพร่างกายและจิตใจของเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิดเป็นรายบุคคล รวมทั้งปลูกจิตสำนึกที่ดีในแก่เด็กและเยาวชนที่กระทำความผิดให้ได้ตระหนักถึงความเสียหายที่เกิดขึ้นจากการกระทำความผิดของตน จึงทำให้เด็กและเยาวชนกลุ่มนี้ไม่หวนกลับมาทำความผิดซ้ำอีก

4.6) เรื่องการประสบความสำเร็จในการนำมาใช้ของกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์โดยวิธีประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนเพื่อหันเหคดีเด็กและเยาวชนโดยไม่ต้องขึ้นสู่ศาลเยาวชนและครอบครัว

จากผลการตอบแบบสอบถามข้อ 14²⁹ ในประเด็นเรื่องการประสบความสำเร็จในการนำใช้กระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์โดยวิธีประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชน พบว่า มีจำนวนผู้ตอบแบบสอบถามทั้งหมด 180 คน ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีความคิดเห็นว่าการกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์โดยวิธีประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนประสบความสำเร็จอยู่ในระดับค่อนข้างมาก มีถึง 80 คน คิดเป็นร้อยละ 44.4 และมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก มีถึง 36 คน คิดเป็นร้อยละ 20.0 ส่วนผู้ตอบแบบสอบถามที่มีความคิดเห็นว่าการใช้กระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์โดยวิธีประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชน ไม่ค่อยประสบความสำเร็จมีอยู่ในระดับน้อย ซึ่งมีเพียง 3 คน คิดเป็นร้อยละ 1.7 ดังข้อมูลแสดงในตารางที่ 65 ดังนี้

²⁹ แบบสอบถามข้อ 14 ความว่า ท่านคิดว่ากระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์โดยวิธีประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชน เพื่อหันเหคดีเด็กและเยาวชนโดยไม่ต้องขึ้นสู่ศาลเยาวชนและครอบครัวประสบความสำเร็จในการนำมาใช้ในระดับใด

ตารางที่ 65 ตารางแสดงจำนวน ร้อยละ ของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามความคิดเห็น โดยการประเมินเกี่ยวกับผลสำเร็จในประเด็นในเรื่องการประสบความสำเร็จในการนำมาใช้ ของกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์โดยวิธีประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชน

ระดับความเห็น	จำนวน(คน)	ร้อยละ (%)
มาก	36	20.0
ค่อนข้างมาก	80	44.4
ปานกลาง	38	21.1
ค่อนข้างน้อย	23	12.8
น้อย	3	1.7
รวม	180	100

จากข้อมูลผู้ตอบแบบสอบถามชี้ให้เห็นว่ากระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์โดยวิธีประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนประสบความสำเร็จในระดับค่อนข้างมาก เพราะมีค่าเฉลี่ย $\bar{X} = 3.683$

ประเด็นนี้แสดงให้เห็นว่า การนำกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์โดยวิธีประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนมาใช้เพื่อหันเหคดีเด็กและเยาวชน ได้รับความร่วมมือเป็นอย่างดีจากทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง และทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องก็เต็มใจพร้อมที่จะเข้าร่วมกระบวนการดังกล่าว โดยที่เด็กและเยาวชนที่กระทำความผิดยินดีที่จะแก้ไขปรับปรุงตนเองไปในแนวทางที่ดีขึ้น ในส่วนของผู้เสียหายรวมทั้งชุมชนก็ยอมให้อภัยและให้โอกาสแก่เด็กและเยาวชนที่กระทำความผิดกลุ่มนี้กลับตัวเป็นคนดีและกลับคืนสู่สังคมอีกครั้งหนึ่งจึงแสดงให้เห็นถึงการนำกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์โดยวิธีประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนมาใช้เพื่อหันเหคดีเด็กและเยาวชน โดยไม่ต้องขึ้นสู่ศาลเยาวชนและครอบครัวประสบความสำเร็จค่อนข้างมาก

5.5.2 วิเคราะห์ผลการใช้กระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์โดยวิธีประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนเพื่อหันเหคดีเด็กและเยาวชนโดยไม่ต้องขึ้นสู่ศาลเยาวชนและครอบครัวตามความคิดเห็นโดยจำแนกตามกลุ่มอาชีพ

การวิเคราะห์ผลการใช้กระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์โดยวิธีการประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนตามความคิดเห็น โดยการจำแนกออกเป็น 3 กลุ่มอาชีพในพื้นที่เขตกรุงเทพมหานครและในส่วนพื้นที่เขตปริมณฑล รวม 6 จังหวัดเป็นไปตามตัวชี้วัดทั้ง 4 ด้าน ดังนี้

ก.) กลุ่มอาชีพที่หนึ่ง เป็นกลุ่มที่ใกล้ชิดกับปัญหาของเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิด และเป็นผู้เกี่ยวข้องโดยตรงในการนำกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์โดยวิธีประมุขกลุ่มครอบครัวและชุมชนมาใช้เพื่อหันเหคดีเด็กและเยาวชน ซึ่งได้แก่ ผู้อำนวยการสถานพินิจ พนักงานคุมประพฤติ พนักงานสังคมสงเคราะห์ และนักจิตวิทยา จากความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามกลุ่มอาชีพที่หนึ่ง สามารถวิเคราะห์ผลการใช้กระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์โดยวิธีประมุขกลุ่มครอบครัวและชุมชน ตามตัวชี้วัดทั้ง 4 ด้าน ได้ดังนี้

1.) ด้านการบรรลุวัตถุประสงค์หรือเป้าหมายของการใช้กระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์โดยวิธีประมุขกลุ่มครอบครัวและชุมชนเพื่อหันเหคดีเด็กและเยาวชนโดยไม่ต้องขึ้นสู่ศาลเยาวชนและครอบครัว

จากข้อมูลผู้ตอบแบบสอบถามกลุ่มอาชีพที่หนึ่ง ซึ่งให้เห็นถึงค่าเฉลี่ยความคิดเห็นของการใช้กระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์โดยวิธีประมุขกลุ่มครอบครัวและชุมชนสามารถดำเนินการบรรลุวัตถุประสงค์ หรือเป้าหมายได้อยู่ในระดับค่อนข้างมาก $\bar{x} = 4.00$

ประเด็นนี้ย่อมแสดงให้เห็นว่า การนำกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์โดยวิธีประมุขกลุ่มครอบครัวและชุมชนมาใช้เพื่อหันเหคดีเด็กและเยาวชนออกจากกระบวนการยุติธรรมสำหรับเด็กและเยาวชนกระแสหลักบรรลุวัตถุประสงค์หรือเป้าหมายของกระทรวงยุติธรรมได้มาก โดยสามารถแก้ไขพฤติกรรมนิสัยของเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิดเป็นรายบุคคลอย่างเหมาะสม พร้อมทั้งช่วยลดการกระทำความผิดซ้ำของเด็กและเยาวชน และส่งผลต่อการลดปริมาณคดีขึ้นสู่ศาลเยาวชนและครอบครัว

2.) ด้านความคุ้มค่าในการใช้ทรัพยากรเมื่อใช้กระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์โดยวิธีประมุขกลุ่มครอบครัวและชุมชนเพื่อหันเหคดีเด็กและเยาวชนโดยไม่ต้องขึ้นสู่ศาลเยาวชนและครอบครัว

จากข้อมูลผู้ตอบแบบสอบถามกลุ่มอาชีพที่หนึ่ง ซึ่งให้เห็นถึงค่าเฉลี่ยความคิดเห็นของความคุ้มค่าในการใช้ทรัพยากรโดยรวมอยู่ในระดับค่อนข้างมาก $\bar{x} = 3.55$ โดยเฉพาะในเรื่องความรู้ความเข้าใจของเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องมีค่าเฉลี่ยสูงสุดและอยู่ในระดับค่อนข้างมาก $\bar{x} = 4.000$ รองลงมาในเรื่องงบประมาณมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง $\bar{x} = 3.422$ และในเรื่องจำนวนเจ้าหน้าที่เกี่ยวข้องมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง $\bar{x} = 3.233$ เช่นเดียวกัน

ประเด็นนี้ย่อมแสดงให้เห็นว่า เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับการนำกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์โดยวิธีประมุขกลุ่มครอบครัวและชุมชนมาใช้เพื่อหันเหคดีเด็กและเยาวชนได้ปฏิบัติหน้าที่อย่างคุ้มค่า รวมทั้งงบประมาณที่นำมาใช้ในการดำเนินงานก็เป็นไปอย่างคุ้มค่าเหมาะสมกับภาระงาน โดยเฉพาะอย่างยิ่งเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องของสถานพินิจและคุ้มครองเด็ก

และเยาวชน มีความรู้ความเข้าใจในการนำกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์โดยวิธีประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชน มาใช้เพื่อหันเหคดีเด็กและเยาวชนได้เป็นอย่างดี

3.) ด้านคุณภาพการบริหารจัดการของการใช้กระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์โดยวิธีประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนเพื่อหันเหคดีเด็กและเยาวชนโดยไม่ต้องขึ้นสู่ศาลเยาวชนและครอบครัว

จากข้อมูลผู้ตอบแบบสอบถามกลุ่มอาชีพที่หนึ่ง ซึ่งให้เห็นถึงค่าเฉลี่ยความคิดเห็นของคุณภาพการบริหารจัดการโดยรวมอยู่ในระดับค่อนข้างมาก $\bar{x} = 3.64$ โดยเฉพาะในเรื่องความร่วมมือของเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง และในเรื่องความร่วมมือของเด็กและเยาวชนมีค่าเฉลี่ยสูงสุดเท่ากัน และอยู่ในระดับค่อนข้างมาก $\bar{x} = 3.900$ รองลงมาในเรื่องประสิทธิภาพในการบริหารจัดการ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับค่อนข้างมาก $\bar{x} = 3.56$ และในเรื่องความร่วมมือของผู้เสียหายมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับค่อนข้างมาก $\bar{x} = 3.200$

ประเด็นนี้ย่อมแสดงให้เห็นว่า การบริหารจัดการในการดำเนินกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์โดยวิธีประชุมกลุ่มครอบครัวได้ปฏิบัติตามกฎหมาย คือ พระราชบัญญัติจัดตั้งศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2534 มาตรา 63 และเป็นไปตามนโยบายของกระทรวงยุติธรรม รวมทั้งทุกฝ่ายไม่ว่าจะเป็นผู้เสียหาย เด็กและเยาวชนที่กระทำความผิด โดยเฉพาะเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องได้ให้ความร่วมมือเป็นอย่างดีในการเข้าสู่กระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์โดยวิธีประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชน จึงแสดงให้เห็นได้ว่าสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนมีการบริหารจัดการในเรื่องการใช้กระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์โดยวิธีประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนเป็นไปอย่างมีคุณภาพที่ดี

4.) ด้านผลสำเร็จของการใช้กระบวนการใช้กระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์โดยวิธีประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนเพื่อหันเหคดีเด็กและเยาวชนโดยไม่ต้องขึ้นสู่ศาลเยาวชนและครอบครัว

จากข้อมูลผู้ตอบแบบสอบถามกลุ่มอาชีพที่หนึ่ง ซึ่งให้เห็นถึงค่าเฉลี่ยความคิดเห็นของผลสำเร็จโดยรวมอยู่ในระดับค่อนข้างมาก $\bar{x} = 3.794$ โดยเฉพาะในเรื่องความคุ้มค่าในการนำมาใช้มีค่าเฉลี่ยสูงสุดและอยู่ในระดับค่อนข้างมาก $\bar{x} = 4.366$ รองลงมาในเรื่องของกฎหมายที่ช่วยให้เกิดผลสำเร็จมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับค่อนข้างมาก $\bar{x} = 3.900$ ในเรื่องผลสำเร็จในการนำมาใช้มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับค่อนข้างมาก $\bar{x} = 3.666$ ในเรื่องผลในการช่วยลดปริมาณคดีขึ้นสู่ศาลเยาวชนและครอบครัวมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับค่อนข้างมาก $\bar{x} = 3.633$ ในเรื่องผลในการช่วยลดการกระทำความผิดซ้ำ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับค่อนข้างมาก $\bar{x} = 3.600$ และในเรื่องผลสำเร็จในการแก้ไขพฤติกรรมนิสัยของผู้กระทำความผิดมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง $\bar{x} = 3.433$

ประเด็นนี้ข้อมแสดงให้เห็นว่า กฎหมายที่เกี่ยวข้อง คือ พระราชบัญญัติจัดตั้งศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ.2534 มาตรา 63 เปิดโอกาสให้นำกระบวนการยุติธรรมทางเลือก คือ กระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์โดยวิธีประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนมาใช้เพื่อหันเหคดีเด็กและเยาวชนออกจากกระบวนการยุติธรรมสำหรับเด็กและเยาวชนกระแสหลัก โดยเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิดไม่ร้ายแรง และมีความประพฤติเสียหายไม่มากนักได้มีโอกาสกลับตัวเป็นคนดีและกลับคืนสู่สังคมโดยเร็วจากการได้รับโอกาสจากผู้เสียหายและสังคม จึงอาจกล่าวได้ว่า กระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์โดยวิธีประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนประสบผลสำเร็จดีในระดับหนึ่งทีเดียว

ข. กลุ่มอาชีพที่สอง เป็นกลุ่มที่มีอาชีพเกี่ยวข้องกับการดำเนินคดีเด็กและเยาวชนตามพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2534 ซึ่งได้แก่ ผู้พิพากษาศาลเยาวชนและครอบครัว พนักงานอัยการฝ่ายคดีเยาวชนและครอบครัว และพนักงานสอบสวน จากความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามกลุ่มอาชีพที่สองสามารถวิเคราะห์ผลการใช้กระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์โดยวิธีประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชน ตามตัวชี้วัดทั้ง 4 ด้าน ดังนี้

1) ด้านการบรรลุวัตถุประสงค์หรือเป้าหมายของการใช้กระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์โดยวิธีประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนเพื่อหันเหคดีเด็กและเยาวชนโดยไม่ต้องขึ้นสู่ศาลเยาวชนและครอบครัว

จากข้อมูลผู้ตอบแบบสอบถามกลุ่มอาชีพที่สอง ซึ่งให้เห็นถึงค่าเฉลี่ยความคิดเห็นของการใช้กระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์โดยวิธีประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชน สามารถดำเนินการบรรลุวัตถุประสงค์หรือเป้าหมายได้อยู่ในระดับค่อนข้างมาก $\bar{x} = 3.600$

ประเด็นนี้ข้อมแสดงให้เห็นว่า การนำกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์โดยวิธีประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนมาใช้เพื่อหันเหคดีเด็กและเยาวชนออกจากกระบวนการยุติธรรมสำหรับเด็กและเยาวชนกระแสหลักสามารถบรรลุวัตถุประสงค์ หรือเป้าหมายของกระทรวงยุติธรรมและส่งผลต่อการลดปริมาณคดีขึ้นสู่ศาลเยาวชนและครอบครัวได้ดีในระดับหนึ่ง

2) ด้านความคุ้มค่าในการใช้ทรัพยากรเมื่อใช้กระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์โดยวิธีประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนเพื่อหันเหคดีเด็กและเยาวชนโดยไม่ต้องขึ้นสู่ศาลเยาวชนและครอบครัว

จากข้อมูลผู้ตอบแบบสอบถามกลุ่มอาชีพที่สอง ซึ่งให้เห็นถึงค่าเฉลี่ยความคิดเห็นของความคุ้มค่าในการใช้ทรัพยากรโดยรวมอยู่ในระดับค่อนข้างมาก $\bar{x} = 3.606$ โดยเฉพาะในเรื่องความรู้ความเข้าใจของเจ้าหน้าที่ที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดและอยู่ในระดับค่อนข้างมาก $\bar{x} = 3.780$

รองลงมาในเรื่องงบประมาณที่นำมาใช้มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับค่อนข้างมาก $\bar{x} = 3.580$ และในเรื่องจำนวนเจ้าพนักงานที่เกี่ยวข้องมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง $\bar{x} = 3.460$

ประเด็นนี้ย่อมแสดงให้เห็นว่า เจ้าพนักงานที่เกี่ยวข้องกับการนำกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์โดยวิธีประมุขกลุ่มครอบครัวและชุมชนมาใช้เพื่อหันเหคดีเด็กและเยาวชน ได้ปฏิบัติหน้าที่อย่างคุ้มค่า รวมทั้งงบประมาณที่นำมาใช้ในการดำเนินงานเป็นไปอย่างคุ้มค่าเหมาะสมกับภาระงาน โดยเฉพาะอย่างยิ่งเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องของสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนมีความรู้ความเข้าใจในการนำกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์โดยวิธีประมุขกลุ่มครอบครัวและชุมชนมาใช้เพื่อหันเหคดีเด็กและเยาวชนเป็นอย่างดี

3.) ด้านคุณภาพการบริหารจัดการของการใช้กระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์โดยวิธีประมุขกลุ่มครอบครัวและชุมชนเพื่อหันเหคดีเด็กและเยาวชนโดยไม่ต้องขึ้นสู่ศาลเยาวชนและครอบครัว

จากข้อมูลผู้ตอบแบบสอบถามกลุ่มอาชีพที่สองชี้ให้เห็นถึง ค่าเฉลี่ยความคิดเห็นของคุณภาพการบริหารจัดการโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง $\bar{x} = 3.485$ โดยเฉพาะในเรื่องประสิทธิภาพในการบริหารจัดการมีค่าเฉลี่ยสูงสุด และอยู่ในระดับค่อนข้างมาก $\bar{x} = 3.620$ รองลงมาในเรื่องความร่วมมือของผู้เสียหายมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับค่อนข้างมาก $\bar{x} = 3.600$ ในเรื่องความร่วมมือของเด็กและเยาวชนมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง $\bar{x} = 3.420$ และในเรื่องความร่วมมือของเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง $\bar{x} = 3.300$

ประเด็นนี้ย่อมแสดงให้เห็นว่า ผู้ตอบส่วนใหญ่ยังไม่แน่ใจว่าการบริหารจัดการโดยรวมของสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนในเรื่องการใช้กระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์โดยวิธีประมุขกลุ่มครอบครัวและชุมชนเป็นไปอย่างมีคุณภาพหรือไม่ บางครั้งอาจเป็นเพราะขาดการประสานงานระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง อาทิเช่น พนักงานสอบสวนติดภารกิจไม่เข้าร่วมประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชน รวมทั้งอาจเป็นกรณีที่บิดามารดาหรือผู้ปกครองของเด็กหรือเยาวชนที่กระทำความผิดมักไม่ค่อยมีเวลาในการเข้าร่วมประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชน จึงส่งผลให้การดำเนินการประมุขกลุ่มครอบครัวและชุมชนไม่ประสบผลสำเร็จ ประเด็นปัญหานี้จึงเป็นปัญหาที่ควรจะได้รับแก้ไขต่อไป

4.) ด้านผลสำเร็จของการใช้กระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์โดยวิธีประมุขกลุ่มครอบครัวและชุมชนเพื่อหันเหคดีเด็กและเยาวชนโดยไม่ต้องขึ้นสู่ศาลเยาวชนและครอบครัว

จากข้อมูลผู้ตอบแบบสอบถามกลุ่มอาชีพที่สองชี้ให้เห็นถึง ค่าเฉลี่ยความคิดเห็นของผลสำเร็จโดยรวมอยู่ในระดับค่อนข้างมาก $\bar{x} = 3.597$ โดยเฉพาะในเรื่องผลในการช่วยลดปริมาณคดีขึ้นสู่ศาลเยาวชนและครอบครัวมีค่าเฉลี่ยสูงสุดและอยู่ในระดับค่อนข้างมาก $\bar{x} = 4.080$ รองลงมาในเรื่องความคุ้มค่าในการนำมาใช้มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับค่อนข้างมาก $\bar{x} = 3.980$ ในเรื่องผลสำเร็จในการนำมาใช้มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับค่อนข้างมาก $\bar{x} = 3.790$ ในเรื่อง

ผลของกฎหมายที่ช่วยให้เกิดผลสำเร็จมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับค่อนข้างมาก $\bar{x} = 3.680$ ในเรื่องผลในการช่วยลดการกระทำผิดซ้ำ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับค่อนข้างมาก $\bar{x} = 3.590$ และในเรื่องผลสำเร็จในการแก้ไขพฤติกรรมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง $\bar{x} = 3.380$

ประเด็นนี้ย่อมแสดงให้เห็นว่า การนำกระบวนการยุติธรรมทางเลือก คือ กระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์โดยวิธีประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนมาใช้ควบคู่มาตรา 63 เพื่อหันเหคดีเด็กและเยาวชนที่มีความคุ้มค่าในการนำมาใช้ เพราะเกิดประโยชน์แก่ทุกฝ่าย ไม่ว่าจะเป็นผู้เสียหาย เด็กหรือเยาวชนที่กระทำความผิด และสังคมที่สามารถปรับความเข้าใจกันได้โดยตกลงด้วยความสมานฉันท์ปรองดองของทุกฝ่าย และส่งผลต่อการช่วยลดปริมาณคดีเด็กและเยาวชนขึ้นสู่ศาลเยาวชนและครอบครัวได้ดีในระดับหนึ่ง เพียงแต่ยังไม่แน่ใจว่ากระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์โดยวิธีประชุมกลุ่มครอบครัวสามารถแก้ไขพฤติกรรมของผู้กระทำความผิดที่เป็นเด็กหรือเยาวชนเป็นรายบุคคลได้อย่างเหมาะสมเพียงใด ประเด็นปัญหานี้จึงเป็นปัญหาที่ควรจะได้รับการแก้ไขต่อไป แต่อย่างไรก็ดีจากการพิจารณาถึงผลสำเร็จโดยรวมแล้วอาจจะกล่าวได้ว่ากระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์โดยวิธีประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนประสบความสำเร็จดีในระดับหนึ่ง

ก. กลุ่มอาชีพที่สาม เป็นกลุ่มที่ได้รับผลกระทบกับการใช้กระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์โดยวิธีประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชน ซึ่งได้แก่ ผู้เสียหาย เด็กและเยาวชนที่อยู่ในความควบคุมของสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนและประชาชนทั่วไป จากความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามกลุ่มอาชีพที่สามสามารถวิเคราะห์ผลการใช้กระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์โดยวิธีประชุมกลุ่มครอบครัวและเยาวชน ตามตัวชี้วัด ทั้ง 4 ด้านดังนี้

1.) ด้านการบรรลุลวัตถุประสงค์หรือเป้าหมายของการใช้กระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์โดยวิธีประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนเพื่อหันเหคดีเด็กและเยาวชนโดยไม่ต้องขึ้นสู่ศาลเยาวชนและครอบครัว

จากข้อมูลผู้ตอบแบบสอบถามกลุ่มอาชีพที่สาม ซึ่งให้เห็นถึงค่าเฉลี่ยความคิดเห็นของการใช้กระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์โดยวิธีประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนสามารถดำเนินการบรรลุลวัตถุประสงค์ หรือเป้าหมายได้อยู่ในระดับค่อนข้างมาก $\bar{x} = 3.880$

ประเด็นนี้ย่อมแสดงให้เห็นว่า การนำกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์โดยวิธีประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนมาใช้เพื่อหันเหคดีเด็กและเยาวชน โดยไม่ต้องขึ้นสู่ศาลเยาวชนและครอบครัวบรรลุลวัตถุประสงค์ หรือเป้าหมายของกระทรวงยุติธรรมได้มาก โดยสามารถแก้ไขพฤติกรรมของเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิดเป็นรายบุคคลได้อย่างเหมาะสม อีกทั้งช่วยลดการกระทำผิดซ้ำของเด็กและเยาวชน และส่งผลต่อการลดปริมาณคดีเด็กและเยาวชนขึ้นสู่ศาลเยาวชนและครอบครัวได้เป็นอย่างดี

2.) ด้านความคุ้มค่าในการใช้ทรัพยากรเพื่อใช้กระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ โดยวิธีประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนเพื่อหันเหคดีเด็กและเยาวชนโดยไม่ต้องขึ้นสู่ศาลเยาวชนและครอบครัว

จากข้อมูลผู้ตอบแบบสอบถามกลุ่มอาชีพที่สามชี้ให้เห็นถึง ค่าเฉลี่ยความคิดเห็นของ ความคุ้มค่าในการใช้ทรัพยากรโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง $\bar{x} = 3.443$ โดยเฉพาะในเรื่อง ความรู้ความเข้าใจของเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องมีค่าเฉลี่ยสูงสุดและอยู่ในระดับค่อนข้างมาก $\bar{x} = 3.730$ รองลงมาในเรื่องจำนวนเจ้าพนักงานที่เกี่ยวข้องมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง $\bar{x} = 3.340$ และในเรื่องงบประมาณที่นำมาใช้มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง $\bar{x} = 3.260$

ประเด็นนี้ย่อมแสดงให้เห็นว่า เจ้าพนักงานที่เกี่ยวข้องกับการนำกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์โดยวิธีประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนมาใช้เพื่อหันเหคดีเด็กและเยาวชน ได้แก่ สถานพินิจและคุ้มครองเด็กเยาวชนได้ปฏิบัติหน้าที่อย่างคุ้มค่า โดยเฉพาะผู้อำนวยการสถานพินิจ พนักงานคุมประพฤติ พนักงานสังคมสงเคราะห์ และนักจิตวิทยาที่มีความรู้ความเข้าใจเป็นอย่างดีในการนำกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์โดยวิธีประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนมาใช้เพื่อหันเหคดีเด็กและเยาวชน โดยไม่ต้องขึ้นสู่ศาลเยาวชนและครอบครัว เพียงแต่ผู้ตอบส่วนใหญ่ไม่ทราบว่า จำนวนเจ้าพนักงานที่เกี่ยวข้องและงบประมาณที่นำมาใช้ คุ้มค่าและมีสัดส่วนเหมาะสมกับสภาพงานหรือไม่

3.) ด้านคุณภาพการบริหารจัดการของการใช้กระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ โดยวิธีประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนเพื่อหันเหคดีเด็กและเยาวชนโดยไม่ต้องขึ้นสู่ศาลเยาวชนและครอบครัว

จากข้อมูลผู้ตอบแบบสอบถามกลุ่มอาชีพที่สาม ชี้ให้เห็นถึง ค่าเฉลี่ยความคิดเห็นของ คุณภาพการบริหารจัดการโดยรวมอยู่ในระดับค่อนข้างมาก $\bar{x} = 3.665$ โดยเฉพาะในเรื่อง ความร่วมมือของเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องมีค่าเฉลี่ยสูงสุดและอยู่ในระดับค่อนข้างมาก $\bar{x} = 3.770$ รองลงมาในเรื่องประสิทธิภาพในการบริหารจัดการมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับค่อนข้างมาก $\bar{x} = 3.690$ ในเรื่องความร่วมมือของเด็กและเยาวชนมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับค่อนข้างมาก $\bar{x} = 3.650$ และในเรื่องความร่วมมือของผู้เสียหายมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับค่อนข้างมาก $\bar{x} = 3.550$ เช่นเดียวกัน

ประเด็นนี้ย่อมแสดงให้เห็นว่า การบริหารจัดการในการดำเนินกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์โดยวิธีประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชน ได้ปฏิบัติตามกฎหมาย คือ พระราชบัญญัติจัดตั้งศาลเยาวชนและครอบครัว และวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2534 มาตรา 63 และปฏิบัติสอดคล้องกับนโยบายของกระทรวงยุติธรรม โดยการบริหารจัดการในการดำเนินกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์โดยวิธีประชุมกลุ่มครอบครัวและ

ชุมชนช่วยเสริมสร้างให้เกิดความร่วมมือกันของทุกฝ่าย ไม่ว่าจะเป็นผู้เสียหาย เด็กหรือเยาวชนที่กระทำความผิด รวมถึงครอบครัวของเด็กและเยาวชน โดยเฉพาะเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง ได้ให้ความร่วมมือเป็นอย่างดี ในการเข้าสู่กระบวนการประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนจึงแสดงให้เห็นได้ว่า สถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนมีการบริหารจัดการในเรื่องการใช้กระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์โดยวิธีประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนเป็นไปอย่างมีคุณภาพ

4.) ด้านผลสำเร็จของการใช้กระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์โดยวิธีประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนเพื่อหันเหคดีเด็กและเยาวชนโดยไม่ต้องขึ้นศาลเยาวชนและครอบครัว

จากข้อมูลผู้ตอบแบบสอบถามกลุ่มอาชีพที่สามชี้ให้เห็นถึง ค่าเฉลี่ยความคิดเห็นของผลสำเร็จโดยรวมอยู่ในระดับค่อนข้างมาก $\bar{x} = 3.735$ โดยเฉพาะ เรื่องความคุ้มค่าในการนำมาใช้มีค่าเฉลี่ยสูงสุดและอยู่ในระดับค่อนข้างมาก $\bar{x} = 3.800$ รองลงมาในเรื่องการประสบผลสำเร็จในการนำมาใช้ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับค่อนข้างมาก $\bar{x} = 3.790$ ในเรื่องกฎหมายที่ช่วยให้เกิดผลสำเร็จ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับค่อนข้างมาก $\bar{x} = 3.770$ ในเรื่องผลสำเร็จในการแก้ไขพฤติกรรมผู้กระทำความผิดมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับค่อนข้างมาก $\bar{x} = 3.750$ ในการช่วยลดปริมาณคดีขึ้นศาลเยาวชนและครอบครัวมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับค่อนข้างมาก $\bar{x} = 3.710$ และในเรื่องผลในการช่วยลดการกระทำความผิดซ้ำมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับค่อนข้างมาก $\bar{x} = 3.590$

ประเด็นนี้ย่อมแสดงให้เห็นว่า การนำกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์โดยวิธีประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนมาใช้ควบคู่กับมาตรา 63 แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีคดีเยาวชนและครอบครัวสามารถหันเหคดีเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิด และมีความประพฤตินิสัยไม่มากออกจากกระบวนการยุติธรรมสำหรับเด็กและเยาวชนกระแสนักได้ดีในระดับหนึ่ง และกระบวนการนี้ยังช่วยให้เด็กหรือเยาวชนที่กระทำความผิดได้ตระหนักถึงความเสียหายที่เกิดจากการกระทำความผิดของตน และได้รับโอกาสจากผู้เสียหายและสังคมในการแก้ไขตนเองเพื่อได้กลับคืนสู่สังคมโดยเร็ว กระบวนการประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนจึงส่งผลดีต่อการแก้ไขพฤติกรรมของเด็กและเยาวชน รวมทั้งช่วยลดการกลับมากระทำความผิดซ้ำอีกของเด็กและเยาวชนกลุ่มนี้ และส่งผลต่อการลดปริมาณคดีเด็กและเยาวชนขึ้นศาลเยาวชนและครอบครัวลงได้ในระดับหนึ่ง จึงอาจกล่าวได้ว่า กระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์โดยวิธีประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนประสบผลสำเร็จดีในระดับหนึ่ง

5.5.3 วิเคราะห์ผลการใช้กระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์โดยวิธีประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนเพื่อหันเหคดีเด็กและเยาวชนโดยไม่ต้องขึ้นสู่ศาลเยาวชนและครอบครัวกับพื้นที่เขตในส่วนของกรุงเทพมหานครและปริมณฑล

จากความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามในทุกกลุ่มอาชีพเกี่ยวกับการใช้กระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์โดยวิธีประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนในพื้นที่ของกรุงเทพมหานครและปริมณฑล โดยพิจารณาจาก ตัวชี้วัดทั้ง 4 ด้านมีผลดังนี้

1) พื้นที่เขตกับการบรรลุวัตถุประสงค์ของการใช้กระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์โดยวิธีประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนเพื่อหันเหคดีเด็กและเยาวชนโดยไม่ต้องขึ้นสู่ศาลเยาวชนและครอบครัว

จากผลการศึกษาความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่พบว่า พื้นที่เขตจังหวัดปทุมธานีมีค่าเฉลี่ยคะแนนในเรื่องการบรรลุวัตถุประสงค์ หรือเป้าหมายมากที่สุด คือ มีค่าเฉลี่ยคะแนนอยู่ในระดับค่อนข้างมาก $\bar{x} = 4.218$ รองลงมาได้แก่ พื้นที่จังหวัดนครนายก มีค่าเฉลี่ยคะแนนอยู่ในระดับค่อนข้างมาก $\bar{x} = 3.909$ พื้นที่เขตจังหวัดนนทบุรีค่าเฉลี่ยคะแนนอยู่ในระดับค่อนข้างมาก $\bar{x} = 3.781$ พื้นที่เขตกรุงเทพมหานครค่าเฉลี่ยคะแนนอยู่ในระดับค่อนข้างมาก $\bar{x} = 3.775$ และพื้นที่เขตจังหวัดฉะเชิงเทรามีค่าเฉลี่ยคะแนนอยู่ในระดับค่อนข้างมาก $\bar{x} = 3.576$ แต่ในส่วนพื้นที่เขตจังหวัดสมุทรปราการมีค่าเฉลี่ยคะแนนอยู่ในระดับปานกลาง $\bar{x} = 3.400$

ประเด็นนี้ย่อมแสดงให้เห็นว่า สถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนจังหวัดปทุมธานี ดำเนินกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์โดยวิธีประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนบรรลุวัตถุประสงค์ หรือเป้าหมายของกระทรวงยุติธรรมมากที่สุด ทั้งในส่วนการแก้ไขฟื้นฟูเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิดเป็นรายบุคคล พร้อมทั้งช่วยลดการกระทำความผิดซ้ำ และลดปริมาณคดีขึ้นสู่ศาลเยาวชนและครอบครัวได้ดีในระดับหนึ่ง

2) พื้นที่เขตกับความคุ้มค่าในการใช้ทรัพยากรของการใช้กระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์โดยวิธีประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนเพื่อหันเหคดีเด็กและเยาวชนโดยไม่ต้องขึ้นสู่ศาลเยาวชนและครอบครัว

จากผลการศึกษาความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ พบว่าจังหวัดปทุมธานีมีค่าเฉลี่ยคะแนนเรื่องความคุ้มค่าในการใช้ทรัพยากรมากที่สุด คือ มีค่าเฉลี่ยคะแนนอยู่ในระดับค่อนข้างมาก $\bar{x} = 3.625$ รองลงมาได้แก่พื้นที่เขตจังหวัดนนทบุรีมีค่าเฉลี่ยคะแนนอยู่ในระดับค่อนข้างมาก $\bar{x} = 3.562$ พื้นที่เขตจังหวัดฉะเชิงเทรามีค่าเฉลี่ยคะแนนอยู่ในระดับค่อนข้างมาก $\bar{x} = 3.551$ และพื้นที่เขตกรุงเทพมหานครมีค่าเฉลี่ยคะแนนอยู่ในระดับค่อนข้างมาก $\bar{x} = 3.505$ แต่ในส่วนพื้นที่เขตจังหวัดนครนายก และพื้นที่เขตจังหวัดสมุทรปราการ มีค่าเฉลี่ยคะแนนอยู่ในระดับปานกลาง $\bar{x} = 3.363$ และ $\bar{x} = 3.166$ ตามลำดับ

ประเด็นนี้ ย่อมแสดงให้เห็นว่า สถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนจังหวัดปทุมธานีมีเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องที่มีความรู้ความเข้าใจในการดำเนินกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์โดยวิธีประมุขกลุ่มครอบครัว และชุมชนมาใช้เพื่อหันเหคดีเด็กและเยาวชนได้เป็นอย่างดี และเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องทุกคนได้ปฏิบัติหน้าที่อย่างคุ้มค่า รวมทั้งงบประมาณที่นำมาใช้ในการดำเนินงานก็เป็นไปอย่างคุ้มค่าได้สัดส่วนกับภาระงาน

3) พื้นที่เขตกับคุณภาพในการบริหารจัดการของการใช้กระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์โดยวิธีประมุขกลุ่มครอบครัวและชุมชนเพื่อหันเหคดีเด็กและเยาวชนโดยไม่ต้องขึ้นสู่ศาลเยาวชนและครอบครัว

จากผลการศึกษาความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่พบว่า จังหวัดปทุมธานี มีค่าเฉลี่ยคะแนนเรื่องคุณภาพในการบริหารจัดการมากที่สุด คือ มีค่าเฉลี่ยคะแนนอยู่ในระดับค่อนข้างมาก $\bar{x} = 3.945$ รองลงมา ได้แก่ พื้นที่เขตจังหวัดนครนายกมีค่าเฉลี่ยคะแนนอยู่ในระดับค่อนข้างมาก $\bar{x} = 3.772$ พื้นที่เขตจังหวัดฉะเชิงเทรา มีค่าเฉลี่ยคะแนนอยู่ในระดับค่อนข้างมาก $\bar{x} = 3.644$ และพื้นที่เขตจังหวัดกรุงเทพมหานครมีค่าเฉลี่ยคะแนนอยู่ในระดับค่อนข้างมาก $\bar{x} = 3.551$ แต่ในส่วนพื้นที่เขตจังหวัดนนทบุรีและจังหวัดสมุทรปราการมีค่าเฉลี่ยคะแนนอยู่ในระดับปานกลาง $\bar{x} = 3.335$ และ $\bar{x} = 3.325$ ตามลำดับ

ประเด็นนี้ ย่อมแสดงให้เห็นว่า การบริหารจัดการในการดำเนินกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์โดยวิธีประมุขครอบครัวและชุมชนของสถานพินิจคุ้มครองเด็กและเยาวชนจังหวัดปทุมธานี ได้ปฏิบัติตามกฎหมาย คือ พระราชบัญญัติจัดตั้งศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2534 มาตรา 63 และเป็นไปตามนโยบายของกระทรวงยุติธรรม โดยได้รับความร่วมมือจากทุกฝ่ายไม่ว่าจะเป็นผู้เสียหายเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิดรวมทั้งครอบครัว โดยเฉพาะเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องได้ให้ความร่วมมือเป็นอย่างดีในการเข้าสู่กระบวนการในการประมุขกลุ่มครอบครัวและชุมชนจึงแสดงให้เห็นว่า สถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนจังหวัดปทุมธานีมีการบริหารจัดการในเรื่องการใช้กระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์โดยวิธีประมุขครอบครัว และชุมชนเพื่อหันเหคดีเด็กและเยาวชน โดยไม่ต้องขึ้นสู่ศาลเยาวชนและครอบครัวอย่างมีคุณภาพที่ดี

4) พื้นที่เขตกับผลสำเร็จของการใช้กระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์โดยวิธีประมุขกลุ่มครอบครัวและชุมชนเพื่อหันเหคดีเด็กและเยาวชนโดยไม่ต้องขึ้นสู่ศาลเยาวชนและครอบครัว

จากผลการศึกษาความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่พบว่า จังหวัดปทุมธานี มีคะแนนค่าเฉลี่ยเรื่องผลสำเร็จมากที่สุด คือ มีค่าเฉลี่ยคะแนนอยู่ในระดับ

ค่อนข้างมาก $\bar{x} = 4.026$ รองลงมาได้แก่ พื้นที่เขตจังหวัดนครนายกมีค่าเฉลี่ยคะแนนอยู่ในระดับค่อนข้างมาก $\bar{x} = 3.871$ พื้นที่เขตกรุงเทพมหานครมีค่าเฉลี่ยคะแนนอยู่ในระดับค่อนข้างมาก $\bar{x} = 3.689$ พื้นที่เขตจังหวัดนครพนมมีค่าเฉลี่ยคะแนนอยู่ในระดับค่อนข้างมาก $\bar{x} = 3.671$ และพื้นที่เขตจังหวัดฉะเชิงเทรา มีค่าเฉลี่ยคะแนนอยู่ในระดับค่อนข้างมาก $\bar{x} = 3.596$ แต่ในส่วนพื้นที่เขตจังหวัดสมุทรปราการ มีค่าเฉลี่ยคะแนนอยู่ในระดับปานกลาง $\bar{x} = 3.316$

ประเด็นนี้ย่อมแสดงให้เห็นว่า สถานการณ์กิจกรรมสำหรับเด็กและเยาวชนจังหวัดปทุมธานีได้นำกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์โดยวิธีประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนมาใช้เพื่อหันเหคดีเด็กและเยาวชนออกจากกระบวนการยุติธรรม สำหรับเด็กและเยาวชนกระแสดังกล่าวประสบความสำเร็จเป็นอย่างดี และกระบวนการนี้ยังช่วยปรับเปลี่ยนลักษณะนิสัยและฟื้นฟูจิตใจเพื่อให้เด็กและเยาวชนกลุ่มนี้ได้สำนึกผิดและกลับตัวเป็นคนดี ดังนั้นโอกาสที่จะกลับมาทำความผิดซ้ำอีกจึงเป็นไปได้น้อย และยังคงต่อการลดปริมาณคดีเด็กและเยาวชนเข้าสู่ศาลเยาวชนและครอบครัวได้ดีในระดับหนึ่ง

5.6 การประเมินผลการใช้กระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์โดยวิธีประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนเพื่อหันเหคดีเด็กและเยาวชนโดยไม่ต้องเข้าสู่ศาลเยาวชนและครอบครัว

กระบวนการยุติธรรมสำหรับเด็กและเยาวชนในอดีต พบว่ายังไม่มีมาตรการที่มีศักยภาพในการป้องกัน ชัยยังรวมถึงการบำบัดแก้ไขฟื้นฟูเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิดให้กลับมาเป็นพลเมืองดีได้อย่างมีประสิทธิภาพสอดคล้องกับการกระทำความผิดและสภาพของสังคมไทยในปัจจุบัน แต่ในขณะเดียวกันการกระทำความผิดของเด็กและเยาวชนได้พัฒนาโดยทวีความรุนแรงและเป็นปัญหาที่สลับซับซ้อนมากยิ่งขึ้น โดยที่ยังไม่มีการพัฒนามาตรการทางเลือกที่จะยุติข้อขัดแย้งโดยไม่ต้องนำคดีเข้าสู่กระบวนการยุติธรรมตามปกติ หรือใช้มาตรการทางเลือกอื่นที่ดีกว่าแทนการฟ้องคดีอาญา และการส่งตัวเด็กและเยาวชนเข้าการบำบัดแก้ไขฟื้นฟูเด็กในสถานฝึกและอบรมแบบปิด โดยที่การดำเนินคดีอาญาเด็กและเยาวชนในประเทศไทยมีการนำคดีเข้าสู่กระบวนการยุติธรรมสำหรับเด็กและเยาวชนกระแสดังกล่าวมากเกินไป โดยไม่มีบทบาทในเชิงรุกในการรณรงค์เพื่อป้องกันไม่ให้เกิดการกระทำความผิดเกิดขึ้น รวมทั้งยังไม่เปิดโอกาสให้ ครอบครัว และชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาลดและพฤติกรรมของเด็กหรือเยาวชนที่มีลักษณะฝ่าฝืนกฎหมาย ในทางปฏิบัติจึงส่งคดีทุกประเภท แม้แต่คดีที่เป็นความผิดที่ไม่รุนแรงหรือเป็นคดีเล็กน้อย ซึ่งไม่จำเป็นต้องนำเข้าสู่กระบวนการยุติธรรมสำหรับเด็กและเยาวชนกระแสดังกล่าวต้องถูกผลักดันเข้าสู่ศาลเยาวชนและครอบครัว จึงส่งผลให้เกิดปัญหาคดีขึ้นศาลเยาวชนและครอบครัว และปัญหาความแออัดในสถานแรกรับ และศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนในที่สุด กระบวนการยุติธรรมสำหรับ

เด็กและเยาวชนไทยจึงเป็นเรื่องที่รัฐต้องรับภาระหน้าที่ทั้งหมดโดยแยกเด็กและเยาวชนออกจากครอบครัว ชุมชนและสังคม จึงส่งผลให้การดำเนินชีวิตตามปกติของเด็กและเยาวชนต้องหยุดชะงัก ทำให้ขาดโอกาสในการศึกษาหรือเรียนต่อ หรือต้องออกจากงาน และไม่สามารถหางานใหม่ได้เมื่อเสร็จสิ้นคดีแล้ว เนื่องจากสังคมไม่ยอมรับ จึงถูกกีดกัน และมีตราบาปติดตัว (sigma) ทำให้อารมณ์ของเด็กและเยาวชนนั้นมีมโนคติสังคมผลักดันใจจนตกขอบ จนเป็นที่รังเกียจของสังคม ในขณะที่เดียวกันผู้เสียหายส่วนใหญ่ไม่ได้เข้ามามีบทบาทในการแก้ไขฟื้นฟูเด็กและเยาวชนในกระบวนการยุติธรรมสำหรับเด็กและเยาวชนเท่าที่ควร ประกอบบุคคลที่เกี่ยวข้องในกระบวนการยุติธรรมสำหรับเด็กและเยาวชนส่วนใหญ่ยังคงปฏิบัติงานโดยผูกติดกับข้อกำหนดเพื่อกำหนดความรับผิดชอบของผู้กระทำ หรือบางครั้งอาจไม่คำนึงถึงเลยว่าต่อไปผู้กระทำความคิดที่เป็นเด็กหรือเยาวชนนั้นจะกลับตัวเป็นคนดีมีประโยชน์ต่อสังคมหรือไม่ ดังนั้น เพื่อให้การแก้ไขปัญหากลุ่มกระบวนการยุติธรรมสำหรับเด็กและเยาวชนไทยให้มีประสิทธิภาพประสิทธิผล จึงจำเป็นต้องมีการปรับแนวความคิดและกระบวนการทัศน์ใหม่ ตลอดจน ปรับปรุงระบบโครงสร้างในองค์กร ระบบงาน และการปฏิบัติต่อเด็กและเยาวชนให้เหมาะสม ดังนั้นกระทรวงยุติธรรมจึงมีแนวความคิดและมีนโยบายที่จะนำมาตรการทางเลือกอื่นที่เหมาะสมเพื่อนำมาใช้ปฏิบัติกับเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิด ซึ่งกระบวนการยุติธรรมทางเลือกนี้ได้แก่ มาตรการแบ่งเบาภาระคดีโดยหันเหคดี (Diversion) เด็กและเยาวชน ออกจากกระบวนการยุติธรรมกระแสหลัก และเพื่อเป็นการสนองตอบนโยบายของกระทรวงยุติธรรม กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนในฐานะที่เป็นองค์กรที่มีหน้าที่รับผิดชอบในการดูแลบำบัดแก้ไข ฟื้นฟู เด็กและเยาวชนที่กระทำความผิด จึงตอบสนองนโยบายโดยสั่งให้ผู้อำนวยการสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนทั่วประเทศ นำเอากระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์โดยวิธีประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนมาใช้ (Family and Community Groups Conferencing) มาใช้ในการแก้ไขปัญหาเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิด ทั้งนี้เพื่อเป็นมาตรการทางเลือกใหม่สำหรับเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิด โดยนำมาใช้ในชั้นก่อนฟ้องคดีต่อศาลเยาวชนและครอบครัว โดยมีกฎหมายพิเศษ ได้แก่ พระราชบัญญัติจัดตั้งศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2534 มาตรา 63 เป็นกฎหมายรองรับมาตรการดังกล่าวนี้ ซึ่งบัญญัติว่า “ในกรณีที่เด็กหรือเยาวชนต้องหาว่ากระทำความผิด เมื่อผู้อำนวยการสถานพินิจพิจารณาโดยคำนึงถึงอายุ ประวัติ ความประพฤติ สถิติปัญหา การศึกษาอบรมสุขภาพ ภาวะแห่งจิต นิสัย อาชีพ ฐานะ ตลอดจนสิ่งแวดล้อมเกี่ยวกับเด็กและเยาวชนและพฤติการณ์ต่าง ๆ แห่งคดีแล้ว เห็นว่า เด็กหรือเยาวชนอาจกลับตนเป็นคนดีได้โดยไม่ต้องฟ้อง และเด็กหรือเยาวชนนั้นยินยอมที่จะอยู่ในความควบคุมของสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนด้วยแล้ว ให้ผู้อำนวยการสถานพินิจแจ้ง

ความเห็นไปยังพนักงานอัยการ ถ้าพนักงานอัยการเห็นชอบด้วยแล้วให้มีอำนาจสั่งไม่ฟ้องเด็กหรือเยาวชนนั้น คำสั่งไม่ฟ้องของพนักงานอัยการนั้นให้เป็นที่สุด

การควบคุมเด็กหรือเยาวชนในสถานพินิจตามวรรคหนึ่งให้มีกำหนดเวลาตามที่ผู้อำนวยการสถานพินิจเห็นสมควร แต่ต้องไม่เกินสองปี

บทบัญญัติมาตรานี้มิให้ใช้บังคับ แก่การกระทำความผิดอาญาที่มีอัตราโทษอย่างสูงตามที่กฎหมายกำหนดไว้ให้จำคุกเกินกว่าห้าปีขึ้นไป”

จากบทบัญญัติดังกล่าว แสดงให้เห็นได้ว่าการจัดให้มีการประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนเกิดขึ้นได้นั้น ต้องปฏิบัติให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ของกฎหมาย คือ ต้องนำมาใช้กับคดีที่มีอัตราโทษอย่างสูงให้จำคุกไม่เกิน 5 ปี สำหรับการกระทำความผิดครั้งแรก โดยตัวเด็กหรือเยาวชนที่กระทำความผิดจะต้องสำนึกผิดและยอมรับสารภาพ โดยเฉพาะผู้เสียหายยินยอมให้มีการบรรเทาผลร้าย นอกจากนี้เด็กและเยาวชนที่กระทำความผิดต้องมีศักยภาพที่จะบำบัดแก้ไขให้กลับตนเป็นพลเมืองดีได้ รวมทั้งครอบครัวโดยเฉพาะบิดา มารดา หรือผู้ปกครองต้องมีแผนการแก้ไขเด็กและเยาวชนอย่างชัดเจน ส่วนคดีอาญาที่จะเข้ากระบวนการวิธีประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนได้ต้องไม่ใช่คดีที่มีรัฐนโยบายปราบปรามเป็นพิเศษ หรือ ต้องเป็นเป็นคดีที่ไม่รุนแรง

อย่างไรก็ตามการดำเนินวิธีประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนภายใต้มาตรา 63 ที่สถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนได้เริ่มดำเนินการมาแล้วตั้งแต่วันที่ 1 มิถุนายน พ.ศ. 2546 จนกระทั่งปัจจุบัน พบว่ามีประสิทธิภาพในระดับหนึ่ง แต่อย่างไรก็ตาม จากรายงานผลการดำเนินการเพื่อหันเหคดีเด็กและเยาวชนดังกล่าว พบว่า มีการหันเหคดีเด็กและเยาวชนออกจากกระบวนการยุติธรรมสำหรับเด็กและเยาวชนโดยวิธีประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนนับว่ายังอยู่ในระดับค่อนข้างน้อย เมื่อเปรียบเทียบกับปริมาณคดีที่นำเข้าสู่กระบวนการยุติธรรมกระแสหลัก อีกทั้งการดำเนินวิธีประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนภายใต้มาตรา 63 นั้นนำมาใช้ได้เฉพาะในชั้นก่อนฟ้อง และนำมาใช้กับบางประเภทของคดีเท่านั้น ส่วนในชั้นพิจารณาคดีและชั้นบังคับคดียังไม่สามารถนำเอาวิธีการประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนมาใช้ได้ อาจจะเป็นเนื่องจากตัวบทบัญญัติของกฎหมายเอง รวมทั้งอาจจะเป็นเรื่องของมุมมองของบุคลากรในกระบวนการยุติธรรมสำหรับเด็กและเยาวชนที่ยังมีข้อจำกัด โดยยังคงยึดติดกับระเบียบปฏิบัติแบบเดิม อย่างไรก็ตามหากสามารถดำเนินการได้ทั้งในชั้นก่อนฟ้องและในชั้นฟ้องคดีควบคู่กันไปด้วยแล้ว ย่อมน่าจะเป็นผลดีและเกิดประโยชน์สูงสุดแก่เด็กและเยาวชนซึ่งจะเป็นอนาคตของชาติต่อไปในภายภาคหน้าด้วย

จากการศึกษาโดยรายงานวิจัยนี้ ผู้ศึกษาวิจัยสามารถวิเคราะห์การประเมินผลกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์โดยวิธีประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนเพื่อหันเหคดีเด็กและเยาวชนโดยไม่ต้องขึ้นสู่ศาลเยาวชนและครอบครัว ได้ดังนี้

5.6.1 ข้อดีของการนำกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์โดยวิธีประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนมาใช้เพื่อหันเหคดีอาญาเด็กและเยาวชนโดยไม่ต้องขึ้นศาลเยาวชนและครอบครัว

1.) การนำกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์โดยวิธีประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนมาใช้เพื่อหันเหคดีอาญาเด็กและเยาวชนตามมาตรา 63 ออกจากกระบวนการยุติธรรมสำหรับเด็กและเยาวชนกระแสหลัก ถือเป็นมาตรการหนึ่งที่ช่วยลดปริมาณคดีอาญาที่จะขึ้นสู่ศาลเยาวชนและครอบครัว ซึ่งจะเห็นได้จากรายงานผลการดำเนินการเพื่อหันเหคดีออกจากกระบวนการยุติธรรมโดยใช้มาตรา 63 แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลเยาวชนและครอบครัววิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ.2534 ของสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนทั่วประเทศ ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2550 ตั้งแต่เดือนตุลาคม พ.ศ.2549 ถึงเดือน กันยายน พ.ศ. 2550³⁰ แสดงให้เห็นว่า ในจำนวนเด็กและเยาวชนที่ถูกส่งมาดำเนินคดีมีทั้งสิ้น 50,550 คน โดยมีเด็กและเยาวชนที่ถูกกล่าวหาและเป็นความผิดที่อยู่ในเกณฑ์และได้เสนอความเห็นตามมาตรา 63 มีจำนวน 6,695 คน คิดเป็นร้อยละ 13.244 ของจำนวนเด็กและเยาวชนที่ถูกส่งมาดำเนินคดีทั้งหมด โดยจัดให้มีการประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนจำนวน 5,428 คน คิดเป็นร้อยละ 81.075 ของจำนวนเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิดที่อยู่ในเกณฑ์และได้เสนอความเห็นตามมาตรา 63 และเป็นคดีที่พนักงานอัยการได้มีความเห็นแล้ว จำนวน 4,796 คน โดยจำแนกเป็นคดีที่พนักงานอัยการเห็นชอบกับผู้อำนวยการสถานพินิจโดยมีความเห็นสั่งไม่ฟ้องจำนวน 4,749 คน คิดเป็นร้อยละ 99.020 และพนักงานอัยการไม่เห็นชอบกับผู้อำนวยการสถานพินิจโดยมีความเห็นสั่งฟ้องคดีอาญาแก่เด็กและเยาวชน เพียง 47 คน คิดเป็นร้อยละ 0.980 เท่านั้น จึงทำให้เห็นว่า การนำกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์โดยวิธีประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนมาใช้เพื่อหันเหคดีเด็กและเยาวชนตามมาตรา 63 ถือว่าเป็นการช่วยแบ่งเบาภาระ หรือ หันเหคดีเด็กและเยาวชนออกจากศาลเยาวชนและครอบครัวได้อย่างน้อย คิดเป็นร้อยละ 9.454 ของจำนวนเด็กและเยาวชนที่ถูกส่งมาดำเนินคดีทั้งหมด และยังทำให้คดีที่สมควรใช้กระบวนการยุติธรรมอย่างแท้จริงดำเนินไปได้อย่างสะดวก และคล่องตัวยิ่งขึ้น ปริมาณของคดีเด็กและเยาวชนในระยะยาวก็จะลดลง อีกทั้งกระบวนการยุติธรรมสำหรับเด็กและเยาวชน ยังช่วยเสริมสร้างความยุติธรรมอย่างแท้จริงโดยไม่ทอดทิ้ง

³⁰ รายงานผลการดำเนินการเพื่อหันเหคดีเด็กและเยาวชนออกจากกระบวนการยุติธรรมโดยใช้มาตรา 63 แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2534 ตั้งแต่วันที่ 1 ตุลาคม พ.ศ. 2549 ถึง ถึงเดือนกันยายน พ.ศ. 2550 กลุ่มพัฒนาระบบงานคดี สำนักพัฒนาระบบงานยุติธรรมเด็กและเยาวชน กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน กระทรวงยุติธรรม.

ผู้เสียหายที่ตกเป็นเหยื่ออาชญากรรมโดยมีกระบวนการดูแลคดีใช้เยียวยาผู้เสียหายโดยทุกฝ่ายพอใจ

2.) การนำกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์โดยวิธีประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนมาใช้เพื่อหันเหคดีอาญาเด็กและเยาวชน ตามมาตรา 63 ออกจากกระบวนการยุติธรรมสำหรับเด็กและเยาวชน ถือว่าเป็นมาตรการหนึ่งที่จะช่วยลดการกระทำความผิดซ้ำของเด็กและเยาวชนในกลุ่มที่ได้รับการสั่งไม่ฟ้องลงได้ส่วนหนึ่งเลยทีเดียว เนื่องจากการจัดการประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนเป็นการเปิดโอกาสให้เด็กและเยาวชนที่กระทำความผิดได้สำนึกและแสดงความรับผิดชอบต่อผลเสียหายที่เกิดขึ้นโดยได้รับโอกาสให้ทำความดี อันทำให้ได้รับการยอมรับจากผู้เสียหาย รวมทั้งการได้รับยอมรับจากครอบครัวของเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิด และสมาชิกในชุมชนหรือสังคมนั้น รวมตลอดถึงผู้นำชุมชนและสมาชิกในกลุ่มชุมชนเองก็จะคอยช่วยเฝ้าระวัง สอดส่อง ให้คำแนะนำและตักเตือนให้เด็กและเยาวชนที่กระทำความผิดหลีกเลี่ยงห่างจากสิ่งที่ไม่ควรเข้าไปข้องแวะ จึงมีผลเป็นการลดโอกาสที่จะกระทำความผิดซ้ำขึ้นอีกในอนาคต ประกอบกับเมื่อพิจารณาจากรายงานผลการดำเนินการตั้งแต่เริ่มดำเนินการใช้ กระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์โดยวิธีประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนควบคู่กับมาตรา 63 เพื่อหันเหคดีเด็กและเยาวชนโดยไม่ต้องขึ้นศาลเยาวชนและครอบครัว ตั้งแต่วันที่ 1 มิถุนายน พ.ศ.2546 ถึงเดือนธันวาคม พ.ศ.2550 พบว่าในจำนวนเด็กและเยาวชนที่ถูกส่งมาดำเนินคดีจำนวน 182,982 คน โดยมีเด็กและเยาวชนที่ถูกกล่าวหาเป็นความผิดอยู่ในเกณฑ์และได้เสนอความเห็นตามมาตรา 63 มีจำนวน 27,073 คน คิดเป็นร้อยละ 14.795 ของจำนวนเด็กและเยาวชนที่ถูกส่งมาดำเนินคดีทั้งหมด โดยจัดให้มีการประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชน จำนวน 20,607 คน คิดเป็นร้อยละ 76.116 ของจำนวนเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิดและอยู่ในเกณฑ์ที่ได้เสนอความเห็นตามมาตรา 63 เป็นคดีที่พนักงานอัยการได้มีความเห็นแล้วจำนวน 17,542 คน โดยเป็นคดีที่พนักงานอัยการเห็นชอบกับความเห็นของผู้อำนวยการสถานพินิจและมีความเห็นสั่งไม่ฟ้องจำนวน 17,364 คน คิดเป็นร้อยละ 98.985 โดยที่เด็กและเยาวชนที่ได้รับการสั่งไม่ฟ้องและกลับมาก่อทำความผิดซ้ำจำนวนมีเพียง 651 คน³¹คิดเป็นร้อยละ 3.749 อย่างไม่กี่ดี ถ้าพิจารณาเป็นรายปีงบประมาณ³²แล้วพบว่า ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2546 เด็กและเยาวชนที่ได้รับการสั่งไม่ฟ้องและกลับมา

³¹ รายงานผลการดำเนินการเพื่อหันเหคดีเด็กและเยาวชนออกจากกระบวนการยุติธรรมโดยใช้มาตรา 63 แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2534 ตั้งแต่วันที่ 1 มิถุนายน พ.ศ. 2546 ถึง ถึงเดือนธันวาคม พ.ศ. 2550 กลุ่มพัฒนาระบบงานคดี สำนักพัฒนาระบบงานยุติธรรมเด็กและเยาวชน กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน กระทรวงยุติธรรม.

³² อ้างแล้ว,เรื่องเดียวกัน, กลุ่มพัฒนากลุ่มพัฒนาระบบงานคดี สำนักพัฒนาระบบงานยุติธรรมเด็กและเยาวชน กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน กระทรวงยุติธรรม.

กระทำความผิดซ้ำ คิดเป็นร้อยละ 1.372 ปีงบประมาณ พ.ศ. 2547 เด็กและเยาวชนที่ได้รับการสั่งไม่ฟ้องและกลับมากระทำความผิดซ้ำ คิดเป็นร้อยละ 2.777 ใน ปีงบประมาณ พ.ศ. 2548 เด็กและเยาวชนที่ได้รับการสั่งไม่ฟ้องและกลับมากระทำความผิดซ้ำ คิดเป็นร้อยละ 3.347 ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2549 เด็กและเยาวชนที่ได้รับการสั่งไม่ฟ้องและกลับมากระทำความผิดซ้ำ คิดเป็นร้อยละ 4.377 และในปีงบประมาณ พ.ศ. 2550 เด็กและเยาวชนที่ได้รับการสั่งไม่ฟ้องและกลับมากระทำความผิดซ้ำ คิดเป็นร้อยละ 3.895 ซึ่งจากการพิจารณาเป็นรายปี แสดงให้เห็นได้ว่า เด็กและเยาวชนที่เข้าสู่กระบวนการคุ้มครองครอบครัวและชุมชน และได้รับการสั่งไม่ฟ้องมีโอกาสที่จะกลับมากระทำความผิดซ้ำอีกจึงมีอยู่ในระดับค่อนข้างน้อย

3.) การดำเนินการจัดการประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนภายใต้หลักเกณฑ์ตามมาตรา 63 เป็นการปลูกจิตสำนึกที่ดีให้แก่เด็กและเยาวชนที่กระทำความผิดได้รับรู้ถึงผลของความเสียหายที่เกิดขึ้น โดยพร้อมที่จะแก้ไข และรับผิดชอบต่อการกระทำของตนเองและพร้อมบรรเทาความเสียหายที่เกิดขึ้นให้กับผู้เสียหาย

4.) การดำเนินการจัดการประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนภายใต้หลักเกณฑ์ตามมาตรา 63 เป็นวิธีการช่วยสร้างความสมานฉันท์และความปรองดองให้แก่ทุกฝ่ายไม่ว่าจะเป็นผู้เสียหาย ผู้กระทำความผิด ครอบครัว และคนในชุมชน ตลอดจนเป็นการเพิ่มพูนความรักและความสามัคคีของคนในชุมชน และนำมาซึ่งสันติสุขในสังคมไทย

5.) ช่วยลดค่าใช้จ่ายในกระบวนการยุติธรรมสำหรับเด็กและเยาวชนทั้งระบบตั้งแต่ต้นจนจบ เนื่องจากการจัดการประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนสำหรับเด็กและเยาวชนที่มีความประพฤติไม่เลวร้ายมาก มีค่าใช้จ่ายน้อยมาก เมื่อเปรียบเทียบกับกระบวนการยุติธรรมสำหรับเด็กและเยาวชนอย่างเป็นทางการอย่างเต็มรูปแบบเพราะเป็นการลดขั้นตอนของการดำเนินกระบวนการยุติธรรมสำหรับเด็กและเยาวชนให้จบลงอย่างรวดเร็วด้วยความสมานฉันท์

6.) การดำเนินกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์โดยวิธีประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชน ถือว่าเป็นมาตรการที่เป็นประโยชน์ต่อหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรมสำหรับเด็กและเยาวชน โดยเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการนี้จะได้รับความร่วมมือจากทั้งผู้เสียหาย และเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิด และคนในชุมชนมากขึ้น เพราะในการดำเนินกระบวนการยุติธรรมสำหรับเด็กและเยาวชนกระแสดังกล่าวแบบเต็มรูปแบบ ต้องเสียเวลามาก รวมทั้งมีความยากลำบากในการพิสูจน์ความเสียหาย ในทางกลับกันการดำเนินกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์โดยวิธีประชุมกลุ่มครอบครัวจะเพิ่มแรงจูงใจให้กับเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิดเร่งทำความดี และเพื่อกลับคืนสู่สังคมเร็วขึ้น สำหรับผู้เสียหายก็มีแรงจูงใจในการได้รับชดเชยความเสียหายที่เกิดขึ้น ทั้งทางด้านวัตถุและจิตใจและสร้างความสมานฉันท์ปรองดองแก่สมาชิกในชุมชนหรือสังคมในที่สุด

5.6.2 ข้อเสียของการนำกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์โดยวิธีประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนมาใช้หันเหคดีอาญาเด็กและเยาวชนโดยไม่ต้องขึ้นศาลเยาวชนและครอบครัว

การนำกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์โดยวิธีประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนมาใช้หันเหคดีอาญาเด็กและเยาวชนภายใต้หลักเกณฑ์ ตามมาตรา 63 แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว ออกจากกระบวนการยุติธรรมสำหรับเด็กและเยาวชนกระแสหลัก ที่ควรได้รับการปรับปรุง อาทิเช่น ยังไม่มีกระบวนการติดตาม ผลอย่างจริงจัง รวมทั้งยังไม่มีข้อกำหนดที่มีลักษณะเป็นมาตรการบังคับอย่างเข้มงวดแก่เด็กและเยาวชนที่กระทำความผิด ภายหลังจากการดำเนินการประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนสำเร็จแล้วให้กลับมารายงานตัวต่อสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน เพื่อจะได้แน่ใจว่าเด็กและเยาวชนกลุ่มนี้ได้กลับตัวเป็นคนดีอย่างแท้จริงและไม่กลับมากระทำความผิดซ้ำอีกและเมื่อพ้นจากการเป็นเยาวชนแล้วก็จะเป็นผู้ใหญ่ที่ดีในวันข้างหน้า

นอกจากนี้ ในส่วนของจำนวนเจ้าพนักงานและบุคลากรที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ พนักงานคุมประพฤติ นักจิตวิทยา และพนักงานสังคมสงเคราะห์ เป็นต้น ยังมีจำนวนน้อยไม่ได้สัดส่วนกับภาระงาน จึงเห็นสมควรได้รับการพิจารณาเพิ่มจำนวนบุคลากรในทุกท้องที่ โดยเฉพาะในจังหวัดที่มีปริมาณคดีเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิดและถูกส่งมาดำเนินคดียังสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนเป็นจำนวนมาก อาทิเช่น ในเขตพื้นที่กรุงเทพมหานคร ทั้งนี้เพื่อสอดคล้องกับภาระงาน และเพื่อวัตถุประสงค์อันเป็นประโยชน์สูงสุดที่เด็กและเยาวชนจะได้รับอย่างแท้จริง (The best of the child)

5.6.3 ข้อเสนอแนะของการนำกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์โดยวิธีประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนมาใช้หันเหคดีอาญาเด็กและเยาวชนโดยไม่ต้องขึ้นศาลเยาวชนและครอบครัว

ก. ข้อเสนอแนะด้านกฎหมาย

1.) ควรปรับปรุงพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ.2534 โดยเฉพาะมาตรา 63 ควรบัญญัติถึง หลักการและวิธีการนำกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์โดยวิธีการประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนมาใช้เพื่อหันเหคดีเด็กและเยาวชนภายใต้เงื่อนไขใดบ้าง ไว้อย่างชัดเจน รวมทั้งบัญญัติถึงมาตรการติดตามผลตามแนวทางแก้ไขเพื่อให้เด็กและเยาวชนที่กระทำความผิดปฏิบัติได้จริง ทั้งนี้ เพื่อให้เป็นไปตามข้อกำหนดในแผนแก้ไขฟื้นฟูของการจัดการประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนและสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของพระราชบัญญัติฉบับดังกล่าวนี้

2.) เสนอให้มีการแก้ไข มาตรา 63 โดยการกำหนดเงื่อนไขในการประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชน ไม่ควรยึดติดกับอัตราโทษเท่านั้นควรกำหนดเป็นประเภทของความผิด และควรนำเรื่องช่วงอายุของผู้กระทำความผิดที่เป็นเด็กหรือเยาวชนที่แตกต่างกันมาเป็นข้อพิจารณาในการดำเนินการประชุมกลุ่มครอบครัวและเยาวชนเพื่อหันเหคดีอาญาเด็กและเยาวชนออกจากกระบวนการยุติธรรมสำหรับเด็กและเยาวชนกระแสดังกล่าว

3.) ควรปรับปรุงกฎหมายโดยกำหนดให้นำวิธีการประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนมาใช้ได้ในทุกขั้นตอนของกระบวนการยุติธรรมสำหรับเด็กและเยาวชน กล่าวคือ ตั้งแต่ในชั้นเจ้าพนักงานตำรวจ ในชั้นก่อนฟ้อง ตลอดจนในชั้นฟ้องคดีต่อศาลเยาวชนและครอบครัว

4.) ควรผ่อนคลายหลักเกณฑ์เรื่องการฟ้องคดีและการขอคัดฟ้องตามมาตรา 51 และเรื่องการขออนุญาตฟ้องต่ออัยการสูงสุดตามมาตรา 53 เพื่อขยายระยะเวลาและเพิ่มโอกาสให้แก่เด็กและเยาวชนที่กระทำความผิดได้ปฏิบัติตามเงื่อนไขและข้อตกลงในการประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนมากขึ้น ทั้งนี้ เพื่อเป็นประโยชน์แก่เด็กและเยาวชนในการหันเหคดีเด็กและเยาวชนออกจากกระบวนการยุติธรรมสำหรับเด็กและเยาวชนกระแสดังกล่าวได้มากยิ่งขึ้น

ข. ข้อเสนอแนะด้านบุคลากรและการพัฒนาบุคลากร

1.) ควรกำหนดจำนวนของบุคลากรในด้านการดำเนินการประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนให้เหมาะสมกับขอบเขตหน้าที่ ความรับผิดชอบและปริมาณคดี

2.) ส่งเสริมให้บุคลากรที่รับผิดชอบโดยตรงและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทุกฝ่ายได้มีโอกาสเพิ่มพูนความรู้ และพัฒนาความสามารถ และประสบการณ์ด้านกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ (Restorative Justice) ในรูปแบบของการประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชน (Family and Community Groups Conference) กับทั้งหน่วยงานในประเทศและต่างประเทศ เพื่อการพัฒนาที่มีศักยภาพโดยเป็นไปอย่างต่อเนื่อง

3.) ควรจัดสรรงบประมาณในส่วนบุคลากรในการดำเนินการอย่างเพียงพอและควรปรับปรุงอาคารสถานที่ในการปฏิบัติงานให้เหมาะสม

ค. ข้อเสนอแนะด้านเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิด

1.) ควรมีการกำหนดมาตรการบังคับ กระทั่งเด็กหรือเยาวชนที่กระทำความผิดไม่ปฏิบัติตามเงื่อนไขและข้อตกลงตามแผนแก้ไขฟื้นฟูและการเยียวยาบรรเทาความเสียหายให้แก่ผู้เสียหาย รวมทั้งชุมชนที่เด็กและเยาวชนนั้นอาศัยอยู่ พร้อมทั้งควรมีมาตรการบังคับให้ บิดามารดา หรือผู้ปกครอง ต้องรับผิดชอบในกรณีดังกล่าวด้วย

2.) ควรกำหนดบทบาทหน้าที่ของบิดา มารดา หรือผู้ปกครอง รวมทั้งผู้นำชุมชน ในการติดตามและประเมินผลสำหรับเด็กหรือเยาวชนที่กระทำความผิดหลังจากการประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนสำเร็จลงแล้ว เพื่อให้แน่ใจได้ว่าเด็กและเยาวชนเหล่านั้นกลับตัวเป็นคนดีอย่างแท้จริง โดยจะไม่กลับมากระทำความผิดซ้ำอีกเมื่อเติบโตเป็นผู้ใหญ่แล้วก็ตาม

ง. ข้อเสนอแนะด้านผู้เสียหาย

1.) ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของผู้เสียหายในการประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนให้มากขึ้น

2.) ควรให้ความสำคัญกับผู้เสียหายมากขึ้น โดยเฉพาะในการฟื้นฟูความเสียหายทางด้านจิตใจ ทั้งนี้จึงต้องพิจารณาโดยขึ้นอยู่กับประเภทของความผิดที่เกิดขึ้นกับผู้เสียหายเป็นสำคัญ

จ. ข้อเสนอแนะอื่นๆ

1.) ควรส่งเสริมและสนับสนุนกิจกรรมในเชิงรุกให้แก่เด็ก และเยาวชนให้มากขึ้น โดยเฉพาะตามสถาบันการศึกษา และในชุมชนต่างๆ ในแต่ละจังหวัด และนำชุมชนเข้ามามีส่วนในการติดตามดูแลความประพฤติของเด็กและเยาวชน

2.) ส่งเสริมให้มีการใกล้เคียงข้อพิพาทโดยชุมชนเอง และต้องติดตามผลการดำเนินงานเพื่อช่วยเหลือเด็กและเยาวชน

3.) ส่งเสริมให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนดและวางแผนในการแก้ไขฟื้นฟูเด็กและเยาวชนในกิจกรรมการประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชน ตลอดจนกระตุ้นให้ภาคสังคมตระหนักว่าเด็กและเยาวชนเป็นผลผลิตของสังคม ดังนั้นสังคมจึงต้องมีส่วนร่วมรับผิดชอบด้วย

บทที่ 6

บทสรุป และข้อเสนอแนะ

ในส่วนนี้ จะเป็นการสรุปผลจากการศึกษาผลการดำเนินการกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์โดยวิธีประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนเพื่อหันเหคดีเด็กและเยาวชนโดยไม่ต้องขึ้นสู่ศาลเยาวชนและครอบครัว ตั้งแต่บทที่ 1 จนถึงบทที่ 5 พร้อมทั้งข้อเสนอแนะเพื่อนำมาใช้เป็นแนวทางในการเพิ่มประสิทธิภาพในการหันเหคดีเด็กและเยาวชนในระบบกระบวนการยุติธรรมสำหรับเด็กและเยาวชนให้สัมฤทธิ์ผลอย่างแท้จริงและก่อให้เกิดผลดียิ่งขึ้นกับทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง

6.1 บทสรุป

แต่เดิม กระบวนการยุติธรรมสำหรับเด็กและเยาวชน มีลักษณะเป็นการใช้อำนาจรัฐมากกว่าการให้บริการด้านความยุติธรรม โดยมีลักษณะปิดโอกาสการมีส่วนร่วมของประชาชน หรือองค์กรภายนอกกระบวนการยุติธรรม และมักมีแนวทางปฏิบัติที่ยังยึดติดกับการมุ่งเน้นในการปราบปรามผู้กระทำความผิด และการจับกุมดำเนินคดี ซึ่งขณะเดียวกันในปัจจุบันก็มีจำนวนเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิดอาญาสูงขึ้นเป็นลำดับ โดยเฉพาะความผิดเกี่ยวกับทรัพย์สิน ความผิดเกี่ยวกับชีวิตร่างกาย และความเป็นเกี่ยวกับเพศ และความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด¹ จึงทำให้ปริมาณเด็กและเยาวชนหลังไหลเข้ามาสู่กระบวนการยุติธรรมสำหรับเด็กและเยาวชนโดยมีแนวโน้มมากขึ้นเรื่อยๆ เด็กและเยาวชนที่ถูกจับและต้องถูกส่งตัวมาควบคุมในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนจึงมีจำนวนเพิ่มสูงขึ้นอย่างรวดเร็ว จนเกิดสภาพของปัญหาความแออัดในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน หรือเรียกว่าเด็กและเยาวชนล้นสถานพินิจ การเยียวยา บำบัด และแก้ไขฟื้นฟูเด็กและเยาวชนจึงไม่ได้ผลอย่างจริงจัง เกิดปัญหาสังคมในรูปแบบของการกระทำความผิดซ้ำ ดังนั้นจึงต้องมีแนวทางในการแบ่งเบาภาระคดีโดยการหันเห (Diversion) คดีเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิดบางประเภทออกจากกระบวนการยุติธรรมสำหรับเด็ก และเยาวชนกระแสดังกล่าว ประเทศไทย โดยกระทรวงยุติธรรมจึงได้นำแนวคิดในระบบกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ (Restorative Justice)

¹ รายงานการดำเนินงานของรัฐต่อสาธารณะ ประจำปี 2548 กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน กระทรวงยุติธรรม.

มาใช้เพื่อจัดการแก้ไขปัญหาลูกและเยาวชนที่กระทำความผิดในรูปแบบของการประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชน (Family and Community Groups Conferencing) ซึ่งมีหลักการที่สอดคล้องกับสังคมไทยที่เป็นสังคมที่มีความเมตตา มีความเอื้ออาทร และมีกรให้เอื้อซึ่งกันและกัน จึงถือว่าเป็นแนวทางที่สันติและก่อให้เกิดประโยชน์ต่อทุกฝ่ายโดยไม่เสียความเป็นธรรมต่อสมาชิกในสังคม ซึ่งกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์โดยวิธีการประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนที่นำมาใช้ในระบบกระบวนการยุติธรรมสำหรับเด็กและเยาวชนนี้ ยังเป็นการให้โอกาสแก่เด็กและเยาวชนที่กระทำความผิดและสำนึกผิดได้แก้ไขปรับปรุงความประพฤติของตนเองเพื่อกลับตัวเป็นคนดีและกลับคืนสู่สังคมโดยเร็ว ซึ่งวิธีการนี้นอกจากจะทำให้เด็กหรือเยาวชนไม่ต้องถูกรายงานแล้ว (sigma) ยังช่วยประสานรอยร้าวให้ทุกฝ่ายไม่ว่าจะเป็นผู้เสียหาย เด็กและเยาวชนที่กระทำความผิดและครอบครัว รวมทั้งชุมชนที่เด็กและเยาวชนนั้นอาศัยอยู่ได้กลับมาสมานฉันท์ปรองดองกันดังเดิม และเนื่องจากการประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนได้ช่วยแก้ไขพฤติกรรมเสียแก่เด็กและเยาวชนกลุ่มนี้ได้ จึงสามารถช่วยป้องกันการกลับมากระทำความผิดซ้ำอีก และลดปริมาณคดีขึ้นสู่ศาลเยาวชนและครอบครัวลงได้ในระดับหนึ่ง

6.1.1 สรุปผลที่ได้จากการศึกษาข้อมูลจากสถิติการดำเนินการประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนควบคู่กับการใช้มาตรา 63 เพื่อหั่นคดีเด็กและเยาวชนออกจากกระบวนการยุติธรรม

จากการศึกษาวิจัย พบว่า การดำเนินกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์โดยวิธีการประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนภายใต้ของบทบัญญัติมาตรา 63 แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2534 ของสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนตั้งแต่วันที่ 1 มิถุนายน พ.ศ. 2546 จนกระทั่งปัจจุบันนี้ มีประสิทธิภาพที่ดีในระดับหนึ่ง แต่จากรายงานผลการดำเนินการเพื่อหั่นคดีเด็กและเยาวชนกลับพบว่า มีการหั่นคดีออกจากกระบวนการยุติธรรมสำหรับเด็กและเยาวชนโดยวิธีการประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนนับว่ายังอยู่ในระดับค่อนข้างน้อย เมื่อเปรียบเทียบกับปริมาณคดีที่นำเข้าสู่กระบวนการยุติธรรมกระแสหลัก อีกทั้งการจัดให้มีการประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนขึ้นภายใต้มาตรา 63 นั้น สามารถนำมาใช้ได้เฉพาะในชั้นก่อนฟ้องเท่านั้น และนำมาใช้ได้โดยมีข้อจำกัดอยู่ที่เรื่องของอัตราโทษ รวมทั้งในเรื่องระยะเวลาในการฟ้องคดีที่มีอยู่อย่างจำกัด โดยในชั้นพิจารณาคดี และชั้นบังคับคดีก็ยังไม่สามารถนำกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์โดยวิธีการประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนมาใช้ได้ อาจจะเป็นเนื่องจากไม่มีบทบัญญัติของกฎหมายรองรับ รวมทั้งมุมมองของบุคลากรในกระบวนการยุติธรรมสำหรับเด็ก

เด็กและเยาวชนที่ยังคงยึดติดกับระเบียบปฏิบัติแบบเดิม อย่างไรก็ตาม ถ้าหากสามารถนำกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์โดยวิธีประชุมครอบครัวมาใช้แทนคดีเด็กและเยาวชนได้ในทุกขั้นตอนของกระบวนการยุติธรรมสำหรับเด็กและเยาวชนแล้ว ย่อมน่าจะเป็นผลดีและเกิดประโยชน์สูงสุดแก่เด็กและเยาวชนซึ่งจะเป็นอนาคตของชาติต่อไปในภายภาคหน้า

จากการศึกษาถึงรายงานผลการดำเนินการของสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนทั่วประเทศ ที่ได้นำเอากระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์โดยวิธีประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนมาใช้ควบคู่กับมาตรา 63 เพื่อแทนคดีเด็กและเยาวชนโดยไม่ต้องขึ้นสู่ศาลเยาวชนและครอบครัว ตั้งแต่เริ่มดำเนินการใช้มาตรการดังกล่าว คือ ตั้งแต่วันที่ 1 มิถุนายน พ.ศ. 2546 จนถึง เดือนธันวาคม พ.ศ. 2550 พบว่ามีเด็กและเยาวชนที่ถูกจับและถูกส่งตัวมาดำเนินคดี มีจำนวนทั้งสิ้น 182,982 คน เป็นเด็กและเยาวชนกระทำความผิดที่อยู่ในเกณฑ์และได้เสนอความเห็นให้ใช้มาตรา 63 มีจำนวน 27,073 คน คิดเป็นร้อยละ 14.795 ของจำนวนเด็กและเยาวชนที่ถูกจับและถูกส่งตัวมาดำเนินคดีทั้งหมดในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน สถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนจัดให้มีการประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชน มีจำนวน 20,607 คน คิดเป็นร้อยละ 76.116 ของจำนวนเด็กและเยาวชนกระทำความผิดที่อยู่ในเกณฑ์และเสนอความเห็นให้ใช้มาตรา 63 ได้ ผู้อำนวยการสถานพินิจเสนอความเห็นเพื่อสั่งไม่ฟ้อง มีจำนวน 17,542 คน โดยจำแนกเป็นคดีที่พนักงานอัยการเห็นด้วยและมีคำสั่งไม่ฟ้อง มีจำนวน 17,364 คน คิดเป็นร้อยละ 98.985 และเป็นคดีที่พนักงานอัยการไม่เห็นด้วยและมีคำสั่งฟ้อง มีจำนวน 178 คน คิดเป็นร้อยละ 1.015 สำหรับเด็กและเยาวชนที่ได้รับการสั่งไม่ฟ้องและกลับมากกระทำความผิดซ้ำ มีจำนวน 651 คน คิดเป็นร้อยละ 3.749 อย่างไรก็ตามถ้าได้พิจารณาจากในปีงบประมาณ พ.ศ. 2550 พบว่า มีเด็กและเยาวชนที่ถูกจับและถูกส่งตัวมาดำเนินคดี จำนวนทั้งสิ้น 50,550 คน เด็กและเยาวชนกระทำความผิดอาญาที่มีอัตราโทษอย่างสูงให้จำคุกไม่เกินห้าปี มีจำนวน 21,505 คิดเป็นร้อยละ 42.542 ของเด็กและเยาวชนที่ถูกจับและถูกส่งตัวมาดำเนินคดีทั้งหมด เป็นเด็กและเยาวชนกระทำความผิดที่อยู่ในเกณฑ์และเสนอความเห็นให้ใช้มาตรา 63 มีจำนวน 6,695 คน คิดเป็นร้อยละ 31.132 ของจำนวนเด็กและเยาวชนกระทำความผิดอาญาที่มีอัตราโทษอย่างสูงให้จำคุกไม่เกินห้าปี สถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนจัดให้มีการประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชน มีจำนวน 5,428 คน คิดเป็นร้อยละ 81.075 ของจำนวนเด็กและเยาวชนกระทำความผิดที่อยู่ในเกณฑ์และเสนอความเห็นให้ใช้มาตรา 63 และพนักงานอัยการมีความเห็นแล้ว มีจำนวน 4,796 คน โดยจำแนกเป็นคดีที่พนักงานอัยการเห็นด้วยกับความเห็นของผู้อำนวยการสถานพินิจและมีคำสั่งไม่ฟ้อง มีจำนวน 4,749 คน คิดเป็นร้อยละ 99.020

และเป็นคดีที่พนักงานอัยการไม่เห็นด้วยและมีคำสั่งฟ้อง มีจำนวน 47 คน คิดเป็นร้อยละ 0.980 สำหรับเด็กและเยาวชนที่ได้รับการสั่งไม่ฟ้องและกลับมาก่อทำความผิดซ้ำ มีจำนวน 185 คน คิดเป็นร้อยละ 3.896 สำหรับเด็กและเยาวชนส่วนที่เหลือยังอยู่ในระหว่างรอการพิจารณา ทำให้ประหยัคงบประมาณของรัฐในหน่วยงานกระบวนการยุติธรรมชั้นถัดไปมากกว่า 100 ล้านบาทต่อปี² จึงทำให้เห็นว่าการนำกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์โดยวิธีประหมกลุ่มครอบครัวและชุมชนมาใช้เพื่อหันเหคดีเด็กและเยาวชนตามมาตรา 63 ถือว่าเป็นการช่วยแบ่งเบาภาระ หรือ หันเหคดีเด็กและเยาวชนออกจากศาลเยาวชนและครอบครัวได้อย่างน้อย คิดเป็นร้อยละ 9.454 ของจำนวนเด็กและเยาวชนที่ถูกส่งมาดำเนินคดีทั้งหมด และยังทำให้คดีที่สมควรใช้กระบวนการยุติธรรมอย่างแท้จริงดำเนินไปได้อย่างสะดวก และคล่องตัวยิ่งขึ้น ปริมาณของคดีเด็กและเยาวชนในระยะยาวก็จะลดลง อีกทั้งกระบวนการยุติธรรมสำหรับเด็กและเยาวชน ยังช่วยเสริมสร้างความยุติธรรมอย่างแท้จริงโดยไม่ทอดทิ้งผู้เสียหายที่ตกเป็นเหยื่ออาชญากรรมโดยมีกระบวนการดูแลคดีใช้เยียวยาผู้เสียหายโดยทุกฝ่ายพอใจ

6.1.2 สรุปผลที่ได้จากการศึกษาข้อมูลจากเอกสารต่างๆ ในต่างประเทศ

จากการศึกษาระบบกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ในรูปแบบของการประชุมกลุ่มครอบครัวที่ใช้ในต่างประเทศ อันได้แก่ ประเทศนิวซีแลนด์ ประเทศออสเตรเลีย ประเทศญี่ปุ่น และประเทศสิงคโปร์ พบว่ากระบวนการยุติธรรมสำหรับเด็กและเยาวชนของประเทศต่างๆ เหล่านี้ได้ให้ความสำคัญกับบทบาทของชุมชน ผู้กระทำความผิด และผู้เสียหายในการแก้ไขฟื้นฟูและปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิด โดยมองว่าปัญหาอาชญากรรมนั้นไม่ใช่เรื่องที่กระทำต่อรัฐและกระทบต่อความสงบเรียบร้อยของรัฐเท่านั้น แต่ยังเป็นเรื่องที่กระทำต่อความสัมพันธ์ส่วนบุคคลระหว่างผู้กระทำความผิด ผู้เสียหาย และชุมชนที่อาชญากรรมเกิดขึ้นด้วย ดังนั้นภายใต้แนวคิดนี้ ทุกฝ่ายที่ได้รับผลกระทบจากอาชญากรรมจึงต้องมีบทบาทร่วมกันในการเข้ามาแก้ไขปัญหานั้นเพื่อนำความสมานฉันท์กลับคืนสู่สังคมอีกครั้งหนึ่ง ด้วยเหตุนี้ประเทศต่างๆ เหล่านี้จึงได้นำหลักของกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ในรูปแบบของการประชุมกลุ่มครอบครัวมาบัญญัติไว้ในกฎหมาย โดยตระหนักถึงความสำคัญของระบบกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ว่า

² รายงานผลการดำเนินการเพื่อหันเหคดีออกจากกระบวนการยุติธรรมโดยใช้มาตรา 63 แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2534 ปีงบประมาณ พ.ศ. 2550 กลุ่มพัฒนาระบบงานคดี สำนักพัฒนาระบบงานยุติธรรมเด็กและเยาวชน กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน กระทรวงยุติธรรม.

สามารถจัดการแก้ไขปัญหาการทำความผิดของเด็กและเยาวชนได้ โดยมีกระบวนการที่ทำให้เด็กและเยาวชนสำนึกผิด และในขณะที่เดียวกันผู้เสียหายก็ได้รับการเยียวยาความเสียหายทั้งในด้านวัตถุและทางด้านจิตใจ ตลอดจนทำให้คนในชุมชนหรือสังคมนั้นเกิดความสงบเรียบร้อย อย่างไรก็ตามในส่วนของการละเอียดของแนวทางปฏิบัติในแต่ละประเทศอาจมีความแตกต่างกันไปบ้างในบางเรื่อง อาทิเช่น กฎหมายเด็ก เยาวชนและครอบครัวของประเทศนิวซีแลนด์ คือ **The Children, Young Persons and their Families Act 1989** กำหนดว่าคดีเด็กและเยาวชนทุกคดี ยกเว้น คดีความผิดฐานฆ่าผู้อื่นโดยเจตนา ให้นำกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์โดยวิธีประชุมกลุ่มครอบครัวมาใช้เพื่อหันเหคดีอาญาเด็กและเยาวชนออกจากกระบวนการยุติธรรมสำหรับเด็กและเยาวชน ซึ่งวิธีประชุมกลุ่มและครอบครัวในประเทศนิวซีแลนด์สามารถช่วยลดปริมาณคดีเข้าสู่ศาลเยาวชนได้ถึงร้อยละ 80³ แต่สำหรับประเทศไทยสามารถนำกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์โดยวิธีประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนมาใช้เป็นมาตรการในการหันเหคดีเด็กและเยาวชนได้เฉพาะกับคดีบางประเภทเท่านั้น อาทิเช่น คดีอาญาที่มีข้อหาเล็กๆ น้อยๆ หรือคดีอาญาที่มีข้อหาไม่ร้ายแรง และต้องไม่ใช่คดีที่รัฐมีนโยบายปราบปรามเป็นพิเศษ เป็นต้น สำหรับกฎหมายของประเทศออสเตรเลียทั้งสองฉบับ คือ **The Young Offender Act 1997** และ **Crimes (Restorative Justice) Act 2004** กำหนดให้ทุกหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรมสำหรับเด็กและเยาวชน ได้แก่ ตำรวจ อัยการ และศาลเยาวชนและครอบครัว สามารถส่งคดีเด็กและเยาวชนไปสู่ระบบการประชุมกลุ่มครอบครัวได้ จึงแสดงให้เห็นว่าประเทศออสเตรเลียนำกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์โดยวิธีประชุมกลุ่มครอบครัวมาใช้เป็นมาตรการหันเหคดีเด็กและเยาวชนได้ในทุกขั้นตอนของการดำเนินกระบวนการยุติธรรมสำหรับเด็กและเยาวชนเลยทีเดียว แต่สำหรับประเทศไทยสามารถนำกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์โดยวิธีประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนมาใช้เป็นมาตรการในการหันเหคดีเด็กและเยาวชนได้ในชั้นก่อนฟ้องคดีต่อศาลเยาวชนและครอบครัวเท่านั้น สำหรับกฎหมายเด็กและเยาวชนของประเทศสิงคโปร์ กำหนดให้ศาลเด็กและเยาวชนเป็นผู้มีอำนาจใช้ดุลยพินิจในการนำกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์โดยวิธีประชุมกลุ่มครอบครัวมาใช้ โดยศาลเด็กและเยาวชนเป็นผู้จัดให้มีการประชุมกลุ่มครอบครัวขึ้นเอง ที่เรียกว่า **Family Conference** แต่สำหรับในประเทศไทยสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนจะเป็นหน่วยงานเดียวที่ดำเนินการจัดประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนได้

³Umbriet, M,S, Family Group Conferencing : implications for crime victims , (Washington D.C. : Office for Victims of crime , U.S. Department of justice , 2000) , p.3.

6.1.3 สรุปผลที่ได้จากความคิดเห็นจากการการตอบแบบสอบถาม

จากการศึกษาวิจัยโดยถามความเห็นผู้ที่เกี่ยวข้องในกระบวนการยุติธรรมสำหรับเด็กและเยาวชนในพื้นที่เขตกรุงเทพมหานครและพื้นที่เขตปริมณฑล รวม 6 จังหวัด โดยอาศัยแบบสอบถามในประเด็นตามตัวชี้วัด 4 ด้าน ได้แก่ 1.) การบรรลุวัตถุประสงค์ หรือเป้าหมาย 2.) ความคุ้มค่าในการใช้ทรัพยากรในการดำเนินการ 3.) คุณภาพในการบริหารจัดการ 4.) ผลสำเร็จของกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์โดยวิธีประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนเพื่อหันเหคดีเด็กและเยาวชนโดยไม่ต้องขึ้นศาลเยาวชนและครอบครัว ผู้ศึกษาวิจัยได้วิเคราะห์โดยแบ่งข้อมูลออกเป็น สองส่วน กล่าวคือ ส่วนที่ 1 วิเคราะห์ข้อมูลตามความคิดเห็นในภาพรวมของทุกกลุ่มอาชีพ และ ส่วนที่ 2 วิเคราะห์ข้อมูลตามความคิดเห็นโดยจำแนกตามกลุ่มอาชีพ

ส่วนที่ 1 เป็นการวิเคราะห์ข้อมูลตามความคิดเห็นในภาพรวมของทุกกลุ่มอาชีพ

ซึ่งผู้ศึกษาวิจัยพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีความคิดเห็นว่า กระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์โดยวิธีประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนบรรลุวัตถุประสงค์ หรือเป้าหมายอยู่ในระดับค่อนข้างมาก และมีความคุ้มค่าในการใช้ทรัพยากร โดยเฉพาะในเรื่องความรู้ความเข้าใจของเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องเพื่อดำเนินกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์โดยวิธีประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชน แต่สำหรับในเรื่องจำนวนเจ้าพนักงานและงบประมาณที่นำมาใช้ในการดำเนินกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์โดยวิธีประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนมีความคุ้มค่าอยู่ในระดับปานกลาง และการบริหารจัดการมีคุณภาพดีในทุกประเด็น ไม่ว่าจะเป็นเรื่องประสิทธิภาพ เรื่องความร่วมมือของเจ้าหน้าที่ เรื่องความร่วมมือของเด็กและเยาวชน และเรื่องความร่วมมือของผู้เสียหายในการดำเนินตามกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์โดยวิธีประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนมีอยู่ในระดับค่อนข้างมาก โดยเฉพาะในการนำกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์โดยวิธีประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนมาใช้ควบคู่กับมาตรา 63 ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีความคิดเห็นว่า ก่อให้เกิดผลสำเร็จในทุกประเด็น ไม่ว่าจะเป็นเรื่องผลของกฎหมายที่เกี่ยวข้อง ความคุ้มค่าในการนำมาใช้ การช่วยลดปริมาณคดี การแก้ไขพฤติกรรมซ้ำ การช่วยลดการกระทำผิดซ้ำ และการประสบความสำเร็จในการนำมาใช้อยู่ในระดับค่อนข้างมากในทุกประเด็น

ส่วนที่ 2 เป็นการวิเคราะห์ข้อมูลตามความคิดเห็นโดยจำแนกตามกลุ่มอาชีพ ดังนี้

กลุ่มอาชีพที่หนึ่ง เป็นกลุ่มที่ใกล้ชิดกับปัญหาของเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิด และเป็นผู้เกี่ยวข้องโดยตรงในการนำกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์โดยวิธีประชุมกลุ่ม

ครอบครัวและชุมชนมาใช้เพื่อหันเหคดีเด็กและเยาวชน ซึ่งได้แก่ ผู้อำนวยการสถานพินิจ พนักงานคุมประพฤติ พนักงานสังคมสงเคราะห์ และนักจิตวิทยา ซึ่งผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีความคิดเห็นว่าการนำกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์โดยวิธีประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนมาใช้เพื่อหันเหคดีเด็กและเยาวชนออกจากกระบวนการยุติธรรมสำหรับเด็กและเยาวชนกระแสนักบรรล่วัตถุประสงค์หรือเป้าหมายของกระทรวงยุติธรรมได้ค่อนข้างมาก และมีความคุ้มค่าในการใช้ทรัพยากรโดยรวมอยู่ในระดับค่อนข้างมาก โดยเฉพาะในเรื่องความรู้ความเข้าใจของเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง และมีคุณภาพการบริหารจัดการโดยรวมอยู่ในระดับค่อนข้างมาก โดยเฉพาะในเรื่องความร่วมมือของเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง และในเรื่องความร่วมมือของเด็กและเยาวชนมีค่าเฉลี่ยสูงสุดและอยู่ในระดับค่อนข้างมากเท่ากัน อย่างไรก็ตาม ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีความคิดเห็นว่ามีผลสำเร็จโดยรวมอยู่ในระดับค่อนข้างมาก โดยเฉพาะในเรื่องความคุ้มค่าในการนำมาใช้มีค่าเฉลี่ยสูงสุดและอยู่ในระดับค่อนข้างมาก

กลุ่มอาชีพที่สอง เป็นกลุ่มที่มีอาชีพเกี่ยวข้องกับการดำเนินคดีเด็กและเยาวชนตามพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2534 ซึ่งได้แก่ ผู้พิพากษาศาลเยาวชนและครอบครัว พนักงานอัยการฝ่ายคดีเยาวชนและครอบครัว และพนักงานสอบสวน ซึ่งผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีความคิดเห็นว่าการนำกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์โดยวิธีประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนมาใช้เพื่อหันเหคดีเด็กและเยาวชนออกจากกระบวนการยุติธรรมสำหรับเด็กและเยาวชนกระแสนักบรรล่วัตถุประสงค์หรือเป้าหมายของกระทรวงยุติธรรมได้ค่อนข้างมาก และมีความคุ้มค่าในการใช้ทรัพยากรโดยรวมอยู่ในระดับค่อนข้างมาก โดยเฉพาะในเรื่องความรู้ความเข้าใจของเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง และในด้านคุณภาพในการบริหารจัดการ ผู้ตอบส่วนใหญ่ยังไม่แน่ใจว่าการบริหารจัดการโดยรวมของสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนในเรื่องการใช้กระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์โดยวิธีประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนเป็นไปอย่างมีคุณภาพดีหรือไม่ อาจเป็นเพราะบางครั้งยังขาดการประสานงานระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง อาทิเช่น พนักงานสอบสวน รวมทั้งอาจเป็นกรณีที่มีบิดามารดาหรือผู้ปกครองของเด็กหรือเยาวชนที่กระทำความผิดติดภารกิจจึงไม่สามารถไม่เข้าร่วมประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนได้ จึงส่งผลให้การดำเนินการประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนไม่ประสบผลสำเร็จเท่าที่ควร อย่างไรก็ตาม ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีความคิดเห็นว่ามีผลสำเร็จโดยรวมอยู่ในระดับค่อนข้างมาก โดยเฉพาะในเรื่องผลในการช่วยลดปริมาณคดีขึ้นสู่ศาลเยาวชนและครอบครัวมีค่าเฉลี่ยสูงสุดและอยู่ในระดับค่อนข้างมาก

กลุ่มอาชีพที่สาม เป็นกลุ่มที่ได้รับผลกระทบกับการใช้กระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์โดยวิธีประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชน ซึ่งได้แก่ ผู้เสียหาย เด็กและเยาวชนที่อยู่ในความควบคุมของสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนและประชาชนทั่วไป ซึ่งผู้ตอบส่วนใหญ่มีความคิดเห็นว่า การนำกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์โดยวิธีประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนมาใช้เพื่อหันเหคดีเด็กและเยาวชนโดยไม่ต้องขึ้นสู่ศาลเยาวชน และครอบครัวบรรลุลวัตถุประสงค์ หรือเป้าหมายของกระทรวงยุติธรรมได้ในระดับค่อนข้างมาก และมีความคุ้มค่าในการใช้ทรัพยากรโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง โดยผู้ตอบส่วนใหญ่ไม่ทราบว่า จำนวนเจ้าพนักงานที่เกี่ยวข้อง และงบประมาณที่นำมาใช้คุ้มค่าและมีสัดส่วนเหมาะสมกับสภาพงานหรือไม่ และมีคุณภาพการบริหารจัดการโดยรวมอยู่ในระดับค่อนข้างมาก โดยเฉพาะในเรื่องความร่วมมือของเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องและ ในเรื่องความร่วมมือของเด็กและเยาวชนมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับค่อนข้างมาก อย่างไรก็ตามผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีความคิดเห็นว่า มีผลสำเร็จโดยรวมอยู่ในระดับค่อนข้างมาก โดยเฉพาะเรื่องความคุ้มค่าในการนำมาใช้

จากการศึกษาวิจัยโดยถามความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามในภาพรวมของทุกกลุ่มอาชีพเกี่ยวกับการใช้กระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์โดยวิธีประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนที่มีต่อพื้นที่เขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑลรวม 6 จังหวัด ผู้ตอบส่วนใหญ่มีความคิดเห็นว่า สถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนจังหวัดปทุมธานี ดำเนินกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์โดยวิธีประชุมกลุ่มครอบครัวบรรลุลวัตถุประสงค์ หรือเป้าหมายของกระทรวงยุติธรรมมากที่สุด ทั้งในด้านการแก้ไขฟื้นฟูเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิดเป็นรายบุคคล และเป็นพื้นที่เขตที่มีความคุ้มค่าในการใช้ทรัพยากรมากที่สุด โดยเฉพาะในเรื่องเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องที่มีความรู้ความเข้าใจในการดำเนินกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์โดยวิธีประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนมาใช้เพื่อหันเหคดีเด็กและเยาวชนได้เป็นอย่างดี โดยเฉพาะในการจัดประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชน สถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนจังหวัดปทุมธานี ได้รับความร่วมมือจากทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องเป็นอย่างดี ไม่ว่าจะเป็นผู้เสียหาย เด็กและเยาวชนที่กระทำความผิดและครอบครัวเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิด โดยเฉพาะเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง จึงแสดงให้เห็นว่าสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนจังหวัดปทุมธานี มีการบริหารจัดการในเรื่องการใช้กระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์โดยวิธีประชุมครอบครัวและชุมชนเพื่อหันเหคดีเด็กและเยาวชนโดยไม่ต้องขึ้นสู่ศาลเยาวชนและครอบครัวอย่างมีคุณภาพที่ดี และยังพบว่า มีคะแนนค่าเฉลี่ยในเรื่องผลสำเร็จโดยรวมในทุกๆ ด้านมากที่สุด ไม่ว่าจะเป็นเรื่องผลของกฎหมายที่เกี่ยวข้อง ความคุ้มค่าในการนำมาใช้ การช่วยลด

ปริมาณคดี การแก้ไขพหุคดีนิสัย การช่วยลดการกระทำความผิดซ้ำ และการประสบความสำเร็จในการนำมาใช้และอยู่ในระดับค่อนข้างมากในทุกประเด็น

6.1.4 สรุปผลที่ได้จากความคิดเห็นจากบทสัมภาษณ์

จากการศึกษาวิจัยโดยการสัมภาษณ์ผู้ที่เกี่ยวข้องในกระบวนการยุติธรรมสำหรับเด็กและเยาวชน ได้แก่ ผู้อำนวยการสถานพินิจ อัยการฝ่ายคดีเด็กและเยาวชน และผู้พิพากษาศาลเยาวชนและครอบครัว ในส่วนของพื้นที่เขตกรุงเทพมหานครและพื้นที่เขตปริมณฑล รวม 6 จังหวัด อาจกล่าวโดยสรุปได้ว่า การนำกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์โดยวิธีประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนที่นำมาใช้ควบคู่กับมาตรา 63 เป็นมาตรการที่มีเป้าหมายดี และเป็นมาตรการที่มีประสิทธิภาพดีในระดับหนึ่งด้วย กระทรวงยุติธรรม โดยสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนได้นำกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์โดยวิธีประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนเพื่อหันเหคดีอาญาเด็กและเยาวชนโดยไม่ต้องขึ้นสู่ศาลเยาวชนและครอบครัว นั้นมีวัตถุประสงค์หลัก คือ ไม่ต้องการให้เด็กหรือเยาวชนเข้าสู่กระบวนการของศาลเยาวชนและครอบครัวโดยไม่จำเป็น โดยต้องการช่วยให้เด็กหรือเยาวชนบางกลุ่มที่มีความประพฤติเสียหายไม่มากได้มีโอกาสแก้ไขและปรับปรุงพหุคดีนิสัยของตนเองให้เป็นคนดี และกลับคืนสู่สังคมโดยเร็วโดยไม่มีตราบาปติดตัว (Sigma) และมุ่งหวังให้ทุกฝ่าย ซึ่งได้แก่ ผู้เสียหาย เด็กและเยาวชนที่กระทำความผิด ครอบครัวของเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิด รวมทั้งชุมชนที่เด็กและเยาวชนนั้นอาศัยอยู่ สามารถปรับความเข้าใจกันและกลับคืนดีดังเดิม เพื่อนำความสันติสุขกลับเข้าสู่ชุมชนและสังคมดังเดิม ดังจะเห็นได้จากรายงานผลการดำเนินการเพื่อหันเหคดีสำหรับเด็กและเยาวชนที่เข้าสู่กระบวนการประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนและได้รับการตั้งมั่นเพื่อกลับมากระทำความผิดซ้ำอีกปรากฏว่ามีจำนวนน้อย จึงส่งผลโดยตรงต่อการลดการกระทำความผิดซ้ำ และช่วยลดปริมาณคดีอาญาเด็กและเยาวชนขึ้นสู่ศาลเยาวชนและครอบครัวได้ในระดับหนึ่ง อย่างไรก็ตามก็อาจพบปัญหาบางประการเกี่ยวกับความคุ้มค่าในการใช้ทรัพยากรได้แก่ จำนวนบุคลากร และงบประมาณยังไม่สอดคล้องกับภาระงาน โดยเฉพาะในพื้นที่เขตที่มีคดีมาก อาทิเช่น กรุงเทพมหานคร เป็นต้น

6.2 ข้อเสนอแนะ

เมื่อผู้ศึกษาวิจัยวิเคราะห์ข้อมูลจากทางสถิติ ข้อมูลจากแบบสอบถาม ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ และข้อมูลจากการศึกษากฎหมายต่างประเทศ สามารถประเมินผลกระบวนการ

ยุติธรรมเชิงสมานฉันท์โดยวิธีประมุขกลุ่มครอบครัวที่นำมาใช้ควบคุมมาตรา 63 เพื่อหันเหคดีเด็กและเยาวชนโดยไม่ต้องขึ้นศาลเยาวชนและครอบครัว โดยได้แบ่งออกเป็น 3 ส่วน ดังนี้

1. ส่วนที่มีประสิทธิภาพดีของกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์โดยวิธีประมุขกลุ่มครอบครัวและชุมชนที่นำมาใช้ควบคุมมาตรา 63 เพื่อหันเหคดีเด็กและเยาวชนโดยไม่ต้องขึ้นศาลเยาวชนและครอบครัว

1.) การนำกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์โดยวิธีประมุขกลุ่มครอบครัวและชุมชนมาใช้เพื่อหันเหคดีอาญาเด็กและเยาวชนตามมาตรา 63 ออกจากกระบวนการยุติธรรมสำหรับเด็กและเยาวชนกระแสนัก ถือเป็นมาตรการหนึ่งที่ช่วยลดปริมาณคดีอาญาที่จะขึ้นสู่ศาลเยาวชนและครอบครัวลงได้ในระดับหนึ่ง ซึ่งจะเห็นได้จากรายงานผลการดำเนินการเพื่อหันเหคดีออกจากกระบวนการยุติธรรมโดยใช้มาตรา 63 แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลเยาวชนและครอบครัววิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ.2534 ของสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนทั่วประเทศในปีงบประมาณ พ.ศ. 2550 ตั้งแต่เดือนตุลาคม พ.ศ.2549 ถึงเดือนกันยายน พ.ศ.2550⁴ พบว่า กระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์โดยวิธีประมุขกลุ่มครอบครัวและชุมชนช่วยแบ่งเบาภาระ หรือ หันเหคดีเด็กและเยาวชนออกจากศาลเยาวชนและครอบครัวได้อย่างน้อย คิดเป็นร้อยละ 9.454 ของจำนวนเด็กและเยาวชนที่ถูกส่งมาดำเนินคดีทั้งหมด และยังทำให้คดีที่สมควรใช้กระบวนการยุติธรรมอย่างแท้จริงดำเนินไปได้อย่างสะดวก และคล่องตัวยิ่งขึ้นด้วย

2.) การนำกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์โดยวิธีประมุขกลุ่มครอบครัวและชุมชนมาใช้เพื่อหันเหคดีอาญาเด็กและเยาวชน ตามมาตรา 63 ออกจากกระบวนการยุติธรรมสำหรับเด็กและเยาวชน ถือว่าเป็นมาตรการที่ดีที่ช่วยลดการกระทำผิดซ้ำของเด็กและเยาวชนในกลุ่มที่ได้รับการสั่งไม่ฟ้องลงได้ในระดับหนึ่ง โดยพิจารณาจากรายงานผลการดำเนินการตั้งแต่เริ่มดำเนินการใช้ กระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์โดยวิธีประมุขกลุ่มครอบครัวและชุมชนควบคุมมาตรา 63 เพื่อหันเหคดีเด็กและเยาวชนโดยไม่ต้องขึ้นศาลเยาวชนและครอบครัว เป็นรายปีงบประมาณ⁵ พบว่า ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2546 เด็กและ

⁴ รายงานผลการดำเนินการเพื่อหันเหคดีเด็กและเยาวชนออกจากกระบวนการยุติธรรมโดยใช้มาตรา 63 แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2534 ตั้งแต่วันที่ 1 ตุลาคม พ.ศ. 2549 ถึงเดือนกันยายน พ.ศ. 2550 กลุ่มพัฒนาระบบงานคดี สำนักพัฒนาระบบงานยุติธรรมเด็กและเยาวชน กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน กระทรวงยุติธรรม.

⁵ อ้างแล้ว,เรื่องเดียวกัน, กลุ่มพัฒนากลุ่มพัฒนาระบบงานคดี สำนักพัฒนาระบบงานยุติธรรมเด็กและเยาวชน กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน กระทรวงยุติธรรม.

เยาวชนที่ได้รับการสั่งไม่ฟ้องและกลับมาก่อทำความผิดซ้ำ คิดเป็นร้อยละ 1.372 ปีงบประมาณ พ.ศ. 2547 เด็กและเยาวชนที่ได้รับการสั่งไม่ฟ้องและกลับมาก่อทำความผิดซ้ำ คิดเป็นร้อยละ 2.777 ใน ปีงบประมาณ พ.ศ. 2548 เด็กและเยาวชนที่ได้รับการสั่งไม่ฟ้องและกลับมาก่อทำความผิดซ้ำ คิดเป็นร้อยละ 3.347 ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2549 เด็กและเยาวชนที่ได้รับการสั่งไม่ฟ้องและกลับมาก่อทำความผิดซ้ำ คิดเป็นร้อยละ 4.377 และในปีงบประมาณ พ.ศ. 2550 เด็กและเยาวชนที่ได้รับการสั่งไม่ฟ้องและกลับมาก่อทำความผิดซ้ำ คิดเป็นร้อยละ 3.895 แสดงให้เห็นได้ว่า เด็กและเยาวชนที่เข้าสู่กระบวนการประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนและได้รับการสั่งไม่ฟ้องและกลับมาก่อทำความผิดซ้ำอีกจึงมีอยู่ในระดับค่อนข้างน้อย

3.) การดำเนินการจัดการประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนภายใต้หลักเกณฑ์ตามมาตรา 63 เป็นการปลูกจิตสำนึกที่ดีให้แก่เด็กและเยาวชนที่กระทำความผิดได้รับรู้ถึงผลของความเสียหายที่เกิดขึ้น โดยพร้อมที่จะแก้ไข และรับผิดชอบต่อการกระทำของตนเองและพร้อมบรรเทาความเสียหายที่เกิดขึ้นให้กับผู้เสียหาย

4.) การดำเนินการจัดการประชุมกลุ่มครอบครัวและเยาวชนภายใต้หลักเกณฑ์ตามมาตรา 63 เป็นวิธีการช่วยสร้างความสมานฉันท์และความปรองดองให้แก่ทุกฝ่ายไม่ว่าจะเป็นผู้เสียหาย ผู้กระทำความผิด ครอบครัว และคนในชุมชน ตลอดจนเป็นการเพิ่มพูนความรักและความสามัคคีของคนในชุมชน และนำมาซึ่งสันติสุขในสังคมไทย

5.) ช่วยลดค่าใช้จ่ายในกระบวนการยุติธรรมสำหรับเด็กและเยาวชนทั้งระบบตั้งแต่ต้นจนจบ เนื่องจากการจัดการประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนสำหรับเด็กและเยาวชนที่มีความประพฤติไม่เสียหายมาก จะมีค่าใช้จ่ายน้อยมาก เมื่อเปรียบเทียบกับกระบวนการยุติธรรมสำหรับเด็กและเยาวชนอย่างเป็นทางการอย่างเต็มรูปแบบเพราะเป็นการลดขั้นตอนของการดำเนินกระบวนการยุติธรรมสำหรับเด็กและเยาวชนให้จบลงอย่างรวดเร็วด้วยความสมานฉันท์

6.) การดำเนินกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์โดยวิธีประชุมกลุ่มครอบครัวถือว่าเป็นมาตรการที่เป็นประโยชน์ต่อหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรม โดยเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการนี้จะได้รับความร่วมมือจากทั้งผู้เสียหายและผู้กระทำความผิด และคนในชุมชนมากขึ้น เพราะในการดำเนินกระบวนการยุติธรรมสำหรับเด็กและเยาวชนกระแสหลักแบบเต็มรูปแบบ ต้องเสียเวลามาก รวมทั้งมีความยากลำบากในการพิสูจน์ความเสียหายในทางกลับกัน การดำเนินกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์โดยวิธีประชุมกลุ่มครอบครัว

จะเพิ่มแรงจูงใจให้กับผู้กระทำความผิดเร่งทำความดี และเพื่อกลับคืนสู่สังคมเร็วขึ้น สำหรับผู้เสียหายก็มีแรงจูงใจในการได้รับชดใช้ความเสียหายที่เกิดขึ้น ทั้งทางด้านวัตถุและจิตใจและสร้างความสมานฉันท์ปรองดองแก่สมาชิกในชุมชนหรือสังคมในที่สุด

2. ส่วนที่ควรได้รับการปรับปรุงของกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์โดยวิธีประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนที่นำมาใช้ควบคู่กับมาตรา 63 เพื่อหันเหคดีเด็กและเยาวชนโดยไม่ต้องขึ้นศาลเยาวชนและครอบครัว

1.) ยังขาดมาตรการบังคับอย่างเข้มงวดในการติดตามดูแลเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิด ภายหลังจากการดำเนินการประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนสำเร็จแล้ว เพื่อจะได้แน่ใจว่าเด็กและเยาวชนกลุ่มนี้ได้กลับตัวเป็นคนดีอย่างแท้จริงและไม่กลับมาก่อทำความผิดซ้ำอีกและเมื่อพ้นจากการเป็นเยาวชนแล้วก็จะเป็นผู้ใหญ่ที่ดีในวันข้างหน้า

2.) จำนวนเจ้าพนักงานและบุคลากรที่เกี่ยวข้องในการดำเนินการจัดประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนและบำบัดแก้ไขฟื้นฟูเด็กและเยาวชน ยังไม่ได้สัดส่วนกับภาระงาน

3. ส่วนที่เสริมเพื่อพัฒนาประสิทธิภาพของกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์โดยวิธีประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนที่นำมาใช้ควบคู่กับมาตรา 63 เพื่อหันเหคดีเด็กและเยาวชนโดยไม่ต้องขึ้นศาลเยาวชนและครอบครัว

3.1 ด้านกฎหมาย

1.) ควรปรับปรุงพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ.2534 โดยเฉพาะมาตรา 63 ควรบัญญัติถึง หลักการและวิธีการนำกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์โดยวิธีการประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนมาใช้เพื่อหันเหคดีเด็กและเยาวชนภายใต้เงื่อนไขใดบ้างไว้อย่างชัดเจน รวมทั้งบัญญัติถึง มาตรการติดตามผลตามแนวทางแก้ไขเพื่อให้เด็กและเยาวชนที่กระทำความผิดปฏิบัติได้จริง ทั้งนี้ เพื่อให้เป็นไปตามข้อกำหนดในแผนแก้ไขฟื้นฟูของการจัดการประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนและสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของพระราชบัญญัติฉบับดังกล่าวนี้

2.) เสนอให้มีการแก้ไข มาตรา 63 โดยการกำหนดเงื่อนไขในการประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชน โดยไม่ควรยึดติดกับอัตราโทษเท่านั้นควรกำหนดเป็นประเภทของความผิด และควรนำเรื่องช่วงอายุของผู้กระทำความผิดที่เป็นเด็กหรือเยาวชนที่แตกต่างกันมาเป็นข้อพิจารณาในการดำเนินการประชุมกลุ่มครอบครัวและเยาวชนเพื่อหันเหคดีอาญาเด็กและเยาวชนออกจากกระบวนการยุติธรรมสำหรับเด็กและเยาวชนกระแสดังกล่าวนี้

3.) ควรปรับปรุงกฎหมายโดยกำหนดให้นำวิธีการประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนมาใช้ได้ในทุกขั้นตอนของกระบวนการยุติธรรมสำหรับเด็กและเยาวชน กล่าวคือ

ตั้งแต่ในชั้นเจ้าพนักงานตำรวจ ในชั้นก่อนฟ้อง ตลอดจนในชั้นฟ้องคดีต่อศาลเยาวชนและครอบครัว

4.) ควรผ่อนคลายหลักเกณฑ์เรื่องการฟ้องคดีและการขอคัดฟ้องตามมาตรา 51 และเรื่องการขออนุญาตฟ้องต่ออัยการสูงสุดตามมาตรา 53 เพื่อขยายระยะเวลาและเพิ่มโอกาสให้แก่เด็กและเยาวชนที่กระทำความผิดได้ปฏิบัติตามเงื่อนไขและข้อตกลงในการประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนมากขึ้น ทั้งนี้ เพื่อเป็นประโยชน์แก่เด็กและเยาวชนในการหันเหคดีเด็กและเยาวชนออกจากกระบวนการยุติธรรมสำหรับเด็กและเยาวชนกระแสหลักได้มากยิ่งขึ้น

3.2 ด้านบุคลากรและการพัฒนาบุคลากร

1.) ควรกำหนดจำนวนของบุคลากรในด้านการดำเนินการประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนให้เหมาะสมกับขอบเขตหน้าที่ ความรับผิดชอบและปริมาณคดี

2.) ส่งเสริมให้บุคลากรที่รับผิดชอบโดยตรงและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทุกฝ่ายได้มีโอกาสเพิ่มพูนความรู้ และพัฒนาความสามารถ และประสบการณ์ด้านกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ (Restorative Justice) ในรูปแบบของการประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชน (Family and Community Groups Conference) กับทั้งหน่วยงานในประเทศและต่างประเทศ เพื่อการพัฒนาที่มีศักยภาพโดยเป็นไปอย่างต่อเนื่อง

3.) ควรจัดสรรงบประมาณในส่วนบุคลากรในการดำเนินการอย่างเพียงพอ และควรปรับปรุงอาคารสถานที่ในการปฏิบัติงานให้เหมาะสม

4.) รมณรงค์เพื่อสร้างจิตสำนึกที่ดีในการปฏิบัติงาน รวมทั้งสร้างความภาคภูมิใจในการกิจที่ตนรับผิดชอบ

3.3 ด้านเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิด

1.) ควรมีการกำหนดมาตรการบังคับ กรณีที่เด็กหรือเยาวชนที่กระทำความผิดไม่ปฏิบัติตามเงื่อนไขและข้อตกลงตามแผนแก้ไขฟื้นฟูและการเยียวยาบรเทาความเสียหายให้แก่ผู้เสียหาย รวมทั้งชุมชนที่เด็กและเยาวชนนั้นอาศัยอยู่ พร้อมทั้งควรมีมาตรการบังคับให้ บิดา มารดา หรือผู้ปกครอง ต้องรับผิดชอบในกรณีดังกล่าวด้วย

2.) ควรกำหนดบทบาทหน้าที่ของบิดา มารดา หรือผู้ปกครอง รวมทั้งผู้นำชุมชนในการติดตามและประเมินผลสำหรับเด็กหรือเยาวชนที่กระทำความผิดภายหลังจากการประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนสำเร็จลงแล้ว เพื่อให้แน่ใจได้ว่าเด็กและเยาวชนเหล่านั้น

กลับตัวเป็นคนดีอย่างแท้จริง โดยจะไม่กลับมากระทำความผิดซ้ำอีกเมื่อเติบโตเป็นผู้ใหญ่แล้วก็ตาม

3.4 ด้านผู้เสียหาย

1.) ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของผู้เสียหายในการประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนให้มากขึ้น

2.) ควรให้ความสำคัญกับผู้เสียหายมากขึ้น โดยเฉพาะในการฟื้นฟูความเสียหายทางด้านจิตใจ ทั้งนี้จึงต้องพิจารณาโดยขึ้นอยู่กับประเภทของความผิดที่เกิดขึ้นกับผู้เสียหายเป็นสำคัญ

3.5 ด้านอื่นๆ

1.) ควรส่งเสริมและสนับสนุนกิจกรรมในเชิงรุกแก่เด็กและเยาวชนให้มากขึ้น และต้องกระทำอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะตามสถาบันการศึกษา และในชุมชนต่างๆ ในแต่ละจังหวัด และนำชุมชนเข้ามามีส่วนในการติดตามดูแลความประพฤติของเด็กและเยาวชน

2.) ส่งเสริมให้มีการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทโดยชุมชนเอง และต้องติดตามผลการดำเนินงานเพื่อช่วยเหลือเด็กและเยาวชน

3.) ส่งเสริมให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนดและวางแผนในการแก้ไขฟื้นฟูเด็กและเยาวชนในกิจกรรมการประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชน ตลอดจนกระตุ้นให้ภาคสังคมตระหนักว่าเด็กและเยาวชนเป็นผลผลิตของสังคม ดังนั้นสังคมจึงต้องมีส่วนร่วมรับผิดชอบด้วย

4.) ทุกองค์กรควรหันมาสนับสนุนและส่งเสริม เพื่อสร้างสัมพันธภาพอันดีให้เกิดขึ้นในครอบครัว โดยส่งเสริมให้เด็กและเยาวชนมีความรับผิดชอบต่อบทบาทหน้าที่ของตนเองในฐานะสมาชิกที่ดีของครอบครัว รวมทั้งสนับสนุนให้ครอบครัว คือ บิดา มารดา ผู้ปกครองรวมทั้งสมาชิกทุกคนในครอบครัวทำหน้าที่ของตนเองให้เหมาะสม อาทิเช่น สร้างความรักความเข้าใจกันภายในสมาชิกในครอบครัว รวมทั้งสถาบันศึกษาควรเน้นให้นักเรียน นิสิต และนักศึกษาเห็นความสำคัญของสถาบันครอบครัวและมีส่วนในการกระตุ้นการสร้างสัมพันธภาพที่ดีขึ้นในครอบครัว

บรรณานุกรม

ภาษาไทย

หนังสือ

- กิตติพงษ์ กิตยารักษ์. 2545. "กระบวนทัศน์ใหม่ในการบริหารงานยุติธรรมทางอาญา." ใน เอกสารประกอบโครงการสัมมนาทางวิชาการ เรื่อง กระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์: ทางเลือกใหม่สำหรับกระบวนการยุติธรรมไทย (**Restorative Justice: A New Alternative for the Thai Criminal Justice**), 1 - 13. กรุงเทพฯ: กระทรวงยุติธรรม ร่วมกับ โครงการพัฒนาระบบกฎหมายไทย สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.).
- 2549. "ความยุติธรรมเชิงสมานฉันท์: หลักการและแนวคิด." ใน เอกสารประกอบการเสวนาทางวิชาการ การนำหลักความยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ (**Restorative Justice**) มาใช้ในศาลเยาวชนและครอบครัว, 1 - 9. กรุงเทพฯ: คณะผู้เข้ารับการอบรมหลักสูตรผู้บริหารกระบวนการยุติธรรมระดับสูง รุ่นที่ 10 สถาบันพัฒนาข้าราชการฝ่ายตุลาการศาลยุติธรรม ศูนย์สันติวิธีและธรรมาภิบาล สถาบันพระปกเกล้า และโครงการพัฒนาระบบกฎหมายไทย สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.).
- 2549. "ปจจลา - วิสัยทัศน์ ว่าด้วย กระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์." ใน เอกสารประกอบการเสวนาทางวิชาการ การนำหลักความยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ (**Restorative Justice**) มาใช้ในศาลเยาวชนและครอบครัว, 1 - 8. กรุงเทพฯ: คณะผู้เข้ารับการอบรมหลักสูตรผู้บริหารกระบวนการยุติธรรมระดับสูง รุ่นที่ 10 สถาบันพัฒนาข้าราชการฝ่ายตุลาการศาลยุติธรรม ศูนย์สันติวิธีและธรรมาภิบาล สถาบันพระปกเกล้า และโครงการพัฒนาระบบกฎหมายไทย สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.).
-2550. "ความยุติธรรมเชิงสมานฉันท์หลักการและแนวคิด." ใน เอกสารประกอบการสัมมนาเรื่องยุติธรรมชุมชน...หนทางสู่สังคมแห่งความเป็นธรรม. กระทรวงยุติธรรมและโครงการพัฒนากฎหมายไทยสำนักงานกองทุนการวิจัย.
- คณิต ฅ นคร. 2549. "เป้าหมายของการดำเนินคดีเด็ก." กฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา พิมพ์ครั้งที่ 7 แก้ไขเพิ่มเติม-ปรับปรุงใหม่ . สำนักพิมพ์วิญญูชน.
- จุฑารัตน์ เอื้ออำนวย. 2545. "การปรับกระบวนทัศน์กระบวนการยุติธรรมไทย: จากการแก้แค้นทดแทนสู่การสมานฉันท์ (**Shift of Paradigm in the Thai Criminal Justice Process:**

- From Retribution to Restorative Justice)." ใน เอกสารประกอบโครงการสัมมนาทางวิชาการ เรื่อง กระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์: ทางเลือกใหม่สำหรับกระบวนการยุติธรรมไทย (**Restorative Justice: A New Alternative for the Thai Criminal Justice**), 1 – 20. กรุงเทพฯ: กระทรวงยุติธรรม ร่วมกับ โครงการพัฒนาระบบกฎหมายไทย สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.)
- จุฑารัตน์ เอื้ออำนวย. 2549. "ยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ในศาลเยาวชนและครอบครัว: ก้าวสำคัญสู่การปฏิรูประบบยุติธรรมสำหรับเด็กและเยาวชนไทย." ใน เอกสารประกอบโครงการสัมมนาทางวิชาการ เรื่อง กระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์: ทางเลือกใหม่สำหรับกระบวนการยุติธรรมไทย (**Restorative Justice: A New Alternative for the Thai Criminal Justice**), 1 – 20. กรุงเทพฯ: กระทรวงยุติธรรม ร่วมกับ โครงการพัฒนาระบบกฎหมายไทย สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.).
- คุษฎี ห์ลีละเมียร. 2536. "ศาลยุติธรรม: อดีตและปัจจุบัน." หนังสือที่ระลึกในการเสด็จพระราชดำเนินทรงประกอบพิธีเปิดอาคารศาลเยาวชนและครอบครัว. ขอนแก่น: โรงพิมพ์ศิริกัณฑ์ออฟเซ็ท.
- เดชา สังขวรรณ. 2549. "รูปแบบงานยุติธรรมเชิงสมานฉันท์และสมานฉันท์ ในระบบงานยุติธรรมสำหรับเด็กและเยาวชน." ใน เอกสารประกอบการเสวนาทางวิชาการ การนำหลักความยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ (**Restorative Justice**) มาใช้ในศาลเยาวชนและครอบครัว, 1 – 5. กรุงเทพฯ: คณะผู้เข้ารับการอบรมหลักสูตรผู้บริหารกระบวนการยุติธรรมระดับสูง รุ่นที่ 10 สถาบันพัฒนาข้าราชการฝ่ายตุลาการศาลยุติธรรม ศูนย์สันติวิธีและธรรมาภิบาล สถาบันพระปกเกล้า และโครงการพัฒนาระบบกฎหมายไทย สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.).
- ณัฐวสา ฉัตรไพฑูรย์. 2550. "กระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์: จากทฤษฎีสู่ทางปฏิบัติในนานาชาติ." จัดทำขึ้นเนื่องใน วาระครบ 300 ปีของคณะนิติศาสตร์มหาวิทยาลัย. เอดินบระระ เมื่อวันที่ 14 กุมภาพันธ์ และวันที่ 25 ธันวาคม พ.ศ. 2550.
- นัทธี จิตสว่าง. 2545. "Restorative Justice: กระบวนการยุติธรรมแนวใหม่ เหยื่อและชุมชนมีส่วนร่วม." ใน เอกสารประกอบโครงการสัมมนาทางวิชาการ เรื่อง กระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์: ทางเลือกใหม่สำหรับกระบวนการยุติธรรมไทย (**Restorative Justice: A New Alternative for the Thai Criminal Justice**), 6 – 9. กรุงเทพฯ: กระทรวงยุติธรรม ร่วมกับ โครงการพัฒนาระบบกฎหมายไทย สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย(สกว.).

- ยศวินต์ บริบูรณ์ชนา. 2549. "กฎหมายด้านความยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ ในประเทศ ออสเตรเลีย." ใน เอกสารประกอบการเสวนาทางวิชาการ การนำหลักความยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ (Restorative Justice) มาใช้ในศาลเยาวชนและครอบครัว, 1-8. กรุงเทพฯ: คณะผู้เข้ารับการอบรมหลักสูตรผู้บริหารกระบวนการยุติธรรมระดับสูง รุ่นที่ 10 สถาบันพัฒนาข้าราชการฝ่ายตุลาการศาลยุติธรรม ศูนย์สันติวิธีและธรรมาภิบาล สถาบันพระปกเกล้า และโครงการพัฒนาระบบกฎหมายไทย สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.).
- วัชรินทร์ ปัจเจกวิญญูสกุล. 2545. รายงานการวิจัยเรื่องการปฏิรูปกระบวนการยุติธรรมเยาวชนและครอบครัวเพื่อตอบสนองการคุ้มครองเด็กเยาวชน และครอบครัว (Juvenile and family justice reform for response to child and family protection). โดยได้รับการสนับสนุนจากองค์การยูนิเซฟ ประจำประเทศไทย ระหว่าง 2543-2544. กรุงเทพฯ: องค์การยูนิเซฟ ประจำประเทศไทย.
- วันชัย รุจนวงศ์. 2549. "กระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์: การประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนในประเทศไทย." ใน เอกสารประกอบการเสวนาทางวิชาการ การนำหลักความยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ (Restorative Justice) มาใช้ในศาลเยาวชนและครอบครัว. กรุงเทพฯ: คณะผู้เข้ารับการอบรมหลักสูตรผู้บริหารกระบวนการยุติธรรมระดับสูง รุ่นที่ 10 สถาบันพัฒนาข้าราชการฝ่ายตุลาการศาลยุติธรรม ศูนย์สันติวิธีและธรรมาภิบาล สถาบันพระปกเกล้า และโครงการพัฒนาระบบกฎหมายไทย สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.).
- 2547. "ระบบไกล่เกลี่ยระงับข้อพิพาทและวิธีการประชุมกลุ่มครอบครัว: ประเด็นสำคัญจากหนังสือกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ The Little Book of Restorative Justice of Howard Rehr, z (2002)." ใน เอกสารประกอบการศึกษาดูงาน ณ ประเทศออสเตรเลีย และนิวซีแลนด์. กรุงเทพฯ: ศาลเยาวชนและครอบครัว.
- วันชัย รุจนวงศ์ และคณะ. 2549. "การจำแนกประเภทเด็กและเยาวชนที่กระทำผิดในประเทศไทย." ใน การประชุมทางวิชาการระดับชาติ ว่าด้วยงานยุติธรรม ครั้งที่ 4 "การพัฒนากระบวนการยุติธรรมสำหรับเด็กและเยาวชน," (2) 3: 1: 1-3: 1: 48. กรุงเทพฯ: สำนักงานกิจการยุติธรรม กระทรวงยุติธรรม.
- วิชา มหาคุณ. 2546. เอกสารประกอบการสัมมนาวิชาการผู้พิพากษาสมทบศาลเยาวชนและครอบครัวทั่วราชอาณาจักร ประจำปี พ.ศ. 2546. กรุงเทพฯ: สถาบันพัฒนากระบวนการยุติธรรมเยาวชนและครอบครัว.
- 2549. "กระบวนการทัศน์ใหม่ในการบำบัด แก้ไข และฟื้นฟูเด็ก เยาวชน และ

ครอบครัวที่กระทำผิด และมีปัญหา。” ใน เอกสารประกอบการเสวนาทางวิชาการ การนำหลักความยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ (Restorative Justice) มาใช้ในศาลเยาวชนและครอบครัว, 1-6. กรุงเทพฯ: คณะผู้เข้ารับการอบรมหลักสูตรผู้บริหารกระบวนการยุติธรรมระดับสูง รุ่นที่ 10 สถาบันพัฒนาข้าราชการฝ่ายตุลาการศาลยุติธรรม ศูนย์สันติวิธีและธรรมาภิบาล สถาบันพระปกเกล้า และ โครงการพัฒนาระบบกฎหมายไทย สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.).

ศิริชัย จันทร์สว่าง. 2547. “กระบวนการยุติธรรมกับการคุ้มครองสิทธิเด็ก ซ การกันผู้กระทำ ความผิดออกจากกระบวนการยุติธรรมทางอาญาสำหรับเด็กและเยาวชนและผลกระทบต่อสังคม” ,ใน เอกสารประกอบการสัมมนาวิชาการผู้พิพากษาและผู้พิพากษาสมทบ ศาลเยาวชนและครอบครัวทั่วราชอาณาจักร จัดโดยศาลเยาวชนและครอบครัวกลาง ร่วมกับศาลเยาวชนและครอบครัวจังหวัดสุราษฎร์ธานี.

สถาบันวิจัยและพัฒนากระบวนการยุติธรรมสำนักงานกิจการยุติธรรม. 2548. “ การให้เอกชนเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารจัดการกระบวนการยุติธรรม ซ ศึกษาเฉพาะกรณีภารกิจด้านการพัฒนาพฤตินิสัย ”ใน เอกสารประกอบการสัมมนาโครงการพัฒนาโครงสร้างของหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรม.

สมบูรณ์ วัฒนพรมงคล. 2549. “รูปแบบที่เหมาะสมในการนำหลักการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์มาใช้ในศาลเยาวชนและครอบครัว.” ใน เอกสารประกอบการเสวนาทางวิชาการ การนำหลักความยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ (Restorative Justice) มาใช้ในศาลเยาวชนและครอบครัว, 1-4. กรุงเทพฯ: คณะผู้เข้า

รับการอบรมหลักสูตรผู้บริหารกระบวนการยุติธรรมระดับสูง รุ่นที่ 10 สถาบันพัฒนาข้าราชการฝ่ายตุลาการศาลยุติธรรม ศูนย์สันติวิธีและธรรมาภิบาล สถาบันพระปกเกล้า และโครงการพัฒนาระบบกฎหมายไทย สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.).

สุวัจนรา เปี่ยมญาติ และอังคณา บุญสิทธิ์. 2549. “การคุ้มครองเด็กและเยาวชนในกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์.ใน การประชุมทางวิชาการระดับชาติ ว่าด้วยงานยุติธรรม ครั้งที่ 4 “การพัฒนากระบวนการยุติธรรมสำหรับเด็กและเยาวชน,” . กรุงเทพฯ: สำนักงานกิจการยุติธรรม กระทรวงยุติธรรม.

อัจฉราพรรณ จรัสวัฒน์. 2549. “กระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์: กระบวนการที่คนใหม่สำหรับเด็กและเยาวชนที่กระทำผิด.” ใน เอกสารประกอบการเสวนาทางวิชาการ การนำหลักความยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ (Restorative Justice) มาใช้ในศาลเยาวชนและครอบครัว, 1-12. กรุงเทพฯ: คณะผู้เข้ารับการอบรมหลักสูตรผู้บริหารกระบวนการยุติธรรมระดับสูง รุ่นที่ 10 สถาบันพัฒนาข้าราชการฝ่าย

ตุลาการศาลยุติธรรม ศูนย์สันติวิธีและธรรมาภิบาล สถาบันพระปกเกล้า และโครงการพัฒนาระบบกฎหมายไทย สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.).

อังกรียา ชูตินันท์. 2551. กฎหมายเกี่ยวกับคดีเด็กและเยาวชน และคดีครอบครัว. กรุงเทพฯ: วิญญูชน.

อังคณา บุญสิทธิ์ และสุวัจนรา เปี่ยมญาติ. 2549. “กระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ในศาลเยาวชนและครอบครัว.” ใน เอกสารประกอบการเสวนาทางวิชาการ การนำหลักความยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ (Restorative Justice) มาใช้ในศาลเยาวชนและครอบครัว, 1-11. กรุงเทพฯ: คณะผู้เข้ารับการอบรมหลักสูตรผู้บริหารกระบวนการยุติธรรมระดับสูง รุ่นที่ 10 สถาบันพัฒนาข้าราชการฝ่าย

ตุลาการศาลยุติธรรม ศูนย์สันติวิธีและธรรมาภิบาล สถาบันพระปกเกล้า และโครงการพัฒนาระบบกฎหมายไทย สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.).

บทความ

ชาญเชาวน์ ไชยานุกิจ. 2545. “กระบวนการยุติธรรมนานาชาติ Restorative Justice กระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์กับการคุ้มครองสิทธิเด็กที่เป็นเหยื่อความรุนแรงในครอบครัว.” วารสารกรมคุมประพฤติ 9, 4 (กรกฎาคม - สิงหาคม): 17 - 19.

คุณฤดี หั ลีละเมียร. 2543. “ศาลเยาวชนและครอบครัวกับ “ความเป็นศาลชำนาญพิเศษ”.” บทบัณฑิตย 56, 4 (ธันวาคม): 167 - 201.

วันชัย รุจนวงศ์ และคุณฤดี หั ลีละเมียร. 2540. “รายงานการไปดูงานเกี่ยวกับการป้องกันสิทธิเด็ก ณ ประเทศ NEW ZEALAND และ ประเทศ AUSTRALIA.” ตุลาคม 44, 3 กรกฎาคม - กันยายน): 198 - 217.

วิทยานิพนธ์

สุพรรณษา สมลี. 2547. มาตรการทางกฎหมายในการแก้ไขฟื้นฟูเด็กกระทำความผิดโดยการมีส่วนร่วมของชุมชน ผู้กระทำความผิด และสังคม. วิทยานิพนธ์ นิติศาสตรมหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ภาษาต่างประเทศ

BOOKS

- Braithwaite, John. 1989. **Crime, Shame and Reintegration**. Cambridge University Press.
-1998. **Restorative Justice**. The Handbook of Crime and Punishment, Michael Tony (edit) , Oxford University Press.
- Braswell, Michael et al. 2001. **Correction, Peacemaking and Restorative Justice**. U.S.A.: Anderson Publishing Co.
- Howard Zehr. 2002. Changing Leses : A new Focus for crime and justice. Herald Press : Scottsdale, Pennsylvania, 1990, in Daniel W. Van Ness , **Restorative Justice Around The World**. United Nation Crime Congress : Ancillary Vienna, Austria.
- Hudson, Joe et al. 1996. **Family Group Conferences: Perspectives on Policy and Practice**. Annandale: Federation Press.
- Hardin, Mark. 1996. **Family Group Conferences in Child Abuse and Neglect: Learning from the Experience of New Zealand**. Washington: ABA Center on Children and the Law.
- Immarigeon, Russ. 1996. Family Group Conferences in Canada and the United States: An Overview. in Joe Hudson and others, eds. **Family Group Conferences: Perspectives on Policy and Practice**, 167-169. NSW: Federation Press.
- J. Halay. 1994. A Spiral of Success Community support is key to Restorative Justice in Japan. In The Ecology of Justice.
- Kamal, C, 2002. **Direction of Juvenile justice reform in Singapore**. In resource material series no 59: 118 international training course visiting expert's papers unafei.
- La Pairie, Carol. 1995. "Altering Course: New Directions in Criminal Justice Sentencing Circles and Family Group Conferences. **The Australian and New Zealand Journal of Criminology**, Special Supplementary Issue.
- Mark S. Umbreit, Robert B. Coates, Betty Vos. 2002. **The Impact of Restorative Justice Conferencing : A Review of 63 Empirical Studies in 5 Countries**. Center for Restorative Justice Peacemaking University of Minnesota, May 1.
- Maxwell, Gabrielle M., and Morris, Allison. 1993. **Family, Victims and Culture: Youth in**

- New Zealand.** Wellington : Department of Social Welfare and Institute of Criminology.
- 1996. **Research on Family Group Conferences with Young Offenders in New Zealand.** Edited by Joe Hodson, Allison Morris, Gabrielle and Burt Galaway. Annandale, NSW: Federation Press.
- Ministry of Justice. 1990. **Correction Bureau. Correctional Institutions in Japan, 1990.**
- Morris, Allison, and Maxwell, Gabrielle. 1998. **Restorative Justice in New Zealand: Family Group Conferences as a Case Study.** Western Criminology Review 1, 1.
- Moor D. and L.Forsythe. 1995. **A New Approach to Juvenile : An Evaluation of Family Conferencing in Wagga Wagga.** Wagga Wagga in Australia : Centre for Rural Social Research.
- Roche, Declan.2003. **Accountability in Restorative Justice.** New York : Oxford University Press.
- Tokyo: Kaasumigaseki. Zehr, Howard. 2002. **The Little Book of Restorative Justice.** U.S.A.: Good Books Intercourse.
- Umbreit,M,S, 2001. **The handbook of offender mediation .**An essential guide to practice and research in Francisco : Jossey-Bass.
- Zehr , H. 2002. **The little book of restorative justice.** pennsylvania : Good Book.

ภาคผนวก ก.

แบบสอบถาม

แบบสอบถาม

วิจัย เรื่อง กระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์โดยวิธีประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชน เพื่อหันเหคดีเด็กและเยาวชนโดยไม่ต้องขึ้นสู่ศาลเยาวชนและครอบครัว

.....
ขอความกรุณาผู้ตอบแบบสอบถามใส่เครื่องหมาย / ลงในช่อง หน้าข้อความที่ท่านต้องการหรือตามความเป็นจริง

ส่วนที่1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

1. เพศ

ชาย
หญิง

2. ช่วงอายุ

ต่ำกว่า 25 ปี 26-30 ปี 31-35 ปี
36-40 ปี 41-45 ปี 46-50 ปี
51 ปีขึ้นไป

3. ระดับการศึกษา

ต่ำกว่าปริญญาตรี
ปริญญาตรี
ปริญญาโท
ปริญญาเอก

4. พื้นที่จังหวัด (กรุงเทพฯและปริมณฑล)

กรุงเทพมหานคร	สมุทรปราการ
นนทบุรี	ระยอง
ปทุมธานี	นครนายก

5. อาชีพของผู้ตอบแบบสอบถาม

ผู้พิพากษา	พนักงานสังคมสงเคราะห์/ นักจิตวิทยา
อัยการ	ผู้เสียหาย/ครอบครัวผู้เสียหาย
ตำรวจ	ผู้อำนวยการสถานพินิจ
เด็กหรือเยาวชนที่อยู่ในความควบคุม	พนักงานคุมประพฤติ
ของสถานพินิจคุ้มครองเด็กและเยาวชน	ประชาชนทั่วไป

ส่วนที่ 2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับการประเมินผลกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์โดยวิธีประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนเพื่อหันเหคดีอาญาเด็กและเยาวชนโดยไม่ต้องขึ้นสู่ศาลเยาวชนและครอบครัว

ประเด็นพิจารณา	ระดับความเห็น				
	มาก	ค่อนข้างมาก	ปานกลาง	ค่อนข้างน้อย	น้อย
1. ท่านคิดว่ากระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์โดยวิธีการประชุมกลุ่มครอบครัวที่นำมาใช้ควบคู่กับมาตรา 63 เพื่อหันเหคดีเด็กและเยาวชนโดยไม่ต้องขึ้นสู่ศาลเยาวชนและครอบครัวสามารถดำเนินการตามวัตถุประสงค์หรือเป้าหมายของกระทรวงยุติธรรมได้อยู่ในระดับใด					
2. ท่านคิดว่ากฎหมายเกี่ยวกับคดีเด็กและเยาวชนช่วยทำให้การดำเนินการกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์โดยวิธีประชุมกลุ่มครอบครัวเกิดผลสำเร็จอยู่ในระดับใด					
3. ท่านคิดว่ากระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์โดยวิธีการประชุมกลุ่มครอบครัวเพื่อหันเหคดีเด็กและเยาวชนโดยไม่ต้องขึ้นสู่ศาลเยาวชนมีการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพอยู่ในระดับใด					
4. ท่านคิดว่าความคุ้มค่าของการนำกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์โดยวิธีประชุมกลุ่มครอบครัวมาใช้เพื่อหันเหคดีเด็กและเยาวชนโดยไม่ต้องขึ้นสู่ศาลเยาวชนและครอบครัวมีอยู่ในระดับใด					

ประเด็นพิจารณา	ระดับความเห็น				
	มาก	ค่อนข้าง มาก	ปานกลาง	ค่อนข้าง น้อย	น้อย
5. ท่านคิดว่าจำนวนเจ้าพนักงานที่เกี่ยวข้องเพื่อดำเนินกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์โดยวิธีประชุมกลุ่มครอบครัวฯเพื่อหันเหคดีเด็กและเยาวชนโดยไม่ต้องขึ้นสู่ศาลเยาวชนและครอบครัวมีอยู่ในระดับใด					
6. ท่านคิดว่างบประมาณที่นำมาใช้เพื่อดำเนินกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์โดยวิธีประชุมกลุ่มครอบครัวฯเพื่อหันเหคดีเด็กและเยาวชนโดยไม่ต้องขึ้นสู่ศาลเยาวชนมีอยู่ในระดับใด					
7. ท่านคิดว่าความรู้และความเข้าใจของเจ้าหน้าที่ในการดำเนินการตามกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์โดยวิธีประชุมกลุ่มครอบครัวฯเพื่อหันเหคดีเด็กและเยาวชนโดยไม่ต้องขึ้นสู่ศาลเยาวชนมีอยู่ในระดับใด					
8. ท่านคิดว่าความร่วมมือของเจ้าหน้าที่ในการดำเนินการตามกระบวนการเชิงสมานฉันท์โดยวิธีประชุมกลุ่มครอบครัวฯเพื่อหันเหคดีเด็กและเยาวชนโดยไม่ต้องขึ้นสู่ศาลเยาวชนและครอบครัวมีอยู่ในระดับใด					
9. ท่านคิดว่าความร่วมมือของเด็กและเยาวชนในการดำเนินการตามกระบวนการเชิงสมานฉันท์โดยวิธีประชุมกลุ่มครอบครัวฯเพื่อหันเหคดีเด็กและเยาวชนโดยไม่ต้องขึ้นสู่ศาลเยาวชนและครอบครัวมีอยู่ในระดับใด					

ประเด็นพิจารณา	ระดับความเห็น				
	มาก	ค่อนข้าง มาก	ปานกลาง	ค่อนข้าง น้อย	น้อย
10. ท่านคิดว่าความร่วมมือของ ผู้เสียหายในการดำเนินการตาม กระบวนการเชิงสมานฉันท์โดยวิธี ประชุมกลุ่มครอบครัวฯเพื่อหันเหคดี เด็กและเยาวชนโดยไม่ต้องขึ้นสู่ศาล เยาวชนและครอบครัวมีอยู่ในระดับใด					
11. ท่านคิดว่าการดำเนินการตาม กระบวนการเชิงสมานฉันท์โดยวิธี ประชุมกลุ่มครอบครัวฯช่วยลดปริมาณ คดีเด็กและเยาวชนโดยไม่ต้องขึ้นสู่ศาล เยาวชนและครอบครัวได้ในระดับใด					
12.ท่านคิดว่าการใช้กระบวนการเชิง สมานฉันท์โดยวิธีประชุมกลุ่ม ครอบครัวฯเพื่อหันเหคดีเด็กและ เยาวชนโดยไม่ต้องขึ้นสู่ศาลเยาวชนและ ครอบครัวมีผลในการแก้ไขพฤติกรรม ผู้กระทำผิดได้ในระดับใด					
13.ท่านคิดว่าการใช้กระบวนการเชิง สมานฉันท์โดยวิธีประชุมกลุ่ม ครอบครัวฯเพื่อหันเหคดีเด็กและ เยาวชนโดยไม่ต้องขึ้นสู่ศาลเยาวชนและ ครอบครัวมีผลช่วยลดกระทำผิดซ้ำได้ ในระดับใด					
14. ท่านคิดว่าการใช้กระบวนการเชิง สมานฉันท์โดยวิธีประชุมกลุ่ม ครอบครัวฯเพื่อหันเหคดีเด็กและ เยาวชนโดยไม่ต้องขึ้นสู่ศาลเยาวชนและ ครอบครัวประสบความสำเร็จในการ นำมาใช้ในระดับใด					

ส่วนที่ 3 ข้อเสนอแนะอื่นๆ

3.1 ข้อเสนอแนะอื่นๆ ที่สามารถช่วยเพิ่มประสิทธิภาพในการใช้กระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์โดยวิธีการประหมกลุ่มครอบครัวและชุมชนเพื่อหันเหคดีเด็กและเยาวชนโดยไม่ต้องขึ้นสู่ศาลเยาวชนและครอบครัว

.....

.....

.....

3.2 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับมาตรการอื่นๆในทางอาญาที่สามารถนำมาใช้หันเหคดีเด็กและเยาวชน รวมทั้งสามารถช่วยแก้ไขพฤติกรรมนิสัยของเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิด และช่วยลดการกระทำความผิดซ้ำ อีกทั้งช่วยลดปริมาณคดีเด็กและเยาวชนขึ้นสู่ศาลเยาวชนและครอบครัวได้นอกเหนือจากมาตรการข้างต้น (ถ้ามี)

.....

.....

.....

ภาคผนวก ข.
บทสัมภาษณ์

บทสัมภาษณ์

อธิบดีผู้พิพากษาศาลเยาวชนและครอบครัวกลาง

ถาม ศาลเยาวชนและครอบครัวมีบทบาทในการลดปริมาณคดีขึ้นสู่ศาลเยาวชนและครอบครัวอย่างไร

ตอบ ศาลเยาวชนและครอบครัวกลางมีนโยบายในการลดปริมาณคดี คือ การลดการกระทำ ความผิดซ้ำของเด็กและเยาวชนเมื่อคดีขึ้นสู่ศาลเยาวชนและครอบครัวแล้ว ประกอบกับทาง ศาลเยาวชนและครอบครัวมีโครงการให้ความรู้กับชุมชน หรือเป็นการสร้างเครือข่ายชุมชนตาม เขตต่างๆ ในส่วนกรุงเทพมหานครทุกเขต โดยทางศาลเยาวชนและครอบครัวกลางจะทำงาน โดยประสานกับทางเขตซึ่งทางเขตจะมีชุมชนที่จดทะเบียนไว้กับทางเขต อาทิเช่น เขตจตุจักรมี กี่ชุมชน มีชาวบ้านเท่าไร มีประธานชุมชน มีกรรมการชุมชน จะเรียกมาประชุมกันทางศาลก็ จะจัดวิทยากรไปบรรยายให้ความรู้เกี่ยวกับเรื่องต่างๆ ที่จะให้ชุมชนเป็นเครือข่ายป้องกันการ กระทำ ความผิดของเด็กและเยาวชน เช่น เด็กและเยาวชนได้กระทำความผิดอย่างไร หรือหลังจาก ที่ศาลเยาวชนและครอบครัวตัดสินคดีโดยปล่อยตัวเด็กและเยาวชนไปนั้น ศาลเยาวชนและ ครอบครัวจะอาศัยชุมชนช่วยดูแลเด็กและเยาวชนกลุ่มนั้น ทั้งนี้เพื่อไม่ให้เด็กและเยาวชนหวน กลับไปกระทำความผิดซ้ำอีก ซึ่งถือว่าเป็นนโยบายในเชิงรุกโดยที่คดีนั้นยังไม่ได้เข้ามาสู่ศาล เยาวชนและครอบครัว

ศาลเยาวชนและครอบครัวกลางมีนโยบายในเชิงรุกเพื่อกันไม่ให้คดีเข้าสู่ศาลเยาวชน และครอบครัวมี 2 โครงการ คือโครงการสร้างเครือข่ายชุมชนตามเขตต่างๆ ใน กรุงเทพมหานคร และโครงการให้ความรู้ในสถานศึกษาตามเขตต่างๆ ซึ่งทำเป็นประจำทุก เดือน เดือนละสองครั้ง อาทิเช่น โครงการ “รู้ก่อนผิด คิดก่อนทำ” คือเป็นโครงการที่ทำให้ เด็กนักเรียนรู้ว่าก่อนที่จะจะไปกระทำความผิดเขามีความคิดไตร่ตรองเสียก่อนหรือยัง ส่วน ใหญ่แล้วสาเหตุที่เด็กและเยาวชนกระทำความผิด คือ เด็กและเยาวชนนั้นไม่ยอมไปเรียน หนังสือ เกรง พ่อแม่แตกแยก แยกกันอยู่ ซึ่งเป็นพื้นฐานของสาเหตุในการกระทำความผิด ของเด็กและเยาวชนซึ่งศาลเยาวชนและครอบครัวทราบจากรายงานของสถานพินิจและคุ้มครอง

เด็กและเยาวชน ศาลเยาวชนและครอบครัวกลาง มีผู้พิพากษาสมทบที่มีส่วนในการช่วยเหลืออย่างมากแก่เด็กและเยาวชน อาจกล่าวได้ว่าวัตถุประสงค์จริงๆ ที่ลดปริมาณคดีเด็กและเยาวชนขึ้นสู่ศาลเยาวชนและครอบครัวนั้น ศาลเยาวชนและครอบครัวกลางมีนโยบายในเชิงรุกคือ ให้ความรู้มากกว่า ส่วนในเชิงรับก็ต้องแยกออกเป็นคดีแพ่ง และคดีอาญา ในคดีแพ่งศาลเยาวชนและครอบครัวกลาง มีศูนย์ไกล่เกลี่ยก่อนฟ้อง โดยจะให้ผู้พิพากษาสมทบช่วยไกล่เกลี่ยก่อนฟ้อง สำหรับในคดีอาญา อันดับแรก ต้องดูก่อนว่าคดีอาญา ระบบกระบวนการทศน์ใหม่ คือให้ผู้พิพากษาสมทบช่วยเหลือด้วย โดยผู้พิพากษาสมทบแต่ละคนมีศักยภาพสูง บางท่านช่วยเหลือสงเคราะห์เพื่อให้เด็กและเยาวชนได้เรียนหนังสือ โดยเฉพาะเด็กและเยาวชนที่ตั้งใจและอยากเรียนหนังสือเขาก็จะกลับใจ ซึ่งการช่วยเหลือเด็กและเยาวชนนั้นไม่ใช่ช่วยเหลือด้วยเงินเท่านั้น แต่ต้องช่วยเหลือให้เขาสามารถอยู่ในสังคมได้

ถาม ท่านเห็นว่ามาตรการในการหันเหคดีเด็กและเยาวชนโดยวิธีประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนตามมาตรา 63 เป็นมาตรการที่มีประสิทธิภาพดีหรือไม่

ตอบ มาตรา 63 ตามพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลเยาวชนและครอบครัวฯ พ.ศ. 2534 ที่ผู้อำนวยการสถานพินิจคัดเด็กและเยาวชนที่สามารถกลับตัวกลับใจเป็นคนดีโดยการกระทำความคิดที่มีอัตราโทษจำคุกอย่างสูงไม่เกิน 5 ปี เห็นด้วยว่าเป็นมาตรการที่ดีและเป็นผลดีแก่เด็กและเยาวชนมากกว่า ถ้าลักษณะความคิดไม่ร้ายแรง โดยความคิดเล็กน้อย ความผิดลหุโทษต่างๆ ซึ่งไม่ควรจะฟ้องคดีขึ้นสู่ศาลเยาวชนและครอบครัว ซึ่งเป็นการหันเห diversion คดีเด็กและเยาวชนไปจากการถูกฟ้องคดีต่อศาลเยาวชนและครอบครัว ซึ่งเป็นมาตรการที่ช่วยลดปริมาณคดีขึ้นสู่ศาลเยาวชนและครอบครัวได้

บทสัมภาษณ์

ผู้อำนวยการสำนักพัฒนาระบบงานยุติธรรมเด็กและเยาวชน

กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน

ถาม ท่านคิดว่ามีมาตรการหรือวิธีการสำหรับเด็กและเยาวชนที่สามารถนำมาใช้ลดการกระทำ ความผิดซ้ำและแก้ไขพฤติกรรมนิสัยของเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิด รวมทั้งช่วยลดปริมาณคดี ขึ้นสู่ศาลเยาวชนและครอบครัวหรือไม่

ตอบ กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน มีการหันเหคดีเด็กและเยาวชนออกจาก กระบวนการยุติธรรมสำหรับเด็กและเยาวชน คือ การนำเอาวิธีประชุมกลุ่มครอบครัวและ ชุมชนมาใช้ในคดีอาญาที่มีอัตราโทษจำคุกอย่างสูงไม่เกิน 5 ปี โดยกำหนดไว้ใน พระราชบัญญัติจัดตั้งศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2534 มาตรา 63 ว่าในกรณีที่เด็กและเยาวชนต้องหาว่ากระทำความผิด เมื่อผู้อำนวยการสถาน พินิจพิจารณาโดยคำนึงถึงประวัติ ความประพฤติ สถิติปัญหา การศึกษาอบรม สุขภาพ ภาวะ แห่งจิต อาชีพ ฐานะ ตลอดจนพฤติการณ์ต่างๆ แห่งคดีแล้ว เห็นว่าเด็กและเยาวชนสามารถที่จะ กลับตัวเป็นคนดีได้ และเด็กและเยาวชนนั้นยินยอมที่จะอยู่ในความควบคุมของสถานพินิจและ คุ้มครองเด็กและเยาวชนด้วยแล้ว ให้ผู้อำนวยการสถานพินิจแจ้งความเห็นนั้นไปยังพนักงาน อัยการ ถ้าพนักงานอัยการเห็นชอบด้วยก็ให้มีคำสั่งไม่ฟ้องเด็กหรือเยาวชนนั้น ซึ่งคำสั่งไม่ฟ้อง นี้ให้เป็นที่สุด ตรงนี้เด็กและเยาวชนดังกล่าวก็ต้องออกจากกระบวนการยุติธรรมสำหรับเด็ก และเยาวชนในระบบทั่วไปทันที แต่อย่างไรก็ตามหลักการตรงนี้มีอยู่ว่าถ้าหากคดีอัตราโทษ ไม่เกิน 5 ปี ก็ตาม โดยผู้อำนวยการสถานพินิจก็ต้องคัดเลือกคดีด้วย ไม่ใช่จะใช้วิธีการ ประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนได้ในทุกคดี คือ ถ้าเป็นคดีที่มีอัตราโทษจำคุกไม่เกิน 5 ปี ก็ จริง แต่เป็นคดีที่เป็นเรื่องที่เป็นนโยบายที่ทางรัฐบาลจะต้องปราบปราม เช่น คดียาเสพติด คดี เด็ยกยกพวกตีกัน เด็กขบถแข่งกันหรือขบถชิง กรณีนี้ก็ไม้อาจนำวิธีการประชุมกลุ่ม ครอบครัวและชุมชนมาใช้กับมาตรา 63 เพื่อหันเหคดีเด็กและเยาวชนออกจากกระบวนการ ยุติธรรมสำหรับเด็กและเยาวชนได้ ซึ่งตรงนี้เป็นหลักการใหญ่ แต่ถ้าเป็นคดีที่เด็กหรือ เยาวชนที่กระทำความผิดนั้นยอมรับสารภาพ และผู้เสียหายก็ไม่ติดใจเอาความกับเด็กหรือ เยาวชนนั้น โดยอยากให้เด็กและเยาวชนนั้นกลับตัวเป็นคนดี และเด็กและเยาวชนเองก็ยินยอม

ที่จะเข้ารับการเยียวยา และยอมชดใช้ค่าเสียหายให้กับผู้เสียหาย ถ้าเป็นกรณีที่มีผู้เสียหาย และต้องทำงานให้แก่สังคม นอกจากนั้นตัวเด็กและเยาวชนเองต้องตระหนักว่าสิ่งที่ตนกระทำลงไปนั้นมันสร้างความเดือดร้อนวุ่นวายให้กับตนเองและครอบครัว และเจ็บหลาบ และยอมรับว่าจะไม่กระทำความผิดอีก หรือถ้าหากผู้เสียหายต้องการให้เด็กหรือเยาวชนขอโทษ เด็กหรือเยาวชนนั้นต้องขอโทษโดยกระทำในที่ประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชน หรือทำลงเป็นลายลักษณ์อักษร ซึ่งนี่เป็นหลักใหญ่ ที่กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนนำเอาวิธีการประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนมาใช้กับมาตรา 63 เพื่อหันเหคดีเด็กและเยาวชนออกจากกระบวนการยุติธรรมสำหรับเด็กและเยาวชน ตั้งแต่เดือนมิถุนายน พ.ศ. 2546

ถาม บทบัญญัติมาตรา 63 แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2534 สนับสนุนให้นำวิธีการประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนมาใช้ได้

ตอบ บทบัญญัติในมาตรา 63 ไม่ได้บัญญัติไว้อย่างชัดเจน แต่ว่ามีแนวทางในการนำการประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนมาใช้ได้ ตรงที่ว่าในกรณีที่พิจารณาคดีแล้วเห็นว่า เด็กหรือเยาวชนนั้นสามารถกลับตัวเป็นคนดีได้และเด็กหรือเยาวชนยอมอยู่ในความดูแลควบคุมของสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน คือเด็กหรือเยาวชนยอมทำกิจกรรมกับสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน หลังจากที่ผู้อำนวยการสถานพินิจรายงานให้พนักงานอัยการทราบแล้ว และพนักงานอัยการเห็นชอบด้วยก็จะสั่งไม่ฟ้อง ทางสถานพินิจก็จะควบคุมดูแลเด็กและเยาวชนกลุ่มนี้ไม่ให้กระทำความผิดซ้ำภายในระยะเวลาไม่เกิน 2 ปี ได้ โดยที่ประชุมจะมอบหมายให้พนักงานสังคมสงเคราะห์ซึ่งเป็นเจ้าหน้าที่ของกรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนดูแล นอกจากนี้ในที่ประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนยังมี กรรมการสงเคราะห์ หรือผู้นำชุมชน ซึ่งสถานพินิจเชิญเข้าร่วมประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนด้วย และเมื่อผู้อำนวยการสถานพินิจมีความเห็นว่าไม่สมควรฟ้องต่อพนักงานอัยการ เมื่อพนักงานอัยการเห็นว่ามีการจัดประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนแล้ว มีการแสดงให้เห็นถึงผลดีและผลเสียที่เกิดขึ้นและเมื่อได้ข้อยุติลงแล้ว พนักงานอัยการก็มักเห็นด้วยและมีคำสั่งไม่ฟ้องเด็กและเยาวชนกลุ่มนี้

ถาม เด็กและเยาวชนที่กระทำผิดและเข้าเงื่อนไขในการจัดประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนนั้น ได้ให้ความร่วมมือในการปรับปรุงแก้ไขตนเองได้ดีในระดับใด

ตอบ เด็กและเยาวชนที่เข้าเงื่อนไขประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนนั้น หลังจากการประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนเสร็จสิ้นแล้ว สถานพินิจก็จะให้ไปทำงานให้กับชุมชน เช่น ไปเลี้ยงเด็กกำพร้า หรือเด็กเล็ก คนชรา คนพิการ หรือบางครั้งให้ไปกวาดลานวัดให้หลวงพ่อ แต่

เวลาทำกิจกรรมต้องไม่กระทบกระเทือนต่อการศึกษาเล่าเรียน ซึ่งถ้าเด็กและเยาวชนกลุ่มนี้ปฏิบัติได้และทำด้วยความเต็มใจ แสดงว่าเด็กและเยาวชนที่กระทำคามผิดนี้ได้ยอมรับในมาตรการนี้

ถาม สถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนสารทกำหนดเงื่อนไขเพื่อคุมความประพฤติเด็กและเยาวชนได้ด้วยหรือไม่

ตอบ กฎหมายไม่ได้บัญญัติไว้ชัดเจน เพราะกฎหมายไม่ได้กำหนดให้มีการคุมประพฤติ แต่จะเรียกว่า “ให้คำปรึกษา” โดยผู้อำนวยการสถานพินิจจะตั้งนักสังคมสงเคราะห์ขึ้นมาเพื่อให้เป็นที่ปรึกษาและติดตามพฤติกรรมของเด็กและเยาวชนภายในระยะเวลา 2 ปี หลังจากที่มีการประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนเสร็จสิ้นแล้ว

ถาม เด็กและเยาวชนที่ผ่านการประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนเหล่านี้เมื่อเปรียบเทียบกับสถิติคดีที่เด็กและเยาวชนกระทำความผิด และต้องเข้าสู่กระบวนการยุติธรรมสำหรับเด็กและเยาวชนตามปกติมีความแตกต่างกันอย่างไร

ตอบ มีความแตกต่างกันมาก คือ เด็กและเยาวชนที่เข้าสู่กระบวนการประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนนั้น จะมีการกระทำความผิดซ้ำน้อยมากไม่เกิน 2-3 เปอร์เซ็นต์ แต่เด็กที่เข้าสู่กระบวนการยุติธรรมสำหรับเด็กและเยาวชนตามปกติมีโอกาสกลับมากระทำความผิดซ้ำมากกว่า ก็แสดงว่าการประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนได้ผลมากกว่า และยังช่วยเหลือเด็กในลักษณะเป็นการพิทักษ์สิทธิเด็ก คือ หลังจากที่มีการประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนเสร็จสิ้นแล้ว เมื่อเด็กและเยาวชนคนได้ปฏิบัติตามเงื่อนไขของที่ประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนแล้ว และเมื่อพนักงานอัยการสั่งไม่ฟ้องแล้ว เด็กและเยาวชนกลุ่มนี้จะไม่มีความหมายแดงแจ้งโทษ หรือตราบาปติดตัวเลย ซึ่งเป็นกระบวนการที่ช่วยฟื้นเด็กและเยาวชนบางกลุ่มออกจากกระบวนการยุติธรรมสำหรับเด็กและเยาวชนตามปกติ

ถาม กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนมีนโยบายในการส่งเสริมการลดปริมาณคดีเด็กและเยาวชนโดยไม่ต้องขึ้นสู่ศาลเยาวชนและครอบครัวประการอื่นอีกหรือไม่

ตอบ มีการจัดทำหลักสูตรการประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนในระดับโรงเรียนในกรุงเทพมหานคร โดยใช้ครูฝ่ายปกครองเป็นผู้ประสานงานและสถานพินิจจะเป็นที่เลี้ยงให้ และเมื่อเกิดกรณีพิพาทขึ้น ก็จะจัดประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนขึ้นแทนการที่ผู้ถูกระงับโทษทางวินัย หรือดำเนินการทางกฎหมาย นอกจากนี้ยังมีโครงการต้นกล้าของแผ่นดิน ถือเป็นนโยบายในเชิงรุก โดยจัดอบรมให้แก่เด็กและเยาวชนได้รู้เรื่องกฎหมายและโทษของการกระทำความผิด โดยอบรมในค่ายทหารเพื่อฝึกระเบียบวินัยและความรับผิดชอบ และถ้ารักษาดีบ้านเมืองแล้วต้องไม่กระทำความผิด เป็นนโยบายในเชิงป้องกัน

อัยการพิเศษฝ่ายคดีเยาวชนและครอบครัว

สำนักงานอัยการพิเศษฝ่ายคดีเยาวชนและครอบครัว 3 กรุงเทพฯ

ถาม ท่านคิดว่ามีมาตรการหรือวิธีการสำหรับเด็กและเยาวชนที่สามารถนำมาใช้ลดการกระทำ ความผิดซ้ำและแก้ไขพฤติกรรมนิสัยของเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิด รวมทั้งช่วยลดปริมาณคดี ขึ้นสู่ศาลเยาวชนและครอบครัวหรือไม่

ตอบ มาตรการหรือวิธีการสำหรับเด็กและเยาวชนที่นำไปใช้ในการลดการกระทำ ความผิดซ้ำและ แก้ไขพฤติกรรม นิสัย หรือช่วยลดปริมาณคดีเด็กและเยาวชน โดยไม่ต้องขึ้นสู่ศาลเยาวชนและ ครอบครัว ได้แก่ วิธีการ “ ประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชน ” Family and Community Groups Conference” ซึ่งเป็นแนวทางของกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ที่มุ่งเน้นให้เกิด การแก้ไขฟื้นฟู และเยียวยา มากกว่าการลงโทษ ในขณะเดียวกันก็สร้างความสมานฉันท์ระหว่าง ผู้เสียหาย เด็กและเยาวชนที่กระทำความผิด และชุมชน

วิธีการจัดการประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนจะเปิดโอกาสให้เด็กและเยาวชนที่กระทำความผิด ผู้ปกครอง ผู้เสียหาย ตำรวจ พนักงานอัยการ นักจิตวิทยา นักสังคมสงเคราะห์ และ ผู้นำชุมชน เข้ามาประชุมกันเพื่อช่วยกันหาทางออกและแก้ไขปัญหากับสิ่งที่เกิดขึ้นให้กับเด็ก และเยาวชนที่กระทำความผิด โดยมีผู้ประสานงานการประชุมซึ่งเป็นเจ้าหน้าที่ของสถานพินิจ และคุ้มครองเด็กและเยาวชน พร้อมทั้งมีผู้ไกล่เกลี่ยที่เป็นคนกลางคอยให้ความช่วยเหลือไกล่เกลี่ยเมื่อเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิดพร้อมที่แก้ไขชดเชยด้วยการทำกิจกรรมอันเป็น

สาธารณประโยชน์ หรือชดเชยด้วยประการอื่นจนผู้เสียหายพอใจและยอมให้อภัย เมื่อทุกฝ่าย เห็นชอบและมีการเยียวยาแล้ว เด็กและเยาวชนก็จะไม่ต้องเข้าสู่กระบวนการพิจารณาคดีต่อไป

ถาม ท่านคิดว่าวัตถุประสงค์โดยตรงของการประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนคืออะไร

ตอบ การประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชน มีวัตถุประสงค์เพื่อให้ชุมชนและสมาชิกใน ครอบครัวเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิดได้มีส่วนร่วมรับผิดชอบในการกระทำของเด็กและ เยาวชนที่กระทำความผิด ในการจัดการแก้ไข ฟื้นฟูความเสียหาย โดยเด็กและเยาวชนจะ ได้รับโอกาสในการกลับตนเป็นคนดีที่สังคมยอมรับ โดยไม่ต้องเข้าสู่กระบวนการพิจารณาคดี ซึ่งถือว่าเป็นการแก้ไขและพัฒนาเด็กและเยาวชนทั้งทางร่างกายและจิตใจ และสังคมที่ยั่งยืน

และถาวร รวมทั้งช่วยลดปริมาณคดีขึ้นสู่ศาลเยาวชนและครอบครัว ตลอดจนช่วยลดการกระทำคามผิดซ้ำ

ถาม ท่านคิดว่ามาตรการหันเหคดีเด็กและเยาวชนโดยวิธีการประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนที่มีอยู่ในขณะนี้มีประสิทธิภาพและเกิดผลสัมฤทธิ์เพียงใด อะไรเป็นตัวชี้วัดผลสำเร็จของมาตรการนี้

ตอบ หากพิจารณาจากวัตถุประสงค์ในการใช้มาตรการ "วิธีการประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชน" เพื่อให้เด็กและเยาวชนที่กระทำความผิดได้มีโอกาสกลับเข้ามาใช้ชีวิตในสังคมอย่างปกติสุข โดยไม่ไปกระทำความผิดซ้ำอีก ซึ่งการประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนดังกล่าวต้องมีผู้เข้าร่วมในหลายฝ่ายด้วยกัน ฝ่ายที่สำคัญในการดำเนินการ คือ ผู้ประสานงานการประชุม ซึ่งต้องมีการสื่อสารเพื่อการสมานฉันท์ระหว่างฝ่ายเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิดและฝ่ายผู้เสียหาย ทั้งนี้ผู้เข้าร่วมประชุมแต่ละคนมีการใช้วาจาที่แตกต่างกันและตลอดจนมีปัจจัยอื่นๆ ที่ส่งผลต่อความสำเร็จ หรือความล้มเหลวในการสมานฉันท์ โดยผู้ประสานงานการประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนจะต้องมีทักษะในการประชุม แต่ทั้งนี้ สิ่งที่ทำให้การประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนไม่สำเร็จเท่าที่ควร คือ ผู้ประสานงานการประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนไม่สามารถดำเนินการในการประสานให้ผู้เข้าร่วมประชุมให้ความร่วมมือตามวัตถุประสงค์ดังกล่าวได้ อันเนื่องมาจาก การไม่มีความรู้ความเข้าใจในการประสานงานการประชุมที่ดี ไม่มีการให้ความรู้เกี่ยวกับการประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนต่อเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิด ผู้ปกครอง รวมทั้งบุคคลที่เข้าร่วมประชุมไม่เข้าใจถึงวัตถุประสงค์ของการประชุม อาจเข้าใจเพียงว่าเป็นหน้าที่ที่ต้องมาเข้าร่วม โดยไม่ได้มีความตั้งใจที่จะช่วยแก้ไขเยียวยาเด็กและเยาวชนให้เป็นไปตามเจตนารมณ์ของการจัดการประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนได้อย่างแท้จริง

สำหรับตัวชี้วัดผลสำเร็จของมาตรการนี้น่าจะเป็นเรื่องของการติดตามผลการประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนว่าภายหลังจากการที่ได้ผ่านกระบวนการดังกล่าวแล้วเด็กได้กลับไปใช้ชีวิตได้อย่างปกติสุขโดยไม่กลับไปกระทำความผิดซ้ำอีก ซึ่งต้องมีการติดตามผลอย่างใกล้ชิดต่อไป

ถาม ท่านคิดว่ามีข้อเสนอแนะที่สามารถนำมาใช้เพื่อเสริมประสิทธิภาพและเพิ่มประสิทธิผลของการใช้มาตรการนี้หรือไม่

ตอบ เห็นควรให้มีการให้ความรู้เกี่ยวกับการประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนแก่เด็กและเยาวชน ผู้ปกครอง รวมทั้งผู้ที่เข้าร่วมประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนให้มีความรู้และความเข้าใจในวัตถุประสงค์ของการจัดการประชุมดังกล่าวอย่างแท้จริง โดยอาจให้มีการตอบ

แบบสอบถามภายหลังการให้ความรู้แล้ว ซึ่งหากสามารถตอบคำถามได้ด้วยความเข้าใจและตั้งใจในการเข้าร่วมประชุมแล้ว จึงนำกรณีดังกล่าวเข้าสู่การประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนต่อไป ไม่ใช่ให้นำเข้าประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนในทุกกรณีทั้งที่ไม่มีความรู้และความตั้งใจในการแก้ไขปรับปรุง หรือเพียงแค่เข้าร่วมประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนเพราะเป็นหน้าที่เท่านั้น

ถาม ท่านคิดว่ามีมาตรการอื่นในทางอาญาที่สามารถช่วยลดการกระทำความผิดซ้ำ และลดปริมาณคดีเด็กและเยาวชน โดยไม่ต้องขึ้นสู่ศาลเยาวชนและครอบครัว นอกเหนือจากมาตรการดังกล่าวดังกล่าวหรือไม่

ตอบ มี ได้แก่ มาตรการในการแก้ไขฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดในการนำเด็กที่เป็นผู้ติดยาเสพติดให้ถือว่าเป็นผู้ป่วยต้องได้รับการเยียวยารักษา โดยในทางคดีให้ใช้วิธีการชะลอการฟ้อง หากผลการฟื้นฟูสามารถบำบัดให้หายขาดจากการเป็นผู้เสพยาเสพติดได้แล้ว ไม่ต้องเข้าสู่การดำเนินคดีต่อไป

อัยการพิเศษฝ่ายคดีเยาวชนและครอบครัว สำนักงานอัยการพิเศษฝ่ายคดีเยาวชนและครอบครัว 2 กรุงเทพฯ

ถาม ท่านคิดว่ามีมาตรการหรือวิธีการสำหรับเด็กและเยาวชนที่สามารถนำมาใช้ลดการกระทำ ความผิดซ้ำและแก้ไขพฤติกรรมนิสัยของเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิด รวมทั้งช่วยลดปริมาณคดี ขึ้นสู่ศาลเยาวชนและครอบครัวหรือไม่

ตอบ มาตรการหรือวิธีการสำหรับเด็กและเยาวชนที่นำมาใช้ลดการกระทำ ความผิดซ้ำ หรือแก้ไขพฤติกรรมนิสัย หรือลดปริมาณคดีเด็กและเยาวชนขึ้นสู่ศาลเยาวชนและครอบครัวที่ใช้อยู่ในปัจจุบันเป็นกระบวนการยุติธรรมใช้ “วิธีการประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชน” ซึ่งมีวัตถุประสงค์ที่จะแก้ไขฟื้นฟู และเยียวยาเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิดเล็กน้อยเพื่อที่จะไม่ลงโทษเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิด วิธีการลงโทษตามกฎหมายโดยตรง คือ เมื่อเด็กและเยาวชนกระทำความผิดเล็กน้อย เช่น เล่นการพนัน หนีโรงเรียน เป็นต้น เป็นความผิดที่มีโทษไม่ร้ายแรง จึงสมควรให้โอกาสแก่เด็กและเยาวชนที่กระทำความผิดในการแก้ไขพฤติกรรม จึงเกิดมีแนวทางการประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนขึ้น โดยได้มีการกำหนดศกวิชาชีพ คือ พนักงานอัยการ ตำรวจ นักจิตวิทยา นักสังคมสงเคราะห์ และผู้ปกครอง เข้าร่วมประชุมกับเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิดนั้น เพื่อหาแนวทางแก้ไขหรือฟื้นฟูไม่ให้เด็กและเยาวชนกลับมากระทำความผิดซ้ำ โดยจะมีการกำหนดข้อห้าม และข้อปฏิบัติแก่เด็กและเยาวชนกลุ่มนี้ ตามความเห็นชอบของที่ประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนนั้น เพื่อที่จะได้ไม่ต้องส่งเด็กและเยาวชนเข้าสู่กระบวนการฟ้องคดีต่อศาลเยาวชนและครอบครัว

ถาม ท่านคิดว่าวัตถุประสงค์โดยตรงของการประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนคืออะไร

ตอบ วัตถุประสงค์โดยตรง คือ ต้องการแก้ไขฟื้นฟูและเยียวยาความเสียหายที่เกิดจากการที่เด็กและเยาวชนได้กระทำความผิดไป และเป็นการคืนคนดีสู่สังคม และเพื่อลดปริมาณคดีขึ้นสู่ศาลเยาวชนและครอบครัว

ถาม ท่านคิดว่ามาตรการหันเหคดีเด็กและเยาวชนโดยวิธีการประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนที่มีอยู่ในขณะนี้มีประสิทธิภาพและเกิดผลสัมฤทธิ์เพียงใด อะไรเป็นข้อจำกัดผลสำเร็จของมาตรการนี้

ตอบ ปัจจุบันมาตรการนี้ยังขาดประสิทธิภาพอยู่บ้าง เนื่องจากมาตรการดังกล่าวต้องให้โอกาสแก่เด็กให้กลับมาใช้ชีวิตปกติสุข แต่การติดตามดูแลถึงความประพฤติของเด็กและเยาวชนนั้นไม่สามารถรับรองผลได้เต็มร้อยเปอร์เซ็นต์ เช่น ข้อกำหนดที่วางไว้แก่เด็กและเยาวชนนั้น บางกลุ่มคณะสหวิชาชีพที่เข้าร่วมประชุมได้แต่เป็นผู้กำหนด แต่ไม่สามารถจะติดตามดูแลว่าเด็กและเยาวชนสามารถปฏิบัติได้จริงหรือไม่ เนื่องจากกำหนดเพียงให้เด็กและเยาวชนมารายงานตัวตามเวลาที่กำหนดเท่านั้น เด็กและเยาวชนที่กระทำความผิดรวมทั้งผู้ปกครองของเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิด ย่อมอ้างว่าได้ปฏิบัติตามทุกข้อที่กำหนด และหากเด็กและเยาวชนยังมีความประพฤติเช่นเดิม และถ้ายังไม่มีเรื่องเกิดขึ้น เด็กและเยาวชนนั้นก็พ้นจากการคุมความประพฤติตามเงื่อนไขนั้นไป

ถาม ท่านคิดว่ามาตรการหันเหคดีเด็กและเยาวชนโดยวิธีการประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนที่มีอยู่ในขณะนี้ มีประสิทธิภาพและเกิดผลสัมฤทธิ์เพียงใด อะไรเป็นตัวชี้วัดผลสำเร็จของมาตรการนี้

ตอบ อาจจะต้องที่ปรึกษาของชุมชนที่มีความใกล้ชิดกับสภาพแวดล้อมของเด็กและเยาวชนตามชุมชนนั้น เพื่อให้คำปรึกษา หรือจัดการให้มีค่ายอบรมคุณธรรมจริยธรรม เช่น การไปวัดในวันอาทิตย์ หรือ เข้าร่วมโครงการสร้างความดีต่อสังคม เช่น การปลูกป่า เป็นต้น

ถาม ท่านคิดว่ามีข้อเสนอแนะที่สามารถนำมาใช้เพื่อเสริมประสิทธิภาพและเพิ่มประสิทธิผลของการใช้มาตรการนี้หรือไม่

ตอบ มาตรการทางอาญาที่อาจจะนำมาใช้เพื่อลดปริมาณคดีเด็กและเยาวชนได้ เช่น การใช้วิธีการเพื่อความปลอดภัย หรืออาจใช้วิธีการชะลอการฟ้อง อาทิเช่น ในความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด เพื่อให้โอกาสแก่เด็กที่ต้องฟื้นฟูสมรรถภาพของผู้ติดยาเสพติด

ภาคผนวก ก.
ประวัติผู้เขียน

ประวัติผู้เขียน

ชื่อ-สกุล	ผู้ช่วยศาสตราจารย์อัจฉริยา ชูตินันท์
วัน เดือน ปี เกิด	16 เมษายน พ.ศ. 2510
สถานที่เกิด	อำเภอเมือง จังหวัดปัตตานี
สถานที่อยู่ปัจจุบัน	66/4 ซอยเรวัติ 3 ตำบลตลาดขวัญ อำเภอเมือง จังหวัดนนทบุรี
ประวัติการศึกษา	ปริญญาตรี นิติศาสตร์บัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ปริญญาโท นิติศาสตรมหาบัณฑิต สาขากฎหมายอาญาและ กระบวนการยุติธรรมทางอาญา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ประกาศนียบัตรหลักสูตรธุรกิจอสังหาริมทรัพย์ คณะพาณิชยศาสตร์ และการบัญชี มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
ผลงานวิชาการ วิทยานิพนธ์	กระบวนการยุติธรรมทางอาญาสำหรับคนหูหนวก: ศึกษาเฉพาะกรณี คนหูหนวกเป็นผู้ต้องหาหรือจำเลย บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย พ.ศ. 2536
ตำรา	1. กฎหมายอาญาภาคความผิด ทูนมหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์ พ.ศ. 2546 2. กฎหมายเกี่ยวกับคดีเด็กและเยาวชนและคดีครอบครัว ทูนมหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์ พ.ศ. 2247
เอกสารคำสอน จัดทำเป็นคณะ	คำอธิบายวิชากฎหมายธุรกิจ พิมพ์ครั้งที่ 3 พ.ศ. 2549 โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์

DRU